

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Abdullah ZARARSIZ

16/4 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERİ

“VENEDİK AHİDNAME DEFTERİ”

(TRANSKRİPSİYON-DEĞERLENDİRME)

Tarih Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya 2015

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Abdullah ZARARSIZ

16/4 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERİ

“VENEDİK AHİDNAME DEFTERİ”

(TRANSKRİPSİYON-DEĞERLENDİRME)

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Fatma ŞİMŞEK

Tarih Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya 2015

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Abdullah ZARARSIZ'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Tarih Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Yılmaz KURT (İmza)

Üye (Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Fatma ŞİMŞEK (İmza)

Üye : Prof. Dr. Fahrettin TIZLAK (İmza)

Tez Başlığı: 16/4 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri “Venedik Ahidname Defteri”
(Transkripsiyon-Değerlendirme)

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 08/10/2015

Mezuniyet Tarihi : 15/10/2015

Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT
Müdür

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR LİSTESİ	iii
KISALTMALAR LİSTESİ	iv
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
ÖNSÖZ	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK-VENEDİK İLİŞKİLERİ VE AHİDNAMELER

1.1. Ahidnamenin Tanımı ve Venedik'e Verilen Ahidnamelerin Diplomatik Özellikleri	4
1.2. Osmanlılardan Önce Venediklilerin Türklerden Aldığı Ahidnameler	9
1.3. Osmanlı-Venedik İlişkilerinin Başlaması ve Osmanlıların Venediklilere Verdiği Ahidnameler	12

İKİNCİ BÖLÜM

16/4 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERİ VE TRANSKRİPSİYONU

2.1. 16/4 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defterinin Özellikleri	21
2.2. 16/4 Numaralı Defterin Değerlendirilmesi	23
2.3. 16/4 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri (Venedik Ahidname Defteri)'nde Yer Alan Hükümlerin Özetleri	25
2.4. 16/4 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri (Venedik Ahidname Defteri)'nin Transkripsiyonu	62

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HÜKÜMLERİN KONULARINA GÖRE TASNİF VE TAHLİLİ

3.1. Ahidname ve Korsanlık Nişan Suretleri	326
--	-----

3.2. Korsanlıkla İlgili Sorunlar	326
3.3. Osmanlı Devleti'nde Görev Yapan Venedik Elçi ve Elçilik Görevlileri ile İlgili Hükümler	329
3.4. Yol İzinleri.....	336
3.5. Cizye ve Gümrük Vergisi ile İlgili Sorunlar.....	337
3.6. Alacak-Borç Sorunları	340
3.7. Asayiş Sorunları ve Katl Olayları	341
3.8. Konsolos ve Tercüman Atamaları	344
3.9. Sınır Sorunu	346
3.10. Esirlerin Durumu	347
SONUÇ	348
KAYNAKÇA.....	350
E K L E R.....	356
EK 1- 16/4 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri'nin İlk Sayfası	356
EK 2- 16/4 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri'nde Hükümlerin Başladığı Sayfa	357
EK 3- Ohri Cizyedarının Venedikli Sailerden Ahidnameye Aykırı Olarak Cizye Aldığına Dair Hüküm (h.19).....	358
EK 4- Girolamo (Giulio) Giustiniani'nin Baylos Olarak Atandığına Ve İstanbul'a Gelene Dek Kendisine ve Yanındakilere Müdahale Edilmemesine Dair Hüküm (h.50).....	358
EK 5- Kıbrıs Ve Haleb'e Girolamo Brigadi'nin Venedik Konsolosu Olarak Atandığına Dair Hüküm (h.298).....	359
EK 6- Tercümanların ve Hizmetkarlarının Vergilerden Muaf Olduklarına Dair Hüküm (h.334).....	359
EK 7- Venedik Kıyılarında Balıkçı Kayıklarını Vuran Korsanların Hanya'da Hapsedilmesine Dair Hanya Muhafızına Hüküm: İE.HR. 8/744. (h.220).....	360
DİZİN.....	361
Ö Z G E Ç M İ Ş	365

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1.-16/4 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri (Venedik Ahidname Defteri)'nde Yer Alan Hükümlerin Konularına Göre Sayısı ve Yüzdeleri.....	23
Tablo 2.2.-16/4 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri (Venedik Ahidname Defteri)'nde Yer Alan Hükümlerin Özetleri.....	25

KISALTMALAR LİSTESİ

A.DVNS.DVE.d	Bâb-1 Âsafî-Düvel-i Ecnebiyye Defterleri
AE.SAMD.III	Ali Emirî-III. Ahmed
AE.SMHD.I	Ali Emirî-I.Mahmud
B	Receb
bkz.	bakınız
BOA	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
bs.	baskı
C	Cemaziye'l-ahir
c.	cilt
CA	Cemaziye'l-evvel
çev.	çeviren
DİA	Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
DTCFD	Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi
DTCFTAD	Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Araştırmaları Dergisi
EJOS	Electronic Journal of Oriental Studies
h.	hüküm
haz.	hazırlayan
İA	İslam Ansiklopedisi
İE.HR.	İbnülemin-Hariciye
İÜEF	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
L	Şevval
M	Muharrem

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
N	Ramazan
n.	numara
OTAM	Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi
R	Rebiü'l-ahir
RA	Rebiü'l-evvel
S	Safer
s.	sayfa
sad.	sadeleştiren
Ş	Şaban
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TTK	Türk Tarih Kurumu
vd.	ve devamı
vs.	ve sâire
yay. haz.	yayına hazırlayan
Z	Zi'l-hicce
ZA	Zi'l-ka'de

ÖZET

Osmanlı-Venedik ilişkileri, XIV. yüzyıl sonlarında başlamış ve XVIII. yüzyıl sonuna kadar siyasî, iktisadî, sosyal ve kültürel alanlarda son derece sıkı bir durumda olmuştur. Doğu-batı ticaretinde aracılık görevi gören Venedik ile ticaret yollarını elinde bulunduran Osmanlı Devleti arasındaki dostane ilişkiler zaman zaman yerini uzun süreli savaflara bırakmıştır. Osmanlı-Venedik arasındaki ilişkiler taht değişikliği veya savaflar sonrasında imzalanan ahidnamelerle düzenlenmiştir. XVIII. yüzyıl sonuna kadar Osmanlı Devleti tarafından Venedik'e 30 ahidname verilmiştir.

Venedik'e verilen ahidnamelerin sorunsuz uygulanması mümkün olmamıştır. Zaman zaman iki devlet reayası arasında sorunlar meydana gelmiş, kimi zaman devlet görevlilerinin suiistimali ortaya çıkmış, bazen de diğer devlet görevlilerinin faaliyetleri sorunlara neden olmuştur. Ortaya çıkan bu sorunlar ahidnamelere uygun olarak çözüme kavuşturulmuştur. Bu sorunlarla ilgili olarak Divan'dan çıkan hükümler önceleri Mühimme defterlerine kaydedilirken, daha sonra Düvel-i Ecnebiye defterlerine kayd edilmeye başlanmıştır.

Çalışmamızın konusunu da Venedik ile ilgili hükümlerin kaydedildiği 16/4 numaralı Düvel-i Ecnebiye defteri oluşturmaktadır. Defterde 1699-1797 yılları arasında meydana gelen korsanlık, asayiş, alacak sorunları, gümrük problemleri, konsolos ve tercüman atamaları gibi konularla ilgili hükümler bulunmaktadır. Bu çalışmada söz konusu defter tanıtılmakta, içerdiği hükümlerin özetleri ve transkripsiyon halinde tam metinleri verilmekte ve nihayet bu hükümlerden yola çıkılarak Osmanlı-Venedik ilişkilerinde XVII. yüzyıl başlarında yaşanan problemler ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Venedik, ahidname, düvel-i ecnebiye defteri.

SUMMARY
THE DUVEL-I ECNEBIYE DEFTER NUMBERED 16/4
“THE VENICE AHDNAME DEFTER”
(TRANSCRIPTION AND ASSESMENT)

The relations between the Ottoman Empire and Venice began at the end of the XIVth century and these relations were extremely close until the end of the XVIIIth century in the political, economic, social and cultural fields. These friendly relations between Venice, which acted as an intermediary in the East-West trade and the Ottoman Empire, which controlled the trade routes, turned into long lasting wars. The relations between the Ottoman Empire and Venice were regulated by these *ahdnames* signed after the change of a ruler or wars. By the end of the XVIIIth century, 30 *ahdnames* had been issued to Venice by the Ottoman Empire.

These *ahdnames* which were given to Venice were not able to be carried out smoothly. Sometimes, certain problems arose between the subjects of these two states and sometimes the officers of the government abused their posts, and occasionally the activities of other government officers caused problems. These emerging problems are solved according to these *ahdnames*. While the provisions which were issued from Divan, related to these problems were registered in *Muhimme Defters*, later they began to be registered in the *Duvel-i Ecnebiye Defters*.

The subject of our study is *Duvel-i Ecnebiye Defteri* numbered 16/4, in which the provisions regarding Venice were recorded. In this *Defter*, the provisions related to issues occurred between 1699-1797 such as piracy, order, receivables, customs issues, the appointment of consuls and dragomans were registered. In this study, the aforementioned *defter* being described, the abstracts and the transcriptions of the full texts of its provisions are given, and conclusively, on the basis of these provisions the problems of Ottoman-Venice relations encountered at the beginning of the XVIIth century, will be detected.

Keywords: The Ottoman Empire, Venice, ahdname, duvel-i ecnebiye defter.

ÖNSÖZ

Osmanlı bürokrasisinde yabancı devletler ile ilgili yazışmalara bakan birime “Âmedi Kalemî” ismi verilmiştir. Bu kalemde her devletin yazışmaları ayrı ayrı tutulan defterlere kaydedilmiştir. Düvel-i Ecnebiye Defterleri adı verilen bu defterler günümüzde Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde muhafaza edilmektedir.

Düvel-i Ecnebiye defterlerinde yabancı devletlerle yapılan antlaşma metinleri, yabancı devletlere verilen ahidnamelerin suretleri, elçi, konsolos ve tercüman atamaları ile ilgili kayıtlar, gemi ve yol izinleri, vergi ve gümrük sorunları, katl, yaralama, gasp ve hırsızlık gibi asayişle ilgili problemler, korsanlık vb. konularla ilgili olayların muhatablarına gönderilen hükümlerin suretleri yer almaktadır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde Amerika, Avusturya, Belçika, Brezilya, Bulgaristan, Danimarka, Dubrovnik, Fransa, Hollanda, İngiltere, İran, İspanya, İsveç, İtalya, Karadağ, Lehistan, Meksika, Norveç, Prusya, Portekiz, Romanya, Rusya, Sırbistan, Yunanistan gibi devletlere mahsus yüzden fazla Düvel-i Ecnebiye defteri bulunmaktadır.

Düvel-i Ecnebiye defterleri ile ilgili az sayıda çalışma mevcuttur. Bu defterlerden 3 ve 3M numaralı İngiltere defterleri, 14/2, 15/3 ve 19/7 numaralı Dubrovnik defterleri, 3/1 ve 4/2 numaralı Belçika defterleri, 87/5 numaralı Rusya defteri yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır.

Çalışmamıza konu aldığımız defter ise 16/4 Numaralı Venedik Ahidname Defteri’dir. Defterdeki hükümler 1699 yılında başlamakta ve 1797 yılında sona ermektedir. Defter başlangıçta çeşitli konularda hükümleri içerdiği halde, Pasarofça Antlaşması’nın ardından sadece konsolos ve tercüman atamaları için verilen beratların suretleri kaydedilmiştir.

Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Venedik’in kısa tarihçesi ile Bizans ile olan ilişkileri ve Bizans’tan elde ettiği imtiyazlar, Selçuklu ve Türkmen beyliklerinden aldığı ahidnameler, son olarak da Osmanlı Devleti’nden aldığı ahidnameler ile ilişkilerinin durumu incelenmiştir. İkinci bölümde 16/4 numaralı defterin fiziki özellikleri ile içerdiği konular tanıtılmış, defterde yer alan hükümlerin özetleri ile defterin transkripsiyonuna yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise defterdeki hükümler konularına göre tasnif edilmiş ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Defterdeki hükümlerin içerdiği konular dışındaki ilişkilere (ticareti yapılan mallar vs.) ise detaylı olarak değinilmemiştir.

Defterin transkripsiyonunda sayfa numaraları köşeli parantez [ ] içinde, hüküm numaraları hükümlerin başında kalın olarak gösterilmiştir. Ahidname suretlerini okumayı

kolaylaştırmak amacıyla her madde ayrı paragraf halinde düzenlenmiştir. Hükümlerde, mevcut problemle alakalı ahidname maddelerine yapılan atıflar italik olarak belirtilmiştir. Defterdeki tahrifattan dolayı okunması mümkün olmayan veya katib tarafından bırakılan boşluklar boş parantez ( ) ile gösterilmiş, tarafımızdan ikmal edilen kelimeler de yine parantez içinde yazılmıştır. Ayrıca bazı özel işaretler kullanılmıştır. (ˆ) işareti ile ayn harfi, (ˆ) işareti ile hemze gösterilmiştir. Defterde hükümlerin üzerinde kırmızı ile belirtilen konsolos/tercüman hükümlerinde kaza/ada isimleri ile görevlinin konsolos veya tercüman olarak mı atandığı kalın-italik olarak belirtilmiştir (örn. ***Konsolos-ı Selanik, Tercümânlık-ı Kıbrıs***). Defterde adı geçen Venedik doç, baylos ve tercümanlarının adları ile ahidnamelerde geçen yer isimlerinin günümüzde tespit edebildiğimiz karşılıkları dipnotta gösterilmiştir. Maalesef yabancı isimler Osmanlı harfleri ile yazıldığında büyük okuma farklılıklarının ortaya çıkması kaçınılmaz olmuştur. Söz konusu problem Venedik kaynaklarından faydalanılmak suretiyle çözülebilirse de zaman darlığı nedeniyle yapılamamıştır. Bu nedenden dolayı kişi isimleri ile bazı karye ve iskele isimlerinin okunmasında hatadan kaçınmak mümkün olmamıştır. Çalışmamızın en büyük eksikliği bu husus olacaktır.

Uzun bir çalışmanın ardından ortaya çıkan bu tezin konu seçiminde ve yazım aşamasında yardımlarını gördüğüm danışmanım Yrd. Doç. Dr. Fatma ŞİMŞEK'e teşekkür ederim. Bölümdeki yoğun iş yükü içerisinde bizlere akademik çalışmalara vakit ayırma imkânı veren, yapıcı eleştirilerini ve desteğini esirgemeyen bölüm başkanımız Prof. Dr. Fahrettin TIZLAK'ı şükranla anıyorum. Lisans yıllarından itibaren beni akademik kariyer yapmaya teşvik eden, yol göstericiliği ve destekleri ile her daim yanımda olan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Yılmaz KURT'a ve iş yoğunluğu arasında bana vakit ayırarak tezimi okuma inceliği gösteren Doç. Dr. Hatice ORUÇ'a minnettarım. Ankara'daki ikametim sırasında bana evlerini açan ve güleryüzlerini hiçbir zaman eksik etmeyen sevgili ağabeylerime ve eşlerine teşekkürü bir borç bilirim. Son olarak manevi desteğini her zaman üzerimde hissettiğim ve bugünlere gelmemdeki en büyük destek ve pay sahibi annem Emine ZARARSIZ'ı rahmet ve hasretle anmayı fariza-i zimmet addederim.

Abdullah ZARARSIZ

Antalya, 2015

GİRİŞ

Venedik, Adriyatik Denizi'nin kuzeyinde, İtalya yarımadasının kuzeydoğusunda, kıyıya yakın bataklıklarda bulunan adalar üzerinde kurulmuştur. Çok sayıda adanın birleşiminden meydana gelen Venedik'le ilgili Katib Çelebi *Tuhfetü'l-Kibar*'da şunları yazmaktadır: “Sayısı çok anlamında Venesiya diye adlandırılmıştır. Yaklaşık 60 küçük adası vardır. Her altı saatte bir medcezir olur. Denizin kabarıp basmasını önlemek için kimi adalar set olmuştur. Evlerin arasında yollar ve kanallar olup her yolda yayan ve kayık ile gezmek mümkündür. Suların üzerinde taştan ve ağaçtan yapılmış 450 kadar köprü vardır. Bu yolların büyüğüne Kanal derler ve şehri ikiye ayırır. Sekiz bin kayık şehir içinde durmadan hareket etmektedir. Şehirde yaklaşık 300 bin kişi yaşamaktadır. 555'te tribinus, 707'de dükalılık olmuştur. Piri Reis ise *Kitab-ı Bahriye*'de Venedik'e denizden gitmek isteyenlerin kılavuz olmadan gidemeyeceğini yazmıştır.”¹

Venedik'in içinde bulunduğu coğrafi koşullar sadece balıkçılığa ve tuz üretimine imkân vermekteydi. Kara kesiminde ise sınırlı bir tarımsal üretim olanağı vardı. Coğrafi konumu ve topraklarının tarıma elverişsiz olması nedeniyle Venedik, ihtiyacı olan kaynakları sağlamak için zorunlu olarak denizciliğe ve ticarete yönelmiştir.² Böylelikle denizcilik alanındaki faaliyetlerle de artık XVI. yüzyıla gelindiğinde Akdeniz'de etkili bir donanma vücuda getirmiş ve Avrupa tarihine damga vurmuşlardır.

Roma İmparatorluğu döneminde Venedik şehri Padova, Aquileia ve Oderzo ile birlikte Venetia eyaletinin başlıca şehirlerini oluşturmuştur. Roma İmparatorluğu'nun 395 yılında ikiye ayrılması ve Batı Roma'nın 476 yılında yıkılmasından sonra Venetia bölgesi V. yüzyılda önce Gotların, ardından Hunların, son olarak da VI. yüzyıl ortalarında Lombardların akınlarına sahne olmuştur. Bu dönemde İtalya yarımadasının Roma, Napoli, Amalfi, Venetia bölgeleri ile Sicilya, Sardinya ve Korsika adaları Doğu Roma'nın hâkimiyetinde kalırken, yarımadanın geri kalan bölümü ve kuzeyi Lombard krallığının eline geçmiştir. Venetia toprakları 555'te Roma İmparatorluğu'nu yeniden diriltmek amacıyla kaybedilen toprakların geri alınması arzusunda olan İustinianus tarafından ele geçirilmiştir. İustinianus'un ölümünden sonra Lombardlar, İtalya'yı işgale başlamış ve Venetia'nın büyük bölümünü ele geçirmiştir. Kıyıda yaşayan halk adalara kaçmış ve burada artık daimi olarak yerleşmeye

¹ Katib Çelebi, *Deniz Savaşları Hakkında Büyüklere Armağan (Tuhfetü'l-Kibar fi Esfari'l-Bihar)*, sad. Orhan Şaik Gökyay, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2007, s.22-24; eserin tıpkıbasım ve transkripsiyonlu neşri için bkz. Katib Çelebi, *Tuhfetü'l-Kibâr fi Esfâri'l-Bihâr*, haz. İdris Bostan, Denizcilik Müsteşarlığı, Ankara 2008.

² Henri Pirenne, *Ortaçağ Kentleri*, çev. Şadan Karadeniz, İletişim Yayınları, 13. bs, İstanbul 2014, s.67.

başlamıştır. Bu dönemde Venetia eyaleti, Bizans İmparatorluğu'na bağlı *magister militum* (askerî memur) tarafından yönetilmiştir.³

Bizans İmparatorluğu'nun Venedik üzerindeki hâkimiyeti ve etkisi uzun yıllar devam etmiştir. VIII. yüzyıl başlarında ilk Venedik dojunun atanmasından itibaren Venedik dojlari Bizans imparatorundan dojluklarını onaylayan bir ferman almış ve Bizans'ın soyluluk unvanlarını kullanmışlar; bunların yanı sıra Bizans imparatorları ile akrabalık ilişkisi kurmaya önem vermişlerdir.⁴

VI. yüzyılda Bizans hakimiyetindeki Venediklilerin ilk ticarî faaliyetleri Istria-Ravenna'ya şarap ve yağ taşımalarıyla gerçekleşmiştir. Bizans tüccarının doğudan getirdiği lüks malları Venedik'in kuzeydoğusundaki Torcello'daki pazardan alan tacirler, bu malların batıya Fransa ve Germanya taraflarına aktarılmasında aracılık görevi görmüşlerdir. Takas usulüyle yapılan ticarete Bizans tüccarı getirdiği lüks mallara karşılık olarak Venedik'ten gemi inşasında kullanılan kereste, köle, tuz ve balık almıştır. IX. yüzyıla gelindiğinde Venedik gemileri ticaret için Suriye ve Mısır gibi uzak limanlara gitmeye başlamıştır.⁵

Bizans ile sıkı ticarî ilişkiler, ilk ticaret anlaşmasını da doğurmuştur. İmparator II. Basileos döneminde 992 yılında Venedik doju II. Pietro Orseolo ile yapılan anlaşmaya göre, Venedik tüccarlarına Bizans topraklarında ticaret hakkı tanınmış ve Konstantinopolis'e gelecek olan Venedik gemilerinin ödeyeceği vergi oranları belirlenmiştir. Bu ilk anlaşmaya göre daha önce Konstantinopolis'e geldiklerinde otuz solidi⁶ vergi ödeyen Venedik gemileri⁷, artık Çanakkale Boğazı'na girerken iki, ayrılırken onbeş olmak üzere toplamda onyedili solidi vergi ödeyeceklerdir. Böylelikle Venedik gemilerinin ödeyeceği vergi neredeyse yarı yarıya azalmıştır.⁸

1071 yılında Normanlar Bizans'ın İtalya'daki son toprağı Bari'yi ele geçirmiş ve ardından Durazzo (Draç)'ya geçerek burayı da kuşatmışlardır. İmparator Aleksios Venedik'ten yardım istemiş, Venedik'in Bizans'ın yardımına koşması ise kendisine büyük menfaat sağlayacak bir anlaşmaya vesile olmuştur. Aleksios tarafından 1082 yılında verilen

³ Donald Nicol, *Bizans ve Venedik: Diplomatik ve Kültürel İlişkiler Üzerine*, Sabancı Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2000, s.2-4.

⁴ İlk Venedik doju seçilen Orso'nun dojlugu imparator tarafından onaylanmış ve kendisine *hypatos* unvanı verilmiştir. Daha sonra seçilen dojlara da *spatharios*, *hypatos*, *protospatharios*, *anthypatos*, *magistros* gibi unvanlar verilmiştir. Donald Nicol, *Bizans ve Venedik*, s.10, 14, 48.

⁵ Donald Nicol, *Bizans ve Venedik*, s.20.

⁶ Solidus, Bizans İmparatorluğu'nda X. yüzyıla dek kullanılan altın para birimi. Georg Ostrogorsky, *Bizans Devleti Tarihi*, çev. Fikret İşıltan, TTK Yayınları, 8. bs., Ankara 2015, s.38.

⁷ İki solidi olarak ödenen bu vergi zamanla gümrük görevlilerinin türlü bahanelerle fazla talep etmeleri neticesinde otuz solidiye kadar çıkmıştır. W.Heyd, *Yakın-Doğu Ticaret Tarihi*, çev. Enver Ziya Karal, TTK Yayınları, 2. bs, Ankara 2000, s.124.

⁸ Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri I: Selçuklulardan Bizans'ın Sona Erişine*, Metis Yayınları, İstanbul 1990, s.22; Donald Nicol, *Bizans ve Venedik*, s.39-40.

fermanda Venediklilere tanınan imtiyazlar, sonraki yüzyıllarda da farklı devletlerden (Selçuklu, Aydınoğulları, İlhanlılar, Osmanlı) talep edilen ve bir şekilde elde edilen imtiyazların ilkinin oluşturması bakımından önemlidir. Ostrogorsky'nin deyişiyle “*Venedik'in sömürge imparatorluğunun temel direği*” olacak bu fermanla Venedikliler, sadece Konstantinopolis'te değil, tüm Bizans topraklarında her türlü vergiden muaf hale gelmiş ve Konstantinopolis'e gelecek olan tüccarlar için depo, dükkân ve ev tahsis edilmiştir.⁹

1082 tarihli bu anlaşma, 1126, 1148 ve 1187 yıllarında aynı şartlarla yenilenmiştir.¹⁰ IV. Haçlı Seferi, Venedik'in doğudaki ticaret kolonileri için dönüm noktası olmuştur. Haçlı kuvvetlerini Kudüs'e taşıma işini üstlenen Venedik, bunun karşılığında Zadar'ın¹¹ Macar hâkimiyetinden kurtararak kendisine verilmesini istemiştir. Zadar'ın ele geçirilmesinin ardından Haçlı kuvvetleri yönlerini Konstantinopolis'e çevirmişlerdir. Şehir 1204'te ele geçirilerek burada bir Latin krallığı kurulmuş, Venedik ise Bizans topraklarının büyük bölümünde koloni kurma hakkına kavuşmuştur.¹²

Bizans imparatorlarının verdiği imtiyazlar kayd-ı hayat şartı ile geçerliliğini korumuş, Bizans ve Venedik arasındaki ilişkiler bu dönemden sonra imtiyazların yenilenmesi ve aynı zamanda genişletilmesi biçiminde yürütülmüştür. İki taraf arasındaki ilişkiler Osmanlı tehdidi karşısında işbirliğine dönüşerek, Bizans'ı sıkıştıran Osmanlılara karşı kurulan Haçlı kuvvetlerine Venedikliler de destek vermiştir. Öyle ki, İstanbul'un II. Mehmed tarafından kuşatıldığı 1453'te İstanbul surlarında Venedik kuvvetleri de Osmanlılara karşı savaşmış, hatta Venedik baylosu ve oğlu, İstanbul'un düşmesinden sonra padişahın düşmanı oldukları gerekçesiyle öldürülmüşlerdir.¹³

⁹ Georg Ostrogorsky, *Bizans Devleti Tarihi*, s.332; W. Heyd, *Yakın-Doğu Ticaret Tarihi*, s.129-130.

¹⁰ Donald M. Nicol, *Bizans ve Venedik*, s.81, 105.

¹¹ Zadar (Zara), günümüzde Hırvatistan'ın Dalmaçya kıyılarında bulunan bir kent.

¹² Önceki Haçlı seferlerinde Tır, Akka, Hayfa, gibi şehirlerde koloni kurma hakkı elde eden Venedik bu seferde ise Bizans'a bağlı Korfú, Kefalonya, Zakintos gibi adalar ile Draç gibi stratejik bir şehri hâkimiyetine almıştır. W.Heyd, *Yakın-Doğu Ticaret Tarihi*, s.295; Donald Nicol, *Bizans ve Venedik*, s.148. İstanbul'un düşmesinden sonra ise pek çok tarihi ve sanatsal eser Venedik'e götürülmüştür. Bugün Venedik'te San Marco Katedrali'nin önünde birebir kopyaları bulunan (asılları katedralin içinde muhafaza edilmektedir) dört bronz at heykeli Latin krallığı döneminde İstanbul'dan götürülmüştür.

¹³ Nicolae Jorga, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.II, çev. Nilüfer Epçeli, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2005, s. 46. Venedik ve Bizans arasındaki ilişkilerin detayları ve diğer anlaşmalar için bkz. D.Nicol, *Bizans ve Venedik*, s.156 vd.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK-VENEDİK İLİŞKİLERİ VE AHİDNAMELER

1.1. Ahidnamenin Tanımı ve Venedik’e Verilen Ahidnamelerin Diplomatik Özellikleri

Arapça “söz verme, taahhüd, yemin” gibi anlamlara gelen “*ahd*” (عهد) kelimesi ve Farsça’da “*mektûb, kitâb*” anlamlarına gelen “*nâme*” (نامه) kelimesinin birleşiminden meydana gelen ‘ahidnâme kelimesi, sözlük ve lugatlarda “*muahede, anlaşma kâğıdı*” gibi anlamlara sahiptir.¹⁴ Redhouse ise ahidname kelimesini “*padişah tarafından başka bir padişaha yahud bir kavm ve kabileye verilüb sulh ve aman ve hususat-ı saireye dair olan taahhüdatın namesi*” olarak tanımlamıştır.¹⁵ Ahidname sadece karşılıklı yükümlülükleri belirten bir belge olmayıp, bir devlet tarafından yabancı devlete verilen tek taraflı imtiyazları yansıtan belgeyi tanımlamak için de kullanılmaktadır. Ahidnameler, İslam hukukunun ve Hanefi mezhebinin prensiplerine göre şeyhülislamın fetvası ile yabancı devlet tebaasına verilen belgelerdir.¹⁶

Veriliş nedenlerine göre ahidnameleri, sulh ahidnameleri ve ticaret ahidnameleri olarak iki kısma ayırmak mümkündür. Sulh ahidnamelerinde savaşın sona ermesi üzerine iki taraf temsilcilerinin hazırladığı temessükler karşılıklı olarak teati edilirdi. Bu temessüklerde yer alan şartlara göre Divan kaleminde hazırlanan ahidnameye padişahın tuğrası çekilir ve iki tarafın hazırladığı nüshalar sınırda belirlenen bir noktada değiştirilirdi.

Ticarî ahidnameler ise Osmanlı topraklarına kendi bayrağı altında gelerek ticaret yapmak isteyen yabancı devletlere verilirdi. XIX. yüzyıla dek “ahidname” adıyla anılan bu belgeler, bu dönemden itibaren “muahede” adıyla anılmaya başlanmıştır.¹⁷

Ahidnameler kayd-ı hayat şartı ile verilirdi. Yani onu veren padişahın ölümü veyahud başka nedenlerle tahtta değişim yaşanması halinde, diğer bütün fermanlar ve beratlar gibi verilen ahidnameler de hükümsüz sayılırdı. Ahidnameler, ancak yeni padişahın tecdid etmesi halinde yeniden geçerlilik kazanırdı. Ahidnameler, tarafların ahidname şartlarına uymaması üzerine geçerliliğini yitirebilirdi.

Diplomatik açıdan ahidnameler yedi rükün ve dört şart üzerine yazılmaktadır. Ahidnamelerin yedi rüknü; Allah’a hamd, peygambere salavat, ahde sadakat, ahidden dönenin

¹⁴ Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, TTK Yayınları, Ankara 2013, s.163; Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul 1317, s.956; Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.I, MEB Yayınevi, İstanbul 2004, s. 29; İsmail Parlatır, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınevi, 4. bs, Ankara 2011, s. 53.

¹⁵ James William Redhouse, *Lugât-ı Osmâniye*, c.II, İstanbul 1280, s.31.

¹⁶ Halil İnalçık, “İmtiyâzât (Osmanlı Dönemi)”, *DİA*, c. XXII, TDV Yayınları, İstanbul 2000, s.246.

¹⁷ Mübahat Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, s.168.

tehdidi, maddelerin açıklanması, ahdin korunmasına gayret gösterilmesi ve Allah'tan istikamet dilemektir. Şartları ise Allah'a hamd ve peygambere salatın mükemmel olması, bunlar olmazsa tanrı kelamıyla başlama, karşılıklı şartların yazılması ve ahidname metnini uygun ayet ve hadislerle süslemektir.¹⁸

Bu bilgiler ışığında Venedik'e verilen ahidnameleri rükünlerine göre şu şekilde incelemek mümkündür:

Davet kısmı: Venedik'e verilen erken dönem ahidnamelerinde davet rüknü kısa bir şekilde geçilmektedir. Bu kısmın en geniş ve süslü biçimde yazıldığı metin 1718'de Pasarofça anlaşmasının ardından verilen ahidnamede kayıtlıdır.

Davet kısmında kullanılan terkipleri şöyle özetleyebiliriz:

1595 yılında III. Mehmed tarafından verilen ahidnamede kullanılan terkip şu şekildedir:

*“Şimdiki hâlde ‘avn ü ‘inâyet-i İlâhî mukâreneti ile ben ki...”*¹⁹

1604, 1619, 1625'te verilen ahidnamelerde ise bu kısım biraz değişmiştir:

*“Şimdiki hâlde ‘avn-i ‘inâyet-i Rabbânî ve meşîyyet-i hidâyet-i Sübhânî mukâreneti ile ben ki...”*²⁰

Girit'i ele geçirmek için 24 yıl süren savaşların ardından 1670'te ve Karlofça Anlaşmasının ardından 1701 yılında verilen ahidnamede:

*“Hazret-i Hakk celle ve ‘alânın kemâl-i kudret-i ezeliyye-i İlâhiyye ve vufûr-ı mevhibet-i lem-yezeliyye-i Rabbâniyesi mukarenetiyle ben ki...”*²¹ şeklinde yazılmıştır.

1718 yılında verilen ve Venedik ahidnamelerinde kullanılan en süslü terkip ise şöyledir:

“Hamd ü sipâs ve şükr ü sitâyiş-i bî-kıyâs ol mâlikü'l-melik-i lâ-yezâl, ve vâhibü'l-'atayâ ve'n-nevâl teferradet zâtihi ‘ani ş-şebîh ve'l-misâl, ve tenezehet sıfâtuhu ‘an şâ'ibeti'l-irtihâl ve'l-intikâl hazretlerinin sâhe-i celâlet ve kibriyâ ve bâhe-i ‘azamet ve i'tilâlarına berdâşte kılınmak şâyeste ve evlâdır ki irâde-i bî-'illet-i ezeliyye ve meşîyyet-i sâbika-i lem-yezeliyyesi ve mihr-i sipihr-nübüvvet ve neyyir-i âsumân risâlet-i sipehsâlâr-ı zümre-i enbiyâ kâ'id-i ketîbe-i asfiyâ şafi'-i rûz-ı cezâ habîb-i hazret-i Hüdü Muhammed Mustafa ‘aleyhi mine's-salavât etemmâha ve mine't-tahiyât-ı ezkâhânın mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtı, ve âl ve

¹⁸ Mübahat Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, s.163.

¹⁹ Meryem Kaçan, *XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Osmanlı-Venedik Ahidnameleri*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1995, s.88.

²⁰ Meryem Kaçan, *Osmanlı-Venedik Ahidnameleri*, s.96, 103.

²¹ Meryem Kaçan, *Osmanlı-Venedik Ahidnameleri*, s.121; BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.19.

ashâb-ı güzîn ve hulefâ-i râşidîn rızvanullahi ta‘âlâ ‘aleyhim ecma‘înin ervâh-ı mukaddesleri mürâfakati ile ikâmet-i tevâ‘üd-i dîn ü devlet-i ‘ulyâ ve edâmet-i merâsim-i mülk ü millet-i beyzâ bast-be-bast ‘adl ü dâd ve ref‘-i rüsûm-ı zulm ü bî-dâd, ve tanzîm ü tensîk-i umûr-ı bilâd ve tahsîl-i esbâb-ı refâh-ı ‘ibâd için cenâb-ı hilâfet-me‘âbımı a‘zam-ı selâtîn-i devrân, ve dergâh-ı ‘âlem-penâhımı merci‘ ve mültecâ-yı tâcdârân-ı cihân eyledi. Felâ cerame şükrân li-hazihî’n-ni‘ami ta‘zîm-i li-emrillah ve şefkat-i ‘alâ halkillah himmet-i ve illâ nehimmet-i şâhâne ve zimmet-i ‘âlî-menkıbet-i pâdişâhâneme lâzım ve lâbüd olmuştur ki”²²

1718 ahidnamesinin 1733 yılında yapılan teçdidinde ise terkip şu şekilde kullanılmıştır:

“Cenâb-ı Perverdgâr celle ‘ine’t-tecdîd ve’l-mikdârın kemâl-i ‘inâyet-i ezeliyye-i samedâniyye ve vufûr mevhibe-i na-mütenâhiyye-i Rabbâniyesi ve ulu peygamberimiz iki cihân güneşi fahr-i resl ve hadiyyü’s-sebl Muhammedü’l-Mustafa sallallahu ta‘âlâ aleyhi ve sellem hazretlerinin mu‘cizât-ı fâyizü’l-berekât-ı furkâniyyesi mukâreneti ile ben ki...”²³

1573 ahidnamesinden itibaren Venedik doçlarının ismi zikredildikten sonra Hıristiyanlar için kullanılan dua cümlecığı olan *“hutimet avakıbuhi bi’l-hayr* (Allah sonunu hayırlı etsin)” kullanılmıştır.²⁴

Tuğra kısmı: Ahidnameler padişah tarafından verilen belgeler olduğu için padişahın tuğrasını taşımaktadır.²⁵

Nişan kısmı: Venedik’e 1482 ve 1517 yıllarında verilen ahidnamelerde nişan kısmı *“Nişân-ı hümayûn-ı ‘âlîşân ve misâl-i meymûn-ı vâcibü’l-iz‘ân nevvere Allahu meliki’l-mennân ilâ inkırâzi’d-devrân hükmü oldur ki”* şeklinde yazılmıştır.²⁶ 1503 tarihli ahidnamede *“Nişân-ı şerîf-i sultânî ve fermân-ı münîf-i vacibü’l-iz‘ân-ı hâkânî nüffize bi’l-‘avni’r-Rabbânî ve’l-hayyü’l-Sübhânî hükmi oldur ki...”* terkihi kullanılmıştır.²⁷ 16 numaralı Düvel-i Ecnebiye defterine alınan suretlerde ise genellikle *“Nişan-ı hümayun oldur ki”* şeklinde kısa bir formül kullanılmıştır.²⁸ 1718 ve 1733 tarihli ahidnamelerde ise herhangi bir terkip kaydedilmemiştir.²⁹

Unvan kısmı: Ahidnamelerde birçok kez padişahın hükümdarı olduğu yerler ile ecdad isimlerinin yazıldığı bir unvan rüknü de bulunur. III. Murad tarafından verilen 1575

²² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.99.

²³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.115.

²⁴ Mübahat Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, s.152.

²⁵ Mübahat Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, s.164.

²⁶ M. Tayyib Gökbilgin, “Venedik Devlet Arşivindeki Türkçe Belgeler Koleksiyonu ve Bizimle İlgili Diğer Belgeler”, *Belgeler*, c.V-VIII/9-12, TTK Yayınları, Ankara 1971, s. 39, 50.

²⁷ Mahmut H. Şakiroğlu, “1503 Tarihli Türk-Venedik Andlaşması”, *VIII. Türk Tarih Kongresi (11-15 Ekim 1976)*, c.III, TTK Yayınları, Ankara 1983, s.1565.

²⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.11, 19, 73.

²⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.99, 115.

ahidnamesinde unvan kısmı I. Selim'e dek götürülmüştür.³⁰ 1701, 1706, 1733 tarihli ahidnamelerde ise en büyük ata olarak Kanûnî Sultan Süleymân anılmıştır.³¹ 1718 tarihli ahidnamede ise herhangi bir atıf yoktur.³²

Elkâb kısmı: Genellikle nişan formülünden yazılan elkablarda Osmanlı padişahları için şu ifadeler kullanılmıştır:

*“ben ki sultânü's-selâtîn bürhânü'l-havâkîn tâc-bahş-ı Hüsrevân-ı rûy-ı zemîn Sultân Süleyman Han...”*³³

Aynı terkip II. Selim tarafından verilen 1567 ile 1573 ve III. Murad tarafından verilen 1575 ahidnamelerinde de tekrarlanmıştır.³⁴

1595 ahidnamesinde ve daha sonra yazılan 1604, 1619, 1625 ahidnamelerinde bu kısım küçük bir değişikliğe uğramıştır:

*“ben ki sultân-ı selâtîn-i cihân ve burhân-ı havâkîn-i devrân tâc-bahş-ı Hüsrevân-ı rûy-ı zemîn Sultan Mehmed...”*³⁵

1701 yılında verilen ahidnamede ise II. Mustafa'ya “gazi” unvanı verilmiştir:

*“ben ki sultân-ı selâtîn-i cihân ve eşref-i havâkîn-i devrân tâc-bahş-ı Hüsrevân-ı zamân es-sultân ibnü's-sultân es-sultânü'l-gâzî Mustafa Han...”*³⁶

1733'te yenilenen ahidnamede ise:

*“ben ki sultân-ı selâtîn-i cihân bürhân-ı havâkîn-i devrân tac-bahş-ı Hüsrevân-ı zamân taht ü baht-ârâ-yı vakt ü evân es-sultân ibnü's-sultân es-sultân Mahmud Han...”*³⁷ şeklinde yazılmıştır.

Venedik dojları için kullanılan elkablara bakıldığında 1573 ahidnamesine kadar Venedik dojları için herhangi bir elkabın kullanılmadığı görülmektedir. Bu tarihten sonra verilen ahidnamelerde (1604 hariç) Venedik dojları için “*mefâhirü'l-ümerâi'l-'izâmi'l-İseviyye merâci'ü'l-küberâi'l-fihâm fi'l-milleti'l-Mesîhiyye Venedik doju...*” elkabı kullanılmıştır.³⁸

³⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.3.

³¹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.19, 73, 115.

³² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.99.

³³ Meryem Kaçan, *Osmanlı-Venedik Ahidnameleri*, s.63.

³⁴ Mahmut Şakiroğlu, “II. Selim'in Venedik Cumhuriyeti'ne Verdiği 1567 ve 1573 Tarihli Ahidnameler”, *Erdem*, c.II/5, TTK Basımevi, Ankara 1986, s.531; BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.3.

³⁵ Meryem Kaçan, *Osmanlı-Venedik Ahidnameleri*, s.88.

³⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.19; 1706'da II. Ahmed tarafından yapılan teccidde “es-sultanü'l-gazi” tabiri kullanılmamıştır. BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.73.

³⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.115.

³⁸ Meryem Kaçan, *Osmanlı-Venedik Ahidnameleri*, s.78, 88, 103, 110, 119,132; BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.115; Feridun Bey Münşeati'nda ise Venedik dojları için “*iftihâr-ı ümerâ-i ümmet-i İsa muhtar-ı küberâ-i ümmet-i Mesîhâ müdebbiru umûr-ı cemâhîr-i Nasârâ muslihu mesâlih-i erbâb-ı kilisa 'umde-i firka-i zünnâr ve*

Nakil ve Dîbâce: Bu kısımda ahidnamenin verilîş nedeni açıklanır. Ahidnamenin yeni padişahın tahta çıkması nedeniyle tecdid edilmesi veya bir savaş sonrasında anlaşma yapılmasının ardından verilmesi gibi gerekçeler buraya yazılır. Önceki ahidnamelerde uygulamada yaşanan sorunların artık yaşanmaması için uyarılar yapılmakla birlikte sulh ahidnamelerinde eğer aracı devletler var ise bu kısımda o devletlerin adı da anılır.³⁹ Anlaşmanın kaç maddeden oluştuğu, ne zamana kadar geçerli olduğu ve kaç günlük süre içinde iki tarafça onaylanacağı gibi hususlarda bilgi verilir.⁴⁰

Ahidname maddeleri: Ahidnamenin verilîş nedeni açıklandıktan sonra anlaşma maddelerine geçilir. Burada üzerinde uzlaşılan konular, uygulamada karışıklık yaratmayacak biçimde detaylı bir şekilde yazılır. Bunun ardından padişah ahidname şartlarına bağlı kalacağına dair söz verir ve bu kısım tamamlanmış olur.

Tekid rûknü: Ahidname maddelerinin sıralanmasının ardından bu maddelere uyulacağına dair ifadeler yer alır. Bu kısımda Venedik tarafının ahidname şartlarına uyduğu takdirde Osmanlı tarafının da ahidnameye uyacağı tekrarlanmıştır.

Yemin kısmı: Ahidname şartlarına uyulması hususunda uyarılar yapıldıktan sonra padişah ahidname şartlarına bağlı kalacağına dair yemin eder. XVI. yüzyıla dek yemin kısmında “*kılıç üzerine*” tabiri de kullanılmışken bu tarihten sonra 1575 ahidnamesine dek verilen ahidnamelerde yalnızca “*eymân-ı mugallaza ile yemîn eylerim ki yeri ve göğü yaradan Perverdgâr hakkıçün...*” ifadesi yazılmıştır.⁴¹ 1575 ve daha sonra verilen 1595, 1604, 1619, 1625, 1670 ahidnamelerinde bu ifade “*ben dahi Hakk Sübhanehu ve ta’âlâ hazretlerinin ululuğu ve vahdâniyeti hakkıçün Habîb-i ekrem ve şafi’-i ümem iki cihan güneşi peygamberimiz Muhammedü’l-Mustafa sallallahu ta’âlâ ‘aleyhi ve sellem hazretlerinin hürmetiçün ahd ve yemîn ederim ki...*” şeklinde değiştirilmiştir.⁴² XVIII. yüzyılda verilen ahidnamelerde ise ifade daha süslü bir hale getirilmiştir. 1701, 1718 ve 1733 ahidnamelerinde yemin kısmında kullanılan ifadeler aşağıda verilmektedir.

1701 ahidnamesi: “*ben dahi yerleri ve gökleri yokdan var eden Perverdegâr celle ve celalehunun ism-i şerîfini yâd ve ulu peygamberimiz iki cihân güneşi Muhammedü’l-Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem mu’cizât-ı kesîretü’l-berekâtını îrâd edüb şîme-i kerîme-i Hüsrevân-ı sadâkat-mu’tâd ve kâ’ide-i marziyye-i tâc-dârân-ı vefâ-i’tiyâd üzere ‘ahd ve yemîn ederim ki...*”⁴³,

---

nâkûs zübde-i zümre-i zu’l-kadr ve’n-nâmûs muhâlasat-nişân musâdakât-’unvân” elkabı kayıtlıdır. Feridun Bey, *Münşeatü’s-Selatin*, c.I, İstanbul 1274, s.13.

³⁹ 1701 ahidnamesinde Osmanlı Devleti ile Venedik arasında imzalanan barışa İngiltere ve Hollanda’nın tavassut ettiği zikir edilmiştir. BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s. 19.

⁴⁰ Mübahat Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, s.165.

⁴¹ Mahmut Şakiroğlu, “1503 Tarihli Türk-Venedik Andlaşması”, s.1564.

⁴² Meryem Kaçan, *Osmanlı-Venedik Ahidnameleri*, s.87, 95, 102, 109, 116, 129.

⁴³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.30.

1718 ahidnamesi: “*ben dahi hallâk-ı ‘âlem ve rezzâk-ı hûl ve tayyûr ve Beni Âdem olan hazret-i Allahu ‘azîmü’ş-şânın ism-i şerîfini yâd ve bâ‘is-i hilkat-i kâ‘inat olan ulu peygamberimiz Muhammed Mustafa sallallahu ‘aleyhi ve sellem mu‘cizât-ı kesîretü’l-berekâtını îrâd edüb şîme-i kerîme-i tâcdârân-ı sadâkat-mu‘tâd ve kâ‘ide-i marziyye-i şehriyârân vefâ i ‘tiyâd üzere ‘ahd ve misâk ederim ki...*”,

1733 ahidnamesi: “*ben dahi hallâk-ı ‘âlem ve rezzâk-ı hûl ve tayyûr ve Beni Adem olan hazret-i Allahu ‘azîmü’ş-şânın ism-i şerîfini yâd, ve bâ‘is-i hilkat-ı kâ‘inât olan ulu peygamberimiz Muhammedü’l-Mustafa sallallahu ‘aleyhi ve sellem mu‘cizât-ı kesîretü’l-berekâtını îrâd edüb şîme-i kerîme-i tâcdârân-ı sadâkat-mu‘tâd, ve kâ‘ide-i marziyye-i şehriyârân-ı vefâ-i ‘tiyâd üzere ‘ahd ve misâk ederim ki...*”⁴⁴

Tarih: Venedik’e verilen ahidnamelerde genellikle hicri tarih kaydedilmiştir. 1503, 1513, 1521 ve 1540 ahidnamelerinde hicri ve miladi takvim birlikte kaydedildiği halde, 1540 sonrası verilen ahidnamelerde sadece hicri tarih yazılmıştır. 1733 ahidnamesinde ise “fi’t-tarih el-mezbur” kalıbı ile reisülküttab İsmail Efendi’nin⁴⁵ görevde bulunduğu 1145 Zilhiccesi (1733 Mayıs) işaret edilmiştir.⁴⁶

Mahall-i Tahrir: Bu kısımda ahidnamelerin nerede imzalandığı kaydedilirdi. Venedik’e verilen ilk ahidname sayılan, Yıldırım Bayezid’in Venedik dojunu yazdığı mektup 1390’da Karahisar’da yazılmıştır.⁴⁷ 1402 Ankara yenilgisinden sonra Süleyman Çelebi’nin verdiği ahidname Gelibolu’da, 1503, 1521, 1540, 1567, 1573, 1595, 1733 ahidnameleri İstanbul’da, 1411, 1419, 1430, 1446, 1451, 1482, 1513, 1517, 1718 ahidnameleri Edirne’de, 1670’te verilen ahidname Kandiye’de, 1701 ahidnamesi Davudpaşa sahrasında yazılmıştır.

1.2. Osmanlılardan Önce Venediklilerin Türklerden Aldığı Ahidnameler

Bizans devrinden itibaren gözlerini doğudaki zengin limanlara diken ve burada koloniler kuran Venedik, 1071 Malazgirt Savaşı sonrası Anadolu’da Bizans’ın elindeki kıyı kentlerini ele geçirmeye başlayan Türklerle de ilişki kurmuştur. Venedik’in Türklerle ilk siyasî teması Anadolu Selçuklu Devleti ile olmuştur. Bizans’ın önemli limanlarından biri olan Antalya, Anadolu’ya ilk akınları sırasında Süleyman Şah döneminde Türkler tarafından ilk defa ele geçirilmiş ve geçen süre zarfında birkaç kez el değiştirmiştir. 1207 yılına gelindiğinde I. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından kuşatılan kent, şehirdeki Latin yönetiminden

⁴⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s. 30, 107, 125.

⁴⁵ 1143 (1730/31)’te reisülküttab olan İsmail Efendi 1149 (1736) yılına kadar bu görevde kalmıştır. Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmani*, c.III, haz. Nuri Akbayar, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996, s.818.

⁴⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.115.

⁴⁷ Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.212.

memnun olmayan Rumların da desteğiyle tekrar Selçukluların eline geçmiştir. Bundan sonra ilk iş olarak Kıbrıs kralı Hugues⁴⁸ ve Venedik ile birer ticaret anlaşması yapılmıştır.⁴⁹

Venediklilerin, Türklerden aldığı ve günümüze ulaşan en erken tarihli ahidname I. Alaaddin Keykubad tarafından 1220 yılında verilmiştir. Süresi iki yıl olan bu ahidnameye göre Venedikliler, Selçuklu topraklarında vergisini ödemek kaydıyla herhangi bir engelle karşılaşmadan ticaret yapma hakkına kavuşmuştur. Venedik tüccarları için gümrük oranı % 2 olarak belirlenmiştir. Ayrıca Venedik tüccarları kıymetli taşlar ve altın, gümüş gibi değerli metallerin ticaretinde vergi muafiyeti sağlamışlardır. Ticaretle ilgili bu maddelerin yanında Venedik tüccarlarına özel yargılama hakkı da tanınmıştır.⁵⁰ Bu ahidnameden sonra yeni bir ahidname verilip verilmediği tartışma konusu olsa da Venedikliler, elde ettiği bu ayrıcalıklardan Anadolu Selçuklu Devleti'nin son bulmasına kadar faydalanmıştır.⁵¹

1243 yılında Köseadağ Savaşı'ndan sonra Anadolu'daki Selçuklu hakimiyeti giderek zayıflamaya başladı. 1308'de ise Anadolu Selçuklu Devleti tarih sahnesinden silinerek Orta ve Doğu Anadolu toprakları, İlhanlı Devleti'nin eyaleti haline gelmiştir. Venedikliler, 1320 yılında İlhanlılar ile de bir ticaret anlaşması yapmayı başarmış ve bu anlaşma ile Selçuklulardan elde ettiklerine benzer ayrıcalıklar kazanmışlardır.⁵²

Selçuklu Devleti'nin yıkılma sürecinde İç ve Batı Anadolu'da birçok küçük Türkmen beyliği ortaya çıkmıştır. Selçuklular ve İlhanlılardan elde ettikleri ticarî ayrıcalıkları kaybetmek istemeyen Venedikliler, konumları itibariyle limanlara hâkim olan Aydınogulları ve Menteşe beylikleri ile ilişki kurmuş ve anlaşmalar imzalamıştır. Venedik'in anlaşma

⁴⁸ Bu ahidname ile Kıbrıs tebaası olağan gümrük vergisini ödemek kaydıyla Selçuklu ülkesine girme hakkı kazanmıştır. Anlaşmada dikkati çeken nokta, kazaya uğrayan gemideki mallarla ilgili maddedir. Bu madde ile, Ortaçağ'da hâkim olan kazaya uğrayan gemilerin kaza mahalline hâkim olan hükümdara ait olması anlayışı terk edilmiş, kazaya uğrayan gemide bulunanların ve eşyalarının, kralın tebaası olduğunu kanıtlaması halinde krala iade edilmeleri kabul edilmiştir. Melek Delilbaşı, "Ortaçağ'da Türk Hükümdarları Tarafından Batılılara Ahidnamelerle Verilen İmtiyazlara Genel Bir Bakış", *Bellekten*, XLVII/185, TTK Yayınları, Ankara 1984, s.96.

⁴⁹ Bu devletlerle yapılan ticaret anlaşmasının metinleri günümüze ulaşmamıştır. Anlaşmaların varlığı, Kıbrıs kralının 1214'te I. İzzeddin Keykavus'a yazdığı mektuptan ve I. Alaeddin Keykubad'ın 1220 yılında Venediklilere verdiği ahidnameden ortaya çıkmaktadır. Keykubad'ın Venediklilere verdiği ahidnamede geçen "babasının ve kardeşinin ve kendisinin fermanı" ifadesinden, daha önce babası I. Gıyaseddin Keyhüsrev ve kardeşi I. İzzeddin Keykavus devirlerinde Venediklilere ahidname verildiği anlaşılmaktadır. Osman Turan, *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmî Vesikalar (Metin, Tercüme ve Araştırmalar)*, TTK Yayınları, 3. bs, Ankara 2014, s.133, 138; Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.117.

⁵⁰ Venediklilerin kendi aralarından seçeceği bir mahkeme heyeti Latinler arasındaki anlaşmazlıklarla ilgili davalara bakmaya yetkindir. Hırsızlık ve cinayet gibi konularla ilgili davalara ise Selçuklu mahkemeleri bakacaktır. Melek Delilbaşı, "Ortaçağ'da Ahidnamelerle Verilen İmtiyazlar", s.97; Venediklilere tanınan gümrük muafiyeti ve özel yargılama hakkı tek taraflı verilen ayrıcalıklardır. Bu ahidnamenin detaylı değerlendirmesi için bkz. Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.120 vd.; Osman Turan, *Türkiye Selçukluları*, s.137-140.

⁵¹ Fransız oryantalist Dulaurier, Venedik'in 1289'da Selçuklular ile bir anlaşma yaptığını iddia ederse de Osman Turan, Selçuklu hükümdarının o dönemde nüfuzu kalmamasından ötürü bu iddiayı gerçekçi bulmaz. Mas Latrie'nin 1229'da imzalandığını iddia ettiği anlaşma da 1220 anlaşmasından alınan parçalardan ibarettir. Osman Turan, *Türkiye Selçukluları*, s.132.

⁵² Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.134.

imzaladığı ilk Türkmen beyliği Menteşe beyliği olmuştur. Menteşe-Venedik arasındaki anlaşmalar çeşitli vesileler ve küçük değişikliklerle yedi defa yenilenmiştir. 1331 yılında iki taraf arasında imzalanan anlaşma ile Venedik tüccarları Menteşe topraklarında serbestçe ticaret yapma hakkı kazanmıştır. Buğday, arpa, at, eşek, köle gibi yasak metaller dışında yapacakları ticarete ödemekle yükümlü oldukları vergi oranı % 2 olarak belirlenmiştir. Ayrıca tüccarlara ibadet ve barınma için yer tahsisi, beyliğin başkentinde bir konsolos bulundurma ve özel yargı hakkı gibi ayrıcalıklar elde etmişlerdir.⁵³

1335 yılında iki taraf arasında yaşanan bazı problemler üzerine Venedik'e tabi olan Girit dukası Anadolu'dan hububat alınmasını yasaklamış ve iki taraf arasındaki ilişkiler kesilmiştir. Bununla birlikte bir süre sonra Venedikliler, Aydınogullarının denizdeki baskısının artması nedeniyle 1331 ahidnamesinin yenilenmesini talep etmiş ve Menteşe beyi İlyas tarafından bu talep kabûl görmüştür. 1337 yılında verilen bu ahidname, 1331'dekinden farklı olarak Venedik'e bağlı olan Koron, Modon, Ağrıboz gibi adaları da kapsamakta ve Girit dukasının Menteşe beyliğinin düşmanlarına yardım etmesini engellemektedir.⁵⁴ 1337 tarihli ahidname, 1358 ve 1375 yıllarında aynı şartlarla yenilenmiştir.

Yıldırım Bayezid'in 1389-1390 senesinde, Anadolu Beylikleri üzerine yaptığı sefer sonucu Menteşe Beyliği'ne de son vermesinin ardından Venedik'in bu beylikten elde ettiği ayrıcalıklar sona ermiştir. 1402 yılında Ankara Savaşı'ndan sonra, Anadolu'daki Türk beylikleri Timur tarafından tekrar canlandırılmış; Venedik de olageldiği üzere ticarî faaliyetlerini sürdürmek için hemen harekete geçmiş, 1403'te Menteşe beyi İlyas'a gönderilen elçi Marco Faliero 1331 ahidnamesinin, küçük farklarla genişletilmiş biçimini elde etmeyi başarmıştır. 1403 ahidnamesi de 1407 ve 1414 yıllarında iki kez yenilenerek taraflar arasındaki ilişkiler düzenlenmiş ve beyliğin 1424'te Osmanlılar tarafından ele geçirilmesine⁵⁵ değin ilişkiler bu ahidname doğrultusunda devam etmiştir.⁵⁶

Venedikliler, Batı Anadolu'daki bir başka Türk beyliği Aydınogulları ile de beyliğin kuruluşundan itibaren ilişki kurmuşlardır.⁵⁷ Aydınogulları ile Venedik arasındaki ilk ticaret anlaşması 1337 tarihini taşımaktadır. Venedik'in bu anlaşma ile elde ettiği ayrıcalıklar, 1331'de Menteşe Beyliği ile imzaladıkları anlaşmayla elde ettiklerinin benzeridir. Söz konusu anlaşma ile Venedik tüccarları Aydınoglu ülkesinde belirlenen gümrük ücretlerini ödemek kaydıyla serbestçe ticaret yapabilecek, barınma ve ibadetleri için yer tahsis edilecek,

⁵³ Anlaşmanın değerlendirmesi için bkz. Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.145 vd.

⁵⁴ Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.147.

⁵⁵ Erdoğan Merçil, "Menteşeoğulları", *DİA*, c.XXIX, TDV Yayınları, İstanbul 2004, s.153.

⁵⁶ Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.155-156.

⁵⁷ Venedik-Aydınogulları arasındaki ilişki, Aydınogullarının denizci bir beylik olması ve Ege'deki faaliyetlerinin Venedik'in hâkimiyetindeki adaları da kapsaması nedeniyle savaş-barış çizgisinde devam etmiştir. Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.160 vd.

yargılama hakkına sahip bir konsolos da bulundurabilecekti.⁵⁸ Anlaşma birkaç küçük değişiklikle birlikte 1352, 1359 ve 1371 yıllarında yenilenmiş ve Aydınogulları'nın 1390 yılında Yıldırım Bayezid tarafından ilhakına kadar yürürlükte kalmıştır.⁵⁹ Ankara Savaşı'nda Timur'un zaferinin ardından yeniden canlandırılan Aydınogulları Beyliği, 1426 yılında kesin yıkılışına⁶⁰ kadar Venedik ile yeni bir anlaşma imzalamamış ve ilişkiler önceki anlaşmalara göre yürütülmüştür.

Venedik'in ahidname aldığı bir diğer Türkmen beyliği ise Karamanoğullarıdır. Osmanlılar ile her zaman rekabet halinde olan ve düşmanlarıyla ittifaklar kuran Karamanlılar, 1453 yılı başlarında genç yaşta Osmanlı tahtına geçen II. Mehmed'e karşı Venedikliler ile bir anlaşma yapmıştır. Venedikliler bu anlaşma ile serbestçe ticaret yapma, yargılama hakkına sahip bir konsolos bulundurma, ticarete kendi ölçülerini kullanma ve tüccarların kalabileceği bir han açma haklarını elde etmiştir.⁶¹

Venedik, Anadolu kıyılarına hakim olan Türk beyliklerinden yalnızca Aydın ve Menteşe beylikleri ile ilişki kurmuştur. Bunun yanında Osmanlılara rakip olan ve Osmanlı aleyhine kurulan her ittifaka destek veren, Uzun Hasan-Venedik ittifakına da katılan Karaman ile de ilişki kurmuş ve Anadolu'daki ticarî faaliyetlerini sürdürme yoluna gitmiştir.

1.3. Osmanlı-Venedik İlişkilerinin Başlaması ve Osmanlıların Venediklilere Verdiği Ahidnameler

XIV. yüzyıl başlarında Kuzeybatı Anadolu'da küçük bir beylik olan Osmanlı Beyliği Bizans'tan ve komşu Türkmen beyliklerden ele geçirdiği topraklarla aynı yüzyılın ortalarında Anadolu ve Balkanlar'da dikkat çekici bir güç haline gelmiştir. Bu döneme kadar Osmanlılarla herhangi bir ilişkide bulunmayan Venedik, yeni egemen gücün farkına varmış ve ilişki kurma yoluna gitmiştir. İlk Osmanlı-Venedik ilişkileri, I. Murad döneminde başlamıştır. 1368'de İstanbul'da bulunan Venedik baylosu aracılığı ile I. Murad'dan Osmanlı kontrolündeki Üsküdar'da, Venedikli tüccarlar için bir yer ayrılması istenmişti. Sonuçsuz kalan bu girişimin ardından 1382 yılında bu defa Girit dukası aracılığı ile padişaha yeni bir elçi gönderilmiş ve bir ticaret anlaşması elde edilmesine çalışılmış, ancak bu girişim de sonuçsuz kalmıştır.⁶²

Yukarıda değinilen olumsuz girişimlerden sonra Venedik'in Osmanlılardan elde ettiği ilk imtiyazlar 1390 tarihini taşımaktadır. Bu tarihte Yıldırım Bayezid'in anlaşma için

⁵⁸ Anlaşmanın tam metni için bkz. Elizabeth Zachariadou, *Trade and Crusade: Venetian Crete and the Emirates of Menteshe and Aydın (1300-1415)*, Venice 1983, s.190-194.

⁵⁹ Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.179.

⁶⁰ Erdoğan Merçil, "Aydınogulları Beyliği", *DİA*, c.IV, TDV Yayınları, İstanbul 1991, s.241.

⁶¹ Melek Delilbaşı, "Ortaçağ'da Ahidnamelerle Verilen İmtiyazlar", s.97-98.

⁶² Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.205-207.

gönderilen elçi Querini'ye verdiği mektuplar ile Venedikliler Osmanlılara ait topraklarda serbestçe ticaret yapma hakkına kavuşmuşlardır. Ancak bu anlaşmada vergi muafiyeti ve tüccarlar için yer tahsisi ile konsolos bulundurma gibi maddeler yer almamıştır.⁶³

Yıldırım Bayezid'in Timur'a mağlup olmasının ardından yaşanan taht krizinde Süleyman Çelebi'nin Timur'a itaatini bildirerek Rumeli topraklarında hüküm sürmeye başlamasıyla birlikte Venedik derhal harekete geçmiş ve Süleyman Çelebi'ye elçi göndermiştir. Rumeli'deki egemenliğinin Bizans ve diğer Hristiyan devletler tarafından tanınmasını amaçlayan Süleyman Çelebi, 1403 yılında büyük tavizleri içeren bir anlaşmayı kabûl etmiştir. Osmanlı'nın başta Bizans olmak üzere rakiplerine kabûl ettirdiği üstünlükten vazgeçtiğini ortaya koyan bu anlaşmaya göre Süleyman Çelebi, Bizans'a Selanik ile birlikte Skopelos, Skiathos ve Skyros adalarını, Venedik'e Atina'yı, Rodos şövalyelerine ise Salona bölgesini bırakmıştır. Osmanlı topraklarında ticaret serbestisi kabûl edilerek hububat ihracı serbest bırakılmış⁶⁴, Sakız ve Nakşa dükalıkları ile Karadeniz'deki Ceneviz kalelerinin Osmanlılara ödedikleri vergiler kaldırılmış, böylelikle Osmanlı donanmasının Akdeniz'deki hareket serbestisi kısıtlanmıştır.⁶⁵

Venedik, 1411 yılında Musa Çelebi'yi öldürerek Rumeli topraklarında egemen olan Musa Çelebi'ye de 1403'te elde ettiği imtiyazları onaylatmak istemiştir. Bu amaçla gönderilen elçi Giacomo Trevisano, Musa Çelebi'den ticaret serbestisi, saldırmazlık garantisi ve Venedik'e tabi yerlerin Osmanlı hazinesine haraç ödemesi gibi esasları içeren yeni bir ahidname elde etmiştir.⁶⁶

1413 yılına gelindiğinde 11 yıl süren taht mücadelesi Çelebi Mehmed'in Osmanlı tahtına oturması ile sonuçlanmıştır. Osmanlı-Venedik ilişkilerinde ilk gerilim Venedik'e bağlı yöneticilerin Türk sahillerine saldırması üzerine yaşanmıştır. Önlem olarak Venedik gemileri Gelibolu'da durdurulup aranmaya başlandı. Zamanla bu gerilim çatışmaya dönüşmüş ve Osmanlı donanmasının ilk büyük deniz savaşı Venediklilerle gerçekleşmiştir. 1416 yılında meydana gelen ve henüz oluşumunu tamamlayamayan Türk donanmasının yenilgisiyle sonuçlanan bu savaşın ardından yaklaşık üç yıl süren barış çabaları, 1419 yılında sonuca ulaşmıştır. 6 Kasım 1419 tarihli olan ve ahidname niteliği taşıyan bu anlaşma; karşılıklı saldırmazlık, esirlerin durumu, ticaret serbestisi gibi maddeleri ihtiva etmekteydi. Bunların

⁶³ Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.212.

⁶⁴ Yıldırım Bayezid tahta çıktığında ilk faaliyetlerinden birisi Anadolu'dan Venedik'e buğday ihracını yasaklamak olmuştur. Bu durum tahıl ihtiyacının büyük bölümünü bu bölgeden karşılayan Venedik için büyük sorun teşkil etmiş ve her fırsatta bu yasağın kaldırılması için girişimlerde bulunmasına neden olmuştur. Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.243.

⁶⁵ George T. Dennis, "1403 Tarihli Bizans-Türk Antlaşması", çev. Melek Delilbaşı, *DTCFD*, c.XXIX/1-4, Ankara 1979, s.160-161; Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.240 vd.

⁶⁶ Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.250.

yanında Türk donanmasının silahlı olarak Ege'ye açılmaması, Venedik'in Ağrıboz ve Arnavutluk için ödeyeceği vergiler de karara bağlanmıştır.⁶⁷

Çelebi Mehmed'in kısa bir süre sonra, 1421 yılında ölümü üzerine Osmanlı tahtına oğlu Murad geçmiştir. Murad'ın saltanatının ilk yıllarında Selanik'in Bizans imparatoru tarafından Venedik'e bırakılması ile başlayan bunalım iki tarafı karşı karşıya getirmiş ve sorun Selanik'in Osmanlı hâkimiyetine girmesi ile neticelenmiştir.⁶⁸ Selanik'in kaybedilmesinin ardından Venedik barış arayışına girmiş ve gönderdiği elçi ile bir ahidname almayı başarmıştır. 4 Eylül 1430 tarihli olan ve büyük oranda 1419 ahidnamesinin yenilenmesi anlamına gelen bu ahidnamede yer alan başlıca maddeler; karşılıklı saldırmazlık, ticaret serbestisi, silahlı Osmanlı gemilerinin Ege'ye çıkmaması ve Arnavutluk'taki Venedik kaleleri için Venedik'in ödeyeceği vergilerin miktarları idi. İki ahidname arasında görülen değişiklik 1419'da Ağrıboz için istenen 100 dukanın, 1430'da İnebahtı için istenmesidir. Ayrıca Arnavutluk için ödenecek vergi de 200 dukadan 136 dukaya indirilmiştir.⁶⁹

II. Murad Varna zaferinin ardından tahtı 12 yaşındaki oğlu Mehmed'e bırakarak, kendisi Bursa civarında inzivaya çekilmiştir.⁷⁰ Tahta genç yaşta bir padişahın oturmasını fırsat bilen ve papanın Varna sonrası oluşturmaya çalıştığı Haçlı ittifakına destek veren Venedik, bu projenin hayata geçmemesi üzerine Levanttaki çıkarlarını koruma amacı ile Osmanlı sultanından bir ahidname istemiştir. Yapılan görüşmeler 25 Şubat 1446 tarihli bir ahidname ile neticelenmiştir. Bu ahidnamede yer alan hükümlerin büyük çoğunluğu 1430 ahidnamesinin yenilenmiş şekliydi. Buna karşın ahidnamedeki Osmanlı topraklarında ele geçirilen Venedikli esirlerin durumunu açıklığa kavuşturan madde; 1430 ahidnamesinden farklı nitelikteydi. Bu madde ile esirlerden Hristiyan olanların iade edilmesi, kendi isteğiyle Müslümanlığı kabûl edenlerin ise iade edilmeyip, yerine her bir esir için bin akçe ödenmesi karara bağlanmıştır. Bahsi geçen madde sonraki ahidnamelerde de aynı biçimde yer almıştır.

⁶⁷ Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.280-281.

⁶⁸ İlk defa Yıldırım Bayezid tarafından ele geçirilen fakat Ankara yenilgisinden sonra Osmanlı elinden çıkan Selanik'in kuşatılması ve ele geçirilmesi hakkında çağdaş bir kaynak için bkz. Johannis Anagnostis, *Selanik'in Son Zaptı Hakkında Bir Tarih (II. Murad Dönemine Ait Bir Bizans Kaynağı)*, haz. Melek Delilbaşı, TTK Yayınları, Ankara 1989; ayrıca Selanik'in Venedik'in eline geçmesi ve Osmanlı tarafından fethi için bkz. Melek Delilbaşı, "Selanik'in Venedik İdaresine Geçmesi ve Osmanlı-Venedik Savaşı (1423-1430)", *Bellekten*, XL/150, TTK Yayınları, Ankara 1976, s.573-588.

⁶⁹ Arnavutluk'ta bulunan Drivasto kalesinin Osmanlıların eline geçmesi üzerine burası için ödenen vergi düşürülmüştür. Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.298-299; Venedik, Osmanlı Devleti'ne haraç ödeyen III. Balşa'nın kontrolündeki Ülgün, Bar, İşkodra gibi şehirleri ele geçirmiş ve Balşa'nın ödediği haracı ödemek için Osmanlı Devleti ile anlaşma yoluna gitmiştir. Venedik'in Balkanlar'daki topraklar için ve Akdeniz'de hâkim olduğu adalar için Osmanlı'ya haraç vermeyi kabul etmesinin temel nedeni buraların her daim Osmanlı akıncılarının ve korsanlarının tehdidi altında olması ve Venedik'in buralarda güvenliği sağlayarak ticaretin sekteye uğramasını engellemeye çalışmaktır. Venedik'in ödediği haraçlar ve miktarları için bkz. Momcilo Spremiç, "XV. Yüzyılda Venedik Cumhuriyeti'nin Şarkta Ödediği Haraçlar", çev. Mahmut Şakiroğlu, *Bellekten*, XLVII/185-188, TTK Yayınları, Ankara 1983, s.363-390.

⁷⁰ Halil İnalçık, *Fatih Devri Üzerinde Tetkikler ve Vesikalar I*, TTK Yayınları, 4. bs, Ankara 2007, s.36.

II. Mehmed tarafından imzalanan bu anlaşma ardından, yeniden tahta geçen II. Murad tarafından da onaylanmış ve yürürlüğe girmiştir. 1446 ahidnamesi, II. Mehmed'in Osmanlı tahtına kesin olarak oturduğu 1451 yılında ve Venedik Cumhuriyeti'nin İstanbul'da bir baylos bulundurmasına imkân veren maddenin dâhil edilmesiyle 1454 yılında yenilenmiştir.⁷¹

1454'ten 1463'e kadar Osmanlı-Venedik ilişkileri barış içerisinde sürmüştür. Bu arada, papa ve Alman imparatoru III. Frederik İstanbul'un fethinin ardından Osmanlılara karşı bir Haçlı ittifakı oluşturmaya çalışmaktaydı.⁷² Osmanlıların ise Sırbistan ve Mora'da fetih faaliyetleri Osmanlı ile Venedik'i sınır komşusu haline getirmişti. 1463 yılına gelindiğinde Mora sancakbeyi Turahanzade Ömer Bey'in Venedik'e ait Modon ve Koron şehirlerine saldırması üzerine iki devlet arasındaki ilişkiler gerilmiştir. Taraflar arasında başlayan savaş kısa aralıklarla 16 yıl sürmüş, Osmanlılar Venedik'e ait olan Ağrıboz, İşkodra ve Akçahisar gibi önemli yerleri ele geçirmiştir. Bu uzun savaşta Venedikliler Osmanlılara karşı Macarlar, Karamanlılar ve Akkoyunlular ile ittifak kurma çabası içine girmişlerdir.⁷³ 1479'da, iki tarafı da yoran bu uzun savaşın sona ermesi için Venedik tarafından Sultan II. Mehmed'e gönderilen elçi, bir anlaşma yapmaya muvaffak olmuştur. Bu anlaşma ile Venedikliler savaş boyunca Osmanlılardan aldıkları yerleri geri vermeyi ve Akçahisar (Kruje), Ağrıboz, Limni ile İşkodra'nın Osmanlılara ait olduğunu kabûl etmekteydi. Osmanlılar ise Mora, Arnavutluk ve Dalmaçya kıyılarında Venediklilerden aldığı yerleri iade etmiştir. Bunların yanında savaşta alınan esirlerin karşılıklı bedelsiz serbest bırakılması, Venedik'in yüz bin filori savaş tazminatı ödemesi ve Venedik'in Osmanlı topraklarında ticaret yapması için yılda 10 bin duka altını ödemesi de anlaşmaya dâhil edilmiştir.⁷⁴

Sonraki yıllarda II. Mehmed'in vefatından sonra oğulları Bayezid ve Cem Sultan arasında başlayan taht mücadelesini değerlendirmek isteyen Venedik, Ağustos 1481'de İstanbul'a gelen elçisi Antonio Vetturi'nin çabalarıyla Ocak 1482'de Sultan II. Bayezid'den

⁷¹ Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.311, 318; 1454 ahidnamesinin maddeleri için bkz. Johann Wilhelm Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.II, çev. Nilüfer Epeçeli, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2011, s. 25-26.

⁷² Papanın ittifak arayışlarının detayları için bkz. Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.II, s.27-46.

⁷³ Venedik'in Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'a ittifak kurmak girişimleri için bkz. Şerafettin Turan, "Fatih Mehmet-Uzun Hasan Mücadelesi ve Venedik", *DTCFTAD*, c.III/4-5, Ankara 1967, s.63-138; Venedik'in ittifak için gönderdiği elçilerin seyahatnameleri ve yaptıkları faaliyetleri hakkında bkz. Josaphat Barbaro, *Seyyahların Gözüyle Sultanlar ve Savaşlar*, çev. Tufan Gündüz, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2012; Tufan Gündüz (çev.), *Uzun Hasan-Fatih Mücadelesi Döneminde Doğu'da Venedik Elçileri: Caterino Zeno ve Ambrogio Contarini'nin Seyahatnameleri*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2009.

⁷⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c.II, TTK Yayınları, 9. bs, Ankara 2006, s.124; Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.II, s.310; Mahmut Şakiroğlu, "Balyos", *DİA*, c.V, TDV Yayınları, İstanbul 1992, s.44. anlaşmanın imzalanmasının ardından II. Mehmed Venedik doçuna elçi göndererek oğlunun düğününe davet etmiş ve portresini yapacak bir ressam istemiştir. Bunun üzerine Venedik senatosu Gentile Bellini'yi göndermiş ve Fatih'in meşhur portresi onun tarafından yapılmıştır. Franz Babinger, "Fatih Sultan Mehmet ve İtalya", çev. Bekir Sıtkı Baykal, *Bellekten*, c.XVII/65-68, TTK Yayınları, Ankara 1953, s.76; Ahmet Refik, *Fatih ve Bellini*, haz. Önder Kaya, Yeditepe Yayınevi, 2. bs, İstanbul 2012, s.32.

yeni bir ahidname almıştır⁷⁵. Bu ahidnameye göre II. Mehmed'le yapılan anlaşma onaylanacak, 1479'da belirlenen yıllık 10 bin duka altın ödenmesi maddesi iptal edilecek, Venedik malları için belirlenen %5 vergi %4'e düşürülecek⁷⁶, sınırlar II. Mehmed döneminde yapılan savaştan önceki halini alacak ve Venedik İstanbul'da baylos bulundurmaya devam edecekti.⁷⁷

II. Bayezid tarafından Venedik'e verilen bir diğer ahidname 1502 tarihini taşımaktadır.⁷⁸ Osmanlı Devleti'nin Venedik'e karşı giriştiği seferin ardından imzalanan bu anlaşmaya göre Osmanlıların savaş sırasında ele geçirdiği İnebahtı, Modon, Koron ve Ayamavra'nın⁷⁹ Osmanlı'nın elinde kalması Venedik tarafından kabûl edilmiştir. Buna karşılık Kefalonya adası Venedik'te kalmış ve Zenta adası için Osmanlı Devleti'ne ödenen 500 filorilik haracın devam etmesi kararlaştırılmıştır. Tüccarların iki taraf topraklarında hiçbir engelle karşılaşmadan ticaret yapabilmesi karara bağlanmıştır. Anlaşmanın dikkat çeken maddelerinden birisi baylosların görev süresini belirleyen maddedir. Önce bir yıl olarak belirtilen süre, elçi Andrea Gritti'nin⁸⁰ çabalarıyla üç yıl olarak kabûl edilmiş ve sonraki ahidnamelerde de bu şekilde yer almıştır.

II. Bayezid'in verdiği 1502 ahidnamesi, Selim tahta oturduktan bir yıl sonra 1513'te yenilenmiştir. 1513 ahidnamesi ile iki taraf denizcilerine, denize açıldıklarında karşı tarafın topraklarına zarar vermeyeceklerine dair kefil gösterme zorunluluğu getirilmiştir. Bu maddeye göre kefil göstermeden denize açılanlar suçlu sayılmış, kefil gösterip zarar

⁷⁵ Ahidnamenin tam metni için bkz. Tayyib Gökbilgin, "Venedik Devlet Arşivindeki Türkçe Belgeler Koleksiyonu ve Bizimle İlgili Diğer Belgeler", s.39, vesika 127.

⁷⁶ Venediklilerin ödediği gümrük oranı, Selçuklu devrinden itibaren bütün ahidnamelerde %2 olarak belirlenmiş, Fatih Sultan Mehmed döneminde ise önce %4'e, saltanatının son yıllarında ise %5'e çıkarılmıştır. Halil İnalçık, "İmtiyazat (Osmanlı Dönemi)", s.247.

⁷⁷ Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.II, s.374.

⁷⁸ Osmanlı padişahı II. Bayezid tarafından 24 Cemaziyelahir 908'de onaylanan ahidnamenin Venedik doju tarafından 1503 Mayıs'ta onaylanıp Osmanlı tarafına iade edilmesi nedeniyle Mahmut Şakiroğlu anlaşma tarihi olarak 1503 yılını almıştır. Buna karşın İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın anlaşma tarihini 14 Aralık 1502 (H. 908 Receb) olarak belirtmesi de 908 Recep ayının 1503 yılına rast gelmesi nedeniyle yanlış görülmektedir. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c.II, s.224; Pedani, Osmanlı-Venedik ahidnamelerinin listesini verdiği eserinde anlaşma tarihi olarak 14 ve 25 Aralık 1502 tarihlerini bir arada kullanmıştır. Maria Pia Pedani, "*Osmanlı Padişahının Adına*" *İstanbul'un Fethinden Girit Savaşı'na Venedik'e Gönderilen Osmanlılar*, çev. Elis Yıldırım, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2011, s.177; Zinkeisen ise anlaşmanın 14 Ekim 1502'de imzalanmış olduğunu fakat resmen onaylanmasının Ağustos 1503'ü bulunduğunu zikreder. Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.II, s.388; anlaşmanın Venedik Devlet Arşivi'nde bulunan Türkçe metni ve değerlendirmesi için bkz. Mahmut Şakiroğlu, "1503 Tarihli Türk-Venedik Anlaşması".

⁷⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c.II, s.217-220.

⁸⁰ XVI. yüzyıl başlarında İstanbul'da fevkalade elçi ve baylosluk görevlerinde bulunan Venedik doju Andrea Gritti'nin gayrimeşru oğlu Alvise, Osmanlılar tarafından "Beyoğlu" olarak anılmaktaydı. Alvise'nin 1530'larda Galata'da bugünkü Taksim Meydanı yakınlarında büyük ve ihtişamlı bir evi bulunmaktaydı ve bu ev zaman zaman padişah ve vezirlerin ziyaretlerine de sahne olurdu. Gritti'nin siyasî gücü ve evinin ihtişamı zamanla bu semtin Beyoğlu olarak anılmasına neden olmuştur. Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye: Tarihte Osmanlı-Venedik İlişkileri*, çev. Mahmut Şakiroğlu, Kitap Yayınevi, İstanbul 2012, s.99.

verenlerin zararlarının ise kefilleri tarafından karşılanacağı karara bağlanmıştır.⁸¹ I. Selim'in verdiği bir diğer ahidname ise 1517 tarihlidir. Mısır seferinden sonra verilen bu ahidnamede Kıbrıs adası ile ilgili olan madde dikkat çekmektedir. Venedik'in hâkimiyetinde olan ada için Venedik her yıl Memluk devletine sekiz bin filori karşılığı olarak kumaş ve haraç vermekteydi.⁸² Bu ahidnameyle birlikte söz konusu haracın her yıl Osmanlı hazinesine nakit olarak verilmesi hususunda anlaşmaya varılmıştır.⁸³

I.Selim'in 1520 yılında ani bir şekilde vefat etmesinin ardından tahta oğlu Süleyman geçmiştir. Yaptığı kanun ve düzenlemelerden dolayı Osmanlı tarihçilerinin "Kanuni" unvanını verdikleri Süleyman'ın hüküm sürdüğü 1520-1566 yılları arası, Osmanlı-Venedik ilişkilerinin en yoğun yaşandığı dönem sayılabilir. Kanuni Sultan Süleyman döneminde Venedik'e verilen ilk ahidname 1521 tarihlidir. Rodos seferine çıkmaya hazırlanan padişahın Venedik'ten gelebilecek bir tehlikeyi önlemek amacıyla verdiği bu ahidnamede, açık denizde Osmanlı gemilerine rast gelen Venedik gemilerinin yelkenlerini indirmek suretiyle dostluklarını göstermesi istenmiştir. Buna karşılık Venedik gemilerinin Osmanlı topraklarına (İstanbul, Galata, Trabzon, Kefe, İskenderiye ve Arabistan) serbestçe girebileceği belirtilmiştir. Ahidnamede açıklığa kavuşturulan bir diğer konu Venedik gemilerinin nerelerde aranacağı hususudur. Geleneğe göre İstanbul ve Boğazhisarları'nda aranan gemiler, bazı görevlilerin suiistimali nedeniyle zaman zaman Gelibolu'da da aranmaktaydı. Ahidnameye konulan bir maddeyle, gemilerin Gelibolu'da aranması yasaklanmıştır. Anlaşmanın diğer maddeleri daha önce verilen ahidnamelerin tekrarı niteliğine olmuştur.⁸⁴

1521 ahidnamesinden sonra iki devlet arasındaki ilişkiler ticaret üzerine gelişmiştir. Bu dönemde Kanuni Sultan Süleyman'ın batıda ve doğuda giriştiği seferlerin ardından Osmanlı Devleti'ne karşı yeni bir Haçlı ittifakı hazırlanmaktaydı. Osmanlı hizmetine giren Barbaros Hayreddin Paşa'nın Akdeniz'deki faaliyetlerine karşı oluşturulan Haçlı donanması ile Osmanlı donanması 1538 yılında Preveze açıklarında savaşa tutuşmuş ve Osmanlı donanması büyük bir zafer elde ederek Akdeniz'deki hâkimiyetini pekiştirmiştir. Preveze zaferinin ardından Venedik ile bir süre daha devam eden mücadele 1540 yılında yapılan bir

⁸¹ Meryem Kaçan, *Osmanlı-Venedik Ahidnameleri*, s.17. Anlaşmanın tam metni için bkz. Tayyib Gökbilgin, "Venedik Devlet Arşivindeki Türkçe Belgeler Koleksiyonu ve Bizimle İlgili Diğer Belgeler", s.47, vesika 129.

⁸² Memluk sultanı Melik Eşref Baybars 1426'da Kıbrıs'a düzenlediği seferde Kıbrıs kralı Jak'ı ele geçirmiş ve ikiyüz bin altın fide karşılığında serbest bırakmış, krallığı da yıllık sekiz bin altın haraca bağlamıştır. Venedikliler Kıbrıs'ı ele geçirdikten sonra Kıbrıs krallığının Memluklere ödediği vergiyi ödemeyi kabul etmiştir. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/1, TTK Yayınları, 7. bs, Ankara 2009, s.9-10.

⁸³ Anlaşma metni için bkz. Tayyib Gökbilgin, "Venedik Devlet Arşivindeki Türkçe Belgeler Koleksiyonu", s.50, vesika 130.

⁸⁴ Tam metin ve değerlendirme için bkz. Mahmut Şakiroğlu, "1521 Tarihli Osmanlı-Venedik Andlaşmasının Aslı Metni", *İÜEF Tarih Enstitüsü Dergisi*, sayı XII, İstanbul 1982, s.387-390; ahidnamenin bir başka sureti için bkz. Tayyib Gökbilgin, "Venedik Devlet Arşivindeki Türkçe Belgeler Koleksiyonu", s.42, vesika 128.

anlaşmayla nihayet bulmuştur. Bu anlaşma ile Anabolu, Monemvasia⁸⁵ ve Tine dışındaki Ege adaları Osmanlı hâkimiyetine geçmiştir. Venedik'in savaş tazminatı olarak Osmanlı Devleti'ne 300 bin filori ödemesi karara bağlanmıştır. Anlaşmada balyosla tüccarlar arasındaki anlaşmazlıkların Divan-ı Hümayun'da görüşülüp halledileceği belirtilmiş, Venedikli tercümanların da dava sırasında hazır olacakları kaydedilmiştir. Venedik tüccarlarından fazla vergi alınmaması, iki devlet arasındaki hududun belirlenmesi gibi maddeleri de içeren bu anlaşma ile Osmanlı tüccarlarının yanı sıra Mağrib Müslümanlarının da Venedik topraklarına ticaret için gidebilmesinin önü açılmıştır.⁸⁶ Bununla birlikte 1521 anlaşmasında zikredilen Venedik gemilerinin Karadeniz'de Kefe ve Trabzon limanlarına gidebileceği ifadesi, 1540 ahidnamesinde yer almadığından dolayı Karadeniz Avrupa devletlerinin gemilerine kapalı duruma gelmiştir.⁸⁷

Kanuni Sultan Süleyman döneminde Venedik'e verilen 1540 tarihli ahidname, II. Selim'in geçişinin ardından, 1567 yılında aynı maddelerle yenilenmiştir. 1570 yılına dek bu çerçevede süren ilişkiler, Osmanlı Devleti'nin Kıbrıs adasını kuşatmasıyla bozulmuştur. 1571'de Kıbrıs'ın tamamen Osmanlı eline geçmesiyle sonuçlanan savaşın ardından ilişkiler 1573 yılında imzalanan anlaşma ile yeniden düzenlenmiştir. Kıbrıs adası Osmanlı hâkimiyetine geçtiği için 1517 yılından beri Venedik'in Osmanlılara verdiği haraca gerek kalmamıştır.⁸⁸

II. Selim'in vefatı ve yerine oğlu III. Murad'ın geçmesinin ardından Venedik'e verilen ahidname 1575 yılında teccid edilmiştir. Bu ahidname 1567 tarihli ahidnamenin yenilenmesi niteliğinde olsa da, eklenen bir maddeyle Venedik'in Adriyatik Denizi'nde gemilerin güvenliğini sağlaması garanti altına alınmıştır. Zira bu dönemde Mağrib korsanları ve Uskokların⁸⁹ faaliyetleri nedeniyle ticaretin güvenliği aksamaya başlamıştır. Bundan sonra verilen ahidnamelerde korsanlıkla ilgili maddeler de eklenmiştir.⁹⁰

⁸⁵ Osmanlı kaynaklarında Benefşe ve Menekşe olarak geçen ada.

⁸⁶ Bu ahidnamenin tam metni Tayyib Gökbilgin, "Venedik Devlet Arşivindeki Vesikalar Külliyyatında Kanunî Sultan Süleyman Devri Belgeleri", *Belgeler*, c.I/2, TTK Yayınları, Ankara 1964, s.121-128, vesika 1'dedir.

⁸⁷ Mübahat Kütükoğlu, "Ahidnameler ve Ticaret Muahedeleri", *Osmanlı*, c.III, Ankara 1999, s.329.

⁸⁸ 1567 ve 1573 yıllarında verilen ahidnamelerin tam metni ve değerlendirmesi için bkz. Mahmut Şakiroğlu, "II. Selim'in Venedik Cumhuriyeti'ne Verdiği 1567 ve 1573 Tarihli Ahidnâmeler"; 1573 ahidnamesinin bir kopyası da 21 numaralı Mühimme Defteri'nde bulunmaktadır. BOA, A.DVNS.MHM.d., n.21, s.165-166, h.404.

⁸⁹ Uskokların kökeni ve faaliyetleri için bkz. Catherine Bracewell, *16. Yüzyılda Adriyatik'te Korsanlık ve Eşkiyalık: Senjli Uskoklar*, çev. Mehmet Moralı, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2009.

⁹⁰ Ahidnamenin bir sureti BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.3-8'de bulunmaktadır. Söz konusu ahidnamenin Venedik Devlet Arşivi'nde bulunan Türkçe metni için bkz. Hans Theunissen, "Ottoman-Venetian Diplomats: The 'Ahd-names'", *EJOS*, Utrecht 1998, s.496-529. Aynı ahidnamenin İtalyanca metni için bkz. Hans Theunissen, "Ottoman-Venetian Diplomats: The 'Ahd-names'", s.530-546.

1575 ahidnamesi de III. Mehmed'in tahta geçtiği 1595 yılında⁹¹, I. Ahmed tarafından 1604⁹², II. Osman tarafından 1619⁹³, IV. Murad tarafından 1625⁹⁴ ve Sultan İbrahim tarafından 1640⁹⁵ yıllarında hemen hemen aynı maddelerle tecdid edilmiştir.

Girit adasının Osmanlılar tarafından kuşatılmasıyla Osmanlı Devleti ile Venedik arasındaki ilişkiler uzun bir savaş dönemine girmiştir. 1645 yılında başlayan kuşatma 1669 yılında Kandiye kalesinin ele geçirilmesiyle nihayete ermiştir. Kandiye'nin de düşmesinin ardından iki taraf arasında bir anlaşma imzalanmıştır. Anlaşma ile Kandiye'ye karşılık Bosna'daki Kilis şehri ile Sude, İspirlonka ve Grabuse palankalarının Venedik'e ait olduğu kabul edilmiştir. Venedik tarafından gönderilen elçinin girişimleriyle Venedik'e verilen ahidname 1670 yılında IV. Mehmed tarafından yenilenmiştir. Bu ahidnamenin öne çıkan maddeleri Bosna sınırının belirlenmesi ve iki tarafın elindeki esirlerin durumuyla ilgili olanlardı.⁹⁶

Osmanlı-Venedik ilişkileri 1683'teki Viyana kuşatmasının ardından bozulmuştur. Kuşatma sırasında Osmanlı'ya karşı oluşturulan ittifaka, Venedik de destek vermiş ve Mora ve Bosna'da Osmanlılara karşı harekate girişmiştir. Özellikle Mora'da Venedikliler büyük ilerleme kaydetmiş ve yarımada'yı tamamen ele geçirmiştir. Avrupa devletleri ile 16 yıl süren uzun savaş dönemi, Osmanlı tarafının barış istemesiyle sona ermiştir. Karlofça'da imzalanan barış anlaşmasında (1699) Osmanlı Devleti büyük bir toprak kaybına uğramıştır. Anlaşmayla Mora yarımadası, Ayamavra adası, Dalmaçya ve Bosna'daki bazı kaleler Venediklilerin eline geçmiştir. Zante adası için Venediklilerin ödediği 1500 altınlık vergi kaldırılmıştır. Ayrıca bu anlaşma ile verilen ahidnamede ticaret serbestisi, esirlerin durumu, gümrük vergisi gibi diğer maddelerin ise daha önce verilen ahidnamelerde olduğu gibi geçerli olmasına karar verilmiştir.⁹⁷ II. Mustafa tarafından verilen bu ahidname 1703 yılında tahta geçen III. Ahmed tarafından 1706 yılında tecdid edilerek yürürlüğe konmuştur.⁹⁸

⁹¹ Bu ahidnamenin metni 16 numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri'nde bulunmayıp, Venedik'e gönderilen namenin sureti BOA, A.DVN.MHM, n.934, s.15'te kayıtlıdır. Meryem Kaçan, *XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Osmanlı-Venedik Ahidnameleri*, s.31; ahidnamenin Venedik Devlet Arşivi'nde bulunan metni için bkz. Hans Theunissen, "Ottoman-Venetian Diplomats: The Ahd-names", s.561-578.

⁹² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.13, s.7-11 arasındadır; ahidnamenin Venedik Devlet Arşivi'nde bulunan metni için bkz. Hans Theunissen, "Ottoman-Venetian Diplomats: The Ahd-names", s.579-591.

⁹³ Tam metin BOA, MAD.d (*Maliyeden Müdevver Defterler*), n.17901, s.2-4 arasında bulunmaktadır. Meryem Kaçan, *Osmanlı-Venedik Ahidnameleri*, s.35; ahidnamenin Venedik Devlet Arşivi'nde bulunan metni için bkz. H.Theunissen, "Ottoman-Venetian Diplomats: The Ahd-names", s.592-615.

⁹⁴ Tam metin BOA, MAD.d (*Maliyeden Müdevver Defterler*), n.6004, s.118-120 arasında bulunmaktadır. Meryem Kaçan, *Osmanlı-Venedik Ahidnameleri*, s.36; ahidnamenin Venedik Devlet Arşivi'nde bulunan metni için bkz. H.Theunissen, "Ottoman-Venetian Diplomats: The Ahd-names", s.616-625.

⁹⁵ Tam metin BOA, A.DVNS.DVE.d, n.14, s.176'da kayıtlıdır. Bu ahidnamenin Venedik Devlet Arşivi'nde bulunan metni için bkz. H. Theunissen, "Ottoman-Venetian Diplomats: The Ahd-names", s.626-635.

⁹⁶ Ahidnamenin metni BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.9'da bulunmaktadır

⁹⁷ Karlofça anlaşmasının ardından Venedik'e verilen ahidnamenin bir sureti BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.99-107 arasında bulunmaktadır. Ahidnameyle ilgili değerlendirme için bkz. Meryem Kaçan Erdoğan, "1701

Osmanlı Devleti Karlofça anlaşması ile kaybettiği toprakları geri almak için bir süre sonra harekete geçmiş ve 1711 yılında Rusya ile yapılan savaşın sonucunda imzalanan anlaşma ile Azak kalesini geri almıştır.⁹⁹ Mora'yı geri almak amacı ile de 1714'de Karadağ asilerini himaye eden ve Akdeniz'de Osmanlı aleyhindeki korsanlık faaliyetine destek veren Venedik'e karşı savaş ilan edilmiştir.¹⁰⁰ Mora'daki askeri zaferlerin ardından sıranın kendisine geleceğini düşünen Avusturya, Venedik ile gizli bir anlaşma yapmış ve Osmanlı Devleti'ne başvurarak Mora'nın Venedik'e iadesini ve Karlofça anlaşmasının tecdidini istemiştir. Osmanlı tarafının bu isteği reddetmesi üzerine iki devlet arasında başlayan savaş 1718 yılında Pasarofça'da imzalanan barış anlaşmasıyla son bulmuştur. İngiltere ve Hollanda'nın aracılık etmesiyle imzalanan bu anlaşma ile Avusturya'ya Belgrad, Tameşvar, Semendire gibi önemli yerler bırakılmıştır. Venedik'le imzalanan anlaşma Mora'nın Osmanlı'da kalmasını tasdik etmiş, bunu karşılık Venedik; Dalmaçya, Bosna ve Arnavutluk'ta ele geçirdiği yerleri muhafaza etmiştir.¹⁰¹ Bunun dışında kalan maddeler ise önceki ahidnamelerde yer aldığı şekilde kabûl edilmiştir.

Pasarofça'nın ardından verilen ahidname, 1733 yılında tahta geçen I. Mahmud tarafından aynı maddelerle yenilenmiş ve Osmanlı Devleti ile Venedik arasındaki ilişkiler, Venedik Cumhuriyeti'nin tarih sahnesinden silindiği 1797 yılına dek bu ahidname çerçevesinde yürütülmüştür.¹⁰²

Yukarıda değinildiği gibi, Venedik'in Türklerle ilişkileri ticaret merkezli devam etmiştir. Venedik, ticarî faaliyetleri tehlikeye düştüğünde Türklerle savaşmaktan çekinmemiştir. Savaşlar sona erdiğinde Venedik, yine ticarî faaliyetlerini düşünerek harekete geçmiş ve aldığı ahidnamelerle ticaretini sürdürmüştür. Türkler ise ticaretten elde edilen gelir ve provizyonizm¹⁰³ yani ülkede ihtiyaç duyulan malların karşılanması ilkesi gereği Venedik'e pek çok kez ahidname vermişlerdir.

Tarihli Osmanlı-Venedik Ahidnamesi", *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c.IV/1, Eskişehir 2003, s.63-75.

⁹⁸ Ahidnamenin maddeleri BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.73-83 arasında bulunmaktadır.

⁹⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c.III/1, s.593.

¹⁰⁰ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c.IV/1, TTK Yayınları, 6. bs, Ankara 2007, s.102.

¹⁰¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c.IV/1, s.144-146.

¹⁰² 1733 yılında tecdid edilen ahidnamenin metni BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.115-125 arasında ve AE.SMHD.I 259/21086'da bulunmaktadır. Bir sureti de 1 numaralı Name-i Hümayun Defteri s.96-105 arasındadır.

¹⁰³ Mehmet Genç, "15. ve 16. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde İç ve Dış Ticaret", *Osmanlı İmparatorluğu'nda Devlet ve Ekonomi*, Ötüken Yayınları, 7. bs, İstanbul 2010, s.208.

İKİNCİ BÖLÜM

16/4 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERİ VE TRANSKRİPSİYONU

2.1. 16/4 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defterinin Özellikleri

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Divan-ı Hümayun Defterleri katalogunda Düvel-i Ecnebiye Defterleri fonunda 122 adet defter mevcuttur. Bu defterlerin içinde yabancı devletlerle ilgili ahkâm defterleri, nişan defterleri, ahidname defterleri, konsolosluk defterleri gibi farklı türlerde defterler bulunmaktadır. Fondaki en eski tarihli defter 1567 yılında tutulmaya başlanan 57/1 numaralı Nemçe (Avusturya) defteri¹⁰⁴, en son tarihli olan ise 1913 yılı hükümlerini içeren Prusya konsolosluk defteridir.¹⁰⁵ Bununla birlikte aynı katalogda bulunan Hadariye Defterleri arasında da Dubrovnik (1650-1779), Sicilyateyn (1740-1803), İngiltere (1782-1812) gibi devletlere ait düvel-i ecnebiye defterleri vardır. Sözü edilen fonda Venedik'le ilgili bir adet ahkam defteri, iki adet ahidname defteri ve bir adet hududname defteri bulunmaktadır.¹⁰⁶ Düvel-i Ecnebiye defterlerinin yanı sıra, Düvel-i Ecnebiye kalemindeki belgelerin muhafaza edildiği dosyalarda Venedik'e ait 5 adet birkaç sayfadan veya belgeden oluşan defter de mevcuttur.¹⁰⁷

Çalışmamıza konu aldığımız defter 16/4 numaralı Düvel-i Ecnebiye defteri, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde "A.DVN.DVE.d 16/4" fon kodu ile kayıtlıdır. Defter

¹⁰⁴ 1567 tarihi, defterin ilk sayfasında yer alan ahidname suretinin tarihi olup defterin ilk 27 sayfasında Nemçe'ye farklı tarihlerde verilen ahidnamelerin suretleri bulunmaktadır. 28. sayfadan itibaren ahidname ile ilgili hükümlerin kaydedildiği defterde, bu hükümler 16/4 numaralı Venedik defterinde olduğu gibi 1699 yılından başlamaktadır. Aynı şekilde 55/1 numaralı Lehistan Ahidname Defteri'nde de önceki yıllarda verilen ahidnamelerin suretleri kaydedildikten sonra yazılan hükümler 1699 yılından başlamaktadır. Öte yandan 13 numaralı Venedik ve Dubrovnik Ahkam Defteri'ndeki hükümler ise 1013/1604 yılından başlamaktadır. Söz konusu edilen Nemçe ve Venedik defterlerinde ahidname suretleri farklı bir yazı türüyle yazılmış ve defterin başında kaydedilmiştir. Venedik defterinin ilk sayfasındaki ahidnamelerin 1670 (korsanlık)-1575-1670-1699 şeklinde gitmesi suretlerin daha sonra deftere eklendiği izlenimi uyandırmaktadır. Düvel-i Ecnebiye defterleri ile ilgili çalışma yapılırken tarihlemeye dikkat edilmesi gerekmektedir.

¹⁰⁵ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 3. bs, Ankara 2010. s.42.

¹⁰⁶ 13, 16/4, 17/5 ve 18/6 numaralı defterler. Bu defterlerden 16/4 numaralı defter 1670-1797, 18/6 numaralı defter ise 1718-1776 yılları arasında verilen hükümleri içermektedir. Venedik Hududname Defteri ise 1700 yılına aittir. *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, s.49. Yine aynı rehberde "Dubrovnik Ahkam Defteri" olarak kaydedilen 13/1 numaralı defterde de ağırlıklı olarak Venedik ile ilgili hükümler bulunmaktadır. *Arşiv Rehberi*'nde 14/2, 20/8 ve 21/9 numaralı defterler "Venedik-Dubrovnik Defteri" adıyla kaydedilmiş olmasına karşın, defterlerdeki hükümler Dubrovnik ile ilgilidir. *Maliyeden Müdevver Defterler* tasnifinde bulunan 6004 ve 17901 numaralı defterlerde de Venedik'e dair hükümler bulunmaktadır. 13 numaralı Düvel-i Ecnebiye ve sözkonusu maliye defterlerinin ana kaynak olarak kullanıldığı, Osmanlı-Venedik ticaretinin XVII. yüzyıl başındaki durumuna dair bilgiler için bkz. Metin Ziya Köse, *Osmanlı Devleti ve Venedik: Akdeniz'de Ticaret ve Rekabet (1600-1630)*, Giza Yayınları, İstanbul 2011.

¹⁰⁷ A.DVN.DVE 148 (H.1155, 82 belge); 149 (H.1186, 100 belge); 150 (H.1192, 147 belge), 465 (H.1207, 176 belge); 466 (H.1210, 123 belge) numaralı defterler.

yalnızca Venedik ile ilgili ahidname ve hükümleri içermesi nedeniyle *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi* 'nde Venedik Ahidname Defteri olarak tasnif edilmiştir.¹⁰⁸

Defter 46*17 cm boyutlarındadır ve ebrulu olarak ciltlenmiştir. Defterde bazı ahidname suretleri nesih yazı ile yazılmasına karşın, genel olarak hükümler divani kırmacı ile kaleme alınmıştır. Defter varak halinde değil, sayfa biçiminde düzenlenmiştir. Osmanlıca rakamla 44 sayfa numarası mükerrer yazıldığı için, muhtemelen tasnif işlemleri sırasında arşiv uzmanları tarafından bu sayfadan itibaren yeni sayfa numaraları verilmiştir. Defterde bulunan hükümler de arşiv çalışanları tarafından numaralandırılmış, fakat 89 numaralı hükümden sonra ayrı bir hüküm gelmesine rağmen sehven iki hükme tek numara verilmiştir. Aynı durum 299 numaralı hükümden sonra da yaşanmıştır. Ancak 80 numaralı hükümden sonra gelen hükme yine sehven 83 numara verilmiştir. Bu durum gözönünde bulundurulunca yapılan hatalara karşın 395 numaralı hükümle biten defterde aynı sayıda hüküm bulunduğu ortaya çıkmaktadır. 199 sayfadan oluşan defterin 94-98, 111-112, 149-165, 167-182, 184-199 numaralı sayfaları boş bırakılmıştır.

16/4 numaralı Venedik Ahidname Defteri'nde bulunan en eski hüküm, ahidname suretleri dışarda tutulacak olursa H.1110 (M.1699) tarihini taşımaktadır. En son tarihli hüküm ise Venedik'in Napoleon Bonaparte tarafından işgal edildiği yıl olan H.1211 (M.1797) tarihlidir. 16 numaralı defterde ayrıca 1575, 1669, 1701, 1706, 1718 ve 1733 yıllarında Venedik'e verilen ahidname metinlerinin birer kopyası bulunmaktadır. Ahidnamelerin dışında Venedik'e zarar veren ve zor duruma düşüren korsanlardan dolayı IV. Murad ve Sultan İbrahim zamanlarında verilen ve 1670, 1718 ve 1734'te tecdid edilen nişanların suretlerini de içermektedir. Hükümler ağırlıklı olarak tercüman ve konsolos atamalarıyla ilgilidir. Aynı kazaya atanan konsolos ve tercümanlar ile ilgili hükümlerin suretleri tekrar yazılmamış, deftere en son yazılan hükmün altına veya üstüne derkenar olarak belirtilmiştir.¹⁰⁹

Defterde yalnızca 100 ve 194 numaralı hükümler tarihsizdir. Geri kalan hükümlerin tamamı hicri tarih kullanılarak tarihlenmiştir.

¹⁰⁸ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, s.42.

¹⁰⁹ Örneğin daha önce atanan bir tercümanın yerine yenisi atandığında hükmün üstüne veriliş sebebi ve yeni tercümanın ismi yazılmıştır: “fevtinden ( ) verilmiştir” şeklinde.

Tablo 2.1. 16/4 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri (Venedik Ahidname Defteri)'nde Yer Alan Hükümlerin Konularına Göre Sayısı ve Yüzdeleri

Konu	Hüküm sayısı	Yüzde
Konsolos ve Tercüman Atamaları	169	42,79
Osmanlı Devleti'nde Görev Yapan Venedik Elçi ve Elçilik Görevlileri ile İlgili Hükümler	70	17,73
Yol İzinleri	44	11,13
Cizye ve Gümrük Vergisi ile İlgili Sorunlar	40	10,13
Korsanlıkla İlgili Sorunlar	28	7,09
Asayiş Sorunları ve Katl Olayları	18	4,56
Ahidname ve Korsanlık Nişan Suretleri	11	2,79
Alacak-Borç Sorunları	9	2,28
Sınır Sorunu	3	0,75
Esirlerin Durumu	3	0,75
TOPLAM	395	%100

2.2. 16/4 Numaralı Defterin Değerlendirilmesi

16/4 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri, diğer adıyla Venedik Ahidname Defteri'nde yer alan hükümler, ahidname suretleri hariç 1699 yılında başlamaktadır. Zikredilen yıl, II. Viyana kuşatmasının ardından 16 yıl süren uzun harp yıllarını sona erdiren Karlofça Anlaşması'nın imzalandığı yıldır. Defterdeki hükümler Venedik Cumhuriyeti'nin sükût ettiği 1797 yılına kadar uzanmaktadır. Defterin kapsadığı yıllar içinde iki devlet arasındaki en önemli olay 1715 yılında gerçekleşen savaştır. Osmanlı Devleti'nin Karlofça Anlaşması ile Venedik'e terk ettiği Mora yarımadasını geri almak için giriştiği savaşta Venedik ile Avusturya ittifak yapmış, neticede 1718 yılında Pasarofça anlaşması imzalanarak savaş hali son bulmuştur. Bu anlaşma ile Osmanlı Devleti Mora'yı tekrar elde ederken, Belgrad, Tameşvar, Semendire gibi önemli sancakları ise Avusturya'ya bırakmıştır.¹¹⁰ 1718'de sağlanan barışın ardından Osmanlı Devleti ile Venedik arasında, Campo Formio Anlaşması ile Venedik'in parçalandığı 1797 yılına değin büyük çaplı bir savaş yaşanmamış ve ilişkiler 1718'de imzalanıp 1733'te tecdid edilen anlaşma gereğince sürdürülmüştür. XVIII. yüzyıla gelindiğinde eski gücünden uzak olan Venedik artık savaştan ziyade ticaretteki etkinliğini sürdürmeye çalışmış, bu konuda ise Akdeniz'de faaliyet gösteren kuzeyli devletler İngiltere ve Hollanda ile mücadele etmiştir.

Defterdeki hükümlerin tutulduğu yıllarda Osmanlı tahtında sırasıyla II. Mustafa (1695-1703), III. Ahmed (1703-1730), I. Mahmud (1730-1754), III. Osman (1754-1757), III. Mustafa (1757-1774), I. Abdülhamid (1774-1789) ve III. Selim (1789-1807) bulunmuştur. 16 numaralı defterde ismi geçen reisülküttablar ise Rami Mehmed Efendi, Abdurrahman Efendi,

¹¹⁰ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c.IV/1, s.144; girişilen bu seferdeki harekât planları ve savaşların değerlendirilmesi için bkz. Feridun Ahmed, *1714-1718 Türk-Avusturya-Venedik Seferi*, İstanbul 1932.

Abdülkerim Efendi ve İsmail Efendi'dir. 5 Cumade'l-ula 1114 (27 Eylül 1702) tarihli kayda göre sadrazam Mustafa Paşa¹¹¹ döneminde reisülküttablık makamında Rami Mehmed Efendi bulunmaktadır. Bu kayıttan yaklaşık 4 ay sonra padişahın mührü Rami Mehmed Paşa'ya geçmiş¹¹² ve reisülküttablık makamına Abdurrahman Efendi getirilmiştir. Abdurrahman Efendi de bu görevde fazla kalmamış ve yaklaşık bir ay sonra yerini Abdülkerim Efendi¹¹³ almıştır. 1733 yılında dek reisülküttab adı anılmamıştır. 1733'te tecdid edilen ahidname suretinin başına o dönemde İsmail Efendi'nin¹¹⁴ reisülküttab bulunduğu kaydedilmiştir.

16 numaralı defterde 1714 yılına kadar çeşitli konularla ilgili hükümler kaydedilmiştir. Bu hükümler arasında ahidname ve korsanlıkla ilgili olarak verilen nişan suretleri, korsanların neden olduğu sorunlar hakkındaki hükümler, asayiş sorunları, gümrük ve cizye problemleri ile yol izinleri sayılabilir. 1718'de Pasarofça Antlaşması imzalandıktan sonra ise 16 numaralı deftere yalnızca baylos, konsolos ve tercüman atamaları ile ilgili hükümler kaydedilmiş, diğer konularla ilgili hükümler için yeni bir defter (18/6 numaralı) tutulmaya başlanmıştır. Venedik'le yaşanan sorunlar ile ilgili hükümler 1776 (H.1189) yılı başlarına dek 18/6 numaralı defterde muhafaza edilmiştir.

Defterde bulunan hükümlerde baylosun arzuhaline göre ahidnamedeki hangi madde ihlal edildiyse o maddeye atıf yapılmış ve hükmün gönderildiği devlet görevlilerinden bu konulara dikkat edilmesi istenmiştir. Örneğin, Draç'ta bulunan gümrük görevlileri tarafından Venedikli bir gemi reisinden ahidnameye aykırı olarak kapudanlık resmi talep edildiği belirtilmiş, konuyla ilgili ahidnamede yer alan "mahrûse-i İstanbul'da ve Beyrut ve Trablus iskelelerinde ve sâ'ir yerlerde eğer akçe ve metâ'dır evvelden olugelene muhâlif ihdâs olunan bid'atler ref' olunub kadîmden ne vechile olugeldiyse âna göre 'amel olunub kânûn-ı kadîme mugâyir kimesneye ta'addî etdirilmeye" maddesine uygun biçimde hareket edilmesine dair uyarıda bulunulmuştur.¹¹⁵

¹¹¹ Daltaban Mustafa Paşa. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c.IV/2, TTK Yayınları, 5. bs, Ankara 2003, s.259.

¹¹² Rami Mehmed Paşa'nın ilk reisülküttablık dönemi 1106-1108 (1694-1696) arasındadır. 1698'de ikinci kez reisülküttablığa atanan Mehmed Efendi ertesi yıl Karlofça görüşmelerine Osmanlı murahhası olarak katılmıştır. Aralık 1702'de kubbe vezirliğine getirilip Ocak 1703'te sadrazam olmuştur. Bu görevde uzun süre kalamamış, yeniçeri isyanı neticesinde gerçekleşen taht değişikliğinden sonra azledilmiş ve aynı yıl Kıbrıs'a, 1704'te Mısır'a vali olarak atanıp 1706'da azledilerek Rodos'a gitmiş ve aynı yıl içinde orada vefat etmiştir. Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmani*, c.IV, haz. Nuri Akbayar, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996, s.1348.

¹¹³ Divan-ı Hümayun kesedariyken 1703 yılında reisülküttablığa atanmıştır. Bir süre sonra kendi isteğiyle beylikçi oldu. 1706'da tekrar reisülküttab oldu ve 1711'e kadar görevde kalmıştır. 1712'de yine reisülküttablığa atanmış ve 1713'te azledilmiştir. 1715'te Habeş beylerbeyi olmuş, 1717'de vefat etmiştir. Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmani*, c.I, s.120.

¹¹⁴ 1717'de sadaret mektupçusu olan İsmail Efendi 1730'da reisülküttablığa getirilmiştir. 1736'da tevkîf olmuş, 1738'de su yollarının tamiri için hacca gönderilmiştir. 1740'ta medine'de vefat etmiştir. Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmani*, c.III, s.818.

¹¹⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.28.

Tablo 2.2. 16/4 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri (Venedik Ahidname Defteri)'nde Yer Alan Hükümlerin Özetleri

Hüküm No	Hükümün Konusu
1.	IV. Mehmed zamanında 1670'te Venediklilere korsan meselesi için verilen nişanın sureti.
2.	1575'te III. Murad tarafından Venedik'e verilen ahidnamenin sureti.
3.	1669'da Girid Savaşı'nı bitiren anlaşmanın sureti.
4.	IV. Mehmed tarafından 1670'te Venedik'e verilen ahidnamenin sureti.
5.	II. Mustafa saltanatında Karlofça Anlaşması'nın ardından 1701'de Venedik'e verilen ahidnamenin sureti.
6.	Venedik tarafından İstanbul'a elçi olarak gönderilen Lorenzo Soranzo'nun ve adamlarının salimen İstanbul'a ulaştırılmasına dair Venedik sınırından İstanbul'a kadar yol üzerinde bulunan görevlilere hitaben hüküm.
7.	Venedik elçisi Lorenzo Soranzo'yu getirmek için tercüman Cakomo Tarsiya ile bazı görevlilerin gönderildiğine ve bunlara müdahale edilmemesine dair Venedik sınırından İstanbul'a kadar yol üzerinde bulunan görevlilere hüküm.
8.	Venediklilerin <i>portaliçe</i> denilen mektup taşıyan adamlarına dahl edilmemesine dair Venedik sınırından İstanbul'a kadar yol üzerinde bulunan görevlilere hitaben hüküm.
9.	Yedikule'de tutulan ve zindan içinde dolaşma izni isteyen dört Venedikli esirin bu isteklerinin karşılanması için Yedikule dizdarına hitaben hüküm.
10.	İstanbul'a gelmek isteyen Venedikli Giorgio Commano'ya müdahale edilmemesi için Draç'tan İstanbul'a kadar yol üzerinde bulunan görevlilere hitaben hüküm.
11.	Hanya'dan İstanbul'a yük getirip geri dönmek isteyen Yani Moromani'nin gümrük resmini ödediğine ve bekletilmeden salıverilmesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
12.	Venedikli gemi kaptanı Antonyo Menesali'nin Boğazhisarları'nda bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
13.	Venedik'ten gönderilen ve <i>portaliçe</i> denilen mektup taşıyan adamlara dahl edilmemesine dair İstanbul'dan Venedik sınırına kadar yol üzerinde bulunan

	görevlilere hitaben hüküm.
14.	13 numaralı hükmün bir sureti.
15.	Venedik büyükelçisi Lorenzo Soranzo'nun elçilikte tüketilmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı 2500 medre şarap için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair yeniçeri ağası ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
16.	Venedik büyükelçisi Lorenzo Soranzo ile birlikte İstanbul'a gelen Venedikli beyzade Petro Basko Aligo'nun Venedik'e gitmek istediği ve Venedik sınırına kadar kolaylık sağlanmasına dair Edirne, Filibe, Sofya ve Belgrad mollalarına ve diğer görevlilere hitaben hüküm.
17.	Venedik büyükelçisi Lorenzo Soranzo'nun adamlarından Antonio Paoloci'nin karadan Venedik'e dönmek istediği ve kendisine dahl edilmemesine dair İstanbul'dan Venedik sınırına kadar yol üzerinde bulunan görevlilere hitaben hüküm.
18.	Ticaret için İstendil, Mora ve diğer yerlerden İstanbul'a gelen ve yerleşmeyip giden Venedik reayasından cizye talep edilmemesine dair İstanbul ve Galata kadılarına hitaben hüküm.
19.	Ohri cizyedarının Venedik'ten mektup getiren 4 <i>portaliçeden</i> ahidnameye aykırı cizye talep ettiğine, haksız yere altınlarına el koyarak kendilerini darp ettiğine ve altınların iade ettirilerek cizyedarın tedib edilmesine dair Ohri sancakbeyi Kurd Mehmed'e ve Ohri kadısına hitaben hüküm.
20.	Venedik ile barış sağlandığı için anlaşma gereği esirlerin mübâdele edilmesi gerektiğine, bu konuda Venedik kaptanı ile görüşüp mübâdelenin nerede ve ne şekilde olacağını bildirilmesine dair Kaptan Hüseyin Paşa'ya hitaben hüküm.
21.	İstanbul'da gemisini yükleyen Venedikli kaptan Françesko'nun gümrük resmini ödediğine ve Boğazhisarları'nda bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
22.	22. hükmün Venedikli kaptan Nicola için yazılan sureti.
23.	Korsanlık etmek için Boğaz dışında bulunan bir Mağrib kalyonunun Venedik'e giden iki tüccar gemisine saldırma ihtimali olması nedeniyle Mağrib kalyonunun boğaz dışına çıkmasına izni verilmemesine dair Kaptan Hüseyin Paşa ve

	Boğazhisarları dizdarlarına hitaben hüküm.
24.	Venedik büyükelçisi Lorenzo Soranzo ile birlikte İstanbul'a gelen Venedikli beyzade Giovanni Dalece'nin Venedik'e gitmek istediğine ve Venedik sınırına kadar kolaylık sağlanmasına dair İstanbul'dan İzmir'e kadar ve İzmir'den Venedik sınırına kadar olan yerlerde bulunan görevlilere hitaben hüküm.
25.	Draç ve Arnavutluk'ta bulunan diğer iskelelerde Venedikli tüccarın işlerini görmek için Giorgio Commano'nun konsolos olarak atandığı ve ahidnamede belirtilen şartlara göre görevini yürütmesi gerektiğine dair verilen nişan.
26.	Venedikli Giorgio Commano'nun İskenderiyeli Hüseyin Mehmed ve diğer iki kişide olan alacağının ödenmesine, ödenmezse davanın Divan-ı Hümayun'a havale edilmesine dair İskenderiye mutasarrıfı ve kadılarına hitaben hüküm.
27.	Venedikli Giorgio Commano'nun Draç'da ticaret yapan İbrahim ve İbrahim Turhan isimli kişilerde alacağı olduğuna, alacağını tahsil edemediği ve davanın görülerek parasının verilmesine, dava halledilmezse konunun Divan-ı Hümayun'a havale edilmesine dair İlbasan mutasarrıfı Seyfullah ve İlbasan kadısına hitaben hüküm.
28.	Draç ve civarındaki iskelelere yük getiren gemilerden gümrükçülerin ahidnameye aykırı olarak <i>kapudanlık akçesi</i> aldığı ve bunun men edilmesine dair Draç ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
29.	Draç ve Arnavutluk'ta bulunan diğer iskelelere Venediklilerin işlerini yürütmek için Giorgio Commano'nun konsolos olarak atandığına dair Draç ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
30.	Draç ve bağlı iskelelerde konsolos olan Giorgio Commano'nun yanına otuzsekizinci cemaatten Ali isimli yeniçerinin yasakçı tayin olunduğuna ve kanuna aykırı hareketlerde bulunmasının engellenmesine dair Draç ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
31.	Venedik elçisi Lorenzo Soranzo'nun elçilikte tüketilmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı on bin medre şarap için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair yeniçeri ağası İbrahim ve hassa bostancıbaşı Mustafa'ya hitaben hüküm.
32.	Venedik elçisinin baştercümanı Tarsiya ve adamlarının tüketmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı iki bin medre şarap için Galata'da bulunan

	görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair yeniçeri ağası İbrahim ve hassa bostancıbaşı Mustafa'ya hitaben hüküm.
33.	Venedikli San Nikolo isimli kaptanın Bayazyo Gönin isimli gemiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediği ve bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
34.	33. hükmün Venedikli San Bernardo isimli kaptan için yazılan sureti.
35.	Yenişehir'de bulunan Pejol isimli köyde yaşayan Hristo'nun savaş esnasında Venedik'e gittiğine ve birkaç yıl sonra tekrar dönerek köyüne yerleşmek istediği halde ahalinin kendisini istemediğine, ahidname gereğince Hristo'ya karışılmaması gerektiğine dair Yenişehir-i Fener kadısına hitaben hüküm.
36.	Draç ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Giorgio Commano'nun yanında bulunan Venedikli Brolimo'nun Kesriye'de Secte köyünde öldüğü ve muhallefatinin ahidnameye aykırı olarak köyün subaşı Hüseyin tarafından zapt edildiği, ahidname gereğince muhallefatin konsolosa teslim edilmesine dair Draç ve Kesriye kadılarına hitaben hüküm.
37.	Venedik körfezinde korsanlık yapan iki Mağrib gemisinden birinin aldığı mallarla Mağrib'e döndüğüne, diğerinin korsanlığa devam ederek iki rençber gemisini ele geçirip Ülgün'e götürdüğüne ve Draç kalesinde topçubaşı olan Mustafa'nın firkate donatıp korsanlarla işbirliği yaparak ele geçirilen gemileri parasıyla satın aldığını iddia etmekle korsan kaptanlarını koruduğuna, vakanın soruşturularak Mustafa'nın suçu sabit ise Draç kalesinde kalebend yapılmasına dair Draç kadısı ve Draç dizdarına hitaben hüküm.
38.	Draç iskelesi eminalerinin ahidnameye aykırı olarak gemilerden <i>kapudanlık resmi</i> adıyla vergi aldıkları ve ahidname gereğince bunun men edilmesine dair Draç ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
39.	Venedikli Giorgio Commano'nun Kesriye'de yaşayan Yuvan Peko ve ( ) isimli kişilerdeki alacağını tahsil edemediğine ve başka bir iş için orda bulunan Hasan Çavuş tarafından vakanın halledilmesine dair Kesriye kadısına ve voyvodasına hitaben hüküm.
40.	Venedikli Yani Borevik'e 165 yaldız altını borcu olan Hüseyin'in borcunu ödemediğine, varisi Ahmed'in de borcu ödemeye yanaşmadığına ve davanın başka bir husus için orada bulunan Hasan Çavuş tarafından halledilmesine

	dair Ohri mutasarrıfı ve Ohri kadısına hitaben hüküm.
41.	Venedikli Giorgio Commano'nun Manastır metropolidi Yani Berako'da bulunan alacağını tahsil edemediğine ve meselenin başka bir husus için orada bulunan Hasan Çavuş tarafından halledilmesine dair Rumili valisine ve Manastır kadısına hitaben hüküm.
42.	Venedikli İsberto Santo isimli kaptanın getirdiği malların gümrüğünü ödediğine ve gitmesine mani olunmamasına dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
43.	Venedik elçisi Lorenzo Soranzo'nun Mora'ya mektuplar ile gönderdiği <i>portaliçe</i> denilen adamlarına yolda müdahale edilmemesine dair İstanbul'dan karadan ve denizden Mora'ya kadar olan yerlerde bulunan görevlilere hitaben hüküm.
44.	Cezayir-i Garb levendlerinin İzmir'e gelerek burada bulunan Venedikli tüccar gemicilerini rahatsız edip birisini daha önce esir ettikleri gerekçesiyle götürmek istediklerine, adamın sığındığı konsolosu darp ettiklerine ve levendlerin bu tecavüzlerinin men edilmesine dair İzmir naibine ve İzmir'de bulunan diğer görevlilere hitaben hüküm.
45.	İzmir cizyedarının Venedik'e tabi adalardan gelen tüccarlardan ahidnameye aykırı olarak haraç talep ettiğine ve bunun men edilmesine dair İzmir naibine hitaben hüküm.
46.	Bozcaada'da bulunan cizyedarın Venedikli müstemen tacirler Petro Antonyo ve Dimitri'den ahidnameye aykırı olarak cizye talep ettiğine ve bu haksızlığın giderilmesine dair Bozcaada kadısına hitaben hüküm.
47.	Gelibolu cizyedarının Mora'dan Gelibolu'ya gelen yedi müstemen tüccardan ahidnameye aykırı olarak haraç aldığına ve cizyedarın aldığı paraların iade ettirilmesine dair Gelibolu naibine hitaben hüküm.
48.	Venedikli Nikolo isimli kaptanın Dolfin d'Oro gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrüğünü ödediğine ve yasak meta almadıkça bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadılarına ve dizdarlarına hitaben hüküm.
49.	Venedik elçisi Lorenzo Soranzo'nun Mora'ya mektuplar ile gönderdiği adamlarına yolda müdahale edilmemesine dair İstanbul'dan karadan ve denizden Mora'ya kadar olan yerlerde bulunan görevlilere hitaben hüküm.

50.	Ascanio Gustinian'ın İstanbul'a <i>bailo</i> tayin edilerek yola çıktığına, yanına bir çavuş ve bir yeniçerinin yasakçı olarak tayin edildiğine ve yolda kendisine ve adamlarına müdahale edilmemesine dair Venedik sınırından karadan ve denizden İstanbul'a kadar olan yerlerde bulunan görevlilere hitaben hüküm.
51.	İstanbul'a <i>bailo</i> tayin edilen Ascanio Gustinian'ı getirmek için tercüman Cakomo Tarsiya'nın gönderildiğine ve yasakçı tayin edilen çavuş ve yeniçeriye yollarda karışılmamasına dair Venedik sınırından karadan ve denizden İstanbul'a kadar olan yerlerde bulunan görevlilere hitaben hüküm.
52.	Venedik baylosu Ascanio Gustinian'ı Boğazhisarları'ndan alıp İstanbul'a getirmek için iki adet çekdiri göndermesine ve Boğazhisarı'nda bekletmesine dair kaptan-ı derya Abdülfettah'a hitaben hüküm.
53.	Avlonya'da su almak için duran Venedik kalyonlarından iki askerin karada kaldığı ve Kanine kalesi azablar ağası Ali tarafından alıkonulduğu, kalyon kaptanları tarafından talep edilince firar edip geldikleri gerekçesiyle adamları vermediğine ve ahidnameye göre adamlar küfrî üzere ise Venedik konsolosuna teslim edilmesine dair ( ) kadısına hitaben hüküm.
54.	Venedikli tacirlerin Arnavudluk'ta bulunan iskelelere getirip götürdükleri malların gümrük ve konsolosluk vergilerini vermesine rağmen Fransa ve Hollanda konsoloslarının da vergi isteyerek tüccarları zorda bıraktıklarına ve ahidnameye göre bu durumun men edilmesine dair Draç, Merzak ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
55.	III. Murad zamanında korsanlık hususu için verilen ahidnamede “ibraz olunduğunda tecdid olunsun” ibaresi bulunduğu ve savaş halinin sona erdiği için tecdid edildiğine dair nişan.
56.	Venedik baylosunun oturduğu evin tamire muhtaç olması nedeniyle tamirat bitene dek civarda konak kiralamasının uygun görüldüğüne dair İstanbul kaymakamına ve Galata kadısına hitaben hüküm.
57.	Venedik elçisi Lorenzo Soranzo'nun elçilikte tüketilmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı on bin medre şarap için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair İstanbul kaymakamı vezir Osman Paşa, sekbanbaşı ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
58.	Venedik elçisinin baştercümanı Tarsiya ve adamlarının tüketmek üzere İstanbul ve

	çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı iki bin medre şarap için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair İstanbul kaymakamı vezir Osman Paşa, sekbanbaşı ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
59.	Venedikli kaptan Giovanni Orebin'in satın alıp gemisine yüklediği palamutun gümrük ve selametlik resmini ödediğine ve hedaya, pişkeş, liman hakkı gibi muhdes vergiler talep edilmemesine dair Boğazhisarları, Bozcaada, ( ) ve ( ) kadılarına ve oralarda bulunan diğer görevlilere hitaben hüküm.
60.	Venedikli Giovanni Orebin'in Soldoro gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve yasak meta almadıkça bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
61.	Bir Trablus gemisinin Venedik körfezine gelerek bir akdarmayı ele geçirdiği, bir rençber gemisinin firar ettiği ve korsanların akdarmayla birlikte Draç'a geldiği, Venedik tarafından gönderilen bir çekdiri, bir firkate ve iki kalyonun korsan gemisini Draç'ta tuttuğuna ve ferman gönderilene kadar korsanların limanda bekletilmesine dair Eğriboz muhafızı İsmail Paşa'ya, Draç kadısına, Draç dizdarına ve diğer ağalara hitaben hüküm.
62.	Venedikli İrepo isimli müstemem tüccarın Venedik'e dönmek istediğine ve kendisine karışılmamasına dair İstanbul'dan karadan ve denizden Venedik'e kadar olan yerlerde bulunan görevlilere hitaben hüküm.
63.	Venedik büyükelçisi Lorenzo Soranzo'nun tercümanı Tommazo Tarsiya'nın ahidname hükümleri gereğince her türlü vergiden muaf olduğuna ve kendisine ve adamlarına karışılmamasına dair verilen nişan.
64.	Venedik'e tabi Kotor'dan Juan isimli kaptanın yeğeni Bernardo'nun peksimet almak için Draç sakinlerinden Arslan Kasım ve Ali isimli kimselerin dükkanına gittiği ve ikisi tarafından altınının alınıp kendisinin öldürüldüğüne, davanın şer' üzere görülmesine dair Ağrıboz muhafızı İsmail Paşa ve Draç ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
65.	Venedik gemilerine zarar veren ve iki Venedik gemisi tarafından Draç'ta sıkıştırılan Trabluslu Halil Reis'in gemi ve aletlerinin hakkında ferman çıkmadan Venediklilere teslim edildiği ve Halil Reis ve adamlarının Venedik konsolosunun evini kuşatarak taarruz ettiği; bu durumun men edilmesine dair Ağrıboz muhafızı İsmail Paşa'ya hitaben hüküm.

66.	İstanbul'a mal getirip götüren Venedik tüccarından eminlerin ahidnameye aykırı olarak çeşitli haraçlar talep ettiğine ve III. Mehmed döneminde verilen ahidnamenin yenilenecek Venedik tüccarından gümrük dışında bidat haraç alınmamasına dair İstanbul kaymakamı Osman Paşa'ya ve İstanbul kadısına hitaben hüküm.
67.	Venedik elçisi Lorenzo Soranzo'nun Mora'ya mektuplar ile gönderdiği <i>portaliçe</i> denilen adamlarına müdahale edilmemesine dair İstanbul'dan karadan ve denizden Mora'ya kadar olan yerlerde bulunan görevlilere hitaben hüküm.
68.	Draç'ta bulunan Venedik konsolosunun Sayada'ya gönderdiği adamının Yanyalı tüccardan ahidnameye aykırı olarak gümrük vergisi dışında vergi talep ettiğine ve bunun önlenmesine dair Sayada ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
69.	Venedikli Lorenzo Cambosoli isimli kaptanın San Antonyo gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve yasak meta almadıkça bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
70.	69 numaralı hükmün Bernardo Guca'nın San İzepo gemisi için yazılan sureti.
71.	69 numaralı hükmün Françesko isimli kaptanın De Santi gemisi için yazılan sureti.
72.	İzmir'e mal getirip götüren Venedik tüccarından eminlerin ahidnameye aykırı olarak çeşitli haraçlar talep ettiği ve Venedik tüccarından gümrük dışında bidat haraç alınmamasına dair İzmir kadısına hitaben hüküm.
73.	Venedikli tacir Covan Mareski'nin Arnavud Süleyman'ın gemisiyle Bozcaada'dan yük alıp Anabolu'ya giderken Trabluslu bir korsan kalyatasının saldırısına uğrayarak esir edilip mallarına el konulduğuna ve ahidnameye göre esirin serbest bırakılmasına dair kaptan-ı derya Abdülfettah Paşa ve Sakız kadısına hitaben hüküm.
74.	Selanik cizyedarının Selanik'e gelen yedi Venedikli müstemmen tüccardan ahidnameye aykırı olarak haraç aldığına ve cizyedarın aldığı paraların iade ettirilmesine dair Selanik kadısına hitaben hüküm.
75.	Venedik elçisi Lorenzo Soranzo'nun elçilikte tüketilmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı on bin medre şarap için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair İstanbul kaymakamı Yusuf Paşa'ya, sekbanbaşı ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.

76.	Mora'da Balyabadra kalesinden üç Venedikli tüccarın İnebahtı'ya zeytinyağı getirip sattığı ve burada yeniçeri yazıcısı Mehmed'in iki kölesini ayartıp aldıkları 1250 guruş para ile kaçtıkları ve daha sonra adamları katl ettikleri, Ağrıboz muhafızı İsmail Paşa'nın Ayamavra'daki Venedik ceneraline gönderdiği haberdan sonra paranın bir kısmının iade edildiği ve geri kalanının da iade ettirilmesine dair İnebahtı mutasarrıfı Ömer'e hitaben hüküm.
77.	Venedikli Françesko Solekik isimli kaptanın Madonna de Karmini gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediği ve yasak meta almadıkça bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
78.	73. hükümde bahsedilen olayda Venedikli Covan Mareski'nin halen serbest bırakılmadığı ve ahidname gereğince serbest bırakılmasına dair Hanya mutasarrıfı Mehmed Paşa ve Hanya kadısına hitaben hüküm.
79.	78. hükmün Ağrıboz muhafızı Ali Paşa'ya ve Ağrıboz kadısına yazılmış sureti.
80.	78. hükmün kaptan-ı derya Mehmed Paşa'ya ve ( ) kadısına yazılmış sureti.
81.	numaralandırılmamış
82.	numaralandırılmamış
83.	Venedikli Françesko Bresatik isimli kaptanın Santa Trinta gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve yasak meta almadıkça bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
84.	İstanbul'a gelmek üzere olan Venedik baylosunun Boğazhisarları'nda alınması için iki çekdiri gönderilmesi ve çekdirilerin Boğazhisarı'nda bekletilmesine dair kaptan-ı derya Mehmed Paşa'ya hitaben hüküm.
85.	Venedikli iki kaptanın Mezakiye'ye bağlı Brezi Seme iskelesinde gemilerini yüklerken rüzgar çıkması üzerine gemilerin karaya oturduğuna, Avlonya emini ve ortağının gemideki mallara el koyup gemileri parçaladıklarına ve olayın başka bir husus için orada bulunan Hasan Çavuş marifetiyle ahidname gereğince çözülmesine dair Avlonya mutasarrıfı ve Rumeli beylerbeyi Hüseyin Paşa'ya ve Mezakiye ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
86.	85. hükümde adı geçen iki kaptanın iskelecilere para vermesine rağmen mal alamadıkları ve gemilerindeki mallardan haksız yere alındığına ve haksızlığın Hasan Çavuş marifetiyle giderilmesine dair Avlonya mutasarrıfı Hüseyin Paşa'ya

	ve Mezakiye ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
87.	Venedik elçisi Lorenzo Soranzo'nun Venedik'e mektuplar ile gönderdiği <i>portaliçe</i> denilen adamlarına yolda müdahale edilmemesine dair İstanbul'dan karadan ve denizden Venedik sınırına kadar olan yerlerde bulunan görevlilere hitaben hüküm.
88.	Venedikli Nova Bodine isimli kaptanın Nikolo Lopisovik gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve yasak meta almadıkça bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
89.	İzmir'e ticaret için gelen Venedikli tüccarların gümrük vergisini ödemekte zorluk çıkardığına ve ahidname gereğince ödemelerine dair İzmir kadısına hitaben hüküm.
90.	İzmir'e ticaret için gelen Venedikli tüccarların işlerini görmek için Can Anton Lopacoli'nin konsolos atandığına ve görev ve muafiyetlerinin açıklandığına dair nişan.
91.	Venedik elçisi Lorenzo Soranzo'nun elçilikte tüketilmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı on bin medre şarap için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair İstanbul kaymakamına, sekbanbaşı ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
92.	Venedik elçisinin baştercümanı Tarsiya ve adamlarının tüketmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı iki bin medre şarap için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair İstanbul kaymakamı, sekbanbaşı ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
93.	İstanbul'a gelmek üzere olan Venedik baylosunun Boğazhisarları'nda karşılanması için iki çekdiri gerektiğine ve yakında bulunan iki geminin baylosu alıp İstanbul'a getirmesine dair Akdeniz muhafazasına memur olan kaptanlara hitaben hüküm.
94.	Venedik elçisi Lorenzo Soranzo'nun elçilikte tüketilmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı on bin medre şarap için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair sekbanbaşı ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
95.	Venedikli Olive isimli kaptanın Madonna de Karmine gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve yasak meta almadıkça bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.

96.	95 numaralı hükmün Paolo Ançeve isimli kaptanın Madonna de la Pace gemisi için yazılan sureti.
97.	95 numaralı hükmün İzepo Paçifini isimli kaptanın Santa Tarnite gemisi için yazılan sureti.
98.	Venedik elçisi Lorenzo Soranzo'yu Venedik'e götürmek için Boğazhisarları'nda bekleyen iki Venedik kalyonunda bulunan Venediklilerin yiyecek satın almalarına zabıt Mustafa'nın engel olduğuna ve ahidnameye göre alışveriş yapabilmelerine dair Boğazhisarları kadılarına hitaben hüküm.
99.	Venedik baylosunu getirip Boğazhisarları önünde bekleyen iki Venedik kalyonundan Mamarina Sale'nin Bozcaada'da su almak için çarşıya gittiğinde iki kişi tarafından hançer ile öldürüldüğüne ve davanın şerh görülmesine dair Bozcaada kadısına hitaben hüküm.
100.	Venedikli Olive isimli kaptanın Madonna de Karmine gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve yasak meta almadıkça bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
101.	İnebahtı iskelesine ticaret için gelen Venediklilerin işlerini görmek için Bernardo Makole'nin konsolos olarak atandığına ve verilen beratta muafiyet ve görevlerinin açıklandığına dair nişan.
102.	Atina iskelesine ticaret için gelen Venediklilerin işlerini görmek için Nikolo Malavesi'nin konsolos olarak atandığına ve verilen beratta muafiyet ve görevlerinin açıklandığına dair nişan.
103.	İzmir'de yeniçerilerin postal parası için kollukta olan yasakçıların Venedikli tüccar gemilerinden ahidnameye aykırı şekilde yasakçı akçesi istediğine ve bunun men edilmesine dair İzmir kadısına hitaben hüküm.
104.	Mostarlı tüccar Hüseyin ve ortaklarının Venedik'te ticaret yaptıktan sonra Dobravnik'e dönerken İstirya yakınlarında Fransız bir kaptan tarafından ele geçirilerek mallarına el konulup bir süre hapsedildikten sonra serbest bırakıldığına ve davanın Dalmaçya'da bulunan Venedik ceneraline bildirilerek ahidnameye göre halledilmesine dair Bosna valisi vezir İbrahim Paşa'ya hitaben hüküm.
105.	Cülus dolayısıyla İzmir'de konsolos olan Can Anton Lopacoli'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.

106.	Sınır düzenlemesinde Osmanlı sınırları içinde kalan Kalmo adasında Venedik reayasının araziye el koyarak ziraat yapıp öşür vermediğine ve meselenin Anabolu'da bulunan Venedik ceneraline yazılarak ahidname gereğince halledilmesine dair Karlili mutasarrıfı ve Ağrıboz muhafızı vezir Numan Paşa'ya hitaben hüküm.
107.	Venedik'ten mektuplar ile gönderilen üç <i>portaliçenin</i> Filibe'ye geldiğinde cizyedarın ahidnameye aykırı şekilde haraç aldığına ve aldığı akçelerin iade ettirilerek bu gibi durumların engellenmesine dair Filibe kadısına hitaben hüküm.
108.	Venedik büyükelçisi Lorenzo Soranzo'nun temsilci olduğuna ve gittiği yerlerde kendisine ve adamlarına hiçbir şekilde karışılmamasına dair İstanbul'dan karadan ve denizden Venedik'e kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
109.	Venedik elçisinin baştercümanı Tarsiya ve adamlarının tüketmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı iki bin medre şarap için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair yeniçeri ağası ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
110.	Cülus dolayısıyla Venedik baylosu baştercümanı olan Tommazo Tarsiya'nın beratının tecdid edildiğine dair nişan.
111.	Venedik elçisi yanında tercüman olan Rinaldo Carli'nin beratsız olduğu ve kendisine berat verilerek muafiyetlerinin ve yükümlülüklerinin belirtildiğine dair verilen nişan.
112.	111 numaralı nişanın İsak Ralli için verilen sureti.
113.	111 numaralı nişanın Gianbatista Navon için yazılan sureti.
114.	111 numaralı nişanın Kristoforo Tarsiya için yazılan sureti.
115.	Venedik baylosu İstefano Güstinyani'nin elçilikte tüketilmek üzere Istranca ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı aldığı 120 baş pastırmalık kara camuzu için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair Hisar kazasında ( ) nahiyesi naibine hitaben hüküm.
116.	Venedik elçiliği için francala ve frenk ekmeği yapan bir fırına muhtesibin haksız yere müdahale ettiğine, bu sorunun giderilerek yasak olan somun ekmeği dışında francala ve frenk ekmeği pişirilmesine izin verilmesine dair Galata mollasına

	hitaben hüküm.
117.	Venedik'e tabi İstendil, Zaklise ve Mora gibi adalardan ticaret için İzmir'e gelen Venediklilerden cizyedarın ahidnameye mugayir olarak cizye istediğine ve ahidname gereğince bu sorunun giderilmesine dair İzmir kadısına hitaben hüküm.
118.	Venedik'e tabi Sude ve İspirlonka palankaları ahalilerinin Girid'de ticaret yapmalarına mani olunmamasına dair Girid valisi vezir Numan Paşa, Hanya muhafızı vezir Abdullah Paşa, ve Kandiye ve Hanya kadılarına hitaben hüküm.
119.	İzmir'de Venedik konsolosu yanında tercüman olan Rinaldo Karli'nin beratsız olduğu ve kendisine berat verilerek muafiyetlerinin ve yükümlülüklerinin belirtildiğine dair verilen nişan.
120.	119 numaralı nişanın Abram Danom için yazılan sureti.
121.	İzmir'de Venedik konsolosu yanında bulunan tercüman ve aileleri haraçtan muaf iken cizyedarın aykırı şekilde haraç talep ettiğine ve bu sorunun giderilmesine dair İzmir'de bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
122.	Venedik elçisi İstefano Güstinyani'nin Venedik'e mektuplar ile gönderdiği adamlarına yolda müdahale edilmemesine dair İstanbul'dan karadan ve denizden Venedik sınırına kadar olan yerlerde bulunan görevlilere hitaben hüküm.
123.	Cülus tebriki için Venedik'ten gönderilen Carlo Ruzzini ve yanında bulunan adamlarına gittiği yerlerde hiçbir şekilde müdahale olunmamasına ve korunmalarına dair Venedik sınırından karadan ve denizden İstanbul'a kadar olan yerlerde bulunan görevlilere hitaben hüküm.
124.	Draç'a ticaret için gelen Venedikli Corco Macaro'nun Ülgün kazasından iki kişi tarafından bıçakla öldürüldüğüne ve bulunmaları halinde İstanbul'a gönderilmelerine dair İskenderiye ve İlbasan sancakları mutasarrıfları ile Draç, Ülgün ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
125.	Venedikli kaptan Corco Macaro'nun iki kişi tarafından öldürüldüğüne ve Venedik tüccarının korunarak bu gibi olayların önüne geçilmesine dair İskenderiye ve İlbasan sancakları mutasarrıfları ile Draç, Ülgün ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
126.	Draç'ta Venedik konsolosu olan Giorgio Commano'nun kiraladığı arsada inşa ettiği binanın öldükten sonra varisleri ve arsa sahipleri arasında soruna neden olduğuna ve sorunun şeyhülislamdan alınan fetva gereğince halledilerek İstanbul'a

	bildirilmesine dair Draç kadısına hitaben hüküm.
127.	Draç'ta Venedik konsolosu olan Giorgio Commano'nun kiraladığı bir başka arsada inşa ettiği binanın öldükten sonra varisleri ve arsa sahipleri arasında soruna neden olduğuna ve sorunun şeyhülislamdan alınan fetva gereğince halledilerek İstanbul'a bildirilmesine dair Draç kadısına hitaben hüküm.
128.	Venedikli Dona Nazopole Santi Simalon Çapatı San Nikola isimli kaptanın gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediği ve yasak meta almadıkça bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
129.	128 numaralı hükmün Françesko Rakane Santi Simano için yazılan sureti.
130.	128 numaralı hükmün Poseto Moçi Dolfin için yazılan sureti.
131.	Draç ve Arnavutluk'ta bulunan diğer iskelelerde Venedik konsolosu olan Corci Kommano'nun öldüğüne, yerine Petro Roza'nın atandığına ve berat verilerek muafiyet ve yükümlülüklerinin belirtildiğine dair nişan.
132.	Venedik'e tabi İstendil adasından üç müstemenin bazı işleri için geldikleri Midilli'de cizyedar tarafından hapsedilerek zorla haraç alındığına ve ahidname gereğince akçelerin iade ettirilerek Venediklilerden haraç alınmamasına dair Midilli kadısına hitaben hüküm.
133.	Akdeniz'de miri kalyon kaptanlarından Ahmed'in Sakız limanında bekleyen bir Venedik gemisinin direğini alarak geminin limanda kalmasına neden olduğuna ve ahidname gereğince Venedik gemilerine müdahale edilmemesine dair kaptan-ı deryaya ve Sakız kadısına hitaben hüküm.
134.	Ticaret için Arnavutluk'ta bulunan iskelelere gelen Venedikli tüccarın gümrük ve konsolosluk resmini vermesine rağmen Fransa ve Netherlande konsoloslarının haksız yere konsolosluk resmi talep ettiğine ve ahidname gereğince bu durumun engellenmesine dair Draç, Merzak ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
135.	Venedik'e mal götürüp getiren tüccarın gümrük vergisini Venedik konsolosuna vermek istemesine rağmen konsolosların almayı Venedik'te vermelerini istediğine, Venedik'te ise normalden fazla istendiğine ve ahidname gereğince bu sorunun giderilmesine dair Draç ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
136.	Venedik elçisi İstefano Güstinyani'nin elçilikte tüketilmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı on bin medre şarap için Galata'da bulunan

	görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair yeniçeri ağasına ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
137.	Venedik elçisinin baştercümanı Tarsiya ve adamlarının tüketmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı iki bin medre şarap için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair yeniçeri ağasına ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
138.	Venedikli bir kaptanın İstanbul'a giderken Andre ve Ağrıboz adaları arasında bir Trablus gemisi tarafından ele geçirilip Trablus'a gönderildiğine ve gemi nerede bulunursa alıkonulup gönderilecek fermana göre hareket edilmesine dair Akdeniz'de bulunan ( ), ( ) ve ( ) kadılarına ve diğer devlet görevlilerine hitaben hüküm.
139.	İskenderiyeli tüccarın Venedik'e götürüp getirdiği malların konsolosluk resmini Venedik konsolosuna vermek istemesine rağmen konsolosun kabûl etmeyip Venedik'te verilmesini istediğine, Venedik'te ise fazla talep edildiğine ve bunun engellenmesine dair İskenderiye kadısına hitaben hüküm.
140.	Cülus tebriki için gönderilen Carlo Ruzzini'nin İstanbul'a gelmek üzere olduğuna ve geçtiği yerlerde kendine ve adamlarına müdahale edilmeyerek ihtiyaçlarının karşılanmasına dair Venedik sınırından İstanbul'a kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
141.	Cülus tebriki için gönderilen Carlo Ruzzini'yi karşılamak için Venedik tercümanlarından Rinaldo Carli'ye ve yanında bulunan yasakçılara müdahale edilmeyerek ihtiyaçlarının karşılanmasına dair Venedik sınırından İstanbul'a kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
142.	Cülus tebriki için gönderilen Carlo Ruzzini'nin karşılanması için iki çekdiri gönderilmesine dair kapudan Abdurrahman'a hitaben hüküm.
143.	İskenderiyeli tüccar, Venedik'e götürüp getirdiği malların konsolosluk resmini Venedik konsolosuna vermek istemesine rağmen konsolosun kabûl etmeyip Venedik'te verilmesini istediği, Venedik'te ise fazla talep edildiğine ve bunun engellenmesine dair İskenderiye kadısına hitaben hüküm.
144.	Venedikli bir kaptanın İstendil adası yakınlarında Hüseyin isimli bir kaptan tarafından ele geçirilip Tunus'a götürülerek önceki dayı tarafından hapsedildiği ve halen hapiste olduğuna ve ahidname gereğince serbest bırakılmasına dair Tunus

	dayısına hitaben hüküm.
145.	Kıtlık nedeniyle zahire almak için Akdeniz'e açılan bir geminin rast geldiği yabancı bir gemiyi ele geçirip Sakız limanına getirdikten sonra Venedik baylosunun geminin Venedik müstemem gemisi olmasını iddia etmesine rağmen Divan'da görülen davaya katılmaması nedeniyle geminin eşyasıyla birlikte Trablusgarb ahalisine teslimine dair Sakız muhafızı vezir Abdullah Paşa'ya ve Sakız kadısına hitaben hüküm.
146.	Mora'dan mektup taşıyan Dimitri'nin Malkara'ya geldiğinde cizyedarın kendisinden haksız yere akçe aldığına ve ahidname gereğince akçenin iade ettirilmesine dair Malkara naibine hitaben hüküm.
147.	Karacadağ nahiyesinden üç kişinin Venedik'e tabi Kotor kalesi varoşunu basarak yağma yaparak 400 koyun ile 40 sığır ele geçirdiğine, sınırda huzursuzluğa neden olarak Hersek sancağında da zarara neden oldukları ve ele geçirilmelerine dair Rumeli valisi vezir Hasan Paşa'ya hitaben hüküm.
148.	Draç'ta Venedik konsolosu olan Petro Roza'nın konağına top getirdiği, çan çaldığı ve haçlı bayrak açtığına, kendisini uyarıları dinlemediğine ve bahsedilen hareketlerinin engellenmesine ve devamı halinde İstanbul'a bildirilmesine dair Draç kadısına hitaben hüküm.
149.	Venedikli Cuvan Diritti isimli kaptanın gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve yasak meta almadıkça bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
150.	Venedik barçalarından birinin Delvine sancağı ahalisi tarafından basılıp içindeki malların yağma edilmesine rağmen zabıt ve hakimlerin gereğini yapmadıklarına ve ahidname gereğince alınan malların iade ettirilmesine dair Avlonya ve Delvine sancakları mutasarrıfı Arslan Paşa'ya ve Avlonya, Merzak ve Delvine kadılarına hitaben hüküm.
151.	Sakız'da bir firkate donatan Hanya sakinlerinden birkaç kişinin Venedik'e tabi Mora kıyılarında gezerken buğday taşıyan bir gemiyi ele geçirerek buğdayın bir miktarını Hanya'da satıp kalanını Grabuse'ye götürüp gemideki adamlarla birlikte sattıklarına ve ahidname gereğince eşyaların iade ettirilerek bu gibi olayların önüne geçilmesine dair Hanya valisi vezir Osman Paşa'ya ve Hanya kadısına hitaben hüküm.

152.	Reayadan bazı kimselerin firkate donatarak Mağrib leventleriyle birlikte Venedik'e tabi limanlara saldırdığına ve ahidname gereğince bu gibi faaliyetlerin engellenmesine dair Ağrıboz valisine ve kadısına hitaben hüküm.
153.	152 numaralı hükmün Hanya valisi vezir Osman Paşa'ya ve Hanya kadısına hitaben yazılan sureti.
154.	152 numaralı hükmün İnebahtı mutasarrıfı Ahmed Paşa'ya hitaben yazılan sureti.
155.	İnebahtı'nın önceki mutasarrıfı Ahmed'in firkate donatarak Akdeniz'de buğday taşıyan iki Venedik gemisini ele geçirip içindeki adamları hapsedtiğine ve ahidname gereğince adamların serbest bırakılmasına dair İnebahtı mutasarrıfı Yusuf'a hitaben hüküm.
156.	Daha önce iki Trablus gemisinin üç Venedik tüccar gemisini ele geçirerek Avlonya'ya götürdükten sonra sattığına ve şu anda iki gemiyi daha ele geçirerek Draç'a götürdüğüne, körfezde bekleyen üç Venedik kalyonunun limana girmeye çalışan bir Trablus gemisini engellediğine, görevlilerin ise Venedik konsolosunu tehdit ettikleri ve ahidname gereğince korsanların himaye edilmemesine dair Draç, Avlonya ve Ülgün ve ( ) kadılarına ve diğer devlet görevlilerine hitaben hüküm.
157.	Venedik elçisi İstefano Güstinyani'nin Venedik tarafına mektuplar ile gönderdiği <i>portaliçe</i> denilen adamlarına müdahale edilmemesine dair İstanbul'dan karadan ve denizden Venedik sınırına kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
158.	İstendil'den İstanbul'a giden yedi müstemem tüccardan cizyedarın haksız yere cizye aldığına ve ahidname gereğince aldığı akçenin iade ettirilmesine dair Rodoscuk naibine hitaben hüküm.
159.	İzmir'e gelip giden Venedik reayası ve gemicilerinden cizyedarın haraç talep ettiğine ve ahidname gereğince bunun engellenmesine dair İzmir kadısına hitaben hüküm.
160.	Venedik elçisi İstefano Güstinyani'nin Venedik tarafına mektuplar ile gönderdiği adamlarına yolda müdahale edilmemesine dair İstanbul'dan karadan ve denizden Venedik sınırına kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
161.	150 numaralı hükümde bahsedilen olayda ahalinin fesadının sona ermediği ve birkaç Venedik gemisini daha ele geçirip içindeki malları gasp ettikleri ve davanın

	şer'le görülerek eşkıyalık edenlerin ele geçirilip aldıkları malların iade ettirilmesine dair Delvine sancakbeyi Ali Kanina ile Avlonya, Delvine ve Merzak kadılarına hitaben hüküm.
162.	Mora'daki Venedik ceneralinin gemi getirmek üzere tayin eylediği kaptanın Bozcaada yakınlarında Deli Beyzade tarafından esir edildiğine ve ahidname gereğince serbest bırakılmasına dair kaptan-ı deryaya hitaben hüküm.
163.	Baylos olarak atanan Angelo Morosini'nin gelmek üzere olduğu ve gittiği yerlerde kendisine ve adamlarına müdahale edilmemesine ve korunmalarına dair Venedik sınırından karadan ve denizden İstanbul'a kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
164.	Venedik tüccarının getirip götürdüğü mallar için gümrük vergisini ödemesine rağmen Preveze boğazında gümrük emininin tekrar talep ettiğine ve ahidname gereğince bunun engellenmesine dair Narda, Preveze ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
165.	Draç ve bağlı iskelelere gelen Venedik tüccarından ahidnameye aykırı biçimde haraç istendiğine ve istenmemesine dair Draç ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
166.	Draç ve bağlı iskelelere gelen Venedikli tüccardan gümrük vergisini ödemelerine rağmen fazla vergi talep edildiğine ve ahidname gereğince bunun engellenmesine dair İlbasan sancakbeyi ile Draç, İlbasan ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
167.	Venedik elçisi İstefano Güstinyani'nin Venedik tarafına mektuplar ile gönderdiği <i>portaliçe</i> denilen adamlarına yolda müdahale edilmemesine dair İstanbul'dan karadan ve denizden Venedik sınırına kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
168.	Kavala'ya gelen Venedik tüccarının gümrük vergisini ödemesine rağmen bazı kimselerin o tarafta Venedik konsolosu olmadığı halde konsolosluk akçesi talep ettiğine ve ahidname gereğince bunun engellenmesine dair Kavala sancakbeyi ile Kavala ve Taşoz kadılarına hitaben hüküm.
169.	Venedikli Matyö isimli kaptanın Batroskü gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
170.	146 numaralı hükümde bahsedilen olayda cizyedarın haksız yere aldığı akçeyi iade etmesi istenmesine rağmen iade etmediğine ve ahidname gereğince iade

	ettirilmesine, etmez ise Divan'a bildirilmesine dair Malkara naibine hitaben hüküm.
171.	Venedik tüccarının İstanbul'a getirdiği mallardan görevlilerin ahidnameye aykırı olarak bidat vergiler talep ettiği ve ahidname gereğince bunun engellenmesine dair İstanbul kadısına hitaben hüküm.
172.	İstefano Güstinyani'nin baylosluk süresinin dolduğu ve yerine Alvise Mocenigo'nun atanarak gelmek üzere olduğundan dolayı gittiği yerlerde kendisine ve adamlarına müdahale edilmemesine dair Venedik sınırından İstanbul'a kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
173.	İzmir'e ticaret için gelen Venediklilerden cizyedarın ahidnameye aykırı şekilde haraç talep ettiğine ve ahidname gereğince bunun men edilmesine dair İzmir kadısına hitaben hüküm.
174.	Venedik elçisi İstefano Güstinyani'nin elçilikte tüketilmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı on bin medre şarap için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair yeniçeri ağasına ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
175.	Venedik elçisinin baştercümanı Tarsiya ve adamlarının tüketmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı iki bin medre şarap için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair yeniçeri ağası ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
176.	Venedikli Covani Cevaz isimli kaptanın Santi İzebo gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve yasak meta almadıkça bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
177.	Bandırma'dan Mihaliç'a giden Venedikli bir rahip ve hizmetkarından cizyedarın haraç talep ettiğine ve ahidname gereğince bunun men edilmesine dair Mihaliç ve Kapudağı naiblerine hitaben hüküm.
178.	Baylos olarak gönderilen Alvise Mocenigo'yu karşılamak için Venedik tercümanlarından Rinaldo Carli'ye müdahale edilmeyerek ihtiyaçlarının karşılanmasına dair Venedik sınırından İstanbul'a kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
179.	Venedikli Antoni Bafani isimli kaptanın Santi Gaytalo gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve bekletilmemesine dair

	Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
180.	Venedikli Nikolo Fakineti isimli kaptanın Madonna di Karmini gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
181.	Venedikli Bortolo Gayerdilo isimli kaptanın Madonna di Arsenal gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
182.	İnebahtı'ya gitmek isteyen Venedikli tüccar Covan Podano ve iki hizmetkarına gittiği yerlerde müdahale edilmemesine dair İstanbul'dan karadan ve denizden İnebahtı'ya kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
183.	Venedik elçisi İstefano Güstinyani'nin Venedik tarafına mektuplar ile gönderdiği <i>portaliçe</i> denilen adamlarına yolda müdahale edilmemesine dair İstanbul'dan karadan ve denizden Venedik sınırına kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
184.	Venedikli Covani Lazarofih isimli kaptanın San Paolo gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
185.	Venedikli Bertolo Kalendra isimli kaptanın Geratro Kradile gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
186.	İstanbul'a gelmek üzere olan Venedik baylosunun Boğazhisarları'nda karşılanması için iki çekdiri gönderilmesine dair kaptan vezir İbrahim Paşa'ya hitaben hüküm.
187.	İstanbul'a gelmek üzere olan Venedik baylosu Alvise Mocenigo'yu karşılamak için gönderilen Venedik tercümanı ve yanına verilen yasakçılara gittikleri yerlerde müdahale edilmemesine dair İstanbul'dan karadan ve denizden Venedik'e kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
188.	Ticaret için Kavala'ya giden Venedikli bir tüccarın ve yanında bulunan adamlarının Kavala mutasarrıfı tarafından elinde patente kağıdı olmasına rağmen hapsedilip 43 kuruşun alındığına ve ahidname gereğince alınan paranın iade ettirilmesine dair Kavala kadısına hitaben hüküm.

189.	III. Ahmed'in cülusundan sonra Venedik'in ahidnamenin tecdidini istemesi üzerine verilen nişanın sureti.
190.	Venedik baylosu İstefano Güstinyani'nin Venedik tarafına mektuplar ile gönderdiği <i>portaliçe</i> denilen adamlarına yolda müdahale edilmemesine dair İstanbul'dan karadan ve denizden Venedik sınırına kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
191.	190 numaralı hükmün bir nefer atlı adam için yazılan sureti.
192.	Venedik baylosu Alvise Mocenigo'nun elçilikte tüketilmek üzere Istranca ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı aldığı 120 baş pastırmalık kara camuzu için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair Hisar kazasında ( ) nahiyesi naibine hitaben hüküm.
193.	Venedikli Luka Bayonik isimli kaptanın San Merkö gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrük vergisini ödediğine ve bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
194.	Venedik baylosu Alvise Mocenigo'nun ve adamlarının elçilikte tüketmek üzere satın aldığı 12 bin medre şarap için gümrük emininin akçe talep eylediğine ve ahidname gereğince bunun men edilmesine dair Kapudağı naibine hitaben hüküm.
195.	İzmir'de Venedik tüccarının işlerini görmek için konsolos olan Anton Boyaccoli'nin müddetinin tamam olmasından dolayı yerine Yakomo Pallarino'nun atandığına ve ahidnameye göre berat verildiğine dair nişan.
196.	Midilli'de Suğra limanı yakınlarında batan bir Venedik gemisinin mallarının sahiplerine verilmeyip Midilli nazırı tarafından zapt edildiğine ve ahidname ve şer' gereğince sahiplerine verilmesine dair Midilli kadısına hitaben hüküm.
197.	Müddeti dolup Venedik'e dönmek üzere olan baylos İstefano Güstinyani'a ve yanında olan adamlarına gittiği yerlerde müdahale edilmemesine dair İstanbul'dan karadan ve denizden Venedik sınırına kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
198.	Venedik tüccarının Draç limanında aldığı tütün ve diğer metanın gümrük vergisini ödemesine rağmen gümrük eminlerinin fazla talep ettiğine ve bunun men edilmesine dair Draç kadısına ve devlet görevlilerine hitaben hüküm.
199.	Draç, Avlonya ve Ülgün ahalisinin Mağrib korsanlarına yardımcı olmamasına dair İlbasan sancakbeyi Zeynel Mehmed, İskenderiye sancakbeyi ile Draç, Avlonya ve

	Ülgün kadılarına hitaben hüküm.
200.	İzmir'de bulunan Venedik konsolosu yanında tercüman olan İlya Koryel'in hizmetini yerine getirmemesi nedeniyle yerine Kiryako'nun atandığına ve berat verilerek muafiyet ve yükümlülüklerinin açıklandığına dair nişan.
201.	Venedik baylosu Alvise Mocenigo'nun yanında tercüman olan İstefani veled-i Françesko Testa'nin beratsız olduğu ve kendisine berat verilerek muafiyetlerinin ve yükümlülüklerinin belirtildiğine dair verilen nişan.
202.	Kıbrıs ve bağlı iskelelere ticaret için gelen Venediklilerin işlerini yürütmek için Paolo Sakkiri'nin konsolos olarak atandığına dair verilen nişan.
203.	Venedik baylosu Alvise Mocenigo'nun yanında tercüman olan Rinaldo Carli ve adamlarının tüketmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı iki bin medre şarap için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair yeniçeri ağası Yusuf'a ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
204.	Venedik'e tabi İstendil, Zaklise ve Mora gibi adalardan ticaret için İzmir'e gelen Venediklilerden cizyedarın ahidnameye mugayir olarak cizye istediğine ve ahidname gereğince bu sorunun giderilmesine dair İzmir kadısına hitaben hüküm.
205.	Boğazhisarları'na gelen Venedikli tüccarın işlerini görmek için müstemem Antonyo Biyanki'nin gönderildiği ve kendisinden haraç istenmemesine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
206.	İsilde isimli Venedik kalesine buğday götüren Ülgünlü kişilerin iki Venedikliyi öldürdüğüne ve katillerin Kotor'da hapsedilerek İskenderiye müteselliminin gönderdiği adama suçsuz üç kişinin teslim edildiğine ve baylosun ricası üzerine suçlu kişilerin yargılanmasına dair Avlonya sancağı mutasarrıfı Ali Paşa'ya ve Ülgün kadısına hitaben hüküm.
207.	İsilde'ye ticaret için giden 12 kişinin, kendi aralarında kavga ederken öldürülen bir Venediklinin ölümünden sorumlu tutularak İsilde cenerali tarafından hapsedildiğine ve olayın Venedik baylosu tarafından gönderilecek bir adam ve saraydan gönderilecek bir çavuş tarafından şer üzere görüldükten sonra sonucun İstanbul'a bildirilmesine dair Bosna valisi vezir ( ) Paşa'ya ve ( ) kadısına hitaben hüküm.
208.	Sakız'a ticaret için giden Venediklilerden cizyedarın ahidnameye mugayir olarak cizye aldığına ve aldığı akçelerin iade ettirilmesine dair Sakız muhafızı Veli Paşa

	ve Sakız kadısına hitaben hüküm.
209.	Venedikli Sandrali Alessandra'nın ticaret için gittiği ( )'de Zülfikar isimli birisi tarafından öldürülüp 200 balyoz altınının alındığına ve şer üzere davanın görülmesine dair Bosna valisine ve ( ) kadısına hitaben hüküm.
210.	Delvine'de bulunan bazı köylerin ahalisinin Venedik sınırı içinde bulunan bir mevzideki Venedik reayasını taciz ettiğine, mevzide bulunan dalyanı basarak akçelerini ve mallarını gasp ettiğine ve ahidname gereğince aldıkları malların iade ettirilmesine dair Yanya ve Delvine sancakları mutasarrıfları ( ) ve ( ) ile Yanya ve Delvine kadılarına hitaben hüküm.
211.	Venedik'e tabi Sude ve İspirlonka palankaları ahalilerinin Girid'de ticaret yapmalarına mani olunmamasına dair Girid valisi vezir ( ) Paşa'ya, Hanya muhafızı vezir ( ) Paşa'ya, Kandiye ve Hanya kadılarına hitaben hüküm.
212.	Draç taraflarına gelen Venedikli tüccarın gümrük vergisini ödemelerine rağmen gümrük emini olanların fazla vergi talep ettiğine, Venedik konsolosunun evinin basılarak tehdit edildiğine ve ahidname gereğince bunun engellenmesine dair İlbasan sancakbeyi ( ) ile Draç kadısına hitaben hüküm.
213.	Boyana nehrine ticaret için giden Venedikli tüccardan İskenderiye emininin ahidnameye aykırı olarak barçaların her bir direğinden 500 akçe talep ettiğine ve ahidname gereğince sorunun çözülmesine dair İskenderiye sancakbeyi ( ) ve İskenderiye kadısına hitaben hüküm.
214.	İstanbul'a gelip gidecek olan dört Venedik gemisi için izin verildiğine dair Boğazhisarları kadıları ve dizdarlarına hitaben hüküm.
215.	Yanya'da sakin Hasan Bölükbaşı'nın dört kayık donatarak Preveze körfezinde bir Venedik kayığını ve içindeki malları ele geçirip adamları alıkoyduğuna, Ayamavralıların iki adamıyla 150 yaldız altınını ele geçirdiğine ve ahidname gereğince aldıkları paranın iade ettirilmesine dair Yanya mutasarrıfı ( ) ve ( ) kadısına hitaben hüküm.
216.	Venedik baylosu Alvise Mocenigo'nun mektup taşıyan adamlarından Üsküb cizyedarının ahidnameye aykırı olarak 18 kuruşunun alındığına ve ahidname gereğince aldığı paranın iade ettirilmesine dair Üsküb kadısına ve Üsküb nazırı ( ) hitaben hüküm.
217.	Delvine'de bulunan bazı köylerin ahalisinin Venedik sınırı içinde bulunan bir

	mevzideki Venedik reayasını taciz ettiğine ve mevzide bulunan dalyanı basarak akçelerini ve mallarını gasp ettiğine ve ahidname gereğince aldıkları malların iade ettirilmesine dair Yanya ve Delvine sancakları mutasarrıfı Arslan Paşa ile Yanya ve Delvine kadılarına hitaben hüküm.
218.	Draç'da bulunan bir çulcunun şakirdinin firar etmesi üzerine ahalinin haksız yere Venedik konsolosu Petro Roza'yı itham ettiğine ve ahidname gereğince rahat bırakılmasına dair İlbasan sancakbeyi Zeynel Mehmed ile İlbasan ve Draç kadılarına hitaben hüküm.
219.	Portik limanında bekleyen bir Venedik gemisine Trablusgarb ve Ülgünlü korsanların saldırarak gemiyi ele geçirip sattıklarına ve kaptanın 220 altınının alındığına ve ahidname gereğince altınların iade ettirilmesine dair İskenderiye ve İlbasan sancakbeyleri ile İskenderiye, İlbasan ve Ülgün kadılarına ve ( ) kalesi dizdarlarına hitaben hüküm.
220.	Venedik kıyılarında korsanlığa çıkıp köy basan ve yağma yapan ve Omero adası ahali tarafından ele geçirilen 73 Ülgünlü korsanın ahidname gereğince ibret olmaları için kalebend yapılmasına dair Hanya muhafızı vezir Abdullah Paşa'ya ve Hanya dizdarlarına hitaben hüküm.
221.	Venedik baylosu Alvis Mocenigo'nun mektuplar ile gönderdiği <i>portaliçe</i> denilen adamlarına yolda müdahale edilmemesine dair İskenderiye sancakbeyi ile İskenderiye ve ( ) kadılarına hitaben hüküm.
222.	Foça limanında bekleyen Cezayir-i Garb kalyonlarının İzmir'e ve İstanbul'a gelip giden Venedik gemilerine saldırmamalarını temin etmek için gemi reislerinden kefil alınmasına dair Foça kalesi dizdarına hitaben hüküm.
223.	Venedikli Petro Orfanomiç isimli kaptanın Tonciyada gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrüğünü ödediğine ve bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadılarına ve dizdarlarına hitaben hüküm.
224.	223 numaralı hükmün Custo Benno isimli kaptanın Dolfin dö Ro isimli gemisi için yazılan sureti.
225.	223 numaralı hükmün Françesko Lugiti isimli kaptanın Kerasero Kradile isimli gemisi için yazılan sureti.
226.	Peksimed yüklü iki Venedik gemisinin Trablusgarb kalyonları tarafından ele geçirilip Draç limanına götürüldükten sonra Draç'ta bulunan Venedik

	konsolosunun adamları kurtarmak için hakim ve zabıtlere başvurmasına rağmen dikkate alınmadığına ve ahidname gereğince sorunun halledilmesine dair Draç kadısına ve önde gelenlerine hitaben hüküm.
227.	Draç'ta Venedik konsolosu olan ( )'ın Draç kalesinde topçubaşı olan Mustafa'dan 100 frengî altın alacağı olduğuna, Mustafa'nın ödemediğinden öldüğüne ve çocuklarının vasisi Mehmed'den talep ettiğinde ödemeyi reddettiğine ve ahidname gereğince sorunun çözülmesine dair Draç kadısına hitaben hüküm.
228.	Venedik gemileriyle Draç'a mal getiren kişilerin Draç Venedik konsolosuna konsoliyat vergisini vermeyi reddettiklerine ve ahidname gereğince vermelerine dair Draç kadısına ve Draç gümrükçüsüne hitaben hüküm.
229.	Draç ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Atnaş veled-i Nikola'nın beratsız olduğu ve kendisine berat verilerek muafiyetlerinin ve yükümlülüklerinin belirtildiğine dair verilen nişan.
230.	Venedikli bir tacirin İşem limanında beklerken dizdarlar tarafından esir edilip kalebend yapıldığına, 150 altınının alındığına, 5 ay hapsedildiğine ve serbest bırakılarak alınan parasının şerh kendisine iade ettirilmesine dair Ohri mutasarrıfı ( ) ve Ohri kadısına hitaben hüküm.
231.	Venedikli Françesko di Luka isimli kaptanın Dö Sakti gemisiyle getirdiği ve alıp götürdüğü malların gümrüğünü ödediğine ve bekletilmemesine dair Boğazhisarları kadılarına ve dizdarlarına hitaben hüküm.
232.	Venedik baylosu Alvise Mocenigo'nun müddetinin dolduğuna ve yerine atanan Andrea Memmo'nun İstanbul'a gelirken gittiği yerlerde kendisine ve adamlarına müdahale edilmemesine ve korunmalarına dair Venedik sınırından karadan ve denizden İstanbul'a kadar olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
233.	Hanya'ya ticaret için giden üç müstemen Venediklinin Trabluslu Mehmed Reis tarafından alıkonulduğuna ve buldurulup serbest bırakılmalarına dair kaptan-ı derya Mehmed Paşa'ya hitaben hüküm.
234.	İstanbul'a gelmek üzere olan Venedik baylosunun Boğazhisarları'nda alınması için iki çekdiri gönderilmesine dair kaptan-ı derya Mehmed Paşa'ya hitaben hüküm.
235.	Andrea Memmo'nun İstanbul'a <i>bailo</i> tayin edilerek yola çıktığına, kendisini

	karşılmak için gönderilen Venedik tercümanının yanına bir çavuş, bir kapıcı bir yeniçerinin yasağı olarak tayin edildiğine ve yolda tercümana ve adamlarına karışılmamasına dair İstanbul'dan karadan ve denizden Venedik sınırına kadar olan yerlerde bulunan görevlilere hitaben hüküm.
236.	Edirne'ye giden bir Venedikli tacire ve bir hizmetkarına gidişte ve dönüşte müdahale edilmemesine dair İstanbul'dan Edirne'ye kadar yol üzerinde olan yerlerde bulunan devlet görevlilerine hitaben hüküm.
237.	İstanbul'a gelen Venedik baylosu Andrea Memmo'nun gemisiyle getirdiği 972 medre hamrın 1125 senesi hesabından düşülmesine dair kayıt.
238.	İstanbul'a gelen Venedik baylosu Andrea Memmo'nun gemisiyle getirdiği 972 medre hamrın 1125 senesi hesabından düşülerek geri kalan 9028 medre hamrın nakline mümanaat olunmamasına dair yeniçeri ağası Hasan ile hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
239.	Draç'ta bulunan Venedik konsolosu Petro Roza'ya yüz yıldız altını, yüz Macar altını borcu olan Draç kalesi topçubaşı Mustafa'nın borcunu ödemeyi reddettiğine ve şerle görülerek ödemesine dair İlbasan sancakbeyi Zeynel Mehmed ve Draç kadısına hitaben hüküm.
240.	Venedikli bir tacirin İlbasan'da yaşayan iki zimmide 1222 gurus alacağı olmasına rağmen tahsil edemediği ve şerle görülerek ödettirilmesine dair İlbasan sancakbeyi Zeynel Mehmed ve İlbasan kadısına hitaben hüküm.
241.	Venedik baylosunun baştercümanı Tarsiya ve adamlarının tüketmek üzere İstanbul ve çevresinden satın alıp elçiliğe taşıdığı iki bin medre şarap için Galata'da bulunan görevlilerin herhangi bir vergi talep etmemesine dair yeniçeri ağası ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
242.	241 numaralı hükmün tercüman Rinaldo Carli için yazılan sureti.
243.	Venedik elçisi Andrea Memmo'ya 200 küfe üzüm gerektiğine ve sonraki sene alacağı 300 medre hamra mahsub sayılarak nakline karışılmamasına dair yeniçeri ağası Hasan'a ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.
244.	İngiltere, Felemenk ve Venedik tercümanlarının Beyoğlu'nda tasarruflarında olan yedi bağdan topladıkları elli yük üzümün hanelerine nakline karışılmamasına ve muayyen miktardan 250 medre şarabın düşülmesine dair yeniçeri ağasına ve hassa bostancıbaşıya hitaben hüküm.

245.	İzmir Venedik konsolosu Yakomo Pallarino'nun müddetinin dolduğuna ve yerine Bonaventura Minyelli'nin atanarak berat verildiğine dair nişan.
246.	Ülgünlü bazı kimselerin firkateyle Venedik körfezinde dolaşırken rast geldikleri iki balıkçı kayığında bulunan üç Venedikliyi esir ettiklerine ve ahidname gereğince serbest bırakılmalarına dair Ülgün kadısına hitaben hüküm.
247.	III. Ahmed döneminde imzalanan Pasarofça andlaşmasının metni.
248.	II. Mustafa zamanında verilen nişanın tecdid olunduğuna dair nişan ve maddeleri.
249.	İzmir'e ticaret için gelen Venedikli tüccarın işlerini görmek için Franęesko Kortaci(ni)'nin konsolos olarak atandığına ve berat verildiğine dair nişan.
250.	249 numaralı nişanın Draç konsolosu Petro Roza için yazılan sureti.
251.	249 numaralı nişanın Balyabadra konsolosu Antonyo Biyanki için yazılan sureti.
252.	249 numaralı nişanın Kıbrıs konsolosu Libberal Malokra için yazılan sureti.
253.	İzmir Venedik konsolosu yanında tercüman olan Kiryako'nun öldüğüne ve yerine ferman taşıyan kişinin atandığına dair nişan.
254.	Balyabadra Venedik konsolosu Antonyo Yabki'nin azl olunup yerine Evangelista Belderino'nun atandığına dair nişan.
255.	İnebahtı, Narda ve bağlı iskelelere gelip giden Venedikli tüccarın işlerini görmek için Corci Kommano'nun konsolos olarak atandığına dair nişan.
256.	Moton ve bağlı iskelelere gelip giden Venedikli tüccarın işlerini görmek için Konte Petro Façeniti'nin konsolos olarak atandığına dair nişan.
257.	İzmir Venedik konsolosu Franęesko Kortaci'nin müddetinin dolduğuna ve yerine Can Antonyo Lopacoli'nin atandığına dair nişan.
258.	İzmir Venedik konsolosu Can Antonyo Lopacoli'nin öldüğüne ve yerine Franęesko Kortaci'nin atandığına dair nişan.
259.	Balyabarda Venedik konsolosu Evangelista Belderino'nun azl olunup yerine Agustin della Porta'nın atandığına dair nişan.
260.	İzmir Venedik konsolosu Franęesko Kortaci'nin beratının cülus nedeniyle tecdid edildiğine dair nişan.
261.	Moton ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Petro Façeniti'nin müddetinin

	dolduğuna ve yerine Anton Baroci'nin atandığına dair nişan.
262.	Draç ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Petro Roza'nın azl olunup yerine Canbatista'nın atandığına dair nişan.
263.	Balyabadra Venedik konsolosu Agustin della Porta'nın azl olunup yerine Corci Kommano'nun atandığına dair nişan.
264.	İzmir Venedik konsolosu Franęesko Kortacini'nin müddetinin tamam olduğuna ve yerine Nikolo Rozalim'in atandığına dair nişan.
265.	İnebahtı, Narda ve bağlı iskelelerde, ayrıca Balyabadra'da Venedik konsolosu olan Corci Kommano'nun azl olunup yerine Antonyo Cirardi'nin atandığına dair nişan.
266.	Draç Venedik konsolosu yanında tercüman olan Atnaş veled-i Nikola'nın öldüğüne ve Papa Panayot Konomo veled-i Papa Erkiri'nin Balyabadra Venedik konsolosu yanında tercüman olarak atandığına dair nişan.
267.	Venedik baylosu yanında tercüman olan İstefani veled-i Franęesko Testa'nın öldüğüne ve Golfeto Leyonido veled-i Androco'nun Balyabadra Venedik konsolosu yanında tercüman olarak atandığına dair nişan.
268.	Narda, Balyabadra ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Antonyo Cirardi'nin müddetinin dolduğuna ve yerine Cavoni Lapo'nun atandığına dair nişan.
269.	Selanik Venedik konsolosu tercümanı Rafayil Manir veled-i Musa'nın öldüğüne ve yerine Corci veled-i İstoyano'nun atandığına dair nişan.
270.	Venedik baylosu yanında tercüman olan Gianbatista Navone'nin öldüğüne ve yerine Kıbrıs Venedik konsolosu yanında tercüman olmak üzere Franęesko Libretti'nin atandığına dair nişan.
271.	I. Mahmud döneminde Venedik'e verilen son ahidnamenin sureti. Bu ahidnamede Pasarofça'dan sonra verilen ahidnamenin maddeleri tekrarlanmıştır.
272.	Daha önce defaatle korsanlık hususu için verilmiş olan fermanın I. Mahmud döneminde tecdid edildiğine dair nişan.
273.	Selanik'te Venedik konsolosu olmadığı ve Venedikli tüccarın işlerini görmek üzere Makyo Ferro'nun konsolos olarak atandığına dair nişan.
274.	Moton ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Anton Baroci'nin müddetinin

	dolduğuna ve yerine Corci Komeno'nun atandığına dair nişan.
275.	Venedik baylosu yanında tercüman olan İsak Ralli'nin öldüğüne ve yerine oğlu Kristoforo Ralli'nin atandığına dair nişan.
276.	Selanik Venedik konsolosu Makyro Ferro'nun öldüğüne ve yerine Dottor Dimezbo Foberan'ın atandığına dair nişan.
277.	Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Rafayil Manir veled-i Musa'nın beratsız olduğuna ve berat verildiğine dair nişan.
278.	İzmir Venedik konsolosu yanında tercüman olan Abram Danom'un öldüğüne ve yerine Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Laskari Griçi Berniko'nun atandığına dair nişan.
279.	Veendik baylosu yanında tercüman olan Rinaldo Carli'nin öldüğüne ve yerine Manolaki Hacı Dekano'nun atandığına dair nişan.
280.	Venedik baylosu yanında tercüman olan Kosto dö Roterse'nin öldüğüne ve yerine Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Yorgaki Nikola Viçi'nin atandığına dair nişan.
281.	İzmir Venedik konsolosu yanında tercüman olan Corci veled-i Dirali'nin öldüğüne ve yerine Aleksı Afetimyo'nun atandığına dair nişan.
282.	Venedik baylosu yanında baştercüman olan Tommazo Tarsiya'nin öldüğüne ve yerine Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Hacı Nikola Hacı Yorgi Girani'nin atandığına dair nişan.
283.	Draç ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Canbatista'nın müddetinin dolduğuna ve yerine Françesko Kommano'nun atandığına dair nişan.
284.	Kahire, İskenderiye ve bağlı iskelelerde gelip giden Venedik tüccarının işlerini görmek için Covana Ferro'nun konsolos olarak atandığına dair nişan.
285.	Kıbrıs ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Lebye Rakalo Kira'nın azl olunup yerine Cirolamo Mobrigadi'nin atandığına dair nişan.
286.	Kıbrıs ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Cirolamo Brigadi'nin beratında iskelelerin adı tam yazılmadığı ve Yafa ve İskenderun iskelelerinden de sorumlu olduğuna dair nişan.
287.	Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Aleksı Eftim Bogota'nın azl

	olunup yerine İspandoni veled-i Nikola Kastriçi'nin atandığına dair nişan.
288.	Moton ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Corci Komeno'nun müddetinin dolduğuna ve yerine Nikolo Kommano'nun atandığına dair nişan.
289.	İnebahtı, Narda, Balyabadra ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Covani Labo'nun müddetinin tamam olduğuna ve yerine Antariyo Massala'nın atandığına dair nişan.
290.	Haleb'de Venedik konsolosu yanında tercüman olan Bartolomeyo veled-i Gasid'in öldüğüne ve yerine Kıbrıs Venedik konsolosu yanında tercüman olan Françesko veled-i Lafteri'nin atandığına dair nişan.
291.	Selanik Venedik konsolosu Dotor Demetriyo Foyran'ın müddetinin dolduğuna ve yerine Petro Kon'un atandığına dair nişan.
292.	İzmir Venedik konsolosu Nikolo Rozalim'in müddetinin tamam olduğuna ve yerine Luka Kortaci'nin atandığına dair nişan.
293.	Haleb'de Venedik konsolosu olmaması nedeniyle Kıbrıs, Yafa ve İskenderun'da Venedik konsolosu olan Cirolamo Brigadi'nin Haleb konsolosu olarak atandığına dair nişan.
294.	Balyabadra Venedik konsolosu yanında tercüman olan Papa Panayot veled-i Konomo veled-i Papa Erkiri'nin öldüğüne ve yerine Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Panya Todori veled-i Andrea Lemagra'nın atandığına dair nişan.
295.	Selanik Venedik konsolosu İspandoni veled-i Nikola Kastriçi'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
296.	Cülus nedeniyle Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Yorgaki Nikola Viçi'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
297.	Cülus nedeniyle İzmir Venedik konsolosu Luka Kortaci'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
298.	Cülus nedeniyle Kıbrıs, Yafa, İskenderun ve Haleb Venedik konsolosu Cirolamo Brigadi'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
299.	Balyabadra Venedik konsolosu yanında tercüman olan Golfeto Leyonido veled-i Androco'nun alil olması nedeniyle yerine oğlu Androco veled-i Golfeto Leyonido'nun atandığına dair nişan.

	Numaralandırılmamış hüküm: Culus nedeniyle Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Corci veled-i İstoyano'nun beratının tecdid edildiğine dair nişan.
300.	Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olmak için Hana veled-i İlyas Seman'ın atandığına dair nişan.
301.	Culus nedeniyle Selanik Venedik konsolosu Petro Kon'un beratının tecdid edildiğine dair nişan.
302.	Venedik büyükelçisi yanında tercüman olan Kristoforo Ralli'nin yerine Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Abdala veled-i Tama Koras'ın atandığına dair nişan.
303.	Selanik Venedik konsolosu Petro Kon'un müddetinin tamam olduğuna ve yerine Konte Demetriyo'nun atandığına dair nişan.
304.	Culus nedeniyle Kıbrıs Venedik konsolosu Françesko Biretti'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
305.	Culus nedeniyle İzmir Venedik konsolosu Luka Kortaci'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
306.	Culus nedeniyle Selanik Venedik konsolosu Konte Demetriyo Foyran'ın beratının tecdid edildiğine dair nişan.
307.	Culus nedeniyle Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Hana veled-i İlyas Seman'ın beratının tecdid edildiğine dair nişan.
308.	Culus nedeniyle Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Abdala veled-i Tama Koras'ın beratının tecdid edildiğine dair nişan.
309.	Culus nedeniyle İnebahtı, Narda, Balyabadra ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Konte Anastazyo'nun beratının tecdid edildiğine dair nişan.
310.	Culus nedeniyle Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Hacı Nikola Hacı Yorgi Girani'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
311.	Culus nedeniyle Kıbrıs, Yafa, İskenderun ve Haleb Venedik konsolosu Cirolamo Brigadi'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
312.	Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Laskari Griçi Berniko'nun alil olduğuna ve yerine Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Gazari

	veled-i Abd Bayoce'nin atandığına dair nişan.
313.	Cülus nedeniyle Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Todori veled-i Andreyra Lafra'nın beratının tecdid edildiğine dair nişan.
314.	Cülus nedeniyle Balyabadra Venedik konsolosu yanında tercüman olan Androco veled-i Leyonido'nun beratının tecdid edildiğine dair nişan.
315.	Kıbrıs Venedik konsolosu yanında tercüman olan Françesko veled-i Lafteri'nin alil olması nedeniyle yerine Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Hazar veled-i Mikel Katrameş'in atandığına dair nişan.
316.	Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Yorgaki Nikola Viçi'nin alil olması nedeniyle yerine İzmir Venedik konsolosu yanında tercüman olan Leyonardo Menaksa'nın atandığına dair nişan.
317.	Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Abdala veled-i Tama Koras'ın öldüğüne ve yerine Hana veled-i Diyeb'in atandığına dair nişan.
318.	İnebahtı, Narda, Balyabadra ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Anastazyo Massala'nın müddetinin dolduğuna ve yerine Covana Labo'nun atandığına dair nişan.
319.	Cülus nedeniyle Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Manolaki Hacı Dekano'nun beratının tecdid edildiğine dair nişan.
320.	Draç ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Françesko Kommano'nun yerine konte Antonyo Portolovik'in atandığına dair nişan.
321.	Cülus nedeniyle Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Corci veled-i İstoyano'nun beratının tecdid edildiğine dair nişan.
322.	Cülus nedeniyle Kıbrıs Venedik konsolosu yanında tercüman olan Françesko Biretti'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
323.	Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Hacı Nikola Hacı Yorgi Girani'nin öldüğüne ve yerine Kıbrıs Venedik konsolosu yanında tercüman olan Piyeri veled-i Petro Korla'nın atandığına dair nişan.
324.	Selanik Venedik konsolosu Konte Demetriyo Foyran'ın azl olunup yerine Dotor Petro Kon'un atandığına dair nişan.
325.	Kahire, İskenderiye ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Covana

	Ferro'nun öldüğüne ve yerine Cirolamo Maresan'ın atandığına dair nişan.
326.	Cülus nedeniyle Moton ve bağlı iskelelerde konsolos olan Nikolo Kommano'nun beratının tecdid edildiğine dair nişan.
327.	Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Todori veled-i Andreya Lafra'nın öldüğüne ve yerine Balyabadra Venedik konsolosu yanında tercüman olan Aleksandrin Adamo Polo'nun atandığına dair nişan.
328.	Selanik Venedik konsolosu yanında tercüman olan Hacı Manolaki Dokano'nun öldüğüne ve yerine Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan İsak veled-i Yozeb Şadon'un atandığına dair nişan.
329.	Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Gandari veled-i Mikel Katrameş'in öldüğüne ve yerine Aron veled-i Nesim ademinin atandığına dair nişan.
330.	Kıbrıs, Yafa, İskenderun ve Haleb'de Venedik konsolosu olan Cirolamo Brigadi'nin müddetinin tamam olduğuna ve yerine Bernardo Kabrara'nın atandığına dair nişan.
331.	Draç ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Bodelovik'in müddetinin dolduğuna ve yerine Ludoviko Andreya Fontan veled-i Piyero'nun atandığına dair nişan.
332.	İnebahtı, Narda, Balyabadra ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Covana Labo'nun müddetinin dolduğuna ve yerine Konte Covana Massala'nın atandığına dair nişan.
333.	İzmir Venedik konsolosu yanında tercüman olan Leyonardo Menaksa'nın öldüğüne ve yerine Bizello veled-i Leyonardo Sakkasa'nın atandığına dair nişan.
334.	Tercümanlık beratı verilecek kişilerin beratında yazılması gereken hususlara dair nişan.
335.	Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Gazari veled-i Abd Bayoce'nin öldüğüne ve yerine Yeşua veled-i Nesim Ades'in atandığına dair nişan.
336.	Draç ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Ludoviko Andreya Fontan veled-i Piyero'nun müddetinin tamam olduğuna ve yerine Alfonso Petso'nun atandığına dair nişan.
337.	Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan İsak veled-i Boris Şaron'un

	öldüğüne ve yerine Abdala veled-i Nesim Ades İnetti'nin atandığına dair nişan.
338.	Haleb Venedik konsolosluğunun Kıbrıs konsolosluğunda ifraz edilerek konsolosluğa Domenico Serboli'nin atandığına dair nişan.
339.	İnebahtı, Narda, Balyabadra ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Konte Ciranda Messala'nın müddetinin dolduğuna ve yerine Konte Ancelo Rozalim'in atandığına dair nişan.
340.	Cülus nedeniyle Haleb Venedik konsolosu Aron veled-i Nesim'in beratının tecdid edildiğine dair nişan.
341.	Cülus nedeniyle Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Hana veled-i Diyebe'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
342.	Cülus nedeniyle Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Abdala veled-i Nesim Ades İnetti'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
343.	Cülus nedeniyle Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Yeşua veled-i Nesimadeş İnetti'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
344.	Cülus nedeniyle İzmir Venedik konsolosu yanında tercüman olan Bizello veled-i Leyonardo Menaksa'nın beratının tecdid edildiğine dair nişan.
345.	Cülus nedeniyle İzmir Venedik konsolosu yanında tercüman olan Luka Kortaci'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
346.	Cülus nedeniyle Yafa, İskenderun ve Haleb konsolosu Domenico Serboli'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
347.	Cülus nedeniyle Kıbrıs Venedik konsolosu Bernardo Kabrara'nın beratının tecdid edildiğine dair nişan.
348.	Cülus nedeniyle Selanik Venedik konsolosu Dotor Petro Kon'un beratının tecdid edildiğine dair nişan.
349.	Cülus nedeniyle Kıbrıs Venedik konsolosu yanında tercüman olan Hacı İstefan veled-i Vareş'in beratının tecdid edildiğine dair nişan.
350.	Cülus nedeniyle Kıbrıs Venedik konsolosu yanında tercüman olan Piyeri veled-i Petro Korla'nın beratının tecdid edildiğine dair nişan.
351.	Balyabadra Venedik konsolosu yanında tercüman olan Aleksandrin Adamo Polo'nun beratının yandığına ve tekrar berat verildiğine dair nişan.

352.	Balyabadra Venedik konsolosu yanında tercüman olan Androco veled-i Golfeto Leyonido'nun öldüğüne ve yerine Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Yusuf veled-i Anton'un atandığına dair nişan.
353.	Atina ve Mürted'de Venedik konsolosu olmadığına ve Gasiçe Nikolo Banfalo'ya berat verilerek konsolos olarak atandığına dair nişan.
354.	Nakşa, Bara ve Baros adalarında Venedik konsolosu olmadığına ve Kostantino veled-i Habur Fonrile'ye berat verilerek konsolos olarak atandığına dair nişan.
355.	Boğazhisarları'nda Venedik konsolosu olmadığına ve Nikola Lakali'ye berat verilerek konsolos olarak atandığına dair nişan.
356.	Girid'de bulunan Hanya iskelesinde Venedik konsolosu olmadığına ve Corci veled-i Kostantin Kondelli'ye berat verilerek konsolos olarak atandığına dair nişan.
357.	Kıbrıs Venedik konsolosu Bernardo Kabrara'nın öldüğüne ve yerine Amafoil Kasalo'nun atandığına dair nişan.
358.	Kıbrıs Venedik konsolosu yanında tercüman olan Hacı İstefan veled-i Vareş'in öldüğüne ve yerine Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Asehde Karci'nin atandığına dair nişan.
359.	Hanya Venedik konsolosu Corci veled-i Kostantin Kondelli'nin azl olunup yerine Luka Korner'in atandığına dair nişan.
360.	Balyabadra Venedik konsolosu yanında tercüman olan Aleksandrin Adamo Polo'nun öldüğüne ve yerine Konte Kostantin Ralli'nin atandığına dair nişan.
361.	Rodos, İstanköy ve Bodrum'da Venedik konsolosu olmadığına ve Cakomo Laymotidi'ye berat verilerek konsolos olarak atandığına dair nişan.
362.	Kahire, İskenderiye ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Cirolamo Maresan'ın azl olunup yerine İstefano Çifvik'in atandığına dair nişan.
363.	Yafa, İskenderun ve Haleb'de Venedik konsolosu olan Domeniko Serboli'nin azl olunup yerine Massala Sinyor Ricini'nin atandığına dair nişan.
364.	Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Hana veled-i Diyeb'in öldüğüne ve yerine Mihail veled-i Hana Diyeb'in atandığına dair nişan.
365.	Moton ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Nikolo Kommano'nun

	öldüğüne ve yerine Corci Kandiyan Rama'nın atandığına dair nişan.
366.	Draç ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Alfonso Petso'nun azl olunup yerine Guzebe Fabriyan'ın atandığına dair nişan.
367.	Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Asehde Karci'nin öldüğüne ve yerine Nimen Alve veled-i Cebrail Sabig'nin atandığına dair nişan.
368.	Selanik Venedik konsolosu donado Petro'nun yaşlı olması nedeniyle azl olunup yerine oğlu Guzebe Kon'un konsolos atandığına dair nişan.
369.	Draç ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Guzebe Karbaba'nın öldüğüne ve yerine Ancelo Stefano Marko'nun atandığına dair nişan.
370.	Cülus nedeniyle İzmir Venedik konsolosu Luka Kortaci'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
371.	Cülus nedeniyle Selanik Venedik konsolosu Guzebe Kon'un beratının tecdid edildiğine dair nişan.
372.	Cülus nedeniyle Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Nimen Alve veled-i Cebrail Sabig'in beratının tecdid edildiğine dair nişan.
373.	Cülus nedeniyle Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Yasef veled-i Anton Arton'un beratının tecdid edildiğine dair nişan.
374.	Hanya Venedik konsolosu Luka Korner'in azl olunup yerine Yako Memmo Redimobdi'nin atandığına dair nişan.
375.	Cülus nedeniyle Kahire, İskenderiye ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan İstefano Çifvik'in beratının tecdid edildiğine dair nişan.
376.	Cülus nedeniyle İzmir Venedik konsolosu yanında tercüman olan Bizello veled-i Leyonardo Menaksa'nın beratının tecdid edildiğine dair nişan.
377.	Cülus nedeniyle Kıbrıs Venedik konsolosu yanında tercüman olan Piyeri veled-i Petro Korla'nın beratının tecdid edildiğine dair nişan.
378.	Cülus nedeniyle Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Mihail veled-i Hana Diyeb'in beratının tecdid edildiğine dair nişan.
379.	Venedik baylosu yanında tercüman olan Konte Kostantin Ralli'nin öldüğüne ve yerine Yanko veled-i Yorgaki'nin atandığına dair nişan.
380.	İzmir Venedik konsolosu Lukaro Kortaci'nin yaşlı olması nedeniyle azl olunup

	yerine oğlu Luka Françesko Kortaci'nin atandığına dair nişan.
381.	Cülus nedeniyle Haleb Venedik konsolosu yanında tercüman olan Yeşua veled-i Nesim Ades'nin beratının tecdid edildiğine dair nişan.
382.	İzmir Venedik konsolosu Luka Françesko Kortaci'nin azl olunup yerine Guzebe Frangini'nin atandığına dair nişan.
383.	Narda iskelesinde konsolos olmadığı ve Yerasimo Avarboni'ye berat verilerek konsolos olarak atandığına dair nişan.
384.	İnebahtı, Balyabadra ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Konte Ancelo Rozalim'in azl olunup yerine Domino Maldaser Palize'nin atandığına dair nişan.
385.	Kıbrıs Venedik konsolosu Enalvil Dasalo'nun öldüğüne ve ye Konte Ancelo Rozalim'in atandığına dair nişan.
386.	Yafa, İskenderun, Haleb ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Salesyo Ricini öldükten sonra yerine atanan Caza Antonyo Marya Mora gelene kadar Covana Françesko Vizetti'nin vekil olarak görev yapmasına dair nişan.
387.	Draç ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Ancelo Vestakoyo Markoni'nin öldüğüne ve yerine Corci Balolya'nın atandığına dair nişan.
388.	İzmir Venedik konsolosu yanında tercüman olan Bizello veled-i Leyonardo Massala'nın hizmetini terk etmesi nedeniyle azl olunup yerine Cakameya veled-i Mocinem'in atandığına dair nişan.
389.	Moton ve bağlı iskelelerde Venedik konsolosu olan Corci ( )'nin öldüğüne ve yerine Deboniso Ronema'nın atandığına dair nişan.
390.	Kıbrıs Venedik konsolosu Konte Ancelo Rozalim'in öldüğüne ve yerine Gakomo Kabrara'nın atandığına dair nişan.
391.	İki müstemen tüccarın Mora'ya getirmek üzere satın aldıkları kasaplık inek ve sığırı Ağrıboz valisi Mustafa Paşa'nın isteğiyle Livadya kasaplarına satıp paralarını aldıklarına dair verdikleri hüccetin sureti.
392.	İki müstemen tüccarın kasaplara sattığı inek ve sığırların parasını 81 gün içinde alacaklarına dair verdikleri hüccetin sureti.
393.	Ahidname gereğince serbest bırakılan 68 Venedik reayası Hırvat'ın kendisine teslim edildiğine, parça parça köylerine gönderileceğine ve üzerlerinde olan

	zimmetin alınacağına dair Venedik elçisinin verdiği senedin sureti.
394.	Osmanlı topraklarında bulunan yabancı devlet tercümanlarının sayısının arttığına ve sınırlandırılması için düzenlemeye gidilmesine dair kayıt.
395.	Tercümanlara verilen beratlarla hizmetkârlarla ilgili hükümde düzenlemeye gidilmesine dair kayıt.

2.4. 16/4 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri (Venedik Ahidname Defteri)'nin Transkripsiyonu

[1]

1: Merhûm ve mağfûrûn leh Sultân Mehmed Hân¹¹⁶ zamânında korsan tâ'ifesi husûsuçûn verilen nişân-ı hümâyûndur.

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Bundan akdem Venedik cumhûruyla mâbeynde olan cenk ü cidâl dostluğa mübeddel ve ke'l-evvel sulh ü salâh mün'akid olub, 'ahidnâme-i hümâyûnum verilmekle mukaddemen 'amm-i büzürkvâr-ı merhûm Sultân Murad Han ve babam merhûm Sultân İbrahim Han '*aleyhimâ er-rahme ve'l-gufrâmın* korsanlar husûsuçûn verdikleri nişân-ı hümâyûnları mücebince 'amel olunmak üzere ellerinde mu'ahhar târîhle i'mâl olunan 'ahidnâme-i hümâyûnda mastûr olmağla ibrâz eylediklerinde tecdîd olunmak üzere müceddeden verilen 'ahidnâme-i hümâyûnumda dahi derc olunmağın südde-i sa'âdet-medârımda Venedik cumhûrunun büyükelçisi olan kıdvetü ümerâi'l-'izâmi'l-İseviyye Alvize Molin Kavalier *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* hâlen ol nişân-ı hümâyûnları ibrâz edüb 'ahidnâme-i hümâyûnumda mastûr olduğu üzere müceddeden nişân-ı hümâyûnum verilmek bâbında istid'â-yı 'inâyet ve istircâ-yı 'âtıfet etmekle imdi mukaddemen mâbeynde zuhûr ve bürûz eden cenk ü cidâl sebebiyle iskelelerde ve yalılarda ve kasabâtda Venediklü'den fermân-ı şerîfimle alışveriş umûru men' ü def' olunmuşıdı. Elhâletü hazîhi tâ'ife-i mezbûre ile sulh ü salâh olunub müceddeden verilen 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince kemâ-fi'l-evvel ruhsat verilüb iki tarafın tüccâr ve ahâlîsi ve gemileri mu'tâd-ı kadîm üzere memâlik-i mahrûsemde vâkı' olan iskelelere ve vilâyetlere varub gelüb ticâret edüb bir ferd mâni' ve müzâhim olmaya, ve deryâda gezen korsan tâ'ifesi Akdeniz yalılarında memâlik-i mahrûsemde kal'aları altına vardıklarında mukaddemen verilen 'ahidnâmede mastûr olduğu üzere Venediklü'ye bir vechile zarar ve ziyân etmemek için gemi re'islerinin kefilleri alına, ve ânın gibi korsan tâ'ifesi Venediklülerin gemilerin alub re'âyâ ve tevâbi'in esîr edüb bir kal'a altına

¹¹⁶ IV. Mehmed.

vardıklarında ol makûleleri dizdârlar kal‘a altına komayub bir vechile himâyet ve sıyânet eylemeyeler, ve ânın gibi mezkûr korsanlar akdarmaları¹¹⁷ ve esîr eyledikleri Venedik re‘âyâsıyla bir kal‘a altına yetişdiklerinde ellerinde bulunan esîrleri Venediklü olduğu mukarrer ve zâhir oldukda İslam’a gelmeyenler sulh ü salâh muktezâsınca bahâsız itlâk etdirilüb ve akdarmaları dahi ellerinden alınub sâhiblerine verile, ve ol makûle rızâ-yı şerîfime ve ‘ahidnâmeye muhâlif vaz‘ eden korsanlar vardıkları mahalde alıkonulub ahvâlleri zâhir olduğu üzere ism ve resmleriyle yazılıb dergâh-ı sa‘âdet-penâhıma ‘arz oluna ki sonradan haklarında emr-i şerîfim ne vechile sâdır olursa mücebiyle ‘amel oluna, ve vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı şerîfim icrâsında eğer hâkimler ve eğer dizdârlar ihmâl ederler ise ‘özü ve cevâbları makbûl olmayub, fermân-ı hümâyûnuma ‘adem-i imtisâlleri zâhir oldukda ‘azille konulmayub sâ‘ire mûcib-i ‘ibret için muhkem cezâları verile, ve hükkâm ve dizdârlar ‘ahidnâme-i hümâyûn ve sâdır olan emr-i şerîfime muhâlif bu husûsda mukayyed olmayub müsamâha eylediklerinde korsan tâ‘ifesi cezâlanursa ol zamân Venediklü’ye töhmet olunmaya, ve ânın gibi Mağriblü’nün kadirgaları¹¹⁸ ve burtunları¹¹⁹ enginde Venediklü ile birbirlerine buluşduklarında Venediklü ile cenk ü harb ederler ise her kangı tarafa zarar isâbet ederse ânlar için su‘âl ve cevâb olunmaya, ve fi-mâ-ba‘d hilâf-ı sulh ü ‘ahd vaz‘ ü hareket sudûr etmemek üzere sulh ü salâha ri‘âyet olunub mâdâme ki bundan sonra rızâ-yı yümn-iktizâ-yı pâdişâhâneme ve vürûd bulan ‘ahidnâme-i hümâyûnuma muhâlif Venediklü tâ‘ifesinin vaz‘ ü hareketleri olmaya, hilâf-ı ‘ahidnâme-i hümâyûn [2] zikr olunan husûs mastûr olduğu üzere icrâ olunmak bâbında fermân-ı hümâyûnum sâdır olub ellerine müceddeden bu nişân-ı hümâyûnu verdüm ve buyurdum ki; ba‘del-yevm hâlen verilen ‘ahidnâme-i hümâyûnum ve sâdır olan işbu nişân-ı ‘âlîşânım mücebince tarafeynin tüccârı ve ahâlîsi memâlik-i mahrûsemden Venedik’e ve âna tâbi‘ olan diyârlara ve adalara emn ü selâmet üzere varub gelüb kemâ-fi’l-evvel alışveriş edüb memâlik-i mahrûsemde karadan ve deryâdan gelüb ve gitdiklerinde fermân-ı şerîfime muhâlif kimesne dahl ü ta‘arruz ve tecâvüz ve men‘ etmeyüb eyyâm-ı ‘adâlet-encâmımda tüccâr ve sevdâ-gerân refahiyyet ve itminân üzere kesb ve ticâretlerinde olalar, ve Cezayirlü ve Tunuslu’dan deryâda gezen korsanlar cânibinden Venediklü’ye bir vechile zarar ve ziyân erişmemek husûsunda ve hükkâm tarafından muhkem zabt u rabt olunmaları bâbında bâlâda mezkûr olan tafsîl ile ‘amel olunub mugâyir-i sulh ü salâh ve ‘ahidnâme-i hümâyûn kullarımdan bir ferd hilâfına cevâz ve sâdır olan fermân-ı şerîfimin ‘adem-i imtisâline ihtiyâr göstermeyeler şöyle bileler ve ‘ale’ d-devâm

¹¹⁷ Akdarma, düşmandan ele geçirilen ve yedeğe alınıp getirilen gemilere verilen isim. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.I, s.43.

¹¹⁸ Harp gemilerine verilen isim. İdris Bostan, *Osmanlı Bahriye Teşkilatı: XVII. Yüzyılda Tersane-i Amire*, TTK Yayınları, 2. bs, Ankara 2003, s.85.

¹¹⁹ Asker ve erzak taşımacılığında kullanılan bir tür kalyon. İdris Bostan, *XVII. Yüzyılda Tersane-i Amire*, s.95.

işbu nişân-ı şerîfimin mazmûnuyla ‘amel kılalar. Tahrîren fî evâhiri şehri Rebî’i’l-âhir sene ihdâ ve semânîn ve elf.¹²⁰

Bi-makâmı Edirne el-mahrûse.

[3]

2: Dokuzyüzseksenüç senesinde merhûm Sultân Murad Han ibn-i Sultân Selim Han zamân-ı şerîflerinde Venedik dojunu verilen ‘ahidnâme-i hümâyûn sûretidir.

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Şimdiki hâlde ben ki sultânü’s-selâtn bürhânü’l-havâkîn tâc-bahş-ı Hüsrevân-ı rûy-ı zemîn Sultân Murad Han ibn-i Sultân Selim Han ibn-i Sultân Süleyman Han ibn-i Sultân Selim Han’ım. Hâlen mefâhîrû’l-ümerâi’l-‘izâmi’l-İseviyye merâci’ü’l-küberâi’l-fihâm min-tâ’ifeti’l-Mesîhiyye Venedik doju ve sâ’ir beyleri *hutimet ‘avâkıbuhum bi’l-hayr* dergâh-ı sa‘âdet-destgâhıma Yakomo Soranso¹²¹ Kavaliyer Prokurator nâm yarâr ve mu‘temedun ‘aleyh âdemîsini elçi ta’yîn edüb ‘arz-ı ‘ubûdiyyet ve ihlâs eyleyüb ve merhûm ceddım Sultân Süleyman Han *tâbe serâhu* ve babam Sultân Selim Han *‘aleyhi’r-rahme ve’l-gufrân* zamânlarında olduğu üzere dostluk ve mu‘âhede ve yüce dergâhım ile sulh ü salâh olmak bâbında ‘inâyet ricâ eyledikleri ecilden ‘ahidnâmelerinde münderic olan şürût ve ‘uhûd kemâkân mukarrer olmak ve mukaddemen ‘ahidnâmeleri tecdîd olunmak için ‘aynıyla Dergâh-ı Mu‘allâma gönderüb istid‘â-yı ‘inâyet ve ricâ-i re’fet eyledikleri ecilden sâbıkan Venedik doju olan Petro Land¹²² zamânında¹²³ müşârün ileyh ceddım verdüğü ‘ahidnâme-i hümâyûnun mazmûnunda kendülerin taht-ı tasarruflarında olan kal‘alardan Mora’da vâkı‘ olan Anabolu kal‘asın kulesiyle ve Menavasiye¹²⁴ nâm kal‘ayı bile topların ve çanların ve sâ’ir yarak ve âlâtın aldıktan sonra içinde olan beyleri ve ‘ulûfecileri kanda isterseler esbâblarıyla gidüb ve re‘âyâdan dahi ihtiyârlarıyla kalanlar ânda kalub gitmek isteyenleri ile gitmek üzere ‘atabe-i ‘âlem-penâhıma teslîm edüb ve hızâne-i ‘âmirem cânibine dahi üçyüz bin sikke altun vermek üzere, ki yüzelli bin florisin sulh oldukda verüb bâkî yüz(elli) bin florisin ol yıldan sonra iki yıl içinde edâ etmek üzere ki her yılda yetmişbeşer bin flori olur, kendülere ‘ahidnâme-i hümâyûn ihsân olunmasın ricâ ve tazarru‘ eylediklerinde merhûm-ı müşârün ileyh dahi mezîd-i merhamet-i Hüsrevânelerinden tafsîl olunacak şürût üzere ânlara mu‘âhede-i şerîf ihsân eyleyüb nişân-ı hümâyûnla ‘ahd-i şerîf erzânî kılub ve ‘ahd-i hümâyûnum bunun

¹²⁰ 6-15 Eylül 1670.

¹²¹ Giacomo Soranzo. Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.472.

¹²² Pietro Lando. 1539-1545 arasında Venedik doju. John Julius Norwich, *A History of Venice*, London 1982, s.642.

¹²³ Metinde رخاننده şeklinde yazılmıştır.

¹²⁴ Benefşe ya da Menekşe, İtalyanca Monemvasia. Defterde هداداسه şeklinde yazılmıştır.

üzerine cârîdir ki mukarrer ve mü'ekked olmasıçün yemîn ederim ki yeri ve göğü ve cümle mahlûkâtı yaradan Hakk sübhânehu ve ta'âlâ hazretlerinin birliği hakkıçün mâdâme ki ânlar tarafından 'ahde muhâlif iş olmaya. Benden dahi mu'âhede-i şerîfime mugâyir vaz' sâdır olmaya. Mezbûr Venedik doju ve sâ'ir beyleri ve âdemleri ve ânlarla müte'allık olan yerlerin ve vilâyetlerin halkı ile bu 'ahd-i şerîfim olmazdan mukaddem mâbeynde 'adâvet olduğu zamânda ânlar cânibinden şemşîr-i zafer-te'sîrim ile alınan Bosna sancağı ucunda kal'a-i İvrane¹²⁵ ve kal'a-i Mardin¹²⁶ ve bu kal'alara tâbi' olan köylerin cümle hudûdu ve sınuru ile feth olunduğu zamânda yedinde mevcûd bulunan re'âyâsıyla ve Akdeniz içinde vâkı' olan cezîrelerden İşkadoş¹²⁷ kal'asıyla ve cezîre-i İskiros¹²⁸ kal'asıyla ve cezîre-i Andre iki pâre kal'asıyla ve cezîre-i Saknos ve cezîre-i Semur kal'alarıyla ve cezîre-i Girid iki pâre kal'asıyla ve Nakşa'ya tâbi' olan cezîrelerden Sirsor kal'alarıyla ve cezîre-i Nakşa üç pâre kal'asıyla ve cezîre-i Sasozre Milo iki pâre kal'asıyla ve cezîre-i Andotare kal'asıyla ve ma'mûr olmayub hâlî olan harâbeden cezîre-i İğne ve cezîre-i Mürted ve cezîre-i Birmind ve cezîre-i Bara ve cezîre-i Papaslık¹²⁹ ve İstanbulya¹³⁰ ve Ahikörke¹³¹ cezîreleri ve cezîre-i Meyobluca¹³² ve cezîre-i Mermir ve cezîre-i Mallu Kilise ki bu zikr olunan cümle hâvass-ı hümâyûnumun tasarrufundadır, bunlardan gayri ânlarla tâbi' olub el-ân zabtlarında olan Tener nâm cezîre kal'asıyla ve sâ'ir tasarruflarında olan kal'alarıyla ve burguzlarıyla ve bi'l-cümle Aya Marko'nun sancağın götüren kimesneler ile yaşda ve kuruda el-ân tasarruflarında olan illeri ve karyeleriyle şimdiye değin [4] ve şimden sonra kendü dîndâşlarından alacak yerler ile ba'de'l-yevm aramızda dostluk ve barışıklık üzerine Yanya sancağı sınırında vâkı' olan Parga nâm mevzi' kal'asıyla ve varoşuyla ve hudûd ve sınuruyla, ki emrimle sâbıkda yakılıb yıkılmış idi, mezîd-i 'inâyetimden yine ânlar cânibinden tasarruf olunmasın emr eyledim yine ânların ola, ammâ mezbûr Parga ve âna tâbi' olan köylerde vâkı' olan âdemleri deryâdan ve kurudan memâlik-i mahrûseme zarar ve ziyân ederlerse Venedik beyleri ol zarar ve ziyânı tazmîn etdüreler ve böyle bir iş edenlerin muhkem haklarından geleler ve memâlik-i mahrûsemde olan sancakbeylerinden ve subaşılardan ve bi'l-cümle hüddâm-ı encüm-ihtişâmımdan olan sığâr ve kibârdan hiçbir ferd ânların vilâyetlerine ve kal'alarına ve burgazlarına¹³³ ve âdemlerine bir vechile zarar ve ziyân erişdirmeyeler, ve eğer cenâb-ı celâlet-me'âbıma müte'allık olan beylerden ve 'asâkir-i zafer-te'sîrimden ânların vilâyetlerine

¹²⁵ Vranje.

¹²⁶ Nadin.

¹²⁷ Skiathos.

¹²⁸ Skiros.

¹²⁹ Gyaros.

¹³⁰ Astypalaia.

¹³¹ Ahikerye, Ikaria.

¹³² Koyunluca.

¹³³ Burç. Metinde برغوز (burguz) şeklinde yazılmıştır.

ve kal'alarına ve burguzlarına ve âdemlerine zarar ve ziyân erîşdirirler ise vâkı' olan zarar ve ziyânları fermân-ı şerîfimle yerine konulub dahl edenlerin hakkından geleler, ve mezkûr beylerin bâzergânlarından memâlik-i mahrûseme yaşdan ve kurudan ve kadirga ve gökeleri¹³⁴ ve gayri küçük gemileriyle mahrûse-i İstanbul'a ve Galata'ya ve diyâr-ı Arabistan'dan İskenderiye-i Mısır'a ve Gelibolu'dan aşağı olan boğaza ve İnebahtı ve Preveze boğazlarına ve Moton limanına gaflet ile gelüb girmeyüb mukaddemen dizdârlarına tenbîh eyleyüb icâzetle gelüb girüb meğer ki rûzgâr şiddet üzere olmağla furtuna olub veyâhûd ânları levend kalyataları¹³⁵ kovub ol iskeleden gayri konacak yerleri olmayub zarûret ola ol vakt gelüb gireler, eğer mümkün ise tenbîh edeler ve gitmelü olıcak icâzetsiz gitmeyüb muhâlefet edenlerin haklarından geline, ânın için Venedik beylerine töhmet olunmaya, ammâ bu husûs altı aydan sonra ola ki Venedik gemileri fitne olub bu sebep ile fitne olub muhâlif iş olmalı olmaya, ve memâlik-i mahrûsemden deryâ yüzüne giden gemiler ve kadirga ve donanmalar deniz yüzünde Venedik gemilerine buluşur ise her birine dostluk edüb zarar ü ziyân etmeyeler, ânlar dahi fermân-ı şerîfimle deryâ yüzüne çıkmış donanma ve kadirgalarına ve sâ'ir deryâ yüzünde yürüyen gemiler ile buluşdukda yelkenlerin indirüb dostlukların ve itâ'ât üzere oldukların bildüreler ve eğer yelkenlerin indirüb dostlukların bildirdikten sonra zarar edecek olurlarsa eğer âdem ve esbâb ve davar ziyânıdır yerine konula hem-çünân ânların gemileri ve kadirgaları ve donanmaları dahi deniz yüzünde benim gemilerime veyâhûd rencber gemilerine buluşurlarsa dostluk üzere geçüb zarar ve ziyân etmeyeler, ve eğer âdem ve esbâb ve davar ziyânıdır her ne ise yerine koyalar, ve eğer ittifâk düşüb harâmî levend gemisine buluşub ol harâmî gemisi bunlara kasd edüb cenk ile harâmî gemisine bunlar gâlib olalar hîn-i muhârebede helâk olanlardan mâ'adâ ne kadar âdem esîr olub diri tutarlar ise kendüler aslâ katl etmeyüb bî-kusûr sağ ve sâlim südde-i sa'âdetime irsâl edeler ki haklarından gelinüb bir vechile siyâset etdürem ki sâ'irlerine mûcib-i 'ibret ola, ve memâlik-i mahrûsemden donanma gemilerim bir tarafa sefere gide Venedik'e müte'allık olmaya Venedik donanması isem kendü hâlinde dostluk üzere durub ve hareket etmeyüb kimesneye mu'âvenet ve benim donanma-yı hümâyûnuma zarar ve ziyân erîşdirmesine sebep olmaya, benim ile düşmenlik üzere olan kimesnenin donanmaların aralarına getürmeyeler ve ânlara yardım ve azık vermeyeler, eğer donanmalarından her kim bu emrime muhâlefet ederse eyledüğü yerde Venedik beyleri muhkem hakkından geleler ki sâ'irlerine mûcib-i 'ibret vâkı' ola ve gayri vilâyetin dahi barçalarına¹³⁶ ve kadirga ve gayri gemilerine duş¹³⁷ geldikleri

¹³⁴ Kürekle çekilen harb gemilerinden birine verilen isim. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.I, s.674.

¹³⁵ Kalyata, yirmidört oturaklı harb gemilerinden birinin adı. Kalite de denir. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.II, s.151.

¹³⁶ Barça, yük nakliyatında kullanılan, içinde top da bulundurulmuş gemilere verilen isim. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.I, s.159.

vaktin Venedik kendü adalarına ve limanlarına ve hisârlarına sığdırmayub durgurmaya¹³⁸, tutmak mümkün olursa mecâl vermeyüb tutub haklarından geleler, benim tarafımdan dahi ol vechile ‘amel olunub gayri vilâyetin harâmî gemilerin ve barça ve kadırgaların limanlarıma ve hisârlarıma sığdırmayub tutulmak mümkün olursa tutub mecâl vermeyüb haklarından [5] geleler, ve Venedik’den biri gelüb memâlik-i mahrûsemde bir kimse ile satu bazar edüb akçesin tamâm vermeden hîle edüb kaçub giderse benim hükm-i şerîfimle varub taleb olundukda ol kimesne bulunursa rızkı sâhibine alıvereler, ve memâlik-i mahrûsemden bir kimse varub Venediklü’den biriyle satu bazar edüb akçesin tamâm edâ etmeden kaçub gelürse sâbit olıcak alıverile, ve memâlik-i mahrûsemden bir kimse borc edinse veyâhûd bir vechile müttehem olub gıybet eylese ânınçün bir günâhsız kimse tutulmaya, Venedik beylerine ânınçün töhmet olunmaya, meğer ânların memleketlerine varubdura, bizim canibimizden dahi ol vechile etdirile, ve balyoz kimi dilerlerse göndereler, isterlerse hârendesiyle¹³⁹ gelüb mahrûse-i Kostantiniye’de üç yıla karîb dura tamâm olmadan gide, dilerler ise hârendesiz gele maslahat ne ise göre üç yıl tamâm olmadan ol dahi gide ânın yerine biri dahi gele, ve Venedik’den bir esîr kaçub memâlik-i mahrûseme gelüb Müslüman olursa ve sâhibi gelürse bin akçe verile, sâhibi gelmeyüb vekîl gelürse vekîline vereler eğer küfrî üzere ise esîr ‘ayniyle verile, memâlik-i mahrûsemden kaçub ânlarla varır ise eğer Müslüman ise veyâhûd mürtedd olduysa ta‘allül etmeyüb ‘ayniyle kendüyü vereler, ve eğer küfrî üzere ise sâhibi veyâhûd vekîline bin akçe vereler, ve şöyle ki harâmî kayıkları denizden ve gayri kimesneden kurudan varub Venedik’e tâbî‘ adaları urub âdemlerin esîr edüb ve getürüb Rumili’nde ve Anadolu’da satarlar ânın gibi esîr bulundukda gereği gibi teftîş olunub her kimin elinde bulunursa kimden alduğun bulduralar, şöyle ki alduğu kimesne levend kısmından olursa ol levend dahi ele girüb vâkı‘an esîr Venedik’in idüğü zâhir olursa ol levendin muhkem hakkından geline, ol esîr Müslüman olmuş ise âzâd olunub salıverile ve eğer henüz küfrî üzere ise Venediklü’ye teslîm oluna ve eğer kimden alındığı ma‘lûm olmazsa ol esîr kendü Dergâh-ı Mu‘allâma getürölüb kıssası sütte-i sa‘âdetimde teftîş oluna dahi Venediklü’nün idüğü sâbit olursa Müslüman olmuş ise âzâd oluna, ve eğer henüz küfrî üzere ise balyozlarına teslîm oluna, ve Venedik gemileri memâlik-i mahrûseme gelürken muhâlif yel çıkub ol gemi helâk olub ne mikdâr âdem kurtulursa âzâd ola, ve esbâb ve davaları kurtulursa sâhibine verile kapudân cânibinden ve âdemlerinden kat‘an dahl olunmaya, ve eğer memâlik-i mahrûsemden bir gemi ol tarafa varır iken muhâlif yel çıkub helâk olub içinden âdem kurtulursa Venediklü’den ânlarla dahl olunmayub ve davaları sâhibine verile, kat‘an nizâ‘ olunmaya, eğer memâlik-i mahrûsemden şol yerlerden ki kadırğa

¹³⁷ Rast.

¹³⁸ Durdurmak.

¹³⁹ Horanta, aile.

ve kayıkları ve gayri gemileri deryâ yüzüne çıkub gitdikleri vakt ki kapudânım ânlar ile bile olmaya, ol gemilerin re'isleri muhkem kefillere verile ki varub Venedik memleketine zarar ve ziyân erişdirmeyeler, eğer kefil vermeden giderler ise mücrim ve günehkâr olalar muhkem haklarından geline, ve eğer kefil verdikten sonra zarar ve ziyân ederlerse ne zarar ve ziyân olursa kefilleri vereler hem-çünân Venedik cânibinden dahi deryâ yüzüne gemiler çıka Venedik kapudânı bile olmaya, re'isleri muhkem kefil verdikten sonra memâlik-i mahrûseme zarar ve ziyân erişdirirlerse olan zarar ve ziyânı kefilleri vereler, eğer keffilsiz giderlerse mücrim ve günehkâr olalar, muhkem haklarından geleler ve memâlik-i mahrûsemden bir harâcgüzâr veyâhûd bir 'âmil kaçub Venedik'e müte'allık kal'alar ve adalar(a) varub temekkün etse kabûl olunmaya, varan âdemlere ta'allül etmeyüb 'aynıyla vereler, şöyle ki âdem öldürüb veyâhûd uğruluk¹⁴⁰ edüb, rızık sirka eyleseler 'aynıyla vereler benim cânibimden dahi ol vechile etdirilüb ol taraftan âdem öldürüb ve uğruluk rızık getirürse 'aynıyla vereler, ve Venediklü'nün birbiri arasında nizâ'ları olsa balyozları 'âdetince dinleye kimesne mâni' olmaya, ve bir kimesnenin balyoz ile nizâ'ı olsa, şöyle ki südde-i sa'âdetimde mahrûse-i İstanbul'da ola vâkı' olan kazıyyesi Dîvân-ı 'Âlîşânımda istimâ' oluna, ve lakin [6] ben sa'âdetle sefer-i hümâyûnda bulunacak olursam ânın gibi balyoz ile nizâ'ları İstanbul muhafazasıçün konulan bey huzûrunda kadı ma'rifetiyle istimâ' oluna, ve şöyle ki Venedik bâzergânlarıyla bir kimesnenin nizâ'ı vâkı' olsa kadıya varalar Venediklü'nün tercümânı hâzır olmadıkça kadı olan kimesne da'vâların istimâ' etmeye, ammâ ânlar dahi ta'allül edüb *tercümân hâzır değildir* deyu 'avk etmeyüb tercümânların ihzâr edüb eğer tercümânları mühim maslahatda olursa gelince te'hîr oluna, ve balyoz ânı Venedik beylerine bildiricek Venedik beyleri dahi eglemeyüb bi-ciddin cevâbın göndereler. Venedik'den İnebahtı ve Mora ve sâ'ir memâlik-i mahrûseme bir bâzergân ki gele gayri kimesne borcu için ânı tutub incitmeyeler, ve Venediklü bâzergânı Bursa'ya ve gayri yere gitmek isteye balyozundan icâzetnâme almayınca gitmeye eğer temerrüd edüb icâzetnâmesiz gitmek isterse subaşı balyozu mu'âvenet edüb koyuvermeye, ve Venedik'den gelen re'isleri memâlik-i mahrûsemde hizmete tutulmayub nice geldiyse gemileriyle gideler, ve Venedik'den gelüb temekkün eden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harac talep olunmaya, ve Venediklü'nün ba'zı harâcgüzâr kâfirler ile nizâ'ları olub da'vâ edicek Venediklü şâhidler ikâmet ederler imiş hasm olanlar *bu yerlü kâfir gerekdir* deyu muzâyaka verüb Venediklü kâfirlerin şehâdetlerin kabûl etmezler imiş, cümle keferi millet-i vâhide olduğu ecilden gerekdir ki eğer ânların keferi ile nizâ'ları olub ikâmet-i şâhide ihtiyâcları olursa keferi tâ'ifesinden kangı sınıftan ki şâhid ikâmet edüb şer'-i Nebevî muktezâsınca isbât edeler

¹⁴⁰ Metinde "uğurluk" şeklinde yazılmıştır.

istimâ' oluna, ve Venediklü'den bir bâzergân memâlik-i mahrûsemde yolda ve izde ve köyde basılıb rızkı alınsa veyâhûd basıldıkda bâzergân depelenmiş olsa veya gâ'ib olsa vârisi veyâhûd vekîli gelürse şer'le görölüb hakk yerine vara, Venediklü'den bir bâzergân memâlik-i mahrûseme gelüb ticâret üzere yürürken mürd olsa metrûkâtına beytü'l-mâlcî karışmayub balyozlarına teslîm edeler, ve Mağrib Müslümanlarından gayri sâ'ir yerlerden olan bâzergânlar ki bey' ü şirâ için yaşdan ve kurudan gelmelü olıcak ki Venedik hükm etdüğü yerlere uğraya 'âdet ve kânûnları üzere metâ'larının rüsûmun aldıktan sonra mâni' olmayalar ve zarar ve ziyân erîşdirmeyeler memâlik-i mahrûseme nice dilerlerse gelüb gideler, ve körfezden yukaru ve boğazda yürüyen gemiler Venediklü olsun gayri olsun ki Venedik'e ticârete varalar ve geleler kimesne mâni' olmaya ve zarar ve ziyân erîşdirmeyeler meğer ki yaramazlık etmiş olalar, ve bir Venedik gemisi 'âdet ve kânûn üzere İstanbul'da aranub gıtdikden sonra ki kânûn-ı kadîm üzere bir dahi Boğazhisarları önüne vardıkda aranub andan sonra gitmeğe icâzet verile ve hâliyyen kânûn-ı kadîme muhâlif Gelibolu'da dahi aranur imiş min-ba'd Gelibolu'da aranmayub 'âdet-i kadîme muktezâsınca girü hemân Boğazhisarları önünde aranub gide, ve Zaklise¹⁴¹ adası dahi her yıl ânınçün hızâne-i 'âmireme beşyüz filori verilür idi yine ol beşyüz filoriyi bi-tamâmihî her yıl verüb hızâne-i 'âmireme teslîm eyleyeler, ve Kıbrıs harâcı ki sâl-be-sâl sekiz bin filoridir sâl-be-sâl getürüb mahrûse-i İstanbul'a teslîm eyleyeler, ve memâlik-i mahrûseme Arabistan memleketleri feth olunduğu zamândan berü olugelen üslûb-ı kadîm üzere iki pare mavnaları¹⁴² Mısır İskenderiyesine ve iki kıt'a mavnaları dahi mahrûse-i Şam'a tâbi' Trablus ve Beyrut iskelelerine olugeldiği üzere esbâb ve metâ'larıyla mukarrer olan vaktde ve mevsimlerde gelüb gideler vaktinden ve mevsiminden te'hîr etmeyüb eğer iki kıt'a mavnalardır ve eğer dahi ziyâdedir ve eğer büyük ve küçük gemilerdir şimdiye değin ne vechile gelüb gidüb bey' ü şirâ edegelmişler ise girü ol vechile edüb olugelene muhâlif nizâ' etmeyeler, ve vilâyet-i Arabistan'da Yahudi olub Müslüman olan İbrahim Kişverî nâm kimesne Beyrut ve Trablus iskelelerinde eğer akçeden ve eğer metâ'dan evvelden olugelen 'âdet ve kânûna muhâlif ihdâs etdir ( )¹⁴³ [7] ref' olunub kadîmden nice olugeldiyse âna göre 'amel olunub kânûn-ı kadîme muhâlif kimesneye ta'addî etdirilmeye, ol mavnalara ve sâ'ir gemilere ve nâzırlarına beylerbeyilerimden ve beyler ve sâ'ir kullarımdan bir ahad kânûna muhâlif zulm ü ta'addî etmeye, emn ü amân üzere olalar kimse ânları rencîde etmeye.

İşbu zikr olunan 'ahd üzere dostluğu kabûl edüb yemîn ederim ki yeri ve göğü yaradan Perverd-gâr hakkıçün mâdâme ki ânlar 'ahd ve dostluğu ri'âyet edüb muhâlif ânlardan bir iş

¹⁴¹ Zakynthos, Zante.

¹⁴² Mavna, kürekli harb gemilerinden birinin adı. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.II, s.423.

¹⁴³ Satır sonu eksiktir.

sâdır olmaya, benden dahi hilâf-ı ‘ahd iş olmaya. Bu ‘ahidnâme-i hümâyûn yazıldıkda Bosna sancağı ucunda kal‘a-i Borcaci¹⁴⁴, Zrasne ve Değirmenler nâm harâbe kal‘alar için Bosna sancağibeyi olan kimesne *alinub zabtımızdadır* deyu ‘arz etdüğü ecilden zikr olunmuşidi, ammâ Venedik doju cânibinden Dergâh-ı Mu‘allâma gelen elçileri *ol kal‘alar alınmamışdır girü bizim zabtımızdadır* deyu takrîr edüb tekrâr teftîşe muhtâcdır.

Husûsan zikr olunan Değirmen kal‘aları mâbeynde nizâ‘lu olmağın mezîd-i ‘inâyetimden yine ânlara verilmesin emr eyledim, ânların ola. Ammâ ol dört kal‘alar ahvâli mevkuf kılındı teftîş olunub görüle, mezbûr elçinin takrîr eyledüğü gibi ise ânlar tarafına teslîm oluna, Bosna sancağibeyi ‘arz etdüğü gibi ise ol bâbda emr-i şerîfim ne veçhile sâdır olursa mücebiyle ‘amel oluna.

Bu ‘ahidnâme-i şerîfimden evvel mezbûr elçinin Venedik dojuyla müşâvere edecek ba‘zı husûsları olmağın ‘ahidnâme sûretinde mufassal hükm-i şerîfim yazılıb gönderilüb ânda kalmış idi. Hâlen ol ref‘ olunub, asıl mukarrer olan ‘ahidnâme-i şerîfim budur ki *bunun mazmûn-ı hümâyûnuyla ‘amel oluna* deyu mukayyed olub ba‘dehu merhûm babam Sultân Selim Han *tâbe serâhu* dahi ol ‘ahidnâme-i hümâyûnu mukarrer tutub âna muhâlif olmaya deyu mukaddemen Venedik doju Brogodgor Beberpol¹⁴⁵ zamânında ‘ahidnâme-i hümâyûn verdikden sonra mâbeyn ‘adâvet üzere olmağın tekrâr zikr olunan Venedik doju ve beyleri tarafından merhûm babam Hüdâvendigâr *‘aleyhi’r-rahmetillahi’l-meliki’l-gaffâr* zamânında dergâh-ı sa‘âdet-destgâhımıza balyozluk hıdmetinde olan Marmonto med Barbaro¹⁴⁶ mu‘temed âdemleri girü sulh ü salâh husûsunu iş‘âr ve i‘lâm edüb kendü hatt ve mührüyle âsitâne-i sa‘âdet-‘unvânımıza getürüb istid‘â-yı ‘inâyet etdikde merhûm-ı müşârün ileyh babam *tâbe serâhu* yanında istid‘âları hîn-i kabûlde vâkı‘ olub beyân olunacak şürût üzere müceddeden ‘ahidnâme-i hümâyûn vermiş imiş. Ânın dahi mazmûnunda balyozun mektûbunda mukayyed olan cümle şürûtlardan biri Venedik beyleri merhûm ve mağfûrün leh babam zamânında verdikleri üçyüz bin sikke filori eski ‘ahidnâmelerde mukayyed olduğu üzere vereler ve ândan gayri Spot nâm hisârı dahi bile alınan toplarıyla vereler, ve içinde olan re‘âyâdan isteyen kala ve istemeyen esbâb ve emvâl ve evlâd ve ensâbıyla murâd etdikleri yere gideler bir kimse mâni‘ ve dâfi‘ olmaya, ve Zaklise¹⁴⁷ cezâresinden ötürü beşyüz filori verirler idi, hâlen bin filori ziyâde edüb kadîmden verdikleri üslûb üzere binbeşyüz filori südde-i sa‘âdetime irsâl eyleyeler, ve merhûm babam zamânında verilen ‘ahidnâme-i hümâyûn ve ahkâm-ı şerîfe ki cülûs-ı hümâyûnumda tecdîd olunub makbûl-ı şerîfim olmuşidi,

¹⁴⁴ Bocac.

¹⁴⁵ 1559-1567 arasında Venedik doju olan Girolamo Priuli kast edilmiş olmalıdır.

¹⁴⁶ Marcantonio Barbaro (1518-1595). 1568-1573 arasında İstanbul baylosu olarak görev yapmıştır. Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.471.

¹⁴⁷ Zante adası.

eğer ‘ahidnâmelerde ve eğer verilen evâmir-i ‘aliyyede mukayyed olan husûsları kemâ-kân mukarrer tuttum. Venedik beyleri Kıbrıs cezîresinden ötürü sâl-be-sâl sütte-i sa‘âdetime verdikleri sekizbin altunu min-ba‘d vermeyeler, ve Arnavudluk’da ve Bosna vilâyetinde olan yerlerin ba‘zısı bu cânibin tasarrufuna girüb ve ba‘zısı Venedik beylerinin elindedir, iki cânibin ellerinde olan hisârların kadîmî sınuru ve karyeleri vire bozulmadan ne vechile zabt olunagelmış ise min-ba‘d ol vechile zabt oluna, ve bu bâbda tarafeynden mezbûr vilâyetlerin hâkimlerine müceddeden emirler gönderilüb tenbîh oluna, ve vire bozulduğu zamânda iki cânibden bulunub mahbûs ve girift olunan bâzergânlarla esbâb ve metâ‘ları ve gemileri verilüb ıtlâk olunalar, eğer mezbûr [8] bâzergânların metâ‘ları satılıb yâhûd zâyi‘ olmuş ise ki sâbit ve zâhir ola satılanlarının niceye bey‘ olunmuş akçeleri ve zâyi‘ olanların kıymetleri ne ise bahâları verile deyu zikr eylemiş, öyle olsa mezbûr balyozun Venedik doju ve beyleri cânibinden verdüğü mektûbunda münderic olan şürût üzere sulhu kabûl edüb mâdâme ki mûmâ ileyh beyler tarafından şerâyit-i ‘ahd ü amân ri‘âyet ve himâyet olunub hilâf-ı ‘ahd vaz‘-ı sudûr etmeye, hazret-i Hüdâ-yı müte‘âlin vahdâniyeti ve ‘azameti hakkıçün ve habîb-i ekrem Nebiyy-i muhterem peygamberimiz Muhammedü’l-Mustafa ‘*aleyhi efdali’s-salavât ve ekmeli’t-tahiyâtın* hürmetiçün ‘ahd ve yemîn ederim ki ben dahi mâbeynde olan dostluktan ve şürût ve ‘uhûddan ‘udûl ve inhirâf göstermeyim, ve sütte-i seniyye-i sa‘âdet-destgâhıma kurudan ve yaşdan düşmenlik üzere olanlara mâdâme ki Venedik doju ve beyleri kavlen ve fi‘ilen mu‘în ve zahîr olmaya, vâkî‘ olan sulh ü salâhdan tecâvüz etdirmeyim deyu mukayyed olmağın hâlen zikr olunan eski ‘ahidnâmeye göre Dergâh-ı Mu‘allâmdan müceddeden ‘ahidnâme-i hümâyûn ricâ eyledikleri ecilden ve bu vech üzere âsitânemiz ‘inâyet-i Hakk sübhânehu ve ta‘âlâ ile meftûh ve mekşûf olub kimesnenin gelüb gitmesine men‘ ve redd olmamağın, ben dahi mezîd-i merhamet-i şâhânemden merhûm ceddım ve babam *tâbe serâhümâ* ‘inâyet eyledikleri ‘ahidnâmelerde mukayyed ve mastûr olub babam kabûl eyledüğü şürût ve ‘uhûd bi’t-tamâm icrâ olunmak ve hazîne-i ‘âmireye üç yıla değin teslim etmeğe müte‘ahhid oldukları üçyüzbın filoriden henüz bu târihe değin teslim etmeyüb bâkî kalan filori dahi üç yıla değin bî-kusûr teslim etmek şartıyla sulh ü salâhı kabûl edüb müceddeden bu ‘ahidnâme-i hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnu verdüm ve ‘ahd eyledim ki Venedik doju ve sâ‘ir beyleri tarafından mâdâme ki ‘ahidnâmelerde beyân olunan şerâyit ve ‘ahd ü amân ri‘âyet ve himâyet olunub hilâf-ı ‘ahd bir vaz‘ sudûr etmeye, ben dahi Hakk sübhânehu ve ta‘âlâ hazretlerinin ululuğu ve vahdâniyeti hakkıçün ve habîb-i ekrem ve şaffi‘-i ümem iki cihân güneşi peygamberimiz Muhammedü’l-Mustafa *sallallahu ‘aleyhi ve sellem* hürmetiçün ‘ahd ve yemîn ederim ki mâbeynde mün‘akid olan dostluk ve sulh ü salâhdan ve şerh ü beyân olunan şürût ve ‘uhûddan ‘udûl ve inhirâf göstermeyim, ve sütte-i sa‘âdetimize kurudan ve yaşdan düşmenlik üzere olanlara Venedik doju ve beyleri kavlen ve fi‘ilen hiçbir vechile

mu'în ve zâhir olmaduklarınca vâkı' olan sulh ü salâhdan tecâvüz etdirmeyim ve 'adâvetden evvel ve sonra hilâf-ı 'ahd alınan esîrler husûsunda 'ahidnâmelerde beyân olunan şerâyit icrâ oluna, ammâ 'adâvet zamânında iki cânibden dahi alınan esîrler husûsunda ol şart cârî olmayub esîr sâhibleri muhtâr olub dilerlerse bahâya kesüb salıvereler, isterlerse kullanalar kimesne mâni' olmaya.

[9]

3: *Binseksen senesinde vezîr-i a'zam Ahmed Paşa¹⁴⁸ zamânında Venedik cumhûruna verilen mevâdd kâğıdı.*

Bismillahirrahmânirrahim

Bu zikr olunan onyedî mâtde mâtâme ki Venedik cumhûru tarafından mer'î tutulub bu mevâddın hilâfı bir vaz' ve hareketleri zuhûr eylemedikçe tarafımızdan dahi bir dürlü bahâne ile bu mevâdda muhâlif vaz' ve hareket sudûr etmeyeceğin te'kîd için cemî' kâ'inâtı yokdan vâ' eden Hazret-i Allah *celle şanehunun* ism-i şerîfine yemîn edüb ve bu mahall imzâmız ile imzâlanub ve mührümüz ile mühürlenmiştir. Fî 9 R. Sene 1080.¹⁴⁹

Mahall-i imzâ ve mühür

Evvelki mâtde: Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdet ile hâlen 'akd olunan sulh ü salâhı karârdâde ve murâd ve arzuları üzere muhkem olmak için Kandiye kal'asını kendüye mahsûs olan toplar ve cebehâne ve sâ'ir âlât-ı harbile bu mevâdda ta'yîn olunan yevmin vâ'desinde sa'âdetlü ve devletlü sadr-ı a'zam hazretleri tarafından kabz ve tasarrufa ta'yîn olunan âdeme teslîm oluna.

İkinci mâtde: Sude ve Grabuse ve İspirlonka¹⁵⁰ palankaları ve Bosna serhaddinde vâkı' Kilis ve sâ'ir esnâ-yı cenkde Venediklü cumhûrunun eline giren yerler yine ellerinde kalub âsitâne-i sa'âdet tarafından dahl ve ta'arruz olunmayub ve bunlar için bir virgü veyâhûd bir gayri bahâne ile ta'arruz olunmaya.

Üçüncü mâtde: Magona¹⁵¹ ve sâ'ir çekdiri gemilerin topları ki bu cenk ve harbde Kandiye kal'asına konulmuşdur girü Venedik gemilerine konulub dahl olunmaya.

¹⁴⁸ Köprülü Fazıl Ahmed Paşa.

¹⁴⁹ 6 Eylül 1669.

¹⁵⁰ Spinalonga.

¹⁵¹ Mavna.

Dördüncü mâtde: Kandiye kal'ası içinde olan kilise âlâtı ve halkın esvâbı ve Venedik donanmasına mahsûs top ve âlât-ı cenk ve zâhire ve sâ'ir hırdavât ve mecrûh ve hasta âdemler ve sultat ve kürekci ve gitmek isteyen yerlü ve yabancı Venedik gemilerine binüb gitmek için liman ile oniki gün ta'yîn oluna ki çekdiri ve kayık yanaşmak ve yüklenmek mümkün ola, ve zikr olunan va'de mürûr etmedikçe hiçbir dürlü bahâne ile Kandiye kal'asının bir tarafına ayak basılmaya.

Beşinci mâtde: Eğer zikr olunan oniki limanlı gün va'de içinde mezkûr olan eşyâ ve esvâblar ve âdemlerin gemiye binmesi mümkün olmazsa devletlü sadr-ı a'zam kal'ayı zapt etdikden sonra karada bâkî kalan eşyâmızı kendü kayıklarıyla liman önünde olan Venedik gemilerine çıkardalar.

Altıncı mâtde: Bu oniki gün esnâsında iki tarafın 'askeri hâlen bulunduğu yerlerde karâr edüb ilerüye hareket eylemeyeler ve edeb ve sükût ile yerlerinde sâkin olub ve birbirleriyle musâhabet ve ihtilât ve fesâd eylemeyeler ve bu husûsda tarafeynden mu'temedun 'aleyh zâbitler ta'yîn olunub hilâf edenleri düşmen gibi bulunduğu yerde tarafeynden katl eyleyeler ve katl olundukları için tarafeynden 'akd-i sulha bir vechile hâlel gelmeye.

Yedinci mâtde: İşbu mevâdd kağıdları mühürlenüb tarafeynden imzâlanduğu birle mükâleme olunduğu üzere kal'aya beyaz bayraklar dikilüb cenk ü cidâl ve 'adâvet tarafeynden men' ü def' ve tebs¹⁵² olunub yer üstünde ve altında iş işlenmeye ve tarafeynden rehînler teslîm olundukdan sonra dörder kimesne dahi tarafeynden ta'yîn olunub bu mevâdda zikr olunan ahvâle muhâlif bir iş olduğuna nâzır ve mukayyed olalar ki iş işlenmeye.

Sekizinci mâtde: Bu mevâdd 'akd olunan ahvâlin tahkîki için tarafeynden üçer mu'âdil rehînler verilüb taraf-ı cumhûr-ı Venedik'den üç Venediklü beyzâdeleri ki zikr olunur Maosdin Darinova donanmasının ceneral kâ'immakâmıdır, ve Cuvanbatista Kalbo başdefterdâr ve donanma cebecibaşısıdır, ve Cefriye Mesko sâbıkan Kandiye dukasıdır; ve bunlara mu'âdil Tameşvar beylerbeyisi bir paşa ve sâbıkan başçavuş [10] Mehmed Ağa ve Rumili defterdârı Gazi Bey ta'yîn olunub ve bu zikr olunan rehînler va'de-i ma'hûd üzere tamâmen gemiye girmeleri olmadıkça girü gitmeyeler.

Dokuzuncu mâtde: Gemilerine binmeğe ve bir sâ'at evvel gitmeğe takayyüdlerin müşâhede eylemek için iki kimesne ta'yîn olunub kal'a içine gönderile ki deryâ hâlinden bile ve gemicilikde mâhir olub re'isler ile mâ'an yükletmek için muvâfık-ı hevâyı fark edeler.

---

¹⁵² Yatıştırma.

Onuncu mâtde: Kendüleri götürececek gemiler az vaktde tahmîl olunmak için mümkün olduğu mertebe limana yakîn yaklaşalar, kezalik çekdirilerimiz ve sâ'ir kalyonlarımız gece ve gündüz liman önüne gelüb durub yüklenüb gidüb dahl ve ta'arruz olunmaya.

Onbirinci mâtde: Venedik donanması liman önünden kalkdıkda İstendiye cezâfesine varub gitmek tedârükün görüb gidince dahl ü ta'arruz olunmayub tarafeynden lâyük olan dostluk ve muhabbet icrâ oluna.

Onikinci mâtde: Venedik cumhûruna mensûb olan gemiler 'akd-i sulh ü salâhdan sonra bir şey alurlarsa 'aynıyla girü ashâbına redd eyleyeler, ve kezalik Devlet-i 'Aliyye'ye mensûb olan gemiler dahi ol vaktde bir nesne alurlarsa girü redd oluna ve hâlen Venedik bayrağıyla korsanlık eden gemilerin dahi taraflarından bayrakları ve kağıdları ellerinden alınub ve korsanlıktan ref' olunmak için tenbîh olunub ve itâ'ât etmeyüb hilâf ederlerse katl olunalar, ve bu tenbîhi ifâde için kırk gün va'de verile ve kırk günden sonra tarafeynden bu makûle kankısının eline düşerse hakkından geline ve bu husûs için tarafeynin sulhüne hâlel gelmeye.

Onüçüncü mâtde: Tarafeynin esîrleri hâlen ba'îd ve perîşân yerlerde bulunmağla âsitâne-i sa'âdete Venedik cumhûrundan elçi geldikde tarafeynin rızâsı ve mu'âdil âdemler ile Venedik beyzâdesi ve sâ'ir habsde olub bu harb içinde esîr olanlar tebdîl ve halâs olalar.

Ödördüncü mâtde: Bu harb ve cenk esnâsında tarafeynden re'âyâ her ne makûle vaz' eyler ise cânibeynden 'afv oluna.

Onbeşinci mâtde: Cenk ve harbden mukaddem ve mu'ahhar târîhle olub i'mâl olunan 'ahidnâme-i hümâyûnda mastûr olan şerâyit müceddeden ibkâ ve icrâ olunub bir vech ve bahâne ile bir şey talep olunmaya, el-ân Zaklise cezâresiçün olugelen virgü yine kemâ-kân bu sulhdan sonra verilüb cenk esnâsında geçen virgü talep olunmaya.

Onaltıncı mâtde: Bu cümle mevâdd sulh ü salâh iki lisan üzere imzâlanub birisi Türkçe sadr-ı a'zam imzâsıyla ve mührüyle mühürlenüb yeddine teslîm oluna, ve biri İtalyan lisanından kapudân ceneralden ve müşâveresine dâhil olanlardan imzâlanub cumhûrun mührüyle mühürlenüb tarafeynden bu mevâddın icrâsı ve ibkâsı için 'ahd ü peymân oluna.

Onyedinci mâtde: Nice cenk ü cidâl ve mümtedd muhâsaradan sonra sulh ü salâh ile vire eden kılâ'ın zâbitlerine cebehânesinden birer nesne verilmek 'âdet-i kadîm olmağın kapudân ceneral biraz cebehâne talep ve ricâ eyledikde kal'aya mahsûs olan üçyüzdört kıt'a toplardan ancak dört kıt'a top ihsânları olub verile.

Bâ-şukka mûmzâ ve mahtûm bu kâğıd dahi verilmişdir.

Mahall-i imzâ ve mühr.

İşbu sene Venediklü ile sulh mün‘akid olub binseksen senesi Rebî’ü’l-âhîrinin dokuzuncu günü tahrîr olunub verilen mevâdd kâğıdı ki onyedî mâddeyi mutazammındır. İkinci mâdde biraz mücmel olmağla tafsil iktizâ etmeğın bu kâğıda bâ-şukka yazılıub imzâ ve mührümüz ile kendülere teslîm olunmuşdur. İkinci mâddedir: Sude ve Grabuse ve İspirlonka [11] palankaları, ki cezîre-i Girid’e muttasıl olmayub deryâ içindedir, ânlar ke’l-evvel Venediklü elinde olsa ve zıkr olunan palankaların topu altında olan küçük kaya ve adacıklar, ki deryâ içindedir ve cezîreye ittisâli yokdur, ânlar bu güne dek olduğı gibi yine Venediklü elinde kalub ehl-i İslam tarafından zıkr olunan kaya ve küçük adacıklar Girid cezîresine tâbî‘dir, *üzerlerine binâ yaparız* deyu veyâhûd âher tarikle bir vechile dahl olunmaya ve bunlar için bir dürlü virgü taleb olunmaya, ancak Venediklü dahi zıkr olunan adacıklarda kal‘a ve palanka ve tabya binâ etmeyüb ke’l-evvel dura, ve zıkr olunan küçük adacıklardan İspirlonka kurbunda olan adanın Girid cezîresi kenârıyla arasında çekdiri gemi geçüb kum ile doldukda ânı ayıtlamağâ tarafımızdan kimesne mâni‘ olmaya. Fî 11 B. sene 1080.¹⁵³

4: *Merhûm ve mağfûrîn leh Sultân Mehmed Han ‘aleyhi’r-rahme ve’l-gufrân zamânında sene-i mezbûrede verilen ‘ahidnâme-i hümâyûndur.*

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Hazret-i Hakk *celle ve ‘alânın* kemâl-i kudret-i ezeliyye-i İlahiyye ve vüfûr-ı mevhibet-i lem-yezeliyye-i Rabbâniyesi mukârenetiyle ben ki sultân-ı selâtîn-i cihân ve esâtîn-i havâkîn-i devrân tâc-bahş-ı Hüsrevân-ı zamân Sultân Mehmed Han ibn-i Sultân İbrahim Han ibn-i Sultân Ahmed Han ibn-i Sultân Mehmed Han ibn-i Sultân Murad Han ibn-i Sultân Selim Han ibn-i Sultân Süleyman Han ibn-i Sultân Selim Han’ım ki hazret-i Hakk *celle ‘ine’l-adîl ve’n-nâzîr* ‘avn ü’inâyet-i bî-hesâbî ile südde-i seniyye-i sa‘âdet-medâr ve ‘atebe-i ‘izzet-karârımı melce-i selâtîn-i şerâyifü’l-ensâb ve me’vâ-yı havâkîn-i evlâyü’l-ihsâb eyledi. Elhamdülillahi ‘ale’l-âlâihi ve’ş-şükrü ‘alâ ni‘amâe-i şîme-i kerîme-i abâ ve ecdâd-ı ‘âlî-nijâd-ı şecâ‘at-nihâd ü nısfet-mu‘tâdımızın ‘avâtıf-ı kadîmesi üzere zabt ve hırâset-sügûr-ı memâlik ü bilâd, ve sıyânet-i re‘âyâ ve fukarâ-i ‘ibâd zimmet-i himmet-i Hüsrevâneme lâzım ve re’fet ve şefkat-i Hidivâneme mühim olmağın bi’l-fi‘il ‘asker-i encüm-şümâr-ı nusret-şi‘ârım ile cezîre-i Girid’e serdâr-ı sipehsâlâr-ı zafer-iştimâl nasb ve irsâl kılınan düstûr-ı ekrem müşîr-i efham nizâmü’l-‘âlem nâzımı menâzımü’l-ümem müdebbiru umûri’l-cumhûr bi’l-fikri’s-sâkıb mütemmimu mehâmi’l-enâm bi’r-re’yi’s-sâ’ib mümehhidu bünyâni’d-devle ve’l-ikbâl

¹⁵³ 5 Aralık 1669.

müşeyyidu erkâni's-sa'âde ve'l-iclâl mükemmelu nâmûsi's-saltanati'l-'uzmâ mürettibu merâtib-i hilâfeti'l-kübrâ fâtih-i ebvâb-ı cihâd kâsir-i şevket erbâb-ı 'inâdü'l-gâzî fi sebîlillah ve'l-mücâhid li-vechillah el-mahfûfu bi-sunûfi 'avâtıfı'l-meliki's-Samed vezîr-i a'zam âsaf-ı şiyem ve vekîl-i mutlak-ı sadâkat-'alem serdâr-ı ekremim Ahmed Paşa edâme Allahu ta'âlâ iclâlehu vezâ'if-i iktidâra 'asker-i mansûrem ile Kandiye kal'asın muhâsara edüb ve fermânım olan hıdemât-ı hümâyûnum itmâmına takayyüd ve ihtimâm üzere iken mefâhirü'l-ümerâi'l-'izâmi'l-İseviyye merâciü'l-küberâi'l-fihâm fi'l-milleti'l-Mesîhiyye Venedik doju Domenikos Kontari¹⁵⁴ ve sâ'ir beyleri *hutimet avâkıbuhum bi'l-hayr* taraflarından elçi ta'yîn edüb gönderdikleri kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Alvize Molin Kavalier nâm beyzâdeleri *hutimet avâkıbuhu bi'l-hayr* mukaddemen 'atebe-i 'aliyye-i 'izzet-karârıma gelüb bundan akdem mâbeynde mün'akid ve cârî olan sulh ü salâh ba'zı vekâyi' ve ihtilâl sebebiyle münkati' ve zâ'il olub müddet-i medîden berü vâkı' olan cenk ü cidâl [12] kemâ fi'l-evvel sulh ü salâha mübeddel olmak bâbında istid'â-yı 'inâyet ve istircâ-yı 'âtıfet eylediklerin rikâb-ı kâm-yâb-ı Hüsrevânemde olan vükelâ-yı devletim 'izz-i huzur-ı fâ'izü'n-nûr-ı pâdişâhâneme 'arz ve inhâ eylediklerinde husûs-ı mezbûr sefer-i hümâyûnumda vükelâ-yı devletimin ma'rifetiyle görülmesi ve dîn ü devlet-i 'aliyyeme nâfi' olan vech üzere karâr-dâde olması bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmağla gelen elçileri Girid cezîresinde olan ordu-yı hümâyûnuma gönderilüb varub ahvâl-i sulh ü salâh vükelâ-yı devletim ile müzâkere olundukda ol vakt cenk esnâsı olmağla sulha Devlet-i 'Aliyyeme lâyük olan vech üzere karâr verilmesi mümkün olmadığından elçileri Hanya'da kalmış idi. Ve Kandiye kal'asının muhâsarası mütemâdî olub kal'ada mahsûr deryâ kapudânı ve serdârı olan kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Francesco Morzin¹⁵⁵ Kavalier *hutimet avâkıbuhu bi'l-hayr* 'âkıbet-i kârî efkâr ve kal'ayı teslîm etmeği sulh ü salâha medâr müşâhede etmekle mu'temed âdemîsin müşârün ileyh vezîr-i a'zam ve serdâr-ı ekremim *edâme Allahu ta'âlâ iclâlehuya* gönderüb kal'ayı teslîm etmek üzere ahvâl-i sulh müzâkere olunmasın istid'â ve istircâ etmeğin müşârün ileyh vezîr-i a'zamım dahi ordu-yı hümâyûnumda hayr-hâh-ı Devlet-i 'Aliyyem olan vükelâ-yı devletim ma'rifetleriyle mûmâ ileyh deryâ kapudânı tarafından gelen âdemler ile kal'a husûsu ve sulh ü salâh ahvâli bi'd-defe'ât müzâkere olunub ve onyedî mâtde üzerine sulh ü salâh karâr-dâde olub tarafeynden ma'mûlün bih mûmzâ ve mahtûm mevâdd kağıdları verilüb ve Kandiye kal'asının miftahların teslîm, ve kal'a taraf-ı hümâyûnumdan zabt olundukdan sonra doju-yı müşârün ileyh ve beyleri taraflarından mukaddemen südde-i seniyye-i sa'âdet-medârıma elçilik ile gelüb Hanya'da olan mûmâ ileyh Alvize Molin Kavalier beyzâdeleri mukaddemen deryâ kapudânı ve serdârı ile mün'akid olan sulh ü salâhı tasdik ve

¹⁵⁴ Domenico Contarini. 1659-1675 arasında Venedik doju. John Julius Norwich, *A History of Venice*, s.642.

¹⁵⁵ Francesco Morosini. 1688-1694 arasında Venedik doju. John Julius Norwich, *A History of Venice* s.642.

ibkâ etmek için taraflarından müceddeden büyükelçi ta'yîn edüb ve takrîrine i'timâd olunmak üzere müşârün ileyh vezîr-i a'zamım ve vekîl-i mutlakım *edâme Allahu ta'âlâ iclâlehu* ma'mûlün bih mektûblarıyla i'lâm ve müceddeden 'ahidnâme-i hümâyûnum verilmesin istid'â etmeleriyle kal'a tesliminde kapudân-ı mûmâ ileyh ile olan mevâdd-ı sulhda mastûr ecdâd-ı 'âlî-nijâdımın zamân-ı sa'd-iktirânlarından berü i'mâl olunub mu'ahhar târîhle hâlen ellerinde olan 'ahidnâme-i hümâyûnun şürûtu işbu 'ahidnâme-i hümâyûnuma ilhâk olunmak için 'aynıyla ol 'ahidnâme-i hümâyûnu ibrâz edüb ve bu def'a tarafeynden verilen mevâdd kağıdında mastûr olan onyedî mâddeden dahi 'ahidnâme-i hümâyûnuma ilhâk lâzım olan mevâddın iktizâ eden şürûtu ile müceddeden 'ahidnâme-i hümâyûnum ihsân olunması bâbında müşârün ileyh vezîr-i a'zamım ve serdâr-ı ekremim *edâme Allahu ta'âlâ iclâlehu* pâye-i serîr-i ma'delet-masîrime 'arz ve telhîs etmekle ricâ ve niyâzları huzûr-ı fâyizü'n-nûr-ı mülûkânemde makbûl-i hümâyûnum olmağın vükelâ-yı devletimle müzâkere olunduğu üzere taraf-ı bâhirü's-şeref-i Hüsrevânemden dahi sulh ü salâha müsâ'ade-i 'aliyyem olub 'ahidnâme-i hümâyûn-ı ma'delet-meşhûnum 'inâyet ve ihsân olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnumla fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmağla işbu 'ahidnâme-i hümâyûn-ı 'izzet-makrûnum 'inâyet ve erzânî kılınub buyurdum ki in'ikâd-ı sulh ü salâhda tarafeynden verilen mevâdd kağıdlarında mastûr olduğu üzere Venedik cumhûruyla hâlen 'akd olunan sulh ü salâh karâr-dade ve muhkem olmak için Kandiye kal'ası kendüye mahsûs olan topları ve cebehânesi ve sâ'ir âlât-ı harbiyle mukaddemen mevâdd kağıdı verildikde vükelâ-yı Devlet-i 'Aliyyeme teslim olunmağın Sude ve Grabuse ve İspirlonka palankaları, ki cezîre-i Girid'e muttasıl olmayub deryâ içindedir, ânlar ke'l-evvel Venediklü elinde ola ve zikr olunan palankaların topu altında olan küçük kaya ve adacıklar ki deryâ içindedir ve cezîreye ittisâli [13] yokdur ânlar bu güne dek olduğu gibi yine Venediklü elinde kalub ehl-i İslâm tarafından *zikr olunan kaya ve küçük adacıklar Girid ceziresine tâbi'dir üzerlerine binâ yaparız* deyu veyâ âher târîkle bir vechile dahl olunmaya ve bunlar için bir dürlü virgü taleb olunmaya, ancak Venediklü dahi zikr olunan adacıklarda kal'a ve palanka ve tabya binâ etmeyüb ke'l-evvel dura, ve zikr olunan küçük adacıklardan İspirlonka kurbunda olan adanın Girid cezîresi kenârıyla arasında çekdirir gemi geçüb kum ile doldukda ânı ayırtlamağa tarafımızdan kimesne mâni' olmaya. Ve Bosna serhaddinde vâkı' Kilis ve sâ'ir esnâ-i cenkde Venedik cumhûrunun eline giren yerler yine ellerinde kalub Devlet-i 'Aliyyem tarafından dahl olunmayub ve bunlar için bir virgü veyâhûd gayri bahâne ile ta'arruz olunmaya. Ve işbu 'ahidnâme-i hümâyûnum ihsân olunduğu târîhden dört ay mürûrundan sonra tarafeynden mu'temedun 'aleyh birer âdem ta'yîn olunub varub Bosna serhaddinin bî-garaz ehl-i vukûfları ma'rifetleriyle hududeyn ta'yîn ve 'alâyimi vaz' olunub ba'de'l-yevm ol hududa ta'arruz olunmaya. Ve cenkden mukaddem mu'ahhar târîhiyle ellerinde olan 'ahidnâme-i hümâyûnda

Bosna serhaddinin hududu için olan şart müceddeden verilen işbu ‘ahidnâme-i hümâyûnda tahrîr olunmayub hâlen ‘akd olunan sulh ü salâhın şürûtu üzere ola. Ve tarafeynin esîrleri hâlen ba‘îd ve muhtelif yerlerde bulunmağla âsîtâne-i sa‘âdetime Venedik cumhurundan elçi geldikte hakikat üzere eğer ehl-i İslâm’dan olub Venediklü’de esîr olanların vazî‘ ve şerîfi ve eğer Venediklü’den beyzâde ve sâ’ir re‘âyâsı ve sâ’ir cinsden olub bu harb içinde esîr olanlar tebdil ve halâs olalar, ve ‘ahidnâme-i hümâyûnum verüldüğü târîhden üç ay mürûrundan sonra Venedik cumhuru elinde olan cümle esîrlere Zaklisa cezîresine götürülüb bu cenk esnâsında İslâm tarafından alınan cümle esîrlere dahi Holomiç¹⁵⁶ iskelesine götürülüb otuzar kırkar mübâdele olunalar. Her kangı tarafda ziyâde esîr kalursa ve kalanlar her ne makûle ise ânlar dahi mübâdelesiz ıtlâk olunub girü redd oluna. Ve mümkün olursa mübâdelenin evvelinde esîrlere eşbehleri mübâdele olunub bu maslahat tamâm olunca esîrlere tarafeynden ta‘cîz ve cefâ olunmaya. Ve bu harb ve cenk esnâsında tarafeynden re‘âyâ her ne makûle vaz‘ eylediyse cânibeynden ‘afv oluna. Ve Zaklisa cezîresi için olugelen virgü yine kemâ-kân bu sulhdan sonra verilüb cenk esnâsında geçen virgü taleb olunmaya. Ve cenk ü harbden mukaddem mu’ahhar târîhle olub i‘mâl olunan ‘ahidnâme-i hümâyûnda mastûr olan şerâyit müceddeden ibkâ ve icrâ olunub ve cümle şürûtu işbu ‘ahidnâme-i hümâyûnda derc olunmak bâbında olan ricâları dahi karîn-i kabûl-i Hüsrevânem olmağla imdî ecdâd-ı ‘izâm ve abâ-i kirâmımdan merhûmûn ve mağfûrûn lehüm Sultan Süleyman Han ve Sultan Selim Han ve Sultan Murad Han ve *‘aleyhimi’r-rahme ve’l-gufrân* zamânlarında dostluk üzere olub ve babam merhûm ve mağfûrûn leh Sultan İbrahim Han *‘aleyhi’r-rahme ve’l-gufrân* zamân-ı sa‘âdet-iktirânlarında dahi dostluk üzereler iken ‘ahidnâme-i hümâyûn verilüb hâlen ellerinde mu’ahhar târîhle i‘mâl olunan ol ‘ahidnâme-i hümâyûnda münderic olduğu üzere min-ba‘d Venedik doju ve beyleri ve sâ’ir âdemleriyle deryâda ve karada iki cânibe müte‘allık olan yerlerin ve vilâyetlerin halkı ile ve Akdeniz’de vâkı‘ Tine nâm İstendil ceziresi kal‘asıyla ve sâ’ir tasarruflarında olan cezîreler ve şehirler ve burgazlarına sulh ü salâh mukarrer olub ve bi’l-cümle Aya Marko’nun sancağın götüren kimesneler ile yaşda ve kuruda el-ân tasarruflarında olan illeri ve köyleri ile şimdiye değin tasarruflarında olub ve şimden sonra [14] kendü dîndâşlarından alacak yerleri ile ba‘de’l-yevm aramızda dostluk ve barışıklık mukarrer olub ve Yanya sancağı sınırında olan Parga nâm mevzi‘a, ki sâbıkan merhûm ve mağfûrûn leh Sultan Süleyman Han *nevvere Allahu merkadehu* emriyle yakılıb yıkılmış idi, mezîd-i ‘inâyetlerinden ânlar cânibine tasarruf olunmasın emr edüb zikr olunan mevzi‘ kal‘asıyla ve varoşuyla ve karyeleriyle ve hudûd ve sınırlarıyla merhûm ceddîm mûma ileyh hazretleri ‘inâyet eyledüğü üzere ânların zabt ve tasarruflarında ola. Ammâ mezbûr Parga ve âna tâbi‘ olan köylerde vâkı‘ olan âdemleri denizden ve kurudan memâlik-i mahrûseme zarar

¹⁵⁶ Chlemoutsi.

ve ziyân ederlerse Venedik beyleri ol zarar ve ziyânı tazmîn etdüreler ve edenlerin muhkem haklarından geleler. Ve memâlik-i mahrûsemde olan sancakbeylerimden ve subaşlarından ve bi'l-cümle hüddâm-ı encüm-ihtîşâmımdan hiç ahad ânların vilâyetlerine ve kal'alarına ve burgazlarına ve âdemlerine zarar ve ziyân erişdirmeyeler, ve eğer cenâb-ı hilâfet-me'âbıma müte'allık olan beylerden ve 'asker-i zafer-me'serimden ânların vilâyetlerine ve kal'alarına ve burgazlarına ve âdemlerine zarar ve ziyân erişdirirler ise vâkı' olan zarar ve ziyân fermân-ı şerîfimle yerine konulub dahl edenlerin haklarından geleler, ve mezbûr beylerin bâzergânlarından ve âdemlerinden memâlik-i mahrûseme yaşdan ve kurudan kadırğa ve gökeleri ve gayri küçük gemileriyle mahrûse-i İstanbul'a ve Galata ve diyâr-ı Arabistan'dan İskenderiye-i Mısır'a ve Gelibolu'dan aşağı olan boğaz ve İnebahtı ve Preveze boğazlarına ve Moton limanlarına gaflet ile gelüb girmeyüb mukaddemen dizdârların âgâh eyleyüb icâzet ile gelüb girüb meğer ki rûzgâr şüddet üzere olmağla furtuna olub veyâhûd ânları levend kalyataları kovub ol iskelelerden gayri konacak yerleri olmayub zarûret ola. Ol vaktde gelüb gireler eğer mümkün ise âgâh edeler. Ve gitmelü olıcak icâzetsiz gitmeyüb muhâlefet edenlerin haklarından geline, ânın için Venedik beylerine töhmet olmaya. Ve memâlik-i mahrûsemden deryâ yüzüne giden gemiler ve kadırgalar ve donanmalar deniz yüzünde Venedik gemilerine buluşurlarsa birbirine dostluk edüb zarar ve ziyân etmeyeler. Ânlar dahi fermân-ı şerîf ile deryâ yüzüne çıkmış donanma ve kadırgalarıma ve sâ'ir deryâ yüzünde yürüyen gemiler ile buluşduklarında yelkenlerin indirüb dostlukların bildüreler. Eğer yelkenlerin indirüb dostlukların bildirdiklerinden sonra zarar ve ziyân edecek olurlarsa eğer gemi ve davar ve âdem ve esbâb ziyânıdır her ne ise yerine konula. Hem-çünân ânların kadırgaları ve gemileri ve donanmaları dahi deniz yüzünde benim gemilerim veyâhud rencber gemilerine buluşurlarsa dostluk üzere geçüb zarar ve ziyân etmeyeler. Ve eğer gemiler ve âdemler ve esbâb ve davar ziyânıdır her ne ise yerine koyalar. Ve eğer ittifâk düşüb harâmî ve levend gemisine buluşub ol harâmî gemisi bunlara kâsd edüb cenk ile harâmî gemisine bunlar gâlib olalar, hîn-i muhârebede helâk olandan gayri ne kadar âdem esîr olub diri tutarlar ise aslâ katl etmeyüb bî-kusûr sağ ve sâlim südde-i sa'âdetime irsâl ve îsâl edeler ki muhkem haklarından gelinüb bir vechile siyâset etdürem ki sâ'irlerine mûcib-i 'ibret ola. Ve memâlik-i mahrûsemden donanma gemilerim ki bir tarafa sefere gide Venedik'e müte'allık olmaya, Venedik donanması isem kendü halinde dostluk üzere durub hareket etmeyüb varub kimesneye mu'âvenet etmeye ve benim donanma-yı hümâyûnuma zarar ve ziyân erişdirmesine sebep olmaya. Benim ile düşmenlik üzere olan (kimesnenin) donanmaların aralarına getürmeyeler ve ânlara yardım ve azık vermeyeler eğer donanmalarından her kim bu emrime muhâlefet ederse eyledüğü yerde Venedik beyleri muhkem haklarından geleler ve sâ'irlerine mûcib-i 'ibret vâkı' ola. Ve gayri vilâyetin dahi barçalarına ve kadırgalarına [15]

ve gayri gemilerine râst geldiklerinde Venedik beyleri kendü adalarına ve hisârlarına ve limanlarına sığdırmayub durgurmayalar, tutmak mümkün olursa tutub mecâl vermeyüb haklarından geleler benim tarafımdan dahi ol vechile ‘amel olunub gayri vilâyetin harâmî gemilerin ve barçaların ve kadırgaların limanlarıma ve hisârlarıma sığdırmayub tutmak mümkün olursa tutub mecâl vermeyüb haklarından geleler, ve Venedik’den biri gelüb memâlik-i mahrûsemde bir kimesne ile satu bazar edüb akçesin tamâm vermeden hîle edüb kaçub gider ise benim hükm-i şerîfimle varub taleb olundukda ol kimesne bulunursa rızkı sâhibine alıverile, ve memâlik-i mahrûsemden bir kimesne varub Venediklü’den biri ile satu bazar edüb akçesin edâ etmeden kaçub gelürse sâbit olan hakkı alıverile, ve memâlik-i mahrûsemden bir kimesne borc edinse veyâhûd bir vechile müttehem olub gıybet eylese ânın içün bir günâhsız tutulmaya Venedik beylerine ânın içün töhmet olunmaya meğer ki ânların memleketlerine varub dura benim cânibimden dahi ol vechile etdirile, ve baylos kimi dilerlerse göndereler isterlerse hârendeleriyle gelüb mahrûse-i Kostantiniyye’de üç yıla karîb dura tamâm olmadan gide dilerse hârendesiz gele maslahat ne ise göre üç yıl tamâm olmadan ol dahi gide ânın yerine ol vechile biri dahi gele, Venedik’den bir esîr kaçub memâlik-i mahrûseme gelüb Müslüman olursa ve sâhibi gelürse bin akçe verile ve sâhibi gelmeyüb vekîli gelürse akçeyi vekîline vereler, eğer küfrî üzere ise ol esîr ‘aynıyla verile ve memâlik-i mahrûsemden kaçub ânlara varır ise Müslüman ise veyâhûd mürtedd oldu ise ta‘allül etmeyüb kendüyü ‘aynıyla vereler ve eğer küfrî üzere ise sâhibi veyâhûd vekîline bin akçe vereler, eğer Mağrib’in levend kalyataları ve gayri yerlerin korsan kayıkları deryâda ve sâ’ir karada olan harâmîler varub Venedik’e tâbî‘ olan adaları ve gayri yerlerini urub âdemlerin esîr edüb götürüb Rumili ve Anadolu’da ve Mağrib’de ve sâ’ir yerlerde satub veya kendüler kullanub bu makûle esîr her kimin elinde bulunursa bilâ-tereddüd ellerinden alınub Venedik beylerinin bayloslarına veya kâ’im-makâmlarına veya vekîllerine teslîm edeler ol harâmî levend ele getirülüb muhkem haklarından gelinüb ve ol esîr Müslüman olmuş ise âzâd olub salıverile, ve ‘ahidnâme-i hümâyûna muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir Venedik re‘âyâsını ba‘zı kimesneler esîr edüb elden ele kaçırmağla ihtilâle bâ‘is ve bâdî olurlar imiş, imdi sulh ü salâh zamânında vâkı‘ olan Venedik esîrleri her kimin elinde bulunursa Müslüman olmuş ise âzâd etdürüle ve eğer henüz küfrî üzere ise işbu ‘ahidnâme-i hümâyûn ve sulh ü salâh mücebince Venedik baylosuna veya kendü ta‘yîn eyledüğü âdemîsine teslîm etdirülüb min-ba‘d ‘ahidnâme-i hümâyûn ve sulh ü salâha muhâlif esîr etdirilmeyüb edenlerin haklarından gelinüb ta‘allül ve bahâne etdirilmeye deyu vârid olan hatt-ı hümâyûn mücebince nişân-ı hümâyûn verilmeğın kemâ-kân ol nişân-ı hümâyûn mefhûmuyla ‘amel oluna, ve Venedik gemileri memâlik-i mahrûseme gelürken muhâlif yel çıkub ol gemi helâk olub ne mikdâr âdem kurtulursa âzâd oluna esbâbları kurtulur ise sâhiblerine vereler kapudân cânibinden ve âdemlerinden ve

sâ'irlerinden kat'an dahl olunmaya, ve memâlik-i mahrûsemden bir gemi ol tarafa varır iken muhâlif (yel çıkub) ol gemi helâk olub içinden âdem kurtulur ise Venediklü'den ânlarla dahl olunmayub esbâbları sâhiblerine verile kat'an dahl ve nizâ' olunmaya, ve eğer memâlik-i mahrûsemden şol yerlerden ki kadirga ve kayıkları ve sâ'ir gemiler deryâ yüzüne çıkub ( ) vakt ki kapudânım ânlar ile bile olmaya ol gemilerin re'isleri muhkem kefillere [16] verile ki varub Venedik memleketlerine zarar ve ziyân erişdirmeyeler eğer kefil vermeden giderlerse mücrim ve günehkâr olalar muhkem haklarından geleler, ve eğer kefil verdikden sonra zarar ederlerse zarar ve ziyân ne olursa kefilleri vereler hem-cünân Venedik cânibinden dahi deryâ yüzüne gemileri çıka Venedik kapudânı bile olmaya re'isleri muhkem kefillere verdikden sonra memâlik-i mahrûseme zarar ve ziyân erişdirirler ise olan zarar ve ziyânı kefilleri vereler, eğer kefilsiz giderler ise mücrim ve günehkâr olalar muhkem haklarından geleler, ve memâlik-i mahrûsemden bir harâcgüzâr veya bir 'âmil kaçub Venedik'e müte'allık kal'alara ve adalara varub temekkün etse kabûl olunmaya varan âdeme ta'allül etmeyüb 'aynıyla vereler şöyle ki âdem öldürüb veyâhûd rızık götürüb uğruluk etmiş ise 'aynıyla vereler benim cânibimden dahi ol vechile etdürülüb ol taraftan âdem öldürüb veyâhûd uğruluk edüb rızık götürür ise 'aynıyla vereler, ve Venediklü'nün biribiri arasında nizâ'ları olsa baylosları 'âdetlerince dinleye kimesne mâni' olmaya, ve bir kimesnenin baylos ile nizâ'ı olsa şöyle ki südde-i sa'âdetimde mahrûse-i İstanbul'da ola vâkı' olan kaziyyesi Dîvân-ı 'Âlîşânımda istimâ' oluna lakin ben sa'âdet ile sefer-i hümâyûnda bulunacak olursam ânın gibi baylos ile vâkı' olan münâza'a İstanbul muhafazasıçün konulan hâkim huzûrunda kadı ma'rifetiyle istimâ' oluna, şöyle ki Venedik bâzergânlarıyla bir kimesnenin nizâ'ı vâkı' olub kadıya varalar Venediklü'nün kendü tercümânları hâzır olmayınca kadı olan da'vâların istimâ' etmeye ammâ ânlar dahi ta'allül edüb *tercümân hâzır değildir* deyu 'avk etmeyüb tercümânların hâzır edüb eğer tercümânları mühimm maslahatda ise gelince tevakkuf oluna, ve baylos olanı âherin borcu için kimesne rencîde etmeyüb muzâyaka vermeyeler ve nesne ödetmeyeler ammâ müdde'î olanlar medyûnları sâkin olduğu yere varub hâkimi ma'rifetiyle hakk ve 'adl üzere taleb oluna baylos dahi bu ahvâlin fasl olunmasını Venedik beylerine i'lâm ede, ve Venedik'den İnebahtı ve Mora ve sâ'ir memâlik-i mahrûseme bir bâzergân ki gele gayri kimesne borcu için ânı tutub incitmeyeler ve Venediklü bir bâzergân Bursa'ya veya bir gayri yere gitmek isteye baylosundan icâzetnâme almayınca gitmeyeler eğer temerrüd edüb icâzetsiz gitmek isterse subaşı baylosa mu'âvenet edüb koyuvermeye, ve Venedik'den gelen gemilerin neftîleri memâlik-i mahrûsemde hıdmete tutulmayub nice geldiler ise gemileriyle gideler, ve Venedik'den gelüb temekkün eden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harac taleb olunmaya, ve Venediklü'nün ba'zı harâcgüzâr kâfir ile nizâ'ları olub hîn-i da'vâda

Venediklü şâhidler ikâmet ederler imiş hasm olanlar *bu yer kâfirlerinden gerekdir* deyu muzâyaka verüb Venediklü Nasrânîlerin şehâdetlerin kabûl etmezler imiş, imdi cümle Nasârâ millet-i vâhîde olduğu ecilden gerekdir ki ânların eğer kefere ile nizâ'ları olub ikâmet-i şâhîde ihtiyâcları olursa kefere tâ'ifesinden kangı sınıfdan ki şâhid ikâmet edüb şer'-i Nebevî muktezâsı üzere isbât edeler kabûl oluna, ve Venedik'den bir bâzergân memâlik-i mahrûsemde yolda ve izde ve köyde basılıb rızkı alınsa veyâhûd basıldıkda bâzergân depelenmiş olsa veya gâ'ib olsa vârisi veyâhûd vekîli gelürse şer'le görülüb hak yerine vara, ve Venedik'den bir bâzergân memâlik-i mahrûseme gelüb ticâret üzere kendü hâlinde yürürken mürd olsa metrûkâtına beytü'l-mâlcî karışmayub bayloslarına teslîm edeler, ve Mağrib Müslümanlarından ve bunlardan ( ) [17] sâ'ir yerlerin bâzergânları ki bey' ü şirâ etmek için yaşıdan ve kurudan gelmeli oldukda ki Venedik hükm etdüğü yerlere uğraya 'âdet ve kânûnları üzere metâ'larının rüsûmun aldıktan sonra mâni' olmayalar ve zarar ve ziyân erişdirmeyeler memâlik-i mahrûseme nice dilerlerse gelüb gideler, ve körfezden yukaru boğazdan yürüyen gemiler Venediklü olsun gayri olsun ki Venedik'e ticârete varalar ve geleler kimesne mâni' olmaya ve zarar ve ziyân erişdirmeyeler meğer ki yaramazlık etmiş olalar, ve Venedik gemisi 'âdet ve kânûn üzere İstanbul'da aranub gitdikden sonra ki kânûn-ı kadîm üzere bir dahi Boğazhisarları önüne vardıkda aranub ândan sonra gitmeğe icâzet verile hâlen kânûn-ı kadîme muhâlif Gelibolu'da dahi aranur imiş min-ba'd Gelibolu'da aranmayub 'âdet-i kadîme muktezâsınca girü hemân Boğazhisarları önünde aranub gide, ve Zaklise cezîresiçün sâl-be-sâl âsitâne-i sa'âdetime binbeşyüz sikke altun irsâl ve îsâl edeler, ve memâlik-i mahrûseme Arabistan memleketleri feth olunduğu zamândan berü olugelen üslûb-ı kadîm üzere iki pâre mavnaları Mısır İskenderiyesine ve iki pâre mavnaları dahi mahrûse-i Şam'a tâbi' olan Trablus ve Beyrut iskelelerine olugeldüğü üzere esbâb ve metâ'larıyla mukarrer olan vaktde ve mevsimlerde gelüb gideler vaktinden ve mevsiminden te'hîr etmeyüb eğer iki mavnalarıdır ve eğer dahi ziyâdedir ve eğer büyük ve küçük gemileridir şimdiye değin ne vechile gelüb gidüb bey' ü şirâ edegelmüşler ise girü ol vechile edüb olugelene muhâlif nizâ' etmeyeler, ve mahrûse-i İstanbul'da ve Beyrut ve Trablus iskelelerinde ve sâ'ir yerlerde eğer akçe ve metâ'dır evvelden olugelene muhâlif ihdâs olunan bid'atler ref' olunub kadîmden ne vechile olugeldi ise âna göre 'amel olunub kânûn-ı kadîme muhâlif kimesneye ta'addî etdirilmeye, ve merhûm ceddîm Sultân Süleyman Han zamân-ı şerîfde verilen 'ahidnâme-i hümâyûn muktezâsınca mu'tâd-ı kadîmden ziyâde gümrük taleb olunmayub gümrük husûsunda kânûn-ı kadîm olan kânûnnâme defteri mücebince müstakillen emr-i şerîf verile ki dergâh-ı mu'allâmda ve Şam Trablusunda ve Mısır İskenderiyesinde ve sâ'ir memâlik-i mahrûsemde sâkin olan Venedik baylosu ve konsolosları ol emri temessük edeler, ve mezbûr mavnalarına ve sâ'ir gemilerine ve tâcirlerine ve metâ'larına beylerbeyilerimden

ve beylerimden ve sâ'ir kullarımdan hiç ahad kânûn-ı kadîme muhâlif zulm ü ta'addî etmeyeler emn üzere olalar kimesne ânları rencîde etmeye, ve mukaddemen fetretten sonra merhûm ve mağfûrûn leh ceddîm Sultân Selim Han zamânında tekrâr sulh ü salâh olundukda üç yıla değin vermeğe müte'ahhid oldukları üçyüzbin altunu tadrîc ile bî-kusûr edâ etdikleri hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan defterde mukayyed olub ve merhûmûn ve mağfûrûn lehüm cedderim Sultân Süleyman Han ve Sultân Selim Han ve Sultân Murad Han ve Sultân Mehmed Han ve Sultân Ahmed Han ve 'amm-i büzürkvârım Sultân Osman Han ve Sultân Murad Han *tâbe serâhumun* zamânlarında zikr olunan filoriden gayri sâ'ir vâkı' olan şartları ve 'ahdleri bi't-tamâm yerine getürdükleri ecilden babam merhûm Sultân İbrahim Han *'aleyhi'r-rahme ve'l-gufrânın* ihsân eyledüğü 'ahidnâmede tekrâr derc olunmayub ve ol husûslar için dahl ve ta'arruz olmayub ve merhûmûn zamânlarında verilen ahkâm-ı şerîfe dahi mukarrer tutulub mâdâme ki südde-i seniyye-i sa'âdet-destgâhımdan kurudan ve yaşdan düşmenlik üzere olanlara Venedik doju ve beyleri kavlen ve fi'ilen mu'în ve zâhir olmayalar vâkı' olan sulh ü salâhdan tecâvüz etdirilmeye deyu vech-i meşrûh üzere ellerinde olan 'ahidnâme-i hümâyûnda mastûr olmağla imdi mâdâme ki ânlar tarafından zikr olunan ahde mugâyir bir vaz' ve hâlet zuhûr etmeyüb südde-i sa'âdet-penâhımda sadâkat ve ihlâsda sâbit-kadem ve râsih-dem olalar ben dahi [18] Hakk sübhânehu ve ta'âlâ hazretlerinin ululuğu ve vahdâniyeti hakkıçün ve habîb-i ekrem ve şafi'-i ümem iki cihân güneşi peygamberimiz Muhammedü'l-Mustafa *sallallahu ta'âlâ'aleyhi ve sellem* hazretlerinin hürmetiçün 'ahd ü yemîn ederim ki mâbeynde mün'akid olan dostluk ve sulh ü salâhdan ve şerh ü beyân olunan şürût ve kuyûddan inhirâf göstermeyem, ve 'amm-i büzürkvârım Sultân Murad Han zamânında korsan tâ'ifesi husûsuçün verilen nişân-ı hümâyûn babam merhûm Sultân İbrahim Han zamânında dahi tecdîd olunmuş imiş Venediklüler ol nişân-ı hümâyûnu südde-i sa'âdetimde ibrâz eylediklerinde tecdîd oluna. Tahrîren fî evâhiri şehri Zi'l-hiceti's-şerîfe min şuhûr sene semânîn ve elf.

Be-meştâ-yı kal'a-i Kandiye.

[19]

Hüve

5: Nişân-ı hümâyûn oldur ki (derkenârda: Karlovice)

Hazret-i Hakk celle ve ‘alânın kemâl-i kudret-i ezeliyye-i İlahiyye ve vüfûr-ı mevhibet-i lem-yezeliyye-i Rabbâniyesi mukârenetiyle ben ki Sultân-ı selâtîn-i cihân ve eşref-i havâkîn-i devrân tâc-bahş-ı Hüsrevân-ı zamân es-Sultân ibnü’s-sultân es-sultânü’l-gâzî Mustafa Han ibnü’s-sultân Mehmed Han ibnü’-sultân İbrahim Han ibnü’s-sultân Ahmed Han ibnü’s-sultân Mehmed Han ibnü’s-sultân Murad Han ibnü’s-sultân Selim Han ibnü’s-sultân Süleyman Hanım ki; hazret-i Hakk celle ‘ani’l-‘adîl ve’n-nazîr ‘avn ü ‘inâyet-i bî-hesâbiyle sütte-i seniyye-i sa‘âdet-medâr ve ‘atebe-i ‘aliyye-i ‘izzet-karârımı melce-i selâtîn-i şerâyifü’l-ensâb ve me’vâ-yı havâkîn-i evlâyü’l-ahsâb eyledi. Elhamdülillah ‘aliyyi’l-âne ve’ş-şükr ‘alâ ni‘ama’e şîme-i kerîme-i abâ ü ecdâd-ı ‘âlî-nijâd-ı şecâ‘at-nihâd ve nısfet-mu‘tadımızın ‘avâtıf-ı kadîmesi üzere zabt ve hırâset-i sügûr-ı memâlik ü bilâd ve sıyânet-i re‘âyâ ve fukarâ-i ‘ibâd zimmet-i himmet-i Hüsrevâneme lâzım ve re’fet ve şefkat-ı Hıdıvâneme mühimm olmağın binâ’en ‘alâ zâlik kadîmü’l-eyyâmdan berü mefâhirü’l-ümerâi’l-‘izâmi’l-İseviye merâciü’l-küberâi’l-fihâmi’l-Mesîhiyye Venedik doju ve cumhûru *hutimet avâkıbuhum* bi’l-hayr ‘atebe-i ‘aliyye-i gerdûn-penâh ve sütte-i seniyye-i felek-iştibâhımıza ‘arz-ı sadâkat ü ihlâs ve hemîşe izhâr-ı meveddet ve ihtisâs edüb dostluk edegelmişler iken birâdetillahi ta‘âlâ ba‘zı ‘avârız ve esbâb ile birkaç seneden berü mâbeynde vukû‘ bulan buğzan ve şehnâdan re‘âyâ ve berâyâ muzdaribü’l-ahvâl olmağla mefâhirü’l-ümerâi’l-‘izâmi’l-İseviyye merâci’ü’l-küberâi’l-fihâmi’l-Mesîhiyye İngiltere ve İskoçya ve İberniye kralı Villemos-ı Sâlis¹⁵⁷ ve Netherlande istati ceneralleri *hutimet avâkıbuhum bi’l-hayr ve’r-reşâd* ıslâh-ı zâtü’l-beyn için tavassut ve istirzâ eylediklerin düstûr-ı ekrem müşîr-i efham nizâmü’l-‘âlem nâzımu menâzımü’l-ümem müdebbiru umûri’l-cumhûr bi’l-fikri’s-sâkıb mütemmimu mehâmi’l-enâm bi’r-reyi’s-sâ’ib mümehhidu bünyâni’d-devle ve’l-ikbâl müşeyyidu erkâni’s-sa‘âde ve’l-iclâl mükemmilu nâmûs-ı saltanati’l-‘uzmâ mürettibu merâtib-i hilâfeti’l-kübrâ el-mahfûfu bi-sunûfi ‘avâtıfi’l-meliki’l-a‘lâ vezîr-i a‘zam âsaf-ı şiyem ve vekîl-i mutlak-ı sadâkat-‘alem serdâr-ı ekremim Hüseyin Paşa *edâme Allahu ta‘âlâ iclâlehu* vezâ‘if-i iktidâra ‘izz-i huzûr-ı fâ‘izü’l-hubûr-ı Hüsrevâneme ‘arz ve telhîs etmeleriyle re‘âyâ ve berâyânın ahvâllerine merhameten mühâdene ve müsâlahaya izn-i hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnum şeref-yâfte-i sudûr olmağın müşârün ileyhümün tergîb ve vesâtetleriyle Sirem yakasında sınır başına karîb Karlovice nâm mahalde mükâleme-i mevâdd-ı sulh ve ‘akd-i maslahat için tarafeynin murahhas vekîlleri ve müntehab elçileri bir

¹⁵⁷ III. William.

yere geldiklerinde İngiltere elçisi Baron Diba ve Dezert Villemos Lort Paget¹⁵⁸ ve Nelerlande elçisi Konte Yakomo Kolyer¹⁵⁹ hüsn-i sa'yla mâbeynde hıdmet-i tavassut merâsimini kemây-enbagî icrâ ve doj-ı müşârün ileyh ve beylerinin murahhas elçisi kıdvetü 'uzmâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Kavaliyer Karlo Rucini¹⁶⁰ ile birkaç meclis ahvâl-i sulh ü salâh söyleşilüb lakin mülâhazaya vakt müsâ'id iken ba'zı müşkilât zuhûruyla mevâdd-ı musâlaha 'akdinde tereddüd eyledüğü ecilden mefâhiru 'uzmâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Roma imparatorunun ve Leh vilâyetinin murahhas elçileri mutavassıt elçilerin ma'rifetiyle ve cümlelerin ittifâkıyla mukaddem tarh olunan sevânih muktezâsınca 'amel eyleyüb ve temessüklerin imzâ ve mübâdelesine değin yine tarafeynin ma'rifetleriyle karâr-dâde olan onbeş gün mehel dahi etmeleri karîb olub yine mûmâ ileyh Venedik elçisi tarafından bir dürlü faysal verilmemekle [20] müşârün ileyh Venedik doju ve beyleri dahi mâbeynde 'akd olunan müsâlahaya mülhak olmak üzere menâzi' fihâ olan mevâddı Venedik doju ve cumhûru için dahi ahsen vechle söyleşüb emr-i müsâlahaya mukaddemât olmak üzere bundan akdem mâbeynde düstûrû'l-'amel olan esâs temessüküne ri'âyet ve hürmet ile mâbeynde yine mutavassıt elçilerin hüsn-i sa'ylarıyla söyleşüb sene 'aşere ve mi'eteyn ve elf şehri Receb'inin yirmidördüncü gününde 'akd-i müsâlahaya edüb ma'mûlün bih olmak üzere cânibeynden temessükler verildikten sonra ta'yîn olunan müddet içinde Venedik doju ve cumhûru tarafından mahall-i mezbûrda 'akd olunan mevâdd-ı müsâlahanın temessükünü kabûllerini hâvî mutavassıt elçilerin vesâtetiyle der-i devlet-medârıma memhûr ve ma'mûlün bih te'kîd-nâmeleri geldikde müşârün ileyh vezîr-i a'zamım taraflarından dahi te'kîd-i maslahat için hatt-ı hümayûnum mücebince temessük verilüb ba'dehu büyükelçilik hıdmetiyle ta'yîn olunan kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Lorenço Soranço¹⁶¹ Kavaliyer Prokurator doj-ı müşârün ileyhın nâmesini 'atebe-i 'aliyye-i Hüsrevânemize teblîğ ve 'ahidnâme-i hümayûnum ricâ ve müşârün ileyh vezîr-i a'zamım pâye-i serîr-i a'lâmıza 'arz ve telhîs etmeğın umûr-ı sulh ü salâh her ne ise 'ilm-i 'âlem-şümûl-ı Hüsrevânem muhît ve şâmil oldukda re'âyâ ve berâyânın refâhiyyet ve istirâhatleriçün ricâ ve iltimâsına müsâ'ade-i 'aliyye-i Hüsrevânem erzânî kılınub hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumuz ile fermân-ı 'âlîşânımız sâdır olmağın işbu tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-ârâmızla müşerref 'ahidnâme-i hümayûn-ı sa'âdet-makrûnumuz şeref-yâfte-i sudûr olub yerlü yerinde ri'âyet ve sıyânet olunmak için işbu onaltı mâddedir ki zikr olunur.

Evvelki mâdde: Mora dâhilinde olan şehir ve kal'a ve kastel ve varoş ve kurâ ve dağ ve enhâr ve göl ve orman ve liman ve her ne ki dâ'iren mâ-dâr içinde vârise cümlesiyle hâlen Venedik

¹⁵⁸ William Paget. Monika Molnar, "Venedik Kaynaklarında Karlofça Antlaşması: Diplomasi ve Tören", *Türkler*, c.IX, Ankara 2002, s.785.

¹⁵⁹ Jacob Colyer. Molnar, "Venedik Kaynaklarında Karlofça Antlaşması", s.785.

¹⁶⁰ Carlo Ruzzini. Molnar, "Venedik Kaynaklarında Karlofça Antlaşması", s.785.

¹⁶¹ Lorenzo Soranzo. Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.476.

cumhûrunun zabtında olmağla yine âsûde hâl üzere zabt ve tasarruflarında kalub deryâ hudûdu ve eski divar nişânesi olduğu Ekşamile¹⁶² hudûduyla mahdûd ola şöyle ki ne Mora tarafından büyük kıyıya ve ne büyük kıyı cânibinden Mora hudûduna bir dürlü dahl ve tecâvüz olunmaya.

İkinci mâtde: Büyükkıyı Devlet-i ‘Aliyye’min zabtında olmağla ‘aynıyla bu sonraki cenk evvelinde olduğu hâli üzere bi’l-cümle Devlet-i ‘Aliyye’min zabt ve tasarrufunda ola, İnebahtı kal‘ası Venedik cumhûru tarafından tahliye oluna, ve İnebahtı yakasında olan Rumili dedikleri kastel hedm ve keزالik Preveze kal‘ası dahi hedm oluna ve ol semtde büyük kıyı külliyyet ile evvelki hâli üzere kala.

Üçüncü mâtde: Ayamavra cezîresi ve kal‘ası ve Praçya dedikleri köprübaşı büyük kıyıya bir dürlü ziyâde ayak uzatmamak üzere ve Ayamavra’ya muttasıl olan Lefkade cezîresi Venedik cumhûrunun zabt ve tasarrufunda kalalar.

Dördüncü mâtde: Dalmaçya’da ta’yîn-i hudûd ‘akabinde İnebahtı tahliyesi ve Rumili dedikleri kastel ve Preveze’nin hedmi der-‘akab icrâ oluna, ve bu aralıkda cümle ta‘addî ve ta‘addî ‘illetleri men‘ ü def‘ olunmak için zikr olunan üç yerin muhâfazacısı içinde alikonulub aslâ Büyükkıyı’ya seğırtmeyeler, ve bir dürlü bahâne ile bir dürlü mütâlebe eylemeyeler ve zikr olunan yerlerin ahâlîsi dilerler ise kalalar, dilerlerse gideler bir dürlü cebr olunmaya.

Beşinci mâtde: Büyükkıyı ile Mora arasında olan körfezlerin intifâ‘ı müşterek olub tarafeynden eşkıyâdan pâk saklana.

Altıncı mâtde: Akdeniz ve ol semtde olan gayri denizlerde vâkı‘ adalar bu sonraki cenk evvelinde oldukları hâl üzere Devlet-i ‘Aliyye’min zabtında kalalar ve Venedik cumhûru tarafından harâc veya gayri virgü veyâhûd gayri her ne ki bu cenk esnâsında ihdâs olunduysa mûmâ ileyh cumhûr cânibinden taleb olunmaya.

Yedinci mâtde: Devlet-i ‘Aliyyem Venedik cumhûrundan Zaklise cezîresiçün veyâhûd ahâlîsinden güzeşte ve ba‘de’l-yevm [21] virgü taleb eylemeye ve Mora’ya yanaşık İğne cezîresi Venedik cumhûrunun zabtında olmağla kal‘asıyla ‘alâ hâlihi zabtlarında kala.

Sekizinci mâtde: Dalmaçya’da Knin ve Sin¹⁶³ ve Gabela ile Çeklot kal‘aları hâliyyen Venedik cumhûrunun zabt ve tasarrufunda olmağla yine âsûde hâl üzere zabt ve tasarrufunda kalalar, lakin zabtların âşikâre ve re‘âyâ-yı tarafeynin ârâmeş veistirâhatde olmaları ehemmm olub hudûdun dahi âna göre ta’yîn olunması iktizâ etmekle akla gelür gelmez bir dürlü

¹⁶² İlk M.Ö. VII. yüzyılda, daha sonra M.S. 450’de tekrar yapılan Hexamilion duvarı.

¹⁶³ Sinj.

nizâ'zuhûr eylemeyüb sınırların âsûdeliğini muhtel eder bir dürlü hâlet kalmamak üzere tarafeynden ta'ahhüd olunmuşdur, ki Knin kal'asından Varlika¹⁶⁴ kal'asına, ve ândan Sin kal'asına, ve ândan Duvare dedikleri Zadvarye¹⁶⁵ kal'asına, ve bundan Vrgorac kal'asına, ve kezalik ândan Çeklot kal'asına varınca hutût-ı müstakîme çekilüb sınırlar tefrîk oluna. Şöyle ki zikr olunan hutût dâhilinde Venedik mülkü ve deryâ cânibine doğru vâkı' olan arâzî ve nevâhî ve kastel ve husûn ve kulle ve etrâfi mesdûd yerler cumhûr-ı mûmâ ileyhın zabtında kala, ve hutût dan taşra olan arâzî ve nevâhî ve ânlarda vâkı' kastel ve husûn ve kulle ve etrâfi mesdûd yerler Devlet-i 'Aliyye'min zabt ve tasarrufunda kal'a, ve ba'de'l-yevm tarafeynden bir dürlü tecâvüz ve tevsî' ve tazyîk olunmaya, ve bu sınırın ta'yîni için tarafeynden ta'yîn olunan vekîller mâbeyninde ittifâkla ma'kûl görüldüğü vech üzere yerlerin kâbiliyetine göre ya depe ve orman, ya enhâr ve dere ile ve 'ayânlığa isti'dâd olmayan yerde handak ve kazık ve taş ile zikr olunan hutût mu'ayyen etdirile, ve Venedik zabtında olan kal'aların önünde dahi münâsibi mikdârı arâzîsi olmak için Knin ve Varlika ve Sin ve Zadvarye ve Vrgorac ve Çeklot kal'alarının önünde yerin iktizâsına göre müstakîm veyâhûd perkârî hatt ile birer sâ'at toprak kat'-i hudûda me'mûr olan vekîller cânibinden ta'yîn oluna. Ve Hırvatlık cânibine doğru ve Çasar mülkü hudûduna varınca Knin kal'asının yanı olub bu mahalde birbirine mütenâhî olan üç tarafın birisine gadr olunmayub bu külliyyetli sulh ü salâhda karâr-dâde olduğı üzere her tarafın hakkı dâ'imâ ri'âyet oluna. Ve zikr olunan hatt tarafeynden gözedilüb lakin hatt-ı mezkûrun kurbunda veyâhûd dâhilinde Devlet-i 'Aliyye'min kal'ası vâkı' olursa ensesinde olan bütün arâzî kendüye kalub önünde dahi birer sâ'at mikdârı yer perkârî hatt ile ta'yîn olunub içinde olan arâzî dâ'iren mâ-dâr zabtında kala. Ve Çeklot kal'asına önünde dahi bir sâ'at mikdârı arâzî verile. Ammâ Çeklot'a mütenâhî olan hatt-ı müstakîm-i mezkûrun öte yanına iki sâ'at mikdârı arâzî Çeklot'a verilüb ândan deryâyâ doğru yine bir müstakîm hatt ile hudûd ta'yîn oluna, ve bu kâ'ide ve sûret üzere sınır kat' ve hudûd ta'yîn ve zabt ve tasarruf olunacak topraklar tefrîk olunmağla ba'de'l-yevm bilâ-tagayyür ve bilâ-tecâvüz mer'î ve muhterem ola, ve vaz' olunan 'alâyimin birisini tagyîr ve hudûdun birisini tecâvüze bir ferd cesâret eyledikde ânın ve bu makûle cürm ashâbının ber-vech-i sezâ cezâları tertîbine lâzım olan ihtimâmda taksîr eder zâbitlerin dahi tarafeynden muhkem hakkından geline. Ve hudûd vekîllerinin arasında bir müşkil zuhûru vâkı' oldukda mâbeynlerinde muvâfakata imkân olmaz ise iki tarafa dahi vâkı' hâli hulûs ile sıhhati üzere 'arz ve i'lâm eylediklerinde Der-i Devlet-medârımda olan Çasar ve İngiltere kralı ve Netherlande istati ceneralleri elçilerinin hüsn-i sa'yılarıyla dostluk üzere fasl oluna. Ve bu makûle ve gayri serhadd nizâ'ı sebebiyle bir

---

¹⁶⁴ Vrlika.

¹⁶⁵ Zadvarje.

dürlü ta‘addîye mübâşeret olunmayub ve re‘âyâ fukarâsının istirâhatine dahi hâlel verilmeyüb Devlet-i ‘Aliyyem ile karâr-dâde olan sulh ü salâhı tagyîr eder esbâbdan ‘add olunmaya.

Dokuzuncu mâtde: Dubrovnik beylerinin arâzî ve nevâhîsi Devlet-i ‘Aliyyemin arâzî ve nevâhîsi ile [22] muttasıl ola, ve Devlet-i ‘Aliyyemin arâzîsi ile mûmâ ileyhüm beylerin topraklarının ittisâl ve ihtilâtına mâni‘ olan bi’l-cümle def‘ oluna.

Onuncu mâtde: Kotor semtinde Nova Vrsina hâliyyen Venedik cumhûrunun zabt ve tasarrufunda olmağla yine topraklarıyla âsûde hâl üzere zabt ve tasarrufunda ola, ve ol cânibde her ne asl kal‘a zabtında var ise kezalik zabtında ola, ve tarafeynden kat‘-ı hudûda ta‘yîn olunan vükelâ hulûsî mücerreb âdemler olub bu emr-i mühimmi hakk üzere ve bilâ-garaz görüb ol tarafda dahi nâhiyyeleri tefrîk ve vaz‘-ı ‘alâyim-i mu‘ayyene ile tahdîd eyleyeler ki bi’l-küllîye bâ‘is-i ihtilâl olan ahvâl her ne ise cümle ref‘ ve def‘ oluna, lakin bu tarafdan dahi Dubrovnik arâzîsinin Devlet-i ‘Aliyyem arâzîsi ile bütün ittisâli münkâtı‘ olmaya.

Onbirinci mâtde: Dalmaçya ve Kotor semtlerinde kat‘-ı sınır ve hudûda havâ müsâ‘id oldukda mübâşeret olunmak için ta‘yîn olunan vekîller mukaddem mâbeynlerinde haberleşüb ve ‘adedi beraber ve kendü hâlinde olan tevâbi‘leriyle bir münâsib yere gelüb bu işe rûz-ı nevrûzdan başlayalar ve zikr olunan câniblerde tarafeynin hudûdu kat‘ında ihtimâm etmeleriyle müsâra‘at ile iki ay müddetinde hizmetlerin tetmîn eyleyeler.

Onikinci mâtde: Dostluk sebâtı ve re‘âyâ-yı tarafeynin istirâhati ne kadar ziyâde murâd olunursa o kadar hevâ ü heveslerine tâbi‘ ve ‘âdet-i müstemirrelerine mecbûr olub serhaddin âsûdeliğini esnâ-yı sulhda dahi hırsızlık ve ta‘addî ve fesâdlarıyla muhtel edenler tarafeynden ‘ale’s-seviye mebgûz ve mağzûb olmaları lâzım olmağla sâ‘ire mûcib-i ‘ibret için sezâlarına göre cezâları tertîb olunmak için bu makûle hâyinler her ne cinsden olurlarsa kabûl ve himâye olunmayub ve aranub ve buldurulub ahz ve teslîm olunalar, ve bu misillü müfsidlere sâhib çıkılması ve saklanması memnû‘ ola.

Onüçüncü mâtde: Zabt ve tasarrufunda olan kal‘aların ta‘mîr ve termîmi ve istihkâmı tarafeyne câyiz olub lakin serhadde karîb yerlere müceddeden min-ba‘d kal‘a yapılmaya ve Venedik cumhûru cânibinden Büyükkıyı kenârlarında hedm olunan kal‘alar dahi yapılmaya, ammâ menfa‘atlı olan cümle yerlerde varoş ve kurâ vaz‘ olunub mâbeynlerinde hüsn-i çâre muvâfik mu‘âmeleye ri‘âyet oluna. Ve aralarında bir dürlü nizâ‘ oldukda sınırlarda olan zâbit ve hükkâm der-‘akab bir yere gelüb hak ve ‘adl ve dostluk üzere bâ‘is-i mu‘âraza olan esbâbi def‘ ve ref‘ eyleyeler.

Ondördüncü mâdde: Âyînleri husûsu ve esîrlerin mübâdele ve ıtlâkı ve ticâret ahvâliçün selef ‘ahidnâmelerde tasrîh olunan siyâk gözedilüb ândan mâ‘adâ olan iltimâslarını rikâb-ı hümâyûn-ı şehriyârîye arz eylemeğe Venedik elçisine cevâz gösterile, ve ayinlerinin icrâsı ve esîrlerinin ıtlâkı ve ticâret ahvâliçün bundan evvel Venedik cumhûruna ‘inâyet ve ihsân olunan evâmir-i ‘aliyye bu sulhün dahi sebebiyle te’kîd oluna, ve ticâret umûru bu cenkten evvel olduğı sûretde olub Venedik tüccârı kendülere ‘inâyet olunan mu‘âfiyetleriyle âsûde hâl olalar.

Onbeşinci mâdde: Çasar ve Leh murahhaslarının Venedik cumhûruçün ta‘ahhüd eyledikleri temessükü imzâ eyledikleri günden Devlet-i ‘Aliyyem ve Venedik murahhaslarının bilâ-vâsıta temessük imzâ edecekleri güne değın tarafeynden ta‘addîyât karada ve deryâda ref‘ ve mâbeynde hüsn-i mu‘âmele oluna. Ve sınırlarda olan zâbit ve hükkâm bu terk-i cidâlin vaktini bilmek için Bosna ve Arnavudluk ve Dalmaçya taraflarına haber irsâl olunmak üzere otuz gün ve Girid ve Mora cezîreleri ve ol semtin gayri cânibleriçün kırk gün ta‘yîn olunmuşdur. Zıkr olunan müddet dâhilinde bi-eyyi vechin kâne Devlet-i ‘Aliyyem ve cumhûr-ı mûmâ ileyh tarafına şol mevâdda ki ri‘âyeti mümkün ola muhâlif iş olunmaya. Ve dahi re‘âyâyâ külliyyet ile ‘afv-nâme verilüb bu cenk esnâsında eyledikleri işleri ve cürmleri her ne ise bi’l-küllîye ferâmûş olunub bu vech ile ithâm olunanlardan bir ferd ba‘de’l-yevm cezâ tertîbi ile eziyet olunmaya.

[23]

Onaltıncı mâdde: Bu mevâddın hâtimesinde beyân olunduğı minvâl üzere tarafeynin murahhasları beyinde temessük tafsîl ve bilâ-vâsıtaimzâ olundukda Devlet-i ‘Aliyyem ile Venedik cumhûrunun sulh ü salâhı müddeti dahi karâr-dâde ola, ve kezalik hudûd ve toprağa müte‘allık olmayub ziyâde dostluk ve hüsn-i mu‘âmeleyle müte‘allık olan mevâdd söyleşile.

Onyedinci mâdde: *Selef ‘ahidnâmelerde tasrîh olunan siyâk gözedile* deyu ondördüncü mâddede kayd ve tastîr olunmağla ecdâd-ı ‘izâm ve abâ-i kirâmımdan merhûmûn ve mağfûrûn lehüm Sultân Süleyman Han ve Sultân Selim Han ve Sultân Murad Han ve Sultân Mehmed Han ve Sultân Ahmed Han ve ‘amm-i büzürkvârım Sultân Osman Han ve Murad Han ve cedd-i emcedim Sultân İbrahim Han *‘aleyhimi’r-rahme ve’r-rızvân* zamânlarında ve cennet-mekân-ı firdevs-âşiyân vâlid-i mâcidim Sultân Mehmed Han *subbet ‘aleyhi şe’âbîbü’l-‘afvi ve’l-gufrân* zamân-ı sa‘âdet-ıktirânlarında dahi verilüb esnâ-yı sulh ü salâhda i‘mâl olunan ‘ahidnâme-i hümâyûnu elçi-i mûmâ ileyh ibrâz ve münderic olan şürût ve kuyûdu mevâdda taksîm ve tertîb ve tensîk ile işbu ‘ahidnâme-i hümâyûnuma derc ve ilhâk olunmasın cumhûru tarafından iltimâs etmekle ‘âdet-ıkadîme-i müstahsene üzere karîn-i kabûl-ı

Hüsrevânem olmağın imdi vâlid-i mâcidim müşârün ileyh zamânlarında verilen ‘ahidnâme-i hümâyûnda derc olunduğu üzere min-ba’d Venedik doju ve beyleri ve sâ’ir âdemleriyle deryâda ve karada iki cânibe müte‘allık olan yerlerin ve vilâyetlerin halkıyla ve Akdeniz’de vâkı‘ Tine nâm İstendil cezîresi kal‘asıyla ve sâ’ir tasarruflarında olan cezîreler ve şehirler ve burgazlarıyla sulh ü salâh takarrur olub ve bi’l-cümle Aya Marko’nun sancağın götüren kimesneler ile yaşda ve kuruda el-ân tasarruflarında olan illeri ve köyleri ile şimdiye değin tasarruflarında olub ve şimden sonra kendü dîndâşlarından alacak yerleriyle ba‘de’l-yevm aramızda dostluk ve barışıklık mukarrer olub ve Yanya sancağı sınırunda olan Parga nâm mevzi‘a, ki sâbıkan merhûm ve magfîret-penâh Sultân Süleyman Han *nevvere Allahu merkadehu* emriyle yakılıb yıkılmış idi, mezîd-i ‘inâyetlerinden ânlar cânibine tasarruf olunmasın emr edüb zikr olunan mevzi‘ kal‘asıyla ve varoşuyla ve karyeleriyle ve hudûd ve sınırlarıyla merhûm ceddîm müşârün ileyh hazretleri ‘inâyet eyledüğü üzere ânların zabt ve tasarruflarında ola. Ammâ mezbûr Parga ve âna tâbi‘ olan köylerde vâkı‘ olan âdemleri denizden ve kurudan memâlik-i mahrûseme zarar ve ziyân ederlerse Venedik beyleri ol zarar ve ziyânı tazmîn etdüreler ve edenlerin muhkem haklarından geleler.

Onsekizinci mâtde: Babam merhûm-ı müşârün ileyh zamânında in‘ikâd-ı sulh ü salâhda tarafeynden verilen mevâdd kağıdlarında mastûr olduğu üzere Venedik cumhûruyla ‘akd olunan sulh ü salâh karâr-dâde ve muhkem olmak için Kandiye kal‘ası kendüye mahsûs olan topları ve cebehânesi ve sâ’ir âlât-ı harbiyle mukaddemen mevâdd kâğıdı verildikde vükelâ-yı Devlet-i ‘Aliyyeme teslim olunmağın Sude ve İspirlonka palankaları, ki cezîre-i Girid’e muttasıl olmayub deryâ içindedir, ânlar ke’l-evvel Venediklü elinde ola. Ve zikr olunan iki palankanın topu altında olan küçük kaya ve adacıklar, ki deryâ içindedir ve cezîreye ittisâli yokdur, ânlar bu güne değin olduğu gibi yine Venediklü elinde kalub *zikr olunan kaya ve adacıklar Girid cezîresine tâbi‘dir üzerlerine binâ yaparız* deyu veya âher tarîkle bir vechile dahl ve virgü taleb olunmaya. Venediklü dahi zikr olunan adacıklarda kal‘a ve palanka ve tabya binâ etmeyüb ke’l-evvel ıssız dura, ve zikr olunan adacıklardan İspirlonka kurbunda olan adanın Girit cezîresi kenârıyla arasından çekdirir gemi geçüb kum ile doldukda ânı ayırtlamağa kimesne mâni‘ olmaya.

Ondokuzuncu mâtde: Memâlik-i mahrûsemde olan sancakbeylerimden ve subaşılardan vebi’l-cümlehüddâm-ı encüm-ihtişâmımdan hiç ahad ânların vilâyetlerine ve kal‘alarına [24] ve burgazlarına ve âdemlerine zarar ve ziyân erişdirmeyeler ve eğer cenâb-ı hilâfet-me’âbıma müte‘allık olan beylerden ve ‘asker-i zafer-me’serimden ânların vilâyetlerine ve kal‘alarına ve burgazlarına ve âdemlerine zarar ve ziyân erişdirirlerse vâkı‘ olan zarar ve ziyân fermân-ı şerîfimle yerine konulub dahl edenlerin haklarından geleler. Ve mezbûr beylerin

bâzergânlarından ve âdemlerinden memâlik-i mahrûseme yaşdan ve kurudan kadirga ve gökeleri ve gayri küçük gemileriyle mahrûse-i İstanbul'a ve Galata ve diyâr-ı Arabistan'dan İskenderiye-i Mısır'a ve Gelibolu'dan aşağı olan boğaz ve limanlara gaflet ile gelüb girmeyüb mukaddemen dizdârların âgâh eyleyüb icâzet ile gelüb girüb meğer ki rûzgâr şiddet üzere olmağla furtuna olub veyâhûd ânları levend kalyataları kovub ol iskelelerden gayri konacak yerleri olmayub zarûret ola ol vaktde gelüb gireler eğer mümkün ise âgâh edeler ve gitmelü olıcak icâzetsiz gitmeyüb muhâlefet edenlerin haklarından geline. Ânınçün Venedik beylerine töhmet olunmaya ve memâlik-i mahrûsemden deryâ yüzüne giden gemiler ve kadirgalar ve donanmalar deniz yüzünde Venedik gemilerine buluşurlarsa birbirine dostluk edüb zarar ve ziyân etmeyeler, ânlar dahi fermân-ı şerîfle deryâ yüzüne çıkmış donanma ve kadirgalarına ve sâ'ir deryâ yüzünde yürüyen gemiler ile buluşduklarında yelkenlerin indirüb dostlukların bildüreler, eğer yelkenlerin indirüb dostlukların bildirdiklerinden sonra zarar ve ziyân edecek olurlarsa eğer gemi ve davar ve âdem ve esbâb ziyânıdır her ne ise yerine konula hem-çünân ânların kadirgaları ve gemileri ve donanmaları dahi deniz yüzünde benim gemilerim veyâhûd rencber gemilerine buluşurlarsa dostluk üzere geçüb zarar ve ziyân etmeyeler, ve eğer gemiler ve âdemler ve esbâb ve davar ziyânıdır her ne ise yerine koyalar, ve eğer ittifâk düşüb harâmî ve levend gemisine buluşub ol harâmî gemisi bunlara kasd edüb cenk ile harâmî gemisine bunlar gâlib olalar. Hîn-i muhârebede helâk olandan gayri ne kadar âdem esîr olub diri tutarlar ise aslâ katl etmeyüb bî-kusûr sağ ve sâlim südde-i sa'âdetime irsâl ve îsâl edeler ki muhkem haklarından gelinüb bir vechile siyâset etdürem ki sâ'irlerine mûcib-i 'ibret ola. Ve memâlik-i mahrûsemden donanma gemilerim ki bir tarafa sefere gide Venedik'e müte'allık olmaya, Venedik donanması isem kendü hâlinde dostluk üzere durub hareket etmeyüb varub kimesneye mu'âvenet eylemeye, ve benim donanma-yı hümâyûnuma zarar ve ziyân erişdirmesine sebep olmaya. Ve benimle düşmenlik üzere olan kimesnelerin donanmaların aralarına getürmeyeler ve ânlara yardım ve azık vermeyeler, eğer donanmalarından her kim bu emrime muhâlefet ederse eyledüğü yerde Venedik beyleri muhkem haklarından geleler, ki sâ'irlerine mûcib-i 'ibret vâkı' ola. Ve gayri vilâyetin dahi barçalarına ve kadirgalarına ve gayri gemilerine rast geldiklerinde Venedik beyleri kendü adalarına ve hisârlarına ve limanlarına sığdırmayub durgurmayalar, tutmak mümkün olursa tutub mecâl vermeyüb haklarından geleler benim tarafımdan dahi ol vechile 'amel olunub gayri vilâyetin harâmî gemilerin ve barçaların ve kadirgaların limanlarıma ve hisârlarıma sığdırmayub tutmak mümkün olursa tutub mecâl vermeyüb haklarından geleler. Ve 'amm-i büzürkvârım Sultân Murad Han zamânında korsan tâ'ifesi husûsuçün verilen nişân-ı hümâyûn vâlid-i mâcidim müşârün ileyh zamânında dahi tecdîd olunmuş imiş, ol nişân-ı hümâyûnu ibrâz eylediklerinde tecdîd oluna.

Yirminci mâdde: Venedik'den biri gelüb memâlik-i mahrûsemde bir kimesne ile satu-bazar edüb akçesin tamâm vermeden hîle edüb kaçub giderse benim hüküm-i şerîfimle varub taleb olundukda ol kimesne bulunursa rızkı sâhibine aliverile. Ve memâlik-i mahrûsemden bir kimesne varub Venediklü'den biriyle satu bazar edüb akçesin edâ etmeden kaçub gelürse sâbit olan hakkı aliverile, ve memâlik-i mahrûsemden bir kimesne borc edinse [25] veyâhûd bir vechile müttehem olub gıybet eylese ânın için bir günâhsız tutulmaya, Venedik beylerine ânın için töhmet olunmaya eğer ânların memleketlerine varub durur ise medyûn ise üzerinde olan deyn-i müsbit bi't-tamâm tahsîl ve hak sâhibine îsâl ve müttehem ise şer'an müstehakk olduğu cezâsın tertîb ve icrâ eyleyeler, benim cânibimden dahi ol vechile etdirile.

Yirmibirinci maddde: Tarafeynde olan esîrlerin vazî' ve şerîfi münâsib bedelleriyle tebdîl ve halâs olalar. Venedik cumhûru elinde olan esîrler Gördüs'e götürülüb İslam tarafından alınan cümle esîrler dahi Ağrıboz iskelesine götürülüb otuzar kırkar mübâdele olunalar. Her kangı tarafda ziyâde esîr kalursa ve kalanlar her ne makûle ise ânlar dahi mübâdelesiz itlâk olunub girü redd oluna ve mümkün olursa bu mübâdelenin evvelinde esîrlerin eşbehleri mübâdele olunub bu maslahat tamâm olunca esîrlere tarafeynden ta'cîz ve cefâ olunmaya.

Yirmiikinci mâdde: Venedik'den bir esîr kaçub memâlik-i mahrûseme gelüb Müslüman olursa ve sâhibi gelürse bin akçe verile, ve sâhibi gelmeyüb vekîli gelürse akçeyi vekîline vereler. Eğer küfrî üzere ise ol esîr 'aynıyla verile, ve memâlik-i mahrûsemden kaçub ânlar varır ise Müslüman ise veyâhûd mürtedd olduysa ta'allül etmeyüb kendüyü 'aynıyla vereler, ve eğer küfrî üzere ise sâhibi veyâhûd vekîline bin akçe vereler. Ve eğer Mağrib'in levend kalyataları ve gayri yerlerin korsan kayıkları deryâda ve sâ'ir karada olan harâmîler varub Venedik'e tâbî' olan adaları ve gayri yerlerini urub âdemlerin esîr edüb götürüb Rumili ve Anadolu'da ve Mağrib'de ve sâ'ir yerlerde satub veyâhûd kendüler kullanub bu makûle esîr her kimin elinde bulunursa bilâ-tereddüd ellerinden alınub Venedik beylerinin bayloslarına veya kâ'im-makâmılarına veya vekîllerine teslîm edeler ol harâmî levend ele getirülüb muhkem haklarından gelinüb ve ol esîr Müslüman olmuş ise âzâd olub saliverile, ve 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir Venedik re'âyâsını ba'zı kimesneler esîr edüb elden ele kaçıрмаğla ihtilâle bâ'is ve bâdî olurlar imiş, imdi sulh ü salâh zamânında vâkı' olan Venedik esîrleri her kimin elinde bulunursa Müslüman olmuş ise âzâd etdirile ve eğer henüz küfrî üzere ise işbu 'ahidnâme-i hümâyûn ve sulh ü salâh mücebince Venedik baylosuna veya kendü ta'yîn eyledüğü âdemîsine teslîm etdirilüb min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûn ve sulh ü salâha muhâlif esîr etdirilmeyüb edenlerin haklarından gelinüb ta'allül ve bahâne etdirilmeye deyu vârid olan hatt-ı hümâyûn mücebince nişân-ı hümâyûn verilmeğin kemâ-kân ol nişân-ı hümâyûn mefhûmuyla 'amel oluna.

Yirmiüçüncü mâdde: Venedik gemileri memâlik-i mahrûseme gelürken muhâlif yel çıkub ol gemi helâk olub ne mikdâr âdem kurtulursa âzâd oluna, esbâbları kurtulursa sâhiblerine vereler, kapudân cânibinden ve âdemlerinden ve sâ'irlerinden kat'an dahl olunmaya, ve memâlik-i mahrûsemden bir gemi ol tarafa varırken muhâlif yel çıka ol gemi helâk olub içinden âdem kurtulursa Venediklü'den ânlar dahl olunmayub esbâbları sâhiblerine verile, kat'an dahl ve nizâ' olunmaya. Ve eğer memâlik-i mahrûsemden şol yerlerdenki kadırğa ve kayıkları ve sâ'ir gemiler deryâ yüzüne çıkub gitdikleri vakt ki kapudânım ânlar ile bile olmaya, ol gemilerin re'isleri muhkem kefillere verile ki varub Venedik memleketlerine zarar ve ziyân erişdirmeyeler, eğer kefil vermeden giderlerse mücrim ve günehkâr olalar, muhkem haklarından geleler, ve eğer kefil verdikden sonra zarar ederlerse zarar ve ziyân ne olursa kefilleri vereler, hem-çünân Venedik cânibinden dahi deryâ yüzüne gemileri çıka Venedik kapudânı bile olmaya re'isleri muhkem kefillere verdikden sonra memâlik-i mahrûseme zarar ve ziyân erişdirirler ise olan zarar ve ziyânı kefilleri vereler, eğer keffilsiz giderler ise mücrim ve günehkâr olalar muhkem haklarından geleler. Ve memâlik-i mahrûsemden bir harâcüzâr veya bir 'âmil kaçub Venedik'e müte'allık [26] kal'alara ve adalara varub temekkün etse kabûl olunmaya, varan âdeme ta'allül etmeyüb 'aynıyla vereler, şöyle ki âdem öldürüb veyâhûd rızık götürüb uğurluk etmiş ise 'aynıyla vereler, benim cânibimden dahi ol vechile etdirilüb ol tarafdân âdem öldürüb veyâhûd uğurluk edüb rızık getirürse 'aynıyla vereler.

Yirmidördüncü mâdde: Venediklü'nün biribiri arasında nizâ'ları olsa baylosları 'âdetlerince dinleye kimesne mâni' olmaya, ve bir kimesnenin baylos ile nizâ'ı olsa şöyle ki südde-i sa'âdetimde mahrûse-i İstanbul'da ola vâkı' olan kazıyyesi Dîvân-ı 'Âlîşânımda istimâ' oluna, lakin ben sa'âdet ile sefer-i hümâyûnda bulunacak olursam ânın gibi baylos ile vâkı' olan münâza'a İstanbul muhâfazasıçün konulan hâkim huzûrunda kadı ma'rifetiyle istimâ' oluna. Şöyle ki Venedik bâzergânlarıyla bir kimesnenin ticârete müte'allık nizâ'ı vâkı' olub kadıya varalar, Venediklü'nün kendü tercümânları hâzır olmayınca kadı olan da'vâların istimâ' etmeye, ammâ ânlar dahi ta'allül edüb *tercümân hâzır değıldir* deyu 'avk etmeyüb tercümânların hâzır edüb eğer tercümânları mühimm maslahatda ise gelince tevakkuf oluna. Ve baylos olanı âherin borcu için mâdâme ki kefil olmaya kimesne rencide etmeyüb muzâyaka vermeyeler ve nesne ödetmeyeler, ammâ müdde'î olanlar medyûnları gıybet edüb vardıkları yerlere varub hâkimi ma'rifetiyle hakk ve 'adl üzere taleb eyleyeler, eğer Venedik'e tâbi' yerlere firar ederse baylos Venedik beylerine i'lâm eyleyüb hakkı alıvermekde takayyüd eyleyeler.

Yirmibeşinci mâdde: Venedik'den memâlik-i mahrûseme bir bâzergân ki gele gayri kimesne borcu için ânı tutub incitmeyeler, ve Venediklü bir bâzergân Bursa'ya veya bir gayrı yere

gitmek isteye baylosundan icâzetnâme almayınca gitmeye, ve eğer temerrüd edüb icâzetsiz gitmek isterse subaşı baylosa mu‘âvenet edüb koyuvermeye. Ve Venedik’den gelen gemilerin neftüleri memâlik-i mahrûsemde hıdmete tutulmayub nice geldiler ise gemileriyle gideler. Ve Venedik’den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye, varub girü gide ânlardan harac taleb olunmaya ve Venediklü’nün ba‘zı harâcgüzâr kâfir ile nizâ‘ları olub hîn-i da‘vâda Venediklü şâhidler ikâmet ederler imiş hasm olanlar *bu yer kâfirlerinden gerekdir* deyu muzâyaka verüb Venediklü Nasrânîlerin şehâdetlerin kabûl etmezler imiş, imdi cümle Nasârâ millet-i vâhide olduğu ecilden gerekdir ki ânların eğer kefare ile nizâ‘ları olub ikâmet-i şâhide ihtiyâcları olursa kefare tâ’ifesinden kangı sınıftan ki şâhid ikâmet edüb şer‘-i Nebevî muktezâsı üzere isbât edeler kabûl oluna, ve Venedik’den bir bâzergân memâlik-i mahrûsemde yolda ve izde ve köyde basılıb rızkı alınsa veyâhûd basıldıkda bâzergân depelenmiş veya gâ‘ib olsa vârisi veyâhûd vekîli gelürse şer‘le görülüb hak yerine vara, ve Venedik’den bir bâzergân memâlik-i mahrûsemde gelüb ticâret üzere kendü hâlinde yürürken mürd olsa metrûkâtına beytü’l-mâlcî karışmayub bayloslarına teslim edeler.

Yirmialtıncı mâdde: Mağrib Müslümânlarından ve bunlardan gayri sâ‘ir yerlerin bâzergânları ki bey‘ü şirâ etmek için yaşıdan ve kurudan gelmeli oldukda ki Venedik hükm etdüğü yerlere uğraya, ‘âdet ve kânûnları üzere metâ‘larının rüsûmun aldıktan sonra mâni‘ olmayalar ve zarar ve ziyân erişdirmeyeler memâlik-i mahrûsemde nice dilerlerse gelüb gideler, ve körfezden yukarı boğazdan yürüyen gemiler Venediklü olsun gayri olsun ki Venedik’e ticârete varalar ve geleler kimesne mâni‘ olmaya, ve zarar ve ziyân erişdirmeyeler meğerki yaramazlık etmiş olalar, ve Venedik gemisi ‘âdet ve kânûn üzere İstanbul’da aranub gitdikden sonra kânûn-ı kadîm üzere bir dahi Boğazhisarları önüne vardıkda aranub ândan sonra gitmeğe icâzet verile, hâlen kânûn-ı kadîme muhâlif Gelibolu’da dahi aranur imiş min-ba‘d Gelibolu’da aranmayub ‘âdet-i kadîme [27] muktezâsınca girü hemân Boğazhisarları önünde aranub gide.

Yirmiyedinci mâdde: Memâlik-i mahrûsemde Arabistan memleketleri feth olunduğu zamândan berü olugelen üslûb-ı kadîm üzere iki pâre mavnaları Mısır İskenderiyesine ve iki pâre mavnaları dahi mahrûse-i Şam’a tâbi‘ olan Trablus ve Beyrut iskelelerine olugeldüğü üzere esbâb ve metâ‘larıyla mukarrer olan vaktde ve mevsimlerde gelüb gideler vaktinden ve mevsiminden te’hîr etmeyüb eğer iki mavnalarıdır ve eğer dahi ziyâdedir ve eğer büyük ve küçük gemileridir şimdiye değin ne vechile gelüb gidüb bey‘ ü şirâ edegelmişler ise girü ve ol vechile edüb olugelene muhâlif nizâ‘ etmeyeler, ve mahrûse-i İstanbul’da ve Beyrut ve Trablus iskelelerinde ve sâ‘ir yerlerde eğer akçe ve metâ‘dır evvelden olugelene muhâlif ihdâs

olunan bid'atler ref' olunub kadîmden ne vechile olugeldiyse âna göre 'amel olunub kânûn-ı kadîme muhâlif kimesneye ta'addî etdirilmeye, ve merhûm ceddîm Sultân Süleyman Han zamân-ı şerîfnde verilen 'ahidnâme-i hümâyûn muktezâsınca mu'tâd-ı kadîmden ziyâde gümrük taleb olunmayub gümrük husûsunda kânûn-ı kadîm olan kânûnnâme defteri mûcebince müstakillen emr-i şerîf verile ki Dergâh-ı Mu'allâmda ve Şam Trablusunda ve Mısır İskenderiyesinde ve sâ'ir memâlik-i mahrûsemde sâkin olan Venedik baylosu ve konsolosları ol emri temessük edeler ve mezbûr mavnalarına ve sâ'ir gemilerine ve tâcirlerine ve metâ'larına beylerbeyilerimden ve beylerimden ve sâ'ir kullarımdan hiç ahad kânûn-ı kadîme muhâlif zulm ve ta'addî etmeyeler emn üzere olalar kimesne ânları rencîde etmeye. Ve mukaddemen fetretten sonra merhûm ve mağfûrûn leh ceddîm Sultân Selim Han zamânında tekrâr sulh ü salâh olundukda üç yıla değin vermeğe müteahhid oldukları üçyüz bin altunu tedrîcle bî-kusûr edâ etdikleri Hazîne-i 'Âmiremde mahfûz olan defterde mukayyed olub ve merhûmûn ve mağfûrûn lehüm cedlerim Sultân Süleyman Han ve Sultân Selim Han ve Sultân Murad Han ve Sultân Mehmed Han ve Sultân Ahmed Han ve 'amm-i büzürkvârım Sultân Osman Han ve Sultân Murad Han *tâbe serâhumun* zamânlarında zikr olunan filoriden gayri sâ'ir vâkı' olan şartları ve 'ahdleri bi't-tamâm yerine getürdükleri ecilden babam merhûm-ı müşârûn ileyh ihsân eyledüğü 'ahidnâmede tekrâr derc olunmayub ve ol husûslar içün dahl ü ta'arruz olmayub ve merhûmûn zamânlarında verilen ahkâm-ı şerîfe dahi mukarrer tutulub mâdâme ki südde-i seniyye-i sa'âdet-destgâhımıza kurudan ve yaşdan düşmenlik üzere olanlara Venedik doju ve beyleri kavlen ve fi'ilen mu'în ve zahîr olmayalar vâkı' olan sulh ü salâhdan tecâvüz etdirilmeye.

Yirmisekizinci mâdde: *Hudûd ve toprağa müte'allık olmayub ziyâde dostluk ve hüsn-i mu'âmeleye müte'allık olan mevâdd söyleşile* deyu onaltıncı mâddede mastûr ve mukayyed olmağla vâlid-i mâcidim müşârûn ileyh zamânında verilen 'ahidnâme-i hümâyûn mevâddından ba'zısını ibhâmdan kurtarmak içün tavzîh ve tenvîr ve mâbeynde karâr-dâde olan sulh ü salâhın teşyîd ve istihkâmıçün müceddeden iktizâ eden ba'zı mevâdd dahi zamm ve ilhâk olunmak bâbında elçi-i mûmâ ileyh cumhûru tarafından istid'â-yı 'inâyet etmeğın müsâ'ade-i 'aliyye-i Hüsrevânem erzânî kılınub buyurdum ki serhadlerde gerek dem ü dîne müte'allık ve gerek bir gayri dürlü nizâ' zuhûr edüb mu'âraza ve muhâsama vâkı' oldukda ol serhaddin zâbitleri ma'rifetiyle mahallinde şer'le hak ve 'adl üzere görölüb, bâ'is-i mu'âraza her ne ise def' ve ref' olunub âsitâne-i sa'âdetime ve Venedik ümerâsına i'lâma muhtâc eylemeyüb, tarafeyne zahmet verilmemek üzere bi-eyyi vechin kâne mahallinde faysal verilmeğe takayyüd oluna, bir vechile mahallinde fasl edemedikleri sûretde sıhhati üzere 'arz ü i'lâm oluna.

Yirmidokuzuncu mâdde: Cânibeynin re'âyâsı karada ve deryâda tarafeynin memleketlerinde emniyet ve âsûdelik ile ticâret ve kâr ü kesb edüb kimesne mâni' olmaya ve Venedik beylerinin sefîneleriyle [28] yürüyen Venediklü olsun ve sâ'ir mülûk-ı Nasârâ re'âyâsından olsun emîn ve sâlim gelüb gidüb kimesne rencîde ve tutub esîr eylemeye, ve bu husûs için Cezâyir ve Tunus ve Trablus ocaklarına ve sâ'ir tenbîh iktizâ edenlere muhkem tenbîh ve te'kîd oluna; ki min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûnuma muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir bir dürlü vaz' ve hareket eylemeyeler ve ecdâd-ı 'izâmım *enâre Allahu ta'âlâ berahinihumun* zamânlarında bu husûsa müte'allık 'inâyet olunan nişân-ı şerîf ve evâmir-i 'aliyyenin 'aynı ibrâz olundukda taraf-u hümâyûnumdan dahi tecdîd ve te'kîd ve mefhûmuyla 'amel oluna.

Otuzuncu mâdde: Baylos kimi dilerlerse göndereler; isterler ise hârendeleriyle gelüb mahmiyye-i Kostantiniye'de üç yıla karîb dura tamâm olmadan gide, ve dilerler ise hârendesiz gele maslahat ne ise göre üç yıl tamâm olmadan ol dahi gide, ânın yerine ol vechile biri dahi gele kadîmü'l-eyyâmdan oldukları minvâl üzere mer'î olalar, ve Venedik beylerine müte'allık olmayub baylosun kendü da'vâsı zuhûr eyledikde bâlâda tasrîh olunduğu üzere görüle, ammâ cumhûrları tarafından me'zûn ve murahhas olmaduğu husûslarda cebr olunmayub bu misillü düşen husûslar her ne ise Venedik beylerine 'aynıyla 'arz ü i'lâm ve taraflarından me'zûn ve murahhas oldukları cevâbı verdiklerinde me'mûriyetine muhâlif ve ruhsatına mugâyir hilâf-ı 'ahidnâme-i hümâyûn nesne teklîfi rencîde olunmayub âsûde hâl olalar. Ve bayloslarının ve konsoloslarının ve tercümânlarının ve kendü âdemlerinin hedâyâ ve libâsları ve me'kûlât ve meşrûbâtlarıçün akçeleriyle getürdükleri nesnelere gümrük ve bâc ve reft ve kassâbiyye ve masdariyye talep olunmaya, ve bâzergânlarının umûruçün ta'yîn eyledikleri konsolosları kadîmden Venedik konsolosları oturageldikleri iskelelerde oturub ve kendü cinslerinden olalar. Ve memâlik-i mahrûsemde vâkı' iskelelerde olan konsolosların tebdîl edüb yerlerine ol hıdmetin 'uhdesinden gelür âdemler ta'yîn edüb gönderdikde kimesne mâni' olmaya ve tâcirlerinin ahvâliçün kendü cinslerinden nasb eyledikleri konsoloslarından ba'zı kimesneler da'vâ etdiklerinde kendülerin habs etmeyelerve evlerin mühürlemeyeler, konsolosları ve tercümânlarıyla da'vâsı olanların husûsları âsitâne-i sa'âdetimde istimâ' oluna.

Otuzbirinci mâdde: Selâtîn-i pîşîn-i nısfet-âyîn zamân-ı sa'âdet-iktirânlarında Efrenç tâ'ifesine ihsân olunan evâmir-i şerîfenin mazmûn-ı münîfi üzere kiliseleri ve manastırları olduğu yerlerde mu'tâd olan âyînlerin icrâ ve ta'mîre muhtâc olan mahallerin emr-i şerîfimle mesâg-ı şer'î olduğu mertebeye termîm eylediklerinde kimesne mâni' olmaya, ve hilâf-ı şer'î-i şerîf ve mugâyir-i 'ahidnâme-i hümâyûn akçe mütâlebesiyle ve sâ'ir bahâne ile rencîde

olunmayalar, ve Kudüs-i şerîfde vâkı‘ kadîmî ziyâretgâhlarına varalar geleler, kimesne mâni‘ olmaya.

Otuzikinci mâdde: Venedik tüccârının bir kimesne üzerinde bey‘ ü şîrâ ve karz ve viresi ve ticâret ve kefâlet ve sâ’ir cihet-i şer‘îden olan hakkı da‘vâ ve şer‘le mübâşir ma‘rifetiyle tahsîl olundukda tahsîl olunan akçeden mahkemelerde verildiği üzere yüzde iki akçe mübâşire ve çavuşa resm verilüb ziyâde bir akçe ve bir habbe taleb olunmaya. Venedik ve ânlarla tâbi‘ olan yerlerin bâzergânları ve konsolos ve tercümânları ve re‘âyâları memâlik-i mahrûsemizde bey‘ ü şîrâ ve viresi ve karz ve ticâret ve kefâlet husûslarında ve sâ’ir de‘âvî-i şer‘iyyeleri vâkı‘ oldukda kadıya varub sebt-i sicill etdirüb veyâ hüccet ve ma‘mûlün bih temessük alalar, sonra nizâ‘ olursa hüccet ve temessük ve sicille nazar olunub mûcib-i şer‘îsi ile ‘amel oluna, bunlardan berî olmayub veyâhûd nizâ‘a mü’eddî ahvâlleri şer‘le görülmek lâzım geldikde hâkimü’ş-şer‘ olanlar ber-muktezâ-yı şer‘-i kavîm hakk ve ‘adl üzere istimâ‘ eyleyüb üzerlerine ikâmet olunan şâhidler kemâ-yenbagî takayyüd ve ihtimâm ile ta’dîl ve tezkiye olunub kizb ile ve fisk ü fücûr ile veyâhûd bir töhmet ile ve ‘adem-i temyîz ile müttehem ve bu misillü mâni‘-i kabûl-i şehâdet olan [29] nesnelere ile müte‘ârif olan kimesnelerin şehâdetleri dinlenmeyüb bir vechile zulm ve ta‘addî ihtimâli olmaya, ve ahz-ı rüşvet ve hediye ile bu makûle ‘udûlden olmayan şühûd ile üzerlerine bir nesne hükm olunmaya, ve eğer hükm olunursa hükmleri nâfiz olmayub bir hâl ile ta‘addî etdirilmeye. Venedik tâcirlerinden ve sefine re’islerinden birisi memâlik-i mahrûsemde Müslüman olursa sefine ve içinde olan emti‘ası kendünün olmayub Venedik veyâhûd Venedik’e tâbi‘ vilâyet bâzergânlarının olduğu şer‘an zâhir ve müte‘ayyin oldukda âherden dahl ve ta‘arruz olunmayub Venedik baylosları ve konsolosları ol sefineyi ve içinde bulunan emti‘ayı elinden alub sâhiblerine göndereler ki kimesnenin hakkı üzerinde kalmaya.

Otuzüçüncü mâdde: Ticâret ahvâli semere-i sulh ü salâhdan olub bâ’is-i ‘imâret-i memleket olmağla Venedik tüccârı kemâ-fi’l-evvel karadan ve deryâdan memâlik-i mahrûseme kendü hâllerinde gelüb gidüb İstanbul ve İzmir ve Kıbrıs ve Trablusşam ve İskenderiye-i Mısır ve Haleb ve sâ’ir iskelelere getürdükleri ve alub götürdükleri emti‘anın resm-i gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere verdiklerinden sonra ziyâde talebiyle ve muhdes olan tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmayalar. Ve resm-i gümrükleri Hazîne-i ‘Âmirime alınub verildiği minvâl üzere memâlik-i mahrûsemde cârî akçe alınub kadîme mugâyir âher vechile ve getürdükleri nakd akçeden gümrük mütâlebesiyle rencîde ve remîde olunmayalar. Ve mezbûr bâzergânlar bir iskeleye vardıklarında metâ‘larının bir mikdârın çıkarmak murâd eylediklerinde emîn olanlar ancak çıkardıkları metâ‘ın gümrüğün alub *cümlenin çıkarın* deyu cebr etmeyeler. Ve eğer metâ‘larını bir gayri iskeleye götürmek için bir gemiden çıkarub bir gayri sefineye tahmîl

murâd ederlerse kimesne mâni‘ ve müzâhim olmayub ve mâdâme ki metâ‘ların çıkarmadıkça emîn olanlar gümrük taleb eylemeyeler ve *çıkarın* deyu cebr etmeyeler. Ve gemileri geldiklerinde gümrüklerde olan mubassırlar cüfâ‘en emti‘alarını değerinden ziyâde bahâya tahmîn ederlerse gümrük ne mikdâr olursa ol mikdâr metâ‘ alınub akçe taleb olunmaya, ve gemileri gıtdikde sâ‘ir müste‘men tâ‘ifesinden alınagelen üçyüz akçe selâmetlik resmini Venedik seffineleri dahi edâ eyleyeler ziyâde taleb olunmaya. Ve bir iskeleye getürdükleri emti‘anın resm-i gümrüğün bir def‘aedâ edüb yedine edâ tezkiresi aldıktan sonra ol iskelede satılmayub bir gayri yere götürüb ve göndermek murâd eylediklerinde kimesne mâni‘ olmayub gerek ol iskelede ve gerek götürdükleri iskelede tekrâr gümrük taleb olunmaya, ve gümrük emîni olanlar gümrüğün aldıktan sonra te‘hîr ve ta‘cîz eylemeyüb edâ tezkirelerin vereler ve ol edâ tezkiresin gayri iskelelerde olan ümenâya varub ibrâz eylediklerinde ma‘mûlün bih olub tekrâr gümrük taleb eylemeyeler, ve memâlik-i mahrûsemde resm-i masdariyye alınagelen iskelelerde kânûn-ı kadîm üzere resm-i masdariyyelerin edâ eylediklerinden sonra kadîmden olugelene muhâlif bir vechilerencîde olunmayalar. Tüccâr tâ‘ifesi Venediklü olsun ve gayri Devlet-i ‘Aliyyem ile dostluk üzere olanlardan ve olmayanlardan her kim olursa olsun Venedik gemilerine tahmîl edüb kendü hallerinde Aya Marko bayrağıyla getürdükleri her nereden olursa olsun gümrük alınagelen metâ‘dan bayloslarına ve konsoloslarına konsoliyyat ta‘bîr olunan *kotimo*¹⁶⁶ hakkını vereler kimesne mâni‘ olmaya. Ve bu cenkten evvel Venediklü’nün her kangı iskelesinde Bosna defterdârı tarafından emînler oturub gelüb giden tüccârın metâ‘larından resm ve bâc her ne alagelmişler ise yine ol vech üzere emînler oturub kadîmden alınageldiği üzere alalar. Venedik tüccârı vech-i meşrûh üzere emîn ve sâlim gelüb gidüb alışveriş edüb hilâf-ı şer‘-i şerîf bir ferd dahl ve ta‘arruz ve rencîde ve remîde eylemeyüb himâyet ve sıyânet olunalar.

Onaltıncı mâddede *Devlet-i ‘Aliyyem ile Venedik cumhûrunun sulh ü salâhı müddeti dahi karar-dâde [30] ola* deyu mastûr ve mukayyed olmağın imdi mâdâme ki ânlar tarafından zıkr olunan şerâyit-i sulh ü salâha mugâyir bir vaz‘ ve hâlet zuhûr etmeyüb südde-i sa‘âdet-penâhımıza sadâkat ve ihlâsda sâbit-kadem ve râsih-dem olalar.

Ben dahi yerleri ve gökleri yokdan var eden Perverdegâr *celle ve celalehunun* ism-i şerîfini yâd ve ulu peygamberimiz iki cihân güneşi Muhammedü’l-Mustafa *sallallahu ‘aleyhi ve sellem*in mu‘cizât-ı kesîretü’l-berekâtını îrâd edüb şîme-i kerîme-i Hüsrevân-ı sadâkat-mu‘tâd ve kâ‘ide-i marziyye-i tâc-dârân-ı vefâ-i‘tiyâd üzere ‘ahd ü yemîn ederim ki minvâl-i meşrûh üzere mu‘âhede olunan mâddelerden bir husûsda tahallûf ve tecâvüz olunmayub eyyâm-ı Devlet-i ‘Aliyye-i ebed-fercâm ve saltanat-ı seniyye-i bedî‘ü’n-nizâ‘mımda bu sulh ü salâh

¹⁶⁶ Cottimo: Venedik bailo ve konsoloslarına tacirler tarafından ödenen bir vergi.

mukarrer ve mü'ekked olub bir ferd hilâfına müte'allık vaz' ve hareket eylemeye. Tahrîren fi evâ'ili Zi'l-ka'de sene isnâ 'aşere ve mi'e ve elf.¹⁶⁷

Be-yurt-ı sahra-yı Davud Paşa.

Ber-mûcib-i fermân-ı 'âlî vech-i meşrûh üzere üç kıt'a tuğralu sûret dahi yazılıb verilmişdir. Fi't-târîh el-mezbûr.

6: Venedik serhaddinden karadan ve deryâdan âsitâne-i sa'âdetime gelince yol üzerinde vâkı' olan beylerbeyilere ve sancakbeylerine ve zikr olunan sancaklarda vakı' olan kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ' dizdârları ve neferât ağaları ve iskele emînleri ve havâss ve evkâf voyvodaları ve zâbitleri ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Mâbeynde 'akd olunan sulh ü salâh muktezâsı üzere tekmîl-i musâfât ve tetmîm-i muvâlât için mümtâz ve muntehab Venedik beylerinden kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesfîhiyye Lorenço Soranço Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* Venedik beyleri tarafından büyükelçi ta'yîn ve âsitâne-i sa'âdetime gelmek üzere olmağla Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Çavuş ve kapucularından ( ) bölükde ( ) *zide kadruhümâ* ile Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden dahi onaltıncı cemâ'atden Hüseyin yanına yasakçı ta'yîn olunmağın imdi her kangınızın taht-ı kazâ ve hükûmetine gelüb dâhil olursa münâsib mahallere kondurub yanında olan âdemlerine ve giydikleri libâslarına ve bindikleri davarlarına ve ahmâl ve eşkâllerine ve götürdükleri para ve yaraklarına ve hedâyâ için getürdükleri metâ'larına kimesneyi dahl ve ta'arruz etdirmeyüb zaleme ve ehl-i fesâddan koruyub ve iktizâ eden mahallerde kirâsıyla davar ve 'araba ve lâzım olan zâd ü zevâdelerin narh-ı rûzî üzere akçeleriyle tedârükde cümleliz takayyüd ve ihtimâm edüb bir husûsda muzâyaka çekdirmeyüb ve siz ki neferât ağalarısız muhavvif ve muhâtara olan yerlerde ve geçid ve derbendlerde yanına kifâyet mikdârı âdemler koşub hıfz ü hırâset ederek emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve siz ki iskele emînlerisiz *yanınızda gümrüğe müte'allık esbâb ve metâ' vârdır* deyu esbâblarından ve hedâyâ için getürdükleri metâ'larından nesne talep eylemeyüb her biriniz himâyet ve sıyânet ve merâsim-i mihmân-nüvâzîye ri'âyet ederek refâh-i hâl ve ferâğ-ı bâl ile birbirinize irsâl ve bir gün evvel mahall-i me'mûra îsâle takayyüd ve ihtimâm ve hilâfından ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâsıtı Z sene 110.

¹⁶⁷ 9-18 Nisan 1701.

7: Mûmâ ileyhüme hüküm ki

Venedik beyleri tarafından âsitâne-i sa'âdetime gelmek üzere elçi ta'yîn olunan mümtâz ve müntehab beylerinden kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Lorenço Soranço Kavalier *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayri* getürmek için Venedik tercümânlarından Yakomo Tarsiya nâm tercümân gönderilmeğın imdi husûs-ı mezbûr için ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Çavuş ve kapucularından ( ) *zîde kadruhümâ* ve Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden yasakçı ta'yîn olunan onaltıncı cemâ'atden Hüseyin nâm yeniçeri ile mesfûr tercümân Venedik serhaddine varub gelince gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı kazâ ve hükûmetine dâhil olursa şehirlerde ve kasabât ve kurâda ve menâzil ve merâhilde kimesneye rencide etdirmeyüb ve ba'zı mahallerde kendüyü korumak için bindüğü ve götürdüğü yarar atına ve âdemlerine ve esbâb ve sâ'ir davarlarına ve yelken takye giyüb ve sarık sarınub ve kılıç ve sâ'ir âlet-i harb götürdükde kimesneyi dahl ve ta'aruz etdirmeyüb [31] ve muhavvif ve muhâtara olan yerlerde yanına kifâyet mikdârı âdemleri koşub emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra îsâl eylemekde her biriniz takayyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâsıtı Z sene 110.

8: Venedik serhaddinden karadan ve deryâdan âsitâne-i sa'âdetime gelüb gidince yol üzerinde vâkı' olan kadılara ve zikr olunan kazâlarda vâkı' kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Siz ki mûmâ ileyhümsiz Venedik re'âyâsından âsitâne-i sa'âdetim tarafına mektûblar ile gönderilen *portaliçe* ta'bîr olunur sâ'ileri geliş ve gidişde her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olurlar ise yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde kendülere ve giydikleri libâslarına kimesneyi dahl ve ta'aruz ve mürûr ve 'ubûrlarına mûmâna'at etdirmeyüb ve harâc ve sâ'ir tekâlif mütâlebesiyle kimesneye rencide ve remide etdirmeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra îsâl edüb hilâfından ihtirâz eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâsıtı Z sene 110.

9: Mahrûse-i İstanbul'da vâkı' Yedikule dizdârına hüküm ki

Yedikule'de mahbûs olan dört nefer Venedik esîrleri Dergâh-ı Mu'allâma 'arzuhâl gönderüb mezbûrlar gâyet ile sıkletde olmağla yine Yedikule içinde gezmeğe ruhsat verilüb bir mikdâr refâhiyyet üzere tutulmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğın sen ki dizdâr-ı

mezkûrsun vech-i meşrûh üzere ‘amel eylemen bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki. Fî evâsıtı Z sene 110.

10: Draç’dan âsitâne-i sa‘âdetime gelince yol üzerinde vâkı‘ olan kadılara ve zıkr olunan kazâlarda vâkı‘ kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ’ir a’yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü’l-ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye hâlen âsitâne-i sa‘âdetimde olan Venedik’in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb Venediklü’den Corci Kommano Draç iskelesine çıkub âsitâne-i sa‘âdetime gelmek murâd etmekle her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde kendüye ve yanında olan âdemlerine ve giydikleri libâs ve bindikleri davarlarına kimesneyi dahl ve ta’arruz ve mürûrlarına mûmâna’at etdirmeyüb ve harâc mütâlebesiyle kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve âsitâne-i sa‘âdetime îsâl eylemeniz bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki. Fî evâhiri CA sene 1111.

11: Boğazhisarları kadıları *zîde fazluhümâya* ve Boğazhisarları dizdârları *zîde hıfzuhümâya* hüküm ki

Venediklü’den sefîne re’islerinden Yani Moromani südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal edüb mesfûr sefînesine Hanya’dan tahmîl olunan Müslüman tüccârı emti‘asını getirüb ashâbına teslim edüb ve hâlen alub getürdüğü emti‘anın gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere edâ ve eline edâ tezkiresi verilüb girü vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel dahi mesfûr alub götürdüğü metâ’ın gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere edâ edüb eline edâ tezkiresi verilmele mu’tâd üzere Boğazhisarları’nda yoklanub götürmesi memnû’âtdan nesne olmadıkça eğlendirilmeyüb salıverilüb kimesneye rencîde etdirmeyesin ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasın. Fî evâsıtı CA sene 1111.

12: Bir sûreti dahi

Yine Venediklü seffine re'islerinden Antonyo Menesali nam kapudân seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü metâ'ın gümrüğün edâ ve yedine edâ tezkiresi verilmekle Boğazhisarları'nda eğlendirilmeyüb yoluna revâne etdirilmek için yine mûmâ ileyhüme hitâben yazılmışdır. Fî evâhiri C sene 1111.

13: Âsitâne-i sa'âdetimden karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varub gelince yol üzerinde vâkı' olan kadılara ve zikr olunan kazâlarda vâkı' kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye hâlen âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhum bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb mektûblar ile Venedik tarafına gönderdüğü *portaliçe* ta'bîr olunur sâ'ileri gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olurlar ise yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde kendülere ve giydikleri libâslarına kimesneyi dahl ve ta'arruz ve mürûr ve 'ubûrlarına mûmâna'at ve harâc ve sâ'ir tekâlîf mütâlebesiyle rencîde ve remîde etdirilmeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra îsâl etdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur deyu iki kıt'a hükm yazılmışdır. Fî evâhiri B sene 1111.

14: Bir sûreti dahi

Yine elçi-i mûmâ ileyhün 'arzuhalıyla Venedik re'âyâsından *portaliçe* ta'bîr olunur sâ'ileriçün vech-i meşrûh üzere altı kıt'a hükm yazılmışdır. Fî evâhiri N sene 1111.

[32]

15: Bi'l-fi'il dergâh-ı 'âlî yeniçerileri ağası olan ( ) Ağa *dâme 'uluvvuhuya* ve bi'l-fi'il hâssa bostancıbaşı Mustafa *dâme mecduhu*(ya) hüküm ki

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye hâlen âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb kendünün ve âdemlerinin kefâf-ı nefsleriçün İstanbul'a karîb iskele ve karyelerden be-her medresi onar vukıyye olmak üzere ruhsat verüldüğü üzere bir def'a akçesiyle iştirâ eyledüğü ikibinbeşyüz medre hamrı Galata'da vâkı' konağına nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba'd gümrük ve bâc ve 'avâyid ve harc

nâmiyla ve sâ'ir bahâne ile akçe talep olunmayub ve nakline kimesne mâni' olmamak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince 'amel eyleyüb dahi elçi-i mûmâ ileyhın vech-i meşrûh üzere İstanbul'a karîb iskele ve karyelerden be-her medresi onar vukıyye olmak üzere bir def'a akçesiyle iştirâ eyledüğü ikibinbeşyüz medre hamrı Galata'da vâkı' konağına nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba'd gümrük ve bac ve 'avâyid ve harc nâmiyla ve sâ'ir bahâne ile akçe talep etdirmeyüb ve nakline kimesneyi mûmâna'at etdirmeyesin ammâ mukayyed olasın ki mikdâr-ı mu'ayyeneden ziyâde ve senede iki def'a alınmak ihtimâli olmaya şöyle bilesin. Fî evâ'ili L sene 1111.

16: Edirne ve Filibe ve Sofya ve Belgrad mollalarına ve âsitâne-i sa'âdetimden Belgrad'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kadılara ve zikr olunan kazâlarda vâkı' kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ' dizdârları ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb kendüsüyle bile gelen Venedik beyzâdelerinden kıdvetü'l-a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Petro Basko Aligo nam beyzâde Belgrad semtinden karadan girü Venedik'e gitmek murâd etmekle her kangınızın taht-ı kazâ ve hükûmetine dâhil olursa yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde kendüye ve yanında olan âdemlerine ve esvâb ve davarlarına müdâhale ve harac ve sâ'ir tekâlîf mütâlebesiyle rencide ve remîde olunmayub ve ba'zı mahalde eşkiyâ havfından tebdîl-i câme edüb ve âlât-ı harb götürdükde ta'arruz olunmayub ve muhavvif ve muhâtara olan yerlerde kifâyet mikdârı yarar kulağuzlar koşulub birbirine irsâl ve emîn ve sâlim Belgrad'a îsâl etmeniz bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki. Fî evâhiri L sene 1111.

17: Âsitâne-i sa'âdetimden karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varınca yol üzerinde vâkı' olan kadılara ve zikr olunan kazâlarda vâkı' kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sâ'adetime 'arzuhâl gönderüb âdemlerinden Antonio Paoloci nam Venediklü karadan Venedik tarafına gitmek murâd etmekle her kangınızın taht-ı kazâ ve hükûmetine dâhil olursa yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde kendüye ve yanında olan âdemlerine ve esvâb ve davarlarına dahl ve ta'arruz ve mürûrlarına mûmâna'at olunmayub ve

harâc ve sâ'ir tekâlîf mütâlebesiyle kendüye rencîde ve remîde etdirilmeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsal ve Venedik serhaddine îsâl eylemeniz bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki. Fî evâhiri L sene 1111.

18: İstanbul ve Galata kadılarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venedik beylerine tâbi' İstendil ve Mora cezîreleri ve sâ'ir mahallerden ticâret ile gelüb girü giden Venedik re'âyâsı İstanbul ve Galata'da cizyedâr olanlar tarafından 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc talebiyle dahl ve rencîde olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince cizye talebiyle rencîde olunmamak emrim olmuşdur. Buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel eyleyüb dahi vech-i meşrûh üzere Venedik beylerine tâbi' İstendil ve Mora cezîreleri ve sâ'ir mahallerden ticâret ile gelüb yerleşmeyüb gelüb girü giden Venedik re'âyâsını İstanbul ve Galata'da cizyedâr olanlara 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir cizye talebiyle dahl ve rencîde etdirmeyesiz şöyle bilesiz. Fî evâsıtı Z sene 1111.

19: Ohri sancağbeyi Kurd Mehmed'e ve Ohri kadısına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sâ'atime 'arzuhâl gönderüb mektûblar ile Venedik tarafına gidüb gelen *portaliçe* ta'bîr olunur sâ'ileri 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütâlebesiyle rencîde olunmayub ve mürûr ve 'ubûrlarına mûmâna'at olunmamak üzere emr-i şerîfim verilmişken Venedik tarafına mektûblar ile gönderilen dört nefer sâ'ilerini Ohri sancağında vâkı' Cora nâm mahalde cizyedâr olan kimesne 'ahidnâme-i hümâyûn ve yedlerinde olan emr-i şerîfime mugâyir ahz ve darb edüb birkaç gün alıkoyduktan sonra dört yaldız altunların alub gadr ve ta'addî olunduğun bildirüb aldıkları dört yaldız altununu girü redd etdirilüb fî-mâ-ba'd mektûblar ile gidüb gelen sâ'ileri bir yerde alıkonulmayub ve mürûr ve 'ubûrlarına mûmâna'at olunmayub yedlerinde olan emr-i şerîfim mücebince emn ü selâmet ile irsâl olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince 'amel dahi cizyedâr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere 'ahidnâme-i hümâyûn ve yedlerinde olan emr-i şerîfime mugâyir harâc nâmıyla alduğu altunların girü redd etdükdükden sonra cizyedâr olanlara muhkem tenbîh ve te'kîd eylesin ki fî-mâ-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince verilen emr-i şerîfime mugâyir harâc bahânesiyle nesnelere almayub

rencide ve remide eylemeyeler ve etdirmeyüb mektûblar ile gidüb gelen sâ'ileri bir yerde alikonulmayub ve mürûr ve 'ubûrlarına mümâna'at olunmayub yedlerinde olan emr-i şerîfim mücebince emn ü selâmet ile irsâl edüb 'ahidnâme-i hümâyûn ve emr-i şerîfimin hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin. Fî evâsıtı Z sene 1111.

[33]

20: Bi'l-fî'il kapudân olan Hüseyin Paşa'ya hüküm ki

Mefâhîrû'l-ümerâi'l-'izâmî'l-İseviyye merâciü'l-küberâi'l-fihâmi'l-Mesîhiyye Venedik doju ve cumhûru *hutimet 'avâkıbuhum bi'l-hayr ve'r-reşâd* ile mâbeynde dostluk ve konşuluk merâsîmi tecdîd ve te'kîd olunub tarafeynden alınub verilen temessükât ve selefde verilen 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince esîrlerin mübâdelesi müsâlahanın şerâyitinden olmağla tarafeynde olan esîrler merhameten mübâdele ile ıtlâk ve kayd ve bend-i esîrden halâsları lâzım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün ileyhsin münâsib mahalle varıldıkda Venedik kapudânı ceneral ile haberleşüb tarafeynde olan esîr ittifâkıyla defter olunub ma'kûl ve münâsib görüldüğü vech üzere mübâdele emri ne sûrete ifrâğ olunduğu der-i devlet-medârıma 'arz ü i'lâm ve ba'dehu ne vechile fermân-ı şerîfim sâdır olursa mücebince 'amel eylemen bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâhiri Z sene 1111.

21: Boğazhisarları kadılarına ve dizdârlarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venediklü'den Françesko nâm kapudân seffinesine tahmîl edüb götürdüğü emti'anın kânûn-ı kadîm üzere gümrüğün edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi kapudân-ı mesfûr seffinesine tahmîl edüb götürdüğü emti'anın kânûn-ı kadîm üzere gümrüğün edâ edüb yedine edâ tezkiresi verilmekle mu'tâd üzere Boğazhisarları'nda yoklanub götürmesi memnû'âtdan nesne almadıkça eğlendirmeyüb salıverilüb kimesneye rencide etdirmeyesiz şöyle bilesiz. Fî evâ'ili M sene 1112.

22: Bir sûreti dahi Venediklü'den Nikola nâm kapudân için yine elçi-i mûmâ ileyhin 'arzuhalîyle vech-i meşrûh üzere târîh-i mezbûrda yazılmışdır.

23: Bi'l-fi'il kapudân olan vezîr Hüseyin Paşa'ya ve Boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb korsanlığa gitmek üzere donadılıb boğazdan taşrada olan bir kıt'a Mağrib kalyonu Venediklü'nün vilâyetlerine giden iki kıt'a bâzergân sefînelerine kasd etmek ihtimâli olmağla zikr olunan iki kıt'a Venedik tüccârî sefînelerine zarar eylememek üzere yarar kefilleri alınub veyâhûd yollarına revâne olub gidince Mağrib kalyonuna boğaza ve taşra çıkmağa ruhsat verilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ'ili M sene 1112.

24: Âsitâne-i sa'âdetimden berren ve bahren İzmir'e ve ândan Venedik serhaddine varınca yol üzerinde vâkı' olan beylerbeyilere ve sancakbeylerine ve kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ' dizdârları ve iskele emînleri ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb kendüsüyle ma'an gelen Venedik beyzâdelerinden kıdvetü a'yânî'l-milleti'l-Mesîhiyye Cuvan Dalece nâm beyzâde girü Venedik'e gitmek murâd etmekle her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına varub dâhil olursa yollarda ve menâzil ve merâhilde kendüye ve yanında olan âdemlerine ve esvâb ve davarlarına müdâhale ve harâc ve sâ'ir tekâlîf mütâlebesiyle rencîde ve remîde olunmayub ve ba'zı mahalde eşkiyâ havfindan tebdîl-i câme edüb ve âlât-ı harb götürdükde ta'aruz olunmayub ve muhavvif ve muhâtara olan mahallerde kifâyet mikdârı yarar kulağuzlar koşulub birbirinize irsâl ve emn ü selâmet ile Venedik serhaddine îsâlde her biriniz takayyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Fî evâ'ili M sene 1112.

25: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâî'l-milleti'l-Mesîhiyye Venedik'in âsitâne-i sa'âdetimde olan büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Draç ve sâ'ir Arnavudluk'a tâbî' iskelelere Venedik bayrağı altında

gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihînin görmek için Venediklü'den işbu râfî-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı Hâkânî kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Corco Kommano konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid'â-yı 'inâyet etmeğîn bu nişân-ı hümâyûnu verdüm ve buyurdum ki mesfûr Corco Kommano zikr olunan iskelelerde konsolos olub ol cânibe varan Venediklü'nün 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince umûr ve mesâlihînin görüb kimesne dahl ve ta'arruz eylemeye ve mezbûr konsolos ve âdemleri kefil olmadan âherin borcu ve töhmeti için kimesne rencîde ve remîde etmeyüb tutub ta'addî eylemeye. Ve eğer Venediklü tâ'ifesinden ol cânibde sulh ü salâha muhâlif esîr bulunub sahîh Venediklü re'âyâsından olduğı sâbit olursa Müslüman olmuş ise âzâd oluna, küfrî üzere ise 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince ıtlâk olunub Venedik konsolosuna teslîm oluna, ve eğer ol taraflarda harbî korsan eşkıyâsı veya Müslüman levendâtı Venedik barçaların ve âdemlerin deryâda tutub gâret eylediklerinden sonra ol cânibe götürürler ise vilâyet kadısı ve zâbitleri ve vilâyet halkı ile gâret ve hasâret olunan Venedik barçaların ve gemilerin ve esbâbların ve âdemlerin ve top ve âletlerin korsan eşkıyâsının elinden halâs edüb Venedik'e göndermek için 'aynıyla Venedik konsolosuna teslîm oluna ve bu makûle fesâd eden levendât eşkıyâsı hüsn-i tedbîr ü tedârük ile ele götürülüb südde-i sa'âdetime gönderile ve eğer deryâda ve eğer limanda iken muhâlif rûzgâr çıkub Venedik gemilerinden biri helâk olursa içinde bulunandan halâs olan âdemleri 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince [34] Venedik'e ve istedikleri yere gidüb kimesne mâni' olmayub dahl ve rencîde eylemeyeler. Ve zikr olunan metâ'ı ve tob ve âlâtı dahi Venedik'in konsolosuna teslîm olunub 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif ümenâ tâ'ifesinden ve gayriden bir ferd vechen mine'l-vücûh dahl ve ta'arruz eylemeye ve ol cânibe karadan ve deryâdan varan Venedik bâzergânları ve re'âyâları ticâretlerinde ve kâr ü kesblerinde olalar. Ve tâcirleri ticâret eylediklerinde at ve yarak ve kurşundan gayri 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince memnû' olmayub şimdiye değîn alıgeldikleri metâ'ı alub vilâyetlerine götürüb gümrüklerin kânûn-ı kadîm üzere verdiklerinden sonra ümenâ tâ'ifesi ve gayriler kânûn-ı kadîmden ve 'ahidnâme-i hümâyûnda ta'yîn olunandan ziyâde gümrük talep etmeyüb ve ümenâ ve iskele yasakçıları ve gayriler bir vechile barçalarından ve gemilerinden pîşkeş nâmıyla bir akçe ve bir habbelerin almayalar ve ol câniblerde sulh ü salâh ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince Venediklüler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb ticâret üzere olub yerleşmeyeler 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif harâc ve sâ'ir nesne teklîf ve talep olunmaya ve bunlardan biri mürd oldukda beytû'l-mâlcî ve kassâm ve gayriler metrûkâtına dahl ve ta'arruz eylemeyüb Venedik konsolosuna teslîm oluna ki Venedik'de olan vârislerine teslîm eyleye, Venediklü'nün birbirleri mâbeyninde da'vâ ve nizâ'ları vâkı' oldukda 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince Venedik konsolosu ayin ve 'âdetleri üzere görüb bir ferd mâni' ve müzâhim

olmaya. Birer tarîkle hükm ihrâc edüb rencîde etmek isterlerse dahi ol makûle ahkâm-ı şerîfe ellerinden alınub südde-i sa'âdetime gelmek veyâhûd Venedik'e gitmek istedikde kendüye ve esbâblarına ve âdemlerine kimesne dahl ve ta'arruz kılmaya ve yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde rencîde olunmayub narh-ı rûzî üzere akçesiyle zâd ü zevâdesi verile. Ve konsolos bir husûs için mahkemeye vardıkda ahvâli muktezâ-yı şer'-i şerîf ve hak ve 'adl üzere görölüb icrâ-yı hak olunub subaşı ve ehl-i 'örf ma'zûlen evine varmayub bir vechile ihânet olunmaya, ve mu'tâd-ı kadîm üzere istediği kimesneyi yasakçı ve murâd eylediği kimesneyi tercümân edüb bunları tebdîl ve tağyîrde 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif kimesne mâni' olmaya, ve işbu nişân-ı hümâyûnumun mazmûn-ı münîfi dâ'imâ mer'î tutulub hilâfına rızâ ve cevâz gösterilmeye şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Fî evâhiri M sene 1112.

Fevtinden Kavaliyer Petro Roza'ya tevcîh olunub berât verilmiştir. Fî evâhiri RA sene 117.

26: Ber-vech-i arpalık İskenderiye sancağına mutasarrıf olan Adam *dâme ikbâlehuya* ve İskenderiye kadılarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venediklü'den Corci Koma(no) nâm müste'menin taht-ı kazânızda sâkin Hüseyin Mehmed ve ( ) ve ( ) nâm kimesneler zimmetlerinde emti'a bahâsından memhûr temessükleri ve defterleri mücebince birer mikdâr alacak hakkı olub taleb eyledikde vermekden ta'allül edüb ihkâk-ı hak olunmaduğun bildürüb şer'le müteveccih olan hakkını vermekde ta'allül ederler ise Dîvân-ı hümâyûnuma havâle olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylemeğin mahallinde şer'le teveccüh eden hakkını edâda ta'allül ederler ise Dîvân-ı hümâyûnuma havâle olunmak emrim olmuştur buyurdum ki. Fî evâsıtı S sene 1112.

27: Ber-vech-i arpalık İlbasan sancağına mutasarrıf olan Seyfullah *dâme ikbâlehuya* İlbasan ve ( ) kadılarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venediklü'den Corci Koma nâm müste'menin taht-ı kazânızda sâkin ve Draç iskelesinde ticâret üzere olan Musa el-Hacc İbrahim ve el-Hacc İbrahim Turhan nâm kimesneler ile ( ) nâm zimmî zimmetlerinde emti'a bahâsından memhûr temessükleri ve defterleri mücebince birer mikdâr akçe alacak hakkı olub taleb eyledikde vermekde ta'allül edüb ihkâk-ı hâk olunduğun bildirüb şer'le görölüb müteveccih olan hakkını vermekde ta'allül ederler ise Dîvân-ı hümâyûnuma havâle olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin mahallinde şer'le teveccüh eden hakkını edâda

ta'allül ederler ise Dîvân-ı hümâyûnuma havâle olunmak emrim olmuştur buyurdum ki. Fî evâsıtı S sene 1112.

28: Draç ve ( ) kadılarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Draç ve tevâbi'i iskelelere gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârı getürdükleri ve alub götürdükleri emti'alarının gümrüğün 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere edâ edüb kapudânlık hakkı nâmına akçe alınagelmiş değil iken hâlen zikr olunan iskelelerde gümrükcü olanlar kanâ'at eylemeyüb seffine re'islerinin aldıkları yük seffineden dahi kapudânlık hakkı nâmıyla yüzde on akçe talep edüb kadîme mugâyir ta'addî eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûn ve kadîme mugâyir ta'addî olunmayub men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *mahrûse-i İstanbul'da ve Beyrut ve Trablus iskelelerinde ve sâ'ir yerlerde eğer akçe ve metâ'dır evvelden olugelene muhâlif ihdâs olunan bid'atler ref' olunub kadîmden ne vechile olugeldiyse âna göre 'amel olunub kânûn-ı kadîme mugâyir kimesneye ta'addî etdirilmeye* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel eyleyüb dahi 'ahidnâme-i hümâyûn ve kadîmden olugelene mugâyir bid'at ihdâsıyla Venedik tüccârını ve seffineleri re'islerini rencîde ve remîde etdirmeyüb men' ü def' eyleyesin şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yedlerinde ibkâ edüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Fî evâsıtı S sene 1112.

29: Draç ve ( ) kadılarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Draç ve sâ'ir Arnavudluk'a tâbi' iskelelere gelüb giden Venedik tüccârı ve sâ'ir Venediklü'nün umûr ve mesâlihini görmek için Venediklü'den Corco Kommano konsolos nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmekle sicill-i mahfûza kayd ve şürût ve kuyûdu icrâ olunub ve konsolosluğu hizmetine âheri müdâhale etdirilmeyüb himâyet ve sıyânet olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi vech-i meşrûh üzere yedinde olan berâtı sicill-i mahfûza kayd ve şürût ve kuyûdu edâ olunub ve konsolosluğu hizmetine âheri müdâhale etdirmeyüb himâyet ve sıyânet edüb hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin ve şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar ilâ-âhirihi. Fî evâsıtı S sene 1112.

[35]

30: Draç ve ( ) kadılarına hüküm ki

Memâlik-i mahrûsemde bender olan vilâyetlerde Venedik konsolosu olanların yanlarında birer yasakçı ta'yîn olunmak mu'tâd-ı kadîm olmağla hâlen Draç ve tevâbi'i iskelelerde Venedik konsolosu olan Corco Kommano nâm konsolosun yanına dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden otuzsekiz cemâ'âtin Ali nâm yeniçeri yasakçı ta'yîn olunmağın yasakçılık hıdmetinde olub hilâf-ı kânûn vaz' ve hareketden ihtirâz eylemek üzere bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim ağası olan iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir İbrahim Ağa *dâme 'uluvvuhu* tarafından mühürlü mektûb verilmekle mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve ağa-yı mûmâ ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince 'amel eyleyüb min-ba'd hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin. Fî evâhiri S sene 1112.

31: Bi'l-fi'il dergâh-ı 'âlî yeniçerileri ağası İbrahim Ağa *dâme 'uluvvuhuya* ve hâssa bostancıbaşı Mustafa *dâme mecduhuya* hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb kendünün ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün İstanbul'a karîb iskele ve yalı ve adalardan 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince ruhsat verildiği üzere senede bir def'a akçesiyle iştirâ ve Galata'da vâkı' menziline nakl eylediği onbin medre hamrı işbu binyüzoniki senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere iştirâ ve menziline nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba'd gümrük ve bâc ve 'avâyid ve harc nâmiyla ve sâ'ir bahâne ile akçe talep olunmayub ve nakline kimesne mâni' olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince 'amel dahi ber-vech-i meşrûh sene-i mezbûra mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere akçesiyle iştirâ ve Galata'da menziline götürdüğü onbin medre hamrın nakline kimesneyi mûmâna'at etdirmeyüb ve Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba'd gümrük ve bâc ve 'avâyid ve harc nâmiyla ve sâ'ir bahâne ile akçe talep etdirmeyesin ammâ mukayyed olasın ki mikdâr-ı mu'ayyeneden ziyâde ve senede iki def'a alınmak ihtimâli olmaya şöyle bilesin. Fî evâsıtı R sene 1112.

32: Yine mûmâ ileyhümâya hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh sÛdde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb berât-ı şerîfimle yanında baştercümân olan Tarsiya nâm tercümânın ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün İstanbul'a karîb iskele ve yalı ve adalardan 'ahidnâme-i hümâyûn mûcebince ruhsat verüldüğü üzere senede bir def'a akçesiyle iştirâ ve Galata'da vakı' menziline nakl eyledüğü iki bin medre hamrı işbu binyüzoniki senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere iştirâ ve hânesine nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba'd gümrük ve bâc ve 'avâyid ve harc nâmıyla ve sâ'ir bahâne ile akçe talep olunmayub nakline kimesne mâni' olmamak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur, buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi vech-i meşrûh sene-i mezbûra mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere akçesiyle iştirâ ve Galata'da menziline götürdüğü iki bin medre hamrın nakline kimesneyi mûmâna'at ettirmeyüb ve Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitleri tarafından min-ba'd gümrük ve bâc ve 'avâyid ve harc nâmıyla ve sâ'ir bahâne ile akçe talep ettirmeyesin ammâ mukayyed olasın ki mikdâr-ı mu'ayyeneden ziyâde ve senede iki def'a alınmak ihtimâli olmaya şöyle bilesiz. Fî evâhiri R sene 1112.

33: Boğazhisarları kadıları ve dizdârlarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh sÛdde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venediklü'den San Nikolo nam kapudân Bayazyo Gönin nâm re'isin sefinesine tahmîl edüb getürdüğü ve alub götürdüğü emti'anın kânûn-ı kadîm üzere gümrüğün edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur, buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi kapudân-ı mesfûr vech-i meşrûh üzere sefîneye tahmîl edüb getürdüğü ve alub götürdüğü emti'anın kânûn-ı kadîm üzere gümrüğün edâ edüb eline edâ tezkiresi verilmekle mu'tâd üzere Boğazhisarları'nda yoklanub götürmesi memnû'âtdan nesne olmadıkça eğlendirmeyüb salıverüb kimesneye rencîde ettirmeyesin şöyle bilesin. Fî evâ'ili CA sene 1112.

34: Bir sûreti dahi yine elçi-i mûmâ ileyh'in 'arzuhâliyle Venediklü'den San Bernardo nâm kapudân için şürûtuyla yazılmışdır. Fî evâ'ili B sene 1112.

35: Yenişehir-i Fener kadısına hüküm ki

Hristo nâm zimmî südde-i sa'âdetime 'arzuhâl edüb mukaddemen kazâ-i mezbûra tâbi' Pejol nâm karye sâkinlerinden iken varub birkaç sene Venedik'de eğlenüb hâlen yine gelüb karye-i mezbûrda sâkin olmak istedikde karye ahâlîsi *sen mukaddemen varub harbîye mülhak olmuşidin* deyu ta'cîz ve rencîde etdiklerin bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin Devlet-i 'Aliyye-i ebed-peyvendimle Venedik cumhûru beyninde tecdîd olunan müsâlaha muktezâsınca tarafeynden alınub verilen temessüklere nazar olundukda *ve dahi re'âyâya külliyyet ile 'afv-nâme verilüb bu cenk esnâsında eyledikleri işleri ve cürmleri her ne ise bi'l-küllîye ferâmûş olunub [36] bu vechile ithâm olunanlardan bir ferd ba'de'l-yevm cezâ tertîbi ile eziyet olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel eyleyüb dahi vech-i meşrûh üzere alınub verilen temessüklere mugâyir mesfûru kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyüb men' ü def' eylesin. Fî gurrei C sene 1112.

36: Draç ve Kesriye kadılarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesfihiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhum bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Draç ve tevâbi'i iskelelerde berât-ı şerîfimle Venedik konsolosu olan Corco Kommano'nun yanında tabîbi olan Venediklü Brolimo nâm müste'men Kesriye kazâsına tâbi' Secte nâm karyede mürd olmağla mesfûr konsolos yedinde olan berât-ı şerîfim mücebince mürd-i mezbûrun muhalledâtını vârislerine teslîm için ahz ü kabz etmek istedikde karye-i mezbûre subaşı olan Hüseyin nâm kimesne 'ahidnâme-i hümâyûn ve konsolosun yedinde olan berât-ı şerîfime mugâyir vaz'-ı zabt edüb da'vet-i şer' oldukda itâ'at-i şer'-i şerîf etmeyüb ta'addî eyledüğün bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn defterlerine mürâca'at olundukda *Venediklü'den biri mürd oldukda beytü'l-mâlcî ve kassâm ve gayriler metrûkâtına dahl ve ta'arruz eylemeyüb Venedik konsolosuna teslîm oluna ki Venedik'de olan vârislerine teslîm eyleye* deyu konsolos-ı mesfûra berât-ı şerîfim verüldüğü mastûr ve mukayyed bulunmağın hilâf-ı 'ahidnâme-i hümâyûn kabz olunan muhalledâtı konsoloslarına ve fî-mâ-ba'd bu makûle ta'addîden ihtirâz olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel eyleyüb dahi vech-i meşrûh üzere 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince verilen berât-ı şerîfime mugâyir kabz olunan muhalledâtı her ne ise konsoloslarına teslîm etdirüb ve fî-mâ-ba'd bu makûle ta'addîden ihtirâz ve ictinâb eylesin şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yedinde ibkâ edüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Fî evâ'ili B sene 1112.

37: Draç kadısına ve Draç kal'ası dizdârına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsemden deryâ yüzüne giden gemiler ve kadırgalar ve donanmalar deniz yüzünde Venedik gemilerine buluşurlar ise birbirine dostluk edüb zarar ve ziyân eylemeyeler, ânlar dahi fermân-ı şerîfimle deryâ yüzüne çıkmış donanma ve kadırgalarım ve sâ'ir deryâ yüzünde yürüyen gemiler ile buluşduklarında yelkenlerin indirüb dostlukların bildüreler ve eğer yelkenlerin indirüb dostlukların bildirdiklerinden sonra zarar ve ziyân edecek olurlar ise eğer gemi ve davar ve âdem ve esbâb ziyânıdır her ne ise yerine konula hem-çünân ânların kadırgaları ve gemileri ve donanmaları dahi deniz yüzünde benim gemilerim veyâhûd rencber gemilerine buluşurlar ise dostluk üzere geçüb zarar ve ziyân etmeyeler ve eğer gemiler ve âdemler ve esbâb ve davar ziyânıdır her ne ise yerine koyalar ve gayri vilâyetin dahi barçalarına ve kadırgalarına ve gayri gemilerine râst geldiklerinde Venedik beyleri kendü adalarına ve hisârlarına ve limanlarına sığdırmayub durgurmayalar. Tutmak mümkün olur ise tutub mecâl vermeyüb haklarından geleler. Benim tarafımdan dahi ol vechile 'amel olunub gayri vilâyetin harâmî gemilerin ve barçaların ve kadırgaların limanlarıma ve hisârlarıma sığdırmayub tutmak mümkün olursa tutub mecâl vermeyüb haklarından geleler. Eğer Mağrib'in levend kalyataları ve gayri yerlerin korsan kayıkları deryâda ve sâ'ir karada olan harâmîler varub Venedik'e tâbi' olan adaları ve gayri yerlerini urub âdemlerin esîr edüb götürüb Rumili ve Anadolu'da ve Mağrib ve sâ'ir yerlerde satub veya kendüleri kullanub bu makûle esîr her kimin yedinde bulunursa bilâ-tereddüd ellerinden alınub Venedik beylerinin bayloslarına veyâ kâ'immakâmlarına veyâhûd vekîllerine teslim edeler. Ol harâmî levend ele getirülüb muhkem haklarından gelinüb ve ol esîr Müslüman olmuş ise âzâd olub saliverile deyu 'ahidnâme-i hümâyûnda mastûr ve mukayyed iken iki kıt'a Mağrib korsanı sefineleri Venedik körfezine gelüb korsanlık ve nice tüccâr sefinelerin gâret edüb birisi aldıklarıyla Mağrib'e revâne olub birisi yine Venedik körfezinde korsanlığa meşgûl ve Venedik'e tâbi' mahallin sefinelerinden iki kıt'a rencber seffinesini ahz ve emti'asıyla Ülgün iskelesine gelüb ve Draç kal'asında topçubaşı olan Mustafa nâm kimesne dahi Venedik körfezinde korsanlık için kendü malıyla firkate ihdâs eyledüğünden mâ'adâ ol korsanlar ile yek-dil ve yek-cihet olmağla aldıkları seffineyi emti'asıyla iştirâ eyledim deyu ahz ve ba'dehu Draç iskelesine getirüb ve korsan kapudânını 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir kendü evinde iskân ve zâd ü zevâdesini bi'l-küllîye görüb himâyet ve sıyânet edüb mezbûr ile ma'an fesâddan hâlî olmaduğun bildirüb ol bâbda hükmi-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın imdi

mezkûr topçubaşı Mustafa'nın 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir bu makûle ta'addîsi vâkı' ise ahz ve Draç kal'asında kal'a-bend olunub der-i devlet-medârıma i'lâm olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince kal'a-bend ve sıhhati üzere der-i devlet-medârıma 'arz ve i'lâm edüb fermân-ı şerîfim sâdır olmadıkça itlâk eylemeyüb emr-i şerîfimin mazmun-ı münîfi ile 'âmil olasız şöyle bilesiz. Fî evâ'ili B sene 1112.

[37]

38: Draç ve ( ) kadılarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedik tüccârı getürdükleri ve alub götürdükleri emti'anın gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere verüb bir vechile rencîde olunmak îcâb eylemez iken Draç iskelesi emîni olanlar kanâ'at eylemeyüb gümrükden mâ'adâ kapudânlık resmi nâmıyla dahi yüz guruşda on guruş taleb ve ol vechile tüccâr ve kapudânlarını rencîde etmekle bundan akdem 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince men'î için emr-i şerîfim verilmişiken mâliyye tarafından emr-i şerîfim ihrâc etmekle yine Venedik sefinelerinden vech-i meşrûh üzere akçe talebiyle dahi rencîdeden hâlî olmadıkların bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *mahrûse-i İstanbul'da ve Beyrut ve Trablus iskelelerinde ve sâ'ir yerlerde eğer akçe ve metâ'dır evvelden olugelene muhâlif ihdâs olunan bid'atler ref' olunub kadîmden ne vechile olugelmiş ise âna göre 'amel olunub kânûn-ı kadîme mugâyir kimesneye ta'addî etdirilmeye* deyu mastûr ve mukayyed iken Draç iskelesine re'islik ile gelüb yüklenen ve boşanan sefinelerden resm-i kapudânlık alınmak üzere mâlikâne sâhibine mâliyye tarafından verilen emr-i şerîfimle müste'men sefinesine dahi müdâhale etmekle hilâf-ı 'ahidnâme-i hümâyûn ta'addîsi men' olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince 'amel eyleyüb dahi 'ahidnâme-i hümâyûnda vech-i meşrûh (üzere) mastûr ve mukayyed iken Draç iskelesine re'islik ile gelüb yüklenen ve boşanan sefinelerden resm-i kapudânlık alınmak üzere mâlikâne sâhibine mâliyye tarafından verilen emr-i şerîfimle müste'men sefinesine dahi müdâhale etmekle min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir vech-i meşrûh üzere ta'addî etdirmeyüb men' ve def' eyleyüb 'ahidnâme-i hümâyûnun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yedlerinde ibkâ edüb ilâ-âhirihi. Fî evâ'ili B sene 1112.

39: Kesriye kadısına ve voyvodasına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuââl gönderüb Venediklü'den Corci Koma nâm müste'menin kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Yuvan Peko ve ( ) nâm zimmîler zimmetlerinde binyüz( ) senesinde emti'a bahâsından memhûr temessük ve defterleri mücebince bir mikdâr akçe alacak hakkı olub taleb eyledikde vermekden ta'allül ve 'inâd eylediklerin bildirüb dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından ol tarafa âher husûs için ta'yîn olunan kıldvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Çavuş *zide kadrihu* ma'rifetiyle şer'le görülüb müteveccih olan hakkı alıverilüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere şer'le görülmek için şürûtuyla yazılmışdır. Fî evâ'ili B sene 1112.

40: Ber-vech-i arpalık Ohri sancağına mutasarrıf olan ( ) *dâme ikbâlehuya* ve Ohri kadısına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuââl gönderüb Venediklü'den Yani Borevik nâm müste'menin kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Hüseyin nâm kimesne zimmetinde binyüz ( ) senesinde hukûk-ı sahîha-i şer'iyeden yûzaltmışbeş yaldız altunu alacak hakkı olub kable'l-edâ fevt olmağla yine kazâ-i mezbûrda sâkin muhalledâtin kabz eden vârisi Ahmed nâm kimesneden taleb eyledikde vermekde ta'allül ve nizâ' eyledikde ve bu bâbda cumhûr temessükü olduğun bildirüb dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından âher husûs için ol tarafa ta'yîn kıldvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Çavuş *zide kadrihu* ma'rifetiyle şer'le görülüb müteveccih olan hakkı alıverilüb icrâ bi-hakkın olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere mahallinde şer'le görülmek için şürûtuyla yazılmışdır. Fî t-târîh el-mezbûr.

41: Rumili vâlîsi vezîr ( ) Paşa'ya ve Manastır kadısına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuââl gönderüb Venediklü'den Corco Kommano nâm müste'men kazâ-i mezbûrda sâkin ve hâlen ânda metropolid olan Yani Berako nâm zimmî zimmetinde binyüz ( ) senesinden memhûr temessük mücebince düyûn-ı sahîha-i şer'iyeden bir mikdâr akçe alacak hakkı olub taleb eyledikde vermekde ta'allül ve nizâ' eyledüğün bildirüb dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından ol tarafa âher husûs için tayîn olunan kıldvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Çavuş *zide kadrihu* ma'rifetiyle şer'le görülüb müteveccih olan hakkı alıverilüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere mahallinde şer'le görülmek için şürûtuyla yazılmışdır. Fî evâ'ili B sene 1112.

42: Boğazhisarları kadılarına ve dizdârlarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venediklü'den İsberto Santo nâm kapudân Bayazyo Bemyazini nâm re'isin sefinesiyle getürdüğü emti'anın kânûn-ı kadîm üzere gümrüğün edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki. Fî evâsıtı Ş sene 1112.

43: Âsitâne-i sa'âdetimden karadan ve deryâdan Mora sınırına varub gelince yol üzerinde vâkı' olan kadılara ve zikr olunan kazâların kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venedik re'âyâsından olub mektûblar ile Mora tarafına gönderdüğü *portaliçe* ta'bîr olunur sâ'ileri gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olurlar ise yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde kendülere ve giydikleri libâslarına kimesneyi dahl ve ta'arruz ve mürûr ve 'ubûrlarına mûmâna'at ve harâc ve sâ'ir tekâlîf talebiyle rencîde ve remîde etdirilmeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra îsâl etdirilmek üzere yazılmışdır. Bir sûreti dahi Venedik sınırına varub gelince yine vech-i meşrûh üzere yazılmışdır. Fî evâhiri Ş sene 1112.

[38]

44: İzmir kazâsında bi'l-fî'il nâ'ibü's-şer' olan Mevlânâ ( ) *zîde 'ilmuhuya* ve kazâ-i mezbûrun kethüdâ yeri ve yeniçeri serdârı ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb hâlen ol taraflara gelen Cezâyir-i Garb levendâtından ba'zıları İzmir'e gelüb İzmir iskelesinde olan Venedik tüccârı sefinelerinin gemicilerin rencîde ve remîde edüb birisini *sen mukaddemen Cezâyir'de esîrimiz idin* deyu ahz etmek sadedinde olduklarında mezbûr firâr etmeğin ânda olan Venedik konsolosunun evine varub ol gemiciyi kendüden talep edüb vermez ise *ânda olan cümle Venediklü'yü tutub esîr ve katl ederiz* deyu kötek ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve 'ahidnâme-i hümâyûn mugâyir ta'addî ve tecâvüz üzere oldukların bildirüb İzmir'de olan Venedik konsolosu ve gemicileri ve sâ'irleri 'ahidnâme-i hümâyûn mûcebince himâyet ve sıyânet olunub kimesneye ta'addî etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ta'addîleri men' ü def' olunmak emrim

olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mûcebince 'amel eyleyüb dahi kazâ-i mezbûrda olan Venedik konsolosunu ve gemicilerini ve sâ'irlerini 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir kimesneye ta'addî ve rencîde ve remîde etdirmeyüb zâhir olan ta'addîlerin men' ü def' ve 'ahidnâme-i hümâyûn mûcebince himâyet ve sıyânet edüb hilâfından ihtirâz eylesin şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar ilâ-âhirihi. Fî evâ'ili N sene 1112.

45: Yine-i nâ'ib-i mûmâ ileyhe hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb İstendil ve Zaklise ve Mora ve sâ'ir Venedik'e tâbi' cezîre ve yerlerden ticâret ile ol tarafa gelüb lakin yerleşmeyüb gelüb girü giden Venedik re'âyâsı cizyedâr olanlar tarafından 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütâlebesiyle ahz ve habs ve gadr ve ta'addî eylediklerin bildirüb men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harac taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mûcebince 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve 'ahidnâme-i hümâyûn mûcebince 'amel eyleyüb dahi vech-i meşrûh üzere zikr olunan cezâyir ve sâ'ir Venedik'e tâbi' yerlerden ticaret ile gelüb lakin yerleşmeyüb gelüb girü giden Venedik re'âyâsını min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütâlebesiyle dahl ve rencîde etdirmeyüb men' ve def' eyleyüb 'ahidnâme-i hümâyûnun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar ilâ-âhirihi. Fî evâ'ili L sene 1112.

46: Bozcaada kadısına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venedik re'âyâsından ticâret ile gelen Petro Antonyo ve Dimitri nâm müste'menlerin yedlerinde patente kâğıdları dahi vâr iken Bozcaada'ya geldiklerinde cizyedâr olan kimesne 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc nâmyla birinden on guruş ve birinden dahi beş guruş alub cizye kâğıdı verüb ta'addî eylediğın bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir alınan akçeleri redd etdirilüb ve fi-mâ-ba'd ol vechile ta'addî olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn

mûcebince ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince ‘amel eyleyüb dahi cizyedârın vech-i meşrûh üzere ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc nâmıyla alduğu akçeleri girü redd etdürdükden sonra fî-mâ-ba’d dahi ol makûle yerleşmeyüb gelüb girü giden Venedik re‘âyâsını ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütâlebesiyle kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyüb ‘ahidnâme-i hümâyûnun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin ve ba‘de’n-nazar ilâ-âhirihi. Fî evâ’ili L sene 1112.

47: Gelibolu kazâsı nâ’ibine hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl gönderüb Mora re‘âyâsından ticâret tarîkiyle gelen Nikolo ve Dimitri ve İstamati ve Corci ve Mancali ve diğer Corci ve diğer Corci nâm yedi nefer müste’menlerin yedlerinde patente kâğıdları dahi var iken Gelibolu’ya geldiklerinde cizyedâr olan kimesne ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc nâmıyla beş neferinden onarbuçuk guruş ve bir neferinden altı guruş alub cizye kâğıdı verüb ve mesfûr diğer Corci’den dahi kâğıd vermeden bir altununu alub ta‘addî eyledüğün bildürüb ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir alınan akçeleri redd etdirilüb fî-mâ-ba’d dahi ol vechile ta‘addî olunmamak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ etmeğün ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *Venedik’den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlarda harâc taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın hilâf-ı ‘ahidnâme-i hümâyûn aldıkları istirdâd olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûnum mûcebince ‘amel eyleyüb dahi cizyedârın vech-i meşrûh üzere ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc nâmıyla alduğu akçelerin girü redd etdirdikden sonra fî-mâ-ba’d dahi ol makûle yerleşmeyüb gelüb girü giden Venedik re‘âyâsını ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütâlebesiyle kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyüb ‘ahidnâme-i hümâyûnun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin ve ba‘de’n-nazar bu hükmi hümâyûnumu yedlerinde ibkâ edüb ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılâsın. Fî evâhiri L sene 1112.

[39]

48: Boğazhisarları kadıları *zîde fazlıhümâyâ* ve dizdârları *zîde hıfzuhümâyâ* hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesfihiyye âsitâne-i sa‘âdetimde olan Venedik’in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime

‘arzuhal gönderüb Venediklü’den Nikolo nâm kapudân Venedik sefinelerinden Dolfin d’Oro sefinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti‘anın gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere eda ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel dahi kapudân-ı mesfûr vech-i meşrûh üzere sefinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti‘anın gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere edâ edüb yedine edâ tezkiresi verilmekle mu‘tâd üzere Boğazhisarları’nda yoklanub götürmesi memnû‘âtdan nesne almadıkça eğlendirmeyüb salıverüb kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyesin şöyle bilesin. Fî evâ’ili ZA sene 1112.

49: Âsitâne-i sa‘âdetimden karadan ve deryâdan Mora sınırına varub gelince yol üzerinde vâkı‘ olan kadılara ve zikr olunan kazâların kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ’ir a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh dergâh-ı mu‘allâma ‘arzuhal gönderüb Venedik re‘âyâsından olub mektûblar ile Mora tarafına gönderdüğü *portaliçe* ta‘bîr olunur sâ‘ileri gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olurlar ise yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde kendülere ve giydikleri libâslarına kimesneyi dahl ve ta‘arruz ve mürûr ve ‘ubûrlarına mûmâna‘at ve harâc ve sâ’ir tekâlîf talebiyle kimesneye rencîde ve remîde etdirilmeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta‘cîl mahall-i me‘mûra îsâl etdirilmek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur deyu iki kıt‘a ve yine âsitâne-i sa‘âdetden Venedik serhaddine varub gelince iki kıt‘a ki dört kıt‘a hükm yazılmışdır. Fî evâsıtı R sene 1112.

50: Venedik serhaddinden karadan ve deryâdan âsitâne-i sa‘âdetime gelince yol üzerinde vâkı‘ olan beylerbeyilere ve sancakbeylerine ve kadılara ve yeniçeri serdârları ve kılâ‘ dizdârları ve neferât ağaları ve iskele emînleri ve havâss ve evkâf voyvodaları ve zâbitleri ve sâ’ir a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Âsitâne-i sa‘âdet-medârımda baylosluk hıdmetinde olmak için mümtâz ve mu‘teber Venedik beylerinden kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye Gulyo Güstinyani Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* Venedik beyleri tarafından baylos ta‘yîn ve gelmek üzere olmağla dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân ( ) Çavuş ve kapucularından ( ) bölükde ( ) *zîde kadruhümâ* ile dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerinden dahi onaltıncı cemâ‘âtin Hüseyin yanına yasakçı ta‘yîn olunmağın imdi her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına

gelüb dâhil olursa münâsib mahallere kondurub yanında olan âdemlerine ve giydikleri libâslarına ve bindikleri davarlarına ve ahmâl ve eskâllerine ve götürdükleri para ve yararlarına ve hedâyâ için getürdükleri metâ'larına kimesneyi dahl ve ta'arruz etdirmeyüb zaleme ve ehl-i fesâddan koruyub ve iktizâ eden mahallerde kirâsıyla davar ve 'araba ve lâzım olan zâd ü zevâdelerin narh-ı rûzî üzere akçeleriyle tedârükde cümleliz takayyüd ve ihtimâm edüb bir husûsda muzâyaka çekdirmeyüb ve siz ki neferât ağalarısız muhavvif ve muhâtara olan yerlerde ve geçid ve derbendlerde yanına kifâyet mikdârı âdemler koşub hıfz u hırâset ederek emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve siz ki iskele emînlerisiz *yanınızda gümrüğe müte'allık esbâb vârdır* deyu esbâblarından ve hedâyâ için getürdükleri metâ'larından nesne talep eylemeyüb her biriniz himâyet ve sıyânet ve merâsim-i mihmân-nüvâzîye ri'âyet ederek refâh-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile birbirinize irsâl ve bir gün evvel mahall-i me'mûra îsâle takayyüd ve ihtimâm ve hilâfından ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sadır olmuştur buyurdum ki. Fî evâsıtı R sene 1112.

Hâlen âsitâneye gelecek Venedik baylosu için vech-i meşrûh üzere bir kıt'a yol hükmü yazılmışdır. Fî evâ'ili B sene 132.

51: Âsitâne-i sa'âdetimden Venedik serhaddine varub gelince yine mûmâ ileyhüme hüküm ki Venedik beyleri tarafından âsitâne-i sa'âdetime baylosluk hıdmetine ta'yîn olunan mümtâz ve mu'teber Venedik beylerinden kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Gulyo Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayri* getürmek için Venedik tercümânlarından Yakomo Tarsiya nâm tercümân gönderilmeğın imdi husûs-ı mezbûr için ta'yîn olunan dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ( ) Çavuş ile kapucularından ( ) *zîde kadrihümâ* ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden yasakçı ta'yîn olunan onaltıncı cemâ'atin Hüseyin nâm yeniçeri ile mesfûr tercümân Venedik serhaddine varub gelince gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise şehirlerde ve kasabât ve kurâda ve menâzil ve merâhilde kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyüb ve ( ) mahallerde kendüyü korumak için bindüğü ve götürdüğü yarar atına ve âdemlerine ve esbâb ve sâ'ir davarlarına ve yelken takye giyüb ve sarık sarınub ve kılıç ve sâ'ir âlet-i harb götürdükde kimesneyi dahl ve ta'arruz etdirmeyüb ve muhavvif ve muhâtara olan yerlerde yanına kifâyet mikdârı âdemler koşub emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra îsâl eylemekde her biriniz takayyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmuştur buyurdum ki. Fî evâsıtı R sene 1113.

[40]

52: Bi'l-fi'il kapudân olan Abdülfettah *dâme ikbâlehuya* hüküm ki

Sen ki mîrmîrân-ı mûmâ ileyhsin âsitâne-i sa'âdetimde mukîm olmak üzere gelecek Venedik baylosu geldikde Boğazhisarları'nda alub İstanbul'a getürmek için mu'tâd-ı kadîm üzere iki kıt'a çekdiri ta'yîn ve Boğazhisarı'nda meks eylemek üzere tenbîh ve te'kîd eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince 'amel edüb dahi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ ileyhsin âsitâne-i sa'âdetimde mukîm olmak üzere gelecek Venedik baylosu geldikde Boğazhisarları'ndan alub İstanbul'a getürmek için mu'tâd-ı kadîm üzere iki kıt'a çekdiri ta'yîn ve Boğazhisârı'nda meks eylemek üzere tenbîh ve te'kîd edüb emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile 'âmil olasin şöyle bilesin. Fî evâsıtı R sene 1113.

Vech-i meşrûh üzere hâlen kapudân paşaya bir kıt'a emr-i şerîf yazılmışdır. Fî evâ'il-i B sene 132.

53: ( ) kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhal gönderüb altı aydan mukaddem Venedik beylerinin kalyonları Venedik'e giderken Avlonya tarafından su almak için karaya çıktıklarında sultatlarından iki neferi karada kalmağla Kanine kal'asının 'azabân ağası olan Ali mezbûrları alıkoyub kalyonlar kapudânı tarafından taleb olundukda *fırar edüb gelmişlerdir* deyu ol bahâne ile vermekden ta'allül eyledüğün bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince Venedik'e göndermek için Draç konsolosuna teslîm etdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *memâlik-i mahrûsemden bir harâcgüzâr veya bir hamil kaçub Venedik'e müte'allık kal'alara ve adalara varub temekkün etse kabûl olunmaya varan âdeme ta'allül etmeyüb 'aynıyla vereler şöyle ki âdem öldürüb veyâhûd rızk götürüb uğurluk etmiş ise 'aynıyla vereler benim cânibimden dahi ol vechile etdirilüb ol taraftan âdem öldürüb veyâhûd uğurluk edüb rızk getirür ise 'aynıyla vereler* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince 'amel eyleyüb dahi mesfûrlar Müslüman olmayub küfrî üzereler ise konsoloslarına teslîm etdürüb min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûnumun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Fî evâsıtı R sene 1113.

54: Draç ve Merzak ve ( ) kadılarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh dergâh-ı mu'allâma 'arzuhâl gönderüb taht-ı kazânızda vâkı' Sayada ve Baristin ve sa'ir Arnavudluk'a tâbî' iskelelere tüccâr tâ'ifesi Venedik gemilerine tahmîl edüb Aya Marko bayrağıyla getürdükleri ve alub götürdükleri metâ'ın kânûn-ı kadîm üzere gümrüğün edâ ve Venedik konsolosuna dahi konsolosluk resmini verüb âherden dahi rencîde olunmak îcâb eylemez iken zikr olunan iskelelerde França ve Netherlande konsolosları tarafından dahi bâc nâmına akçe mütâlebesiyle Venedik tüccârını rencîde eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince 'amel olunub men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda *tüccâr tâ'ifesi Venediklü olsun ve gayri ve Devlet-i Aliyyem ile dostluk üzere olanlardan ve olmayanlardan her kim olursa olsun Venedik gemilerine tahmîl edüb kendü hallerinde Aya Marko bayrağıyla getürdükleri her nereden olursa olsun gümrük alına gelen metâ'dan bayloslarına ve konsoloslarına konsoliyyat ta'bîr olunan kotimo hakkını vereler kimesne mâni' olmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdur ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince 'amel eyleyüb dahi vech-i meşrûh üzere tüccâr tâ'ifesi Venedik gemilerine tahmîl edüb Aya Marko bayrağıyla getürdükleri ve alub götürdükleri metâ'larının kânûn-ı kadîm üzere gümrüğün gümrükçülere ve konsoliyyat ta'bîr olunan *kotimo* hakkını dahi Venedik konsoloslarına verdiklerinden sonra França ve Netherlande konsoloslarına bâc nâmına akçe mütâlebesiyle rencîde ve remîde etdirmeyesin şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnu yedlerinde ibkâ edüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Fî evâsıtı R sene 1113.

Tecdîd olunmuşdur. Fî evâ'ili CA sene 117.

55: Nişân-ı hümâyûnum oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Venedik cumhûrunun büyükelçisi olan Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhâl edüb merhûm ve magfûrün leh 'amm-i büzürkvârım Sultân Murad Han zamânında korsan tâ'ifesi husûsuçün verilen nişân-ı hümâyûn merhûm ve magfûrün leh vâlid-i mâcidim zamân-ı sa'âdet-iktirânında dahi tecdîd olunmuş imiş, *ol nişân-ı hümâyûnu ibrâz eylediklerinde tecdîd oluna* deyu 'ahidnâme-i hümâyûnumda mastûr ve mukayyed olmağın mukaddemen mâbeynde zuhûr ve bürûz eden husûmet ve 'adâvet sebebiyle iskelelerde ve yalılarda ve kasabâtda [41] Venediklü'den fermân-ı şerîfimle alış veriş umûru men' ü def' olunmuşidi, el-hâletü hazihi sulh ü salâh olunub müceddeden verilen 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince *kemâ fi'l-evvel ruhsat verilüb iki tarafın tüccâr ve ahâlisi ve gemileri mu'tâd-ı kadîm üzere*

memâlik-i mahrûsemde vâkı' olan iskelelere ve vilâyetlere varub gelüb ticâret edüb bir ferd mâni' ve müzâhim olmaya, ve deryâda gezen korsan tâ'îfesi Akdeniz yalılarında memâlik-i mahrûsemin kal'aları altına vardıklarında mukaddemen verilen 'ahidnâmede mastûr olduğu üzere Venediklü'ye bir vechile zarar ve ziyân etmemek için gemi re'islerinin kefilleri alına ve ânın gibi korsan tâ'îfesi Venediklülerin gemilerin alub re'âyâ ve tevâbi'in esîr edüb bir kal'a altına vardıklarında ol makûleleri dizdârlar kal'a altında yetişdiklerinde ellerinde bulunan esîrleri Venediklü olduğu mukarrer ve zâhir oldukda İslâm'a gelmeyenler sulh ü salâh muktezâsınca bahâsız utlâk etdirilüb ve akdarmaları dahi ellerinden alınub sâhiblerine verile, ve ol makûle rızâ-yı şerîfime ve 'ahidnâmeye muhâlif vaz' eden korsanlar vardıkları mahalde alıkonulub ahvâlleri zâhir olduğu üzere ism ve resmleriyle yazılıb dergâh-ı sa'âdet-penâhıma 'arz oluna ki sonradan haklarında emr-i şerîfim ne vechile sâdır olursa mücebiyle 'amel oluna, ve vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı şerîfim icrâsında eğer hâkimler ve eğer dizdârlar ihmâl ederler ise gadr ve cevâbları makbûl olmayub fermân-ı hümâyûnuma 'adem-i imtisâlleri zâhir oldukda 'azl ile konulmayub sâ'ire mücib-i 'ibret için muhkem cezâları verile ve hükkâm ve dizdârlar 'ahidnâme-i hümâyûn ve sâdır olan emr-i şerîfime muhâlif bu husûsda mukayyed olmayub müsâmaha eylediklerinde korsan tâ'îfesi cezâlanur ise ol zamân Venediklüye töhmet olunmaya ve ânın gibi Mağriblünün kadırgaları ve burtunları enginde Venediklü ile birbirlerine buluşduklarında Venediklü ile cenk ve harb ederler ise her kangı tarafa zarar isâbet eder ise ânın için su'al ve cevab olunmaya, ve fi-mâ-ba'd hilâf-ı sulh ü salâh ve 'ahd ve vaz' ve hareket sudûr etmemek üzere sulh ü salâha ri'âyet olunub mâdâme ki bundan sonra rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı pâdişâhâneme ve şeref-sudûr bulan 'ahidnâme-i hümâyûnuma muhâlif Venediklü tâ'îfesinin vaz' ve hareketleri olmaya, hilâf-ı 'ahidnâme-i hümâyûn zikr olunan husûs mastûr olduğu üzere icrâ ve tarafeynin tüccârı ve ahâlîsi memâlik-i mahrûsemde Venedik'e ve âna tâbi' olan diyârlara ve adalara emn ü selâmet üzere varub gelüb kemâ fi'l-evvel alışveriş edüb memâlik-i mahrûsemde karadan ve deryâdan gelüb ve gitdiklerinde fermân-ı şerîfime muhâlif kimesne dahl ve ta'arruz ve tecâvüz ve vaz' etmeyüb eyyâm-ı 'adâlet-encâmımda tüccâr ve sevdâ-gerân refâhiyyet ve itmînân üzere kesb ü ticâretlerinde olalar, ve Cezâyirlü ve Tunusludan deryâda gezen korsanlar cânibinden Venediklü'ye bir vechile zarar ve ziyân erişmemek husûsunda ve hükkâm tarafından muhkem zabt u rabt olunmaları bâbında bâlâda mezkûr olan tafsîl ile 'amel olunub kullarımdan bir ferd vâkı olan sulh ü salâh ve verilen 'ahidnâme-i hümâyûnum ve sâdır olan fermân-ı şerîfimin hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyeler deyu sene ihdâ ve semânîn ve elf şehri Rebîü'l-âhîrinin evâhiri târîhiyle müverrah verilen nişân-ı hümâyûnu ibrâz edüb 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince tecdîd olunması bâbında istid'â-yı 'inâyet etmekle tecdîd olunmak fermânım olmağın müceddeden bu nişân-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm

işbu nişân-ı ‘âlîşân ve ‘ahidnâme-i hümâyûnum mücebince ‘amel olunub efrâd-ı âferîdeden bir ferd hilâfına ruhsat ve cevâz göstermeye şöyle bileler ve ‘ale’ d-devâm işbu nişân-ı şerîfim yedlerinde ibkâ olunub mazmûnuyla ‘amel kılalar. Fî evâsıtı CA sene 1113.

56: Âsitâne-i sa‘âdet kâ’im-makâmına ve Galata kadısına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh dergâh-ı mu‘allâma ‘arzuhal gönderüb âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm olan Venedik baylosları kirâ ile sâkin olugeldikleri hânenin ba‘zı mahallerin harâba müşrif ve ta‘mîre muhtâc olmağla hane-i mezbûr ta‘mîr olununcaya değîn etrâfında olan menzillerden kirâsıyla kifâyet mikdârı konaklık menzil aliverilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğîn vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel dahi vech-i meşrûh üzere hane-i mezbûr ta‘mîr olununcaya değîn etrâfında olan menzillerden kirâsıyla kifâyet mikdârı konaklık menzil aliverüb emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile ‘âmil olasın şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Fî evâsıtı CA sene 1113.

57: Âsitâne kâ’im-makâmı vezîr Osman Paşa’ya ve sekbanbaşı ( ) ve hassa bostancıbaşı ( ) dâme mecdühümâya hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh dergâh-ı mu‘allâma ‘arzuhal gönderüb kendünün ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün İstanbul’a karîb iskele ve yalı ve adalardan ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ruhsat verüldüğü üzere senede bir def‘a akçesiyle iştirâ ve Galata’da vâkı‘ menziline nakl eyledüğü onbin medre hamrı işbu binyüzonuç senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere iştirâ ve hânesine nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba‘d gümrük ve bâc ve ‘avâyid ve harc nâmıyla ve sâ’ir bahâne ile akçe taleb olunmayub ve nakline kimesne mâni‘ olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğîn vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel eyleyüb dahi ber-vech-i meşrûh sene-i mezbûra mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere akçesiyle iştirâ ve Galata’da menziline götürdüğü onbin medre hamrın nakline kimesneyi mûmâna‘at etdirmeyüb ve Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba‘d gümrük ve bâc ve ‘avâyid ve harc nâmıyla ve sâ’ir bahâne ile akçe taleb etdirmeyesin ammâ mukayyed olasın ki mikdâr-ı mu‘ayyeneden ziyâde ve senede iki def‘a olmak ihtimâli olmaya şöyle bilesin. Fî evâhiri CA sene 1113.

[42]

58: Yine mûmâ ileyhüme hitâben hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuâhâl gönderüb yanında baştercümânı olan Tarsiya nâm tercümânın ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün İstanbul'a karîb iskele ve yalı ve adalardan 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince ruhsat verüldüğü üzere senede bir def'a akçesiyle iştirâ ve Galata'da vâkı' menziline nakl eyledüğü ikibin medre hamrı işbu binyüzonuç senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere iştirâ ve menziline nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba'd gümrük ve bâc ve 'avâyid ve harc nâmıyla ve sâ'ir bahâne ile akçe talep olunmayub ve nakline kimesne mâni' olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel eyleyüb dahi ber-vech-i meşrûh sene-i mezbûra mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere akçesiyle iştirâ ve Galata'da menziline götürdüğü ikibin medre hamrın nakline kimesneyi mûmâna'at etdirmeyüb Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba'd gümrük ve bâc ve 'avâyid ve harc nâmıyla ve sâ'ir bahâne ile akçe talep etdirmeyesin ammâ mukayyed olasın ki mikdâr-ı mu'ayyeneden ziyâde ve senede iki def'a alınmak ihtimâli olmaya. Fî evâhiri CA sene 1113.

59: Boğazhisarları ve Bahr-i Sefid'de vâkı' Bozcaada ve ( ) ve ( ) kadılarına ve zikr olunan kazâların kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuâhâl gönderüb Venedik kapudânlarından Cuvan Orebin nâm kapudân taht-ı kazânızdan palamud iştirâ ve seffnesine tahmîl eyledikde hedâyâ ve pîşkeş ve liman hakkı nâmıyla ve sâ'ir muhdes tekâlîf mütâlebesiyle rencîde ve remîde olunmayub 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince himâyet ve sıyânet olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda *Venedik tüccârı kema-fi'l-evvel karadan ve deryâdan memâlik-i mahrûseme kendü hâllerinde gelüb gidüb İstanbul ve İzmir ve Kıbrıs ve Trablusşam ve İskenderiye-i Mısır ve Haleb ve sâ'ir iskelelere getürdükleri ve alub getürdükleri emti'anın resm-i gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere verdiklerinden sonra ziyâde talebiyle ve muhdes olan tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmayalar ve gemileri gitdikde sâ'ir müste'men tâ'ifesinden alınagelen üçyüz akçe selâmetlik resmini Venedik seffineleri dahi edâ eyleyeler ziyâde talep olunmaya deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i*

hümâyûnum mücebince ‘amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûnum mücebince ‘amel eyleyüb dahi kapudân-ı mesfûr vech-i meşrûh üzere seffinesine tahmîl edüb götürdüğü emti‘anın kânûn-ı kadîm üzere gümrüğün ve gitdikde selâmetlik resmin edâ eyledikten sonra ‘ahidnâme-i hümâyûnuma mugâyir hedâyâ ve pîşkeş ve liman hakkı ve sâ’ir muhdes tekâlîf talebiyle kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyüb himâyet ve sıyânet edüb ‘ahidnâme-i hümâyûnunun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesin ve ba‘de’n-nazar. Fî evâhiri C sene 1113.

60: Boğazhisarları kadıları *zîde fazluhümâ* ve Boğazhisarları dizdârları *zîde hıfzuhümâya* hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh dergâh-ı mu‘allâma ‘arzuhal gönderüb Venediklü’den Cuvan Orebin nâm kapudân Venedik seffinelerinden Soldoro seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti‘anın gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrim mücebince ‘amel dahi kapudân-ı mesfûr vech-i meşrûh üzere seffinesine getürdüğü ve alub götürdüğü emti‘anın gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere edâ edüb yedine edâ tezkiresi verilmekle mu‘tâd üzere Boğazhisarları’nda yoklanub götürmesi memnû‘âtdan nesne olmadıkça eğlendirilmeyüb salıverüb kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyesiz şöyle bilesin. Fî evâhiri C sene 1113.

61: Ağrıboz muhâfızı vezîr İsmail Paşa’ya ve Draç kadısına ve Draç kal‘ası dizdârı ve sâ’ir neferât ağalarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh dergâh-ı mu‘allâma ‘arzuhal gönderüb *ânın gibi korsan tâ’ifesi Venediklülerin gemilerin alub re‘âyâ ve tevâbi’in esîr edüb bir kal‘a altına vardıklarında ol makûleleri dizdârlar kal‘a altına komayub bir vechile himâyet ve sıyânet eylemeyeler, ve ânın gibi mezkûr korsanlar akdarmaları ve esîr eyledikleri Venedik re‘âyâsıyla bir kal‘a altına yetişdiklerinde ellerinde bulunan esîrleri Venediklü olduğu mukarrer ve zâhir oldukda İslâm’a gelmeyenler sulh ü salâh muktezâsınca bahâsız itlâk etdirilüb ve akdarmaları dahi ellerinden alınub sâhiblerine verile ve ol makûle rızâ-yı şerîfime ve ‘ahidnâmeye muhâlif vaz’ eden korsanlar vardıkları mahalde alikonulub ahvâlleri zâhir olduğu üzere ism ve resmleriyle yazılıb dergâh-ı sa‘âdet-penâhıma [43] ‘arz oluna ki sonradan haklarında emr-i şerîfim ne*

vechile sâdir olursa mücebiyle ‘amel oluna deyu ‘ahidnâme-i hümâyûnum mücebince verilen nişân-ı şerîfimde mastûr ve mukayyed iken hâlen Trabluslu’dan bir kıt’a korsan gemisi korsanlık ile bir şitye ahz etdikden sonra Venedik körfezine gelüb Venedik’e tâbi‘ Brad’da rencber sefînelerine dahi kasd eyledikde gemi firâr etmekle ve ba‘zısı dahi mukâvemete mübâşeret ile halâs olub ba‘dehu mezbûr korsan sefînesi alduğu akdarmasıyla Draç kal‘ası altına gelüb sığınub mezbûr körfezi korsan eşkıyâsından emîn tutmak için Venedik beyleri tarafından ta‘yîn olunan çekdiri gemi ve furkateden mâ‘adâ bir bey ile iki kalyon dahi ta‘yîn olunmağın zikr olunan kalyonların kapudân beyi ol korsanın bu fesâdından haberdâr ve ardına düşmekle Draç’ın kadısına ve zâbitlerine varılıb ol korsan sefînesini levendât ve âlâtıyla ânda alıkodurub hâlen Draç limanında olduğun bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın ‘ahidnâme-i hümâyûnum defterlerine mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın sen ki vezîr-i müşârün ileyh ve siz ki mûmâ ileyhümsiz husûs-ı mezbûr gereği gibi teftîş ve tefahhus ve sıhhati ve vukû‘u üzere dergâh-ı mu‘allâma ‘arz ve i‘lâm ve sefînesi ahz ve kapudânı habs olunub fermân-ı hümâyûnum vürûduna dek bir vechile itlâk olunmamak bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdir olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ’ili N sene 1113.

62: Âsitâne-i sa‘âdetimden karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kadılara ve zikr olunan kazâların kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ’ir a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde olan Venedik’in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* dergâh-ı mu‘allâma ‘arzuhal gönderüb *Venedik’den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya* deyu ‘ahidnâme-i hümâyûnda mastûr ve mukayyed olmağla Venedik tüccârından olub vilâyetine gitmek murâd eden İrepo nâm müste’men her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olursa menâzil ve merâhilde kendüye ve me’kûlât ve meşrûbât ve melbûsâtına müdâhale olunmayub ve harâc mütâlebesiyle ve sâ’ir bahâne ile rencîde ve remîde etdirilmeyüb himâyet ve sıyânet olunarak emn ü selâmet ile birbirinize irsâl eylemeniz bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın ‘ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûnum mücebince ‘amel eyleyüb dahi müste’men-i mesfûr her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise menâzil ve merâhilde kendüye ve

me'kûlât ve meşrûbât ve melbûsâtına kimesneyi dahl ve ta'arruz ve harâc mütâlebesiyle ve sâ'ir bahâne ile rencîde ve remîde etdirmeyüb her biriniz 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince himâyet ve sıyânet ederek emn ü selamet ile birbirinize irsâl edüb hilâfından ihtirâz eylesiniz. Fî evâsıtı N sene 1113.

63: *Tercümân*

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhal gönderüb yanında berât-ı şerîfle tercümân olan râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Tommazo Tarsiya hâlen baştercümânlık hıdmetinde istihdâm olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince olugeldüğü üzere baştercümân olub tercümânlık hıdmetinde olanlar ve oğulları ve hıdmetkârları harâc ve 'avârız ve kassâbiyye akçesi ve sâ'ir rüsûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencîde olunmayub ve *kul ve câriye istihdâm edermişsiz* deyu kimesne harâc ve rüsûm taleb eylemeye ve me'kûlât ve meşrûbât ve melbûsât ve mefrûşâtına kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyüb kadîmden olugeldüğü üzere 'afv olunub ve rüsûm ve gümrük ve bâc taleb olunmaya ve evlerine 'askerîden konak konulmak ile rencîde olunmaya ve kendü bağında hâsıl olan şireden hamr emîni ve Galata voyvodası sâ'irlerden olugeldüğü üzere fuçı akçesi taleb etmeyüb kendüsü ve âdemleri ve tasarrufunda olan câriyeleri harâc ve 'avârız ve kassâb akçesinden ve resm-i masdariyyeden ve tekâlîf-i 'örfiyyenin cümlesinden mu'âf ve müsellemler olub harâc ve sâ'ir bahâne ile bir akçe ve bir habbesi alınmaya ve mezbûr ile her kimin da'vâsı olursa ellerinde olan 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince âsitâne-i sa'âdetime havâle olunub gayri yerde istimâ' olunmaya ve mezbûr tercümân ba'zı zamânda bir yere gitmek istedikde gidişde ve gelişde ve karada ve deryâda ve menâzil ve merâhilde kendüye ve esbâb ve davarına ve emvâl ve erzâkına ve yanında olan âdemlerine ulakdan ve ulak akçesinden ve gayri cânibden kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyüb ve her kanda dâhil olursa zâd ü zevâde ve sâ'ir zahîresin narh-ı rûzî üzere akçesiyle aldıkda bir ferd ta'allül ve nizâ' eylemeye ve muhavvif ve muhâtara olan yerlerde başına ak sarınub ve kılıç ve ok ve yay ve mehmûz ve sâ'ir âlât-ı harb götürdükde kadılar ve beylerbeyiler ve beyler ve gayriden bir ferd rencîde ve remîde eylemeyüb ânın gibi ta'addî ve tecâvüz üzere olanlar men' ü def' olunub 'ahidnâme-i hümâyûn ve olugeldüğü üzere himâyet ve sıyânet ve dâ'imâ işbu nişân-ı hümâyûnumun mazmûn-ı münîfi ile 'amel olunub hilâfına cevâz gösterilmeye şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Fî evâhiri N sene 1113.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı' olmağla tecdîd-i berât eylemişdir. Fî evâhiri C sene 117.

Bu nişân-ı hümâyûn 'ahidnâmeden birkaç gün mukaddemce bir eski sûretinden yazılmışdır. Sonra ahidnâme yazıldıkda sâkin olan lafzları çalınub gelüb giden sözleri yazılmağla kırmızı ile tashîh olunmuşdur.

[44]

64: Ağrıboz muhâfızı vezîr İsmail Paşa'ya ve Draç ve ( ) kadılarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesfihiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhal gönderüb Venedik'e tâbi' Kotor ahâlisinden binyüzon( ) senesinde ticâret için sefine ile müste'menen gelüb Draç limanında meks eden Cuvan nâm kapudânın karındaşı oğlu Bernardo nâm müste'men beksimed almak için Draç sükkânından Arslan Kasım ve şeriki Ali nâm kimesnelerin furun ve dükkânlarına vardıkda mesfûrun üzerinde bulunan altunun aldıklarından sonra kendüyü boğazlayub kal'a hâricinde deryâ kenârına bırağub ziyâde ta'addî ve fesâd eylediklerin bildirüb şer'le görülüb ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere şer'le görülmek emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi mezbûrları meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr ve gıybet ve firâr ederler ise şer'le görülmesi lâzım olanlara buldurdub getürdüb mukaddemen bir def'a şer'le görülüb fasl olunmayan husûsların husemâ muvâcehesinde tamâm hakk ve 'adl üzere teflîş ve tefahhus edüb göresiz 'arz olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâ-yı şer' kavliyle 'adl eyleyüb dahi ba'de's-subût mezbûrların alduğu altun ve eşyâ her ne ise hükm edüb bî-kusûr alıverüb ihkâk-ı hakk eyledikleri bu makûle fesâdı eden mezbûrlar muhtâc-ı 'arz olanlardan ise üzerlerine subût bulan mevâddın sûret-i sicilleri ve ism ve resmleri vukû'u ve sıhhati üzere yazub dergâh-ı mu'allâma 'arz ü i'lâm eylesesin ki ba'dehu haklarında fermân-ı şerîfim ne vechile sâdır olur ise mücebiyle 'amel oluna şöyle bilesiz. Fî evâsıtı L sene 1113.

65: Ağrıboz muhâfızı vezîr İsmail Paşa'ya hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh dergâh-ı mu'allâma 'arzuhal gönderüb *ânın gibi korsan tâ'ifesi Venediklülerin gemilerin alub re'âyâ ve tevâbi'in esîr edüb bir kal'a altına vardıklarında ol makûleleri dizdârlar kal'a altına komayub bir vechile himâyet ve sıyânet eylemeyeler, ve ânın gibi mezkûr korsanlar akdarmaları ve esîr eyledikleri Venedik re'âyâsıyla bir kal'a altına yetişdiklerinde ellerinde bulunan esîrleri Venedikli olduğu mukarrer ve zâhir oldukda İslâm'a gelmeyenler sulh ü salâh muktezâsınca bahâsız utlâk etdirilüb ve akdarmaları dahi*

ellerinden alınub sâhiblerine verile ve ol makûle rızâ-yı şerîfe ve 'ahidnâmeye muhâlif vaz' eden korsanlar vardıkları mahalde alıkonulub ahvâlleri zâhir olduğu üzere ism ve resmleriyle yazılıb dergâh-ı sa'âdet-penâhıma 'arz oluna ki sonradan haklarında emr-i şerîfim ne vechile sâdır olursa mücebiyle 'amel oluna ve vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı şerîfim icrâsında eğer hâkimler ve eğer dizdârlar ihmâl ederler ise 'özl ve cevâbları makbûl olmayub fermân-ı hümâyûnuma 'adem-i imtisâlleri zâhir oldukda 'azlle konulmayub sâ'ire mûcib-i 'ibret için muhkem cezâları verile deyu 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince korsanlar husûsuçün verilen nişân-ı şerîfde mastûr ve mukayyed iken Venedik körfezini korsan eşkıyâsından emîn tutmak için Venedik beyleri tarafından ta'yîn olunan iki kıt'a Venedik kapudân beyi Trablusludan Halil Re'is'in Venedik körfezinde etdüğü fesâddan haberdâr olub ardına düşmekle Draç'ın kadısına ve zâbitlerine varılıb seffinesini levendât ve âlâtıyla fermân-ı şerîfim vürûduna değin alıkomuşiken husûs-ı mezbûr dergâh-ı mu'allâma 'arz ü i'lâm ve emr-i şerîfim vürûd bulmadan mezbûr korsanın seffine ve âlâtı kendüye teslim olunmağla ol dahi ahz u zabt etdikden sonra seffinemin dümeni Venedik konsolosu tarafından sirka olundu deyu levendâtıyla silahlanub katl kasdıyla konsolosun evini muhâsara ve taşlayub ve tüfenk atub 'ahidnâme-i hümâyûnuma mugâyir ta'addî ve fesâd eyledüğün bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ ve 'ahidnâme-i hümâyûnum defterlerine mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın sen ki vezîr-i müşârün ileyhsin 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince verilen nişân-ı 'âlîşân mücebince 'amel eyleyüb min-ba'd hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin 'alâmet (-i şerîfe i'timâd kılasm). Fî evâsıtı L sene 1113.

66: Âsitâne kâ'im-makâmı vezîr Osman Paşa'ya ve İstanbul kadısına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh dergâh-ı mu'allâma 'arzuhal gönderüb Venedik tüccârı getürdükleri ve alub götürdükleri emti'anın kânûn-ı kadîm üzere gümrüğün vermeğe râzılar iken gümrük emîni olanlar kanâ'at etmeyüb hilâf-ı 'ahidnâme-i hümâyûn bekçi harcı ve yasakçı ve subaşı ve voyvoda ve çorbacı ve tahmînci ve yazıcı ve mumcu ve kapucu ve resm-i sarrâfiye ve sâ'ir bunun emsâli bid'at harclar talebiyle rencîde ve külli akçelerin alub ta'addî etmeleriyle 'ahidnâme-i hümâyûn ve yedlerine ihsân olunan nişân-ı şerîfe mürâca'at olundukda mahrûse-i İstanbul'da ve Beyrut ve Trablus iskelelerinde ve sâ'ir yerlerde eğer akçe ve metâ'dır evvelden olugelene muhâlif ihdâs olunan bid'atler ref' olunub kadîmden ne vechile olugeldiyse âna göre 'amel olunub kânûn-ı kadîme muhâlif kimesneye ta'addî etdirilmeye, ve

dahi kânûn-ı kadîmde ve 'ahidnâme-i hümâyûnda ta'yîn olunandan ziyâde gümtük taleb etmeyüb ve ümenâ ve iskele yasakçıları ve gayriler bir vechile barçalarından ve gemilerinden pîşkeş nâmıyla bir akçe ve bir habbelerin almayalar ve eğer almak için emr dahi ibrâz ederler ise 'ahidnâme-i hümâyûn ve işbu nişân-ı şerîfe muhâlif iş etdirilmeye deyu mastûr ve mukayyed bulunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak üzere sene sitte ve semânîn ve elf Cumâde'l-ülâsının evâyilinden merhûm ve magfûrûn-nişân vâlid-i mâcidim Sultân Mehmed Han 'aleyhi'r-rahme ve'r-ırdvan zamân-ı sa'âdet-ıktırânlarında emr-i şerîf verildüğü bildürüb tecdîdin ricâ etmeğın mücebince tecdîd olunub vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince 'amel eyleyüb dahi Venedik tüccârı getürdükleri ve alub götürdükleri emti'anın kânûn-ı kadîm ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince resm-i gümrüklerin verdiklerinden min-ba'd emîn olanlara ve gayrilere [45] hilâf-ı 'ahidnâme-i hümâyûn bekçi harcı ve yasakçı ve subaşı voyvoda ve çorbacı ve tahmînci ve yazıcı ve mumcu ve kapucu ve resm-i sarrâfiye ve sâ'ir bunun emsâli muhdes bid'at harclar talebiyle rencîde ve remîde etdirmeyüb bir akçe ve bir habbelerin aldirmayub men' ü def' ü ref' eyleyüb emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile 'âmil olub kânûn-ı kadîm ve 'ahidnâme-i hümâyûn ve nişân-ı şerîf ve emr-i 'âlîşânıma muhâlif kimesneye iş etdirmeyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yedlerinde ibkâ edüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Fî evâsıtı L sene 1113.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı' olmağla mücebince tecdîd olunmuştur. Fî evâ'ili R sene 120.

67: Âsitâne-i sa'âdetden karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varub gelince yol üzerinde vâkı' olan kadılara ve zikr olunan kazâların kethüda yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavalier *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhâl gönderüb Venedik re'âyâsından mektûblar ile gönderilen *portaliçe* ta'bîr olunur sâ'ileri gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olurlar ise yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde kendülere ve giydikleri libâslarına kimesneyi dahl ve ta'arruz ve mürûr ve 'ubûrlarına mûmâna'at ve harâc ve sâ'ir tekâlîf talebiyle rencîde ve remîde etdirilmeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsal ve ber vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra irsâl etdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur deyu dört kıt'a hükm yazılmışdır. Fî evâhiri ZA sene 1113.

Bir def'a dahi dört kıt'a yazılmışdır. Fî evâhir-i M sene 1113.

68: Sayada ve ( ) kadılarına hüküm ki (fermânı beylik kisede hıfz olunmuştur)

Yanya'nın ehl-i zimmet tüccâr tâ'ifesi dergâh-ı mu'allâma 'arzuhâl edüb bunlar Sayada iskelesinden Müslüman kayıklarıyla Venedik körfezine ve Venedik körfezinden iskele-i mezbûra götürüb ve getirdükleri metâ'larının kânûn-ı kadîm üzere gümrüğün edâ edüb Venedik sefinesine nesne tahmîl eylemeyüb Venedik konsolosu tarafından nesne mütâlebesiyle dahl ve rencîde olunmak îcâb etmez iken Draç'da olan Venedik konsolosu tarafından Yani Bellagora nâm zimmî Sayada iskelesine varub oturub Müslüman kayıklarıyla Venedik körfezine ticâret ile gidüb gelen ehl-i zimmet tüccârın metâ'larından bâc nâmına akçe taleb ve 'ahidnâme-i hümâyûn ve kadîme mugâyir alub ta'addî eyledüğün bildirüb men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve 'ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda *tüccâr tâ'ifesi Venediklü olsun ve gayri Devlet-i 'Aliyyem ile dostluk üzere olanlardan ve olmayanlardan her kim olursa olsun Venedik gemilerine tahmîl edüb kendü hâllerinde Aya Marko bayrağıyla getirdükleri her nereden olursa olsun gümrük alınagelen metâ'dan bayloslarına ve konsoloslarına konsoliyyat ta'bir olunan kotimo hakkını vereler, kimesne mâni' olmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın hilâf-ı 'ahidnâme-i hümâyûn ta'addîleri men' olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi husûs-ı mezbûra tamâm takayyüd edüb göresin i'lâm olduğu üzere ise vech-i meşrûh üzere Müslüman kayıklarıyla Venedik körfezine ticâret ile gidüb gelen ehl-i zimmet tüccârın metâ'larından 'ahidnâme-i hümâyûnuma mugâyir bâc nâmına akçe mütâlebesiyle ta'addî ve rencîde etdirmeyüb men' ü def' edüb min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûn ve kadîmden olugelene mugâyir kimesneye iş etdirmeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Fî evâ'ili Z sene 1113.

[46]

69: Boğazhisarları kadıları *zîde fazlıhümâya* ve Boğazhisarları dizdârları *zîde hıfzuhümâya* hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesfihiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavalier *hutimet 'avâkıbuhum bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhâl gönderüb Venedikluden Kambo Soli nâm kapudân San Antonyo sefinesiyle getirdüğü ve alub götürdüğü emti'anın gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince 'amel dahi kapudân-ı mesfûr vech-i meşrûh üzere şitiesiyle getirdüğü ve alub götürdüğü emti'anın

gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere edâ edüb yedine edâ tezkiresi verilmekle mu'tâd üzere Boğazhisarlarında yoklanub götürmesi memnû'âtdan nesne olmadıkça eğlendirilmeyüb kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Fî evâsıtı R sene 1113.

70: Bir sûreti Venediklûden Bernardo Guca nâm kapudânın San İzepo seffinesiçün yazılmışdır. Fî evâhiri C sene 1114.

71: Bir sûreti Venediklûden Françesko nâm kapudânın Do Santi seffinesiçün yazılmışdır. Fî evâhiri C sene 1114.

72: İzmir kadısına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh dergâh-ı mu'allâma 'arzu'hâl gönderüb Venedik tüccârı İzmir'den iştirâ ve seffinelere tahmîl edüb vilâyetlerine götürdükleri palamudun gümrüğün kânûn-ı kadîm ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince vermeğe râzılar iken gümrük emîni olanlar kanâ'at eylemeyüb pîşkeş ve sâ'ir bid'at harclar ihdâsıyla her yüz kantarda üç altun taleb ve sâ'ir metâ'larını dahi değerinden ziyâde bahâya tahmîn ve ziyâde gümrük talebiyle ta'addî ve rencîde eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûnuma mugâyir ta'addî etdirilmeyüb men' ü def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik tüccârı kemâ fi'l-evvel karadan ve deryâdan memâlik-i mahrûseme kendü hallerinde gelüb gidüb İstanbul ve İzmir ve Kıbrıs ve Trablusşam ve İskenderiye-i Mısır ve Haleb ve sâ'ir iskelelere getürdükleri ve alub götürdükleri emti'anın resm-i gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere verdiklerinden sonra ziyâde talebiyle ve muhdes olan tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmayalar ve gümrüklerde olan mubassırlar cüfâ'en emti'alarını değerinden ziyâde bahaya tahmîn ederler ise gümrük ne mikdâr olursa ol mikdâr metâ' alınub akçe taleb olunmaya deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdur. Buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel eyleyüb dahi Venedik tüccârı vech-i meşrûh üzere İzmir iskelesinden gemilerine tahmîl edüb vilâyetlerine getürdükleri palamudun ve sâ'ir getürdükleri ve alub götürdükleri emti'anın gümrüğün 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince verdiklerinden sonra min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûnuma mugâyir ziyâde talebiyle ve muhdes bid'atler mütâlebesiyle rencîde ve remîde etdirmeyüb men' ü def' eyleyüb 'ahidnâme-i hümâyûnun hilâfına rızâ ve*

cevâz göstermeyesin. Şöyle bilesin ve ba‘de’n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yedlerinde ibkâ edüb ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Fî evâ’ili CA sene 1113.

73: Bi’l-fi‘il kapudân olan Abdülfettah Paşa *dâmet me‘âliyeye* ve Sakız kadısına hüküm ki Elçi-i mûmâ ileyh dergâh-ı mu‘allâma ‘arzuhal gönderüb binyüzondört senesinde Venediklûden Covan Mareski nâm müste‘men Arnavud Süleyman demekle ma‘rûf re‘isin süvâr olduğu çenberine Bozcaada’dan gidüb ve içinde nice metâ‘ dahi koyub Anabolu’ya giderken Kristo nâm mahalle karîb vardıklarında Trablusludan bir korsan kalyatası üzerlerine hücum ve müste‘men-i mesfûru ahz ve esîr eyledikten sonra ol çenberi dahi metâ‘ıyla fûrûht için Sakız’a gönderüb ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ta‘addî ve fesâd eyledüğün bildirüb ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunub müste‘men-i mesfûr itlâk ve metâ‘ı aliverilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğün ‘ahidnâmeye ve korsanlar husûsuçün verilen nişân-ı şerîfe mürâca‘at olundukda *ve eğer Mağrib’in levend kalyataları ve gayri yerlerin korsan kayıkları deryâda ve karada olan harâmîler varub Venedik’e tâbi‘ olan adaları ve gayri yerlerini urub âdemlerin esîr edüb götürüb [47] Rumili ve Anadolu’da ve Mağrib’de ve sâ‘ir yerlerde satub veyâhûd kendüler kullanub bu makûle esîr her kimin elinde bulunursa bilâ-tereddüd ellerinden alub Venedik beylerinin bayloslarına veyâ kâ‘im-makâmlarına veyâ vekîllerine teslim edeler. Ve ol harâmî levendler getirülüb muhkem haklarından gelinüb ve ol esîr Müslüman olmuş ise âzâd olub saliverile. Ve ânın gibi mezkûr korsanlar akdarmaları ve esîr eyledikleri Venedik re‘âyâsıyla bir kal‘a altına yetişdiklerinde ellerinde bulunan esîrler Venediklü olduğu mukarrer ve zâhir oldukda İslâm’a gelmeyenler sulh ü salâh muktezâsınca bahâsız itlâk etdirilüb ve akdarmaları dahi ellerinden alınub sâhiblerine verile. Ve ol makûle rızâ-yı şerîfime ve ‘ahidnâmeye muhâlif vaz‘ eden korsanlar vardıkları mahalde ahkonulub ahvâlleri zâhir olduğu üzere ism ve resmleriyle yazılıb dergâh-ı sa‘âdet-penâhıma ‘arz oluna ki sonradan haklarında fermân-ı şerîfim ne vechile sâdır olursa mücebiyle ‘amel oluna deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûn ve nişân-ı ‘âlîşân mücebince ‘amel eyleyüb min-ba‘d hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin. Şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Fî evâ’ili CA sene 1113.*

Der zamân-ı sadr-ı sudûrû'l-vüzerâ hazret-i Mustafa Paşa tâle bekâhu ve fî ibbân-ı re'isü'l-küttâb Rami Mehmed Efendi nâle mâ yetemennâhu el-vâkı' fi'l-yevmi'l-hâmis min Cumâde'l-ulâ li-sene erba'a 'aşere ve mi'e ve elf.

74: Selanik kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhal gönderüb binyüzon( ) senesinde Venedik re'âyâsından ticâret tarîkiyle Selanik'e giden Palodogor ve Kostantin ve Neri nâm müste'menlerin yedlerinde patente kağıdları dahi var iken Selanik cizyedârı 'ahidnâme-i hümâyûnuma mugâyir cizye nâmıyla her birinden cebren onar guruş ve harc nâmıyla dahi bir guruş ki mecmû'u otuzbir guruşların alub cizye kağıdı verüb ta'addî eyledüğün bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince 'amel olunub harâc nâmıyla alduğu redd etdirilüb fî-mâ-ba'd dahi ol vechile ta'addî ve rencîde olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylemeğin 'ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda *Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdur. Buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince 'amel eyleyüb dahi cizyedârın vech-i meşrûh üzere mesfûrlardan 'ahidnâme-i hümâyûnuma mugâyir harâc nâmıyla alduğu akçeyi redd etdürdükde fî-mâ-ba'd dahi ol makûle yerleşmeyüb gelüb girü giden Venedik re'âyâsını harâc mütâlebesiyle kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyüb men' ü def' edüb min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûnumun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yedlerinde ibkâ edüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Fî evâ'ili C sene 1113.

75: Âsitâne kâ'im-makâmı vezîr Yusuf Paşa'ya ve sekbanbaşı ve hassa bostancıbaşıya hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhal gönderüb kendünün ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün İstanbul'a karîb iskele ve yalı ve adalardan 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince ruhsat verüldüğü üzere senede bir def'a akçesiyle iştirâ ve Galata'da vâkı' sarayına nakl eyledüğü onbin medre hamrı işbu binyüzondört senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere iştirâ ve hânesine

nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba'd gümrük ve bâc ve 'avâyid ve harc nâmıyla ve sâ'ir bahâne ile akçe talep olunmayub ve nakline kimesne mâni' olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı B sene 1113.

76: Ber-vech-i arpalık İnebahtı sancağına mutasarrıf Ömer *dâme ikbâlehuya* hüküm ki

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ortası yazıcılarından kıldvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadrihu* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhal edüb bundan akdem İnebahtı kal'ası Venedik cumhûru tarafından tahliye olundukda ocak tarafından ta'yîn olunan haseki ile ma'an muhafaza-i mezbûrede [48] bulunmağla Mora cezâresinde Balyabadra kal'asında prevedoron kaçırlarının kayığına Hristo ve Lembranoğlu Yorgi ve Adalı Yani nâm Venediklüler zeytin yağı tahmîl ve kal'a-i merkûmeye getürüb fûrûht eyledikten sonra bunun Rus el-asl Ahmed ve diğer Ahmed nâm iki nefer 'abd-ı memlûkünü ayardub binikiyüzelli gurus nukûd malı ile firâr ba'dehu Gaston nâm mahalde katl etmeleriyle düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-alem sâbıkan Ağrıboz muhafızı vezîrim İsmail Paşa *edâme Allahu ta'âlâ iclâlehu* tarafından mukaddemen mektûb alub Venedik cumhûru tarafından Ayamavra'da olan cenerale vardıkda ancak yetmiş altun verilüb binyetmişbeş gurus hakkı bâkî kalub ziyâde gadr olunduğun bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunub icrâ-yı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylemeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *serhadlerde gerek dem ü dîne müte'allık ve gerek bir dürlü nizâ' zuhûr edüb mu'ârâza ve muhasama vâkı' oldukda ol serhaddin zâbitleri ma'rifetiyle mahallinde şer'le hak ve 'adl üzere görülüüb bâ'is-i mu'ârâza her ne ise def' ü ref' olunub âsitâne-i sa'âdetime ve Venedik ümerâsına i'lâma muhtâc eylemeyüb tarafeyne zahmet verilmemek üzere bi-eyyi vechin kâne mahallinde faysal verilmekle takayyüd oluna bir vechile mahallinde fasl edemedikleri sûretde sıhhati üzere 'arz ü i'lâm oluna deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın sen ki mîrmîrân-ı mûmâ ileyhsin Venedik cumhûru tarafından Mora cânibinde zâbit olan cenerale mü'ekked mektûb yazub mezkûrun vech-i meşrûh üzere mesfûr Venediklüler ile nizâ'ı her ne ise 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince mahallinde faysal vermeğe takayyüd ve ihtimâm eyleyesin; şöyle ki 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince nizâ'larına mahallinde bir vechile faysal verilmez ise sıhhati üzere der-i devlet-medârıma i'lâm eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel edüb dahi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ ileyhsin Venedik cumhûru tarafından Mora cânibinde zâbit olan cenerale mü'ekked mektûb yazub mezkûrun vech-i meşrûh üzere mesfûr Venediklüler ile nizâ'ı her ne ise 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince mahallinde faysal*

vermeğe takayyüd ve ihtimâm eylesin şöyle ki ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince nizâ‘larına mahallinde bir vechile faysal verilmez ise sıhhati üzere der-i devlet-medârıma i‘lâm eyleyüb emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfî ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘âmil olasın şöyle bilesin. Fî evâhiri Ş sene 1114.

77: Boğazhisarları kadılarına ve Boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesfihiye âsitâne-i sa‘âdetimde olan Venedik’in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer prokurator *hutimet avâkıbuhu bi’l-hayr* dergâh-ı mu‘allâma ‘arzuhal gönderüb Venediklü’den Françesko Solekik nâm kapudân Madonna de Karmini seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti‘anın gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle mu‘tâd üzere Boğazhisarları’nda yoklanub derûnunda memnû‘âtdan metâ‘ olmadıkça eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmasına mümâna‘at olunmamak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eylemeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel dahi kapudân-ı mesfûr vech-i meşrûh üzere seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti‘anın kânûn-ı kadîm üzere gümrüğün edâ edüb yedine edâ tezkiresi verilmekle mu‘tâd üzere Boğazhisarları’nda yoklanub derûnunda götürmesi memnû‘âtdan nesne olmadıkça eğlendirilmeyüb salıverüb kimesneye rencide ve remide etdirmeyesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Fî evâ’ili B sene 1114.

78: Ber-vech-i arpalık Hanya sancağına mutasarrıf olan vezîr Mehmed Paşa’ya ve Hanya kadısına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh dergâh-ı mu‘allâma ‘arzuhal gönderüb ‘ahidnâme-i hümâyûn ve korsanlar husûsuçun verilen nişân-ı şerîfimde *eğer Mağrib’in levend kalyataları ve gayri yerlerin korsan kayıkları deryâda ve karada olan harâmiler varub Venedik’e tâbi‘ olan adaları ve gayri yerlerini urub âdemlerin esîr edüb götürüb Rumili ve Anadolu’da ve Mağrib’de ve sâ’ir yerlerde satub veyâhûd kendüler kullanub bu makûle esîr her kimin elinde [49] bulunursa bilâ-tereddüd ellerinden alınub Venedik beylerinin balyoslarına veyâ kâ’im-makâmlarına veyâ vekîllerine teslim edeler ve ol harâmî levend ele getirülüb muhkem haklarından gelinüb ve ol esîr Müslüman olmuş ise âzâd olub salıverile ve ânın gibi mezkûr korsanlar akdarmaları ve esîr eyledikleri Venedik re‘âyâsıyla bir kal’a altına yetişdiklerinde ellerinde bulunan esîr Venediklü olduğu mukarrer ve zâhir oldukda İslâm’a gelmeyenler sulh ü salâh muktezâsınca bahâsız itlâk etdirilüb ve akdarmaları dahi ellerinden alınub sâhiblerine verile ve ol makûle*

rızâ-yı şerîfime ve 'ahidnâme-i hümayûnuma muhâlif vaz' eden korsanlar vardıkları mahalde alikonulub ahvâlleri zâhir olduğu üzere ism ve resmleriyle yazılıb dergâh-ı sa'âdet-penâhıma 'arz oluna ki sonradan haklarında fermân-ı şerîfim ne vechile sâdır olursa mûcibiyle 'amel oluna deyu mastûr ve mukayyed iken binyüzondört senesinde Venedikluden Covan Mareski nâm müste'men Arnavud Süleyman nâm re'isin süvâr olduğu çenberine Bozcaada'dan gidüb ve içine nice metâ' dahi koyub Anabolu'ya giderken Faristo nâm mahalle karîb vardıklarında Trabluslu'dan bir korsan kalyatası üzerlerine hücum ve müste'men-i mesfûru ahz ve esîr eyledikten sonra ol çenberi dahi metâ'ı ile fûrûht için Sakız'a göndermekle bundan akdem 'ahidnâme-i hümayûn mücebince müste'men-i mesfûr ıtlâk ve metâ'ı istirdâd olunmak için kapudân-ı sâbık Abdülfettah Paşa'ya ve Sakız kadısına hitâben emr-i şerîfim verilüb lakin mesfûr Venediklü esîr hâlen Hanya'da olmağla icrâ-yı hakk olunmaduğun bildirüb 'ahidnâme-i hümayûn ve korsanlar husûsuçün verilen nişân-ı şerîfim mücebince müste'men-i mesfûr ıtlâk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylemeğın sen ki vezîr-i müşârün ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin vech-i meşrûh üzere 'amel eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki. Fî evâ'ili N sene 1114.

79: Bir sûreti Ağrıboz muhâfızı vezîr Ali Paşa'ya ve ( ) kadısına yazılmışdır.

80: Bir sûreti kapudân el-Hâcc Mehmed Paşa'ya ve ( ) kadısına yazılmışdır.

Der-zamân-ı sadr-ı sudûrû'l-vüzerâ hazret-i Rami Mehmed Paşa edâme Allahu ta'âlâ iclâlehu ve ibkâhu ve fî ibbân-ı re'isü'l-küttâb Abdurrahman Efendi nâle mâ yetemennâhu el-vâkı' fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri Ramazani'l-mübârek li-sene erba'a 'aşere ve mi'e ve elf.

83¹⁶⁸: Boğazhisarları kadılarına ve Boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhal gönderüb Venedikluden Françesko Bresatik nâm kapudân Santa Tarnite seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti'anın gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle mu'tâd üzere Boğazhisarları'nda yoklanub

¹⁶⁸ 80 numaralı hükümden sonra gelen hükme arşiv görevlileri tarafından 83 numara verilmiştir.

derûnunda götürmesi memnû'âtdan metâ' olmadıkça eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmasına mümâna'at olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi kapudân-ı mesfûr vech-i meşrûh üzere seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti'anın kânûn-ı kadîm üzere gümrüğün edâ edüb yedine edâ tezkiresi verilmekle mu'tâd üzere Boğazhisarları'nda yoklanub derûnunda götürmesi memnû'âtdan nesne olmadıkça eğlendirmeyüb salıverüb kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyesin şöyle bilesin. Fî evâsıtı N sene 1114.

84: Bi'l-fi' il kapudânım olan el-Hâcc Mehmed Paşa *dâmet me 'âliye* hüküm ki

Sen ki mîrmîrân-ı mûmâ ileyhsin âsitâne-i sa'âdetimde olmak üzere Venedik baylosu geldikde Boğazhisarları'ndan alub İstanbul'a getürmek için mu'tâd-ı kadîm üzere iki kıt'a çekdiri ta'yîn ve Boğazhisârı'nda meks eylemek üzere tenbîh ve te'kîd eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâhiri N sene 114.

[50]

Der zamân-ı sadr-ı sudûrû'l-vüzerâ hazret-i Rami Mehmed Paşa edâme Allahu ta'âlâ iclâlehu ve ibkâhu ve fi ibban-ı re'isü'l-küttâb Abdülkerim Efendi nâle mâ yetemennâhu el-vâkı' fi'l-yevmi'r-râbi' min şehri Şevval li-sene erba'a ve 'aşere ve mi'e ve elf.

85: Rumili beylerbeyiliği pâyesiyle ber-vech-i arpalık Avlonya sancağına mutasarrıf olan Hüseyin Paşa *dâmet me 'âliyeye* ve Mezakiye ve ( ) kadılarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesfihiye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzu hâl gönderüb Venedik'e tâbi' Tebrota ahâlisinden Matyö de Nikolo ve Hanço de Nikolo nâm kapudânlar binyüz ( ) senesinde süvâr oldukları iki kıt'a Ağrib ta'bîr olunur seffinelerini Mezakiye kazâsına tâbi' Brezi Seme iskelesinde metâ' tahmîl ederler iken bi-emrillahi ta'âlâ rûzgâr gâlib olub mezbûr seffineleri karaya çalmağla Avlonya emîni Mustafa ve şerîki Halil bâcdârlar ile mâ'an zikr olunan mevzi'a varub 'ahidnâme-i hümâyûnuma muhâlif tahmîl olunan metâ'ların ahz eylediklerinden mâ'adâ baltalar ile seffineleri pâreleyüb külli gadr ve ta'addî eylediklerin bildirüb ol tarafa âher husûs için ta'yîn olunan dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Çavuş *zide kadrihu* mübâşeretiyile

‘ahidnâme-i hümâyûnum mücebince şer‘le görülüb ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca‘at olundukda *Venedik gemileri memâlik-i mahrûseme gelürken muhâlif yel çıkub ol gemi helâk olub ne mikdâr âdem kurtulursa âzâd oluna esbâbları kurtulursa sâhiblerine vereler kapudân cânibinden ve âdemlerinden ve sâ‘irlerinden kat‘an dahl olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûnum mücebince ‘amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ‘ili L sene 1114.

86: Paşa-yı mûmâ ileyh ve Mezakiye ve ( ) kadılarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh dergâh-ı mu‘allâma ‘arzuhal gönderüb Venedik’e tâbi‘ Tebrota ahâlîsinden Luka veled-i Viko nâm müste‘men binyüzon( ) senesinde Matyö de Nikolo ve Hanço de Nikolo nâm kapudânların Mezakiye kazâsına tâbi‘ Brezi Seme iskelesinde karaya uran iki kıt‘a sefîneleriyle geldikde iskele-i merkûme bâcdârlarından Hasan ile dört nefer iskelecilere metâ‘ iştirâ etmek üzere kapudân Matyö de Nikolo yediyle onbeş ve Hanço de Nikolo yediyle dahi onbeş altun verüb lakin mezbûrlar kavlı etdikleri üzere metâ‘ vermediklerinden mâ‘adâ zikr olunan sefînelerde mevcûd olan metâ‘ından dahi yirmi altunluk metâ‘ın ahz edüb gadr eylediklerin bildirüb dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından ol tarafa âher husûs için ta‘yîn olunan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Hasan Çavuş zîde kadrihu mübâşeretiyle şer‘le görülüb müteveccih olan hakkı alıverilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere şer‘le görülmek emrim olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ‘ili L sene 1114.

87: Âsitâne-i sa‘âdetimden karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varub gelince yol üzerinde vâkı‘ olan kadınlara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh dergâh-ı mu‘allâma ‘arzuhal gönderüb mektûblarıyla Venedik tarafına gönderdüğü *portaliçe* ta‘bîr olunur sâ‘îleri gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olurlar ise yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde kendülere ve giydikleri libâslarına kimesneyi dahl ve ta‘arruz ve mürûr ve ‘ubûrlarına mûmâna‘at ve harâc ve sâ‘ir tekâlîf talebiyle rencîde ve remîde etdirilüb emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta‘cîl mahall-i me‘mûra îsâl etdirmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ‘ili L sene 114.

Bir sûreti dahi Venedik serhaddine varub gelince deyu aynıyle yazılmışdır. Fî târîh el-mezbûr.

[51]

88: Boğazhisarları kadılarına ve Boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhâl gönderüb Venediklûden Nova Bodine nâm kapudân Nikolo Lopisovik sefinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti'anın gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle mu'tâd üzere Boğazhisarları'nda yoklanub derûnunda götürmesi memnû'âtdan metâ' olmadıkça eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmasına mümâna'at olunmamak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki. Fî evâ'ili ZA sene 114.

89: Bir sûreti dahi Venediklûden Covan Orebin nâm kapudânın Merkante de Çino sefinesiçün yazılmışdır. Fî evâhiri L sene 114.

(numarasız hüküm): İzmir kadısına hüküm ki

İstanbul ve tevâbi'i gümrüğü emîni olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Ahmed zîde mecdihu dergâh-ı mu'allâma 'arzuhâl edüb *Venedik tüccârı kemâ-fi'l-evvel karadan ve deryâdan memâlik-i mahrûseme kendü hâllerinde gelüb gidüb İstanbul ve İzmir ve Kıbrıs ve Trablusşam ve İskenderiye-i Mısır ve Haleb ve sâ'ir iskelelere getürdükleri ve alub götürdükleri emti'anın resm-i gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere verdiklerinden sonra ziyâde talebiyle ve muhdes olan tekâlîf mütâlebesiyle rencide olunmaya deyu 'ahidnâme-i hümayûnda mastûr ve mukayyed iken Venedik tâcirlerinden ba'zıları İzmir iskelesine getürdükleri ve alub götürdükleri emti'anın resm-i gümrüklerin 'ahidnâme-i hümayûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere vermekde ta'allül ve muhâlefet eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümayûn mücebince hüküm-i hümayûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümayûna mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümayûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki. Fî evâhiri R sene 114.*

90: *Konsolos*

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Venedik'in âsitâne-i sa'âdetimde olan büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhâl gönderüb İzmir iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihini görmek için Venediklü'den işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı Hâkânî kıdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Can Anton Lopacoli konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid'â-yı 'inâyet etmeğin bu nişân-ı hümâyûnu verdüm ve buyurdum ki mesfûr Can Anton Lopacoli zikr olunan iskelede konsolos olub ol cânibe varan Venediklünün 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince umûr ve maslahatın görüb kimesne dahl ve ta'arruz eylemeye, ve mezbûr konsolos ve âdemlerin kefil olmadan âherin borcu ve töhmeti için kimesne rencîde ve remîde etmeyüb tutub ta'addî eylemeye, ve eğer Venediklü tâ'ifesinden ol cânibde sulh ü salâha muhâlif esîr bulunub sahîh Venediklü re'âyâsından olduğu tebeyyün olur ise Müslüman olmuş ise âzâd oluna küfrî üzere ise 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince itlâk olunub Venedik konsolosuna teslim oluna ve eğer ol taraflarda harbî korsan eşkiyâsı ve Müslüman levendâtı Venedik barçaların ve âdemlerin deryâda tutub gâret eylediklerinden sonra ol cânibe getirürler ise vilâyet kadısı ve zâbitleri vilâyet halkı ile gâret ve hasâret olunan Venedik barçaların ve gemilerin ve esbâbların ve âdemlerin ve tob ve âletlerin korsan eşkiyâsının elinden halâs edüb Venedik'e göndermek için 'aynıyla Venedik konsolosuna teslim oluna, ve bu makûle fesâd eden levendât eşkiyâsı hüsn-i tedbîr ve tedârük ile ele getirülüb südde-i sa'âdetime gönderile ve eğer deryâda ve eğer limanda iken muhâlif rûzgâr çıkub Venedik gemilerinden biri helâk olur ise içinde bulunandan halâs olan âdemleri 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince Venedik'e ve istedikleri yere gidüb kimesne mâni' olmayub dahl ve rencîde eylemeyeler ve zikr olunan metâ'ı ve tob ve âlâtı dahi Venedik konsolosuna teslim olunub 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif ümenâ tâ'ifesinden ve gayriden bir ferd vechen mine'l-vücûh dahl ve ta'arruz eylemeye, ve ol cânibe karadan ve deryâdan varan Venedik bâzergânları ve re'âyâları ticâretlerinde ve kar ü kesblerinde olalar, ve tâcirleri ticâret eylediklerinde at ve yarak ve kurşundan gayri 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince memnû' olmayub şimdiye değin alıgeldigleri metâ'ı alub vilâyetlerine götürüb gümrüklerin kânûn-ı kadîm üzere verdiklerinden sonra ümenâ tâ'ifesi ve gayriler bir vechile barçalarından ve gemilerinden pîşkeş nâmıyla bir akçe ve bir habbelerin almayalar, ve ol câniblere sulh ü salâh ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince gelüb giden Venediklüler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb ticâret üzere olub yerleşmeyeler, 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif harâc ve sâ'ir

nesne teklif ve talep olunmayub ve bunlardan biri mürd oldukda beytü'l-mâlcî ve kassâm ve gayriler metrûkâtına dahl ve ta'arruz eylemeyüb Venedik konsolosuna teslîm oluna ki Venedik'de olan vârislerine teslîm eyleye Venediklünün birbirleri mâbeyninde da'vâ ve nizâ'ları vâkı' oldukda 'ahidnâme-i hümâyûn mûcebince Venedik konsolosu âyîn ve 'âdetleri üzere görüb bir ferd mâni' ve müzâhim olmaya [52] birer tarîk ile hükm ihrâc edüb rencide etmek isterler ise dahi ol makûle ahkâm-ı şerîfe ellerinden alınub ( ) Venedik'e gitmek istedikde kendüye ve esbâblarına ve âdemlerine kimesne dahl ve ta'arruz kılmaya. Ve yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde ( ) olunmayub narh-ı rûzî üzere akçesiyle zâd ü zevâdesi verile ve konsolos bir husûs için mahkemeye vardıkda ahvâli muktezâ-yı şer'î şerîf ve hak ve 'adl üzere görölüb icrâ-yı hakk olunub subaşî ve ehl-i 'örf fuzûlen evine varmayub bir vechile ihânet olunmaya mu'tâd-ı kadîm üzere istediği kimesneyi yasakçı ve murâd eylediği kimesneyi tercümân edüb bunları tebdîl ve tagyîrde 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif kimesne mâni' olmaya ve işbu nişân-ı hümâyûnumun mazmûn-ı münîfi dâ'imâ mer'î tutulub hilâfına rızâ ve cevâz gösterilmeye şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Fî evâhiri R sene 114.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı' olmağla tecdîd-i berât eylemişdir. Evâhiri N sene 115.

91: Âsitâne kâ'im-makâmına ve sekbanbaşîya ve hâssa bostancıbaşîya hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhal gönderüb kendünün ve âdemlerinin kefâf-ı nefsleriçün binyüzondört senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere İstanbul'a karîb iskele ve yalı ve adalardan akçesiyle iştirâ eylediği yalnız onbin medre hamrı Galata'da vâkı' menziline nakl eylemek için mukaddemen emr-i şerîfim verilüb sene-i merkuma mahsûb olmak üzere zikr olunan hamrdan bindörtü yüz medresi nakl olunub bâkî sekizbinaltı yüz medresi nakl olunmamağla yalnız sekizbinaltı yüz medre hamrın Galata'da vâkı' menziline nakl eyledikde kimesne mâni' olmayub Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba'd gümrük ve bâc ve 'avâyid ve harc nâmıyla ve sâ'ir bahâne ile akçe talep olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki. Fî evâhiri R sene 1114.

92: Âsitâne kâ'im-makâmına ve sekbanbaşı ve hâssa bostancıbaşıya hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh dergâh-ı mu'allâma 'arzuhal gönderüb yanında baştercümânı olan Tommazo Tarsiya nâm tercümânın ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün İstanbul'a karîb iskele ve yalı ve adalardan 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince ruhsat verüldüğü üzere senede bir def'a akçesiyle iştirâ ve Galata'da vâkı' menziline nakl eyledüğü ikibin medre hamrı işbu binyüzondört senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere iştirâ ve menziline nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba'd gümrük ve bâc ve 'avâyid ve harc nâmıyla ve sâ'ir bahâne ile akçe talep olunmayub ve nakline kimesne mâni' olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ'ili Muharrem seen 115.

93: Bahr-i Sefîd muhâfazasına me'mûr olan ümerâ-yı deryâya hüküm ki

Âsitâne-i sa'âdetimde mukîm olmak üzere gelecek Venedik baylosu Boğazhisarları'na geldikde mu'tâd-ı kadîm üzere âsitâne-i sa'âdetime nakl için iki kıt'a çekdiri lâzım olmağla siz ki ümerâ-yı deryâsız emr-i şerîfim vusûlünde sizden her kangınız Boğazhisarları'na karîb mahalde bulunursa mübâşir ta'yîn olunan ( ) ma'rifetiyle mükemmel forsa çekdirilerinizle ikiniz ber-vech-i müsâra'at Boğazhisarları'na gelüb mu'tâd-ı kadîm üzere elçi-i mûmâ ileyhi etbâ' ve ittibâ'ıyla¹⁶⁹ mahall-i mezbûrdan alub emn ü selâmet ile âsitâne-i sa'âdetime getürdükden sonra kemâ-fi'l-evvel me'mûr olduğunuz hıdmet-i muhâfazaya varub kıyâm eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâsıtı M sene 115.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı' olmağla tecdîd olunmuşdur. Fî evâ'il-i C sene 1115.

Ba'dehu yeniçeri ağası Mehmed Ağa'ya ve hâssa bostancıbaşıya hitâben baylosun 'arzuhalî ile tebdîl olunur. Fî evâ'ili ZA sene 115.

94: Sekbanbaşıya ve hâssa bostancıbaşıya hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhal gönderüb hâliyyen Venedik cumhûru tarafından âsitâne-i sa'âdetimde mukîm olmak üzere baylos ta'yîn olunan kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Gulyo Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* gelüb İstanbul'a dâhil olmağla kendünün ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün İstanbul'a karîb iskele ve yalı ve adalardan 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince ruhsat verüldüğü üzere senede bir def'a akçesiyle iştirâ ve Galata'da vâkı' menziline nakl

¹⁶⁹ Metinde "اتسبا عليه" şeklinde yazılmıştır.

eyledüğü onbin medre hamrı işbu binyüzonbeş senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere hânesine nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba'd gümrük ve bâc ve 'avâyid ve harc nâmıyla ve sâ'ir bahâne ile akçe talep olunmayub ve nakline kimesne mâni' olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olunmuşdur buyurdum ki. Fî evâ'ili RA sene 1115.

Binyüzonaltı senesine mahsûb olmak üzere dahi vech-i meşrûh üzere hükm-i hümâyûnum yazılmışdır. Fî evâhiri B sene 116.

[53]

95: Boğazhisarları kadıları ve Boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm olan Venedik baylosu Gulyo Güstinyani Kavalier *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma 'arzuhal gönderüb Venedikluden Olive nâm kapudân Madonna de Karmini seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti'anın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle mu'tâd üzere Boğazhisarları'nda yoklanub derûnunda götürmesi memnû'âtdan metâ' olmadıkça eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmasına mümâna'at olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ'ili RA sene 115.

96: Bir sûreti dahi târîh-i mezbûrda Paolo Ançeve nâm kapudânın Madonna de la Pace seffinesiçün yazılmışdır.

97: Bir sûreti dahi târîh-i mezbûrda İzepo Paçifini nâm kapudânın Santa Tarnite seffinesiçün yazılmışdır.

98: Boğazhisarları kadılarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavalier Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb elçi-i mûmâ ileyhi götürmek için Boğazhisarları önünde meks üzere olan iki kıt'a Venedik kalyonlarında olan Venediklüler kefâf-ı nefisleriçün iktizâ eden zâd ü

zevâdelerin iştirâ murâd eylediklerinde mahall-i mezbûr zâbiti olan Mustafa nâm kimesne mâni' olub ve hilâf-ı şer'-i şerîf resm nâmına ve sâ'ir bahâne ile akçe mütâlebe ve rencîde olundukların bildirüb zâd ü zevâdelerin iştirâsına hilâf-ı şer'-i şerîf mûmâna'at ve resm talebiyle rencîde olunmayub men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin akçelerin ve ashâbının rızâlarıyla narh-ı rûzî üzere kifâyet mikdârı zâd ü zevâdeler almalarına kimesne mâni' olmamak emrim olmuşdur buyurdum ki. Fî evâsıtı CA sene 1115.

99: Bozcaada kadısına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venedik baylosunu getürüb hâlen Boğazhisarları önünde olan iki kıt'a kalyonlardan su almak için gönderdikleri Mamarina Sale nâm Venediklünün yüzon senesinde Bozcaada çarşusuna karîb mahalde su alurken kazâ-i mezbûrda ( ) ve ( ) ve ( ) nâm şakîler yedimin iki yerinden hançer ile urub mecrûhen katl edüb ta'addî ve fesâd eylediklerin bildirüb zâbitleri ma'rifetiyle mahallinde şer'le görülüb ihkâk-ı hâk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin mahallinde şer'le görülüb ihkâk-ı hâk olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki. Fî evâsıtı CA sene 1115.

100: Boğazhisarları kadılarına ve dizdârlarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Gulyo Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venediklünden Vitorya nâm kapudân Betrine nâm re'isin seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti'anın kânûn-ı kadîm üzere gümrüğün edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki.

101: Konsolos.

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm olan Venedik'in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb İnebahtı iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr (ve) mesâlihini görmek için Venediklünden işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü'ş-şân-ı Hâkânî kıdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Kavaliyer Bernardo Makole konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı

şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin bu nişân-ı hümâyûnu verdüm ve buyurdum ki mesfûr Kavaliyer Bernardo Makole iskele-i merkûmede konsolos olub ol cânibe verilen Venediklülerin ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince umûr-ı maslahatın görüb kimesne dahl ve ta‘arruz eylemeye ve mezbûr konsolos ve âdemlerin kefil olmadın âherin borcu ve töhmeti içün kimesne rencîde ve remîde etmeyüb tutub ta‘addî eylemeye, ve eğer Venediklü tâ’ifesinden ol cânibde sulh ü salâha muhâlif esîr bulunub sahîh Venediklü re‘âyâsından olduğu sâbit olur ise Müslüman olmuş ise âzâd oluna ve yine [54] küfrî üzere ise ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince itlâk olunub Venedik konsolosuna teslîm oluna ve eğer ol taraflarda harbî korsan eşkıyâsı veyâ Müslüman levendâtı Venedik barçaların ve âdemlerin deryâda tutub gâret eyledikten sonra ol cânibe götürürlerse vilâyet kadısı ve zâbitleri vilâyet halkı ile gâret ve hasâret olunan Venedik barçaların ve gemilerin ve esvâbların ve âdemlerin ve top ve âletlerin korsan eşkıyâsının elinden halâs edüb Venedik’e göndermek içün ‘aynı ile Venedik konsolosuna teslîm oluna, ve bu makûle fesâd eden levendât eşkıyâsı hüsn-i tedbîr ve tedârûkle ele götürülüb südde-i sa‘âdetime gönderile. Ve eğer deryâda ve eğer limanda iken muhâlif rûzgâr çıkub Venedik gemilerin biri helâk olursa içinde bulunan halâs olan âdemleri ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince Venedik’e ve istedikleri yere gidüb kimesne mâni‘ olmayub kimesne dahl ve rencîde eylemeye ve zikr olunan metâ‘ı ve top ve âlâtı dahi Venedik konsolosuna teslîm olunub ‘ahidnâme-i hümâyûna muhâlif ümenâ tâ’ifesinden ve gayriden bir ferd vechen mine’l-vücûh dahl ve ta‘arruz eylemeye ve ol cânibe karadan ve deryâdan varan Venedik bâzergânları ve re‘âyâları ticâretlerinde ve kâr ü kesblerinde olalar. Ve tâcirleri ticâret eylediklerinde at ve yarak ve kurşundan gayri ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince memnû‘ olmayub şimdiye değin alıgeldikleri metâ‘ı alub vilâyetlerine götürüb gümrüklerin kânûn-ı kadîm üzere verdiklerinden sonra ümenâ tâ’ifesi ve gayriler kânûn-ı kadîmden ve ‘ahidnâme-i hümâyûnda ta‘yîn olunandan ziyâde gümrük taleb eylemeyüb ve ümenâ ve iskele yasakçıları ve gayriler bir vechile barçalarından ve gemilerinden pîşkeş nâmıyla bir akçe ve bir habbelerin almaya ve ol câniblere sulh ü salâh ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince gelüb giden Venediklüler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb ticâret üzere olub yerleşmeyeler ‘ahidnâme-i hümâyûna muhâlif harâc ve sâ’ir nesne teklîf ve taleb olunmaya ve bunlardan biri mürd oldukda beytü’l-mâlcî ve kassâm ve gayriler metrûkâtına dahl ve ta‘arruz etmeyüb Venedik konsolosuna teslîm oluna ki Venedik’de olan vârislerine teslîm eyleye. Venediklülerin birbirleri mâbeyninde da‘vâ ve nizâ‘ları vâkı‘ oldukda ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince Venedik konsolosu âyîn ve ‘âdetleri üzere görüb bir ferd mâni‘ ve müzâhim olmaya ve bir tarîk ile hükm ihrâc edüb rencîde etmek ise dahi ol makûle ahkâm-ı şerîfe ellerinden alınub südde-i sa‘âdetime gelmek veyâhûd Venedik’e gitmek istedikde kendüye ve esvâblarına ve âdemlerine kimesne dahl ve ta‘arruz kılmaya. Ve yolda ve izde ve menâzil ve

merâhilde rencide olunmayub narh-ı rûzî üzere akçesi ile zâd ü zevâdesi verile. Ve konsolos bir husûs için mahkemeye vardıkda ahvâli muktezâ-yı şer‘-i şerîf ve hakk ve ‘adl üzere görölüb icrâ-yı hakk olunub subaşı ve ehl-i örf fuzûlen evine varmayub bir vechile ihânet olunmaya. Ve mu‘tâd-ı kadîm üzere istediği kimesneyi ve murâd eylediği âdemi tercümân edüb bunları tebdîl ve ta‘yînden ‘ahidnâme-i hümâyûna muhâlif kimesne mâni‘ olmaya. Ve işbu nişân-ı hümâyûnumun mazmûn-ı münîfi dâ‘imâ mer‘î tutulub hilâfına rızâ ve cevâz gösterilmeye. Şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Fî evâhiri CA sene 1115.

Yerine âheri nasb olunmuşdur.

102: Konsolos.

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi‘l-milleti‘l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde olan Venedik’in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet ‘avâkıbuhu bi‘l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb Atina iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ‘ifesinin umûr ve mesâlihini görmek için kendü cinslerinden râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü‘ş-şân-ı Hâkânî kıdvetü ‘ayâni‘l-milleti‘l-Mesîhiyye Kavaliyer Nikolo Malavesi konsolos nasb ve ta‘yîn olunmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid‘â-yı ‘inâyet etmeğin kadîmden olugeldüğü üzere konsolos ta‘yîn olunub nişân-ı hümâyûn verdüm ve buyurdum ki deyu şürûtuyla yazılmışdır. Fî evâ‘ili C sene 1115.

Berât verilmişdir.

103: İzmir kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi‘l-milleti‘l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm olan Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi‘l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb *Venedik tüccârı kemâ-fi‘l-evvel karadan ve deryâdan memâlik-i mahrûseme kendü hallerinde gelüb gidüb İstanbul ve İzmir ve Kıbrıs ve Trablusşam ve İskenderiye-i Mısır ve Haleb ve sâ‘ir iskelelere getürdükleri ve alub götürdükleri emti‘anın resm-i gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere verdiklerinden sonra ziyâde talebiyle ve muhdes olan teklîf mütâlebesiyle rencide olunmayalar ve gemileri gitdikde sâ‘ir müste‘men tâ‘ifesinden alınagelen üçyüz akçe selâmetlik resmini Venedik sefineleri dahi edâ eyleyeler ziyâde taleb olunmaya deyu ‘ahidnâme-i hümâyûnda mastûr ve mukayyed iken İzmir’de dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerinin postal bahâşiçün ta‘yîn olunan kollukda olan yasakçılar ol tarafa gelüb giden Venedik tüccârı*

sefnelerinden ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir yasakçı akçesi nâmiyla ve sâ’ir bahâne ile akçe taleb ve tâcirlerini rencide ve remide eylediklerin bildirüb ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ta‘addî etdirilmeyüb men’ ü def’ olunmak bâbında hükm-i hümâyûn ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı B sene 1115.

104: Bosna vâlisî vezîr İbrahim Paşa’ya hüküm ki

Emîrül-ümerâi’l-kirâm sâbıkan Bosna beylerbeyi Seyfullah *dâme ikbâlehu* südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüb medîne-i Mostar sâkinlerinden olub tüccâr tâ’ifesinden Hüseyin nâm kimesne bundan akdem birkaç nefer refikleriyle Dobravnik [55] iskelesinden Venedik sefinesiyle Venedik’e götürdüğü eşyayı fûrûht ve yine Venedik sefinesiyle Dobravnik iskelesine gelürken ( ) vâkı’ İstirya civarında Françelüden Moşö Karbin nâm kapudân mezbûrları ahz ve yanlarında bulunan emti‘a ve nukûdların gasb ve kendülerin götürüb üç ay der-zindan ve ba‘dehu ıtlâk eyleyüb gasb eylediği emti‘a ve nukûddan bir nesne vermeyüb külli gadr olduğun bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâsına ‘arz etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *serhadlerde gerek dem ü dîne müte‘allık ve gerek bir gayri dürlü nizâ‘ zuhûr edüb hâlen mu‘âraza ve muhâsama vâkı’ oldukda ol serhaddin zâbitleri ma‘rifetiyle mahallinde şer‘le hak ve ‘adl üzere görülüb bâ‘is-i mu‘âraza her ne ise def’ ü ref’ olunub âsitâne-i sa‘âdetime ve Venedik ümerâsına i‘lâma muhtâc eylemeyüb tarafeyne zahmet verilmemek üzere bi-eyyi vechin kâne mahallinde faysal vermeğe takayyüd oluna bir vechile mahallinde fasl edemedikleri sûretde sıhhati üzere ‘arz ü i‘lâm oluna deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın sen ki vezîr-i müşârün ileyhsin Venedik cumhûru tarafından Dalmaçya cânibinde zâbit olan cenerale mektûb yazub mezkûrun vech-i meşrûh üzere Venediklü ile nizâ‘ı her ne ise ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince mahallinde faysal vermeğe takayyüd ve ihtimâm eylesin şöyle ki ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince nizâ‘larına mahallinde bir vechile faysal verilmez ise sıhhati üzere der-i devlet-medârıma ‘arz ü i‘lâm eylemek bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki. Fî evâ’ili N sene 115.*

105: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesfihiyye âsitâne-i sa‘âdetimde olan Venedik’in büyükelçisi Lorenço Soranço Kavaliyer Prokurator *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime

‘arzuhal gönderüb taht-ı ‘âlî-baht üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı’ olmağla ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın İzmir iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ’ifesinin umûr ve mesâlihın görmek için sene erba‘a ‘aşer ve mi’e ve elf Zi’l-hiccesinin evâhirinden berü merhûm ve mağfîret-nişân karındaşım Sultân Mustafa Han ‘aleyhi’r-rahme vel-gufrân berâtıyla konsolos olan Venediklûden râfî‘-i tevkî‘-i refî‘ü’ş-şân-ı Hâkânî kıdvetü a‘yânîl-milleti’l-Mesîhiyye Can Anton Lopacoli’nin berâtı tecdîd olunmak bâbında ‘inâyet ricâ etmeğın müceddeden şürûtuyla berât verilmişdir. Fî evâhiri N sene 115.

Müddeti tamâm olmağla ref’inden Yakomo Selanero’ya verilmişdir. 3 M sene 122.

106: Ber-vech-i arpalık Karlılı sancağına mutasarrıf ve Ağrıboz muhâfazasında olan vezîr Numan Paşa’ya hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Ebubekir nâm sipâhî südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal edüb Karlılı sancağında mutasarrıf olduğı tîmârı mülhakâtından Voyniça nâhiyesine tâbi‘ Kalmı cezîresi demekle ma‘rûf mezra‘a hîn-i temdîdde Devlet-i ‘Aliyyem arâzîsinin hudûdu dâhilinde kalmışiken Venedik re‘âyâsı gelüb zabt ve zirâ‘at ve mahsûlün kaldırub götürüb ‘öşrün dahi vermeyüb tîmârı mahsûlüne küllî gadr olunduğın bildirüb ol bâbda hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğın ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *Akdeniz ve ol semtde olan gayri denizlerde vâkı’ adalar bu sonraki cenk evvelinde oldukları hâl üzere Devlet-i ‘Aliyye’min zabtında kalalar. Ve Venedik cumhûru tarafından harâc veyâ gayri virgü veyâhûd gayri her ne ki bu cenk esnâsında ihdâs olundu ise mûmâ ileyh cumhûr cânibinden taleb olunmaya. Ve serhadlerde gerek dem ü dîne müte‘allık ve gerek bir gayri dürlü nizâ‘ zuhûr edüb mu‘âraza ve muhâsama vâkı’ oldukda ol serhaddin zâbitleri ma‘rifetiyle mahallinde şer‘le hakk ve ‘adl üzere görölüb bâ‘is-i mu‘âraza her ne ise def’ ü ref’ olunub âsitâne-i sa‘âdetime ve Venedik ümerâsına i‘lâma muhtâc eylemeyüb tarafeyne zahmet verilmemek üzere bi-eyyi vechin kâne mahallinde faysal verilmeğe takayyüd ve ihtimâm oluna bir vechile mahallinde fasl edemedikleri sûretde sıhhati üzere ‘arz ü i‘lâm oluna deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın sen ki vezîr-i müşârün ileyhsin Anadolu tarafından Venedik cumhûru cânibinden zâbit olan cenerale mektûb yazub mezkûrun vech-i meşrûh üzere Venediklü ile nizâ‘ı her ne ise ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince mahallinde faysal vermeğe takayyüd ve ihtimâm eylesin. Şöyle ki ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince nizâ‘larına mahallinde bir vechile faysal verilir ise sıhhati üzere der-i devlet-medârıma i‘lâm eylemek emrim olmuşdur buyurdum ki.*

107: Filibe kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Gulyo Güstinyani Kavalier *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedik'den bu tarafa mektûblar ile gönderilen *portaliçe* ta'bîr olunur üç Venediklü re'âyâsından üç nefer sâ'ileri Filibe'ye geldiklerinde cizyedâr olan kimesne tutub 'ahidnâme-i hümâyûn ve yedlerinde olan emr-i şerîfime mugâyir cizye evrâkı verüb harâc nâmıyla cebren akçelerin alub ta'addî eylediğın bildirüb ol bâbda hükmi hümâyûnum ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrusemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlül-kadrim ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel eyleyüb dahi cizyedârın vech-i meşrûh üzere harâc nâmıyla alduğı akçe her ne ise girü redd etdirdikden sonra fî-mâ-ba'd dahi ol makûle Venedik re'âyâsından yerleşmeyüb gelüb girü gidenleri 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harac mütâlebesiyle kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyüb men' ü def' eyleyüb 'ahidnâme hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz. Fî evâhiri N sene 115.

[56]

108: Âsitâne-i sa'âdetimden karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varınca yol üzerinde olan beylerbeyilere ve sancakbeyleri ve kadılar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ' dizdârları ve iskele emînleri ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Venedik'in âsitâne-i sa'âdetimde olan büyükelçisi Lorenço Soranço Kavalier Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* 'avd ü insirâfa me'zûn olmağla her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına varub dâhil olur ise münâsib mahallere kondurub yanında olan âdemler ve giydikleri libâslara ve bindikleri davarlarına ve ahmâl ve eskâllerine ve götürdükleri para ve yarak ve hedâyâ için götürdükleri metâ'larına kimesneyi dahl ve ta'arruz etdirmeyüb zaleme ve ehl-i fesâddan koruyub ve iktizâ eden mahallerde kirâsıyla davar ve 'araba ve lâzım olan zâd ü zevâdelerin narh-ı rûzî üzere akçeleriyle tedârükde cümleiniz takayyüd ve ihtimâm edüb bir husûsda zarûret ve muzâyaka çekdirmeyüb ve siz ki iskele emînlerisiz *yanınızda gümriğe müte'allık esbâb ve metâ' vardır* deyu esbâblarından ve hedâyâ için götürdükleri metâ'larından nesne taleb eylemeyüb her biriniz himâyet ve sıyânet ve merâsim-i mihmân-nüvâziye ri'âyet ederek refâh-ı hâl ve ferağ-ı bâl ile birbirinize irsâl ve îsâle takayyüd ve

ihitimâm ve hilâfından ihtirâz ve esbâb eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır. Fî evâhiri N sene 115.

109: Dergâh-ı ‘âlî yeniçerileri ağasına ve hâssa bostancıbaşısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu Gulyo Güstinyani Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb berât-ı şerîfimle yanında baştercümân olan Tarsiya nâm tercümânın ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün İstanbul’a karîb iskele ve yalı ve adalardan ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ruhsat verüldüğü üzere senede bir def‘a akçesiyle iştirâ ve Galata’da vâkı‘ menziline nakl eyledüğü ikibin medre hamrı işbu binyüzonbeş senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere akçesiyle iştirâ ve hanesine nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba‘d gümrük ve bâc ve ‘avâyid ve harc nâmıyla ve sâ’ir bahâne ile akçe talep olunmayub ve nakline kimesne mâni‘ olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel eyleyüb dahi sene-i mezbûra mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere akçesiyle iştirâ ve menziline götürdüğü ikibin medre hamrın nakline kimesneyi mümâna‘at etdirmeyüb Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba‘d gümrük ve bâc ve ‘avâyid ve harc nâmıyla ve sâ’ir bahâne ile akçe talep etdirmeyesin ammâ mukayyed olasın ki mikdâr-ı mu‘ayyeneden ziyâde ve senede iki def‘a alınmak ihtimâli olmaya şöyle bilesiz. Fî evâhiri Z sene 115.

Binyüzonaltı senesine mahsûb olmak üzere dahi vech-i meşrûh üzere yazılmışdır. Fî evâhiri B sene 116.

110: Tercümân

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı‘ olmağla ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm olan Venedik baylosu yanında sene selase ‘aşer ve mi’e ve elf şehir-i Ramazanının evâhirinden berü merhûm ve mağfûrün-nişân karındaşım Sultân Mustafa Han *‘aleyhi’r-rahme vel-gufrân* berâtıyla baştercümân olan râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Tommazo Tarsiya südde-i sa‘âdetime gelüb berâtı tecdîd olunmak bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin mücebince müceddeden şürûtuyla yazılmışdır. Fî evâhiri M sene 116.

Mesfûr mürd olmağla yerine Hacı Nikola Hacı Yorgi Kiraki Selanik'de Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere nasb ve ta'yîn olunub berât-ı 'âlîşânım yazılmışdır. Fî evâsıtı L sene 1156.

111: Tercümân

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesfîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm olan Venedik elçisi İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb yanında tercümânlık hıdmetinde olan râfi'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı Hâkânî Rinaldo Karli bî-berât olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere emr-i şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın bu nişân-ı hümâyûnu verdüm ve buyurdum ki mesfûr Rinaldo Karli tercümân olub tercümânlık hıdmetinde olanlar ve oğulları ve hıdmetkârları harâc ve 'avârız ve kassâmiyye akçesi ve sâ'ir rüsûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencîde olunmayub ve kul ve câriye istihdâm edermişsiz deyu kimesne harâc ve rüsûm taleb eylemeye ve me'kûlât ve meşrûbât ve melbûsât ve mefrûşâtına kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyüb kadîmden olugeldüğü üzere 'afv olunub ve rüsûm ve gümrük ve bâc taleb olunmaya ve evlerine 'askerîden konak konulmağla rencîde olunmaya ve kendü bağında hâsıl olan şireden hamr emîni ve Galata voyvodası sâ'irlerden olugeldüğü üzere fuçı akçesi taleb eylemeyüb kendüsü ve âdemleri ve tasarrufunda olan hâneleri harâc ve 'avârız ve kassâb akçesinden ve resm-i masdâriyyeden ve tekâlîf-i 'örfiyyenin cümlesinden mu'âf ve müsellemler olub harâc ve sâ'ir bahâne ile bir akçe ve bir habbesi alınmaya ve mezbûr ile her kimin da'vâsı olur ise ellerinde olan 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince âsitâne-i sa'âdetime havâle olunub gayri yerde itmâm olunmaya ve mezbûr tercümân ba'zı zamânda bir yere gitmek istedikde gidişde ve gelişde ve karada ve deryâda ve menâzil ve merâhilde kendüye ve esbâb ve davarına ve emvâl ve erzâkına ve yanında olan âdemlerine ulakdan ve ulak akçesinden ve gayri cânibden kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyüb ve her kanda dâhil olur ise zâd ü zevâde ve sâ'ir zâhiresin narh-ı rûzî üzere akçesiyle aldıkda bir ferd ta'allül ve nizâ' eylemeye ve muhavvif ve muhâtara olan yerlerde başına ak sarınub ve kılıç ve ok ve mehmûz ve sâ'ir âlât-ı harb götürdükde kadılar ve beylerbeyiler ve beyler ve gayriden bir ferd rencîde ve remîde eylemeyüb ânın gibi ta'addî ve tecâvüz üzere olanlar men' ü def' olunub 'ahidnâme-i hümâyûn olugeldüğü üzere himâyet ve sıyânet ve dâ'imâ işbu nişân-ı hümâyûnumun mazmûn-ı münîfi ile 'amel olunub hilâfına rızâ ve cevâz gösterilmeye şöyle bilesiz. Fî evâ'ili B sene 116.

Mesfûr mürd olmağla yerine Manolaki Hacı Degano Selanik'de Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere nasb ve ta'yîn olunub berât-ı şerîf yazılmışdır. Fî evâ'ili ZA sene 1155.

112: Tercümân. Bir sûreti dahi İsak Ralli için yazılmışdır. Fi't-târîh el-mezbûr.

Fevtinden oğlu Kristoforo Ralli'ye tevcîh olunmuşdur. 5 Z sene 153.

113: Tercümân. Bir sûreti dahi Canbatista Navon için yazılmışdır. Fi't-târîh el-mezbûr.

Mesfûr halik olmağla yerine Kıbrıs'da Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere Françesko Libretti nasb ve ta'yîn olunub berât verilmişdir. Fî 11 S sene 1161.

114: Tercümân. Bir sûreti dahi Kristoforo Tarsiya için yazılmışdır. Fi't-târîh el-mezbûr.

Mesfûr Kristoforo Tarsiya mürd olmağla yerine Yorgaki Nikola Ricci Selanik konsolosu yanında tercümân olmak üzere nasb ve ta'yîn olunub berât-ı şerîf yazılmışdır. Fî ( ) Z sene 1155.

[57]

115: Hisâr kazâsı muzâfâtından ( ) nâhiyyesi nâ'ibine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm olan Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb kendünün ve âdemlerinin kefâf-ı nefsleriçün nâhiyye-i mezbûreye tâbi' Istranca ve sâ'ir karyelerden rızâlarıyla satanlardan akçesiyle iştirâ eyledüğü yüzyirmi re's basdırmalık kara camuzu Galata'da vâkı' menziline nakl eyledikde ümenâ ve subaşılar ve yasakçılar ve sâ'ir zâbitler tarafından kimesne mâni' olmayub 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir gümrük ve bâc ve 'avâyid ve harc nâmıyla ve sâ'ir bahâne ile rencîde ve remîde olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi vech-i meşrûh üzere iştirâ eyledüğü yüzyirmi re's kara camuzun nakline kimseyi mûmâna'at etdirmeyüb 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir gümrük ve bâc ve 'avâyid ve harc nâmıyla ve sâ'ir bahâne ile rencîde ve remîde etdirmeyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kilasız. Fî evâ'ili Ş sene 116.

116: Galata monlasına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Galata'da vâkı' kendülere mahsûs fırında kendünün ve tercümân ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün Venediklûden Canbatista nâm müste'men francıla ve frenk etmeği tabh edüb bir vechile dahl olunmak îcâb eylemez iken muhtesib olanlar tarafından ta'arruz ve mûmâna'at olunduğun bildirüb men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin kendülere mahsûs olan firancıla etmeği tabhına mûmâna'at olunmayub memnû' olan somun tabh etdirilmek ihtirâz olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel eyleyüb dahi vech-i meşrûh üzere kendülere mahsûs olan fırında francıla ve frenk etmeği tabhına kimesneyi mûmâna'at etdirmeyüb memnû' olan somun tabhından ihtirâz eylesin şöyle bilesin. Tahrîren fî evâ'ili N sene 116.

117: İzmir kadısına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb İstendil ve Zaklise ve Mora ve sâ'ir Venedik'e tâbi' cezîre ve yerlerden ticâret tarîkiyle ol tarafa gelüb gidüb yerleşmeyüb gelüb girü giden Venedik re'âyâsını cizyedârlar tarafından 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harac mütâlebesiyle ahz ve habs ve gadr ve ta'addî etmeleriyle 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye gelüb girü gide ânlardan harac taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir rencîde olunmamak üzere karındaşım merhûm ve mağfûrûn leh Sultân Mustafa Han *tâbe serâhu* zamânında emr-i şerîf verüldüğün bildirüb tecdîdin ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunub 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir rencîde olunmamak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri N sene 116.

118: Girid vâlîsi vezîr Numan Paşa ve Hanya muhâfızı vezîr Abdullah Paşa'ya ve Kandiye ve Hanya kadılarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venedik'e tâbi' Sude ve İspirlonka palankalarının re'âyâsı varub eyalet-i mezbûrede kâr ü kesb ve ticâret edüb ol tarafın re'âyâsı memnû'âtdan olmayub sâ'ir müste'men tâ'ifesine bey' eyledikleri esbâbı bunlara dahi bey' eylediklerinde 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir kimesne mâni' olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *câni beynin re'âyâsı karada ve deryâda tarafeynin memleketlerinde emniyet ve âsûdelik ile ticâret ve kar ü kesb*

edüb kimesne mâni' olmaya deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri N sene 116.

119: *Tercümân*

Nişân oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde olan Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb İzmir'de Venedik konsolosu yanında tercümân olan râfi'-i tevkî'-i refi'ü'-ş-şân-ı Hâkânî İlya Koryel bî-berât olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın bu berât-ı hümâyûnu verdüm ve buyurdum ki mesfûr İlya Koryel İzmir konsolosu yanında tercümân olub tercümânlık hıdmetinde olanlar ve oğulları ve hıdmetkârları harâc ve 'avâriz ve kassâbiyye akçesi ve sâ'ir rüsûm ve tekâlf-i 'örfiyye teklîfi ile rencîde olunmayub ve *kul ve câriye istihdâm edermişsiz* deyu kimesne harâc ve rüsûm taleb eylemeye ve me'kûlât ve meşrûbât ve melbûsât ve mefrûşâtına kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyüb kadîmden olugeldüğü üzere 'afv olunub ve rüsûm ve gümrük ve bâc taleb olunmaya ve evlerine 'askerîden konak konulmağla rencîde olunmayub tekâlf-i 'örfiyyenin cümlesinden mu'âf ve müsellemler olub ve mezbûr ile her kimin da'vâsı olursa ellerinde olan 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince âsitâne-i sa'âdetime havâle olunub gayri yerde istimâ' olunmaya ve mezbûr tercümân ba'zı zamânda bir yere gitmek istedikde gidişde ve gelişde ve karada ve deryâda ve menâzil ve merâhilde kendüye ve esbâb ve davarlarına ve emvâl ve erzâkına ve yanında olan âdemlerine ulakdan ve ulak akçesinden ve gayri cânibden kimse dahl ve ta'arruz eylemeyüb ve her kanda dâhil olursa zâd ü zevâde ve sâ'ir zâhiresin narh-ı rûzî üzere akçesiyle aldıkda bir ferd ta'allül ve nizâ' eylemeyüb ve muhavvif ve muhâtara olan yerlerde başına ak sarınub ve kılıç ve ok ve yay ve mehmûz ve sâ'ir âlet-i harb götürdükde kadılar ve beylerbeyilerden ve gayriden bir ferd rencîde ve remîde eylemeyüb 'ahidnâme-i hümâyûn ve olugeldüğü üzere himâyet ve sıyânet ve dâ'imâ işbu nişân-ı hümâyûnumun mazmûn-ı münîfi ile 'amel olunub hilâfına rızâ ve cevâz gösterilmeye şöyle bileler. Fî evâhiri N sene 116.

Ref'inden Kıryako veledi Yasef'e verilmişdir. 3 C sene 122.

120: Tercümân

Bir sûreti dahi

Abram Danom nâm tercümân için yazılmışdır. Fi't-târîh el-mezbûr.

Mesfûr Abram Danom mürd olub yeri hâlî ve hıdmeti mu'attal kalmağla yerine Laskari Griçi Berniko Selanik konsolosu yanında tercümân olmak üzere nasb ve ta'yîn olunub yedine berât-ı şerîf verilmişdir. Fî evâsıtı B sene 1155.

[58]

121: İzmir kadısına ve kazâ-i mezbûrun kethüdâ yeri ve yeniçeri serdârı ve voyvoda ve sâ'ir ayan-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb İzmir'de Venedik konsolosu yanında berât-ı şerîfimle tercümân olanlar ve oğulları ve oğulları ve hıdmetkârları ve sâ'ir ol tarafa gelüb giden Venediklü harâc talebiyle rencîde olunmak icâb eylemez iken cizyedâr olanlar *İzmir'e gelüb giden Venediklünün cümlesinden harâc almak üzere Mâliyye tarafından emrimiz vardır* deyu tercümânları ve oğullarını ve hıdmetkârlarını ve sâ'ir Venediklü'yü 'ahidnâme-i hümâyûn ve yedlerinde olan berâta mugâyir harâc talebiyle rencîde ve remîde eylediklerin bildirüb men' ü def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedikluden gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harac talep olunmaya* deyu 'ahidnâme-i hümâyûnda mastûr olub tercümânlık hıdmetinde olanlar ve oğulları ve hıdmetkârları harâc ve 'avârız ve kassâbiyye akçesi ve sâ'ir rüsûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencîde olunmayub *kul ve câriye istihdâm edermişsiz* deyu kimesne harâc ve rüsûm taleb eylememek üzere iki nefer tercümânlara verilen berâtların kaydlarında mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn ve berâtları mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel eyleyüb dahi berât-ı şerîfimle tercümân olan iki nefer mezbûrları ve oğullarını ve hıdmetkârlarını ve sâ'ir ol tarafa gelüb giden Venediklü harâc mütâlebesiyle kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyüb men' ü def' eyleyüb mezbûr 'ahidnâme-i hümâyûn ve tercümânların yedlerinde olan berâtın hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Fî 27 N sene 116.

122: Âsitâne-i sa'âdetimden karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varub gelince yol üzerinde vâkı' olan kadılara ve zikr olunan kazâların kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzu hâl gönderüb Venedik re'âyâsından olub mektûblar ile Venedik tarafına gönderdüğü *portaliçe* ta'bîr olunur sâ'ileri gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olurlar ise menâzil ve merâhilde kendülere ve giydikleri libâslarına kimesneyi dahl ve ta'arruz ve mürûr ve 'ubûrlarına mûmâna'at ve harâc ve sâ'ir tekâlif talebiyle rencîde ve remîde etdirilmeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra îsâl etdirilmek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur deyu üç kıt'a yazılmışdır. Fî 13 L sene 116.

123: Venedik serhaddinden karadan ve deryâdan âsitâne-i sa'âdetime gelince yol üzerinde vâkı' olan beylerbeyilere ve sancakbeylerine ve kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ' dizdârları ve neferât ağaları ve iskele emînleri ve havâss ve evkâf voyvodaları ve zâbitleri ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Mûmâ ileyh baylos südde-i saadetime 'arzu hâl gönderüb mümtâz ve mu'teber Venedik beylerinden kıldvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Karlo Rucini Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* cülûs-ı hümâyûnum tehniyesiçün Venedik ümerâsı tarafından büyükelçi ta'yîn ve âsitâne-i sa'âdetime gelmek üzere olduğun i'lâm etmekle imdi her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına gelüb dâhil olursa münâsib mahallere kondurub yanında olan âdemlerine ve giydikleri libâs ve bindikleri davarlarına ve ahmâl ve eskâllerine ve götürdükleri para ve yaraklarına ve hedâyâ için getürdükleri metâ'larına kimesneyi dahl ve ta'arruz etdirmeyüb zaleme ve ehl-i fesâddan koruyub ve iktizâ eden mahallerde kirâsıyla davar ve 'araba ve lâzım olan zâd ü zevâdelerin narh-ı rûzî üzere akçesiyle tedârükde cümleliz takayyüd ve ihtimâm edüb bir husûsda zarûret ve muzâyaka çekdirmeyüb ve siz ki neferât ağalarısız muhavvif ve muhâtara olan mahallerde ve geçid ve derbendlerde yanına kifâyet mikdârı âdemler koşub hıfz ü hırâset ederek emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve siz ki iskele eminlerisiz *yanınızda gümrüğe müte'allık esbâb ve ve metâ' vardır* deyu esbâblarından ve hedâyâ için getürdükleri metâ'larından nesne taleb eylemeyüb her biriniz himâyet ve sıyânet ve merasim-i mihmân-nüvâzîye ri'âyet ederek refâh-ı hâl ve ferağ-ı bâl ile birbirinize irsâl ve bir gün evvel mahall-i me'mûra îsâle takayyüd ve ihtimâm ve hilâfından ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır. Fî 25 L sene 116.

124: Ber-vech-i arpalık İskenderiye ve İlbasan sancakları mutasarrıflarına ve Draç ve Ülgün ve ( ) kadılarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedikluden Corco Macaro nâm kapudân ticâret tarikiyle Draç'a geldikde Ülgün kazâsı sâkinlerinden olub Hüseyin Re'is'in seffinesi neferâtından Halil Karanya ile karındaşı Receb nâm şakiler kapudân-ı mesfûru bıçak ile dokuz yerinden cerh ve katl edüb ta'addî ve fesâd eyledikleri keşf ve hüccet-i şer'iyeye olunduğun bildirüb her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsında bulunurlar ise ahz ve Dîvân-ı hümâyûnuma ihzâr olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere mezbûrlar bi-eyyi hâlin ahz ve Dîvân-ı hümâyûnuma ihzâr olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri Z sene 116.

125: Ber vech-i arpalık İlbasan ve İskenderiye sancakları mutasarrıflarına ve Draç ve ( ) kadılarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsime gelüb giden Venedik tüccârı emniyet ve âsûdelik ile gelüb gidüb himâyet ve sıyânetleri lâzım iken Venedikluden Corci Macaro nâm kapudân bundan akdem ticâret tarikiyle Draç'a geldikde kendü hâlinde iken Ülgünlü Hüseyin Re'is'in gemisi levendâtından Halil ile karındaşı Receb nâm şakiler kapudân-ı mesfûru bıçak ile dokuz yerinden darb ve mecrûh ve katl edüb ta'addî ve fesâd eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunub ol makûleler men' ü def' ve Venedik tüccârı himâyet ve sıyânet olunub 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir kimesneye ta'addî ve tecâvüz etdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *cânibeynin re'âyâsı karada ve deryâda tarafeynin memleketlerinde emniyet ve âsûdelik ile ticâret ve kâr ü kesb edüb kimesne mâni' olmaya Venedik tüccârı emîn ve sâlim gelüb gidüb alışveriş edüb bir ferd dahl ve ta'arruz ve rencide ve remide eylemeyüb himâyet ve sıyânet olunalar* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel eyleyüb dahi ol makûle ta'addî ve tecâvüze tasaddî olanlar men' ü def' ve Venedik tüccârı himâyet ve sıyânet olunub mezbûr 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir kimesneye rencide ve remide etdirilmeyüb 'ahidnâme-i hümâyûn hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz. Şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yedlerinde ibkâ edüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Fî evâ'ili M sene 117.

[59]

126: Draç kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb bundan akdem İbrahim ve Hasan nâm kimesneler Draç kazâsında ber-vech-i iştirâk mutasarrıf oldukları mülk 'arsayı senede üçer bin akçeye Draç'da Venedik konsolosu olan Corci Kommano'ya icâr ve teslîm edüb binâyâ izn vermeleriyle konsolos-ı mesfûr dahi ol 'arsada malıyla nefsiçün ebniye ihdâs etdikden sonra mürd olub binâsı vârislerine intikâl etmekle mülk-i mevrûsları olan ebniyeyi kal' murâd eylediklerinde mezbûrlar *biz ebniyeyi dahi arsa ile mâ'an zabt ederiz* deyu hilâf-ı şer'-i şerîf nizâ' eylediklerin ve bu bâbda şeyhü'l-İslâmdan fetvâ-yı şerîfe verildüğüün bildirüb mücebince 'amel ve icrâ-yı hak olunmak bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ etmeğin mahallinde şer'le görülmek emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı M sene 117.

127: Draç kadısına hüküm ki

Baylos 'arzuhal gönderüb Ramazan Hoca nâm kimesne vasî olduğu sagîrin Draç kasabasında vâkı' mülk 'arsasını senede altıyüz akçeye Draç'da Venedik konsolosu olan Corci Kommano'ya icâr ve teslîm edüb binâyâ izn vermekle konsolos-ı mesfûr dahi ol 'arsada malıyla nefsiçün ebniye ihdâs etdikden sonra mürd olub binâsı vârislerine intikâl etmekle mülk-i mevrûsları olan binâyı kal' murâd eylediklerinde mezbûr Ramazan Hoca *ebniyeyi dahi arsa ile mâ'an alub zabt ederim* deyu hilâf-ı şer'-i şerîf nizâ' eyledüğüün ve bu bâbda şeyhü'l-İslâmdan fetvâ-yı şerîfe verüldüğüün bildirüb mücebince 'amel ve icrâ-yı hak olunmak bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ etmeğin mahallinde şer'le görülmek emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı M sene 117.

128: Boğazhisarları kadıları *zîde fazlıhümâya* ve Boğazhisarları dizdârları *zîde hıfzuhümâya* hüküm ki

Baylos 'arzuhal gönderüb Venediklûden Dona Nazopole Santi Simalon Çapati San Nikola nâm kapudân seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti'anın gümrüğüün kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmak bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâ'ili RA sene 1116.

129: Bir sûreti dahi Venediklûden Françesko Rakane Santi Simano nâm kapudânın seffinesi için yazılmışdır.

130: Bir sûreti dahi yine Venediklûden Poseto Moçi Dolfin nâm kapudânın seffinesi için yazılmışdır.

131: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsîtâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik elçisi İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Draç ve sâ'ir Arnavudluk'a tâbi' iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihın görmek için konsolos olan Corco Kommano mürd olub yerine Venediklûden işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî kıdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Kavaliyer Petro Roza konsolos nasb ve tâ'yîn olunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın bu nişân-ı hümâyûnu verdüm ve buyurdum ki mesfûr Kavaliyer Petro Roza zıkr olunan iskelelerde konsolos olub ol câniblere varan Venediklülerin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince umûr ve mesâlihın görüb kimesne dahl ve ta'arruz eylemeye ve mezbûr konsolos ve âdemlerin kefil olmadan âherin borcu ve töhmeti için rencîde etmeyüb tutub ta'addî eylemeye. Ve diğerk Venediklû tâ'ifesinden ol cânibde sulh ü salâha muhâlif esîr bulunub sahîh Venediklû re'âyâsından olduğı sâbit olur ise Müslüman olmuş ise âzâd oluna. Ve yine küfrî üzere ise 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince itlâk olunub Venedik konsolosuna teslim oluna. Ve eğer ol taraflarda harbî korsan eşkiyâsı veyâ Müslüman levendâtı Venedik parçaların ve âdemlerin deryâda tutub gâret eylediklerinden sonra ol cânibe götürürler ise vilâyet kadısı ve zâbitleri vilâyet halkıyla gâret ve hasâret olunan Venedik barçaların ve gemilerin ve esbâbların ve âdemlerin ve tob ve âletlerin korsan eşkiyâsının elinden halâs edüb Venedik'e göndermek için 'aynıyla Venedik konsolosuna teslim oluna. Ve bu makûle fesâd eden levendât eşkiyâsı hüsn-i tedbîr ve tedârük ile ele getirülüb südde-i sa'âdetime gönderile. Ve eğer deryâda ve eğer limanda iken muhâlif rûzgâr çıkub Venedik gemilerinden biri helâk olursa içinde bulunan halâs olan âdemleri 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince Venedik'e ve istedikleri yere gidüb kimesne mâni' olmayub dahl ve rencîde eylemeye. Ve zıkr olunan metâ' ve top ve âlâtı dahi Venedik konsolosuna teslim olunub 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif ümenâ tâ'ifesinden ve gayriden bir ferd vechen mine'l-vücûh dahl ve ta'arruz eylemeye. Ve ol câniblere karadan

ve deryâdan varan Venedik bâzergânları ve re'âyâları ticâretlerinde ve kâr ü kesblerinde olalar ve tâcirleri ticâret eylediklerinden at ve yarak ve kurşundan gayrı 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince memnû' olmayub şimdiye değin eyledikleri metâ'ı alub vilâyetlerine götürüb gümrüklerin verdiklerinden sonra ümenâ tâ'ifesi ve gayriler 'ahidnâme-i hümâyûnda ta'yîn olunandan ziyâde gümrük talep etmeyüb ve ümenâ ve iskele yasakçıları ve gayriler bir vechile barçalarından ve gemilerinden pîşkeş nâmıyla bir akçe ve bir habbelerin almayalar. Ve ol câniblere sulh ü salâh ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince gelüb giden Venediklüler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb ticâret üzere olub yerleşmeyeler 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif harac ve sâ'ir nesne teklîf ve talep olunmaya ve bunlardan biri mürd oldukda beytü'l-mâlcî ve kassâm ve gayriler metrûkâtına dahl ve ta'arruz eylemeyüb Venedik konsolosuna teslîm oluna ki Venedik'de olan vârislerine teslîm eyleye. Venediklülerin birbirleri mâbeyninde da'vâ ve nizâ'ları vâkî' oldukda 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince Venedik konsolosu âyîn ve 'âdetleri üzere görüb bir ferd mâni' ve müzâhim olmaya. Bir tarîkle hükm ihrâc edüb rencîde etmek isterlerse dahi ol makûle ahkâm-ı şerîfe ellerinden alınub südde-i sa'âdetime gelmeleri veyâhûd gitmek istedikde kendüye ve libâslarına ve âdemlerine kimesne dahl ve ta'arruz kılmaya. Ve yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde remîde ve rencîde olunmayub narh-ı rûzî üzere akçesiyle zâd ü zevâdesi verile. Ve konsolos bir husûs için mahkemeye vardıkda ahvâli muktezâ-yı şer'-i şerîf ve hakk ve 'adl üzere görölüb icrâ-yı hakk olunub subaşî ve ehl-i örf fuzûlen evine varmayub bir vechile ihânet olunmaya ve mu'tâd-ı kadîm üzere istediği kimesneyi yasakçı ve murâd etdiği kimesneyi tercümân edüb bunları tebdîl ve tagyîrde 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif kimesne mâni' olmaya ve işbu nişân-ı hümâyûnumun ( ) şöyle bilesiz. Fî evâhiri RA sene 117.

Yerine âheri nasb olunmuşdur.

[60]

132: Midillü kadısına hüküm ki

Venedik baylosu südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venedik'e tâbi' İstendil adası re'âyâsından Nikola ve Yorgi ve Yanni nâm üç nefer müste'menler ba'zı mesâlihleriçün Midillü'ye geldiklerinde cizyedâr olan kimesne mezbûrları ahz ve habs ve 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir cebren cizye evrâkı verüb akçelerin alub ta'addî eyledüğün bildirüb istirdâd olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc talep olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince

‘amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel eyleyüb dahi cizyedârın vech-i meşrûh üzere harâc nâmiyla alduğu akçelerin girü ashâbına redd etdirdikden sonra fî-mâ-ba’d dahi ol makûle Venedik re‘âyâsından yerleşmeyüb gelüb girü gidenleri ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütâlebesiyle kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyüb men‘ ü def‘ eyleyüb ‘ahidnâme-i hümâyûnun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin. Fî evâhiri M sene 117.

133: Kapudân Paşa’ya ve Sakız kadısına hüküm ki

Venedik baylosu südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb Bahr-i Sefid’de olan mîrî kalyonlar kapudânlarından Ahmed Kapudân varub Sakız limanında yatan bir kıt’a Venedik tüccârı seffinesinin *gabye* ta‘bîr olunan direğini cebren alub seffine-i mezbûrenin limanda kalmasına bâ‘is ve ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ta‘addî eyledüğün bildirüb ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ta‘addî olunmayub men‘ ü def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *memâlik-i mahrûsemde olan sancakbeylerimden ve subaşularımdan bi’l-cümle hüddâm-ı encüm-ihtişâmımdan hiç ahad ânların vilâyetlerine ve kılâ‘larına ve burgazlarına ve âdemlerine zarar ve ziyân erişdirmeyeler. Ve eğer cenâb-ı hilâfet-me‘âbıma müte‘allık olan beylerden ve ‘asker-i zafer-me’serimden ânların vilâyetlerine ve âdemlerine zarar ve ziyân erişdirirler ise vâkı‘ olan zarar ve ziyân fermân-ı şerîfimle yerine konulub dahl edenlerin haklarından geleler. Ve Venedik’den gelen gemilerin nefîleri memâlik-i mahrûsemde hıdmete tutulmayub nice geldiler ise gemileriyle gideler deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunmak emrim olmuşdur. ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel eyleyüb dahi ol taraflara gelüb giden Venedik tüccârının ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir bir kimesne nesnesin almayub ve rencîde ve remîde eylemeyeler ve etdirmeyüb himâyet ve sıyânet eyleyüb mezbûr ‘ahidnâme-i hümâyûnun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin. Fî evâ’ili CA sene 117.*

134: Draç ve Merzak ve ( ) kadılarına hüküm ki

Venedik baylosu südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb taht-ı kazânızda vâkı‘ Sayada ve Bastiye ve sâ‘ir Arnavudluk’a tâbî iskelelere tüccâr tâ‘ifesi Venedik gemilerine tahmîl edüb Aya Marko bayrağıyla getürdükleri ve alub götürdükleri metâ‘ın gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere edâ ve Venedik konsolosuna dahi konsolosluk resmin verüb âherden bir vechile dahl olunmak îcâb eylemez iken zikr olunan iskelelerde França ve Netherlande konsolosları

tarafından dahi bâc nâmıyla akçe mütâlebesiyle Venedik tüccârını rencide etmeleriyle ‘ahidnâme-i hümâyûnda *tüccâr tâ’ifesi Venediklü olsun ve gayri Devlet-i ‘Aliyyem ile dostluk üzere olanlardan ve olmayanlardan her kim olursa olsun Venedik gemilerine tahmîl edüb kendü hâllerinde Aya Marko bayrağıyla getürdükleri her nereden olursa olsun gümrük alınagelen metâ’dan bayloslarına ve konsoloslarına konsoliyat ta’bîr olunan kotimo hakkını vereler kimesne mâni’ olmaya* deyu mastûr ve mukayyed olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunub men’ ü def’ olunmak üzere mukaddemen emr-i şerîf verildüğü bildirüb müceddeden hükm-i hümâyûnum ricâ ve ‘ahidnâme-i hümâyûn defterlerine mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf verüldüğü mastûr ve mukayyed bulunmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel eyleyüb dahi vech-i meşrûh üzere tüccâr tâ’ifesi Venedik gemilerine tahmîl edüb Aya Marko bayrağıyla götürdükleri ve alub getürdükleri metâ’ın kânûn-ı kadîm üzere gümrüğün gümrükcülere ve konsoliyat ta’bîr olunan kotimo resmini dahi Venedik konsolosu olanlara verdiklerinden sonra França ve Nelerde konsoloslarına bâc nâmıyla akçe mütâlebesiyle rencide ve remîde etdirmeyesin şöyle bilesin ve ba‘de’n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yeddi-ânda ibkâ edüb ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılâsın. Fî evâ’ili CA sene 117.

135: Draç ve ( ) kadılarına hüküm ki

Tüccâr tâ’ifesinden ( ) ve ( ) ve dahi ba‘zıları südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal edüb bunlar Venedik gemilerine tahmîl edüb Venedik’e götürdükleri emti‘anın gümrüğün gümrükcü olanlara edâ ve konsolosluk resmini dahi Draç ve tevâbi’i iskelelerde Venedik konsolosu olanlara mu‘tâd-ı kadîm üzere vermeğe râzıları iken konsolos olanlar konsolosluk resmini almayub *Venedik’de verin* deyu havâle ve Venedik tarafında dahi mu‘tâd-ı kadîmden ziyâde talebiyle ta‘cîz ve rencide eylediklerin bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ ve ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *tüccâr tâ’ifesi Venediklü olsun ve gayri Devlet-i ‘Aliyyem ile dostluk üzere olanlardan ve olmayanlardan her kim olursa olsun Venedik gemilerine tahmîl edüb kendü hallerinde Aya Marko bayrağıyla getürdükleri her nereden olursa olsun gümrük alınagelen metâ’dan bayloslarına ve konsoloslarına konsoliyat ta’bîr olunan kotimo hakkını vereler kimesne mâni’ olmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel eyleyüb dahi bunlar Venedik gemilerine tahmîl eyledikleri emti‘anın gümrük alınagelen eşyâdan mu‘tâd-ı kadîm üzere konsolosluk resmini Venedik konsolosu olanlara verdiklerinden sonra

‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir vech-i meşrûh üzere ta‘addî ve ta‘cîz etdirmeyüb men‘ ü def‘ eyleyüb min-ba‘d ‘ahidnâme-i hümâyûnun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin. Fî evâhiri CA sene 117.

[61]

136: Dergâh-ı ‘âlî yeniçerileri ağasına ve hâssa bostancıbaşıya hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb kendünün ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün İstanbul’a karîb iskele ve yalı ve adalardan ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ruhsat verüldüğü üzere senede bir def‘a akçesiyle iştirâ ve Galata’da menziline götürdüğü onbin medre hamrı işbu binyüzyedi senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere iştirâ ve hânesine nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba‘d gümrük ve bâc ve ‘avâyid ve harc nâmıyla ve sâ’ir bahâne ile akçe talep olunmayub ve nakline mâni‘ olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel eyleyüb dahi ber-vech-i meşrûh sene-i mezbûra mahsûb be-her medresi onar vukıyye olmak üzere akçesiyle iştirâ ve menziline getürdüğü onbin medre hamrın nakline kimesneyi mümâna‘at etdirmeyüb Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba‘d gümrük ve bâc ve ‘avâyid ve harc nâmıyla ve sâ’ir bahâne ile akçe talep ve rencîde ve remîde etdirmeyesiz ve mukayyed olasın ki mikdâr-ı mu‘ayyeneden ziyâde ve senede iki def‘a alınmak ihtimâli olmaya şöyle bilesiz. Fî evâhiri M sene 117.

Binyüzonsekiz senesine mahsûb olmak üzere dahi verilmiştir. Fî evâsıtı B sene 118.

Binyüzondokuz senesine mahsûb olmak üzere dahi verilmiştir. Fî evâ’ili B sene 119.

137: Mûmâ ileyhümâya hitâben hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb yanında berât-ı şerîfimle baştercümân olan Tarsiya nâm tercümânın ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün İstanbul’a karîb iskele ve yalı ve adalardan ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ruhsat verüldüğü üzere senede bir def‘a akçesiyle iştirâ ve Galata’da menziline getürdüğü ikibin medre hamrı işbu binyüzonyedi senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere iştirâ ve hânesine nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba‘d gümrük ve bâc ve ‘avâyid ve harc nâmıyla ve sâ’ir bahâne ile akçe talep olunmayub ve nakline kimesne mâni‘

olmamak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur deyu verildi. Fî evâhiri M sene 117.

Binyüzonsekiz senesine mahsûb olmak üzere dahi verilmiştir. Fî evâ’ili Ş sene 118.

Binyüzon dokuz senesine mahsûb olmak üzere dahi verilmiştir. Fî evâhiri B sene 119.

138: Bahr-i Sefid’in cezâyir ve sevahilinde vâkı‘ ( ) ve ( ) ve ( ) kadılarına ve zikr olunan kazâların kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kal’a dizdârları ve iskele emînleri ve sâ’ir a’yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa’âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa’âdetime ‘arzu hâl gönderüb Venediklûden Domeniko Faynaço nâm kapudân bu tarafa gelürken cezâre-i Andros ile Ağrıboz mâbeyninde Trablus sefînelerinden birisine rast geldikde süvâr olduğu sefînesini ahz edüb ve hâliyyen Trablus’a göndermek ihtimâli olmağla her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsında bulunur ise sefîne-i merkûme içinde olan emti‘a ve eşyâsıyla bilâ-tereddüd alıkonulub ba‘dehu ne vechile fermân-ı celîlü’l-kadrim sâdır olur ise mücebiyle ‘amel olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki. Fî evâ’ili M sene 117.

139: İskenderiye kadısına hüküm ki

Kazâ-i mezbûr sükkânından olub tüccâr tâ’ifesinden Veli ve dahi ba‘zıları südde-i sa’âdetime ‘arzu hâl edüb bunlar Venedik gemileriyle getürdükleri ve alub götürdükleri metâ’larının konsolosluk resmin mu’tâd-ı kadîm üzere Venedik konsolosu tarafına vermeğe râzılar iken konsolos olanlar kanâ‘at eylemeyüb mu’tâd-ı kadîmden ziyâde talebiyle rencîde ve remîde eylediklerin bildirüb ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince ‘amel olunub men’ ü def’ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve ‘ahidnâme-i hümayûna mürâca‘at olundukda *tüccâr tâ’ifesi Venediklû olsun ve gayri Devlet-i ‘Aliyyem ile dostluk üzere olanlardan ve olmayanlardan her kim olursa olsun Venedik gemilerine tahmîl ediüb kendülerinden Aya Marko bayrağıyla getürdükleri her nereden olursa olsun gümrük alınagelen metâ’dan bayloslarına ve konsoloslarına konsoliyat ta‘bîr olunan kotimo hakkını vereler kimesne mâni’ olmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel eyleyüb dahi bunlar vech-i meşrûh üzere Venedik gemileriyle getürdükleri ve alub götürdükleri metâ’larının konsolosluk resmin ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince mu’tâd-ı

kadîm üzere verdiklerinden sonra mu'tâd-ı kadîme mugâyir ziyâde talebiyle rencîde ve remîde etdirmeyesiz şöyle bilesiz. Fî evâsıtı B sene 117.

140: Venedik serhaddinden karadan ve deryâdan âsitâne-i sa'âdetime gelince yol üzerinde vâkı' olan beylerbeyilere ve sancakbeyilerine ve kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ' dizdârları ve neferât ağaları ve iskele emînleri ve havâss ve evkâf voyvodaları ve zâbitleri ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedik ümerâsı tarafından cülûs-ı hümayûnum tehniyesiçün mümtâz ve mu'teber Venedik beylerinden kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Karlo Rucini Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* büyükelçi ta'yîn ve âsitâne-i sa'âdetime gelmek üzere olduğun i'lâm etmekle imdi kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına gelüb dâhil olursa münâsib mahallere kondurub yanında olan âdemlerine ve giydikleri libâs ve bindikleri davarlarına ve ahmâl ve eskâllerine ve götürdükleri para ve yaraklarına ve hedâyâ için getürdükleri metâ'larına kimesneyi dahl ve ta'arruz etdirmeyüb zaleme ve ehl-i fesâddan koruyub ve iktizâ eden mahallerde kirâsıyla 'araba ve davar ve lâzım olan zâd ü zevâdelerin narh-ı rûzî üzere akçesiyle tedârükde cümleiniz takayyüd ve ihtimâm edüb bu husûsda zarûret ve muzâyaka çekdirmeyüb ve siz ki neferât ağalarısız muhavvif ve muhâtara olan yerlerde ve geçid ve derbendlerde yanına kifâyet mikdârı âdemler koşub hıfz ve hırâset ederek emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve siz ki iskele emînlerisiz *yanınızda gümrüğe müte'allık esbâb ve metâ' vardır* deyu libâslarından ve hedâyâ için getürdükleri metâ'larından nesne taleb eylemeyüb her biriniz himâyet ve sıyânet ve merâsim-i mihmân-nüvâziye ri'âyet ederek refâh-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile birbirinize irsâl ve bir gün evvel mahall-i me'mûra irsâline takayyüd ve ihtimâm ve hilâfından ihtirâz ve esbâb eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâhiri B sene 117.

Mübâşir ile tekrâr yazılmışdır. Fî 11 Ş sene 117.

[62]

141: Yine mûmâ ileyhüme hitâben hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bil-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedik ümerâsı tarafından cülûs-ı hümayûnum tehniyesiçün mümtâz ve mu'teber Venedik beylerinden büyükelçi ta'yîn olunan kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Karlo Rucini

Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayrı* getürmek için Venedik tercümânlarından Rinaldo Karli'yi ta'yîn ve irsâl olunduğun i'lâm etmekle imdi husûs-ı mezbûr için ta'yîn olunan dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ( ) Çavuş *zide kadrihu* ve kapuculardan ( ) ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden yasakçı ta'yîn olunan onaltıncı cemâ'âtden Hüseyin nâm yeniçeri ile tercümân-ı mesfûrlar Venedik serhaddine varub gelince gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olurlar ise şehirlerde ve kasabât ve kurâda ve menâzil ve merâhilde kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyüb ve ba'zı mahallerde kendülerin korumak için bindikleri ve götürdükleri yarar atlarına ve âdemlerine ve esbâb ve sâ'ir davarlarına ve yelken takye giyüb ve sarık sarınub ve kılıç ve sâ'ir âlât-ı harb götürdüklerinde kimesneyi dahl ve ta'arruz etdirmeyüb ve muhavvif ve muhâtara olan mahallerde yanlarına kifâyet mikdârı âdemler koşub emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra îsâl eylemekde her biriniz takayyüd ve ihtimâm eyleyesiz şöyle bilesiz. Fî evâhiri B sene 117.

142: Bi'l-fi'il kapudân olan Abdurrahman *dâme ikbâlehuya* hüküm ki

Sen ki mîrmîrân-ı mûmâ ileyhsin cülûs-ı hümâyûnum tehniyesiçün Venedik ümerâsı tarafından ta'yîn olunan elçi geldikde Boğazhisarları'ndan alub İstanbul'a getürmek için mu'tâd-ı kadîm üzere iki kıt'a çekdiri ta'yîn ve Boğazhisarları'nda meks etmek üzere tenbîh ve irsâl eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşanım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâhiri B sene 117.

143: İskenderiye kadısına hüküm ki

Kazâ-i mezbûr sâkinlerinden olub tüccâr tâ'ifesinden Veli ve dahi ba'zıları südde-i sa'âdetime 'arzuhal edüb bunlar Venedik gemileriyle getürüb ve götürdükleri emti'anın konsolosluk resmin Venedik konsolosu tarafına vermeğe râzılar iken konsolos olanlar almayub *varın Venedik'de verin* deyu havâle ve Venedik tarafında dahi mu'tâd-ı kadîmden ziyâde talebiyle ta'cîz ve rencîde eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunub men' ü def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *tüccâr tâ'ifesi Venediklü olsun ve gayri Devlet-i 'Aliyyem ile dostluk üzere olanlardan ve olmayanlardan her kim olursa olsun Venedik gemilerine tahmîl edüb kendü hâllerinde Aya Marko bayrağıyla getürdükleri her nereden olursa olsun gümrük alınagelen metâ'dan bayloslarına ve konsoloslarına konsoliyyat ta'bîr olunan kotimo hakkını vereler kimesne mâni' olmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn

mûcebince ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince ‘amel eyleyüb dahi bunlar Venedik gemileriyle getürdükleri ve alub götürdükleri emti‘anın konsolosluk resmin mu‘tâd-ı kadîm üzere Venedik konsolosuna verdiklerinden sonra min-ba‘d ‘ahidnâme-i hümâyûn ve mu‘tâd-ı kadîme mugâyir Venedik’e havâle ile ta‘cîz ve rencîde etdirmeyüb men‘ ü def‘ eyleyüb ‘ahidnâme-i hümâyûnun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin. Fî evâhiri B sene 117.

144: Tunus ocağı dayısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb Venediklü’den Luka nâm kapudân bundan akdem izni müş‘ir emr-i şerîf ve elçilerinin mektûblarıyla vilâyetine giderken İstendil cezîresi kurbunda İstanköylü Mehmed Paşa’nın akrabâsından olub kendü sâhib (olduğu) firkaesine süvâr olub Hüseyin nâm kapudâna rast geldikde yedinde olan emr-i şerîf ve mektûblara i‘tibâr eylemeyüb ahz ve Tunus’a götürmekle bundan akdem dayı olan Şerîf İbrahim dahi kapudân-ı mesfûru elinden alub ‘ahidnâme-i hümâyûna muhâlif esîr edüb sen ki dayı-ı mûmâ ileyhsin mesfûr kapudân hâlen senin habsinde olduğun bildirüb ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince ‘amel ve itlâk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *‘ahidnâme-i hümâyûna muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir Venedik re‘âyâsını ba‘zı kimesneler esîr edüb elden ele kaçırmağla ihtilâle bâ‘is ve bâdî olurlar imiş, imdi sulh ü salâh zamânında vâkı‘ olan Venedik esîrleri her kimin yedinde bulunursa Müslüman olmuş ise âzâd etdirile ve eğer henüz küfrî üzere ise işbu ‘ahidnâme-i hümâyûn ve sulh- ü salâh mûcebince Venedik baylosuna veya kendü ta‘yîn eyledüğü âdemine teslim etdirilüb min-ba‘d ‘ahidnâme-i hümâyûn ve sulh ü salâha mugâyir esîr etdirilüb edenlerin haklarından gelinüb ta‘allül ve bahâne etdirilmeye deyu vârid olan hatt-ı hümâyûn mûcebince nişân-ı hümâyûn verilmeğin kemâ-kân ol nişân-ı hümâyûn mefhûmuyla ‘amel oluna ve Venedik beylerinin sefineleriyle yürüyen Venediklü olsun ve sâ‘ir mülûk-ı Nasârâ re‘âyâsından olsun emîn ve sâlim gelüb gidüb kimesne rencîde ve tutub esîr eylemeye ve husûs-ı mezbûr için Cezâyir ve Tunus ve Trablus ocaklarına ve sâ‘ir tenbîh iktizâ edenlere muhkem tenbîh ve te‘kîd oluna ki min-ba‘d ‘ahidnâme-i hümâyûnuma muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir bir dürlü vaz‘ ve hareket eylemeyeler deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlül-kadrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince ‘amel dahi kapudân-ı mesfûru itlâk*

eyleyüb min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûnun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz. Fî evâsıtı L sene 117.

145: Sakız muhâfızı vezîr Abdullah Paşa'ya ve Sakız kadısına hüküm ki

Trablusgarb ocağı ahâlisi südde-i sa'âdetime âdem ve 'arzuhal gönderüb işbu sene-i mübârekede vilâyetleri bir mikdâr kaht olmağla bir kıt'a ocak kalyonu zâhire almak için Bahr-i Sefîd'e giderken rûy-ı deryâda bir kıt'a Efrenc seffinesine rast geldikde sû-i kasd ile bir gün bir gece kovub ocak kalyonu dahi bi'z-zarûre girü dönüb üzerine vardıkda seffine-i mezbûrenin içinde olan gemicileri sandala girüb karaya firâr etmeleriyle seffineyi ahz ve Sakız limanına getürdüklerinde sen ki vezîr-i müşârün ileyhsin akdarmaları uran seffineyi içinde olan eşyâsıyla zabt ve âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu dahi Venediklü müste'men seffinesi olmak üzere iddi'â ve husûs-ı mezbûr Dîvân-ı Hümâyûn'umda şer'le müdâfa'aya havâle olundukda vâkı'adan müdâfa'adan imtinâ etmekle ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle zikr olunan akdarmaları içinde olan eşyâsıyla kendülere teslîm olunmak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden sen ki vezîr-i müşârün ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin Dîvân-ı Hümâyûnumda şer'-i şerîfde müdâfa'adan imtinâ etmeleriyle sâdır olan fermân-ı hümâyûnum mücebince akdarmaları mühimmât ve eşyâsıyla mâ'an kendülere teslîm olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî 17 L sene 117.

Mübâşir

[63]

146: Malkara kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedik re'âyâsından olub Mora tarafından mektûblar ile gönderilen *portaliçe* ta'bîr olunur Dimitri veled-i Petrira nâm sâ'îleri Malkara'ya geldikde ânda cizyedâr olan kimesne mesfûru ahz ve habs ve 'ahidnâme-i hümâyûn ve yedinde olan emr-i şerîfime mugâyir cizye kâğıdı verüb akçesin alub ta'addî eyledüğün bildirüb şer'le görülüb 'ahidnâme-i hümâyûnuma mugâyir alınan akçesi redd etdirilüb fî-mâ-ba'd dahi ol vechile ta'addî olunmamak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ ve 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdur

buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel eyleyüb dahi cizyedârın vech-i meşrûh üzere ‘ahidnâme-i hümâyûn ve yedinde olan emr-i şerîfime mugâyir alduğu akçeyi girü redd etdirdikden sonra fi-mâ-ba’d dahi ol makûle yerleşmeyüb mektûblar ile gelüb giden Venedik re‘âyâsı ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütâlebesiyle kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyüb ‘ahidnâme-i hümâyûnun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin ve ba‘de’n-nazar bu hükm-i hümâyûnu yedinde ibkâ edüb ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Fî evâ’ili Z sene 117.

147: Rumili vâlfisi vezîr Hasan Paşa’ya hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb Karacadağ nâhiyyesine tâbi‘ İzmirlik nâm karye sâkinlerinden Dravo Popos ve Goye Gozi nâm karyeden Marko Voçetin nâm zimmîler eşkiyâdan olub ol tarafda Venedik’e tâbi‘ Kotor kal‘asının gece ile varoşunu ve muzâfâtını basub yağma ve gâret ve dört yüz koyun ve kırk sığır sürüb ve çobanlarını katl eylediklerinden mâ‘adâ nehhâren dahi bu makûle fesâd ve şekâvetden hâlî olmadıklarından nâşi İzbilan ahâlîsi dahi mesfûrların bu misillü cür’et ve şekâvetlerin görüb ânlar dahi nice kerre kendü etrâflarında olan Venedik re‘âyâsının nüfûs ve mallarına sû-i kâsd etmeleriyle ol serhadlerde nice nizâ‘ ve ihtilâle bâ‘is olmak ihtimâli olub ve Hersek sancağında dahi nice zarar ve ta‘addîleri olmağla men‘ ü ref‘leri bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin sen ki vezîr-i müşârün ileyhysin husûs-ı mezbûru mahallinden vukûf ve şu‘ûru olanlardan su‘âl ve tefahhus edüb ‘arz ü i‘lâm olunduğu üzere ta‘addî ve tecâvüzleri vâkı‘a ile mesfûrların iki neferi eshel vechile ahz ve habs ve keyfiyet-i ahvâli sıhhati üzere ‘arz ü i‘lâm eylemek bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur. Fî evâsıtı Z sene 117.

148: Draç kadısına hüküm ki

Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüb Draç kal‘asında olan ‘ulemâ ve sulehâ ve neferât ağaları ve bi’l-cümle neferâtı meclis-i şer‘-i şerîfe varub Draç ve tevâbi‘i iskelelerde Venedik konsolosu olan Kavaliyer Petro Roza nâm konsolos kendü hâlinde nısfü’l-leylde konağına saçma topları getürüb kal‘a içinde top atub ve konağında çanlar çalub ve minâre-berâberî uzun sırk üzerine haçlı bayrak açub ve ba‘zı vakitte gece ile kal‘a bedeninden harbî kefere indirüb ve bunun emsâli sû-i hareketin nihâyeti olmamağla kendüye tenbîh olundukda *siz benim umûr ve keyfiyetimi teftîşe me’mûr değılsiz* deyu memnû‘ ve mütenebbih olmaduğun bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına ilhâhlarıyla ‘arz eyledüğü ecilden sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhysin fi-mâ-ba’d şer‘-i şerîfe ve ‘ahidnâme-i hümâyûna muhâlif

hareket eylemeyüb kendü hâlinde olmak üzere tenbîh olunmak bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrim mücebince fî-mâ-ba’d kendü hâlinde olmak üzere muhkem tenbîh ve te’kîd ve men’ ü def’ eyleyüb şöyle ki memnû‘ ve mütenebbih olmayub girü vech-i meşrûh üzere vaz’ ve harekete tasaddî eder ise vukû’u ve sıhhati üzere yazub der-i devlet-medârıma i’lâm eylesin ki ba’dehu hakkında fermân-ı şerîfim ne vechile sâdır olur ise mücebiyle ‘amel oluna şöyle bilesin. Fî evâhiri R sene 118.

Mühimmeye dahi kayd olunub fermânı ol tarafda hıfz olunmuşdur.

149: Boğazhisarları kadılarına ve dizdârlarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa’âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa’âdetime ‘arzuhal gönderüb Venedikluden Cuvan Diritti nâm kapudân sefinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti’anın gümrüğün ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ’ili CA sene 118.

150: Ber-vech-i arpalık Avlonya ve Delvine sancaklarına mutasarrıf olan Arslan Paşa’ya ve Avlonya ve Delvine ve Merzak kadılarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa’âdetime ‘arzuhal gönderüb binyüzonsekiz senesinde Venedik barçalarından San Corci Marçilyana ta’bîr olunur bir kıt’a sefîne ticâret tarîkiyle Merzak kazâsında Cebak limanına vardıkda Delvine sancağında vâkı‘ Gominiç Markiç nâm karye ahâlîsi sefîne-i merkûmeyi basub emti’a ve eşyâsın nehb ü gâret etmeleriyle ol tarafda olan zâbit ve hükkâma mürâca‘at eylediklerinde müsamâha olunub küllî gadr olunduğun bildirüb hilâf-ı şer’-i şerîf gasb ü gâret olunan eşyâları hukûk-ı şer’le ashâbına istirdâd olunub ve fî-mâ-ba’d ‘ahidnâme-i hümayûna mugâyir bu makûle ta’addî ve tecâvüz etdirilmeyüb men’ ü def’ olunmak bâbında hükm-i hümayûna mürâca‘at olundukda *cânibeynin re’âyâsı karada ve deryâda tarafeynin memleketlerinde emniyet ve âsûdelik ile ticâret ve kar ü kesb edüb kimesne mâni’ olmaya ve Venedik beylerinin sefîneleriyle yürüyen Venedikli olsun ve sâ’ir mülûk-ı Nasârâ re’âyâsından olsun emîn ve sâlim gelüb gidüb ticâret edüb kimesne rencîde ve tutub esîr eylemeye ve bu husûs için Cezâyir ve Tunus ve Trablus ocaklarına ve sâ’ir tenbîh iktizâ edenlere muhkem tenbîh ve te’kîd oluna ki min-ba’d ‘ahidnâme-i hümayûnuma*

muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir bir dürlü vaz' ve hareket eylemeyeler deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın eşyâları şer'le teveccüh edenlerden girü aldırılıb 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ta'addîleri men' ü def' olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri C sene 118.

[64]

151: Hanya vâlîsi vezîr Osman Paşa'ya ve Hanya kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Hanya sâkinlerinden Mustafa Re'is ve diğêr Mustafa ve Ömer ve yine Hanya'ya tâbi' Seline'de sâkin Mahmud ve Çokalanya'da sâkin Hasan ve cezîre-i Sakız sâkinlerinden Salih ve Baba Ali nâm kimesneler Sakız'da bir kıt'a firkate iştirâ ve donadub Venedik'e tâbi' Mora kıyılarında gezüb bundan akdem bir kıt'a Venedik kayığı Benefşe'den buğday yüklenüb yine Venedik'e tâbi' İğne cezîresine gider iken Mora ile İğne cânibinde olan boğazda ahz ve Hanya limanına götürmekle Sude zâbiti olan *preveditor* zikr olunan kayığı ve âdemlerini tahlîs için bundan akdem Hanya'da muhâfız olana i'lâm eyledikde müsamâha eyleyüb mezbûrlar ol buğdayın bir mikdârını Hanya'da fûrûht ve bâkîsini Karabosa'ya götürüb ânda bir Mağrib firkatesine ol kayık ve içinde olan âdemlerini bey' edüb 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ta'addî ve fesâd eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel ve ihkâk-ı hak olunub fî-mâ-ba'd dahi bu makûle ta'addî ve tecâvüzden men' ü def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve 'ahidnâme-i hümâyûn defterlerine mürâca'at olundukda *iki tarafın tüccâr ve ahâlîsi ve gemileri mu'tâd-ı kadîm üzere memâlik-i mahrûsemde vâkı' olan iskelelere ve vilâyetlere gelüb gidüb ticâret edüb bir ferd mâni' ve müzâhim olmaya ve deryâda gezen korsan tâ'îfesi Akdeniz yahılarında memâlik-i mahrûsemin kal'aları altına komayub bir vechile himâyet ve sıyânet eylemeyeler ve ânın gibi mezkûr korsanlar akdarmaları ve esîr eyledikleri Venedik re'âyâsıyla bir kal'a altına erişdiklerinde ellerinde bulunan esîrleri Venediklü olduğı zâhir ve mukarrer oldukda İslam'a gelmeyenler sulh ü salâh muktezâsınca bahâsız itlâk etdirilüb ve akdarmaları dahi ellerinden alınub sâhiblerine verile ve o makûle rızâ-yı şerîfime ve 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif vaz' eden korsanlar vardıkları mahalde alıkonulub ahvâlleri zâhir olduğı üzere ism ve resmleriyle yazılıb dergâh-ı sa'âdet-penâhuma 'arz oluna ki sonradan haklarında emr-i şerîfim ne vechile sâdır olursa mücebiyle 'amel oluna ve vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı şerîfim icrâsında eğer hâkimler ve eğer dizdârlar ihmâl ederler ise 'övr ve cevâbları makbûl olmayub fermân-ı hümâyûnuma 'adem-i imtisâlleri zâhir oldukda 'azille konulmayub sâ'ire mûcib-i 'ibret için*

muhkem cezâları verile deyu ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince korsanlar husûsuçün verilen nişân-ı şerîfimin kaydında mastûr ve mukayyed bulunmağın sen ki vezîr-i müşârün ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir alınan eşyâları şer‘le teveccüh edenlerden tahsîl olunub ve ta‘addîleri men‘ ü def‘ olunmak bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel eyleyüb dahi sen ki vezîr-i müşârün ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin vech-i meşrûh üzere alınan eşyâları şer‘le teveccüh edenlerden tahsîl ve ashâbına alıverilüb ihkâk-ı hak olundukdan sonra fî-mâ-ba‘d dahi bu makûle ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir kimesneye ta‘addî ve tecâvüz etdirmeyüb men‘ ü def‘ eyleyüb min-ba‘d ‘ahidnâme-i hümâyûn ve mâbeynde karâr-dâde olan sulh ü salâhın şürût ve kuyûduna muhâlif vaz‘ ve harekete rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin. Fî evâhiri M sene 118.

152: Ağrıboz vâlîsi ve kadısına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal edüb eşkıyâdan ba‘zı kimesneler Mağrib levendâtıyla yek-dil ve ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir korsanlık için firkate donadub varub Venedik’e tâbi‘ Mora ve İstendil ve Sude tarafların ve sâ’irlerin urub re‘âyâ fukarâsının emvâl ve erzâkın nehb ü gâret ve gelüb memâlik-i mahrûsem muzâfâtından olan limanlara sığınub ve günden güne bu makûle fesâdları terakkîde olub re‘âyâ fukarâsının hâlleri mükedder olduğun bildirüb ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ta‘addî ve tecâvüzleri men‘ ü def‘ olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve ‘ahidnâme-i hümâyûn defterlerine mürâca‘at olundukda *iki tarafın tüccâr ve ahâlîsi ve gemileri mu‘tâd-ı kadîm üzere memâlik-i mahrûsemde vâkı‘ olan iskelelere ve vilâyetlere gelüb gidüb ticâret edüb bir ferd mâni‘ ve müzâhim olmaya ve deryâda gezen korsan tâ’ifesi Akdeniz limanlarında memâlik-i mahrûsemde kal‘aları altına vardıklarında mukaddemen verilen ‘ahidnâmede mastûr olduğu üzere Venediklü’ye bir vechile zarar ve ziyân etmemek için gemi re’islerinin kefilleri eline ânın gibi korsan tâ’ifesi Venediklülerin gemilerin alub re‘âyâ ve tevâbi‘i esîr edüb bir kal‘a altına vardıklarında o makûleleri dizdârlar kal‘a altına komayub bir vechile himâyet ve sıyânet eylemeyeler ve ânın gibi mezkûr korsanlar akdarmaları ve esîr eyledikleri Venedik re‘âyâsıyla bir kal‘a altına erişdiklerinde ellerinde bulunan esîrler Venediklü olduğu mukarrer ve zâhir oldukda İslama gelmeyenler sulh ü salâh muktezâsınca bahâsız itlâk etdirilüb ve akdarmaları dahi ellerinden alınub sâhiblerine verile ve o makûle rızâ-yı şerîfime ve ‘ahidnâmeye muhâlif vaz‘ eden korsanlar vardıkları mahalde alikonulub ahvâlleri zâhir olduğu üzere ism ve resmleriyle yazılıb dergâh-ı sa‘âdet-penâhıma ‘arz oluna ki sonradan haklarında fermân-ı şerîfim ne*

vechile sâdır olur ise mûcebiyle ‘amel oluna ve vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı şerîfim icrâsında eğer hâkimler ve eğer dizdârlar ihmâl ederler ise ‘özl ve cevâbları makbûl olmayub fermân-ı hümâyûna ‘adem-i imtisâlleri zâhir oldukda ‘azl ile konulmayub sâ’ire mûcib-i ‘ibret için muhkem cezâları verile deyu ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince korsanlar husûsuçun verilen nişân-ı şerîfimin kaydında mastûr ve mukayyed bulunmağın sen ki vezîr-i müşârün ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhysin ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ta‘addîleri men‘ ü def‘ olunmak bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlül-kadrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince ‘amel eyleyüb dahi sen ki vezîr-i müşârün ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhysin bu makûle ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir kimesneye ta‘addî ve tecâvüz etdirmeyüb men‘ ü def‘ eyleyüb min-ba‘d ‘ahidnâme-i hümâyûn ve mâbeynde karâr-dâde olan sulh ü salâhın meşrût ve kuyûduna muhâlif vaz‘ ve harekete rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesin ve ba‘de’n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yedlerinde ibkâ edüb ‘alâmet-i şerîfime i‘timâd kılasın. Fî evâhiri M sene 118.

153: Bir sûreti

Hanya vâlisi vezîr Osman Paşa’ya ve Hanya kadısına vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

154: Bir sûreti

Ber-vech-i arpalık İnebahtı sancağında mutasarrıf olan Ahmed Paşa’ya vech-i meşrûh üzere yazılmışdır. Fî evâhiri M sene 118.

155: Ber vech-i arpalık İnebahtı sancağına mutasarrıf olan Yusuf *dâme ikbâlehuya* hüküm ki Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb bundan akdem livâ-i mezbûreye mutasarrıf olan Ahmed ol yalıları muhâfaza etmek sûretinde bir kıt‘a firkate donadub lakin ibtidâ taşraya çıkardıkda Gördüs’den Zaklise cezâresine buğday yüküyle giden bir kıt‘a Venedik kayığına rast geldikde ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ol kayığı yüküyle ahz ve girift ve gemicilerin habs etmekle Balyabadra prevedoru istihlâsıçün haber gönderdikde müsâ‘ade eylemeyüb ba‘dehu Ağrıboz muhâfızı vezîrim İbrahim Paşa *edâme Allahu ta‘âlâ iclâlehuya* i‘lâm ve ânın tarafından haber vardıkda [65] salıverüb donatduğı firkateyi limana çekmişiken ol günden sonra yine taşraya çıkarub körfezde bir kıt‘a yüklü Venedik kayığını dahi ahz ve bu makûle sulh ü salâha mugâyir vaz‘ ve hareketi olduğun bildirüb men‘ ü def‘

olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda büyük kıyı ile Mora arasında olan körfezlerin intifâ‘ı müşterek olub tarafeynden eşkiyâdan pâk saklana cânibeynin re‘âyâsı karada ve deryâda tarafeynin memleketlerinde emniyet ve âsûdelik ile ticâret ve kâr ü kesb edüb kimesne mâni‘ olmaya ve Venedik beylerinin sefîneleriyle yürüyen Venediklü olsun ve sâ‘ir mülûk-ı Nasârâ re‘âyâsından olsun emîn ve sâlim gelüb gidüb kimesne rencîde ve tutub esîr eylemeye ve bu husûs için Cezâyir ve Tunus ve Trablus ocaklarına ve sâ‘ir tenbîh iktizâ edenlere muhkem tenbîh ve te‘kîd oluna ki min-ba‘d ‘ahidnâme-i hümâyûna muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir bir dürlü vaz‘ ve hareket eylemeyeler deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın sen ki mîrmîrân-ı mûmâ ileyhsin fi-mâ-ba‘d ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir hareket olunmamak bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki. Fî evâhiri B sene 118.

156: Draç ve Avlonya ve Ülgün ve ( ) kadılarına ve zikr olunan kazâların kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ‘ dizdârları ve sâ‘ir a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi‘l-milleti‘l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi‘l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb bundan akdem iki kıt‘a Trablus sefînesi Venedik körfezinde üç kıt‘a Venedik tüccârı gemilerin korsanlık ile ahz ve Avlonya‘ya götürüb ahâlisinin re‘yiyle bey‘ eylediklerinden mâ‘adâ bu sene dahi Mağriblünün korsan sefînesi Venediklünün revgan ve bal ve ba‘zı eşyâ ile *marçilyani* ta‘bîr olunur bâzergân gemisini ve bir kıt‘a dahi buğday yüküyle sefînesini ahz ve Draç kal‘ası limanına varub tahassun edüb hükkâm ve zâbitler tarafından aslâ mûmâna‘at olunmayub himâye olunduğın körfez muhâfazasıçün ta‘yîn olunan üç kıt‘a Venedik kalyonları istimâ‘ eylediklerinde Draç limanında bulunan Venedik tüccârı sefînelerini tahlîs için içlerinden bir kıt‘a kalyon gelüb denizde bekler iken furtuna zuhûruyla limana karîb varmak iktizâ eyledikte Ülgün kapudânı Mustafa kapudân korsan sefînesini himâyeten limana yaklaşturduğundan mâ‘adâ Draç‘ın hükkâm ve zâbitlerini dahi tahrîk ve Draç‘da olan Venedik konsolosuna âdem gönderüb *zikr olunan Venedik kalyonunu kaldır gitsün yoksâ hâneni ihrâk ve seni katl ederiz* deyu ‘ahidnâme-i hümâyûna muhâlif vaz‘ ve hareket olunduğın bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ ve sen ki Draç kadısı mevlânâ-yı mezkûrsun bu esnâda südde-i sa‘âdetime mektûb ve Draç‘ın ahâlisi mühürlü mahzar götürüb Trabluslu‘dan *reyade* ta‘bîr olunur sefînenin re‘isi Mehmed Ferare nâm re‘is vilâyetinden çıkub Malta cezîresi karşusuna vardıkda muhâlif rûzgâr ile Draç kal‘ası limanına düşüb temür üstünde muvâfik havâya muntazır iken *varda kosta* ta‘bîr olunur üç kıt‘a Venedik sefînesinin birisi liman içinde mezbûr *reyade* sefînesi kurbunda ikisi dahi limanın boğazını tutub sû-i

kasd ile *reyade* sefinesini muhâsara edüb çıkub gitmeğe koyub bu misillü sû-i hareketleri ‘arz ü mahzar birle i’lâm olunmağa ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *cânibeynin re‘âyâsı karada ve deryâda tarafeynin memleketlerinde emniyet ve âsüdelik ile ticâret ve kâr ü kesb edüb kimesne mâni‘ olmaya ve Venedik beylerinin sefneleriyle yürüyen Venediklü olsun ve sâ‘ir mülûk-ı Nasârâ re‘âyâsından olsun emîn ve sâlim gelüb gidüb kimesne rencîde ve tutub esîr eylemeye ve bu husûs için Cezâyir ve Tunus ve Trablus ocaklarına ve sâ‘ir tenbîh iktizâ edenlere muhkem tenbîh ve te’kîd oluna ki min-ba‘d ‘ahidnâme-i hümâyûna muhâlîf ve sulh ü salâha mugâyir bir dürlü vaz‘ ve hareket eylemeyeler deyu mastûr olub ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince korsanlar husûsuçün verilen nişân-ı şerîfin kaydında dahi iki tarafın tüccâr ve ahâlîsi ve gemileri mu‘tâd-ı kadîm üzere memâlik-i mahrûsemde vâkı‘ olan iskelelere ve vilâyetlere varub gelüb ticâret edüb bir ferd mâni‘ ve müzâhim olmaya ve deryâda gezen korsan tâ‘ifesi Akdeniz yalılarında memâlik-i mahrûsemin kal‘aları altına vardıklarında mukaddemen verilen ‘ahidnâme-i hümâyûnda mastûr olduğu üzere Venediklüye bir vechile zarar ve ziyân etmemek için gemi re‘islerinin ba‘zılarının eline ve ânın gibi korsan tâ‘ifesi Venediklü’nün gemilerin alub re‘âyâ ve tevâbi‘in esîr edüb bir kal‘a altına vardıklarında o makûleleri dizdâr kal‘a altına komayub bir vechile himâyet ve sıyânet eylemeyeler ve ânın gibi mezkûr korsanlar akdarmaları ve esîr eyledikleri Venedik re‘âyâsıyla bir kal‘a altına erişdiklerinde ellerinde bulunan esîrleri Venediklü olduğu mukarrer ve zâhir oldukda İslam‘a gelmeyenler sulh ü salâh muktezâsınca itlâk etdirilüb ve akdarmaları dahi ellerinde olduğu üzere ism ve resmleriyle yazılıb dergâh-ı sa‘âdet-penâhuma ‘arz oluna ki sonradan haklarında emr-i şerîfim ne vechile sâdır olur ise mücebiyle ‘amel oluna ve vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı şerîfim icrâsında eğer hâkimler ve eğer dizdârlar ihmâl ederler ise ‘övr ve cevâbları makbûl olmayub fermân-ı hümâyûnuma ‘adem-i imtisâlleri zâhir oldukda ‘azlle konulmayub sâ‘ire mûcib-i ‘ibret için muhkem cezâları verile deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın gönderilen ‘arz ü mahzar baylosa îrâs ve tenbîh olunmağla zikr olunan üç kıt‘a Venedik kalyonları aslâ te’hîr ve tevakkuf eylemeyüb kalkub gitmeleriçün tarafeynden mektûb tahrîr ve irsâl olunmuşdur. İmdi siz dahi ‘ahidnâme-i hümâyûnda vech-i meşrûh üzere kayd ve tastîr olunan şürût ve kuyûdu fî-mâ-ba‘d kemâl-i hürmet ve ihtimâm ile icrâ ve mürâ‘ât edüb hilâfindan begâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel eyleyüb o makûle korsan tâ‘ifesi Venediklü’nün gemisini alub kal‘a altına ve limanlara vardıklarında ‘ahidnâme-i hümâyûnda tasrîh ve beyân olduğu üzere kabûl ve himâye olunmayub hâsılı ‘ahidnâme-i hümâyûnun şürût ve kuyûdunu kemâl-i hürmet ve ihtimâm ile mürâ‘ât eylesiz şöyle ki ba‘de’l-yevm ânın gibi korsan tâ‘ifesi himâye olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn ve*

mâbeynde karâr-dâde olan sulh ü salâhın şürût ve kuyûduna muhâlif vaz‘ ve hareket olunduğu istimâ‘ olunur ise ‘özü ve cevâbınız makbûl olmayub o makûle sû-i harekete cesâret edenlerin ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince muhkem haklarından gelinmek mukarrerdir, bilmiş olub âna göre her biriniz hilâfindan begâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz ve ba‘de’n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yedlerinde ibkâ edüb ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Fî evâsıtı N sene 118.

157: İstanbul’dan karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varub gelince yol üzerinde vâkı‘ olan kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ‘ir a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl gönderüb Venedik re‘âyâsından olub mektûblar ile Venedik tarafına gönderdüğü *portaliçe* ta‘bîr olunur sâ‘ileri gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olurlar ise menâzil ve merâhilde kendülere ve giydikleri libâslarına dahl ü ta‘arruz ve mürûr ve ‘ubûrlarına mûmâna‘at ve müzâhim ve sâ‘ir tekâlîf talebiyle rencîde ve remîde olunmayub emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta‘cîl mahall-i me‘mûra îsâl eylemeniz bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri L sene 118.

[66]

158: Rodoscuk kazâsı nâ‘ibine hüküm ki

Âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm olan Venedik baylosu südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl gönderüb Venedik’e tâbî‘ İstendil re‘âyâsından yedi nefer müste‘men prevedorun mûmzâ ve mahtûm tenbîh kâğıdıyla me‘zûnen bir kayık ile İstanbul’a gelürler iken kazâ-i mezbûra gelüb dâhil olduklarında cizyedâr olan kimesne yedlerinde olan kâğıdlarına i‘tibâr eylemeyüb ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir cizye evrâkı verüb harâc nâmıyla akçelerin alub gadr ve ta‘addî eyledüğün bildirüb ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir alınan akçeleri istirdâd olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *Venedik’den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince cizye evrâkı girüye redd ve aldığı akçe alıverilmek emrim olmuşdur. Fî evâsıtı M sene 119.

159: İzmir kadısına hüküm ki

Venedik baylosu südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb İzmir'e gelüb giden Venedik re'âyâsı ve gemileriyle gelen gemicileri harâc mütâlebesiyle rencîde olunmak icâb eylemez iken İzmir'de cizyedâr olanlar 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütâlebesiyle rencîde ve remîde eylediklerin bildirüb men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik'den gelüb giden kimesneler (evlü) olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir rencîde olmamak emrim olmuştur. Fî evâ'ili S sene 119.

160: Âsitâne-i sa'âdetimden karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varub gelince yol üzerinde vâkı' olan kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venedik re'âyâsından olub mektûblar ile Venedik tarafına gönderdüğü *portaliçe* ta'bîr olunur sâ'ileri gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olurlar ise menâzil ve merâhilde kendülere ve giydikleri libâslarına dahl ve ta'arruz ve mürûr ve 'ubûrlarına mûmâna'at ve harâc ve sâ'ir tekâlîf talebiyle rencîde ve remîde etdirilmeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra îsâl etdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur deyu üç kıt'a yazılmışdır. Fî evâ'ili S sene 118.

161: Delvine sancağbeyi Ali Kanina'ya ve Avlonya ve Delvine ve Merzak kadılarına hüküm ki

Baylos-ı mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb binyüzonsekiz senesinde Venedik barçalarından San Corci Marçilyana ta'bîr olunur bir kıt'a sefine ticâret tarîkiyle Merzak kazâsında Cebak limanına vardıkda Delvine sancağında vâkı' Gominiç Markiç nâm karye ahâlîsi sefine-i merkûmeyi basub emti'a ve eşyâsını nehb ü gâret ve ol tarafda olan zâbit ve hükkâma mürâca'at eylediklerinde müsamâha olunub gadr olmağla 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *cânibeynin re'âyâsı karada ve deryâda tarafeynin memleketlerinde emniyet ve âsûdelik ile ticâret ve kâr ü kesb edüb kimesne mâni' olmaya Venedik beylerinin sefineleriyle yürüyen Venediklü olsun ve sâ'ir mülûk-ı Nasârâ re'âyâsından olsun emîn ve*

sâlim gelüb gidüb ticâret edüb kimesne rencîde ve tutub esîr eylemeye ve bu husûs için Cezâyir ve Tunus ve Trablus ocaklarına ve sâ'ir tenbîh iktizâ edenlere muhkem tenbîh ve te'kîd oluna ki min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûnuma muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir bir dürlü vaz' ve hareket eylemeyeler deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın eşyâları şer'le teveccüh edenlerden girü alıverilüb 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ta'addîleri men' ü def olunmak için bundan akdem emr-i şerîfim verilmişken mahallinde şer'le mürâfa'aya da'vet olunduklarında itâ'ât eylemeyüb havalarına tâbi' kimesnelere istinâd ve birbirleriyle yek-dil ve müttefik olub gündün güne fesâd ve şekâvetleri ziyâde ve ol tarafa giden Venediklü İspir ve Pelonitoti ve Yani Merani ve Nikolo Side sefinelerin dahi basub kimini katl ve kimisini mecrûh ve nukûd ve eşyâları gasb etmeleriyle bu fesâdı edenlerden ma'lûm olan Saliçe karyesinde Koco Dimioğlu Çermeli ve İbrahim ve Tozko Hondi karyesinden Müezzinoğlu Muhammed ve Saliçeli Ali ve Seyioğlu Çeryaro nâm şakîler ve sâ'irleri ele götürülüb gasb ü gâret eyledikleri nukûd ve emti'a ve eşyâları istirdâd ve ihkâk-ı hak ve şerr ve mazarratları def' ü ref' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın sen ki mîr-i mûmâ ileyhsin şer'le görölüb vâkı'a ise bu fesâdı edenler bi-eyyi hâlin ahz ve ele götürülüb şer'le müteveccih olan hakları istirdâd ve ihkâk-ı hak ve şerr ve fesâdları 'ibâdullah üzerinden def' olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki. Fî evâsıtı S sene 119.

162: Kapudân paşaya hüküm ki

Baylos-ı mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb bundan akdem Venedik ümerâsının tenbîh ve sipârişleri üzere Aleksandri nâm re'isin sefinesini bu tarafa getürmek üzere Mora cenerali ta'yîn eyledüğü gemicilerden Petro Karavana 'an-asl Maltız olub ve lakin Venedik memleketinde olmağla gemici ta'yîn olunub gelürken Bozcaada ile Baba Yorgi mâbeyninde İzmir çekdirilerinden iki kıt'a çekdiri ile Deli Beyzâde'ye rast geldiklerinde *mesfûr Petro Karavana mücerred Maltızdır* deyu 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir sefineden ihrâc ve esîr edüb gadr olunduğın bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel ve tahlîs olunmak bâbında hümâyûnum ricâ ve 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik beylerinin sefineleriyle yürüyen Venediklü olsun ve sâ'ir mülûk-ı Nasârâ re'âyâsından olsun emîn ve sâlim gelüb gidüb kimesne rencîde ve tutub esîr eylemeye ve bu husûs için Cezâyir ve Tunus ve Trablus ocaklarına ve sâ'ir tenbîh iktizâ edenlere muhkem tenbîh ve te'kîd oluna ki min-(ba'd) 'ahidnâme-i hümâyûnuma muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir bir dürlü vaz' ve hareket eylemeyeler* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın sen ki vezîr-i müşârün ileyhsin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel ve itlâk eylemek emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâ'ili RA sene 119.

[67]

163: Venedik serhaddinden karadan ve deryâdan âsitâne-i sa‘âdetime gelince yol üzerinde vâkı‘ olan beylerbeyilere ve beylere ve kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ‘ dizdârları ve neferât ağaları ve iskele emînleri ve havâss ve evkâf voyvodaları ve zâbitleri ve sâ‘ir a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Âsitâne-i sa‘âdetimde baylosluk hıdmetinde olmak için mümtâz ve mu‘teber Venedik beylerinden kıdvetü ümerâi‘l-milleti‘l-Mesîhiyye Ancelo Morozin *hutimet ‘avâkıbuhu bi‘l-hayr* Venedik beyleri tarafından baylos ta‘yîn ve gelmek üzere olmağın imdi her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına gelüb dâhil olur ise münâsib mahallere kondurub yanında olan âdemlerine ve giydikleri libâslarına ve bindikleri davarlarına ve ahmâl ve eskâllerine ve götürdükleri para ve yaraklarına ve hedâyâ için getirdükleri metâ‘larına kimesneyi dahl ve ta‘arruz etdirmeyüb zaleme ve ehl-i fesâddan koruyub ve iktizâ eden mahallerde kirâsıyla davar ve ‘araba ve lâzım olan zâd ü zevâdelerin narh-ı rûzî üzere akçeleriyle tedârükde cümleniz takayyüd ve ihtimâm edüb bir husûsda zarûret ve muzâyaka çekdirmeyüb ve siz ki neferât ağalarısız muhavvif ve muhâtara olan yerlerde ve geçid ve derbendlerde yanına kifâyet mikdârı âdemler koşub hıfz ü hirâset ederek emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve siz ki iskele emînlerisiz *yanınızda gümrüğe müte‘allık esbâb vardır* deyu esbâblarından ve hedâyâ için getirdükleri emti‘alarından nesne taleb eylemeyüb her biriniz himâyet ve sıyânet ve merâsim-i mihmân-nüvâziye ri‘âyet ederek refâh-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile birbirinize irsâl ve bir gün evvel mahall-i me‘mûra îsâle takayyüd ve ihtimâm ve hilâfından ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâ‘ili RA sene 119.

164: Narda ve Preveze ve ( ) kadılarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi‘l-milleti‘l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi‘l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl gönderüb taht-ı kazânızda vâkı‘ Devisce ve Ekseromerd ve Elenoz ve Kordoviçe ve İmraki ve sâ‘ir iskelelere Venedik tüccârının getirdükleri ve alub götürdükleri metâ‘larının gümrüğün ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere bir def‘a edâ ve edâ tezkiresin aldıktan sonra Preveze Boğazı’nda mürûr eylediklerinde mücerred ol boğazdan mürûr etmekle gümrük emîni olanlar tekrâr gümrük taleb ve ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir Venedik tüccârını rencîde ve remîde ve kâr ü kesblerine mâni‘ olub ta‘addî eylediklerin bildirüb men‘ ü def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *bir iskeleye getirdükleri emti‘anın resm-i gümrüğün bir def‘a edâ edüb*

yedine edâ tezkiresi aldıktan sonra ol iskelede satılmayub bir gayr yere getirüb ve göndermek murâd eylediklerinde kimesne mâni' olmayub gerek ol iskelede ve gerek götürdükleri iskelere tekrâr gümrük taleb olunmaya ve gümrük emîni olanlar gümrüğün aldıktan sonra te'hîr ve ta'cîz etmeyüb edâ tezkirelerin vereler ve ol edâ tezkiresin gayri iskelelerde olan ümenâyaya varub ibrâz eylediklerinde ma'mûlün bih olub tekrâr gümrük taleb eylemeyeler deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılıb aşağısı 'ahidnâmeye havâle olmuştur. Fî evâ'ili RA sene 119.

165: Draç ve ( ) kadılarına hüküm ki

Venedik baylosu südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Draç ve tevâbi'i iskelelerde Venedik konsolosunun yanında olan müste'men âdemlerinden harâc taleb olunmak icâb eylemez iken 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütâlebesiyle rencîde ve remîde oldukların bildirüb men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at (olundukda) *Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki. Fî 2 B sene 119.

166: İlbasan sancağibeyine ve Draç ve İlbasan ve ( ) kadılarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedik tâcirleri Draç ve tevâbi'i iskelelerden alub götürdükleri duhan ve sâ'ir metâ'larının gümrüğün 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere edâya râzılar iken gümrükcü olanlar kanâ'at eylemeyüb gümrüğü ziyâde olmak için metâ'larını ziyâde bahâya tahmîn ve ziyâde gümrük talebiyle rencîde ve remîde eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunub rencîde olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *gemileri geldikde gümrüklerde olan mubassırlar cüfâ'en emti'alarını değerinden ziyâde bahâya tahmîn ederler ise gümrük ne mikdâr olur ise ol mikdâr metâ' alınub akçe taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî 24 N sene 119.

167: Âsitâne-i sa'âdetden karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varub gelince yol üzerinde vâkı' olan kadılar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Venedik baylosu südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedik re'âyâsından olub mektûblar ile gönderdüğü *portaliçe* ta'bîr olunur sâ'ileri gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olurlar ise menâzil ve merâhilde kendülere ve giydikleri libâslarına dahl ve ta'arruz ve mürûr ve 'ubûrlarına mûmâna'at olunmayub 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc nâmıyla ve sâ'ir bahâne ile rencîde ve remîde etdirilmeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra îsâl eylemeniz bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur deyu iki kıt'a hükm verilmiştir. Fî 16 N sene 119.

Bir def'a dahi üç kıt'a hükm yazılmışdır. Fî 22 ZA sene 119.

[68]

168: Kavala sancağibeyi ( ) *dâme* 'izzihuya ve Kavala ve Taşoz kadılarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet* 'avâkıbuhu bi'l-hayr südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb taht-ı kazânızda vâkı' iskelelere Venedik bayrağıyla gelüb giden Venedik tüccârı metâ'larının gümrüğün 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere verüb rencîde olunmak îcâb eylemez iken Venedik konsolosu ol tarafda bulunmadığı hâlde ba'zı kimesneler zikr olunan Venedik tüccârı sefinelerinden konsolosluk hakkı nâmına akçe talebiyle rencîde ve remîde eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ta'addî ve rencîde etdirilmeyüb men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *ticâret ahvâli semere-i sulh ü salâhdan olub bâ'is-i 'imâret-i memleket olmağla Venedik tüccârı kemâ-fi'l-evvel karadan ve deryâdan memâlik-i mahrûseme kendü hallerinde gelüb gidüb İstanbul ve İzmir ve Kıbrıs ve Trablusşam ve İskenderiye-i Mısır ve Haleb ve sâ'ir iskelelere getürdükleri ve alub götürdükleri emti'anın resm-i gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere verdiklerinden sonra ziyâde talebiyle ve muhdes olan tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmayalar* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel eyleyüb dahi vech-i meşrûh üzere taht-ı kazânızda vâkı' iskelelere gelüb giden Venedik tüccârı metâ'larının gümrüğün 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere verdiklerinden sonra Venedik konsolosu ânda olduğu hâlde âherden kimesneye konsolosluk hakkı nâmına nesne mütâlebesiyle Venedik tâcirlerini rencîde

ve remîde etdirmeyüb men' ü def' eyleyüb min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûnun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin deyu hükm verilmişdir. Fî evâhiri L sene 119.

169: Boğazhisarları kadılarına ve dizdârlarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venediklûden Matyo nâm kapudân Batroskü sefinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti'anın gümrüğün 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur deyu kânûn-ı kadîm üzere izn hükmü verilmişdir. Fî 13 Z sene 119.

Bir sûreti dahi

Bir sûreti dahi

170: Malkara kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedik re'âyâsından olub Mora tarafından mektûblar ile gönderilen *portaliçe* ta'bîr olunur Dimitri veled-i Petrira nâm sâ'îleri Malkara'ya geldikde ândan cizyedâr olan kimesne mesfûru ahz ve habs edüb 'ahidnâme-i hümâyûn ve yedinde olan emr-i şerîfime mugâyir cizye kâğıdı verüb akçesin almağla 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide anlardan harac taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunub cizyedârın harâc nâmıyla alduğı akçe redd etdirilüb fî-mâ-ba'd dahi ol makûle mektûblar ile gelüb giden Venedik re'âyâsı harâc mütâlebesiyle rencîde olunmamak için bundan akdem emr-i şerîfim verilmişiken mahalline vardıkda redd eylemedüğünden mâ'adâ bir def'a dahi cizye kâğıdı verüb tekrâr akçesin alub gadr eyledüğün bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ ve 'ahidnâme-i hümâyûn defterlerine mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim verüldüğü mastûr ve mukayyed bulunmağın alduğı akçeler ba'de's-subût redd etdirilüb ta'allül eder ise Dîvân-ı hümâyûna ihzâr olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı Z sene 119.

171: İstanbul kadısına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venedik tüccârı getürdükleri ve alub götürdükleri emti'anın gümrüğün kânûn-ı kadîm (üzere) vermeğe râzılar iken gümrük emîni olanlar kanâ'at etmeyüb hilâf-ı 'ahidnâme-i hümayûn bekci harcı ve yasakçı ve subaşı ve voyvoda ve çorbacı ve tahmînci ve yazıcı ve mumcu ve kapucu ve resm-i sarrafiye deyu ve sâ'ir bunun emsâli bid'at harclar talebiyle rencîde ve külli akçelerin alub ta'addî etmeleriyle 'ahidnâme-i hümayûn ve yedlerinde olan nişân-ı şerîfe mürâca'at olundukda *mahrûse-i İstanbul'da ve Beyrut ve Trablus iskelelerinde ve sâ'ir yerlerde akçe ve metâ'dır evvelden olugelene muhâlif ihdâs olunan bid'atler ref' olunub kadîmden ne vechile olugeldiyse âna göre 'amel olunub kânûn-ı kadîme muhâlif kimesneye ta'addî etdirilmeye ve dahi kânûn-ı kadîmden ve 'ahidnâme-i hümayûnda ta'yîn olunandan ziyâde [69] gümrük taleb eylemeyüb ve ümenâ ve iskele yasakçıları ve gayriler bir vechile barçalarından ve gemilerinden pîşkeş nâmıyla bir akçe ve bir habbelerin almayalar ve eğer almak için emr dahi ibrâz ederler ise 'ahidnâme-i hümayûna ve işbu nişân-ı şerîfime muhâlif iş etdirilmeye deyu mastûr ve mukayyed olmağla 'ahidnâme-i hümayûn mücebince 'amel olunmak üzere merhûm ve mağfiret-nişân karındaşım Sultân Mustafa Han 'aleyhi'r-rahme ve'r-ırdvân zamân-ı sa'âdet-iktirânlarından emr-i şerîf verüldüğün bildirüb tecdîdin ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunub rencîde olunmamak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâ'ili M sene 120.*

172: Venedik serhaddinden karadan ve deryâdan âsitâne-i sa'âdetime gelince yol üzerinde vâkı' olan beylerbeyilere ve beylere ve kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ' dizdârları ve neferât ağaları ve iskele emînleri ve havâss ve evkâf voyvodaları ve zâbitleri ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavalier *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb mûmâ ileyhın me'mûr olduğı baylosluk hıdmetinin müddet-i mu'ayyenesi tamâm olmağla âsitâne-i sa'âdetimde baylosluk hıdmetinde olmak için mümtâz ve mu'teber Venedik beylerinden kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Alvize Moçeniko Kavalier *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* Venedik ümerâsı tarafından baylos ta'yîn ve âsitâne-i sa'âdetime gelmek üzere olduğun i'lâm etmekle imdi her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına gelüb dâhil olur ise münâsib mahallere kondurulub yanında olan âdemlerine ve giydikleri libâslarına ve bindikleri davarlarına ve ahmâl ve eskâllerine ve götürdükleri para ve yaraklarına ve hedâyâ için getürdükleri metâ'larına kimesneyi dahl ve ta'arruz etdirmeyüb zaleme ve ehl-i fesâddan koruyub ve iktizâ eden mahallerde kirâsıyla davar ve 'araba ve lâzım olan zâd ü zevâdelerin

narh-ı rûzî üzere akçeleriyle tedârükde cümleliz mukayyed ve ihtimâm edüb bir husûsda zarûret ve muzâyaka çekdirmeyüb ve siz ki neferât ağalarısız muhavvif ve muhâtara olan yerlerde ve geçid ve derbendlerde yanına kifâyet mikdârı âdemleri koşub hıfz ü hırâset ederek emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve siz ki iskele emînlerisiz *yanınızda gümrüğe müte'allık esbâb vardır* deyu esbâblarından ve hedâyâ için getürdükleri emti'alarından nesne taleb eylemeyüb her biriniz himâyet ve sıyânet ve merâsim-i mihmân-nüvâzîye ri'âyet ederek ifâde-i hâl ve ferâğ-ı bâl ile birbirinize irsâl ve bir gün evvel mahall-i me'mûra îsâle takayyüd ve ihtimâm ve hilâfından ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı C sene 1120.

173: İzmir kadısına hüküm ki

Âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedik'e tâbi' cezâyir ve sâ'ir yerlerin re'âyâsından memâlik-i mahrûseye gelüb gidüb rencberlik edüb lakin yerleşmeyüb girü gidenlerden 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc taleb olunmak îcâb etmez iken bundan akdem ol makûle Venediklü 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütâlebesiyle rencîde olunmağla men' ü def' için emr-i şerîfim verilmişiken ol tarafa ticâret ve rencberlik eylemek için varan Venedik re'âyâsı onbeş yirmi gün meks üzere olduklarında İzmir'de cizyedâr olan kimesne memnû' olmayub *siz yerleşdiniz* deyu ol bahâne ile hilâf-ı 'ahidnâme-i hümâyûn ve mugâyir-i emr-i şerîf harâc mütâlebesiyle ahz ve habs ve rencîde eyledüğün bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ol vechile rencîde olunmayub men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunub men' ü def' olunmak emrim olmuştur. ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel eyleyüb dahi ânın gibi ol tarafa gelen Venedik re'âyâsı mâdâme ki yerleşmeyüb gelüb girü gide min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûn ve mukaddemen ve hâlen verilen emr-i şerîfime mugâyir ol bahâne ile harâc mütâlebesiyle rencîde ve remîde etdirmeyüb men' ü def' eyleyüb 'ahidnâme-i hümâyûnun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yedlerinde ibkâ edüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Fî evâsıtı M sene 1121.

[70]

174: Dergâh-ı ‘âlî yeniçerileri ağasına ve hâssa bostancıbaşıya hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb kendünün ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün İstanbul’a karîb iskele ve yalı ve adalardan ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ruhsat verüldüğü üzere senede bir def‘a akçesiyle iştirâ ve Galata’da menziline götürdüğü onbin medre hamrı işbu binyüzyirmi senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere iştirâ ve hânesine nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba‘d gümrük ve bâc ve ‘avâyid ve harc nâmıyla ve sâ’ir bahâne ile akçe talep olunmayub ve nakline kimesne mâni‘ olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî 17 B sene 1120.

Binyüzyirmibirinci senesiçün dahi vech-i meşrûh üzere hüküm verilmişdir. Evâ’il-i L sene 121.

Binyüzyirmiiki senesine mahsûb olmak üzere dahi hüküm verilmişdir. Fî 22 Ş sene 122.

Binyüzyirmiüç senesiçün dahi verilmişdir. Fî 12 ZA sene 123.

Yüzyirmidört senesiçün dahi verilmişdir. Fî 27 L sene 124.

175: Dergâh-ı ‘âlî yeniçerileri ağasına ve hâssa bostancıbaşıya hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb yanında berât-ı şerîfimle baştercümân olan Tarsiya nâm tercümânın ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün İstanbul’a karîb iskele ve yalı ve adalardan ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ruhsat verüldüğü üzere senede bir def‘a akçesiyle iştirâ ve Galata’da menziline götürdüğü iki bin medre hamrı işbu binyüzyirmi senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere iştirâ ve hânesine nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba‘d gümrük ve bâc ve ‘avâyid ve harc nâmıyla ve sâ’ir bahâne ile akçe talep olunmayub ve nakline kimesne mâni‘ olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî 17 B sene 1120.

Binyüzyirmibirinci senesiçün dahi hüküm verilmişdir. Fî evâ’ili L sene 121.

Binyüzyirmiiki senesine mahsûb olmak üzere dahi hüküm verilmişdir. Fî 22 Ş sene 122.

Yüzyirmiüç senesiçün dahi hüküm verilmişdir. Fî 12 ZA sene 123.

176: Boğazhisarları kadılarına ve dizdârlarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venedikluden Covani Cevaz nâm kapudân Santi İzebo nâm seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti'anın gümrüğün 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle mu'tâd üzere Boğazhisarları'nda yoklanub derûnunda götürmesi memnû'âtdan metâ' olmadıkça eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmasına mûmâna'at olunmamak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı Ş sene 1120.

177: Mihaliç ve Kapudağı kazâları nâ'iblerine hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb memâlik-i mahrûseme gelüb gidüb mütemekkin olmayan Venediklüler harâc mütâlebesiyle rencîde olunmak îcâb etmez iken Kapudağı'na tâbi' Bandırma iskelesinden Mihaliç tarafına giden Padre Yuzebo nâm bir nefer Venediklü râhib ile bir nefer müste'men hıdmetkârını ol tarafda cizyedâr olan ( ) nâm kimesne hilâf-ı 'ahidnâme-i hümâyûn harâc mütâlebesiyle rencîde ve remîde eyledüğün bildirüb ol bâbda hükmi hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harac taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri Ş sene 1120.

178: Âsitâne-i sa'âdetimden Venedik serhaddine varub gelince yol üzerinde vâkı' olan beylerbeyilere ve sancakbeylerine ve kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ' dizdârları ve neferât ağaları ve iskele emînleri ve havâss ve evkâf voyvodaları ve zâbitleri ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venedik ümerâsı tarafından âsitâne-i sa'âdetimde baylosluk hıdmetine ta'yîn olunan mümtâz ve mu'teber Venedik beylerinden kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayrı* getürmek için Venedik tercümânlarından Rinaldo Karli nâm tercümân ta'yîn ve irsâl olunduğun i'lâm etmekle imdi tercümân-ı mesfûr Venedik serhaddine varub gelince gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise şehirlerde ve kasabât ve kurâda ve menâzil ve merâhilde kimesneye rencîde ve remîde

etdirmeyüb ve ba‘zı mahallerde kendüyü korumak için bindüğü ve götürdüğü yarar atına ve âdemlerine ve esbâb ve sâ‘ir davarlarına ve yelken takye giyüb ve sarık sarınub ve kılıç ve sâ‘ir âlet-ı harb götürdükde kimesneyi dahl ve ta‘arruz etdirmeyüb ve muhavvif ve muhâtara olan yerlerde yanına kifâyet mikdârı âdemler koşub emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta‘cîl mahall-i me‘mûra îsâl eylemekde her biriniz takayyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâ‘ili Şaban sene 1120.

[71]

179: Boğazhisarları kadılarına ve dizdârlarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi‘l-milleti‘l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi‘l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb Venediklûden Antoni Bafani nâm kapudân Santi Gaytalo nâm seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti‘anın gümrüğün ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmasına mümâna‘at olunmamak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri N sene 1120.

180: Boğazhisarları kadılarına ve dizdârlarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb Venediklûden Nikolo Fakineti nâm kapudân Madonna di Karmini nâm seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti‘anın gümrüğün ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmasına mümâna‘at olunmamak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâhiri ZA sene 1120.

181: Boğazhisarları kadılarına ve dizdârlarına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb Venediklûden Bortolo Gayerdilo nâm kapudân Madonna di Arsenal nâm seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti‘anın gümrüğün ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmasına mümâna‘at olunmamak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâ‘ili Z sene 1121.

182: Âsitâne-i sa'âdetimden karadan ve deryâdan İnebahtı'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzu hâl gönderüb Venedik tüccârından Covan Podano nâm müste'men iki nefer müste'men hıdmetkârıyla kendi mesâlihi için İnebahtı semtine gitmek murâd etmekle gidişde ve gelişde kendülerine ve esvâb ve davarlarına dahl ve ta'arruz ve mürûrlarına mümâna'at olunmayub 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütâlebesiyle ve sâ'ir bahâne ile rencîde ve remîde olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâ'ili S sene 121.

183: Âsitâne-i sa'âdetimden karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varub gelince yol üzerinde vâkı' olan kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzu hâl gönderüb Venedik re'âyâsından olub mektûblarıyla Venedik tarafına gönderdiği *portaliçe* ta'bîr olunur sâ'ileri gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olurlar ise menâzil ve merâhilde kendülere ve giydikleri libâslarına kimesneyi dahl ve ta'arruz ve mürûr ve 'ubûrlarına mümâna'at olunmayub 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc nâmıyla ve sâ'ir bahâne ile rencîde ve remîde etdirilmeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra îsâl etdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâ'ili R sene 121.

Bir def'a dahi üç küt'a hükm yazılmışdır. Fî evâsıtı R sene 121.

184: Boğazhisarları kadılarına ve dizdârlarına hüküm ki

Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzu hâl gönderüb Venediklûden Covani Lazarofih nâm kapudân San Paolo nâm seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti'anın gümrüğün 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmasına mümâna'at olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı R sene 121.

185: Boğazhisarları kadılarına ve dizdârlarına hüküm ki

Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedikluden Bertolo Kalendra nâm kapudân Geratro Kradile nâm seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti'anın gümrüğün 'ahidnâme-i hümayûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmasına mümâna'at olunmamak bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri R sene 121.

[72]

186: Kapudân vezîr el-Hâcc İbrahim Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsin âsitâne-i sa'âdetimde mukîm olmak üzere gelecek Venedik baylosu geldikde Boğazhisarları'ndan alub İstanbul'a getürmek için mu'tâd-ı kadîm üzere iki kıt'a çekdiri ta'yîn ve Boğazhisarları'nda meks eylemek üzere tenbîh ve te'kîd eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri B sene 121.

187: Âsitâne-i sa'âdetden karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varub gelince yol üzerinde vâkı' olan beylerbeyilere ve sancakbeyilere ve kadınlara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ' dizdârları ve neferât ağaları ve iskele emînleri ve havâss ve evkâf voyvodaları ve zâbitleri ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erleri *zîde kadrihuya* hüküm ki

Âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedik ümerâsı tarafından âsitâne-i sa'âdetimde baylosluk hıdmetine ta'yîn olunan mümtâz ve mu'teber Venedik beylerinden Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* getürmek için Venedik tercümânlarından ( ) nâm tercümân gönderilmeğin husûs-ı mezbûr için ta'yîn olunan dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran ( ) Çavuş ile kapucularından ( ) *zîde kadrihümâ* ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden yasakçı ta'yîn olunan ( ) nâm yeniçeri ile mesfûr tercümân Venedik serhaddine varub gelince gidişde ve gelişde her kangımızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olurlar ise şehirlerde ve kasabât ve kurâda ve menâzil ve merâhilde kimesneye rencîde ve remîde etdirilmeyüb ve ba'zı mahallerde kendüyü korumak için bindüğü ve götürdüğü yarar atına ve ve âdemîsine ve esbâb ve sâ'ir davarlarına ve yelken takye giyüb ve sarık sarınub ve kılıç ve sâ'ir âlet-i harb götürdükde kimesneye dahl ve ta'aruz etdirilmeyüb ve muhavvif ve muhâtara olan yerlerde yanına kifâyet mikdârı âdemler

koşub emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra îsâl eylemekde her biriniz takayyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri B sene 121.

188: Kavala kadısına hüküm ki

Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedik ümerâsına tâbi' İstendil cezîresi re'âyâsından Nikolo Ermedkole nâm re'is binyüzyirmi( ) senesinde cezîre-i mezbûre zâbitinden patente kağıdı ile be-tarîkü't-ticâre seffinesiyle Kavala'ya vardıkda ber-vech-i arpalık Kavala sancağına mutasarrıf olan Seyyid Ali mesfûr re'isi yazıcısını ve üç nefer gemicilerini harbî olmak bahânesiyle ahz ve der-zencîr eyledikde kazâ-i mezbûrun gümrükcü ve a'yânı mesfûrlar harbî olmayub dâ'imâ gelür gider tüccârdan âdemleri ve ol tarafda olan França konsolosu dahi re'is-i mesfûrun yedinde olan patente kağıdı sahîh olduğunu i'tibâr eylemişler iken kanâ'at eylemeyüb 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir bi-gayri hakkın kırkiki gurusların alub ba'dehu zencîrden çıkarub gadr etmekle alduğu meblağ-ı merkûm istirdâd ve taraflarından vekîlleri olan França konsolosuna aliverilüb fî-mâ-ba'd dahi 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir bu misillü ta'addî olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *cânibeynin re'âyâsı karada ve deryâda tarafeynin memleketlerinde emniyet ve âsûdelik ile ticâret ve kâr ü kesb edüb kimesne mâni' olmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunub alduğun kendüye redd olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı ZA sene 123.

[73]

189: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Hazret-i Hakk celle ve 'alânın kemâl-i kudret-i ezeliyye-i İlahiyye ve vufûr-ı mevhibet-i lem-yezeliyye-i Rabbâniyesi mukârenetiyle ben ki sultân-ı selâtîn-i cihân ve eşref-i havâkîn-i devrân tâc-bahş-ı Hüsrevân-ı zamân es-sultân ibnü's-sultân es-sultân Ahmed Han ibnü's-sultân Mehmed Han ibnü's-sultân İbrahim Han ibnü's-sultân Ahmed Han ibnü's-sultân Mehmed Han ibnü's-sultân Murad Han ibnü's-sultân Selim Han ibnü's-sultân Süleyman Han'im ki taht-ı 'âlî-baht-ı 'Osmânî cenâb-ı hilâfet-me'âb-ı Hüsrevâna mukadder ve serîr-i saltanat-ı cihânbanî zât-ı sûtûde-i sefât-ı mülûkâneme mukarrer ve müyesser olmağın binâ'en 'alâ zâlik cennet-mekân-ı firdevs-âşiyân merhûm ve mağfîret-nişân karındaşım Sultân Mustafa Han *'aleyhi'r-rahme ve'l-gufrân* zamân-ı sa'âdet-iktirânlarında mefâhîrül'ümerâi'l-

‘izâmi’l-İseviyye merâci‘ü’l-küberâi’l-fihâmi’l-Mesîhiyye Venedik doju ve cumhûru *hutimet ‘avâkıbuhum bi’l-hayr ve’r-reşad* ile mâbeynde ‘akd-i sulh ü salâh olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn i‘tâ olunmağla hâliyyen mûmâ ileyhüm Venedik doju ve cumhûru tarafından cülûs-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-me’nûsumuzun tehniye ve tebrîki ve karâr-dâde olan sulh ü salâhın te’kîd ve tebşîri için mümtâz ve mu‘teber Venedik ümerâsından mu‘anven elçi ta‘yîn olunan kıdvetü’l ‘uzamâi’l-milleti’l-Mesîhiyye Kavaliyer Prokurator Karlo Rucini *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* vesâtetiyle nâme-i sadâkat-‘alâmeleri gelüb ol ‘ahidnâme-i hümâyûnun tecdîdin ve sulh ü salâhın takrîr ve te’kîdin ricâ eylediklerin düstûr-ı ekrem müşîr-i efham nizâmü’l-‘âlem nâzımu menâzımü’l-ümem müdebbiru umûri’l-cumhûr bi’l-fikri’s-sâkıb mütemmimu mehâmil-enâm bi’r-re’yi’s-sâ’ib mûmehhidu bünyâni’d-devlet ve’l-ikbâl müşeyyidu erkâni’s-sa‘âde ve’l-iclâl mükemmelu nâmûsi’s-saltanati’l-‘uzmâ mürettebu merâtibi’l-hilâfeti’l-Kübrâ el-mahfufu bi-sunûfi ‘avâtıfi’l-meliki’l-a‘lâ vezîr-i a‘zam âsaf-ı şiyem ve vekîl-i mutlak sadâkat-‘alem Ali Paşa *edâme Allahu ta‘âlâ iclâlehu* vezâ‘if-i iktidâra ‘izz-i huzûr-ı fâyizi’l-hubûr-ı Hüsrevâneme ‘arz ve telhîs eyledikde şîme-i kerîme-i abâ ve ecdâd-ı ‘âlî-nijâd-ı nısfet-mu‘tâdımızın ‘avâtıf-ı kadîmesi üzere ‘atebe-i ‘aliyye-i gerdûn-penâh ve südde-i seniyye-i felek-iştibâhımıza ‘arz-ı sadâkat ve ihlâs ve izhâr-ı meveddet ve ihtisâs edenlere hemîşe evbâv-ı ‘inâyet ve ‘âtıfetimiz meftûh ve mekşûf olmağla ricâ ve iltimâslarına müsâ‘ade-i ‘aliyye-i Hüsrevânem erzânî kılınub ol bâbda hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumuzla fermân-ı ‘âlîşânımız sâdır olmağın ol ‘ahidnâme-i hümâyûnda mûnderic olan şürût ve kuyûd ve mevâsik-ı ‘uhûdu ‘ayniyle ben dahi kabûl ve tecdîd edüb işbu tuğra-yı garrâ-yı cihân-ârâmızla müşerref ve mu‘anven ve otuzüç mâddeyi hâvî ve müştemil ‘ahidnâme-i hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnumuz şeref-yafte-i sudûr olmuştur ki zikr olunur.

Evvelki mâtde: Mora dâhilinde olan şuhûr ve kal‘a ve kastel ve varoş ve kurâ ve dağ ve enhâr ve göl ve orman ve liman ve her ne ki da’iren mâ-dâr içinde var ise cümlesiyle hâlen Venedik cumhûrunun zabtında olmağla yine âsûde-i hâl üzere zabt ve tasarruflarında kalub deryâ hudûdu ve eski divar nişânesi olduğu Ekşamile hudûduyla mahdûd ola şöyle ki ne Mora tarafından Büyükkıyı’ya ve ne Büyükkıyı cânibinden Mora hudûduna bir dürlü dahl ve tecâvüz olunmaya.

İkinci mâtde: Büyükkıyı Devlet-i ‘Aliyye’min zabtında olmağla ‘ayniyle bu sonraki cenk evvelinde olduğu hâli üzere bi’l-cümle Devlet-i ‘Aliyye’min [74] zabt ve tasarrufunda ola. İnebahtı kal‘ası Venedik cumhûru tarafından tahliye oluna ve İnebahtı yakasında olan Rumili dedikleri kastel hedm ve keزالik Preveze kal‘ası dahi hedm oluna ve ol semtde Büyükkıyı külliyyet ile evvelki hâli üzere kala.

Üçüncü mâtde: Ayamavra cezîresi ve kal'ası ve Praçya dedikleri köprübaşı Büyükkıyı'ya bir dürlü ziyâde ayak uzatmamak üzere ve Ayamavra'ya muttasıl olan Lefkade cezîresi Venedik cumhûrunun zabt ve tasarrufunda kalalar.

Dördüncü mâtde: Dalmaçya'da ta'yîn-i hudûd 'akabinde İnebahtı tahliyesi ve Rumili dedikleri kastel ve Preveze'nin hedmi der-'akab icrâ oluna ve bu aralıkda cümle ta'addî ve ta'addî-i 'illetleri men' ü def' olunmak için zikr olunan üç yerin muhâfazacısı içinde alikonulub aslâ Büyükkıyı'ya seğırtmeyeler ve bir dürlü bahâne ile bir dürlü mütâlebe eylemeyeler ve zikr olunan yerlerin ahâlîsi dilerlerse kalalar dilerlerse gideler bir dürlü cebr olunmaya.

Beşinci mâtde: Büyükkıyı ile Mora arasında olan körfezlerin intifâ'ı müşterek olub tarafeynden eşkıyâdan pak saklana.

Altıncı mâtde: Akdeniz ve ol semtde olan gayri denizlerde vâkı' adalar bu sonraki cenk evvelinde oldukları hâl üzere Devlet-i 'Aliyye'min zabtında kalalar ve Venedik cumhûru tarafından harâc veya gayri virgü veyâhûd gayri her ne ki bu cenk esnâsında ihdâs olunduyusa mûmâ ileyh cumhûr cânibinden talep olunmaya.

Yedinci mâtde: Devlet-i 'Aliyyem Venedik cumhûrundan Zaklise cezîresiçün veyâhûd ahâlîsinden güzeşte ve ba'de'l-yevm virgü talep eylemeye ve Mora'ya yanaşık İgne cezîresi Venedik cumhûrunun zabtında olmağla kal'asıyla 'alâ hâlihi zabtlarında kala.

Sekizinci mâtde: Dalmaçya'da Knin ve Sin ve Gabela ile Çeklot kal'aları hâliyyen Venedik cumhûrunun zabt ve tasarrufunda olmağla yine âsûde-i hâl üzere zabt ve tasarrufunda kalalar. Lakin zabtların aşikâre ve re'âyâ-yı tarafeynin ârâmeş ve istirahatde olmaları ehemm olub hudûdun dahi âna göre ta'yîn olunması iktizâ etmekle 'akla gelür gelmez bir dürlü nizâ' zuhûr eylemeyüb sınırların âsûdeliğini muhtel eder bir dürlü hâlet kalmamak üzere tarafeynden ta'ahhüd olunmuşdur ki Knin kal'asından Varlika kal'asına ve ândan Sin kal'asına ve ândan Duvare dedikleri Zadvarye kal'asına ve bundan Vrgoraç kal'asına ve keزالık ândan Çeklot kal'asına varınca hutût-ı müstakîme çekilüb sınırlar tefrîk oluna. Şöyle ki zikr olunan hutût dâhilinde Venedik mülkü ve deryâ cânibine doğru vâkı' olan arâzî ve nevâhî ve kastel ve husûn ve kulle ve etrâfi mesdûd yerler cumhûr-ı mumâ ileyhın zabtında kala. Ve hutûtдан taşra olan arâzî ve nevâhî ve ânlarda vâkı' kastel ve husun ve kulle ve etrâfi mesdûd yerler Devlet-i 'Aliyye'min zabt ve tasarrufunda kala. Ba'dehu el-yevm tarafeynden bir dürlü tecâvüz ve tevsî' ve tazyîk olunmaya ve bu sınırın ta'yîni için tarafeynden ta'yîn olunan vekîller mâbeyninde ittifâkla ma'kûl görüldüğü vech üzere yerlerin kâbiliyetine göre ya depe ve orman ya enhâr ve dere ile ve 'ayânlığa isti'dâd olmayan yerde handak ve kazık ve taş ile zikr olunan hutût mu'ayyen etdirile. Ve Venedik zabtında olan kal'aların önünde dahi

münâsibi mikdârı arâzîsi olmak için Knin ve Varlika ve Sin ve Zadvarye ve Vrgoraç ve Çeklot kal'alarının önünde yerin iktizâsına göre müstakîm veyâhûd perkârî hatt ile birer sâ'at toprak kat'-ı hudûda me'mûr olan vekîller cânibinden ta'yîn oluna. Ve Hirvatlık cânibine doğru ve Çasar mülkü hudûduna varınca Knin kal'asının yanı olub bu mahalde birbirine mütenâhî olan üç tarafına berîsine gadr olunmayub bu külliyyetli sulh ü salâhda karâr-dâde olduğu [75] üzere her tarafın hakkı dâ'imâ ri'âyet oluna. Ve zikr olunan hatt tarafeynden gözedilüb lakin hatt-ı mezkûrun kurbunda veyâhûd dâhilinde Devlet-i 'Aliyye'min kal'ası vâkı' olursa ensesinde olan bütün arâzî kendüye kalub önünde dahi birer sâ'at mikdârı yer perkârî hatt ile ta'yîn olunub içinde olan arâzî da'iren mâ-dâr zabtında kala ve Çeklot kal'asına önünde dahi bir sâ'at mikdârı arâzî verile. Ammâ Çeklot'a mütenâhî olan hatt-ı müstakîm-i mezkûrun öte yanına iki sâ'at mikdârı arâzî Çeklot'a verilüb ândan deryâyâ doğru yine bir müstakîm hatt ile hudûd ta'yîn oluna. Ve bu kâ'ide ve sûret üzere sınır kat' ve hudûd ta'yîn ve zabt ve tasarruf olunacak topraklar tefrîk olunmağla ba'de'l-yevm bilâ-tagayyür ve bilâ-tecâvüz mer'î ve muhterem ola. Ve vaz' olunan 'alâyimin birisini tagyîr ve hudûdun birisini tecâvüze bir ferd cesâret eyledikde ânın ve bu makûle cürm ashâbının ber-vech-i sezâ cezâları tertîbine lâzım olan ihtimâmda taksîr eden zâbitlerin dahi tarafeynden muhkem hakkından geline. Ve hudûd vekîllerinin arasında bir müşkil zuhûru vâkı' oldukda mâbeynlerinde muvâfakata imkân olmaz ise iki tarafa dahi vâkı' hâli hulûs ile sıhhati üzere 'arz ve i'lâm eylediklerinde Der-i devlet-medârımda olan Çasar ve İngiltere kralı ve Netherlande istati ceneralleri elçilerinin hüsn-i sâ'îleriyle dostluk üzere fasl oluna. Ve bu makûle ve gayri serhadd nizâ'ı sebebiyle bir dürlü ta'addîye mübâşeret olunmayub ve re'âyâ fukarâsının istirâhatine dahi hâlel verilmeyüb Devlet-i 'Aliyyem ile karâr-dâde olan sulh ü salâhı tagyîr eder esbâbdan 'add olunmaya.

Dokuzuncu mâdde: Dobravnik beylerinin arâzî ve nevâhîsi Devlet-i 'Aliyye'min arâzî ve nevâhîsi ile muttasıl ola ve Devlet-i 'Aliyye'min arâzîsi ile mûmâ ileyhim beylerin topraklarının ittisâl ve ihtilâtına mâni' olan bi'l-cümle ref' oluna.

Onuncu mâdde: Kotor semtinde Nova Vrsina hâliyyen Venedik cumhûrunun zabt ve tasarrufunda olmağla yine topraklarıyla âsûde-i hâl üzere zabt ve tasarrufunda ola. Ve ol cânibde her ne asl kal'a zabtında var ise kezalik zabtında ola. Ve tarafeynden kat'-ı hudûda ta'yîn olunan vükelâ hulûsî mücerreb âdemler olub bu emr-i mühimmi hakk üzere ve bilâ-garaz görüb ol tarafda dahi nâhiyyeleri tefrîk ve vaz'-ı 'alâyim-i mu'ayyene ile tahdîd eyleyeler ki bi'l-külliyeye bâ'is-i ihtilâl olan ahvâl her ne ise cümle ref' ü def' oluna. Lakin bu tarafdan dahi Dobravnik arâzîsinin Devlet-i 'Aliyyem arâzîsi ile bütün ittisâli münkatı' olmaya.

Onbirinci mâtde: Dalmaçya ve Kotor semtlerinde kat'-1 sınır ve hudûda hava müsâ'id oldukda mübâşeret olunmak için ta'yîn olunan vekîller mukaddem mâbeynlerinde haberleşüb ve 'adedi beraber ve kendü hâlinde olan tevâbi'leriyle bir münâsib yere gelüb bu işe rûz-1 nevrûzdan başlayalar. Ve zikr olunan câniblerde tarafeynin hudûdu kat'ında ihtimâm etmeleriyle müsâra'at ile iki ay müddetinde hîdmetlerin tetmîm eyleyeler.

Onikinci mâtde: Dostluk sebâtı ve re'âyâ-yı tarafeynin istirâhati ne kadar ziyâde murâd olunursa o kadar heva vü heveslerine tâbi' ve 'âdet-i müstemirrelerine mecbûr olub serhaddin âsûdeliğini esnâ-yı sulhda dahi hırsızlık ve ta'addî ve fesâdlarıyla muhtel edenler tarafeynden 'ale's-seviye mebgûz ve mağzûb olmaları lâzım olmağla sâ'ire mûcib-i 'ibret için sezâlarına göre cezâları tertîb olunmak için bu makûle hâyinler her ne cinsden olurlarsa kabûl ve himâye olunmayub ve aranub ve buldurulub ahz ve teslîm olunalar. Ve bu misillü müfsidlere sâhib çıkılması ve saklanması memnû' ola.

Onüçüncü mâtde: Zabt ve tasarrufda olan kal'aların ta'mîr ve termîmi ve istihkâmı tarafeyne câyiz olub lakin serhadde karîb yerlerde müceddeden min-ba'd kal'a yapılmaya. Ve Venedik cumhûru cânibinden Büyükkıyı kenârlarında hedm olunan kal'alar dahi yapılmaya. Ammâ menfa'atlü olan cümle yerlerde varoş ve kurâ vaz' olunub mâbeynlerinde [76] hüsn-i çâre muvâfik mu'âmeleye ri'âyet oluna. Ve aralarında bir dürlü nizâ' oldukda sınırlarda olan zâbit ve hükkâm der-'akab bir yere gelüb hakk ve 'adl ve dostluk üzere bâ'is-i mu'âraza olan esbâbı def' ü ref' eyleyeler.

Ondördüncü mâtde: Âyînleri husûsu ve esîrlerin mübâdele ve ıtlâkı ve ticâret ahvâliçün selef 'ahidnâmelerde tasrîh olunan siyâk gözedilüb ândan mâ'adâ olan iltimâslarını rikâb-ı hümayûn-ı şehriyârîye 'arz eylemeğe Venedik elçisine cevâz gösterile ve âyînlerinin icrâsı ve esîrlerinin ıtlâkı ve ticâret ahvâliçün bundan evvel Venedik cumhûruna 'inâyet ve ihsân olunan evâmîr-i 'aliyye bu sulhün dahi sebebiyle te'kîd oluna ve ticâret umûru bu cenkden evvel olduğu sûretde olub Venedik tüccârı kendülere 'inâyet olunan mu'âfiyetleriyle âsûde-i hâl olalar.

Onbeşinci mâtde: Çasar ve Leh murahhaslarının Venedik cumhûruçün ta'ahhüd eyledikleri temessükü imzâ eyledikleri günden Devlet-i 'Aliyyem ve Venedik murahhaslarının bilâ-vâsıta temessük imzâ edecekleri güne değin tarafeynden ta'addîyat karada ve deryâda ref' ve mâbeynde hüsn-i mu'âmele oluna. Ve sınırlarda olan zâbit ve hükkâm bu terk-i cidâlin vaktini bilmek için Bosna ve Arnavudluk ve Dalmaçya taraflarına haber irsâl olunmak üzere otuz gün ve Girid ve Mora cezîreleri ve ol semtin gayri cânibleriçün kırk gün ta'yîn olunmuşdur. Zikr olunan müddet dâhilinde bi-eyyi vechin kâne Devlet-i 'Aliyye'm ve cumhûr-ı mûmâ ileyh tarafına şol mevâdda ki ri'âyeti mümkün ola. Muhâlif iş olunmaya. Ve

dahi re'âyâya külliyyet ile 'afv-nâme verilüb bu cenk esnâsında eyledikleri işleri ve cürmleri her ne ise bi'l-külliye ferâmûş olunub bu vechile ithâm olunanlardan bu ferd ba'de'l-yevm cezâ tertîbi ile eziyet olunmaya.

Onaltıncı mâtde: Bu mevâddın hâtimesinde beyân olunduğu minvâl üzere tarafeynin murahhasları beyinde temessük tafsîl ve bilâ-vâsita imzâ olundukda Devlet-i 'Aliyyem ile Venedik cumhûrunun sulh ü salâhı müddeti dahi karâr-dâde ola ve kezalik hudûd ve toprağa müt'e'allık olmayub ziyâde dostluk ve hüsn-i mu'âmeleye müt'e'allık olan mevâdd söyleşile.

Onyedinci mâtde: *Selef 'ahidnâmelerde tasrîh olunan siyâk gözedile* deyu ondördüncü mâtde kayd ve tastîr olunmağla ecdâd-ı 'izâm ve abâ-i kirâmımdan merhûmûn ve mağfûrûn lehüm Sultân Süleyman Han ve Sultân Selim Han ve Sultân Murad Han ve Sultân Mehmed Han ve Sultân Ahmed Han ve 'amm-i büzürkvârım Sultân Osman Han ve Murad Han ve cedd-i emcedim Sultân İbrahim Han *'aleyhimi'r-rahme ve'r-rızvan* zamânlarında ve cennet-mekân-ı firdevs-âşiyân vâlid-i mâcidim Sultân Mehmed Han *subbet 'aleyhi şe'âbîbü'l-'afvi ve'l-gufrân* zamân-ı sa'âdet-ıktırânlarında dahi verilüb esnâ-yı sulh ü salâhda i'mâl olunan 'ahidnâme-i hümâyûnu elçi-i mûmâ ileyh ibrâz ve münderic olan şürût ve kuyûdu mevâdda taksîm ve tertîb ve tensîk ile işbu 'ahidnâme-i hümâyûnuma derc ve ilhâk olunmasın cumhûru tarafından iltimâs etmekle 'âdet-i kadîme-i müstahsene üzere karîn-i kabûl-ı Hüsrevânem olmağın imdi vâlid-i mâcidim müşârûn ileyh zamânlarında verilen 'ahidnâme-i hümâyûnda derc olunduğu üzere min-ba'd Venedik doju ve beyleri ve sâ'ir âdemleriyle deryâda ve karada iki cânibe müt'e'allık olan yerlerin ve vilâyetlerin halkıyla ve Akdeniz'de vâkı' Tine nâm İstendil cezîresi kal'asıyla ve sâ'ir tasarruflarında olan cezîreler ve şehirler ve boğazlarıyla sulh ü salâh mukarrer olub ve bi'l-cümle Aya Marko'nun sancağın götüren kimesneler ile yaşda ve kuruda el-ân tasarruflarında olan illeri ve köyleri ile şimdiye değin tasarruflarında olub ve şimden sonra kendü dîndâşlarında alacak yerleriyle ba'de'l-yevm aramızda dostluk ve barışıklık mukarrer olub ve Yanya sancağı sınırında olan Parga nam mevzi'de sâbıkan merhûm ve mağfîret-penâh Sultân Süleyman Han *nevvere Allahu merkadehu* emriyle yakılıb [77] yıkılmış idi. Mezîd-i 'inâyetlerinden ânlar cânibine tasarruf olunsun emr edüb zikr olunan mevzi' kal'asıyla ve varoşuyla ve karyeleriyle ve hudûd ve sınırlarıyla merhûm ceddîm müşârûn ileyh hazretleri 'inâyet eyledüğü üzere ânların zabt ve tasarruflarında ola. Ammâ mezbûr Parga ve âna tâbi' olan köylerde vâkı' olan âdemleri denizden ve kurudan memâlik-i mahrûseme zarar ve ziyân ederlerse Venedik beyleri ol zarar ve ziyânı tazmîn etdüreler ve edenlerin muhkem haklarından geleler.

Onsekizinci mâtde: Babam merhûm-ı müşârûn ileyh zamânında in'ikâd-ı sulh ü salâhda tarafeynden verilen mevâdd kağıdlarında mastûr olduğu üzere Venedik cumhûruyla 'akd

olunan sulh ü salâh karâr-dâde ve muhkem olmağcün Kandiye kal'ası kendüye mahsûs olan topları ve cebehânesi ve sâ'ir âlât-ı harbiyle mukaddemen mevâdd kağıdı verildikde vükelâ-yı Devlet-i 'Aliyye' me teslîm olunmağın Sude ve İspirlonka palankaları, ki cezîre-i Girid'e muttasıl olmayub deryâ içindedir, ânlar ke'l-evvel Venediklü elinde ola. Ve zikr olunan iki palankanın topu altda olan küçük kaya ve adacıklar ki deryâ içindedir ve cezîreye ittisâli yokdur ânlar bu güne değın olduğu gibi yine Venediklü elinde kalub *zikr olunan kaya ve adacıklar Girid cezîresine tâbi'dir üzerlerine binâ yaparız* deyu veyâ âher tarîkle bir vechile dahl ve virgü taleb olunmaya. Venediklü dahi zikr olunan adacıklarda kal'a ve palanka ve tabya binâ etmeyüb ke'l-evvel ıssız dura ve zikr olunan adacıklardan İspirlonka kurbunda olan adanın Girid cezîresi kenârıyla arasından çekdirir gemi geçüb kum ile doldukda ânı ayrıltmağa kimesne mâni' olmaya.

Ondokuzuncu mâdde: Memâlik-i mahrûsemde olan sancakbeylerimden ve subaşlarından ve bi'l-cümle hüddâm-ı encüm-ihtişâmımdan hiç ahad ânların vilâyetlerine ve kal'alarına ve burgazlarına ve âdemlerine zarar ve ziyân erişdirmeyeler. Ve eğer cenâb-ı hilâfet-me'abıma müte'allık olan beylerden ve 'asker-i zafer-me'serimden ânların vilâyetlerine ve kal'alarına ve burgazlarına ve âdemlerine zarar ve ziyân erişdirirlerse vâkı' olan zarar ve ziyân fermân-ı şerîfimle yerine konulub dahl edenlerin haklarından geleler ve mezbûr beylerin bâzergânlarından ve âdemlerinden memâlik-i mahrûseme yaşdan ve kurudan kadırğa ve gökeleri ve gayri küçük gemileriyle mahrûse-i İstanbul'a ve Galata ve diyâr-ı Arabistan'dan İskenderiye-i Mısır'a ve Gelibolu'dan aşağı olan boğaz ve limanlara gaflet ile gelüb girmeyüb mukaddemen dizdârların âgâh eyleyüb icâzet ile gelüb girüb meğer ki rûzgâr şiddet üzere olmağla furtuna olub veyâhûd ânları levend kalyataları koyub ol iskelelerden gayri konacak yerleri olmayub zarûret ola. Ol vaktde gelüb gireler eğer mümkün ise âgâh edeler. Ve gitmelü olıcak icâzetsiz gitmeyüb muhâlefet edenlerin haklarından geline ânınçün Venedik beylerine töhmet olunmaya. Ve memâlik-i mahrûsemden deryâ yüzüne çıkmış donanma ve kadırgalarına ve sâ'ir deryâ yüzünde yürüyen gemiler ile buluşduklarında yelkenlerin indirüb dostlukların bildüreler. Eğer yelkenlerin indirüb dostlukların bildirdiklerinden sonra zarar ve ziyân edecek olurlarsa eğer gemi ve davar ve âdem ve esbâb ziyânıdır her ne ise yerine konula. Hem-çünân ânların kadırgaları ve gemileri ve donanmaları dahi deniz yüzünde benim gemilerim veyâhûd rencber gemilerine buluşurlarsa dostluk üzere geçüb zarar ve ziyân etmeyeler. Ve eğer gemiler ve âdemler ve esbâb ve davar ziyânıdır her ne ise yerine koyalar. Ve eğer ittifâk düşüb harâmî ve levend gemisine buluşub ol harâmî gemisi bunlara kasd edüb cenk ile harâmî gemisine bunlar gâlib olalar. Hîn-i muhârebede helâk olandan gayri ne kadar âdem esîr olur diri tutulursa aslâ katl etmeyüb bî-kusûr sağ ve sâlim südde-i sa'âdetime irsâl ve îsâl edeler ki [78] muhkem haklarından gelinüb bir vechile siyâset etdürem ki sâ'irlerine

mûcib-i 'ibret ola. Ve memâlik-i mahrûsemden donanma gemilerim bir tarafa sefere gide Venedik'e müte'allık olmaya Venedik donanması isem kendü hâlinde dostluk üzere durub hareket etmeyüb varub kimesneye mu'âvenet eylemeye. Ve benim donanma-yı hümâyûnuma zarar ve ziyân erişdirmesine sebep olmaya. Ve benimle düşmenlik üzere olan kimesnelerin donanmaların aralarına getürmeyeler. Ve ânlara yardım ve azık vermeyeler. Eğer donanmalarından her kim bu emrime muhâlefet ederse eyledüğü yerde Venedik beyleri muhkem haklarından geleler ki sâ'irlerine mûcib-i 'ibret vâkı' ola. Ve gayri vilâyetin dahi barçalarına ve kadırgalarına ve gayri gemilerine râst geldiklerinde Venedik beyleri kendü adalarına ve hisârlarına ve limanlarına sığdırmayub durgurmayalar. Tutmak mümkün olursa tutub mecâl vermeyüb haklarından geleler. Benim tarafımdan dahi ol vechile 'amel olunub gayri vilâyetin harâmî gemilerin ve barçaların ve kadırgaların limanlarıma ve hisârlarıma sığdırmayub tutmak mümkün olursa tutub mecâl vermeyüb haklarından geleler. Ve 'amm-i büzürkvârım Sultân Murad Han zamânında korsan tâ'ifesi husûsuçün verilen nişân-ı hümâyûn vâlid-i mâcidim müşârün ileyh zamânında dahi tecdîd olunmuş imiş, nişân-ı hümâyûnu ibrâz eylediklerinde tecdîd oluna.

Yirminci mâdde: Venedik'den biri gelüb memâlik-i mahrûsemde bir kimesne ile satu-bazar edüb akçesin tamâm vermedin hîle edüb kaçub giderse benim hükmi-şerîfimle varub taleb olundukda ol kimesne bulunursa rızkı sâhibine aliverile. Ve memâlik-i mahrûsemden bir kimesne varub Venediklü'den biriyle satu-bazar edüb akçesin edâ etmedin kaçub gelürse sâbit olan hakkı aliverile. Ve memâlik-i mahrûsemden bir kimesne borc edinse veyâhûd bir vechile müttehem olub gıybet eylese ânınçün bir günahsız tutulmaya Venedik beylerine ânınçün töhmet olunmaya eğer ânların memleketlerine varub durursa medyûn ise üzerinde olan deyn-i müsbet bi't-tamâm tahsîl ve hak sâhibine îsâl ve müttehem ise şer'an müstehak olduğı cezâsın tertîb ve icrâ eyleyeler. Benim cânibimden dahi ol vechile etdirile.

Yirmibirinci mâdde: Tarafeynde olan esîrlerin vazî' ve şerîfi münâsib bedelleriyle tebdîl ve halâs olalar. Venedik cumhûru elinde olan esîrler Gördüs'e götürülüb İslam tarafından alınan cümle esîrler dahi Ağrıboz iskelesine götürülüb otuz kırkar mübâdele olunalar. Her kangı tarafda ziyâde esîr kalursa ve kalanlar her ne makûle ise ânlar dahi mübâdelesiz itlâk olunub girü redd oluna. Ve mümkün olursa bu mübâdelenin evvelinde esîrlerin eşbehleri mübâdele olunub bu maslahat tamâm olunca esîrlere tarafeynden ta'cîz ve cefâ olunmaya.

Yirmiikinci mâdde: Venedik'den bir esîr kaçub memâlik-i mahrûsemde gelüb Müslüman olursa ve sâhibi gelürse bin akçe verile. Ve sâhibi gelmeyüb vekîli gelürse akçeyi vekîline vireler. Eğer küfrî üzere ise ol esîr 'aynıyla verile. Ve memâlik-i mahrûsemden kaçub ânlara varır ise Müslüman ise veyâhûd mürted olduysa ta'allül etmeyüb kendüyü 'aynıyla vireler. Ve

eğer küfrî üzere ise sâhibi veyâhûd vekîline bin akçe vireler. Ve eğer Mağrib'in levend kalyataları ve gayri yerlerin korsan kayıkları deryâda ve sâ'ir karada olan harâmîler varub Venedik'e tâbi' olan adaları ve gayri yerlerini urub âdemlerin esîr edüb götürüb Rumili ve Anadolu'da ve Mağrib'de ve sâ'ir yerlerde satub veyâhûd kendüler kullanub bu makûle esîr her kimin elinde bulunursa bilâ-tereddüd ellerinden alınub Venedik beylerinin bayloslarına veya kâ'im-makâmılarına veyâ vekîllerine teslim edeler. Ol harâmî levend ele getirülüb muhkem haklarından gelinüb ve ol esîr Müslüman olmuş ise âzâd olunub saliverile. Ve 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir Venedik re'âyâsını ba'zı kimesneler esîr edüb elden ele kaçıрмаğla ihtilâle bâ'is ve bâdî olurlar imiş. İmdi sulh ü salâh zamânında [79] vâkı' olan Venedik esîrleri her kimin elinde bulunursa Müslüman olmuş ise âzâd etdirile ve eğer henüz küfrî üzere ise işbu 'ahidnâme-i hümâyûn ve sulh ü salâh mücebince Venedik baylosuna veyâ kendü ta'yîn eyledüğü âdemisine teslim etdürülüb min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûn ve sulh ü salâha muhâlif esîr etdirilmeyüb edenlerin haklarından gelinüb ta'allül ve bahâne etdirilmeye deyu vârid olan hatt-ı hümâyûn mücebince nişân-ı hümâyûn verilmeğin kemâ-kân ol nişân-ı hümâyûn mefhûmuyla 'amel oluna.

Yirmiüçüncü maddede: Venedik gemileri memâlik-i (mahrûseme) gelürken muhâlif yel çıkub ol gemi helâk olub ne mikdâr âdem kurtulursa îrâd oluna. Esbâbları kurtulursa sâhiblerine vireler. Kapudân cânibinden ve âdemlerinden ve sâ'irlerinden kat'an dahl olunmaya. Ve memâlik-i mahrûsemden bir gemi ol tarafa varırken muhâlif yel çıka ol gemi helâk olub içinden âdem kurtulursa Venedikluden ânlar dahl olunmayub esbâbları sâhiblerine verile kat'an dahl ve nizâ' olunmaya. Ve eğer memâlik-i mahrûsemden şol yerlerden ki kadirga ve kayıkları ve sâ'ir gemiler deryâ yüzüne çıkub gittikleri vakt ki kapudânım ânlar ile bile olmaya. Ol gemilerin re'isleri muhkem kefillere verile ki varub Venedik memleketlerine zarar ve ziyân erişdirmeyeler. Eğer kefil vermeden giderlerse mücrim ve günâhkâr olalar muhkem haklarından geleler. Ve eğer kefil verdikten sonra zarar ederlerse zarar ve ziyân ne olursa kefilleri vereler. Hem-çünân Venedik cânibinden dahi deryâ yüzüne gemileri çıka Venedik kapudânı bile olmaya re'isleri muhkem kefillere verildikten sonra memâlik-i mahrûseme zarar ve ziyân erişdirirlerse olan zarar ve ziyânı kefilleri vereler. Eğer keffilsiz giderlerse mücrim ve günâhkâr olalar muhkem haklarından geleler. Ve memâlik-i mahrûsemden bir harâcgüzâr veya bir 'âmil kaçub Venedik'e müte'allık kal'alara ve adalara varub temekkün etse kabûl olunmaya varan âdeme ta'allül etmeyüb 'aynıyla vereler. Şöyle ki âdem öldürüb veyâhûd rızık götürüb uğruluk etmiş ise 'aynıyla vereler. Benim cânibimden dahi ol vechile etdirilüb ol tarafda âdem öldürüb veyâhûd uğruluk edüb rızık getirürse 'aynıyla vereler.

Yirmidördüncü mâdde: Venedikluden biri biri arasında nizâ'ları olsa baylosları 'âdetlerince dinleye kimesne mâni' olmaya. Ve bir kimesnenin baylos ile nizâ'ı olsa şöyle ki südde-i sa'âdetimde mahrûse-i İstanbul'da ola vâkı' olan kaziyyesi Dîvân-ı 'âlîşanımda istimâ' oluna. Lakin ben sa'âdetle sefer-i hümâyûnda bulunacak olursam ânın gibi baylos ile vâkı' ola münâza'a İstanbul muhâfazasıçün konulan hâkim huzûrunda kadı ma'rifetiyle istimâ' oluna şöyle ki Venedik bâzergânlarıyla bir kimesnenin ticârete müte'allık nizâ'ı vâkı' olub kadıya varalar. Venediklünün kendü tercümânları hâzır olmayınca kadı olan da'vâların istimâ' etmeye. Ammâ ânlar dahi ta'allül edüb *tercümân hâzır değildir* deyu 'avk etmeyüb tercümânların hâzır edüb eğer tercümânları mühimm maslahatda ise gelince tevakkuf oluna. Ve baylos olanı âherin borcu için mādâme ki kefil olmaya kimesne rencide etmeyüb muzâyaka vermeyeler. Ve nesne ödetmeyeler. Ammâ müdde'î olanlar medyûnları gıybet edüb vardıkları yerlere varub hâkimi ma'rifetiyle hakk ve 'adl üzere taleb eyleyeler. Eğer Venedik'e tâbi' yerlere firâr ederse baylos Venedik beylerine i'lâm eyleyüb hakkı alıvermekde takayyüd eyleyeler.

Yirmibeşinci mâdde: Venedik'den memâlik-i mahrûseme bir bâzergân ki gele gayri kimesne borcu için ânı tutub incitmeyeler. Ve Venediklü bâzergân Bursa'ya veya bir gayri yere gitmek isteye baylosundan icâzetnâme almayınca gitmeye. Ve eğer temerrüd edüb icâzetsiz gitmek isterse subaşı baylosa mu'âvenet edüb koyuvermeye ve Venedik'den gelen gemilerin nefûleri memâlik-i mahrûsemde hıdmete tutulmayub nice geldiler ise gemileriyle gideler. Ve Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mādâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya. Venediklü'nün [80] ba'zı harâcgüzâr kâfir ile nizâ'ları olub hîn-i da'vâda Venediklü şâhidler ikâmet ederlermiş hasm olanlar *bu yer kâfirlerinden gerekdir* deyu muzâyaka verüb Venediklü Nasrânîlerin şehâdetlerin kabûl etmezler imiş. İmdi cümle Nasârâ millet-i vâhide olduğu ecilden gerekdir ki ânların eğer kefare ile nizâ'ları olub ikâmet-i şâhide ihtiyâcları olursa kefare tâ'ifesinden kangı sınıfdan ki şâhid ikâmet edüb şer'-i Nebevî muktezâsı üzere isbât edeler kabûl oluna. Ve Venedik'den bir bâzergân memâlik-i mahrûsemde yolda ve izde ve köyde basılır rızkı alınsa. Veyâhûd basıldıkda bâzergân depelenmiş olsa veya gâ'ib olsa irsi veyâhûd vekîli gelürse şer'le görülür hak yerine vara. Venedik'den bir bâzergân memâlik-i mahrûseme gelüb ticâret üzere kendü hâlinde yürürken mürd olsa metrûkâtına beytü'l-mâlcî karışmayub bayloslarına teslim edeler.

Yirmialtıncı mâdde: Mağrib Müslümanlarından ve bunlardan gayri sâ'ir yerlerin bâzergânları ki bey' ü şîrâ etmek için yaşdan ve kurudan gelmelü oldukda ki Venedik hükm etdüğü yerlere uğraya, 'âdet ve kânûnları üzere metâ'larının rüsûmun aldıktan sonra mâni'

olmayalar ve zarar ve ziyân erişdirmeyeler, memâlik-i mahrûseme nice dilerlerse gelüb gideler. Ve körfezden yukaru boğazdan yürüyen gemiler Venediklü olsun gayri olsun ki Venedik'e ticârete varalar geleler kimesne mâni' olmaya ve zarar ve ziyân erişdirmeyeler meğer ki yaramazlık etmiş olalar. Ve Venedik gemisi 'âdet ve kânûn üzere İstanbul'da aranub gitdikden sonra kânûn-ı kadîm üzere bir dahi Boğazhisarları önüne vardıkda aranub ândan sonra gitmeğe icâzet verile. Hâlen kânûn-ı kadîme muhâlif Gelibolu'da dahi aranur imiş min-ba'd Gelibolu'da aranmayub 'âdet-i kadîme muktezâsınca girü hemân Boğazhisarları önünde aranub gide.

Yirmiyedinci mâdde: Memâlik-i mahrûseme Arabistan memleketleri feth olunduğu zamândan berü olugelen üslûb-ı kadîm üzere iki pâre mavnaları Mısır İskenderiyesi'ne ve iki pâre mavnaları dahi mahrûse-i Şam'a tâbi' olan Trablus ve Beyrut iskelelerine olugeldüğü üzere esbâb ve metâ'larıyla mukarrer olan vaktde ve mevsimlerde gelüb gideler vaktinden ve mevsiminden te'hîr etmeyüb eğer iki mavnalarındır ve eğer dahi ziyâdedir ve eğer büyük ve küçük gemileridir şimdiye değin ne vechile gelüb gidüb bey' ü şirâ edegelmişler ise girü ol vechile edüb olugelene muhâlif nizâ' etmeyeler ve mahrûse-i İstanbul'da ve Beyrut ve Trablus iskelelerinde ve sâ'ir yerlerde eğer akçe ve metâ'dır evvelden olugelene muhâlif ihdâs olunan bid'atler ref' olunub kadîmden ne vechile olugeldiyse âna göre 'amel olunub kânûn-ı kadîme muhâlif kimesneye ta'addî etdirilmeye. Ve merhûm ceddîm Sultân Süleyman Han zamân-ı şerîfnde verilen 'ahidnâme-i hümâyûn muktezâsınca mu'tâd-ı kadîmden ziyâde gümrük taleb olunmayub gümrük husûsunda kânûn-ı kadîm olan kânûnnâme defteri mûcebince müstakillen emr-i şerîf verile ki dergâh-ı mu'allâmda ve Şam Trablusunda ve Mısır İskenderiyesi'nde ve sâ'ir memâlik-i mahrûsemde sâkin olan Venedik baylosu ve konsolosları ol emri temessük edeler. Ve mezbûr mavnalarına ve sâ'ir gemilerine ve tâcirlerine ve metâ'larına beylerbeyilerimden ve beylerimden ve sâ'ir kullarımdan hiç ahad kânûn-ı kadîme muhâlif zulm ve ta'addî etmeyeler emn üzere olalar kimesne ânları rencîde etmeye. Ve mukaddemen fetretten sonra merhûm ve mağfûrûn leh ceddîm Sultân Selim Han zamânında tekrâr sulh ü salâh olundukda üç yıla değin vermeğe müte'ahhid oldukları üçyüz bin altunu tadrîcle bî-kusûr edâ etdikleri hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan defterde mukayyed olub ve merhûmûn ve mağfûrûn lehüm cedlerim Sultân Süleyman Han ve Sultân Selim Han ve Sultân Murad Han ve Sultân Mehmed Han ve Sultân Ahmed Han ve 'amm-i büzürkvârım Sultân Osman Han ve Sultân Murad Han *tâbe serâhumun* zamânlarında zikr olunan filoriden gayri sâ'ir vâkî' olan [81] şartları ve 'ahdleri bi't-tamâm yerine getürdükleri ecilden babam merhûm-ı müşârûn ileyh ihsân eyledüğü 'ahidnâmede tekrâr derc olunmayub ve ol husûslar içün dahl ve ta'aruz olmayub ve merhûmûn zamânlarında verilen ahkâm-ı şerîfe dahi mukarrer tutulub mâdâme ki südde-i seniyye-i sa'âdet-dest-gâhımda kurudan ve yaşdan

düşmenlik üzere olanlara Venedik doju ve beyleri kavlen ve fi'ilen mu'în ve zahîr olmayalar. Vâkı' olan sulh ü salâhdan tecâvüz etdirilmeye.

Yirmisekizinci mâtde: *Hudûd ve toprağa müte'allık olmayub ziyâde dostluk ve hüsn-i mu'âmeleye müte'allık olan mevâdd söyleşile* deyu onaltıncı mâtde mastûr ve mukayyed olmağla vâlid-i mâcidim müşârün ileyh zamânında verilen 'ahidnâme-i hümâyûn mevâddından ba'zısını ibhâmdan kurtarmak için tavzîh ve tenvîr ve mâbeynde karâr-dâde olan sulh ü salâhın teşyîd ve istihkâmıçün müceddeden iktizâ eden ba'zı mevâdd dahi zamm ve ilhâk olunmak bâbında elçi-i mûmâ ileyh cumhûru tarafından istid'â-yı 'inâyet etmeğın müsâ'ade-i 'aliyye-i Hüsrevânem erzânî kılınub buyurdum ki serhadlerde gerek dem ü dîne müte'allık ve gerek bir gayri dürlü nizâ' zuhûr edüb mu'âraza ve muhâsama vâkı' oldukda ol serhaddin zâbitleri ma'rifetiyle mahallinde şer'le hakk ve 'adl üzere görölüb bâ'is-i mu'âraza her ne ise def' ü ref' olunub âsitâne-i sa'âdetime ve Venedik ümerâsına i'lâma muhtâc eylemeyüb tarafeyne zahmet verilmemek üzere bi-eyyi vechin kâne mahallinde faysal verilmeğe takayyüd oluna bir vechile mahallinde fasl edemedikleri sûretde sıhhati üzere 'arz ü i'lâm oluna.

Yirmidokuzuncu mâtde: Cânibeynin re'âyâsı karada ve deryâda tarafeynin memleketlerinde emniyet ve âsûdelik ile ticâret ve kâr ü kesb edüb kimesne mâni' olmaya. Ve Venedik beylerinin sefneleriyle yürüyen Venediklü olsun ve sâ'ir müluk-ı Nasârâ re'âyâsından olsun emîn ve sâlim gelüb gidüb kimesne rencîde ve tutub esîr eylemeye ve bu husûs için Cezâyir ve Tunus ve Trablus ocaklarına ve sâ'ir tenbîh iktizâ edenlere muhkem tenbîh ve te'kîd oluna ki min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûnuma muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir bir dürlü vaz' ve hareket eylemeyeler ve ecdâd-ı 'izâmım *enâre Allahu ta'âlâ berahînuhumun* zamânlarından bu husûsa müte'allık 'inâyet olunan nişân-ı şerîf ve evâmîr-i 'aliyyenin 'aynı ibrâz olundukda taraf-ı hümâyûnumdan dahi tecdîd ve te'kîd ve mefhûmuyla 'amel oluna.

Otuzuncu mâtde: Baylos kimi dilerlerse göndereler, isterlerse hârendeleriyle gelüb mahrûse-i Kostantiniye'de üç yıla karîb dura tamâm olmadan gide ve dilerlerse hârendesiz gele maslahat ne ise göre üç yıl tamâm olmadan ol dahi gide. Ânın yerine ol vechile biri dahi gele ve kadîmü'l-eyyâmdan oldukları minvâl üzere mer'î olalar. Ve Venedik beylerine müte'allık olmayub baylosun kendü da'vâsı zuhûr eyledikde bâlâda tasrîh olunduğu üzere görüle ammâ cumhûrları tarafından me'zûn ve murahhas olmaduğu husûslarda cebr olunmayub bu misillü düşen husûslar her ne ise Venedik beylerine 'aynıyla 'arz ü i'lâm ve taraflarından me'zûn ve murahhas oldukları cevâbı verdiklerinde me'mûriyetine muhâlif ve ruhsatına mugâyir hilâf-ı 'ahidnâme-i hümâyûn nesne teklîfî ile rencîde olunmayub âsûde-i

hâl olalar. Ve bayloslarının ve konsoloslarının ve tercümânlarının ve kendü âdemlerinin hedâyâ ve libâsları ve me'kûlât ve meşrûbâtları için akçeleriyle getirdükleri nesnelere gümruk ve bâc ve reft ve kassâbiyye ve masdariyye taleb olunmaya ve bâzergânlarının umûruçün ta'yîn eyledikleri konsolosları kadîmden Venedik konsolosları oturageldikleri iskelelerde oturub ve kendü cinslerinden olalar. Ve memâlik-i mahrûsemde vâkı' iskelelerde olan konsolosların tebdîl edüb yerlerine ol hıdmetin 'uhdesinden gelür âdemler ta'yîn edüb gönderdikde kimesne mâni' olmaya. Ve tâcirlerinin ahvâliçün kendü cinslerinden nasb eyledikleri konsoloslarından ba'zı kimesneler da'vâ etdiklerinde kendülerin habs etmeyeler ve evlerin mühürlemeyeler. Konsolosları ve tercümânlarıyla da'vâsı olanların husûsları âsitâne-i [82] sa'âdetimde istimâ' oluna.

Otuzbirinci mâtde: Selâtîn-i pîşîn-i nısfet-âyîn zamân-ı sa'âdet-iktirânlarında Efrenc tâ'ifesine ihsân olunan evâmir-i şerîfenin mazmûn-ı münîfi üzere kiliseleri ve manastırları olduğu yerlerde mu'tâd olan âyînlerin icrâ ve ta'mîre muhtâc olan mahallerin emr-i şerîfimle mesâg-ı şer'î olduğu mertebe termîm eylediklerinde kimesne mâni' olmaya ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i 'ahidnâme-i hümâyûn akçe mütâlebesiyle ve sâ'ir bahâne ile rencide olunmayalar. Ve Kudüs-i şerîfde vâkı' kadîmi ziyâretgâhlarına varalar geleler kimesne mâni' olmaya.

Otuzikinci mâtde: Venedik tüccârının bir kimesne üzerinde bey' ü şirâ ve karz ve viresi ve ticâret ve kefâlet ve sâ'ir cihet-i şer'iden olan hakkı da'vâ ve şer'le mübâşir ma'rifetiyle tahsîl olundukda tahsîl olunan akçeden mahkemelerde verildiği üzere yüzde iki akçe mübâşire ve çavuşa resm verilüb ziyâde bir akçe ve bir habbe taleb olunmaya. Venedik ve ânlarla tâbi' olan yerlerin bâzergânları ve konsolos ve tercümânları ve re'âyâları memâlik-i mahrûsemizde bey' ü şirâ ve viresi ve karz ve ticâret ve kefâlet husûslarında ve sâ'ir de'âvî-i şer'iyeleri vâkı' oldukda kadıya varub sebt-i sicill etdirüb ve bâ-hüccet ve ma'mûlün bih temessük alalar sonra nizâ' olursa hüccet ve temessük ve sicille nazar olunub mûcib-i şer'îsi ile 'amel oluna. Bunlardan berî olmayub veyâhûd nizâ'a mü'eddî ahvâlleri şer'le görülmek lâzım geldikde hâkimü'ş-şer' olanlar ber-muktezâ-yı şer'-i kavîm hak ve 'adl üzere istimâ' eyleyüb üzerlerine ikâmet olunan şâhidler kemâ-yenbagî takayyüd ve ihtimâm ile ta'dîl ve tezkiye olunub kizbiyle ve fisk ü fücûr ile veyâhûd bir töhmet ile ve 'adem-i temyîz ile müttehem ve bu misillü mâni'-i kabûl-i şehâdet olan nesnelere ile müte'ârif olan kimesnelerin şehâdetleri dinlenmeyüb bir vechile zulm ve ta'addî ihtimâli olmaya. Ve ahad rüşvet ve hediye ile bu makûle 'udûlden olmayan şühûd ile üzerlerine bir nesne hükm olunmaya ve eğer hükm olunursa hükmleri nâfîz olmayub bir hâl ile ta'addî etdirilmeye. Venedik tâcirlerinden ve sefîne re'islerinden birisi memâlik-i mahrûsemde Müslüman olursa sefîne ve içinde olan

emti'ası kendünün olmayub Venedik veyâhûd Venedik'e tâbi' vilâyet bâzergânlarının olduğu şer'an zâhir ve müte'ayyin oldukda âherden dahl ve ta'arruz olunmayub Venedik bayloşları ve konsolosları ol sefîneyi ve içinde bulunan emti'ayı elinden alub sâhiblerine göndereler ki kimesnenin hakkı üzerinde kalmaya.

Otuzüçüncü mâdde: Ticâret ahvâli semere-i sulh ü salâhdan olub bâ'is-i 'imâret-i memleket olmağla Venedik tüccârı kemâ-fi'l-evvel karadan ve deryâdan memâlik-i mahrûseme kendü hallerinde gelüb gidüb İstanbul ve İzmir ve Kıbrıs ve Trablusşam ve İskenderiye-i Mısır ve Haleb ve sâ'ir iskelelere getürdükleri ve alub götürdükleri emti'anın resm-i gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere verdiklerinden sonra ziyâde talebiyle ve muhdes olan tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmayalar. Ve resm-i gümrükleri hazîne-i 'âmireme alınub verildiği minvâl üzere memâlik-i mahrûsemde cârî akçe alınub kadîme mugâyir âher vechile ve getürdükleri nakd akçeden gümrük mütâlebesiyle rencîde ve remîde olunmayalar. Ve mezbûr bâzergânlar bir iskeleye vardıklarında metâ'larının bir mikdârın çıkarmak murâd eylediklerinde emîn olanlar ancak çıkardıkları metâ'ın gümrüğün alub *cümlesin çıkarın* deyu cebr etmeyeler. Ve eğer metâ'larını bir gayri iskeleye götürmek için bir gemiden çıkarub bir gayri sefîneye tahmîl murâd ederlerse kimesne mâni' ve müzâhim olmayub ve mâdâme ki metâ'ların çıkarmadıkça emîn olanlar gümrük taleb eylemeyeler ve *çıkarmın* deyu cebr etmeyeler. Ve gemiler geldiklerinde gümrüklerde olan mubassırlar cüfâ'en metâ'larını değerinden ziyâde bahâya tahmîn ederlerse gümrük ne mikdâr olursa ol mikdâr metâ' alınub akçe taleb olunmaya ve gemileri gitdikde sâ'ir müste'men tâ'ifesinden alınagelen üçyüz akçe selâmetlik resmini Venedik sefîneleri dahi edâ eyleyeler ziyâde taleb olunmaya ve bir iskeleye getürdükleri emti'anın resm-i gümrüğün bir def'a edâ edüb yedine edâ tezkiresi aldıktan sonra ol iskelede satılmayub bir gayri yere götürüb ve göndermek [83] murâd eylediklerinde kimesne mâni' olmayub gerek ol iskelede ve gerek götürdükleri iskelede tekrâr gümrük taleb olunmaya ve gümrük emîni olanlar gümrüğün aldıktan sonra te'hîr ve ta'cîz eylemeyüb edâ tezkirelerin vereler ve ol edâ tezkiresin gayri iskelelerde kânûn-ı kadîm üzere resm-i masdariyyelerin edâ eylediklerinden sonra kadîmden olugelene muhâlif bir vechile rencîde olunmayalar. Tüccâr tâ'ifesi Venediklü olsun ve gayri Devlet-i 'Aliyyem ile dostluk üzere olanlardan ve olmayanlardan her kim olursa olsun Venedik gemilerine tahmîl edüb kendü hallerinde Aya Marko bayrağıyla getürdükleri her nereden olursa olsun gümrük alınagelen metâ'dan bayloşlarına ve konsoloslarına konsoliyyat ta'bîr olunan kotimo hakkını vereler kimesne mâni' olmaya. Ve bu cenkden evvel Venediklünün her kankı iskelesinde Bosna defterdârı tarafından emînler oturub gelüb giden tüccârın metâ'larından resm ve bâc her ne alagelmişler ise yine ol vech üzere emînler oturub kadîmden alınageldüğü üzere alalar. Venedik tüccârı vech-i meşrûh üzere emîn ve sâlim gelüb gidüb alışveriş edüb hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferd dahl

ve ta'arruz ve rencîde ve remîde eylemeyüb sulh ü salâh müddeti dahi karâr-dâde ola deyu mastûr ve mukayyed olmağın imdi mâdâme ki ânlar tarafından zikr olunan şerâyit-i sulh ü salâha mugâyir bir vaz' ve hâlet zuhûr etmeyüb südde-i sa'âdet-penâhımıza sadâkat ve ihlâsda sâbit-kadem ve râsih-dem olalar. Ben dahi yerleri ve gökleri yokdan var eden Perverd-gâr *celle celalehunun* ism-i şerîfîni yâd ve ulu peygamberimiz iki cihân güneşi Muhammedü'l-Mustafa *sallallahu 'aleyhi ve sellem*in mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtını îrâd edüb şîme-i kerîme-i Hüsrevân-ı sadâkat-mu'tâd ve kâ'ide-i marziyye-i tâcdârân vefâ i'tiyâd üzere 'ahd ve yemîn ederim ki minvâl-i meşrûh üzere mu'âhede olunan mâddelerden bir husûsda tahallûf ve tecâvüz olunmayub eyyâm-ı Devlet-i 'Aliyye-i ebed-fercâm ve saltanat-ı seniyye-i bedî'ü'n-nizâmımda bu sulh ü salâh mukarrer ve mü'ekked olub bir ferd hilâfına müte'allık vaz' ve hareket eylemeye. Tahrîren fî evâ'ili şehri Rebiü'l-ülâ sene semane 'aşere ve mi'e ve elf.

Bi makâmı Kostantiniyyeti'l-mahrûse.

[84]

190: Âsitâne-i sa'âdetimden karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varub gelince yol üzerinde vâkı' olan kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Venedik re'âyâsından olub mektûblar ile Venedik tarafına gönderdüğü *portalice* ta'bîr olunur sâ'ileri gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise menâzil ve merâhilde kendülere ve giydikleri libâslarına dahl ve ta'arruz ve mürûr ve 'ubûrlarına mûmâna'at olunmayub 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütâlebesi ve sâ'ir tekâlîf talebiyle kimesneye rencîde ve remîde etdirmeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra îsâl ettirmek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur deyu iki kıt'a hüküm verilmişdir. Fî evâ'ili B sene 121.

191: Bir sûreti dahi bir nefer atlu âdem için yazılmışdır.

192: Haslar kazâsı muzâfâtından ( ) nâhiyesinde nâ'ib olan ( ) *zide 'ilmihuya* hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm olan Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhâl

gönderüb kendünün ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün nâhiye-i mezbûreye tâbi‘ Istranca ve sâ’ir karyelerden rızâlarıyla satanlardan akçeleriyle iştirâ eyledüğü yüzyirmi re’s basdırmalık kara camuzu Galata’da vâkı‘ menziline nakl eyledikde ümenâ ve subaşılar ve yasakçılar ve sâ’ir zâbitler tarafından kimesne mâni‘ olmayub ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir gümrük ve bâc ve ‘avâyid ve harc nâmıyla ve sâ’ir bahâne ile rencîde ve remîde olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâ’ili L sene 121.

193: Boğazhisarları kadılarına ve dizdârlarına hüküm ki

Venedik baylosu ‘arzuhal gönderüb Venedikluden Luka Bayonik nâm kapudân San Merkô sefinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti‘asının gümrüğün ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere edâ eyledükde yedine tezkire verilmekle mürûruna mümâna‘at olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin mürûruna mümâna‘at olunmamak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri L sene 121.

194: Kapudağı nâhiyesi nâ’ibine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm olan Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb kendünün ve baştercümânının ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ruhsat verüldüğü üzere oniki bin medre hamr iştirâ için bundan akdem verilen iki kıt‘a emr-i şerîfde min-ba‘d olmuşiken nâhiye-i mezbûrda gümrük emîni olan kimesne ‘ahidnâme-i hümâyûn ve emr-i şerîfe mugâyir bir akçe talebiyle rencîde ve remîde eyledüğün bildirüb men‘ ü def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir rencîde olunmamak emrim olmuştur deyu yazılmışdır.

195: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb İzmir iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ’ifesinin umûr ve mesâlihın görmek için konsolos olan Anton Boyaccoli’nin müddeti tamâm olmağla ref‘ olunub yerine yine kendü cinslerinden işbu râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî kıdvetü

a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Yakomo Pallarino konsolos nasb ve ta'yîn olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın mücebince tevcîh olunub olugeldüğü üzere şürûtuyla berât verilmişdir. Fi 3 M sene 122.

Mesfûrun müddeti tamâm olmağla ref'içün Bonaventura Minyelli nâm Venediklüye yazılmışdır. Fî 13 Za sene 126.

196: Midillü kadısına hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedikluden Enriko Arelese nâm kapudân San Nikolo San Françesko seffinesiyle iki ay mukaddem Midillü cezîresinde Suğra limanına karîb mahalde müstehlek olmağla içinde olan âlât ve sâ'ir eşyâyı Midillü nâzırı alub zabt edüb sâhiblerine vermeyüb ta'addî eyledüğün bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunub İzmir konsolosunun ol tarafa gönderdüğü âdemlerine teslim olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik gemileri memâlik-i mahrûseme gelürken muhâlif'el çıkub ol gemi helâk olub ne mikdâr âdem kurtulur ise âzâd oluna esbâbları kurtulur ise sâhiblerine vereler kapudân cânibinden ve âdemlerinden ve sâ'irlerinden kat'an dahl olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ol vechile ta'addî olunduğu vâkı' ise ma'rifet-i şer'le kendüye redd ve teslim olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri R sene 122.

[85]

197: Âsitâne-i sa'âdetimden karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varınca yol üzerinde olan beylerbeyiler ve sancakbeylerine ve kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ' dizdârları ve iskele emînleri ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde Venedik baylosu İstefano Güstinyani Kavalier *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* müddeti tamâm olub 'avd ü insırâfa me'zûn ve murahas olmağla her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına varub dâhil olur ise münâsib mahallere kondurub kendüye ve yanında olan âdemlerine ve giydikleri libâslarına ve bindikleri davarlarına ve ahmâl ve eskâllerine ve götürdükleri para ve yarak ve hedâyâ için götürdükleri metâ'larına kimesneyi dahl ve ta'arruz etdirmeyüb zaleme ve ehl-i fesâddan koruyub ve iktizâ eden mahallerde kirâsıyla davar ve 'araba lâzım olan zâd ü zevâdelerin narh-ı rûzî üzere akçeleriyle tedârükde cümleliz takayyüd ve ihtimâm edüb bir husûsda zarûret ve muzâyaka çekdirmeyüb ve siz ki iskele emînlerisiz *yanınızda gümrüğe müte'allık esbâb ve metâ' vardır* deyu esbâblarından ve hedâyâ için gönderdikleri metâ'larından nesne

taleb eylemeyüb her biriniz himâyet ve sıyânet ve merâsim-i mihmân-nüvâzîye ri'âyet ederek refâh-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve îsâle takayyüd ve ihtimâm ve hilâfından ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı M sene 122.

198: Draç kadısına ve kazâ-i mezbûrun a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedik tüccârı Draç iskelesinden alub götürdükleri duhân ve sâ'ir metâ'larının gümrükleri 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere vermeğe râzılar iken gümrük emîni olanlar kanâ'at eylemeyüb gümrük ziyâde olmak için değerinden ziyâde bahâya tahmîn ve ziyâde gümrük talebiyle rencîde ve remîde etmeleriyle bundan akdem men'î için emr-i şerîf verilmişiken yine memnû' olmayub ta'addî eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunub değerinden ziyâde bahâya tahmîn olunur ise gümrük mikdârı duhân ve metâ' verilüb akçe talep olunmamak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *gemileri geldiklerinde gümrüklerinde olan mubassırlar cüfâ'en emti'alarını değerinden ziyâde bahâya tahmîn ederler ise gümrük ne mikdârı olur ise ol mikdâr metâ' alınub akçe talep olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı RA sene 122.

199: Ber-vech-i te'bîd İlbasan sancağibeyi Zeynel Mehmed ve İskenderiye sancağibeyi ( ) *dâme 'izzihümâya* ve Draç ve Avlonya ve Ülgün kadılarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Draç ve Avlonya ve Ülgün ahâlîsinden Mağrib korsanlarına mu'âvenet eylemeyüb ve kendüler dahi Venedik körfezinde korsanlık ve zarar ve ziyân eylemeyüb ve iskelelere eğer ticâret için varan Venedik sefinelerine ve eğer âher yere gitdikde iktizâ hasebiyle uğradıklarında ta'addî ve rencîde eylemeyüb 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince dostluğa lâyük vech üzere ri'âyet ve i'ânet eylemeleri bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî gurrei R sene 122.

200: *Tercümân*

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb İzmir'de Venedik konsolosu yanında tercümân olan İlya Koryel hıdmetinde tekâsül üzere olmağla ref' olunub yerine râfi'-i tevkî'-i refi'ü'-ş-şân-ı Hâkânî Kıryako veled-i Yasef tercümân nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında'inâyet ricâ etmeğin bu nişân-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mesfûr varub İzmir konsolosu yanında tercümân olub tercümânlık hıdmetinde olanlar ve oğulları ve hıdmetkârları harâc ve 'avârız ve kassâbiyye akçesi ve sâ'ir rüsûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencîde olunmayub ve *kul ve câriye istihdâm edermişsin* deyu kimesne harâc ve rüsûm talep eylemeye. Ve me'kûlât ve meşrûbât ve melbûsât ve mefrûşâtına kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyüb kadîmden olugeldüğü üzere 'afv olunub ve rüsûm ve gümrük ve bâc talep olunmayub ve evlerine 'askerîden konak konulmağla rencîde olunmayub tekâlîf-i 'örfiyyenin cümlesinden mu'âf ve müsellemler olub ve mezbûr ile her kimin da'vâsı olur ise ellerinde olan 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince âsitâne-i sa'âdetime havâle olunub gayri yerde istimâ' olunmaya. Ve mezbûr tercümân ba'zı zamânda bir yere gitmek istedikde gidişde ve gelişde ve karada ve deryâda ve menâzil ve merâhilde kendüye ve esvâb ve davarına ve emvâl ve erzâkına ve yanında olan âdemlerine ulakdan ve ulak akçesinden ve gayri cânibden kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyüb ve kanda dâhil olur ise zâd ü zevâde ve sâ'ir zâhiresin narh-ı rûzî üzere akçesiyle aldıkda bir ferd ta'allül ve nizâ' eylemeye ve muhavif ve muhâtaba olan yerlerde başına ak sarınub ve kılıç ve ok ve yay ve mehmûz ve sâ'ir âlât-ı harb götürdükde kadıllardan ve beylerbeyilerden ve gayriden bir ferd rencîde ve remîde eylemeyüb 'ahidnâme-i hümâyûn ve olugeldüğü üzere himâyet ve sıyânet ve dâ'imâ işbu nişân-ı hümâyûnumun mazmûn-ı münîfi ile 'amel olunub hilâfına rızâ ve cevâz gösterilmeye şöyle bileler. Fî evâ'ili C sene 122.

Mesfûr mürd olmağla yerine Venedik cumhûrunun büyükelçisi iltimâsıyla Corci veled-i Vidali'ye tevcih olunub berât verilmişdir. Fî 25 ZA sene 132.

[86]

201: Tercümân

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sütte-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb yanında tercümânlığı hıdmetinde olan işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî İstefani veled-i Françesko Testa bî-berât olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın bu nişân-ı hümâyûnu verdüm ve buyurdum ki deyu şürûtuyla yazılmışdır. Fî 26 B sene 122.

Mesfûr mürd olmağla yerine Balyabadra iskelesinde mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere Avlefo Leopodo veled-i Androco nasb olunub tercümânlık berâtı verilmişdir. Fî 23 B sene 158.

202: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sütte-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Kıbrıs ve tevâbi'i iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihın görmek için Venedikluden işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî kıdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Paolo Sakkiri Vanik konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın mücebince tevcîh edüb bu nişân-ı hümâyûnu verdüm ve buyurdum ki deyu şürûtuyla yazılmışdır. Fî 13 Ş sene 122.

Yerine âheri nasb olunmuşdur.

203: Dergâh-ı 'âlî yeniçeri ağası Yusuf Ağa'ya ve hâssa bostancıbaşıya hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sütte-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb berât-ı şerîfimle yanında tercümânlık hıdmetinde olan Rinaldo Karli'nin ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince ruhsat verüldüğü üzere İstanbul'a karîb iskele ve yalı ve adalardan işbu binyüzyirmiiki senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere akçesiyle iştirâ ve Galata'da vâkı' hanesine nakl eyledüğü ikibin medre hamr

içün Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba'd gümrük ve bâc ve 'avâyid ve narh-ı rûzî nâmıyla ve sâ'ir bahâne ile rencîde olunmayub ve nakline kimesne mâni' olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî 22 Ş sene 122.

Yüzyirmiüç senesiçün dahi şürûtuyla hükm verilmişdir. Fî 12 ZA sene 123.

Ancak binbeşyüz medre hamr için yüzyirmibeş senesiçün dahi emr-i şerîf verilmişdir. Fî 7 C sene 126.

204: İzmir kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedik'e tâbi' Mora ve İstendil ve Zaklise cezîreleri ve sâ'ir Venedik'e tâbi' yerlerin re'âyâsından ba'zıları İzmir tarafına varub geldiklerinde cizyedâr olanlar 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütalebesiyle ve sâ'irleri dahi tekâlîf talebiyle dahl ve rencîde eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc ve sâ'ir tekâlîf talebiyle rencîde ve remîde etdirilmeyüb men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâ'ili N sene 122.

205: Boğazhisarları kadılarına ve Boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venediklünden bu taraflara gelüb giden Venedik gemileri ve re'âyâları Boğazhisarları'na uğradıklarında iktizâ eden umûr ve mesâlihlerin görmek için Venediklünden Antonyo Biyanki nâm müste'men irsâl olunmağla ol tarafda meks etdikce 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütalebesiyle ve sâ'ir bahâne (ile) rencîde ve remîde olunmayub himâyet ve sıyânet olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harac taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâ'ili N sene 122.

206: Ber-vech-i arpalık Avlonya sancağına mutasarrıf olan Ali Paşa'ya ve Ülgün kadısına hüküm ki

Venedik baylosu 'arzuhal gönderüb bundan akdem Ülgün ahâlisinden iki kıt'a kebîr kayıklar ile fûrûht için İsilde nâm Venedik kal'ası limanına buğday götüren birkaç kimesneler bi-gayri hakkın iki nefer Venedik re'âyâsını urub katl etmeleriyle İskenderiye mütesellimi tarafından mahalline âdem gönderilüb husûs-ı mezbûr keşf olundukda kâtil olan üç nefer kimesne olmağla mezbûrlar Kotor nâm Venedik kal'asına gönderilüb ânda habs ve sâ'ir bî-günâh olanları mütesellimin âdemîsine teslim olunmağla kâtil olan üç nefer mezbûrların ahvâlleri mahallinde şer'le görülüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğın sen ki mîrmîrân-ı mûmâ ileyhsin Ülgün'e varub ( ) mezbûru mahallinde muktezâ-yı şer'-i şerîf üzere görüb icrâ-yı hakk ve keyfiyet-i hâli sıhhati üzere der-i devlet-medârıma 'arz ü i'lâm eylemen emrim olmuşdur buyurdum ki. Fî 21 L sene 122.

[87]

207: Bosna valisi vezîr ( ) Paşa'ya ve ( ) kadısına hüküm ki

Serhadd-ı İslamiye'den olan Ülgün kal'ası sengistân mahalde olmağla ahâlisinin kâr ü kesbleri sefâyin ile ticârete münhasır olmağın kal'a-i mezbûre neferâtından onaltı nefer kimesneler seffine ile ticâret tarikiyle Venedik'e tâbi' İsilde iskelesine varub kendü hâllerinde bey' ü şirâyâ meşguller iken Venediklüler birbirleriyle sekrânen gavga ve kendülerden birisini katl etmeleriyle *siz katl eylediniz* deyu mezkûrlara isnâd ve iftirâ ve husûs-ı mezbûr şer'an üzerlerine sâbit olmuş değil iken on nefer mezkûrları İsilde cenerali ahz ve zindâna vaz' ve sefineleriyle eşyâların zabt ve zindânda kendülere ezy ü cefâ edüb gadr olduğun Ülgün kadısı 'arz ve kal'a-i mezbûre 'ulemâ ve sulehâ ve neferât zâbitleri mühürlü mahzar ile bundan akdem der-i devlet-medârıma i'lâm eyleyüb lakin husûs-ı mezbûrda işkâl vâkı' olmağla sen ki vezîr-i müşârün ileyhsin kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* tarafından bir âdem ta'yîn olunub husûs-ı mezbûr için ta'yîn olunan dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından ( ) Çavuş *zîde kadrihu* ma'rifetiyle tamâm hakk ve 'adl üzere şer'le görülüb faysal verilüb sıhhati ve hakîkati üzere der-i devlet-medârıma 'arz ü i'lâm olunmak üzere mûmâ ileyh Venedik baylosu istid'â-yı 'inâyet etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi vezîr-i müşârün ileyhsin husûs-ı mezbûr için baylos tarafından bir âdem ta'yîn ve çavuş-ı mezkûr ma'rifetiyle tamâm hak ve 'adl üzere şer'le görülüb faysal verildikten sonra sıhhati

ve hakîkati üzere der-i devlet-medârîma ‘arz ü i‘lâm eyleyüb emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile ‘âmil olasin deyu yazılmışdır. Fî 9 N sene 122.

208: Sakız muhâfazasında olan vezîr Veli Paşa’ya ve Sakız kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* sütte-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb işbu binyüzyirmiiki senesinde üç kıt’a sefneleriyle Sakız cezîresine gelen Venediklülere Sakız cizyedârı olan kimesne mezbûrların Venediklü olduklarına ve yedlerinde olan patente kağıdlarına i‘tibâr eylemeyüb ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir altı gün mikdârı ahz ve habs ve bir kebîr inyelerin aldıktan sonra otuz nefer kimesneden harâc nâmıyla akçe alub ta‘addî eyledüğün bildürüb ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir olduğu ashâbına istirdâd ve fi-mâ-ba’d vech-i meşrûh üzere rencîde ve remîde olunmamak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ etmeğün ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *Venedik’den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rençberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağün ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince istirdâd olunub ta‘addî etdirilmemek emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri L sene 122.

209: Bosna vâlisine ve ( ) kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* sütte-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb Venediklûden Sandrali Aleksandra Kavaliyer nâm müste’men binyüzyirmi( ) senesinde ticâret tarîkiyle ol tarafa geldikde kazâ-i mezbûr sükkânından Etkö Beyzâde demekle ma‘rûf Zülfikar nâm kimesne müste’men-i mezbûru katl ve yanında olan ikiyüz balyoz altununu ahz edüb ta‘addî ve fesâd eyledüğün bildirüb şer‘le görölüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ etmeğün vech-i meşrûh üzere şer‘le görölmek emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî 6 Za sene 122.

210: Ber-vech-i arpalık Yanya ve Delvine sancaklarına mutasarrıflar olan ( ) ve ( ) Paşa’ya ve Yanya ve Delvine kadılarına hüküm ki

Venedik baylosu mûmâ ileyh ‘arzuhal gönderüb Delvine sancağında vâkı‘ Korcu ve Tepesi nâm karyelerin ahâlîsi Korfoz nâm Venedik cezîresinin mukâbilinde Venediklü yedinde olan

Parga'ya tâbi' mevzi'de olan Venedik re'âyâsını şer'-i şerîfe ve 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir dâ'imâ rencîde ve remîde etmeğin hâlî olmayub ve bundan akdem binyüzyirmi( ) senesinde merkum Korcu ve Tepesi ahâlîsinin ba'zıları mevzi'-i merkumda olan dalyanı basub nukûd ve ahvâl ve erzâkların gasb ü gâret edüb Venedik re'âyâsına gadr ve ta'addî eylediklerin bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Yanya sancağı sınırunda olan Parga nam mevzi' ki sâbıkan merkûm ve magfûrûn-nişân Sultân Süleyman Han nevvare Allahu merkadehu emriyle yakılab yıkılmış idi mezîd-i 'inâyetlerinden ânlar cânibine ceddım müşârün ileyh hazretleri 'inâyet eyledüğü üzere ânların zabt ve tasarruflarında ola* deyu mastûr ve mukayyed olmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince gasb ü gâret olunan emvâl ve eşyâları ma'rifet-i şer'le teveccüh edenlerden girüye redd ve ta'addîleri men' olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî 7 M sene 123.

211: Girid vâlîsi vezîr ( ) Paşa'ya ve Hanya muhâfızı vezîr ( ) Paşa'ya ve Kandiye ve Hanya kadılarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* ordu-yı hümâyûnuma 'arzuhal gönderüb Girid cezâresine karîb Sude ve İspirlonka nâm Venedik palankaları re'âyâsından ticâret ve kâr ü kesb için Girid ve Hanya'ya varanlardan 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc talebiyle rencîde ve kefâf-ı nefisleriçün aldıkları me'kûlâta dahi mûmâna'at olunduğun bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunub men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı S sene 123.

[88]

212: İlbasan sancağibeyi ( ) *dâme 'izzihuya* ve Draç kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* ordu-yı hümâyûnuma 'arzuhal gönderüb ol taraflara gelüb giden Venedik tâcirleri emti'alarının gümrüğün 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere vermeğe râzılar iken gümrük emîni olanlar kanâ'at

eylemeyüb ziyâde talebiyle rencîde eylediklerinden gayri Draç ve Ülgün ahâlîsi vâkı‘ olan husûsda Venedik konsolosunun evine kesret ve cem‘iyet ile varub tahvîf ve tehdîd ile ta‘addî eylediklerin bildirüb ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunub men‘ ü def‘ ve himâyet ve sıyânet olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *ticâret emvâli semere-i sulh ü salâhdan olub bâ‘is-i ‘imâret-i memleket olmağla Venedik tüccârı kemâ-fi‘l-evvel karadan ve deryâdan memâlik-i mahrûseme kendü hâllerinde gelüb gidüb İstanbul ve İzmir ve İskenderiye ve Mısır ve Haleb ve sâ‘ir iskelelere getürdükleri ve alub götürdükleri emti‘anın resm-i gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere verdiklerinden sonra ziyâde talebiyle ve muhdes tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmayalar ve memâlik-i mahrusem iskelelerinden tâcirlerinin ahvâli için kendü cinslerinden nasb eyledikleri konsoloslarından ba‘zı kimesneler da‘vâ kendülerin habs etmeyeler konsolosları ve tercümânlarıyla da‘vâsı olanların husûsları âsitâne-i sa‘âdetimde istimâ‘ oluna deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı S sene 123.*

213: İskenderiye sancağbeyi ( ) *dâme ‘izzihuya* ve İskenderiye kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi‘l-milleti‘l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi‘l-hayr* ordu-yı hümâyûnuma ‘arzuhal gönderüb nehr-i Boyana‘ya ticâret için barçalarıyla varan Venedik tüccârı emti‘alarının resm-i gümrüğün ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere vermeğe râzılar iken İskenderiye emîni olanlar ‘ahidnâme-i hümâyûna muhâlîf barçaların her bir direğinden beş yüz akçe taleb ve bid‘at ihdâs edüb rencîde eylediklerin bildirüb men‘ ü def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *ticâret ahvâli semere-i sulh ü salâhdan olub bâ‘is-i ‘imâret-i memleket olmağla Venedik tüccârı kemâ-fi‘l-evvel karadan ve deryâdan memâlik-i mahrûseme kendü hâllerinde gelüb gidüb İstanbul ve İzmir ve İskenderiye-i Mısır ve Haleb ve sâ‘ir iskelelere getürdükleri ve alub götürdükleri emti‘anın gümrüğün kânûn-ı kadîm üzere verdiklerinden sonra ziyâde talebiyle ve muhdes olan tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmayalar* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı S sene 123.

214: Boğazhisarları kadılarına ve dizdârlarına hüküm ki

Venedik baylosu ordu-yı hümâyûnuma ‘arzu hâl gönderüb âsitâne-i sa‘âdetime gelüb gidecek gemileriçün mu‘tâd-ı kadîm üzere dört kıt‘a izn ahkâmı ricâ etmeğin mücebince açıktan dört kıt‘a izn ahkâmı verilmişdir. Fî eva( ) sene 123.

215: Ber-vech-i arpalık Yanya sancağına mutasarrıf olan ( ) *dâme ikbâlehuya* ve ( ) kadısına hüküm ki

Âsitâne-i sa‘âdetde mukîm olan Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer ordu-yı hümâyûna mühürlü ‘arzu hâl gönderüb ol tarafda sâkin Hasan Bölükbaşı demekle ma‘rûf kimesne Margaret nâhiyesinin ahâlîsi ile binyüzyirmi( ) senesinde dört kıt‘a kayık donadub Preveze körfezinde nice fesâd ve bir Venedik rencber kayığını dahi ahz ve eşyâların gâret ve içinde olan Venedik re‘âyâsının ba‘zılarını mecrûh ve alıkoyub ve Ayamavralı’nın dahi iki nefer yoldaşlarıyla yüzelli ‘âdet yaldız altununu ahz ve itlâk eyleyüb ta‘addî ve fesâd eylediklerin bildirüb ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunub aldıkları her ne ise ashâbına istirdâd ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *dostluk sebâti ve re‘âyâ-yı tarafeyninistirâhati her ne kadar ziyâde murâd olunur ise o kadar hevâ vü heveslerine tâbi* ( ) *mecebûr olub serhaddin âsûdeliğini esnâ-yı sulhda dahi hırsızlık ve ta‘addî ve fesâdlarıyla muhtel edenler tarafeynden ‘ale’s-seviye mağzûb ve magbûz olmaları lâzım olmağla sâ’ire mücib-i ‘ibret için sezâlarına göre cezâları tertîb* ( ) *içün bu makûle hâyinler her ne cinsden olurlar ise kabûl ve himâye olunmayub ve aranub ve buldurulub ahz ve teslîm ve bu misillü müfsidlere sâhib çıkılması ve saklanmasını memnû’ oluna* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri S sene 123.

216: Üsküb kadısına ve Üsküb nâzırı ( ) *zîde kadrihuya* hüküm ki

Âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm olan Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzu hâl gönderüb Venedik re‘âyâsından olub bundan akdem binyüzyirmi( ) senesinde mektûblar ile gönderilen *portaliçe* ta‘bîr olunur sâ‘îleri ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütâlebesiyle rencîde ve remîde olunmamak üzere yedlerine emri şerîfim verilmişiken Üsküb kazâsında cizyedâr olan kimesne mesfûru ahz ve habs ve harâc nâmıyla onsekiz gurusların alub gadr eyledüğün bildirüb meblağ-ı merkum istirdâd ve fî-mâ-ba‘d dahi ‘ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ol vechile rencîde ve remîde olunmayub himâyet

ve sıyânet olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *Venedik’den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rençberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı ZA sene 123.

[89]

217: Ber-vech-i arpalık Yanya ve Delvine sancaklarına mutasarrıf olan Arslan Paşa’ya ve Yanya ve Delvine kadılarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm olan Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* sütte-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb Delvine sancağında vâkı‘ Korcu ve Tepesi nâm karyelerin ahâlisi Körfez nâm Venedik cezîresinin mukâbilinde Venediklü yedinde olan Parga’ya tâbi‘ mevzi‘deki Venedik re‘âyâsını şer‘-i şerîf ve ‘ahidnâme-i hümâyûna muhâlif dâ’imâ rencîde ve remîde etmekden hâlî olmayub ve bundan akdem binyüzyirmi( ) senesinde merkûm Korcu karyesi ahâlîsinden ba‘zıları mevzi‘-i merkûmda olan dalyanı basub nukûd ve emvâl ve erzâkların gasb ü gâret edüb Venedik re‘âyâsına gadr ve ta‘addî eylediklerin bildirüb gasb ü gâret olunan emvâl ve eşyaları ma‘rifet-i şer‘le teveccüh edenlerden girü redd ve ta‘addîleri men‘ ü def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *Yanya sancağı sınırında olan Parga nâm mevzi‘ ki sâbıkan merhûm ve mağfîret-nişân Sultân Süleyman Han nevere Allahu ta‘âlâ merkadehu emriyle yakılab yıkılmış idi mezîd-i ‘inâyetlerinden ânlar cânibine tasarruf olunmuş emr edüb zikr olunan mevzi‘ kal‘asıyla ve varoşuyla ve karyeleriyle ve hudûd ve sınırlarıyla merhûm ceddîm müşârün ileyh hazretlerinin ‘inâyet eylediği üzere ânların zabt ve tasarrufunda ola* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî 25 ZA sene 123.

218: Ber-vech-i te’bîd İlbasan sancağibeyi Zeynel Mehmed *dâme ‘izzihuya* ve İlbasan ve Draç kadılarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* sütte-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb Draç ve tevâbi‘i iskelelerinde berât-ı şerîfle Venedik konsolosu olan Kavaliyer Petro Roza kendü hâlinde olub rencîde olunmak îcâb etmez iken bir cüllâhın Müslim şâkirdi

yanından gıybet ve firâr etmekle *sana fîrûht olunmuş* deyu ba'zı ashâb-ı i'râsın tahrîki ile konsolos-ı mezbûru ta'cîz ve rencîde eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir ta'addî ve rencîde olunmayub men' ü def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve sen ki Draç kadısı mevlânâ-yı mezkûrsun 'arz eyledüğün ecilden 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *tâcirlerinin ahvâliçün kendü cinslerinden nasb eyledikleri konsoloslarından ba'zı kimesneler da'vâ etdiklerinde kendülerin habs etmeyeler ve evlerin mühürlemeyeler konsolosları ve tercümânları ile da'vâsı olanların husûsları âsitâne-i sa'âdetde istimâ' oluna* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebinece 'amel olunub hilâf-ı şer'-i şerîf ta'addî ve rencîde olunmamak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri ZA sene 123.

219: İskenderiye ve İlbasan sancakları beylerine ve İskenderiye ve İlbasan ve Ülgün kadılarına ve ( ) kal'ası dizdârlarına hüküm ki

Venedik baylosu südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb bundan akdem Venediklûden Gülovik nâm kapudân Portik limanında seffinesiyle temür üzerinde iken Trablusgarb'da elli nefer levendât süvâr oldukları çenber ta'bîr olunur bir kıt'a seffine ve Ülgünlüden dahi altı kıt'a seffâyin ile varub kapudân-ı mesfûrun üzerine hücum ve Ülgünlü Kolarioğlu Receb kapudân-ı mesfûrun sanduğundan ikiyüzyirmi altunu ahz ve seffinesini dahi yine Ülgünlüden Süleyman ve Receb nâm re'isler alub bey' için Draç limanına ve ândan Boyana şehrine götürüb 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir tecâvüz ve fesâd etmeleriyle gâret eyledikleri altun ve sâ'ir eşyâ ve seffinesi istirdâd ve ihkâk-ı hak olunmak için bundan akdem emr-i şerîfim verilmişiken icrâ-yı hak olunmaduğın bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın bundan akdem verilen emr-i şerîfim icrâ olunmamağla mezbûrûn şakîler bi-eyyi halin ahz olunub aldıkları altun ve eşyâ ve seffine bi't-tamâm girüye redd ve teslîm olundukdan sonra mezbûrlar ol tarafda kal'a-bend ve keyfiyet-i hâlleri sıhhati üzere der-i devlet-medârıma 'arz ü i'lâm olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî 18 Z sene 123.

220: Hanya muhâfazasında olan vezîr Abdullah Paşa'ya ve Hanya kal'ası dizdârlarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb bundan akdem Ülgünlü'den bir kıt'a korsan kalyatası 'ahidnâme-i hümâyûnuma muhâlif varub Venedik körfezinde nice balıkçı kayıklarını gâret ederken Venediklûden körfez

muhâfazasına me'mûr olan bey kapudânın tarafından ol kalyatanın ahvâlinden istihbâr için çekdiri vardıkda mezbûr kalyata firâr ve Venediklüye tâbi' Omero demekle ma'rûf cezîreye varub ânda karye urub ve cümle levendâtı âlât-ı harb ile taşra çıkub mukâteleye mübâşeret ve zikr olunan çekdirinin tâ'ifesinden ve cezîre-i merkum ahâlîsinden birkaçını katl eylediklerinden sonra ber-muhlis olmamağla yetmişüç nefer kimesne bi'z-zarûre kendülerini cezîrenin zâbitine teslîm ve ol dahi Zadet ceneraline irsâl ve hâlen ânda olub ve Ülgünlü olduklarını kendüleri dahi takrîr ve i'tirâf eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince emr-i şerîfim ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *memâlik-i mahrûsemden deryâ yüzüne giden gemiler ve kadırgalar ve donanmalar deniz yüzünde Venedik gemilerine buluşurlar ise birbirine dostluk edüb zarar ve ziyân etmeyeler ânlar dahi fermân-ı şerîf ile deryâ yüzüne çıkmış donanma ve kadırgalarıma ve sâ'ir deryâ yüzünde yürüyen gemiler ile buluşduklarında yelkenlerin indirüb dostlukların bildüreler eğer yelkenlerin indirüb dostlukların bildirdiklerinden sonra zarar ve ziyân edecek olurlar ise eğer gemi ve davar ve âdem ve esbâb ziyânıdır her ne ise yerine konula hem-çünân ânların kadırgaları ve gemileri ve donanmaları dahi deniz yüzünde nice gemilerime veyâhûd rencber gemilerine buluşurlar ise dostluk üzere geçüb zarar ve ziyân etmeyeler ve eğer gemiler ve âdemler ve esbâb ve davar ziyânıdır her ne ise yerine koyalar eğer ittifâk düşüb harâmî ve levend gemisine buluşub ol harâmî gemisi bunlara kasd edüb cenk ile harâmî gemisine bunlar gâlib olalar, hîn-i muhârebeye helâk olandan gayri ne kadar âdem esîr olub diri dutarlar ise aslâ katl etmeyüb bî-kusûr sağ ve sâlim südde-i sa'âdetime irsâl ve îsâl eyleyeler ki muhkem haklarından gelinüb bir vechile siyâset etdirem ki sâ'irlerine mûcib-i 'ibret ola deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif hareket etmeleriyle sâ'ire mûcib-i 'ibret için zikr olunan yetmişüç nefer Hanya'ya irsâl ve ânda kal'a-bend olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı Z sene 123.*

İtlâkları için hüküm verilmişdir. Kaydı mühimme defterindedir. Fî evâsıtı Ş sene 124.

[90]

221: İskenderiye sancağibeyi ve İskenderiye ve ( ) kadılarına hüküm ki

Kıdvetu ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb bundan akdem Venedik re'âyâsından olub mektûblar ile Venedik cânibine gönderdüğü *portaliçe* ta'bîr olunur sâ'îlerinin gidişde ve gelişde kendülere ve giydikleri libâslarına dahl ve ta'arruz ve mürûr ve 'ubûrlarına mûmâna'at olunmayub harâc nâmıyla ve sâ'ir bahâne ile rencîde ve remîde olunmamak üzere emr-i şerîfim verilmişiken ol taraflarda

ba‘zı kimesneler mesfûr sâ‘îleri darb ve akçelerin alub ta‘addî eylediklerin bildirüb ol makûle ta‘addî ve tecâvûze tasaddî edenler men‘ ü def‘ olunub himâyet ve sıyânet olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâ‘ili S sene 124.

222: Foça kal‘ası dizdârına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi‘l-milleti‘l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi‘l-hayr* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb Venediklü‘den bir kıt‘a tüccâr seffinesi İzmir iskelesinden yükün alub gitmek üzere ve birkaç kıt‘a sefâyin dahi İzmir ve İstanbul taraflarına gelmek üzere olub lakin birkaç kıt‘a Cezâyir-i Garb kalyonları gelüb Foça limanında lenger-endâz olunub durmalarıyla Venedik seffinelerine zarar ve ziyân etmek ihtimâli ber-taraf olmak için kefilleri alınmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn defterlerine mürâca‘at olundukda *deryâda gezen korsan tâ‘ifesi Akdeniz yalılarında memâlik-i mahrûsemin kal‘aları altına vardıklarında mukaddemen verilen ‘ahidnâmede mastûr olduğu üzere Venediklü‘ye bir vechile zarar ve ziyân etmemek için gemi re‘islerinin kefilleri alına* deyu ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince korsanlar husûsuçün verilen nişân-ı ‘âlîşânın kaydında mastûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince verilen nişân-ı ‘âlîşân makrûnuyla ‘amel dahi vech-i meşrûh üzere gelüb giden Venedik seffinelerine zarar ve ziyân etmemek için gemi re‘islerinin kefilleri alınub min-ba‘d işbu emr-i şerîf ve nişân-ı hümâyûnun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin deyu yazılmışdır. Fî 12 S sene 124.

223: Boğazhisarları kadılarına ve dizdârlarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi‘l-milleti‘l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi‘l-hayr* südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüb Venediklüden Petro Orfanomiç nâm kapudân Tonciyada seffinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti‘asının gümrüğün ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle mürûruna mümâna‘at olunmamak üzere hükm yazılmışdır. Fî evâsıtı B sene 124.

224: Bir sûreti dahi Custo Benno nâm kapudânın Dolfın dö Ro sefînesiçün yazılmışdır. Fî evâsıtı R sene 123.

225: Bir sûreti dahi Françesko Lugiti nam kapudânın Kerasero Kradile sefînesiçün yazılmışdır. Fî evâsıtı R sene 124.

226: Draç kadısına ve kazâ-i mezbûrun a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb bundan akdem peksimed ile memlû *marçilyana* ta'bîr olunur iki kıt'a Venedik sefineleri Venedik'e tâbi' Körfez cezîresine giderler iken Trablusgarb kalyonları rast gelüb 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif mezbûrları ahz ve Draç limanına götürdükdé Draç iskelesinde olan Venedik konsolosu 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince mezbûrları tahlîs için kazâ-i mezbûrun hükkâm ve zâbitlerine mürâca'at eyledikde kimesne ıskâ ve i'ânet etmeyüb müsamâha etmeleriyle mezbûrlar ol akdarmaları götürüb gidüb külli gadr olduğun bildirüb ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümâyûn defterlerine mürâca'at olundukda *ânın gibi korsan tâ'ifesi Venediklülerin gemilerin alub re'âyâ ve tevâbi'in esîr edüb bir kal'a altına vardıklarında ol makûleleri dizdârlar kal'a altına komayub bir vechile himâyet ve sıyânet etmeyeler. Ve ânın gibi korsanlar akdarmaları ve esîr eyledikleri Venedik re'âyâsıyla bir kal'a altına erişdiklerinde bulunan esîrleri Venediklü olduğu mukarrer ve zâhir oldukda İslam'a gelmeyenler sulh ü salâh muktezâsınca bahâsız itlâk etdirilüb ve akdarmaları dahi ellerinden alınub sâhiblerine verile ve ol makûle rızâ-yı şerîfime ve 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif vaz' eden korsanlar vardıkları mahalde alıkonulub ahvâlleri zâhir olduğu üzere ism ve resmleriyle yazılıub dergâh-ı sa'âdet-penâhıma 'arz oluna ki sonradan haklarında emr-i şerîfim ne vechile sâdır olur ise mücebiyle 'amel oluna ve vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı şerîfim icrâsında eğer hâkimler ve eğer dizdârlar ihmâl ederler ise 'özü ve cevâbları makbûl olmayub fermân-ı hümâyûnum 'adem-i imtisâlleri zâhir oldukda 'azl ile konulmayub sâ'ire mûcib-i 'ibret için muhkem cezâları verile deyu 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince nişân-ı şerîf verüldüğü mastûr ve mukayyed bulunmağın mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri R sene 124.*

227: Draç kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Draç iskelesinde Venedik konsolosu olan ( ) Draç kal'asında tobçubaşı olan Mustafa zimmetinde binyüzon( ) senesinde hukûk-ı sahîh-i şer'îyyeden memhûr temessük mücebince yüz frengi altun alacak hakkı olub kable'l-edâ fevt olmağla kazâ-i mezbûrda sâkin muhalledfâtın kabz eden eytâm-ı sıgarînin vasîsi Mehmed'den taleb eyledikde vermeyüb âher diyâra gidüb icrâ-yı hakk olunmayub gadr olunduğun bildirüb şer'le görülüb müteveccih olan hakkı alıverilmek bâbında hükmi hümayûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere şer'le görölmek için yazılmışdır. Fî evâ'ili C sene 1124.

228: Draç kadısına ve Draç iskelesinde gümrükçü olan ( ) *zîde kadrihuya* hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Venedik gemileriyle ol tarafa gelen tüccâr tâ'ifesinin emti'alarından zıkr olunan iskelede olan Venedik konsolosu 'ahidnâme-i hümayûn mücebince mu'tâd olan konsoliyyat hakkı taleb eyledikde ba'zıları *mücerred verilmek için biz bu metâ'ı konsoliyyat hakkını bâyi' olanlar versin üzere iştirâ eylemişüzdür* deyu ve bâyi' olanlar dahi *konsoliyyat hakkını metâ'ı iştirâ edenlerden al* deyu birbirlerine havâle ile vermeyüb îsâl eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümayûn mücebince alıverilmek bâbında hükmi hümayûnum ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümayûna mürâca'at olundukda *tüccâr tâ'ifesi Venedikli olsun gayri Devlet-i 'Aliyyem ile dostluk üzere olanlardan ve olmayanlardan her kim olur ise olsun Venedik gemilerine tahmîl edüb kendü hâllerinde Aya Marko bayrağıyla getürdükleri her nereden olur ise olsun gümrük alınagelen metâ'dan bayloslarına ve konsoloslarına konsoliyyat ta'bîr olunan kotimo hakkını vereler kimesne mâni' olmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümayûn mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi 'ahidnâme-i hümayûn mücebince kotimo hakkını vermelerinde kimesneye ta'allül ve nizâ' etdirmeyüb min-ba'd 'ahidnâme-i hümayûnun hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin ve ba'de'n-nazar bu hükmi hümayûnumu konsolosun yedinde ibkâ edüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın deyu yazılmışdır. Fî evâsıtı C sene 124.

229: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Draç ve tevâbi'i iskelelerde Venedik konsolosu yanında tercümân olan işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Atnaş veled-i Nikola bî-berât olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin mücebince tevcîh olunub şürûtuyla yazılmışdır. 11 C sene 124.

Mesfûr mürd olmağla yerine Balyabadra iskelesinde mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere Baba Banayot Konomo veled-i Baba Edilgiri nasb olunub tercümânlık berâtı verilmişdir. 23 B sene 158.

[91]

230: Ber-vech-i arpalık Ohri sancağına mutasarrıf olan ( ) *dâme ikbâlehu* ve Ohri kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Venedikluden Anton Berodik nâm müste'men süvâr olduğu seffinesiyle yüzyirmi ( ) senesinde ticâret tarîkiyle livâ-i mezbûrda vâkı' İşem kal'ası iskelesine varub limanda lenger-endâz dururken kal'a-i mezbûr dizdârı İbrahim ile Bayram nâm kimesne kendü kerestelerin bey' için mesfûra teklîf eylediklerinde ol dahi almamağla garaz edüb tâcir-i mesfûru tutub kal'a-bend ve üzerinde bulunan yüzelli altununu ahz ve beş ay mikdârı habs ve ba'dehu mezbûr İbrahim bin guruşun dahi alub habsden itlâk edüb 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir zulm ve ta'addî eylediklerin bildirüb ol bâbda hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *cânibeynin re'âyâsı karada ve deryâda tarafeynin memleketlerinde Venediklü olsun ve sâ'ir mülûk-ı Nasârâ re'âyâsından olsun emîn ve sâlim gelüb gidüb kimesne rencide ve tutub esîr etmeye* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın dizdâr-ı mezbûr ma'zûl olmağla hilâf-ı şer'-i şerîf olduğu girü alıverilüb icrâ-yı hakk ve kendüsü habs ve 'arz ü i'lâm olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince 'amel eyleyüb dahi dizdâr-ı mezbûr 'azl olunmağla hilâf-ı şer'-i şerîf bi-gayri hakkın alduğu her ne ise ma'rifet-i şer'le sâhibine istirdâd ve icrâ-yı hakk olundukdan sonra mezbûr İbrahim'i habs ve keyfiyet-i ahvâli hakîkati üzere der-i devlet-medârıma 'arz ü i'lâm edüb emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile 'âmil olasız şöyle bilesiz. Evâsıtı M sene 123.

231: Boğazhisarları kadıları ve Boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* ordu-yı hümâyûnuma mühürlü 'arzuhal gönderüb Venedikluden Françesko di Luka nam kapudân Dö Sakti sefinesiyle getürdüğü ve alub götürdüğü emti'asının gümrüğün 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince kânûn-ı kadîm üzere edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb vilâyetine gitmek murâd etmekle mürûruna mûmâna'at olunmamak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhiri Z sene 124.

232: Venedik serhaddinden karadan ve deryâdan âsitâne-i sa'âdetime gelince yol üzerinde vâkı' olan beylerbeyilere ve sancakbeylerine ve kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ' dizdârları ve neferât ağaları ve iskele emînleri ve havâss ve evkâf voyvodaları ve zâbitleri ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* ordu-yı hümâyûnuma mühürlü 'arzuhal gönderüb mûmâ ileyhın baylosluk hıdmetinin müddet-i mu'ayyenesi tamâm olmağla âsitâne-i sa'âdetimde baylosluk hıdmetinde olmak için mümtâz ve mu'teber Venedik beylerinden kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Andreyâ Memmo *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* Venedik ümerâsı tarafından baylos ta'yîn ve âsitâne-i sa'âdetime gelmek üzere olduğun i'lâm etmekle imdi her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına gelüb dâhil olur ise münâsib mahallere kondurub yanında olan âdemlerine ve giydikleri libâs ve bindikleri davarlarına ve ahmâl ve eskâllerine ve götürdükleri para ve yaraklarına ve hedâyâ için getürdükleri metâ'larına kimesneyi dahl ve ta'arruz etdirmeyüb zulm ve ihtirâkdan koruyub ve iktizâ eden mahallerde kirâsıyla davar ve 'araba ve lâzım gelen zâd ü zevâdelerin narh-ı rûzî üzere akçeleriyle tedârükde cümleniz takayyüd ve ihtimâm edüb bir husûsda zarûret ve muzâyaka çekdirmeyüb ve siz ki neferât ağalarısız muhavvif ve muhâtara olan yerleri ve geçid ve derbendlerde yanına kifâyet mikdârı âdemler koşub hıfz ü hırâset ederek emîn ve sâlim birbirinize himâyet ve sıyânet ve merâsim-i mihmân-nüvâzîye ri'âyet ederek refâh-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile birbirinize irsâl ve bir gün evvel mahall-i me'mûra îsâle takayyüd ve ihtimâm ve hilâfından ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Evâsıt-ı M sene 125.

233: Deryâ kapudânı Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* ordu-yı hümâyûnuma mühürlü 'arzuhal gönderüb Venedik'e tâbi' Sude kal'ası sükkânından üç nefer müste'menler ba'zı umûrlarıçün Hanya'ya giderler iken Hanya kal'ası kurbuna vardıklarında Trablusludan Mehmed Re'is mesfûrları ahz ve 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir firkatesine koyub götürüb gadr eyledüğün bildirüb teftîş ve tefahhus ile buldurulub sebîlleri tahliye ve tahlîs olmak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ etmeğın husûs-ı mezbûru teftîş ve tefahhus edüb vâkı' ise 'arz eylemek emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. 27 L sene 125.

234: Deryâ kapudânı el-Hâcc Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Venedik ümerâsı tarafından ta'yîn olunan baylosu Boğazhisarları'ndan alub İstanbul'a getürmek için iki kıt'a çekdiri ta'yîn olunmak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ etmeğın imdi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ ileyhsin âsitâne-i sa'âdetimde mukîm olmak üzere gelecek Venedik baylosu geldikde Boğazhisarları'ndan alub İstanbul'a getürmek için mu'tâd-ı kadîm üzere iki kıt'a çekdiri ta'yîn ve Boğazhisarları'nda müterakkib olmak üzere muhkem tenbîh ve te'kid eylemek emrim olmuşdur. 29 ZA sene 125.

235: Âsitâne-i sa'âdetimden karadan ve deryâdan Venedik serhaddine varub gelince yol üzerinde vâkı' olan beylerbeyilere ve sancakbeyilerine ve kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ' dizdârları ve neferât ağaları ve iskele emînleri ve havâss ve evkâf voyvodaları ve zâbitleri ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Venedik ümerâsı tarafından âsitâne-i sa'âdetimde baylosluk hıdmetine ta'yîn olunan mümtâz ve mu'teber Venedik beylerinden Andrey Memmo *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* getürmek için Venedik tercümânlarından ( ) nâm tercümân gönderilmeğın husûs-ı mezbûr için ta'yîn olunan dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ( ) Çavuş ile kapuculardan ( ) Kapucu *zîde kadrihumâ* ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden yasakçı ta'yîn olunan ( ) nâm yeniçeri ile tercümân-ı mesfûr Venedik serhaddine varub gelince gidişde ve gelişde her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olurlar ise şehirlerde ve kasabât ve

kurâda ve menâzil ve merâhilde kimesneye rencîde ve remîde etdirilmeyüb ve ba'zı mahallerde kendüyü korumak için bindüğü ve götürdüğü yarar atına ve âdemîsine ve esbâb ve sâ'ir davarlarına ve yelken takye giyüb ve sarık sarınub ve kılıç ve sâ'ir âlet-i harb götürdükde kimesneye dahl ve ta'arruz etdirilmeyüb ve muhavvif ve muhâtara olan yerlerde yanına kifâyet mikdârı âdemler koşub emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra îsâl eylemekde her biriniz takayyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. 29 ZA sene 125.

[92]

236: Âsitâne-i sa'âdetimden Edirne'ye varub gelince yol üzerinde vâkı' olan kadılara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Alvize Moçeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Venedik tüccârından Lonel nâm müste'men bir nefer müste'men hıdmetkârıyla ba'zı mesâlihi için Edirne'ye revâne olmağın menâzil ve merâhilde kendülerine ve esvâb ve davarlarına dahl ve ta'arruz ve mürûr ve 'ubûrlarına mûmâna'at olunmayub 'ahidnâme-i hümâyûna mugâyir harâc mütâlebesiyle ve sâ'ir bahâne ile rencîde ve remîde olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır. 16 Z sene 125.

237: Hâlen Venedik tarafından baylosluk hıdmetine ta'yîn olunub âsitâne-i sa'âdetime gelen Andreya Memmo'nun süvâr olduğu seffinesinden be-her medresi onar vukıyye olmak üzere dokuzyüzyetmişiki medre hamr ihrâc ve def'a-i vâhidede konağına nakl ve teslîm olunduğun yeniçeri ağası Hasan Ağa i'lâm etmekle binyüzyirmibeş senesiçün verilecek hamra naks olunmak üzere sâdır olan fermân-ı 'âlî mücebince bu vechile zabt ve kayd olundu. Gurre-i R sene 126.

238: Dergâh-ı 'âlî yeniçerileri ağası Hasan Ağa'ya ve hâssa bostancıbaşıya hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm olan Venedik baylosu Andreya Memmo *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb kendünün ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün İstanbul'a karîb iskele ve yalı ve

adalardan ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ruhsat verüldüğü üzere senede bir def‘a akçesiyle iştirâ ve Galata’da vâkı‘ hânesine getürdüğü onbin medre hamrı işbu binyüzyirmibeş senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere ve hânesine nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ zâbitleri tarafından min-ba‘d gümrük ve ‘avâyid ve harc nâmıyla ve sâ‘ir bahâne ile rencîde ve remîde olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin bundan akdem mûmâ ileyh baylosun süvâr olub geldiği seffinesinden ihrâc ve def‘a-i vâhidede konağına nakl ve teslîm olunan dokuzyüzyetmişiki medre hamr yüzyirmibeş senesiçün verilecek hamra naks olunmağla hâlen dokuzbinyirmisekiz medre hamrın def‘a-i vâhidede nakline mûmâna‘at olunmamak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. 5 CA sene 126.

239: İlbasan sancağibeyi Zeynel Mehmed *dâme ‘izzihuya* ve Draç kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu Andreyâ Memmo *hutimet avâkıbuhu* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb Draç ve tevâbi‘i iskelelerde Venedik konsolosu olan Kavaliyer Petro Roza’nın Draç kal‘asından topçubaşı olan Mustafa zimmetinde memhûr temessük mücebince hukûk-ı sahîh-i şer‘iyyeden yüz yaldız altunu ile yüz Macar altunu alacak hakkı olub taleb eyledikde vermekde ta‘allül ve ‘inâd eyledüğün bildirüb şer‘le görülüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin mahallinde şer‘le görülmek emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Evâ’il-i C sene 126.

240: İlbasan sancağibeyi Zeynel Mehmed *dâme ‘izzihuya* ve İlbasan kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu Andreyâ Memmo *hutimet ‘avâkıbuhu* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb Venediklûden Covan Kommano nâm müste’menin kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Kirko karındaşları demekle ma‘rûf Papa Nikola ve Papa Apostoli nâm zimmîler zimmetlerinde memhûr temessük mücebince hukûk-ı sahîh-i şer‘den binikiyüzyirmiiki gurus alacak hakkı olub taleb eyledikde vermekden ta‘allül ve ‘inâd eylediklerin bildirüb şer‘le görülüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin mahallinde şer‘le görülmek emrim olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâ’ili C sene 126.

241: Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağası Hasan Ağa’ya ve hâssa bostancıbaşı ( ) *dâme mecdihuya* hüküm ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu Andrey Memmo *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb yanında berât-ı şerîfimle baştercümân olan Tarsiya’nın ve âdemlerinin kefâf-ı nefisleriçün ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebine ruhsat verüldüğü üzere İstanbul’a karîb iskele ve yalı ve adalardan senede bir def‘a akçesiyle iştirâ ve Galata’da vâkı‘ hânesine getürdüğü iki bin medre hamrı yirmibeş senesine mahsûb ve be-her medresi onar vukıyye olmak üzere iştirâ ve hânesine nakl eyledikde Galata voyvodası ve ümenâ ve zâbitler tarafından min-ba‘d gümrük ve bâc ve ‘avâyid ve harc nâmıyla ve sâ’ir bahâne ile rencîde ve remîde olunmayub ve nakline mümâna‘at olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin def‘a-i vâhidede nakline mümâna‘at olunmamak emrim olmuştur deyu yazılmışdır. 7 C sene 1126.

242: Bir sûreti dahi

Elçi-i mûmâ ileyhın yanında berâtla tercümân olan Rinaldo Karli’ye yüzyirmibeş senesine mahsûb olmak üzere ancak binbeşyüz medre hamr iştirâsıçün hükm yazılmışdır. 7 C sene 126.

243: Yeniçeri ağasına ve hâssa bostancıbaşıya hüküm ki

Mefâhîrü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm İngiltere ve Felemenk ve Venedik elçilerinin tercümânları südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal edüb Galata kazâsına tâbi‘ Beyoğlu nâm mahallde kendülerinin tasarruflarında olan yedi kıt‘a bağları mahsûlünden cem‘ eyledikleri elli yük mikdârı üzümünün hânelerine nakline mümâna‘at olunmamak bâbında istid‘â-yı ‘inâyet eyledikleri ecilden mu‘ayyen olan hamrlarının ikiyüzelli medre hamr tenzîl olunmak üzere bağlarından elli yük üzümleri nakline mümâna‘at olunmamak için hükm yazılmışdır. Fî evâsıtı N sene 126.

244: Yeniçeri ağası Hasan Ağa’ya ve hâssa bostancıbaşıya hüküm ki

Venedik elçisi Andrey Memmo mühürlü ‘arzuhal gönderüb hânesinde zahîre olmak için ikiyüz küfe üzüm iktizâ etmekle akçesiyle iştirâ ve hânesine nakl eyledikde bir nesne talebiyle rencîde olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin sene-i âtiyyede alacağı hamrdan üçyüz medre hamra mahsûb olmak üzere nakline mümâna‘at olunmamak emrim olmuştur buyurdum ki. 12 L sene 126.

[93]

245: Konsolos emridir

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Andreyâ Memmo *hutimet 'avâkıbuhu bil-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb İzmir iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihîn görmek için konsolos olan Yakomo Pallarino'nun müddeti tamâm olmağla ref olunub yerine yine kendü cinslerinden râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî kıdvetü a'yânî'l-milleti'l-Mesîhiyye Bonaventura Minyelli konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğîn mücebince tevcîh olunub şürûtuyla berât verilmişdir. 13 ZA sene 126.

Yerine âheri nasb olunmuşdur.

246: Ülgün kadısına hüküm ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Andreyâ Memmo *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb işbu binyüzyirmi senesinde Ülgünlüden ba'zı kimesneler firkateleriyle rûy-ı deryâdan mürûr ederler iken Venedik körfezinde Pulya sahilinde Barletta nâm şehre karîb mahalde iki kıt'a balıkçı kayıklarına müsâdefe ve içinde olan kayıkçılar ile ma'an kayıkları ahz eylediklerinde Venedik re'âyâsından ol kayıklarda bulunan Antonyo Çirillo ve Domeniko Berboşyo ve Vinçenso Vintorini nâm üç nefer Venediklü'yü dahi hilâf-ı 'ahidnâme-i hümâyûn istirkâk eylediklerin bildirüb 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince 'amel ve zikr olunan üç nefer Venedik re'âyâsı ıtlâk olunmaları bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğîn 'ahidnâme-i hümâyûnum defterlerine mürâca'at olundukda *deryâda gezen korsan tâ'ifesi Akdeniz yalularında memâlik-i mahrûsemin kal'aları altına vardıklarında mukaddemen verilen 'ahidnâmede mastûr olduğu üzere Venediklü'ye bir vechile zarar ve ziyân etmemek için gemi re'islerinin kefilleri alına ve ânın gibi korsan tâ'ifesi Venediklülerin gemilerin alub re'âyâ ve tevâbi'in esîr ediüb bir kal'a altına vardıklarında ol makûleleri dizdârlar kal'a altına komayub bir vechile himâyet ve sıyânet eylemeyeler ve ânın gibi mezkûr korsanlar akdarmaları ve esîr eyledikleri Venedik re'âyâsıyla bir kal'a altına yetişdiklerinde ellerinde bulunan esîrler Venediklü olduğu zâhir ve mukarrer oldukda İslam'a gelmeyenler sulh ü salâh muktezâsınca bahâsız ıtlâk etdirilüb ve akdarmaları dahi ellerinden alınub sâhiblerine verile ve ol makûle rızâ-yı şerîfime ve 'ahidnâmeye muhâlif vaz' eden korsanlar vardıkları mahalde alıkonulub ahvâlleri zâhir*

olduğu üzere ism ve resmleriyle yazılıb dergâh-ı ma‘delet-penâhıma ‘arz oluna ki sonradan haklarında emr-i şerîfim ne vechile sâdır olur ise mücebiyle ‘amel oluna vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı şerîfim icrâsında eğer hâkimler ve eğer dizdârlar ihmâl ederler ise ‘özü ve cevâbları makbûl olmayub fermân-ı hümâyûnuma ‘adem-i imtisâlleri zâhir ve nümâyân oldukda ‘azille konulmayub sâ‘ire mücib-i ‘ibret için cezâları verile (deyu) ‘ahidnâme-i hümâyûnum mücebince verilen nişân-ı şerîfin kaydında mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel olunub hilâf-ı ‘ahidnâme-i hümâyûn istirkâk olunan üç nefer Venedik re‘âyâsı itlâk olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. 13 ZA sene 126.

[99]¹⁷⁰

Der-zamân-ı sadr-ı sudûrû‘l-vüzerâ Hazret-i İbrahim Paşa edâme Allahu ta‘âlâ iclâlehu ve âbkân-ı vefiyy-ebân re‘isü‘l-küttâb Mehmed Efendi nâle mâ-yetemennâhu el-vâkı‘ min şehri Ramazani‘l-mübârek li-sene selâsîn ve mi’e ve elf.

247: (Derkenârda Bozorofça)¹⁷¹

Hamd ü sipâs ve şükr ü sitâyîş-i bî-kıyâs ol mâlikü‘l-melik-i lâ-yezâl, ve vâhibü‘l-‘atayâ ve ‘nevâl teferradet zâtihi ‘ani‘ş-şebîh ve ‘l-misâl, ve tenezehet sıfâtuhu ‘an şâ‘ibeti‘l-irtihâl ve ‘l-intikâl hazretlerinin sâhe-i celâlet ve kibriyâ ve bâhe-i ‘azamet ve i‘tilâlarına berdâşte kılınmak şâyeste ve evlâdır ki irâde-i bî-‘illet-i ezeliyye ve meşiyet-i sâbika-i lem-yezeliyyesi ve mihr-i sipihr-nübüvvet ve neyyir-i âsumân risâlet-i sipehsâlâr-ı zümre-i enbiyâ kâ‘id-i ketîbe-i asfiyâ şafi‘-i rûz-ı cezâ habîb-i hazret-i Hüdâ Muhammed Mustafa ‘aleyhi mine‘s-salavât etemmâha ve mine‘t-tahiyyât-ı ezkâhânın mu‘cizât-ı kesîretü‘l-berekâtı, ve âl ve ashâb-ı güzîn ve hulefâ-i râşidîn *rızvanullahi ta‘âlâ ‘aleyhim ecma‘îmin* ervâh-ı mukaddesleri mürâfakati ile ikâmet-i tevâ‘üd-i dîn ü devlet-i ‘ulyâ ve edâmet-i merâsim-i mülk ü millet-i beyzâ bast-be-bast ‘adl ü dâd ve ref‘-i rüsûm-ı zulm ü bî-dâd, ve tanzîm ü tensîk-i umûr-ı bilâd ve tahsîl-i esbâb-ı refâh-ı ‘ibâd için cenâb-ı hilâfet-me‘âbımı a‘zam-ı selâtin-i devrân, ve dergâh-ı ‘âlem-penâhımı merci‘ ve mültecâ-yı tâcdârân-ı cihân eyledi. Felâ cerame şükrân li-hazihi‘n-ni‘ami ta‘zîm-i li-emrillah ve şefkat-i ‘alâ halkillah himmet-i ve illâ nehimmet-i şâhâne ve zimmet-i ‘âlî-menkıbet-i pâdişâhâneme lâzım ve lâbüd olmuşdur ki südde-i seniyye-i sidre-makâm-ı mülûkâne, ve ‘atebe-i ‘aliyye-i sipihr-ihtişâm-ı Hıdîvâneme ‘arz-ı ihlâs ve meveddet ve izhâr-ı hulûs-ı taviyyet edenlere ‘avâtıf-ı ‘aliyyem mebzûl ve bî-dirîğ ola. Binâen ‘alâ zalik mefâhîrû‘l-ümerâi‘l-‘izâmil-İseviyye, merâciü‘l-

¹⁷⁰ 94-98 sayfalar boş bırakılmıştır.

¹⁷¹ Bir sureti ‘ahidnâme suret defteri D.7018’de kayıtlıdır.

küberâi'l-fihâmi'l-Mesîhiyye Venedik doju ve cumhûru *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* kadîmü'l-eyyâmdan berü âsitâne-i sa'âdet-âşiyân ve südde-i seniyye-i ma'delet-bünyânımıza 'arz-ı hulûs ve sadâkat ve izhâr-ı meveddet ve muhâlasat ile dostluğa ri'âyet edegelmişler iken bi-irâdetillahi ta'âlâ üç seneden berü ba'zı 'alel ve esbâb-ı 'urûzî ile mâbeynde zuhûr eden muhâsamat ve cidâl ile re'âyâ ve zu'afâ pâ-mâl ve muzdaribü'l-ahvâl olmalarıyla, mefâhîrü'l-ümerâi'l-'izâmî'l-İseviyye merâciü'l-küberâi'l-fihâmi'l-Mesîhiyye İngiltere ve İskoçya ve âna tâbi' olan vilâyetlerin kralı dostumuz Görgiyos ve Netherlande istati ceneralleri *hutimet 'avâkıbuhum bi'l-hayr ve'r-reşâd* islâh-ı zâtü'l-beyn için tavassut ve istirzâ eylediklerin düstûr-ı ekrem müşîr-i efram nizâmü'l-'âlem nâzımu menâzımu'l-ümem müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimu mehâmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhidu bünyâni'd-devle ve'l-ikbâl müşeyyidu erkâni's-sa'âde ve'l-iclâl mükemmilu nâmûs-ı saltanati'l-'uzmâ mürettibu merâtib-i hilâfeti'l-kübâ el-mahfûfu bi-sunûfi 'avâtıfi'l-meliki'l-a'lâ vezîr-i a'zam âsaf-ı şiyem ve vekîl-i mutlak sadâkat-'alem ve serdâr-ı ekrem ve dâmâd-ı muhterem İbrahim Paşa *edâme Allahu ta'âlâ iclâlehu* vezâ'if-i bi't-te'bîd iktidâra 'izz-i huzûr-ı fâyizü'l-hubûr-ı pâdişâhâneme 'arz ü telhîs ve izn ve ruhsat-ı hümâyûnumu celb ve tahsîl etmeleriyle Pozorofça kasabası kurbunda bir münâsib mahalde mükâleme-i mevâdd-ı sulh ü salâh için tarafeynin murahhas vekîlleri bir yere geldiklerinde kıdvetü 'uzamâil-milleti'l-Mesîhiyye İngiltere kralı elçisi Kavalier Suton ve Netherlande istati ceneralleri elçisi Yakomo Konte Kavalier *hutimet 'avâkıbuhümâ bi'l-hayr* mâbeynde [100] hıdmet-ı tavassut merâsimini icrâ edüb bi'd-defe'ât mükâlemeden sonra yirmialtı mâtde üzerine vükelâ-yı tarafeynin hüsn-i rızâlarıyla işbu binyüzotuz senesi Şabanının yirmikinci gününde 'akd-i sulh olunub cânibeynden ma'mûlün bih olmak üzere temessükleri verilüb ve kemâl-i ihtimâm mâbeynde karâr-dâde olan cümle mevâddın otuz güne dek veyâhûd dahi mukaddemce tarafeynden makbûl ve mu'teber olduklarını müş'ir nâmeler getirülüb mûmâ ileyhümâ mutavassıt elçiler yedleriye mübâdele ve teslîm olunması kavlı ü karâr ve tarafeyn vükelâsının temessüklerinde mastûr ve meşrûr olan umûr-ı sulh ü salâh her ne ise müşârün ileyh vezîr-i a'zam ve vekîl-i mutlak ve dâmâd-ı muhterem südde-i seniyye-i pâdişâhâneme telhîs edüb 'alâ vechi'l-kâmil 'ilm-i 'âlem-ârâ-yı mülûkâneme muhît ve şâmil oldukda re'âyâ ve 'aceze-i cânibeynin emn ü râhatı için taraf-ı hümâyûnumdan dahi müsâ'ade-i 'aliyye erzanî kılınmağın hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumuz ile fermân-ı 'âlîşânımız sâdir olmuştur. İşbu tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-ârâmız ile mu'anven nâme-i hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnumuz şerefyâfte-i sudûr olub lafz-be-lafz makbûl-i hümâyûnum olub yerlü yerinde ri'âyet ve sıyânet olunmak için işbu mâddeleler ki 'aynıyla zikr olunur.

Evvelki mâtde: Hersek'de vâkı' İmoski kal'ası Dalmaçya ve Arnavudluk'da vâkı' Tatvaca ve Istranca ve Onesta ve Prolog kal'ası ve Arsano ve gayri ellerinde bulunan kılâ' ve palanka

ve kastel ve etrâfi mesdûd ve meftûh yerler yine Venedik cumhûrunun zabt ve tasarruflarında kalub hudûd ve sınırları tefrîk ve temyîz olunmak için zikr olunan yerlerin birinden birine hudûd-ı müstakîme çekilüb hutût-ı merkûme dâhilinde Venedik mülkü ve deryâ cânibine doğru vâkı‘ olan yerler cumhûrun tasarrufunda kalub hutûtudan taşra olan yerler Devlet-i ‘Aliyyem’in zabt ve tasarrufunda kalalar. Karlovice müsâlahasında olduğu gibi zikr olunan hutût dâhilinde deryâ cânibine doğru cumhûr zabtında olan kal‘aların önünde dahi yerin iktizâsına göre müstakîm veyâhûd perkârî hatt ile her taraftan birer sâ‘atlik arâzî kat‘-ı hudûda me‘mûr olan vekîller cânibinden ta‘yîn oluna lakin hatt-ı mezkûrun kurbunda veyâhûd dâhilinde Devlet-i ‘Aliyye‘min kal‘ası bulunur ise ensesinde olan bütün arâzî kendüye kalub önünde dahi birer sâ‘atlik mikdârı yer perkârî hatt ile ta‘yîn olunub içinde olan arâzî dâ‘iren-mâdâr zabtında kala.

İkinci mâdde: Karlovice müsâlahasında olduğu gibi Dobravnik beylerinin arâzî ve nevâhîsi Devlet-i ‘Aliyye‘min arâzî ve nevâhîsi ile muttasıl ola Venedik cumhûrunun zabtına girüb bu ittisâle mâni‘ olan Popova nâm mahall bi‘l-cümle kurâsıyla ve ol câniblerde vâkı‘ Carniye ve Otevo ve Moleso ve sâ‘ir ol taraflarda mâni‘-i ittisâl olan her ne ise tahliye olunub el-ân oldukları hâl üzere Devlet-i ‘Aliyye‘min zabtında ola ve Nova Vrsina taraflarında dahi Dobravnik arâzîsinin Devlet-i ‘Aliyyeme arâzîsi ile bütün ittisâli münkati‘ olmaya.

Üçüncü mâdde: Akdeniz’de vâkı‘ Venedik cumhûrundan alınan Çuka adaları yine kendülere redd olunub tahliye ve teslîmi târîh-i temessükde seksen güne değin icrâ olunub zabt ve tasarruflarında kala.

Dördüncü mâdde: Akdeniz sevâhilinde vâkı‘ Venedik cumhûru tasarrufunda bulunan ve Ferendos ve Voyniça ve Preveze kal‘aları ‘alâ hâlihi esası muktezâsınca yine zabt ve tasarruflarında kalub her birine her tarafında birer sâ‘atlik arâzî hudûd kat‘ına me‘mûr olan vekîlleri cânibinden hakk ve ‘adl üzere ta‘yîn ve vaz‘-ı ‘alâyim ile temyîz oluna.

Beşinci mâdde: Dalmaçya ve Hersek ve Arnavudluk ve Akdeniz semtlerinde kat‘-ı hudûd ve sınır için tarafeynden mücerreb ve mu‘temed ve sulh ü salâha hayr-hâh vekîller nasb ve ta‘yîn olunub târîh-i temessükden üç ay tamâmında mahall-i hudûdda me‘mûnû‘l-gâ‘ile ve ‘ardı berâber tevâbi‘leriyle bir yere gelüb mümkün olursa [101] iki ay içinde imkân olan yerlerde dahi mukaddemce ‘alâyim-i mu‘ayyene ile arâzîyi tefrîk ve tecdîd ve müsâra‘at ile hıdmetlerin itmâm edeler.

Altıncı mâdde: Dostluk sebâtı ve re‘âyâ-yı tarafeyninistirâhati ne kadar ziyâde mevâdd olunursa o kadar hevâ vü heveslerine tâbi‘ ve ‘âdet-i müstemirrelerine mecbûr olub serhaddin âsûdeliğini esnâ-yı sulhda dahi hırsızlık ve ta‘addî ve fesâdlarıyla muhtel edenler tarafından ‘ale’s-seviye mebgûz ve magzûb olmaları lâzım olmağla sâ‘ire mûcib-i ‘ibret için sezâlarına

göre cezâları tertîb olunmak için bu makûle hâ'inler her ne cinsden olursa kabûl ve himâye olunmayub ve aranub ve buldurulub ahz ve teslîm olunalar ve bu misillü müfsidlere sâhib çıkılması ve saklanması memnû' ola.

Yedinci mâdde: Tarafeynden ta'addîyat karada ve deryâda ref' olub hüsn-i mu'âmele olunmak üzere sınırlarda olan zâbit ve hükkâm bu terk-i cidâlin vaktini bilmek için Bosna ve Arnavudluk ve Dalmaçya taraflarına haber irsâl olunmak üzere otuz gün ve Girid ve Mora cezîreleri ve ol semtin gayri cânibleriçün kırk gün ta'yîn olunmuşdur. Zıkr olunan müddet dâhilinde bi-eyyi vechin kâne Devlet-i 'Aliyye'm ve cumhûr-ı mûmâ ileyh tarafına şol mevâdda ki ri'âyeti mümkün ola muhâlif iş olunmaya ve dahi re'âyâya külliyyet ile 'afv-nâme verilüb bu cenk esnâsında eyledikleri işleri ve cürmleri her ne ise bi'l-küllîye ferâmûş olunub bu vechile ithâm olanlardan bir ferde ba'de'l-yevm cezâ tertîbi ile eziyet olunmaya.

Sekizinci mâdde: Zabt ve tasarruf olunacak topraklar tefrîk ve temyîz olunduktan sonra ba'de'l-yevm bilâ-tagyîr ve bilâ-tecâvüz mer'î ve mü'eddî ola. Ve vaz' olunan 'alâyimin birisini tagyîr ve hudûdun berisini tecâvüze bir ferd cesâret eyledikde ânın ve bu makûle cürm ashâbının ber-vech-i sezâ cezâları tertîbine lâzım olan ihtimâmda taksîr eden zâbitlerin dahi tarafeynden muhkem hakkında geline ve hudûd vekîllerinin arasında bir müşkil zuhûru vâkı' oldukda mâbeynlerinde muvâfakata imkân olmaz ise iki tarafı dahi vâkı' hâl-i hulûs ile sıhhati üzere 'arz ü i'lâm eylediklerinde der-i devlet-medârımda olan Çâsâr ve İngiltere kralı ve Nederlande istati ceneralleri elçilerinin hüsn-i sa'yılarıyla dostluk üzere faysal oluna ve bu makûle ve gayri serhadd nizâ'ı sebebi ile bir dürlü ta'addîye mübâşeret olunmaya ve re'âyâ fukarâsının istirâhatine dahi halel verilmeyüb Devlet-i 'Aliyye'm ile karâr-dâde olan sulh ü salâhı tagyîr eder esbâbdan hadd olunmaya.

Dokuzuncu mâdde: Cenk ü cidâl esnâsında tarafeynden ahz ve beylik zindânlarda mahbûs olan mîrî esîrler bu mübârek sulh ü salâh hürmetine halâs ümidinde olub ba'de'l-yevm esîrlerin musîbetde kalmaları 'inâyet ve mekârim-i pâdişâhi ve 'âdet-i hasene-i şehriyârîye muvâfik olmamağla mu'tâd-ı kadîm üzere tarafeynde olan mîrî esîrler târîh-i temessükden altmışbir güne değin bi'l-cümle âzâd ve itlâk olunalar ve esîrlerin itlâkları vakti gelinceye değin bu aralıkda hûş-hâl olmalarıçün tarafeynin murahhas elçileri cânibeynden sa'y oluna.

Onuncu mâdde: Selâtîn-i pîşîn-i nısfet-âyîn zamân-ı sa'âdet-ıktırânlarında Efrenc tâ'ifesine ihsân olunan evâmir-i şerîfenin mazmûn-ı münîfi üzere kiliseleri ve manastırları olduğu yerlerde mu'tâd olan âyînlerin icrâ ve ta'mîre muhtâc olan mahallerin emr-i şerîfimle mesâg-ı şer'î olduğu meretebe termîm eylediklerinde kimesne mâni' olmayub ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i 'ahidnâme-i hümâyûn akçe mütâlebesiyle ve sâ'ir bahâne ile rencîde olunmaya. Ve Kudüs-i şerîfde vâkı' kadîmi ziyâretgâhlarına varalar geleler kimesne mâni' olmayalar.

Onbirinci mâdde: Venedik'den biri gelüb memâlik-i mahrûsemde bir kimesne ile satu-bazar edüb akçesin tamâm vermeden hîle edüb kaçub gitse hükm-i şerîfimle varub taleb olundukda ol kimesne bulunur ise rızkı sâhibine alıverile ve memâlik-i mahrûsemden bir kimesne varub Venediklûden biri ile satu-bazar edüb akçesin tamâm vermeden kaçub gelür ise sâbit olan hakkı alıverile ve memâlik-i mahrûsemden bir kimesne borc edinse veyâhûd bir vechile müttehem olub gıybet eylese ânın için bir günâhsız tutulmaya ve Venedik beylerine ânın için töhmet olunmaya eğer ânların memleketlerine varub durur ise medyûn ise üzerine olan deyn-i müsbet bi't-tamâm tahsîl ve hak sâhibine îsâl ve müttehem ise şer'an müstehak olduğu cezâsın tertîb ve icrâ eyleyeler taraf-ı hümâyûnumdan dahi ol vechile etdirile.

Onikinci mâdde: Zabt ve tasarrufunda olan kal'aların [102] ta'mîr ve termîmi ve istihkâmı tarafeyne câ'iz olub lakin serhadde karîb yerlerde müceddeden min-ba'd kal'a yapılmaya ve Venedik cumhûru cânibinden Büyükkıy kenârlarında hedm olunan kal'alar dahi yapılmaya ammâ menfa'atlı olan cümle yerlerde varoş ve kurâ vaz' olunub mâbeynde hüsn-i civara muvâfik mu'âmeleye ri'âyet oluna ve aralarında bir dürlü nizâ' oldukda sınırlarda olan zâbit ve hükkâm der-'akab bir yere gelüb hakk ve 'adl ve dostluk üzere bâ'is-i mu'âraza olan esbâbı def' ü ref' eyleyeler.

Onüçüncü mâdde: Venedik'den memâlik-i mahrûseme bir bâzergân ki gele gayri kimesne borcu için tutub incitmeyeler ve Venediklü bir bâzergân Bursa'ya veya bir gayri yere gitmek istese baylosdan icâzetnâme almadıkça gitmeye eğer tereddüd edüb icâzetsiz gitmek ister ise subaşı baylosa mu'âvenet edüb koyuvermeye ve Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya ve Venediklünün ba'zı harâcgüzâr kâfir ile nizâ'ları olub hîn-i da'vâda Venediklü şâhidler ikâmet ederler imiş hasm olanlar *bu yer kâfirlerinden gerekdir* deyu muzâyaka (edüb) Venediklü Nasrânîlerin şehâdetlerin kabûl etmezler imiş imdi cümle Nasârâ millet-i vâhide olduğu ecilden gerekdir ki ânların eğer kefere ile nizâ'ları olub ikâmet-i şâhide ihtiyâcları olur ise kefere tâ'ifesinden kangı sınıftan ki şâhid ikâmet edüb şer'-i Nebevî muktezâsı üzere isbât edeler kabûl oluna ve Venedik'den bir bâzergân memâlik-i mahrûsemde yolda ve izde ve köyde basılıb rızkı alınsa veyâhûd basıldıkda bâzergân depelenmiş olsa veya gâ'ib olsa vârisi veyâhûd vekîli gelür ise şer'le görölüb hakkı yerine vara ve Venedik'den bir bâzergân memâlik-i mahrûseme gelüb ticâret üzere kendü hâlinde yürür iken mürd olsa metrûkâtına beytü'l-mâlcî karışmayub bayloslarına teslîm edeler.

Ondördüncü mâdde: Baylos kimi dilerler ise göndereler isterler ise hârendeleriyle gelüb mahmiyye-i Kostantiniyye'de üç yıla karîb dura tamâm olmadan gide ve diler ise hârendesiz

gele maslahat ne ise göre üç yıl tamâm olmadan ol dahi gide ânın yerine ol vechile biri dahi gele ve kadîmü'l-eyyâmdan oldukları minvâl üzere mer'î olalar. Ve Venedik beylerine müte'allık olmayub baylosun kendü da'vâsı zuhûr eyledikde zîrde tasrîh olunduğu üzere görüle ammâ cumhûrları tarafından me'zûn ve murahas olmadığı husûslarda cebr olunmayub bu misillü düşen husûslar her ne ise Venedik beylerine 'aynı ile 'arz ü i'lâm ve taraflarından me'zûn ve murahas oldukları cevâbı verdiklerinde me'mûriyetine muhâlif ve ruhsatına mugâyir hilâf-ı 'ahidnâme-i hümâyûn nesne teklîfi ile rencîde olunmayub âsûde-i hâl olalar. Bayloslarının ve konsoloslarının ve tercümânlarının ve kendü âdemlerinin hedâyâ ve libâsları ve me'külât ve meşrûbâtlarıçün akçeleriyle getürdükleri nesnelere gümrük ve bâc ve reft ve kassâbiyye ve masdariyye taleb olunmaya. Ve bâzergânlarının umûruçün tagyîr eyledikleri konsolosları oturageldikleri iskelelerde oturub ve kendü cinslerinden olalar ve memâlik-i mahrûsemde vâkı' iskelelerde olan konsolosların tebdîl edüb yerlerine ol hıdmetin 'uhdesinden gelür âdemler ta'yîn edüb gönderdikde kimesne mâni' olmaya ve tâcirlerinin ahvâli içün kendü cinslerinden nasb eyledikleri konsoloslarından ba'zı kimesneler da'vâ etdiklerinde kendülerin habs etmeyeler ve evlerin mühürlemeyeler ve tercümânları ile da'vâsı olanların husûsları âsitâne-i sa'âdetimde istimâ' oluna.

Onbeşinci mâtde: Cânibeynin re'âyâsı karada ve deryâda tarafeynin memleketlerinde emniyet ve âsûdelik ile ticâret ve kâr ü kesb edüb kimesne mâni' olmaya ve Venedik beylerinin sefineleriyle yürüyen Venediklü olsun ve sâ'ir mülûk-ı Nasârâ re'âyâsından olsun emîn ve sâlim gelüb gidüb kimesne rencîde ve tutub esîr eylemeye ve bu husûs içün Cezâyir ve Tunus [103] ve Trablus ocaklarına ve sâ'ir tenbîh iktizâ edenlere muhkem tenbîh ve te'kîd oluna ki min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlefet ve sulh ü salâha mugâyir bir dürlü vaz' ve hareket eylemeyeler ve kezalik leb-i deryâda vâkı' Ülgün kal'ası ahâlîsi dahi min-ba'd korsanlığa çıkmayub tüccâr sefinelerine zarar ve ziyân etmemek içün ellerinde olan firkate sefineleri ref' ve tüccâr sefinelerine ta'arruzdan külliyyet ile men' ve fî-mâ-ba'd inşâ etmemek üzere tenbîh olunub şöyle ki içlerinden fermân-ı hümâyûna muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir vaz' ve hareket ve tüccâr sefinelerine îsâl-i hasârete cesaret edenlerin nehb ü gâret eyledikleri emvâl ve eşyâ her ne ise girü ashâblarına istirdâd ve vâkı' olan zarar ve ziyân kendülerden tazmîn ve esîr eyledikleri kimesneler dahi esîrlikden istihlâs olunub ve bu makûle eşkiyânın sâ'ir mûcib-i 'ibret olmak içün şer'an lâzım gelen cezâları tertîb olunub muhkem haklarından gelinüb ve ecdâd-ı 'izâmım *enâre Allahu ta'âlâ berâhinuhumun* zamânlarında bu husûsa müte'allık 'inâyet olunan nişân-ı şerîf ve evâmîr-i 'aliyyenin aynı ibrâz olundukda taraf-ı hümâyûnumdan dahi tecdîd ve te'kîd ve mefhûmu ile 'amel oluna.

Onaltıncı mâdde: Serhaddelerde gerek dem ü dîne müte‘allık ve gerek bir gayri dürlü nizâ‘ zuhûr edüb mu‘âraza ve muhâsama vâkı‘ oldukda ol serhaddin zâbitleri ma‘rifetiyle mahallinde şer‘le hakk ve ‘adl üzere görünüb bâ‘is-i mu‘âraza her ne ise def‘ ü ref‘ olunub âsitâne-i sa‘âdetime ve Venedik ümerâsına i‘lâma muhtâc eylemeyüb tarafeyne zahmet verilmemek üzere bi-eyyi vechin kâne mahallinde faysal verilmeğe takayyüd oluna bir vechile mahallinde fasl edemedikleri sûretde sıhhati üzere ‘arz ü i‘lâm oluna.

Onyedinci mâdde: Venedik tüccârının bir kimesne üzerinde bey‘ ü şîrâ ve karz ve viresi ve ticâret ve kefâlet ve sâ‘ir cihet-i şer‘den olan hakkı da‘vâ ve şer‘le mübâşir ma‘rifetiyle tahsîl olundukda tahsîl olunan akçeden mahkemelerde verildiği üzere yüzde iki akçe mübâşire ve çavuşa resm verilüb ziyâde bir akçe ve bir habbe taleb olunmaya Venedik ve ânlarla tâbi‘ olan yerlerin bâzergânları ve konsolos ve tercümânları ve re‘âyâları memâlik-i mahrûsemde bey‘ ü şîrâ ve viresi ve karz ve ticâret ve kefâlet husûslarında ve sâ‘ir da‘vâ-yı şer‘iyyeleri vâkı‘ oldukda kadıya varub sebt-i sicill etdirüb ve bâ-hüccet ve ma‘mûlün bih temessük alalar sonra nizâ‘ olur ise hüccet ve temessük ve sicille nazar olunub mûcib-i şer‘îsi ile ‘amel oluna bunlardan berî olmayub veyâhûd nizâ‘a mü’eddâ ahvâlleri şer‘le görülmek lâzım geldikde hâkimü’ş-şer‘ olanlar ber-muktezâ-yı şer‘-i kavîm hakk ve ‘adl üzere istimâ‘ eyleyüb üzerlerine ikâmet olunan şâhidlere kemâ-yenbagî takayyüd ve ihtimâm ile ta‘dîl ve tezkiye olunub kizble ve fîsk ü fücûr ile veyâhûd bir töhmet ile ve ‘adem-i temyîz ile müttehem ve bu misillü mâni‘-i kabûl-i şehâdet nesnelere ile müte‘ârif olan kimesnelerin şehâdetleri dinlenmeyüb bir vechile zulm ve ta‘addî ihtimâli olmaya ve ahz-ı rüşvet ve hediye ile bu makûle ‘udûlden olmayan şuhûd ile üzerlerine bir nesne hükm olunmaya ve eğer hükm olunur ise hükmleri nâfiz olmayub bu hâl ile ta‘addî etdirilmeye, Venedik tâcirlerinden ve seffîne re‘islerinden biri memâlik-i mahrûsemde Müslüman olur ise seffîne ve içinde olan emti‘ası kendünün olmayub Venedik veyâhûd Venedik’e tâbi‘ vilâyet bâzergânlarının olduğu şer‘an zâhir ve müte‘ayyin oldukda âherden dahl ve ta‘arruz olunmayub Venedik baylosları ve konsolosları ol seffîne ve içinde bulunan emti‘ayı elinden alub sâhiblerine göndereler ki kimesnenin hakkı üzerinde kalmaya.

Onsekizinci mâdde: Venediklünün biribiri arasında nizâ‘ları olsa baylosları ‘âdetlerince dinleye kimesne mâni‘ olmaya ve bir kimesnenin baylos ile nizâ‘ı olsa şöyle südde-i sa‘âdetimde ola vâkı‘ olan kazıyyesi Dîvân-ı ‘âlîşânımda istimâ‘ oluna lakin ben sa‘âdet ile sefer-i hümâyûnda bulunacak olursam ânın gibi baylos ile vâkı‘ olan nizâ‘ İstanbul muhâfazası için konulan hâkim huzûrunda kadı ma‘rifetiyle istimâ‘ oluna şöyle ki Venedik bâzergânlarıyla bir kimesnenin ticârete müte‘allık nizâ‘ı vâkı‘ olub kadıya varalar Venediklünün kendü tercümânları hâzır olmayınca kadı olan da‘vâların istimâ‘ etmeyeler

ammâ ânlar dahi ta'allül edüb *tercümân hâzır değildir* deyu 'avk etmeyüb tercümânların hâzır edüb eğer tercümânları mühimm maslahatda ise gelince tevakkuf oluna ve baylos olanı âherin borcu için mädâme ki kefil olmaya kimesne rencîde etmeyüb muzâyaka [104] vermeyeler ve nesne ödetmeyeler ammâ müdde'î olanlar medyûnları gıybet edüb vardıkları yerlere bildirüb hâkimi ma'rifetiyle hakk ve 'adl üzere taleb eyleyeler eğer Venedik'e tâbi' yerlere firâr eder ise baylos Venedik beylerine i'lâm edüb hakkını alıvermekde takayyüd eyleyeler.

Ondokuzuncu mâdde: Mağrib Müslümanlarından ve bunlardan gayri sâ'ir yerlerin bâzergânları ki bey' ü şirâ etmek için yaşdan ve kurudan gelmelü oldukda ki Venedik hükm etdüğü yerlere uğraya 'âdet-i kânûnları üzere metâ'larının rüsûmun aldıktan sonra mâni' olmayalar ve zarar ve ziyân erişdirmeyeler memâlik-i mahrûsemde nice diler ise gelüb gideler ve körfesden yukaru ve boğazdan yürüyen gemiler Venediklü olsun gayri olsun ki Venedik'e ticârete varalar ve geleler kimesne mâni' olmaya ve zarar ve ziyân erişdirmeyeler meğer ki yaramazlık etmiş olalar ve Venedik gemisi 'âdet-i kânûn üzere İstanbul'da aranub gitdikden sonra kânûn-ı kadîm üzere bir dahi Boğazhisarları önüne vardıkda aranub ândan sonra gitmeğe icâzet vermeye hâlen kânûn-ı kadîme muhâlif Gelibolu'da dahi aranur imiş min-ba'd Gelibolu'da aranmayub 'âdet-i kadîm muktezâsınca girü hemân Boğazhisarları önünde aranub gideler.

Yirminci mâdde: Venedik'den bir esîr kaçub memâlik-i mahrûseme gelüb Müslüman olur ise sâhibi gelür ise bin akçe verile ve sâhibi gelmeyüb vekîli gelür ise akçeyi vekîline vereler eğer küfrî üzere ise ol esîr 'aynı ile verile ve memâlik-i mahrûsemde kaçub ânlarla varır ise Müslüman ise veyâhûd mürted oldu ise ta'allül etmeyüb kendüyü 'aynı ile vereler ve eğer küfrî üzere ise sâhibi veyâhûd vekîline bin akçe vereler ve eğer Mağrib levend kalyataları ve gayri yerlerin korsan kayıkları deryâda ve sâ'ir karada olan harâmîler varub Venedik'e tâbi' olan adaları ve gayrilerini urub âdemlerin esîr edüb götürüb Rumili ve Anadolu'da ve Mağrib'de ve sâ'ir yerlerde satub veyâhûd kendüler kullanub bu makûle esîr her kimin elinde bulunur ise bilâ-tereddüd ellerinden alınub Venedik beylerinin bayloslarına veya kâ'im-makâmlarına veyâ vekîllerine teslîm edeler ol harâmî levend ele getirülüb muhkem haklarından gelinüb ve ol esîr Müslüman olmuş ise âzâd olub salıverile ve 'ahidnâme-i hümâyûnuma muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir Venedik re'âyâsını ba'zı kimesneler esîr edüb elden ele kaçırmağla ihtilâle bâ'is ve bâdî olurlar imiş imdi sulh ü salâh zamânında vâkı' olan Venedik esîrleri her kimin elinde bulunur ise Müslüman olmuş ise âzâd etdirile ve eğer henüz küfrî üzere ise işbu 'ahidnâme-i hümâyûn ve sulh ü salâh mûcebince Venedik baylosuna veya kendü ta'yîn eyledüğü âdemîsine teslîm etdirilüb min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûn ve sulh ü salâha muhâlif esîr etdirilmeyüb edenlerin haklarından gelinüb ta'allül ve bahâne etdirilmeye

deyu vârid olan hatt-ı hümâyûn mücebince nişân-ı hümâyûn verilmeğin kemâ-kân ol nişân-ı hümâyûn mefhûmu ile ‘amel oluna.

Yirmibirinci mâdde: Memâlik-i mahrûse Arabistan memleketleri feth olunduğu zamândan berü olugelen üslûb-ı kadîm üzere iki pâre mavnaları Mısır İskenderiyesine ve iki mavnaları dahi mahrûse-i Şam’a tâbi‘ olan Trablus ve Beyrut iskelelerine olugeldüğü üzere esbâb ve metâ‘larıyla mukarrer olan vaktde ve mevsimlerde gelüb gideler vaktinden ve mevsiminden te’hîr etmeyüb eğer iki mavnalarıdır ve eğer dahi ziyâdedir ve eğer büyük ve küçük gemileridir şimdiye değin ne vechile gelüb gidüb bey‘ ü şîrâ edegelmişler ise yine ol vechile edüb olugelene [105] muhâlif nizâ‘ etmeyeler ve mahrûse-i İstanbul’da ve Beyrut ve Trablus iskelelerinde ve sâ’ir yerlerde eğer akçe ve metâ‘dır evvelden olugelene muhâlif ihdâs olunan bid‘atler ref‘ olunub kadîmden ne vechile olugeldi ise âna göre ‘amel olunub kânûn-ı kadîme muhâlif kimesneye ta‘addî etdirilmeye ve mezbûr mavnalarına ve sâ’ir gemilerine ve tâcirlerine ve metâ‘larına beylerbeylerinden ve beylerimden ve sâ’ir kullarımdan hiç ahad kânûn-ı kadîme muhâlif zulm ve ta‘addî etmeyeler emn üzere ola kimesne ânları rencîde etmeye ve mukaddemen fetretten sonra merhûm ve mağfûrûn leh cedd-i emcedim Sultân Selim Han zamânında tekrâr sulh ü salâh olundukda üç yıla değin vermeğe müte‘ahhid oldukları üçyüzbin altunu tadrîc ile bî-kusûr edâ etdikleri hazîne-i ‘âmiremde mahfûz olan defterde mukayyed olub merhûmûn ve mağfûrûn lehüm ecdâd-ı ‘izâmım Sultân Süleyman Han ve Sultân Selim Han ve Sultân Murad Han ve Sultân Mehmed Han ve Sultân Ahmed Han ve ‘amm-i büzürkvârım Sultân Osman Han ve Sultân Murad Han *tâbe serâhumun* zamânlarından zikr olunan filoriden gayri sâ’ir vâkı‘ olan şartları ve ‘ahdleri bi’t-tamâm yerine getürdükleri ecilden vâlid-i mâcidim merhûm-ı müşârûn ileyh ihsân eyledüğü ‘ahidnâmede tekrâr derc olunmayub ve ol husûslar için dahl ve ta‘arruz olunmayub ve merhûmûn zamânlarında verilen ahkâm-ı şerîfe dahi mukarrer tutulub mâdâme ki südde-i seniyye-i sa‘âdet-destgâhıma kurudan ve yaşdan düşmenlik üzere olanlara Venedik doju ve beyleri kavlen ve fi‘ilen mu‘în ve zahîr olmayalar vâkı‘ olan sulh ü salâhdan tecâvüz etdirilmeye.

Yirmiikinci mâdde: Âyînleri husûsunda selef ‘ahidnâmelerde tasrîh olunan siyâk gözedilüb ândan mâ‘adâ olan iltimâslarını rikâb-ı hümâyûnuma ‘arz eylemeğe Venedik elçisine cevâz gösterile ve işbu ‘akd olunan müsâlaha mevâddının mefhûmuna muhâlif ve mugâyir olan mevâddan mâ‘adâ Karlovice sulhunda verilen ‘ahidnâme-i hümâyûnun mefhûmu mukarrer ve ‘amel oluna.

Yirmiüçüncü mâdde: Memâlik-i mahrûsede olan sancakbeylerimden ve subaşılardan ve bi’l-cümle hüddâm-ı encüm-ihtişâmdan hiç ahad ânların vilâyetlerine ve kal‘alarına ve

burgazlarına ve âdemlerine zarar ve ziyân erişdirmeyeler ve eğer cenâb-ı hilâfet-me'abıma müte'allık olan beylerden ve 'asker-i zafer-me'serimden ânların vilâyetlerine ve kal'alarına ve burgazlarına ve âdemlerine zarar ve ziyân erişdirirler ise vâkı' olan zarar ve ziyân fermân-ı şerîfimle yerine konulub dahl edenlerin haklarından geline ve mezbûr beylerin bâzergânlarından ve âdemlerinden memâlik-i mahrûseme yaşdan ve kurudan kadırga ve gökeleri ve gayri küçük gemileriyle mahrûse-i İstanbul'a ve Galata ve diyâr-ı Arabistan'dan İskenderiye-i Mısır'a ve Gelibolu'dan aşağı olan boğaz ve limanlara gaflet ile gelüb girmeyüb mukaddemen dizdârların âgâh eyleyüb icâzet ile gelüb girüb meğer ki rûzgâr şiddet üzere olmağla fırtına olub veyâhûd ânları levend kalyataları kırgub ol iskelelerden gayri konacak yerleri olmayub zarûret ola ol vaktde gelüb gireler eğer mümkün ise âgâh edeler ve gitmelü olıcak icâzetsiz gitmeyüb muhâlefet edenlerin haklarından geline ânın için Venedik beylerine töhmet olunmaya ve memâlik-i mahrûsemden deryâ yüzüne giden gemiler ve kadırgalar ve donanmalar deniz yüzünde Venedik gemilerine buluşurlar ise birbirine dostluk edüb zarar ve ziyân etmeyeler ânlar dahi fermân-ı şerîfimle deryâ yüzüne çıkmış donanma-yı hümâyûn ve sâ'ir deryâ yüzünde yürüyen gemiler ile buluşduklarında yelkenlerin indirüb dostlukların bildireler eğer yelkenlerin indirüb dostlukların bildirdiklerinden sonra zarar ve ziyân edecek olurlar ise eğer gemi ve davar ve âdem ve esvâb ziyânıdır [106] her ne ise yerine konula hem-çünân ânların kadırgaları ve gemilerin ve donanmaları dahi deniz yüzünde donanma-yı hümâyûnum gemilerine veyâhûd rencber sefinelerine buluşurlar ise dostluk üzere geçüb zarar ve ziyân etmeyeler ve eğer gemiler ve âdemler ve esvâb ve davar ziyânıdır her ne ise yerine koyalar ve eğer ittifâk düşüb harâmî levend gemisine buluşub harâmî gemisi bunlara kasd edüb cenk ile harâmî gemisine bunlar gâlib olalar hîn-i muhârebede helâk olandan gayri ne kadar âdem esîr alub diri tutarlar ise aslâ katl etmeyüb bî-kusûr sağ ve sâlim südde-i sa'âdetime irsâl ve îsâl edeler ki muhkem haklarından gelinüb bir vechile siyâset etdirem ki sâ'irlerine mûcib-i 'ibret ola ve memâlik-i mahrûsemden donanma-yı hümâyûnum gemileri ki bir tarafa sefere gide Venedik'e müte'allık olmaya Venedik donanması isem kendü hâlinde dostluk üzere durub varub kimesneye mu'âvenet eylemeye ve donanma-yı hümâyûnuma zarar ve ziyân erişdirmesine sebep olmaya ve Devlet-i 'Aliyyem düşmenlik üzere olan kimesnelerin donanmaların aralarına getürmeyeler ve ânlara yardım ve azık vermeyeler eğer donanmalarından her kim bu fermân-ı hümâyûnuma muhâlefet eder ise eyledüğü yerde Venedik beyleri muhkem haklarından geleler ki sâ'irlerine mûcib-i 'ibret vâkı' ola ve gayri vilâyetin dahi barçalarına ve kadırgalarına ve gayri gemilerine rast geldiklerinde Venedik beyleri kendü adalarına ve hisârlarına ve limanlarına sığındırmayub durgurmaya tutmak mümkün olur ise tutub mecâl vermeyüb haklarından geleler taraf-ı hümâyûnumdan dahi ol vechile 'amel olunub gayri vilâyetin harâmî gemilerin ve barçaların ve kadırgaların memâlik-i

mahrûsem limanlarına ve hisârlarına sığdırmayub ve tutmak mümkün olur ise tutub mecâl vermeyüb haklarından geleler ‘amm-i büzürkvârım Sultân Murad Han zamânında korsan tâ’ifesi husûsuçün verilen nişân-ı hümâyûn vâlid-i mâcidim müşârün ileyh zamânında dahi tecdîd olunmuş imiş ol nişân-ı hümâyûnu ibrâz eylediklerinde tecdîd oluna.

Yirmidördüncü mâdde: Venedik gemileri memâlik-i mahrûseme gelür iken muhâlif yel çıkub ol gemi helâk olub ne mikdâr âdem kurtulur ise âzâd oluna esvâbları kurtulur ise sâhiblerine vereler kapudân cânibinden ve âdemlerinden ve sâ’irlerinde kat’an dahl olunmaya ve memâlik-i mahrûsemden bir gemi ol tarafa varır iken muhâlif yel çıksa ol gemi helâk olub içinden âdem kurtulur ise Venediklü’den ânlar dahl olunmayub esvâbları sâhiblerine verile kat’an dahl ve nizâ’ olunmaya eğer memâlik-i mahrûsemden şol yerlerden ki kadırğa ve kayıkları ve sâ’ir gemiler deryâ yüzüne çıkub gittikleri vakt ki kapudânım ânlar ile bile olmaya ol gemilerin re’isleri muhkem kefillere verile ki varub Venedik memleketlerine zarar ve ziyân erişdirmeyeler eğer kefil vermeden giderler ise mücrim ve günâhkâr olalar muhkem haklarından geleler ve eğer kefil verdikden sonra zarar ederler ise zarar ve ziyân her ne olur ise kefilleri vereler hem-çünân Venedik cânibinden dahi deryâ yüzüne gemileri çıka Venedik kapudânı bile olmaya re’isleri muhkem kefillere verildikden sonra memâlik-i mahrûsemde zarar ve ziyân erişdirirler ise olan zarar ve ziyânı kefilleri vereler eğer kefilsiz giderler ise mücrim ve günâhkâr olalar muhkem haklarından geleler ve memâlik-i mahrûsemden bir harâcgüzâr veya bir ‘âmil kaçub Venedik’e müte’allık kal’alara ve adalara varub temekkün etse kabûl olunmaya varan âdeme ta’allül etmeyüb ‘aynı ile vereler şöyle ki âdem öldürüb veyâhûd rızk götürüb uğruluk etmiş ise ‘aynı ile vereler Devlet-i ‘Aliyyem cânibinden dahi ol vechile etdirilüb ol taraftan âdem öldürüb veyâhûd uğruluk edüb ve rızk getirür ise ‘aynıyla vereler.

Yirmibeşinci mâdde: Ticâret ahvâli semere-i sulh ü salâhdan olub bâ’is-i ‘imâret-i memleket olmağla Venedik tüccârı kemâ-fi’l-evvel karadan ve deryâdan memâlik-i mahrûseme kendü hallerinde gelüb gidüb İstanbul ve İzmir ve Kıbrıs ve Trablusşam ve İskenderiye-i Mısır ve Haleb ve sâ’ir iskelelere getürdükleri ve alub götürdükleri emti‘asının resm-i gümrüğün sâ’ir müste’men tâ’ifesi gibi yüzde üç akçe verdiklerinden sonra ziyâde talebiyle ve âher vechile ve muhdes olan tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmayalar ve resm-i gümrükleri hazîne-i ‘âmireme alınub verildiği minvâl üzere [107] memâlik-i mahrûsede cârî akçe alınub kadîme mugâyir nakd akçeden gümrük mütâlebesiyle rencîde ve remîde olunmayalar ve mezbûr bâzergânları iskeleye vardıklarında metâ’larının bir mikdârın çıkarmak murâd eylediklerinde emîn olanlar ancak çıkardıkları metâ’ın gümrüğün alub *cümlesin çıkarın* deyu haber etmeyeler ve eğer metâ’larını bir gayri iskeleye götürmek için bir gemiden çıkarub bir gayri

sefîneye tahmîl murâd ederler ise kimesne mâni‘ ve müzâhim olmayub ve metâ‘ların çıkarmadıkça emîn olanlar gümrük taleb etmeyeler ve *çıkarın* deyu haber etmeyeler ve gemileri geldiklerinde gümrüklerde olan mubassirler cüfâ‘en emti‘alarını değerinden ziyâde bahâya tahmîn ederler ise gümrük ne mikdâr olur ise ol mikdâr metâ‘ alınub akçe taleb olunmaya ve gemileri gitdikde sâ‘ir müste‘men tâ‘ifesinden alınagelen üçyüz akçe selâmetlik resmini Venedik sefineleri dahi edâ eyleyeler ziyâde taleb olunmaya ve bir iskeleye götürdükleri emti‘anın resm-i gümrüğün bir def‘a edâ edüb yedine edâ tezkiresi aldıktan sonra ol iskelede satılmayub bir gayri yere götürüb ve göndermek murâd eylediklerinde kimesne mâni‘ olmayub gerek ol iskelede ve gerek gönderdikleri iskelede tekrâr gümrük taleb olunmaya ve gümrük emînî olanlar gümrük aldıktan sonra te‘hîr ve ta‘cîz eylemeyüb edâ tezkirelerin vereler ve ol edâ tezkiresini gayri iskelelerde olan ümenâyaya varub ibrâz eylediklerinde ma‘mûlün bih olub tekrâr gümrük taleb eylemeyeler ve memâlik-i mahrûsemde resm-i masdariyye alınagelen iskelelerde kânûn-ı kadîm üzere resm-i masdariyyelerin edâ eylediklerinden sonra kadîmden olugelene muhâlif bir vechile rencîde olunmayalar tüccâr tâ‘ifesi Venediklü olsun ve gayri Devlet-i ‘Aliyyem ile dostluk üzere olanlardan ve olmayanlardan her kim olur ise olsun Venedik gemilerine tahmîl edüb kendü hallerinde Aya Marko bayrağıyla getürdükleri her nereden olur ise olsun gümrük alınagelen metâ‘dan bayloslarına ve konsoloslarına konsolyyat ta‘bîr olunan kotimo hakkını vereler kimesne mâni‘ olmaya ve bu cenkden evvel Venediklünün her kangı iskelesinde Bosna defterdatı tarafından emînleri oturub gelüb giden tüccârın metâ‘larından resm ve bâc her ne alıgelmişler ise yine ol vech üzere oturub kadîmden alınageldiği üzere alalar Venedik tüccârı vech-i meşrûh üzere emîn ve sâlim gelüb ve gidüb alışveriş edüb hilâf-ı şer‘-i şerîf bir ferd dahl ve ta‘arruz eylemeyüb himâyet ve sıyânet olunalar ve müddet-i müsâlaha cenâb-ı hilâfet-me‘abım ile Venedik cumhûru beyinde eyyâm-ı saltanat ve hengâm-ı hilâfetimde karâr-dâde ola.

Yirmialtıncı mâdde: İşbu şürût ve kuyûd karâr-dâde olunduğu sûret üzere tarafeynden mukarrer ve mü‘ekked kılınub imzâ gününden otuz gün içinde belki dahi mukaddemce kabûllerini müş‘ir nâmeler getürülüb mefâhîrû‘l-ümerâi‘l-‘izâmi‘l-İseviyye İngiltere kralı ve Netherlande istati cenerallerinin hıdmet-i tavassuta me‘mûr olan mümtâz elçileri yediyle mübâdele olunmak üzere mâbeynde olan ta‘ahhüd ve iltizam bir vechile tahallûf etmeyüb bâlâda tasrîh olunan mevâdd-ı mezkûre üzerine ‘akd olunan şerâyit ve kuyûd ve mevâsik ve ‘uhûd ‘alâ mâ-kân mukarrer ve mer‘î tutula imdi mâdâme ki ânlar tarafından zıkr olunan şerâyit-i sulh ü salâha mugâyir bir vaz‘ ve hâlet zuhûr etmeyüb ‘atebe-i ‘aliyye-i cihân-penâhımıza sadâkat ve ihlâsda sâbit-kadem ve râsih-dem olalar ben dahi hallâk-ı ‘âlem ve rezzâk-ı hûl ve tayyûr ve Benî Adem olan hazret-i Allahu ‘azîmü’ş-şânın ism-i şerîfini yâd ve

bâ'is-i hilkat-ı kâ'inat olan ulu peygamberimiz Muhammed Mustafa *sallallahu 'aleyhi ve sellem*in mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtını îrâd edüb şîme-i kerîme-i tâcdârân-ı sadâkat-mu'tâd ve kâ'ide-i marziyye-i şehriyârân vefâ i'tiyâd üzere 'ahd ve misâk ederim ki zamân-ı saltanat-ı seniyye ve evân-ı hilâfet-i 'aliyyemde bu sulh ü salâhın şürût ve kuyûduna kemâl mertebe mürâ'ât olunub bir ferd hilâfına vaz' ve hareket eylemeye.

Tahrîren fi evâ'ili şehri Ramazan sene selâsin ve mi'e ve elf.

Bi makâmı Edirne el-mahrûse.

[108]

Merhûm ve mağfûrûn leh Sultân Mustafa Han zamânında tahrîr olunan nişân-ı hümâyûn tecdîd olunmuştur.

248: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Venedik cumhûrunun hâlen âsitâne-i sa'âdetimde olan büyükelçisi Karlo Rucini Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal edüb merhûm ve mağfûrûn leh 'amm-i büzürkvârım Sultân Murad Han zamânında korsan tâ'ifesi husûsuçün verilen nişân-ı hümâyûn merhûmân ve mağfûrân lehümâ vâlid-i mâcidim Sultân Mehmed Han ve ba'dehu karındaşım Sultân Mustafa Han *tâbe serâhumâ* zamân-ı sa'âdet-ıktırânlarında tecdîd olunmuş imiş *ol nişân-ı hümâyûnu ibrâz eylediklerinde tecdîd oluna* deyu 'ahidnâme-i hümâyûnumda mastûr ve mukayyed olmağın mukaddemen mâbeynde zuhûr ve bürûz eden husûmet ve 'adâvet sebebiyle iskelelerde ve yalılarda ve kasabâtda Venediklü'den fermân-ı şerîfimle alışveriş umûru men' ü def' olunmuşıdi. El-hâletü hazîhi sulh ü salâh olunub müceddeden verilen 'ahidnâme-i hümâyûnum mücebince kemâ-fi'l-evvel ruhsat verilüb iki tarafın tüccâr ve ahâlîsi ve gemileri mu'tâd-ı kadîm üzere memâlik-i mahrûsemde vâkı' olan iskelelere ve vilâyetlere varub gelüb ticâret edüb bir ferd mâni' ve müzâhim olmaya ve deryâda gezen korsan tâ'ifesi Akdeniz yalılarında memâlik-i mahrûsemin kal'aları altına vardıklarında mukaddemen verilen 'ahidnâmede mastûr olduğu üzere Venediklüye bir vechile zarar ve ziyân etmemek için gemi re'islerinin kefilleri alına. Ve ânın gibi korsan tâ'ifesi Venediklülerin gemilerin alub re'âyâ ve tevâbi'in esîr edüb bir kal'a altına vardıklarında ol makûleleri dizdârlar kal'a altına komayub bir vechile himâyet ve sıyânet eylemeyeler ve ânın gibi mezkûr korsanlar akdarmaları ve esîr eyledikleri Venedik re'âyâsıyla bir kal'a altına yetişdiklerinde ellerinde bulunan esîrleri Venediklü olduğu mukarrer ve zâhir oldukda İslam'a gelmeyenler sulh ü salâh muktezâsınca bahâsız itlâk etdirilüb ve akdarmaları dahi ellerinden alınub sâhiblerine verile. Ve ol makûle

rızâ-yı şerîfime ve ‘ahidnâmeye muhâlif vaz’ eden korsanlar vardıkları mahalde alıkonulub ahvâlleri zâhir olduğu üzere ism ve resmleriyle yazılıb dergâh-ı sa‘âdet-penâhıma ‘arz oluna ki sonradan haklarında emr-i şerîfim ne vechile sâdır olursa mücebiyle ‘amel oluna ve vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı şerîfim icrâsında eğer hâkimler ve eğer dizdârlar ihmâl ederler ise ‘özl ve cevâbları makbûl olmayub fermân-ı hümâyûnuma ‘adem-i imtisâlleri zâhir oldukda ‘azl ile konulmayub sâ’ire mücib-i ‘ibret için muhkem cezâları verile. Ve hükkâm ve dizdârlar ‘ahidnâme-i hümâyûn ve sâdır olan emr-i şerîfime muhâlif bu husûsda mukayyed olmayub müsâmaha eylediklerinde korsan tâ’ifesi gazâlanur ise ol zamân Venediklü’ye töhmet olunmaya ve ânın gibi Magriblünün kadırgaları ve burtunları enginde Venediklü ile birbirlerine buluşduklarında Venediklü ile cenk ve harb ederler ise kangı tarafa zarar isâbet eder ise ânın için su’al ve cevâb olunmaya ve fî-mâ-ba’d hilâf-ı sulh ü ‘ahd vaz’ ve hareket sudûr etmemek üzere sulh ü salâha ri‘âyet olunub mâdâme ki bundan sonra rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı pâdişâhâneme ve şeref-sudûr bulan ‘ahidnâme-i hümâyûnuma muhâlif Venediklü tâ’ifesinin vaz’ ve hareketleri olmaya. Hilâf-ı ‘ahidnâme-i hümâyûn zikr olunan husûs mastûr olduğu üzere icrâ ve tarafeynin tüccâr ve ahâlîsi memâlik-i mahrûsemden Venedik’e ve âna tâbi‘ olan deryâlara ve adalara emn ü selâmet üzere varub gelüb kemâ-fi’l-evvel alış veriş edüb memâlik-i mahrûsemde karadan ve deryâdan gelüb ve getürdüklerinde fermân-ı şerîfime muhâlif kimesne dahl ve ta‘arruz ve tecâvüz vaz’ etmeyüb eyyâm-ı ‘adâlet-encâmımda tüccâr ve sevda-gerân refâhîde itmînân üzere kesb ve ticâretlerinde olalar ve Cezâyirlü ve Tunuslu’dan deryâda gezen korsanlar cânibinden Venediklü’ye bir vechile zarar ve ziyân erîşdirmemek husûsunda ve hükkâm tarafından muhkem zabt ve rabt olunmaları bâbında bâlâda mezkûr olan tafsîl ile ‘amel olunub kullarımdan bir ferd vâkı‘ olan sulh ü salâh ve verilen ‘ahidnâme-i hümâyûn ve sâdır olan fermân-ı şerîfimin hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyeler deyu sene selâse ‘aşer ve mi’e ve elf Cumâde’l-ülâsının evâsıtı târihiyle müverrah verilen nişân-ı hümâyûnu ibrâz edüb ‘ahidnâme-i hümâyûnum mücebince tecdîd olunması bâbında istid‘â-yı ‘inâyet etmekle tecdîd olunmak fermânım olmağın müceddeden bu nişân-ı hümâyûnu verdüm ve buyurdum ki ba’d-e’l-yevm işbu nişân-ı ‘âlîşân ve ‘ahidnâme-i hümâyûnum mücebince ‘amel olunub efrâd-ı âferîdeden bir ferd hilâfına ruhsat ve cevâz göstermeye şöyle bileler ve ‘ale’d-devâm işbu nişân-ı şerîfim yedlerinde ibkâ olunub mazmûnuyla ‘amel kılalar. Fî evâsıtı S sene 1132.

[109]

249: Konsolos-ı İzmir

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik'in hâlen âsitâne-i sa'âdetimde büyükelçisi olan Karlo Rucini Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb İzmir iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihlerin görmek için Venediklûden işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî kıdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Françesko Kortaci konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı 'âlîşân verilmiştir. Fî evâ'ili S sene 132.

Mesfûrun müddeti tamâm olmağla ref' olunub yerine râfi' Can Antonyo Lopacoli nâm Venediklü'ye berât yazılmışdır. Evâhiri S sene 137.

Cülûs-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn vâkı' olmağla mesfûr Françesko Kortaci müceddeden berât-ı şerîf yazılmışdır. Fî 7 L sene 1137.

250: Konsolos

Bir sûreti Draç ve tevâbi'i iskelelerine Kavaliyer Petro Roza konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla berât-ı şerîf verilmiştir. Fî evâ'ili S sene 132.

Ref' olunub yine kendü cinslerinden yerine Canbatista konsolos ta'yîn olunmuşdur. 8 Z sene 1149.

251: Bir sûreti Balyabadra iskelesine Antonyo Biyanki konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla berât-ı şerîf verilmiştir. Fî evâ'ili S sene 132.

Ref' olunub yine kendü cinslerinden yerine Evangelista Belderino nâm konsolos ta'yîn olunmuşdur. 6 ZA sene 34.

252: Konsolos

Bir sûreti cezîre-i Kıbrıs ve âna tâbi' iskelelere Libberal Malokra nam Venediklü konsolos nasb olunmağla berât-ı şerîf verilmiştir. Fî evâsıtı R sene 132.

Ref' olunub yerine yine kendü cinslerinden Cirolamo Brigadi konsolos nasb ve ta'yîn olunmuşdur. Fî gurrei R sene 1158.

253: Tercümân

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde olan büyükelçisi kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Karlo Rucini Kavaliyer Prokurator *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuâhâl gönderüb İzmir'de Venedik konsolosu yanında tercümân olan Kıryako veled-i Yasef mürd olub yeri hâlî ve hıdmeti mu'attal kalmağla yerine işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın mücebince şürûtuyla berât verilmişdir. Evâhiri ZA sene 132.

Mesfûr mürd olmağla yerine Selanik konsolosu yanında tercümân olmak üzere Aleksî Eftim Bogota nasb ve ta'yîn olunmuşdur. Fî evâ'ili R sene 156.

254: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik baylosu Covana Emo *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuâhâl gönderüb Balyabadra iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihlerin görmek için konsolos olan Antonyo Yabki 'azl ve ref' olunub yerine Venediklûden işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî kıdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Evangelista Belderino konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın mücebince ref'inden tevcîh olunub şürûtuyla nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 6 ZA sene 134.

Yerine âheri nasb olunmuşdur.

255: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik baylosu Covana Emo *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuâhâl gönderüb İnebahtı ve Narda ve ânlarla tâbi' iskelelerde Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihlerin görmek için kendü cinslerinden Corci Kommano konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla ('ahidnâme-i) hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince şürûtuyla mufassal berât yazılmışdır. Evâsıtı M sene 136.

Mesfûr Corci Kommano ve Balyabadra iskelesinde başka berât ile konsolos olan diğeri Corci Kommano ref' olunmalarıyla İnebahtı ve Narda ve ânlarla tâbi' iskelelere Balyabadra iskelesi dahi ba-fermân-ı 'âlî ilhâk ve Antonyo Cirardi konsolos nasb ve ta'yîn olunub bir kat'a berât yazılmışdır. Fî evâhiri N sene 1151.

256: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik baylosu Covana Emo *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sūdde-i sa'âdetime 'arzuâhâl gönderüb cezîre-i Mora'da vâkı' Moton ve âna tâbi' iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihlerin görmek için kendü cinslerinden Konte Petro Façeniti konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince şürûtuyla mufassal berât yazılmışdır. Evâsıtı M sene 136.

Mesfûrun müddeti tamâm olmağla ref' olunub yerine râfi'-i tevkî' Anton Baroci nâm Venediklü nasb olunub yedine berât verilmişdir. Fî evâsıtı Z sene 146.

[110]

257: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Françesko Gritti *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sūdde-i sa'âdetime 'arzuâhâl gönderüb İzmir iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihlerin görmek için Venediklûden Françesko Kortaci nâm konsolosun müddetim tamâm olmağla ref' olunub yerine işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Can Antonyo Lopacoli nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere şürûtuyla yazılmışdır. Evâhiri Ş sene 137.

Cülûs-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn vâkı' olmağla mesfûr Françesko Kortaci'ye müceddeden berât-ı şerîf yazılmışdır. Fî 17 R sene 147.

258: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Danyel Dolfin¹⁷² *hutimet* 'avâkıbuhu bi'l-hayr sūdde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb İzmir iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesi umûr ve mesâlihlerin görmek için Venediklûden Can Antonyo Lopacoli nâm konsolos mürd olmağla yerine işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı Hâkânî Françesko Kortaci nam Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere şürûtuyla berât yazılmışdır. Fî evâ'ili ZA sene 1139.

Tecdîd olunmuşdur.

259: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Danyel Dolfin Kavaliyer *hutimet* 'avâkıbuhu bi'l-hayr sūdde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Balyabadra iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesi umûr ve mesâlihlerin görmek için konsolos olan Evangelista Belderino 'azl ve ref' olunub yerine Venediklü'den işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı Hâkânî Agustin della Porta nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere şürûtuyla berât yazılmışdır. Evâ'il-i ZA sene 139.

Ref' olunub yerine kendü cinslerinden Corci Komeno konsolos nasb ve ta'yîn olunmuşdur. 8 Z sene 149.

[113]¹⁷³

260: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûru tarafından âsitâne-i sa'âdetimde mukîm büyükelçisi Ancelo Emo *hutimet* 'avâkıbuhu bi'l-hayr sūdde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb İzmir iskelesine Venedik bayrağı

¹⁷² Daniele Dolfin. 1729-1729 arasında Venedik baylosu. Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.480.

¹⁷³ 111-112 numaralı sayfalar boş bırakılmıştır.

altında gemileri ile gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlih'in görmek için râfî'-i tevkî' kîdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Françesko Kortaci nâm Venediklü bundan akdem 'ahidnâme-i hümâyûn ve olugeldüğü üzere Hüdâvendigâr-ı sâbık 'ammim Sultân Ahmed Han zamânında berât ile konsolos nasb ve ta'yîn olunub lakin cülûs-ı hümâyûn-ı meymenetme'nûsum vâkî' olmağla mücebince tecdîdin ricâ etmeğ'in 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü müceddeden berât yazılmışdır. Fî 17 Z sene147.

Mesfûrun müddeti tamâm olmağla ref' ve yerine Nikolo Rozalim nâm Venediklü nasb olunmağla yedine berât verilmişdir. Fî evâ'ili C sene 1151.

261: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûru tarafından âsitâne-i sa'âdetimde mukîm büyükelçisi Ancelo Emo *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb cezîre-i Mora'da vâkî' Moton ve âna tâbi' iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlih'in görmek için Venedik konsolosu olan Petro Façeniti nâm konsolosun müddeti tamâm olmağla 'azl ve ref' ve yerine râfî'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı Hâkânî kîdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Anton Baroci nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğ'in 'ahidnâme-i hümâyûnda olugeldüğü üzere şürûtuyla müceddeden berât yazılmışdır. Fî evâhiri Z sene 147.

Müddeti tamâm olmağla ref' ve yerine Corci Kommano nâm Venediklü konsolos nasb olunub yedine berât verilmişdir. 18 M sene 153.

262: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûru tarafından âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Simon Kontarini *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* ordu-yı hümâyûnuma 'arzuhal gönderüb Draç ve tevâbi'i iskelelerine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihlerin görmek için konsolos olan Kavaliyer Petro Roza 'azl ve ref' olunub yerine Venediklü'den işbu râfî'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı Hâkânî Canbatista konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı 'âlîşânım yazılmışdır. 8 Z sene 1149.

Mücebince zabtı için emr-i şerîf verilmişdir.

Müddeti tamâm olmağla ref' ve yerine kendü cinslerinden Françesko Kommano nasb olunub berât verilmişdir. 2 M sene 1158.

263: Konsolos

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûru tarafından âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Simon Kontarini *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* ordu-yı hümayûnuma 'arzuhal gönderüb Balyabadra iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihlerin görmek için konsolos olan Agustin della Porta 'azl ve ref' olunub yerine Venediklûden işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Corci Komeno konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldüğü üzere şürûtuyla mufassalan berât yazılmışdır. Fî 8 Z sene 1149.

Mücebince zabtı için emr-i şerîf yazılmışdır.

Mesfûr ref' ve Balyabadra iskelesi bâ-fermân-ı 'âlî İnebahtı ve Narda ve ânlarla tâbi' iskelelerin konsolosluğuna ilhâk olunmuşdur. Fî evâhiri N sene 1151.

264: Konsolos-ı İzmir

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Simon Kontarini *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* ordu-yı hümayûnuma 'arzuhal gönderüb İzmir iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfimle konsolos olan Françesko Kortacini nâm Venediklûnün müddeti tamâm olmağla 'azl ve ref' ve yerine kendü cinslerinden işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Nikolo Rozalim nâm Venediklû konsolos nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldüğü üzere şürûtuyla berât-ı 'âlîşân yazılmışdır. Fî evâ'ili M sene 1151.

Mücebince zabtı için emr-i şerîf yazılmışdır. Müddeti tamâm olmağla ref' olunub yerine Lukka Kortaci nasb olunub berât-ı 'âlîşânın verilmişdir. 3 B sene 1165.

265: Konsolos-ı İnebahtı ve Narda ve Balyabadra

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Simon Kontarini *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuâhâl gönderüb İnebahtı ve Narda ve ânlarla tâbi' iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîf ile konsolos olan Corci Kommano ve Balyabadra iskelesine dahi kezalik Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için başka berât-ı şerîfle konsolos olan diğêr Corci Kommano 'azl ve ref' ve yerlerine kendü cinslerinden Antonyo Cirardi nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiğı üzere şürûtuyla berât-ı 'âlîşânım yazılmışdır. Fî evâhiri N sene 1151.

Mücebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Müddeti tamâm olmağla ref' olunub yerine Covana Lapo nâm Venediklü konsolos nasb olunub berât verilmişdir. 20 L sene 1158.

[114]

266: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Covana Donado *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuâhâl gönderüb Draç'da Venedik konsolosu yanında tercümân olan Atnaş veled-i Nikola hâlik olub yeri hâlî kalmağla yerine tevkî-i refî'ü'ş-şân-ı Hâkânî Papa Panayot Konomo veled-i Papa Erkiri hâlen Mora cezâresinde Balyabadra iskelesinde mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîf verilmişdir. Fî 23 Receb sene 1158.

Mücebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır. Mesfûr hâlik olmağla yerine Todori veled-i Andreyo Lafra Selanik'de Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere nasb olunub berât verilmişdir. Fî 11 N sene 1167.

267: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Covana Donado *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb âsitâne-i sa‘âdetimde Venedik baylosu olanlar yanında tercümânlık hıdmetinde olan İstefani veled-i Françesko Testa hâlik olub yeri hâlî kalmağla yerine râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Golfeto Leyonido veled-i Androco hâlen Mora cezîresinde Balyabadra iskelesinde mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere nasb ve ta‘yîn olunmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîf verilmiştir. Fî 23 Receb sene 1158.

Mücebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır. Mesfûr ref‘ olunub yerine âheri nasb olunmağla berât-ı şerîf verilmiştir. 14 Ş sene 168.

‘Atik berâtu hıfz olunmuşdur.

268: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Françesko Venir Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb İnebahtı ve Narda ve Balyabadra ve ânlara tâbi‘ iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfimle konsolos olan Antonyo Cirardi nâm Venediklünün müddeti tamâm olub ‘azl ve ref‘ ve yerine kendü cinslerinden Cavoni Lapo nâm Venedikli konsolos nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğın ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı ‘âlîşân yazılmışdır. 20 L sene 1158.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır. Müddeti tamâm olmağla ‘azl ve ref‘ ve yerine Konte Anestarino Mesalo nâm Venediklü nasb olunub berât verilmiştir. 12 ZA sene 1162.

269: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Françesko Venir Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb Selanik iskelesinde Venedik konsolosu yanında berât-ı şerîfimle tercümân olan Rafayil Manir veled-i Musa hâlik

olub yeri hâlî ve hıdmeti mu‘attal kalmağla yerine iskele-i merkûmede konsolos-ı mesfûrun yanında tercümânlık hıdmetinde olmak üzere râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Corci veledi İstoyano tercümân nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğın ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince olugeldüğü üzere şürûtuyla berât-ı şerîf yazılmışdır. Fî selhi Ş sene 1160.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır. ‘Atîk berâtı zabt olmuşdur.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı‘ olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 20 N sene 168.

270: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Françesko Venir Kavaliyer hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl gönderüb âsitâne-i sa‘âdetimde Venedik baylosu olanlar yanında tercümânlık hıdmetinde olan Canbatista Navon nâm tercümân hâlik olub yeri hâlî ve hıdmeti mu‘attal kalmağla yerine Kıbrıs’da Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Françesko Libretti tercümân nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğın ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince olugeldüğü üzere şürûtuyla berât-ı şerîf verilmişdir. Fî 11 S sene 1161.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır. ‘Atîk berâtı hıfz olunmuşdur.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı‘ olmağla tecdîd-i berât eylemişdir. Fî 12 R sene 1170.

Bu târîhden sonra zuhûr eden berevât zîrde yirminci varakda yoklana.

[115]

Der zamân-ı sadr-ı sudûrû'l-vüzerâ hazret-i Ali Paşa edâme Allahu ta'âlâ iclâlehu ve ibkâhu ve fî ibbân-ı re'isü'l-küttâb İsmail Efendi nâle mâ-yetemennâhu el-vaka'a min şehri Zilhicce'ti's-şerîfe li-sene hamse ve erba'în ve mi'e ve elf.

271: Cenâb-ı Perverdgâr celle 'ine't-tahdîd ve'l-mikdârın kemâl-i 'inâyet-i ezeliyye-i samedâniyye ve vufûr mevhibe-i na-mütenâhîyye-i Rabbâniyesi ve ulu peygamberimiz iki cihân güneşi fahr-i resl ve hadiyyü's-sebl Muhammedü'l-Mustafa *sallallahu ta'âlâ aleyhi ve sellem* hazretlerinin mu'cizât-ı fâyizü'l-berekât-ı furkâniyyesi mukâreneti ile ben ki sultân-ı selâtîn-i cihân bürhân-ı havâkîn-i devrân tac-bahş-ı Hüsrevân-ı zamân taht ü baht-ârâ-yı vakt ü evân es-sultân ibnü's-sultân es-sultân Mahmud Han ibnü's-sultân Mustafa Han ibnü's-sultân Mehmed Han ibnü's-sultân İbrahim Han ibnü's-sultân Ahmed Han ibnü's-sultân Mehmed Han ibnü's-sultân Murad Han ibnü's-sultân Selim Han ibnü's-sultân Süleyman Han'ım ki; taht-ı 'âlî-baht-ı 'Osmânî cenâb-ı hilâfet-me'ab-ı Hüsrevâneme mukallid, ve serîr-i saltanat-ı cihân-bânî zât-ı sûtûde-sıfât-ı mülûkâneme mukarrer ve müyesser olmağın, binâ'en 'alâ zalik 'amm-i es'ad ve ekrem, ve erşed ve eframım Hüdâvendigâr-ı sâbık Sultân Ahmed hazretlerinin zamân-ı sa'âdet-iktirânlarında Pozorofça nâm mahalde mefâhîrû'l-ümerâi'l-'izâmi'l-İseviyye merâci'ü'l-küberâi'l-fihâmi'l-Mesîhiyye Venedik doju ve cumhûru *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr ve'r-reşad* ile mâbeynde 'akd-i sulh ü salâh olunub 'ahidnâme-i hümâyûn i'tâ olunmağla hâlen mûmâ ileyhüm Venedik doju ve cumhûru tarafından cülûs-ı hümâyûn-ı 'inâyet-makrûnumuzun tehniye ve tebrîki, ve ol vaktde devâm-ı zamân-ı saltanat ile mahdûd olan sulh ü salâhın tecdîd ve te'bîdi için mümtâz ve mu'teber Venedik ümerâsından âsitâne-i şevket-âşiyânemizde baylosluk hıdmetiyle ikâmet üzere olub bu def'a husûs-ı merkûmun temşiyetine büyükelçi pâyesiyle ta'yîn olunan kıdvetü 'uzmâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Ancelo Emo *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* vesâtiyle nâme-i sadâkat-'allâmeleri gelüb bundan akdem Devlet-i 'Aliyyem ile cumhûr-ı mûmâ ileyhüm beyninde 'akd ve inşâ olunan sulh ü salâh-ı müstevcibü'l-irtiyâhın merâsimine tarafeynden kemâl-i ri'âyet, ve revâbit-ı mevâlâtı vech-i lâyıık üzere hırâset ve sıyânet olunduğu cumhûr-ı mûmâ ileyhümü südde-i seniyye-i re'fet-nümûnuma mezîd-i ihlâs, ve gâyet velâ ve ihtisâsda sâbit-kadem, ve râsih-dem olmağa terğîb ve tahzîz eylediği ecilden sâbıkan müşârün ileyh 'amm-i 'âlî-tebârımın inkızâ-yı zamân-ı saltanat-ı celîlü'l-i'tibârları ile mahdûd ve memdûd olan muvâda'a ve müsâlemeyi te'kîd ve teşyîd zımında 'ilâ mâşâ Allahu te'bîden tecdîdin Cumhûru tarafından iltimâs ve istid'â edüb, işbu mevâlât ve musâfât vech-i meşrûh üzere 'akd ve temhîd ve teşyîd ve te'kîd kılındığı hâlde fî-mâ-ba'd istikrâr ve istimrârı fevâyd-i hücceyi

müstelzim olduğun ifâde, ve bu bâbda cumhûr-ı mûmâ ileyhüm tarafından me'mûr ve murahhas olduğun müş'ir hatm ve imzâsıyla ma'mûlün bih ruhsatnâme teslim eyledüğün, ve firdevs-mekân-ı cedd-i büzürkvârım Sultân Süleyman Han *'aleyhi'r-rahme ve'r-rızvan* cenâbının zamân-ı 'azâmet-'unvânından tâ evân-ı hüccet-ıktırânıma gelince [116] Devlet-i 'Aliyye-i ebediyyü'l-istimrârım cumhûr-ı mûmâ ileyhüm ile ma'kûd olan sulh ü salâhı bir müddetle mahdûd, ve bir mu'ayyen vakt ile memdûd eylemeyüb ancak mûmâ ileyhüme i'tâ olunan 'ahidnâme-i hümâyûn mevâddına *tarafılarından mürâ'ât olundukça taraf-ı bâhirü's-şeref-i mülûkânemden hilâfına cevâz gösterilmeye* deyu tasrîh olunub karnen ba'de karnin ahlâf-ı şevket-ittisâf-ı nısfet-mukûmleri dahi ziyet-bahş-ı tâc ü dîhîm oldukça vech-i meşrûh üzere tecdîdine müsâ'ade-i hümâyûnları erzânî olageldiği Devlet-i 'Aliyyemin hâssaten Venediklü ile olan müsâlahası ma'nen te'bîd ifâde eylesin. Ve husûs-ı merkûm bu vech üzere mübrem ve müstahkem kılındığı sûretde fî-mâ-ba'd tarafeynden esbâb-ı 'avâriz ve 'alel, ve levâzım-ı tatarruk-ı halel bi'l-küllîye münkati' ve mundefi' olub, vedâyi'-i hâlikü'l-berâyâ olan 'aceze ve mesâkin-i re'âyâ ihtilâl ve ızdırâbdan masûn ve me'mûn olacağı emri mukarrer ve müstahsen görüldüğün düstûr-ı ekrem müşîr-i efham nizâmü'l-'âlem, nâzımı menâzımı'l-ümem müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimu mehâmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidu bünyâni'd-devle ve'l-ıkbâl, müşeyyidu erkâni's-sa'âde ve'l-ıclâl, mükemmilu nâmûsü's-saltanati'l-'uzmâ, mürettibu merâtibi'l-hilâfeti'l-kübrâ, el-mahfûf bi-sunûfi 'avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ vezîr-i a'zam âsaf-ı şiyem ve vekîl-i mutlak sadâkat-'alemim Ali Paşa¹⁷⁴ *edâme Allahu ta'âlâ iclâlehu ve etimme lehu makâsidehu ve âmâlehu* 'arz-ı huzûr-ı lâmi'ü'n-nûr-ı Hüsrevâneme 'arz ve telhîs eyledikde şîme-i kerîme-i âbâ ve ecdâd 'âlî serâd-ı ma'delet-mu'tâdımızın 'avâtıf-ı kadîmeleri üzere 'atebe-i 'aliyye-i gerdûnpenâh ve südde-i seniyye-i felek-destgâhımıza 'arz-ı sadâkat ve ihlâs ve izhâr-ı meveddet ve ihtisâs edenlere hemîşe-i ebvâb-ı 'inâyet ve 'âtıfetimiz meftûh ve mekşûf olduğu ecilden te'mîn-i bilâd ve terfih-i ahvâl-i 'ibâd için Venedik doju ve cumhûrunun vech-i meşrûh üzere iltimâs ve ricâlarına müsâ'ade-i hümâyûn-ı Hüsrevânem mebzûl olub ve ol 'ahidnâme-i hümâyûnda mûnderic mevâddın ba'zısında vâkı' husûslardan vakt-i merkûmda şart ve îrâd kılındığı vechile icrâ-yı def'aten olanlar def' ve istimrâren olanlar minvâl-i muharrer üzere mer'î tutulmağla hâlen mürâ'âtı istimrârı olan şürût ve kuyûd ve mevâsîk ve 'uhûdu 'aynıyla ben dahi kabûl ile işâde-i te'bîd-ifâde eyleyen müsâlahayı bi't-tasrîh ilâ maşa Allahu ta'âlâ te'bîden 'akd ve temhîd, ve tecdîd ve te'kîd edüb işbu tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-ârâmız ile müşerref ve mu'anven, ve yine hıfzen li'l-asl üslûb-ı sâbık üzere yirmialtı mâddeyi hâvî ve mübeyyin 'ahidnâme-i hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnumuz şeref-yafte-i sudûr olmuştur ki zikr olunur.

¹⁷⁴ Hekimoğlu Ali Paşa.

Evvvelki mâtde: Hersek'de vâkı' İmoski kal'ası ve Dalmaçya ve Arnavudluk'da vâkı' Tagvaç ve Istranca ve Onesta ve Prevelo kal'ası ve Arsano ve gayri ellerinde bulunan kılâ' ve palanka ve kastel ve etrâfi mesdûd ve meftûh yerler yine Venedik cumhûrunun zabt ve tasarruflarında kalub hudûd ve sınırları tefrîk ve temyîz olunmak için zikr olunan yerlerin birinden birine hutût-ı müstakîme çekilüb hutût-ı merkûme dâhilinde Venedik mülkü ve deryâ cânibine doğru vâkı' olan yerler cumhûrun tasarrufunda kalub hutûtudan taşra olan yerler Devlet-i 'Aliyyemin zabt ve tasarrufunda kalalar. Karlovice müsâlahasında olduğu gibi zikr olunan hutût dâhilinde deryâ cânibine doğru cumhûr zabtında olan kal'aların önünde dahi yerin iktizâsına göre müstakîm veyâhûd perkârî hatt ile her taraftan [117] birer sâ'atlik arâzî kat'-ı hudûda me'mûr olan vekîller cânibinden ta'yîn oluna lakin hatt-ı mezkûrun kurbunda veyâhûd dâhilinde Devlet-i 'Aliyye'min kal'ası bulunur ise ensesinde olan bütün arâzî kendüye kalub önünde dahi birer sâ'atlik mikdârı yer perkârî hatt ile ta'yîn olunub içinde olan arâzî dâ'iren-mâdâr zabtında kala.

İkinci mâtde: Karlovice müsâlahasında olduğu gibi Dobravnik beylerinin arâzî ve nevâhîsi Devlet-i 'Aliyye'min arâzî ve nevâhîsi ile muttasıl ola. Venedik cumhûrunun zabtına girüb bu ittisâle mâni' olan Popova nâm mahall bi'l-cümle kurasıyla ve ol câniblerde vâkı' Carina ve Otevo ve Sobeso ve sâ'ir ol taraflarda mâni'-i ittisâl olan her ne ise tahliye olunub el-ân oldukları hâl üzere Devlet-i 'Aliyye'min zabtında ola ve Nova Vrsina taraflarında dahi Dobravnik arâzîsinin Devlet-i 'Aliyyem arâzîsi ile bütün ittisâli münkati' olmaya.

Üçüncü mâtde: Pozorofça müsâlahasında 'akd olunduğu vech üzere Akdeniz'de vâkı' Venedik cumhûrundan alınan Çuka adaları yine kendülere redd olunmağla zabt ve tasarruflarında kala.

Dördüncü mâtde: Akdeniz sevahilinde vâkı' Venedik cumhûru tasarrufunda bulunan ve Ferendos ve Voyniça ve Preveze kal'aları 'alâ hâlihi esâsı muktezâsınca zabt ve tasarruflarında kalub 'ahidnâme-i hümayûnda mukayyed olduğu üzere her birine her taraftan birer sâ'atlik arâzî hudûd kat'ına me'mûr olan vekîller cânibinden ta'yîn ve vaz'-ı 'alâyim ile temyîz ve tebyîn olunmağla kemâ-kân mer'î tutula.

Beşinci mâtde: Pozorofça 'ahidnâmesinde tasrîh olunduğu minvâl üzere Dalmaçya ve Hersek ve Arnavudluk ve Akdeniz semtlerinde kat'-ı hudûd ve sınır için tarafeynden mücerreb ve mu'temed ve sulh ü salâha hayr-hâh vekîller nasb ve ta'yîn olunub vakt ü zamânında arâzîyi tahdîd ve tefrîki ve vaz'-ı alayim ile temyîz ve hizmetlerin edâ eylemeleriyle hudûd-ı mezkûre el-ân olduğu gibi mürâ'ât oluna.

Altıncı mâtde: Dostluk sebâtı ve re'âyâ-yı tarafeyninistirâhati ne kadar ziyâde mevâdd olunur ise o kadar hevâ vü heveslerine tâbi' ve 'âdet-i müstemirrelerine mecbûr olub

serhaddin âsûdeliğini esnâ-yı sulhda dahi hırsızlık ve ta'addî ve fesâdlarıyla muhtel edenler tarafından 'ale's-seviye mebgûz ve magzûb olmaları lâzım olmağla sâ'ire mûcib-i 'ibret için sezâlarına göre cezâları tertîb olunmak için bu makûle hâ'inler her ne cinsden olursa kabûl ve himâyeye olunmayub ve aranub ve buldurulub ahz ve teslim olunalar ve bu misillü müfsidlere sâhib çıkılması ve saklanması memnû' ola.

Yedinci mâtde: Tarafeynden ta'addîyât karada ve deryâda ref' olunub hüsn-i mu'âmele olunmak üzere sınırlarda olan zâbitân ve hükkâm bu terk-i cidâlin vaktini bilmek için Bosna ve Arnavudluk ve Dalmaçya taraflarına haber irsâl olunmak üzere otuz gün ve Mora ve Girid cezîreleri ve ol semtlerin gayri cânibler için kırk gün ta'yîn olunub ol vaktde muktezâsınca 'amel ve ref'-i nizâ' ve cidâl olduğundan gayri ve re'âyâyâ külliyyet ile 'afvn'amelere verilüb muhârebe-i mezkûre esnâsında eyledikleri işler ve cürmler bi'l-küllîye ferâmûş olunmağla bundan böyle dahi ezmine-i merkûmede vâkı' husûslar ithâmıyla bir ferd muvâhaze ve tertîb-i cezâ ile eziyet olunmaya.

Sekizinci mâtde: Zabt ve tasarruf olunacak topraklar ol vakt tefrîk ve temyîz olunmağla ba'de'l-yevm dahi bilâ-tagyîr ve bilâ-tecâvüz mer'î ve mü'eddî olub vaz' olunan 'alâyimin birisin tagyîr ve hudûdun berisin tecâvüze bir ferd cesâret eyler ise ânın ve bu makûle cürm ashâbının ber-vech-i sezâ cezâları tertîbine [118] lâzım olan ihtimâmda taksîr eden zâbitlerin dahi muhkem haklarından geline. Ve hudûd vekîllerinin beyninde bir müşkil zuhûru vâkı' oldukda mâbeynlerinde muvâfakata imkân olmaz ise iki tarafa dahi vâkı' hâl-i hulûs ile sıhhati üzere 'arz ve i'lâm olundukda der-i devlet-medârımda olan Çâsâr ve İngiltere kralı ve Netherlande istati ceneralleri elçilerinin hüsn-i sa'ylarıyla dostluk üzere fasl oluna deyu zikr olunub ol vaktde mevâdd-ı hudûd fasl ve kat' olunmağla el-hâletü hazîhi fasl verüldüğü üzere 'amel olunub fî-mâ-ba'd ba'zı serhad nizâ'ı sebebi ile bir dürlü ta'addîye mübâşeret ve re'âyâ fukarâsınınistirâhatine halel verir harekete cevâz verilmeyüb Devlet-i 'Aliyyem ile karâr-dâde olan sulh ü salâhı tagyîr eder esbâbdan 'add olunmaya.

Dokuzuncu mâtde: Ol zamân vukû' bulan cenk ü cidâl esnâsında tarafeynden ahz ve beylik zindanlarda mahbûs olan mîrî esîrler sulh ü salâh hürmetine halâs ümîdinde olub musîbetde kalmaları 'inâyet ve mekârim-i pâdişâhî, ve 'âdet-i hasene-i re'fet-penâhîye muvâfık olmamağla mu'tâd-ı kadîm üzere tarafeynde olan mîrî esîrler târîh-i temessükden altmışbir güne değîn bi'l-cümle âzâd ve itlâk olunalar ve esîrlerin itlâkları vakti gelinceye değîn bu aralıkda hûş-i hâl olmalarıçün tarafeynin murahhas elçileri mâbeyninde say' oluna deyu mukayyed olan mâtde dahi ol zamân mer'î olmağla hıfzen li'l-asl 'aynıyla sebt olundu.

Onuncu mâtde: Selâtîn-i pîşîn-i nısfet-âyîn zamân-ı sa'âdet-ıktırânlarında Efrenc tâ'ifesine ihşân olunan evâmir-i şerîfenin mazmûn-ı münîfi üzere kiliseleri ve manastırları olduğu

yerlerde mu'tâd olan âyînlerin icrâ ve ta'mîre muhtâc olan mahallerin emr-i şerîfimle mesâg-ı şer'î olduğu mertebe termîm eylediklerinde kimesne mâni' olmayub ve hilâf-ı şer'-i şerîf, ve mugâyir-i 'ahidnâme-i hümâyûn akçe mütâlebesiyle ve sâ'ir bahâne ile rencide olunmayalar. Ve Kudüs-i şerîfde vâkı' kadîmi ziyâretgâhlarına varalar geleler kimesne mâni' olmaya.

Onbirinci mâdde: Venedik'den biri gelüb memâlik-i mahrûsemde bir kimesne ile satu-bazar edüb akçesin tamâm vermeden hîle edüb kaçub gitse hükm-i şerîfimle varub taleb olundukda ol kimesne bulunur ise rızkı sâhibine alıverile, ve memâlik-i mahrûsemden bir kimesne varub Venediklûden biri ile satu-bazar edüb akçesin tamâm vermeden kaçub gelür ise sâbit olan hakkı alıverile, ve memâlik-i mahrûsemden bir kimesne borc edinse veyâhüd bir vechile müttehem olub gıybet eylese ânın için bir günâhsız tutulmaya, ve Venedik beylerine ânın için töhmet olunmaya, eğer ânların memleketlerine varub durur ise medyûn ise üzerinde olan deyn-i müsbet bi't-tamâm tahsîl ve hak sâhibine îsâl ve müttehem ise şer'an müstehak olduğu cezâsın tertîb ve icrâ eyleyeler, taraf-ı hümâyûnumdan dahi ol vechile etdirile.

Onikinci mâdde: Zabt ve tasarrufda olan kal'aların ta'mîr ve termîmi ve istihkâmı tarafeyne câ'iz olub lakin serhadde karîb yerlerde müceddeden min-ba'd kal'a yapılmaya, ve Venedik cumhûru cânibinden Büyükkıyı kenârlarında hedm olunan kal'alar dahi yapılmaya, ammâ menfa'atlü olan cümle yerlerde kasabât ve kurâ vaz' olunub, mâbeynde hüsn-i civâra muvâfık mu'âmeleye mürâ'ât oluna ve aralarında bir dürlü nizâ' oldukda sınırlarda olan zâbit ve hükkâm der-'akab bir yere gelüb hakk ve 'adl ve dostluk üzere bâ'is-i mu'âraza olan esbâbi def' ü ref' eyleyeler.

Onüçüncü mâdde: Venedik'den memâlik-i mahrûseme bir bâzergân ki gele gayri kimesne borcu için ânı tutub incitmeyeler, ve Venediklü bir bâzergân [119] Bursa'ya veya bir gayri yere gitmek istese baylosdan icâzetnâme almadıkça gitmeye ve eğer tereddüd edüb icâzetsiz gitmek isterse subaşı baylosa mu'âvenet edüb koyuvermeye ve Venedik'den gelen gemilerin neffîleri memâlik-i mahrûsemde hıdmete tutulmayub nice geldiler ise gemileri ile gideler, ve Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rencberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye varub girü gide ânlardan harâc taleb olunmaya, ve Venediklünün ba'zı harâcgüzâr kâfir ile nizâ'ları olub hîn-i da'vâda Venediklü şâhidler ikâmet ederler imiş hasm olanlar *bu yer kâfirlerinden gerekdir* deyu muzâyakaten Venediklü Nasrânîlerin şehâdetlerin kabûl etmezler imiş, imdi cümle Nasârâ millet-i vâhide olduğu ecilden gerekdir ki ânların eğer kefere ile nizâ'ları olub ikâmet-i şâhide ihtiyâcları olur ise kefere tâ'ifesinden kangı sınıfdan ki şâhid ikâmet edüb şer'-i Nebevî muktezâsı üzere isbât edeler kabûl oluna, ve Venedik'den bir bâzergân memâlik-i mahrûsemde yolda ve izde ve köyde basılıb rızkı alınsa veyâhüd basıldıkda bâzergân depelenmiş olsa veya gâ'ib olsa vârisi

veyâhûd vekîli gelür ise şer'le görülüb hakkı yerine vara ve Venedik'den bir bâzergân memâlik-i mahrûsime gelüb ticâret üzere kendü hâlinde yürür iken mürd olsa metrûkâtına beytû'l-mâlcî karışmayub bayloslarına teslîm edeler.

Ondördüncü mâtde: Baylos kimi dilerler ise göndereler isterler ise hârendeleriyle gelüb mahmiyye-i Kostantiniyye'de üç yıla karîb dura tamâm olmadan gide ve diler ise hârendesiz gele maslahat ne ise göre üç yıl tamâm olmadan ol dahi gide ânın yerine ol vechile biri dahi gele ve kadîmü'l-eyyâmdan oldukları minvâl üzere mer'î olalar. Ve Venedik beylerine müte'allık olmayub baylosun kendü da'vâsı zuhûr eyledikde zîrde tasrîh olunduğu üzere görüle ammâ cumhûrları tarafından me'zûn ve murahhas olmadığı husûslarda cebr olunmayub bu misillü düşen husûslar her ne ise Venedik beylerine 'aynı ile 'arz ü i'lâm ve taraflarından me'zûn ve murahhas oldukları cevâbı verdiklerinde me'mûriyetine muhâlif ve ruhsatına mugâyir hilâf-ı 'ahidnâme-i hümâyûn nesne teklîfi ile rencîde olunmayub âsûde-i hâl olalar. Ve bayloslarının ve konsoloslarının ve tercümânlarının ve kendü âdemlerinin hedâyâ ve libâsları ve me'kûlât ve meşrûbâtları için akçeleri ile getürdükleri nesnelere gümrük ve bâc ve reft ve kassabiyye ve masdariyye talep olunmaya. Ve bâzergânlarının umûruçün ta'yîn eyledikleri konsolosları oturageldikleri iskelelerde oturub ve kendü cinslerinden olalar. Ve memâlik-i mahrûsemde vâkî iskelelerde olan konsolosların tebdîl edüb yerlerine ol hıdmetin 'uhdesinden gelür âdemler ta'yîn edüb gönderdikde kimesne mâni' olmaya ve tâcirlerinin ahvâli için kendü cinslerinden nasb eyledikleri konsoloslarından ba'zı kimesnelere da'vâ etdiklerinde kendülerin habs etmeyeler ve evlerin mühürlemeyeler ve konsolosları ve tercümânları ile da'vâsı olanların husûsları âsitâne-i sa'âdetimde istimâ' oluna.

Onbeşinci mâtde: Cânibeynin re'âyâsı karada ve deryâda tarafeynin memleketlerinde emniyet ve âsûdelik ile ticâret ve kâr ü kesb edüb kimesne mâni' olmaya, ve Venedik beylerinin sefineleriyle yürüyen Venediklü olsun ve sâ'ir mülûk-ı Nasârâ re'âyâsından olsun emîn ve sâlim gelüb gidüb kimesne rencîde ve tutub esîr eylemeye ve bu husûs için Cezâyir ve Tunus ve Trablus ocaklarına ve sâ'ir tenbîh iktizâ edenlere muhkem tenbîh ve te'kid oluna ki min-ba'd [120] 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif, ve sulh ü salâha mugâyir bir dürlü vaz' ve hareket eylemeyeler ve kezalik leb-i deryâda vâkî Ülgün kal'ası ahâlîsi dahi min-ba'd korsanlığa çıkmayub tüccâr sefinelerine zarar ve ziyân etmemek için ellerinde olan firkate sefineleri ref' ve tüccâr sefinelerine ta'arruzdan külliyet ile men' ve fî-mâ-ba'd inşâ etmemek üzere tenbîh olunub, şöyle ki içlerinden fermân-ı hümâyûna muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir vaz' ve hareket ve tüccâr sefinelerine îsâl-i hasârete cesaret edenlerin nehb ü gâret eyledikleri emvâl ve eşyâ her ne ise girü ashâblarına istirdâd ve vâkî olan zarar ve ziyân kendülerden

tazmîn, ve esîr eyledikleri kimesneler dahi esîrlikden istihlâs olunub ve bu makûle eşkıyânın sâ'ire mûcib-i 'ibret olmak için şer'an lâzım gelen cezâları tertîb olunub muhkem haklarından gelinüb ve ecdâd-ı 'izâmım *enare Allahu ta'âlâ berâhinuhumun* zamânlarında bu husûsa mûte'allık 'inâyet olunan nişân-ı şerîf ve evâmîr-i 'aliyyenin 'aynı ibrâz olundukda taraf-ı hümâyûnumdan dahi tecdîd ve te'kîd ve mefhûmu ile 'amel oluna.

Onaltıncı mâdde: Serhaddlerde gerek dem ü dîne mûte'allık ve gerek bir gayri dürlü nizâ' zuhûr edüb mu'âraza ve muhâsama vâkı' oldukda ol serhaddin zâbitleri ma'rifetiyle mahallinde şer'le hakk ve 'adl üzere görölüb bâ'is-i mu'âraza her ne ise def' ü ref' olunub âsitâne-i sa'âdetime ve Venedik ümerâsına i'lâma muhtâc eylemeyüb tarafeyne zahmet verilmemek üzere bi-eyyi vechin kâne mahallinde faysal verilmeğe takayyüd oluna, bir vechile mahallinde fasl edemedikleri sûretde sıhhati üzere 'arz ü i'lâm oluna.

Onyedinci mâdde: Venedik tüccârının bir kimesne üzerinde bey' ü şîrâ ve karz ve viresi ve ticâret ve kefâlet ve sâ'ir cihet-i şer'îden olan hakkı da'vâ ve şer'le mübâşir ma'rifetiyle tahsîl olundukda tahsîl olunan akçeden mahkemelerde verildiği üzere yüzde iki akçe mübâşire ve çavuşa resm verilüb ziyâde bir akçe ve bir habbe taleb olunmaya, Venedik ve ânlarla tâbi' olan yerlerin bâzergânları ve konsolos ve tercümânları ve re'âyâları memâlik-i mahrûsemde bey' ü şîrâ ve viresi ve karz ve ticâret ve kefâlet husûslarında ve sâ'ir da'vâ-yı şer'îyyeleri vâkı' oldukda kadıya varub sebt-i sicill etdirüb ve bâ-hüccet ve ma'mûlün bih temessük alalar sonra nizâ' olur ise hüccet ve temessük ve sicille nazar olunub mûcib-i şer'îsi ile 'amel oluna bunlardan berî olmayub veyâhûd nizâ'a mü'eddâ ahvâlleri şer'le görölmek lâzım geldikde hâkimü'ş-şer' olanlar ber-muktezâ-yı şer'-i kavîm hakk ve 'adl üzere istimâ' eyleyüb üzerlerine ikâmet olunan şâhidlere kemâ-yenbagî takayyüd ve ihtimâm ile ta'dîl ve tezkiye olunub kizb ile ve fîsk ü fücür ile veyâhûd bir töhmet ile ve 'adem-i temyîz ile müttehem ve bu misillü mâni'-i kabûl-i şehâdet nesnelere ile mûte'ârif olan kimesnelerin şehâdetleri dinlenmeyüb bir vechile zulm ve ta'addî ihtimâli olmaya ve ahz-ı rüşvet ve hediye ile bu makûle 'udûlden olmayan şuhûd ile üzerlerine bir nesne hükm olunmaya ve eğer hükm olunur ise hükmleri nâfiz olmayub bir hâl ile ta'addî etdirilmeye, Venedik tâcirlerinden ve seffine re'islerinden biri memâlik-i mahrûsemde Müslüman olur ise seffine ve içinde olan emti'ası kendünün olmayub Venedik veyâhûd Venedik'e tâbi' vilâyet bâzergânlarının olduğu şer'an zâhir ve mûte'ayyin oldukda âherden dahl ve ta'arruz olunmayub Venedik baylosları ve konsolosları ol seffine ve içinde bulunan emti'ayı elinden alub sâhiblerine göndereler ki kimesnenin hakkı üzerinde kalmaya. [121]

Onsekizinci mâdde: Venediklünün biribiri arasında nizâ'ları olsa baylosları 'âdetlerince dinleye kimesne mâni' olmaya, ve bir kimesnenin baylos ile nizâ'ı olsa şöyle ki südde-i

sa'âdetimde ola vâkı' olan kazıyyesi Dîvân-ı 'âlîşânımda istimâ' oluna lakin ben sa'âdet ile sefer-i hümâyûnda bulunacak olursam ânın gibi baylos ile vâkı' olan nizâ'ı İstanbul muhafazasıçün konulan hâkim huzûrunda kadı ma'rifetiyle istimâ' oluna, şöyle ki Venedik bâzergânlarıyla bir kimesnenin ticârete müte'allık nizâ'ı vâkı' olub kadıya varalar, Venediklü'nün kendü tercümânları hâzır olmayınca kadı olan da'vâların istimâ' etmeyeler, ammâ ânlar dahi ta'allül edüb *tercümân hâzır değildir* deyu 'avk etmeyüb tercümânların hâzır edüb eğer tercümânları mühimm maslahatda ise gelince tevakkuf oluna ve baylos olanı âherin borcu için mâdâme ki kefil olmaya, kimesne rencîde etmeyüb muzâyaka vermeyeler ve nesne ödetmeyeler, ammâ müdde'î olanlar medyûnları gıybet edüb vardıkları yerlere varub hâkimi ma'rifetiyle hakk ve 'adl üzere taleb eyleyeler, eğer Venedik'e tâbi' yerlere firâr eder ise baylos Venedik beylerine i'lâm edüb hakkını alıvermekde takayyüd eyleye.

Ondokuzuncu mâtde: Mağrib Müslümanlarından ve bunlardan gayri sâ'ir yerlerin bâzergânları ki bey' ü şirâ etmek için yaşdan ve kurudan gelmelü oldukda ki Venedik hükm etdüğü yerlere uğraya 'âdet ve kânûnları üzere metâ'larının rüsûmun aldıktan sonra mâni' olmayalar, ve zarar ve ziyân erîşdirmeyeler memâlik-i mahrûseme nice dilerler ise gelüb gideler, ve körfesden yukaru ve boğazdan yürüyen gemiler Venediklü olsun gayri olsun ki, Venedik'e ticârete varalar ve geleler kimesne mâni' olmaya, ve zarar ve ziyân erîşdirmeyeler meğer ki yaramazlık etmiş ola, ve Venedik gemisi 'âdet ve kânûn üzere İstanbul'da aranub gittikten sonra kânûn-ı kadîm üzere bir dahi Boğazhisarları önüne vardıkda aranub ândan sonra gitmeğe icâzet verile, hâlen kânûn-ı kadîme muhâlif Gelibolu'da dahi aranur imiş min-ba'd Gelibolu'da aranmayub 'âdet-i kadîm muktezâsınca girü hemân Boğazhisarları önünde aranub gideler.

Yirminci mâtde: Venedik'den bir esîr kaçub memâlik-i mahrûseme gelüb Müslüman olur ise, ve sâhibi gelür ise bin akçe verile, ve sâhibi gelmeyüb vekîli gelür ise akçeyi vekîline vereler, eğer küfrî üzere ise ol esîr 'aynı ile verile, ve memâlik-i mahrûsemenden kaçub ânlar varır ise Müslüman ise veyâhûd mürted oldu ise ta'allül etmeyüb kendüyü 'aynı ile vereler, ve eğer küfrî üzere ise sâhibi veyâhûd vekîline bin akçe vereler, ve eğer Mağrib'in levend kalyataları ve gayri yerlerin korsan kayıkları deryâda ve sâ'ir karada olan harâmîler varub Venedik'e tâbi' olan adaları ve gayrilerini urub âdemlerin esîr edüb götürüb Rumili ve Anadolu'da ve Mağrib'de ve sâ'ir yerlerde satub veyâhûd kendüler kullanub bu makûle esîr her kimin elinde bulunur ise bilâ-tereddüd ellerinden alınub Venedik beylerinin bayloslarına veya kâ'im-makâmılarına veya vekîllerine teslîm edeler, ol harâmî levend ele getirülüb muhkem haklarından gelinüb ve ol esîr Müslüman olmuş ise âzâd olub salıverile, ve 'ahidnâme-i hümâyûnuma muhâlif ve sulh ü salâha mugâyir Venedik re'âyâsını ba'zı

kimesneler esîr edüb elden ele kaçırmağla ihtilâle bâ'is, ve bâdî olurlar imiş imdi sulh ü salâh zamânında vâkı' olan Venedik esîrleri her kimin elinde bulunur ise Müslüman olmuş ise âzâd etdirile [122] ve eğer henüz küfrî üzere ise işbu 'ahidnâme-i hümâyûn ve sulh ü salâh mücebince Venedik baylosuna veya kendü ta'yîn eyledüğü âdemîsine teslim etdirilüb *min-ba'd 'ahidnâme-i hümâyûn ve sulh ü salâha muhâlif esîr etdirilmeyüb edenlerin haklarından gelinüb ta'allül ve bahâne etdirilmeye* deyu vârid olan hatt-ı hümâyûn mücebince nişân-ı hümâyûn verilmeğın kemâ-kân ol nişân-ı hümâyûn mefhûmu ile 'amel oluna.

Yirmibirinci mâdde: Memâlik-i mahrûse Arabistan memleketleri feth olunduğu zamândan berü olugelen üslûb-ı kadîm üzere iki pâre mavnaları Mısır İskenderiyesine ve iki pâre mavnaları dahi mahrûse-i Şam'a tâbi' olan Trablus ve Beyrut iskelelerine olugeldüğü üzere esbâb ve metâ'larıyla mukarrer olan vaktde ve mevsimlerde gelüb gideler vaktinden ve mevsiminden te'hîr etmeyüb eğer iki mavnalarıdır ve eğer dahi ziyâdedir ve eğer büyük ve küçük gemileridir şimdiye değın ne vechile gelüb gidüb bey' ü şirâ edegelmişler ise yine ol vechile edüb olugelene muhâlif nizâ' etmeyeler ve mahrûse-i İstanbul'da ve Beyrut ve Trablus iskelelerinde ve sâ'ir yerlerde eğer akçe ve metâ'dır evvelden olugelene muhâlif ihdâs olunan bid'atler ref' olunub kadîmden ne vechile olugeldi ise âna göre 'amel olunub kânûn-ı kadîme muhâlif kimesneye ta'addî etdirilmeye, ve mezbûr mavnalarına ve sâ'ir gemilerine ve tâcirlerine ve metâ'larına beylerbeyilerimden ve beylerimden ve sâ'ir kullarımdan hiç ahad kânûn-ı kadîme muhâlif zulm ve ta'addî etmeyeler emn üzere olalar kimesne ânları rencide etmeye, ve mukaddemen fetretten sonra merhûm ve magfûrûn leh cedd-i emcedim Sultân Selim Han zamânında tekrâr sulh ü salâh olundukda, üç yıla değın vermeğe müte'ahhid oldukları üçyüzbin altunu tadrîc ile bî-kusûr edâ etdikleri hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan defterde mukayyed olub merhûmûn ve magfûrûn lehüm ecdâd-ı 'izâmım Sultân Süleyman Han, ve Sultân Selim Han ve Sultân Murad Han-ı Sâlis ve Sultân Mehmed Han ve Sultân Ahmed Han ve 'amm-i büzürkvârim Sultân Osman Han ve Sultân Murad Han-ı Râbi' *tâbe serâhumun* zamânlarından zikr olunan filoriden gayri sâ'ir vâkı' olan şartları ve 'ahdleri bi't-tamâm yerine getürdükleri ecilden, cedd-i emced-i 'âlî-makâmım merhûm-ı müşârûn ileyh Sultân Mehmed Han-ı Râbi' ihsân eyledüğü 'ahidnâmede tekrâr derc olunmayub ve ol husûslar için dahl ve ta'aruz olunmayub, ve merhûmûn zamânlarında verilen ahkâm-ı şerîfe dahi mukarrer tutulub, mâdâme ki südde-i seniyye-i sa'âdet-destgâhıma kurudan ve yaşdan düşmenlik üzere olanlara Venedik doju ve beyleri kavlen ve fi'ilen mu'în ve zahîr olmayalar, vâkı' olan sulh ü salâhdan tecâvüz etdirilmeye.

Yirmiikinci mâdde: Âyînleri husûsunda selef 'ahidnâmelerde tasrîh olunan siyâk gözedilüb ândan mâ'adâ olan iltimâslarını rikâb-ı hümâyûnuma 'arz eylemeğe Venedik elçisine cevâz

gösterile ve işbu ‘akd olunan müsâlaha mevâddının mefhûmuna muhâlif ve mugâyir olan mevâddan mâ‘adâ Karlobça sulhunda verilen ‘ahidnâme-i hümâyûnun mefhûmu mukarrer ve ‘amel oluna.

Yirmiüçüncü mâtde: Memâlik-i mahrûsede olan sancakbeylerimden ve subaşılarımından ve bi’l-cümle hüddâm-ı encüm-ihtîşâmımdan hiç ahad ânların vilâyetlerine, ve kal‘alarına ve burgazlarına ve âdemlerine zarar ve ziyân erîşdirmeyeler, ve eğer cenâb-ı hilâfet-me‘âbıma müte‘allık olan beylerden ve ‘asker-i zafer-me’serimden ânların vilâyetlerine ve kal‘alarına ve burgazlarına [123] ve âdemlerine zarar ve ziyân erîşdirirler ise, vâkı‘ olan zarar ve ziyân fermân-ı şerîfimle yerine konulub dahl edenlerin haklarından geline, ve mezbûr beylerin bâzergânlarından ve âdemlerinden memâlik-i mahrûseme yaşdan ve kurudan kadırğa ve gökeleri ve gayri küçük gemileri ile mahrûse-i İstanbul’a ve Galata ve diyâr-ı Arabistan’dan İskenderiye-i Mısır’a ve Gelibolu’dan aşağı olan boğaz ve limanlara gaflet ile gelüb girmeyüb mukaddemen dizdârların âgâh eyleyüb icâzet ile gelüb girüb meğer ki rûzgâr şiddet üzere olmağla fırtına olub, veyâhûd ânları levend kalyataları koğub ol iskelelerden gayri konacak yerleri olmayub zarûret ola ol vaktde gelüb gireler, eğer mümkün ise âgâh edeler ve gitmelü olıcak icâzetsiz gitmeyüb muhâlefet edenlerin haklarından geline ânın için Venedik beylerine töhmet olunmaya, ve memâlik-i mahrûsemden deryâ yüzüne giden gemiler ve kadırgalar ve donanmalar deniz yüzünde Venedik gemilerine buluşurlar ise birbirine dostluk edüb zarar ve ziyân etmeyeler, ânlar dahi fermân-ı şerîfimle deryâ yüzüne çıkmış donanma-yı hümâyûn ve sâ’ir deryâ yüzünde yürüyen gemiler ile buluşduklarında yelkenlerin indirüb dostlukların bildireler eğer yelkenlerin indirüb dostlukların bildirdikten sonra zarar ve ziyân edecek olurlar ise eğer gemi ve davar ve âdem ve esvâb ziyânıdır her ne ise yerine konula hem-çünân ânların kadırgaları ve gemileri ve donanmaları dahi deniz yüzünde donanma-yı hümâyûnum gemilerine veyâhûd rencber sefînelerine buluşurlar ise dostluk üzere geçüb zarar ve ziyân etmeyeler, ve eğer gemiler ve âdemler ve esvâb ve davar ziyânıdır her ne ise yerine koyalar ve eğer ittifâk düşüb harâmî levend gemisine buluşub ol harâmî gemisi bunlara kasd edüb cenk ile harâmî gemisine bunlar gâlib olalar, hîn-i muhârebede helâk olandan gayri ne kadar âdem esîr olub diri tutarlar ise aslâ katl etmeyüb bî-kusûr sağ ve sâlim südde-i sa‘âdetime irsâl ve îsâl edeler ki muhkem haklarından gelinüb bir vechile siyâset etdirem ki sâ’irlerine mûcib-i ‘ibret ola, ve memâlik-i mahrûsemden donanma-yı hümâyûnum gemileri ki bir tarafa sefere gide Venedik’e müte‘allık olmaya Venedik donanması isem kendü hâlinde dostluk üzere durub varub kimesneye mu‘âvenet eylemeye, ve donanma-yı hümâyûnuma zarar ve ziyân erîşdirmesine sebep olmaya ve Devlet-i ‘Aliyyem düşmenlik üzere olan kimesnelerin donanmaların aralarına getürmeyeler ve ânlara yardım ve azık vermeyeler, eğer donanmalarından her kim bu fermân-ı hümâyûnuma muhâlefet eder ise eyledüğü yerde

Venedik beyleri muhkem haklarından geleler ki sâ'irlerine mûcib-i 'ibret vâkı' ola, ve gayri vilâyetin dahi barçalarına ve kadırgalarına ve gayri gemilerine rast geldiklerinde Venedik beyleri kendü adalarına ve hisârlarına ve limanlarına sığdırmayub durgurmayalar, tutmak mümkün olur ise tutub mecâl vermeyüb haklarından geleler taraf-ı hümâyûnumdan dahi ol vechile 'amel olunub gayri vilâyetin harâmî gemilerin ve parçaların ve kadırgaların memâlik-i mahrûsem limanlarına ve hisârlarına sığdırmayub, ve tutmak (mümkün) olur ise tutub mecâl vermeyüb haklarından geleler ve 'amm-i büzürkvârım Sultân Murad Han zamânında korsan tâ'ifesi husûsuçün verilen nişân-ı hümâyûn cedd-i es'ad-ı 'âlî-tebârım müşârün ileyh Sultân Mehmed Han-ı Râbi' zamânında dahi tecdîd olunmuş imiş ol nişân-ı hümâyûnu ibrâz eylediklerinde tecdîd oluna.

Yirmidördüncü mâdde: Venedik gemileri memâlik-i mahrûseme gelür iken muhâlif yel çıkub ol gemi helâk olub ne mikdâr âdem kurtulur ise esîr [124] olunmaya, esvâbları kurtulur ise sâhiblerine vereler kapudân cânibinden ve âdemlerinden ve sâ'irlerinden kat'an dahl olunmaya ve memâlik-i mahrûsemden bir gemi ol tarafa varır iken muhâlif yel çıksa ol gemi helâk olub içinden âdem kurtulur ise Venediklü'den ânlar dahl olunmayub esvâbları sâhiblerine verile kat'an dahl ve nizâ' olunmaya, ve eğer memâlik-i mahrûsemden şol yerlerden ki kadırğa ve kayıkları ve sâ'ir gemiler deryâ yüzüne çıkub gitdikleri vakt ki kapudânım ânlar ile bile olmaya ol gemilerin re'isleri muhkem kefillere verile ki varub Venedik memleketlerine zarar ve ziyân erişdirmeyeler, eğer kefil vermeden giderler ise mücrim ve günâhkâr olalar muhkem haklarından geleler, ve eğer kefil verdikden sonra zarar ederler ise zarar ve ziyân her ne olur ise kefilleri vereler, hem-çünân Venedik cânibinden deryâ yüzüne gemileri çıka, Venedik kapudânı bile olmaya re'isleri muhkem kefillere verildikden sonra memâlik-i mahrûseme zarar ve ziyân erişdirirler ise olan zarar ve ziyânı kefilleri vereler, eğer kefilsiz giderler ise mücrim ve günâhkâr olalar muhkem haklarından geleler, ve memâlik-i mahrûsemden bir harâcgüzâr veya bir 'âmil kaçub Venedik'e müte'allık kal'alara ve adalara varub temekkün etse kabûl olunmaya varan âdeme ta'allül etmeyüb 'aynı ile vereler, şöyle ki âdem öldürüb veyâhûd rızk götürüb uğruluk etmiş ise 'aynı ile vereler Devlet-i 'Aliyyem cânibinden dahi ol vechile etdirilüb ol tarafdân âdem öldürüb veyâhûd uğruluk edüb ve rızk getirür ise 'aynı ile vereler.

Yirmibeşinci mâdde: Ticâret ahvâli semere-i sulh ü salâhdan olub bâ'is-i 'imâret-i memleket olmağla Venedik tüccârı kemâ-fi'l-evvel karadan ve deryâdan memâlik-i mahrûseme kendü hallerinde gelüb gidüb İstanbul ve İzmir ve Kıbrıs ve Trablusşam ve İskenderiye-i Mısır ve Haleb ve sâ'ir iskelelere getürdükleri ve alub getürdükleri emti'asının resm-i gümrüğün sâ'ir müste'men tâ'ifesi gibi yüzde üç akçe verdiklerinden sonra ziyâde talebiyle ve âher vechile,

ve muhdes olan tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmayalar ve resm-i gümrükleri hazîne-i ‘âmireme alınub verildiği minvâl üzere memâlik-i mahrûsede cârî akçe alınub kadîme mugâyir nakd akçeden gümrük mütâlebesiyle rencîde ve remîde olunmayalar, ve mezbûr bâzergânlar bir iskeleye vardıklarında metâ‘larının bir mikdârın çıkarmak murâd eylediklerinde emîn olanlar ancak çıkardıkları metâ‘ın gümrüğün alub *cümlesin çıkarın* deyu cebr etmeyeler, ve eğer metâ‘larını bir gayri iskeleye götürmek için bir gemiden çıkarub bir gayri sefîneye tahmîl murâd ederler ise kimesne mâni‘ ve müzâhim olmayub, ve metâ‘ların çıkarmadıkça emîn olanlar gümrük talep etmeyeler ve *çıkarın* deyu cebr etmeye, ve gemileri geldiklerinde gümrüklerde olan mubassırlar cüfâ‘en emti‘alarını değerinden ziyâde bahâya tahmîn ederler ise gümrük ne mikdâr olur ise ol mikdâr metâ‘ alınub akçe talep olunmaya, ve gemileri gitdikde sâ‘ir müste‘men tâ‘ifesinden alınagelen üçyüz akçe selâmetlik resmini Venedik sefîneleri dahi edâ eyleyeler ziyâde talep olunmaya ve bir iskeleye götürdükleri emti‘anın resm-i gümrüğün bir def‘a edâ edüb yedine edâ tezkiresi aldıktan sonra ol iskelede satılmayub, bir gayri yere götürüb ve göndermek murâd eylediklerinde kimesne mâni‘ olmayub gerek ol iskelede ve gerek götürdükleri iskelede tekrâr gümrük talep olunmaya, ve gümrük emîni olanlar gümrüğün aldıktan sonra te‘hîr ve ta‘cîz eylemeyüb, edâ [125] tezkirelerin vereler, ve ol edâ tezkiresini gayri iskelelerde olan ümenâyaya varub ibrâz eylediklerinde ma‘mûlün bih olub tekrâr gümrük talep eylemeyeler, ve memâlik-i mahrûsemde resm-i masdariyye alınagelen iskelelerde kânûn-ı kadîm üzere resm-i masdariyyelerin edâ eylediklerinden sonra kadîmden olugelene muhâlîf bir vechile rencîde olunmayalar, tüccâr tâ‘ifesi Venediklü olsun ve gayri Devlet-i ‘Aliyyem ile dostluk üzere olanlardan ve olmayanlardan her kim olur ise olsun Venedik gemilerine tahmîl edüb kendü hallerinde Aya Marko bayrağıyla getürdükleri her nereden olur ise olsun gümrük alınagelen metâ‘dan bayloslarına ve konsoloslarına konsoliyyat ta‘bîr olunan kotimo hakkını vereler kimesne mâni‘ olmaya, ve ol fetretten evvel Venediklünün her kangı iskelesinde Bosna defterdârı tarafından emînleri oturub gelüb giden tüccârın metâ‘larından resm ve bâc her ne aligelmîşler ise yine ol vech üzere oturub kadîmden alınageldiği üzere alalar, Venedik tüccârı vech-i meşrûh üzere emîn ve sâlim gelüb ve gidüb alışveriş edüb hilâf-ı şer‘-i şerîf bir ferd dahl ve ta‘arruz eylemeyüb himâyet ve sıyânet olunalar, ve müddet-i müsâlaha cenâb-ı hilâfet-me‘âbım ve ahlâf-ı celâlet-iktisâbım ile Venedik doju ve cumhûru beyninde müceddeden ve ilâ maşaa Allahu ta‘âlâ mü‘ebbeden karâr-dâde ola.

Yirmialtıncı maddede: İşbu şürût ve kuyûd karâr-dâde olunduğu sûret üzere tarafeynden mukarrer ve mü‘ekked kılınub, tasdîknâme getürdülme ve mûmâ ileyh Ancelo Emo yediyle bi’z-zât teslîm olunmak üzere mâbeynde olan ta‘ahhüd ve iltizâm bir vechile tahallûf etmeyüb, bâlâda tasrîh olunan mevâdd-ı mezkûre üzerine ‘akd olunan şerâyit ve kuyûd ve

mevâsîk ve ‘uhûd, ‘alâ mâkân mukarrer ve mer‘î tutula, mâdâme ki ânlar tarafından zikr olunan şerâyit-i sulh ü salâha mugâyir bir vaz‘ ve hâlet zuhûr etmeyüb ‘atebe-i ‘aliyye-i cihân-penâhıma sadâkat ve ihlâsda sâbit-kadem ve râsih-dem olalar, ben dahi hallâk-ı ‘âlem ve rezzâk-ı hûl ve tayyûr ve Benî Adem olan hazret-i Allahu ‘azîmü’ş-şânın ism-i şerîfini yâd, ve bâ‘is-i hilkat-ı kâ’inât olan ulu peygamberimiz Muhammedü’l-Mustafa *sallallahu ‘aleyhi ve sellem*in mu‘cizât-ı kesîretü’l-berekâtını îrâd edüb şîme-i kerîme-i tâcdârân-ı sadâkat-mu‘tâd, ve kâ‘ide-i marziyye-i şehriyârân vefâ i‘tiyâd üzere ‘ahd ve misâk ederim ki fî-mâ-ba‘d maşaa Allahu ta‘âlâ işbu müsâlaha-i mü‘ebbedenin hilâfına müte‘allık taraf-ı şâhânemizden ve ahlâf-ı ‘inâyet-ittisâfımızdan ve vükelâ-yı ‘âlî-makâm ve sâ‘ir mîrmîrân-ı kirâm ve ümerâ-yı zevi’l-ihtişâmımızdan bir ferd vaz‘ ve hareket eylemeye.

Hurrire fi’t-târîh el-mezbûr.

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse.

[126]

272: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye Venedik cumhûrunun hâlen âsitâne-i sa‘âdetimde olan büyükelçisi Ancelo Emo *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* sütte-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb kadîmden ilâ hâze’l-ân Venedik cumhûruna taraf-ı Devlet-i ‘Aliyye’den verilen ‘ahidnâme-i hümâyûnun ba‘zı mevâddı te’kîd için selâtîn-i mâziyyeden ‘amm-i büzürkvârım merhûm ve magfûrün leh Sultân Murad Han *‘aleyhi’r-rahme ve’l-gufrân* hazretlerinin zamân-ı sa‘âdet-ıktırânlarında i‘tâ olunub ba‘dehu merhûmân ve magfûrün lehümâ cedd-i mâcidim Sultân Mehmed Han ve ba‘dehu vâlid-i mâcidim Sultân Mustafa Han *eskinehümâ Allahu fî garkü’l-cinân* ba‘dehu ‘ammim Sultân Ahmed Han hazretlerinin zamân-ı sa‘âdet-ıktırânlarında tecdîd olunan nişân-ı hümâyûnun benim dahi zamân-ı sa‘âdet-encâmımda tecdîdi bâbında istid‘â ve iltimâs etmeğin Dîvân-ı ‘adâlet-‘unvânımda mahfûz olan nişân-ı hümâyûna mürâca‘at olundukda mukaddemen mâbeynde zuhûr ve bürûz eden husûmet ve ‘adâvet sebebiyle iskelelerde ve yalılarda ve kasabâtda Venediklûden fermân-ı şerîf ile alışveriş umûru men‘ ü def‘ el-hâletü hazîhi sulh ü salâh olunub müceddeden verilen ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince kemâ-fi’l-evvel ruhsat ile iki tarafın tüccâr ve ahâlîsi ve gemileri mu‘tâd-ı kadîm üzere memâlik-i mahrûsemde vâkı‘ olan iskele ve vilâyetlere varub gelüb ticâret edüb bir ferd mâni‘ ve müzâhim olmaya. Ve deryâda gezen korsan tâ‘ifesi Akdeniz yalılarında memâlik-i mahrûsemde kal‘aları altına vardıklarında mukaddemen verilen ‘ahidnâmede mastûr olduğu üzere Venediklü’ye bir vechile zarar ve ziyân etmemek için gemi re‘islerinin kefilleri alına.

Ve ânın gibi korsan tâ'ifesi Venediklülerin gemilerin alub re'âyâ ve tevâbi'in esîr edüb bir kal'a altına vardıklarında ol makûleleri dizdârlar kal'a altına komayub bir vechile himâyete ve sıyânet eyleyeler. Ve ânın gibi mezkûr korsanlar akdarmaları ve esîr eyledikleri Venedik re'âyâsıyla bir kal'a altına yetişdiklerinde ellerinde bulunan esîrleri Venediklü olduğu mukarrer ve zâhir oldukda İslam'a gelmeyenler sulh ü salâh muktezâsınca bahâsız itlâk etdirilüb ve akdarmaları dahi ellerinden alınub sâhiblerine verile. Ve ol makûle rızâ-yı şerîf ve 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif vaz' eden korsanlar vardıkları mahalde alıkonulub ahvâlleri zâhir olduğu üzere ism ve resmleriyle yazılıb dergâh-ı sa'âdet-penâhıma 'arz oluna ki sonradan haklarında emr-i şerîf ne vechile sâdır olur ise mücebine 'amel oluna. Ve vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı şerîf (derkenâr: icrâsında eğer hâkimler ve eğer dizdârlar ihmâl ederler ise 'özü ve cevâbları makbûl olmayub fermân-ı hümâyûna 'adem-i imtisâlleri zâhir oldukda 'azl ile konulmayub sâ'ire mûcib-i 'ibret (içün) muhkem cezâları verile ve hükkâm ve dizdârlar 'ahidnâme-i hümâyûn ve sâdır olan emr-i şerîfe) muhâlif bir husûsda mukayyid olmayub müsâmâha eylediklerinde korsan tâ'ifesi cezâlanur ise ol zamân Venediklüye töhmet olunmaya. Ve ânın gibi Mağriblünün kadırgaları ve burtunları enginde Venediklü ile birbirlerine buluşduklarında Venediklü ile cenk ederlerse her kangı tarafa zarar isâbet eder ise ânın için su'âl ve cevâb olunmaya. Ve fî-mâ-ba'd hilâf-ı sulh ve 'ahd vaz' ve hareket sudûr etmemek üzere sulh ü salâha ri'âyet olunub mâdâme ki bundan sonra rızâ-yı yümn-iktizâ-yı pâdişâhâneye ve şeref-sudûr bulan 'ahidnâme-i hümâyûna muhâlif Venediklü tâ'ifesinin vaz' ve hareketleri olmaya. Hilâf-ı 'ahidnâme-i hümâyûn zikr olunan husûs mastûr olduğu üzere icrâ ve tarafeynin tüccâr ve ahâlîsi memâlik-i mahrûsede Venedik'e ve âna tâbi' olan deryâlara ve adalara emn ü selâmet üzere varub gelüb kemâ-fi'l-evvel alışveriş edüb memâlik-i mahrûsede karadan ve deryâdan gelüb ve gitdiklerine fermân-ı şerîfe muhâlif kimesne dahl ve ta'arruz ve tecâvüz vaz' etmeyüb eyyâm-ı 'adâlet-encâmında tüccâr ve sevdâ-gerân refâhiyyet ve itmînân üzere kesb ve ticâretlerinde olalar. Ve Cezâyirlü ve Tunuslu'dan deryâda gezen korsanlar cânibinden Venediklü'ye bir vechile zarar ve ziyân erişmemek husûsunda ve hükkâm tarafından muhkem zabt u rabt olunmaları bâbında bâlâda mezkûr olan tafsîl ile 'amel olunub kul tâ'ifesinden bir ferd vâkı' olan sulh ü salâha ve verilen 'ahidnâme-i hümâyûn ve sâdır olan fermân-ı şerîfin hilâfına rızâ ve cevâz göstermeye ve müşârün ileyh 'amm-i büzürkvârım Sultân Murad Han zamânında verile nişân-ı hümâyûn müşârün ileyhüm cedd-i emcedim [127] Sultân Mehmed Han ve ba'dehu vâlid-i mâcidim Sultân Mustafa Han zamân-ı sa'âdet-iktirânlarında ba'dehu sene isnâ ve selâsin ve mi'e ve elf Saferü'l-hayrının evâstı târihinde 'ammim Sultân Ahmed Han zamânında tecdîd olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın müceddeden işbu nişân-ı hümâyûnu verdüm ve buyurdum ki ba'de'l-yevm dahi işbu nişân-ı 'âlîşân ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebine 'amel olunub

efrâd-ı âferîdeden bir ferd hilâfına ruhsat göstermeye şöyle bileler ve ‘ale’ d-devâm işbu nişân-ı şerîfim yedlerinde ibkâ olunub mazmûnuyla ‘amel kılalar. Tahrîren fî 7 S sene 1147.

[130]¹⁷⁵

273: Konsolosluğ-ı Selanik

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye Nikolo Ancelo Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzu hâl gönderüb Selanik iskelesinde Venedik cumhûru tarafından mansûb konsolos olmayub lakin iskele-i mezbûreye el-yevm kesret üzere sefîneleri âmed-şüd eyleyüb Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin rü’yet ve temşiyet için bir konsolos nasbına eşedd-i ihtiyâc musırr etmekle Venediklûden işbu râfi‘-i tevkî‘-i refî‘ü’ş-şân-ı Hâkânî kıdvetü a’yâni’l-milleti’l-Mesîhiyye Makyo Ferro nâm Venediklü Selanik iskelesinde mukîm olmak üzere müceddeden konsolos nasb ve ta’yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ ve Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *bâzergânlarının umûruçün ta’yîn eyledikleri konsolosları oturageldikleri iskelelerde oturub ve kendü cinslerinden olalar* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın Selanik iskelesi müste’men tüccârı sefâyininin ve husûsan Venedik tüccârı sefînelerinin âmed-şüd mahalli olub sâ’ir müste’menlerin mahall-i merkurda mu‘tâd üzere konsolosları mevcûd ve Venediklûnün mefkûd olmakdan nâşi konsolosa ihtiyâcları mukarrer olmağla şürût-ı ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince kendü cinslerinden olub ve kendü hâlinde olmak şartıyla mesfûr müceddeden Selanik iskelesinde konsolos nasb ve ta’yîn olunub olugeldüğü üzere müceddeden berât yazılmışdır. 7 N sene 1152.

Mesfûr mürd olmağla yine cinslerinden Vitor Dimendiyo Feviran nâm Venedikliye berât verilmişdir. Fî evâ’ili S sene 154.

Mücebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

274: Konsolosluğ-ı Moton

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye Nikolo Ancelo Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzu hâl gönderüb cezîre-i Mora’da vâki‘ Moton ve âna tâbi‘ iskelelere Venedik bayrağı altında

¹⁷⁵ 128 ve 129 numaralı sayfalar boş bırakılmıştır.

gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihlerin görmek için Venedik konsolosu olan Anton Baroci nâm konsolosun müddeti tamâm olmağla 'azl ve ref' ve yerine râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Corci Komeno nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere şartıyla berât-ı 'âlîşânım yazılmışdır. 18 M sene 1153.

Müddeti tamâm olmağla ref' ve yerine Nikolo Kommano nâm Venediklü nasb olunmuşdur. 12 ZA sene 1162.

Mücebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır. M.

275: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik baylosu Nikolo Erico Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb yanında tercümânlık hizmetinde olan İsak Ralli mürd olub yerine hâlen kapu tercümânlığı hizmetinde olan râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî oğlu Kristoforo Ralli tercümân nasb ve ta'yîn olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin şürûtuyla berât-ı 'âlîşân yazılmışdır. 5 Z sene 1153.

Mücebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Ref'inden Haleb konsolosu yanında olan Abdala veled-i Tama Koras'a berât verilmişdir. 24 ZA sene 169.

276: Konsolosluk-ı Selanik

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Venedik doju ve cumhûru tarafından âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylos olan Nikolo Erico Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* 'arzuhal gönderüb Selanik iskelesine sefineleriyle âmed-şüd eyleyüb Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin rü'yet ve temşiyet için berât-ı şerîfimle konsolos olan Makyo Ferro nâm konsolos mürd olub yeri hâlî kalmağla yerine yine cinslerinden râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Dottor Dimezbo Foberan nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı 'âlîşân yazılmışdır. Fî 23 Ş sene 154.

Mücebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Müddeti tamâm olmağla ref' ve yerine Petro Kon nâm Venediklü nasb olunmuşdur. Fî gurrei ZA sene 1164.

277: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylos olan Nikolo Erico Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sütte-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Selanik iskelesinde konsolos yanında tercümânlık hıdmetinde olan râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Rafayil Manir veled-i Musa nâm tercümân bî-berât olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn ve olageldiği üzere tercümânlık berâtı verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn ve olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı 'âlîşânım yazılmışdır. Fî evâ'ili CA sene 155.

Mûcebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Mesfûr hâlik olmağla yerine Corci veled-i İstoyano nasb olunub berât verilmişdir. Fî selhi Ş sene 1160.

278: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Covana Donado *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sütte-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb İzmir'de Venedik konsolosu yanında tercümân olan Abram Danom mürd olub yeri hâlî ve hıdmeti mu'attal kalmağla yerine râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Laskari Griçi Berniko hâlen Selanik'de Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mûcebince olugeldiği üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin şürûtuyla berât-ı 'âlîşânım yazılmışdır. Fî evâsıtı B sene 1155.

Mûcebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır. 'Atîk berât İzmir'de vâkı' olan ihrâkda muhterek olduğu ihbâr olunmağla yine zuhûr eder ise ahz ve kalemde hıfz olunmak üzere te'kîd olunmuşdur.

Terk-i hıdmet olmağla Haleb'de Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere Gazari veled-i Bayoce tercümân nasb olunmağla berât verilmişdir. Fî 26 RA sene 172.

279: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Covana Donado *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sütte-i sa'âdetime 'arzuhal

gönderüb yanında tercümânlık hıdmetinde olan Rinaldo Karli hâlik olub yeri hâlî ve hıdmeti mu'attal kalmağla yerine râfî'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı Hâkânî Manolaki Hacı Dekano hâlen Selanik'de Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere nasb ve ta'yîn olmağla 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin şürûtuyla berât-ı 'âlîşân yazılmışdır. Fî evâ'ili ZA sene 1155.

Mûcebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır. 'Atîk berâtı taleb olunmak üzere buyrulduşunda tasrîh olunmuşdur.

Cülûs-ı hümayûn vâkı' olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 22 B sene 1174.

280: Tercümânlık

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Covana Donado *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuâhâl gönderüb yanında tercümânlık hıdmetinde olan Kosto dö Roterse hâlik olub yeri hâlî ve hıdmeti mu'attal kalmağla yerine râfî'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı Hâkânî Yorgaki Nikola Viçi hâlen Selanik'de Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere nasb ve ta'yîn olmağla 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin şürûtuyla berât-ı 'âlîşân yazılmışdır. Fî evâhiri Z sene 155.

Mûcebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır. 'Atîk berâtı hıfz olunmuşdur.

Cülûs-ı hümayûn vâkı' olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 2 C sene 168.

[131]

281: Tercümânlık

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Covana Donado *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuâhâl gönderüb İzmir'de Venedik konsolosu yanında tercümânlık hıdmetinde olan Corci veled-i Dirali hâlik olub yeri hâlî ve hıdmeti mu'attal kalmağla yerine râfî'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı Hâkânî Aleksî Eftim Bogota hâlen Selanik'de Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere nasb ve ta'yîn olmağla 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı şerîf yazılmışdır. Fî evâ'ili R sene 156.

Mûcebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır. “‘Atîk berâtı taleb olunmaya” deyu tasrîh olunmuşdur.

Mesfûr ref’ olunub yerine âheri nasb olunmağla berât-ı şerîf verilmişdir. Fî 8 RA sene 1162.

282: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Covana Donado *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* sūdde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm Venedik baylosu yanında baştercümân olan Tommazo Tarsiya hâlik olub yeri hâlî ve hıdmeti mu‘attal kalmağla yerine râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Hacı Nikola Hacı Yorgi Girani hâlen Selanik’de Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere nasb ve ta‘yîn olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince olugeldiği üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı şerîf yazılmışdır. Fî evâsıtı L sene 1156.

Mûcebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır. ‘Atîk berâtı hıfz olunmuşdur.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı’ olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 19 Ş sene 168.

283: Konsolosluk

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Covana Donado *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* sūdde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb Draç ve tevâbi‘i iskelelerine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ’ifesinin umûr ve mesâlihlerin görmek için konsolos olan Canbatista’nın müddeti tamâm olmağla ‘azl ve ref’ olunub yerine kendü cinslerinden işbu râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Françesko Kommano konsolos nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince olugeldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn mûcebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı şerîf yazılmışdır. 22 S sene 158.

Mûcebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

‘Azl ve ref’ olunmağla yerine Konte Antonyo Portolovik nâm Venediklü nasb olunub berât verilmişdir. 3 Ş sene 1174.

284: Konsolosluk-ı Mısır

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Covana Donado *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuâhâl gönderüb Mısır-ı Kahire ve İskenderiye ve âna tâbî‘ iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ’ifesinin umûr ve mesâlihlerin görmek için bir konsolos nasbına muhtâc olmağla kendü cinslerinden işbu râfî‘-i tevkî‘-i refî‘ü’ş-şân-ı Hâkânî kıdvetü a‘yâni’l-milleti’l-Mesîhiyye Covana Ferro nâm Venediklü konsolos nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ ve ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *bâzergânlarının umûruçün ta‘yîn eyledikleri konsolosları oturageldikleri iskelelerde oturub ve kendü cinslerinden olalar* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın Venedik cumhûru Devlet-i ‘Aliyye-i rûz-efzûnumun hulûskârları olub ve bu def‘a iltimâs eyledikleri Mısır Konsololuğu nasbının müsta‘mel olan ahkâm defterlerinden eğerçi kaydı olmayub ancak yerlerinde kalan ‘atîk emr-i şerîfin ve bazı ‘ahidnâme kuyûdâtının iktizâsına göre kadîmden Mısır’da dahi konsolosları olmak münfehim olmağla baylos-ı mûmâ ileyhın müteverrid ‘arzuâhâl ve takrîrâtına binâ’en ve ‘ahidnâme-i hümâyûnun mesâğına nazaran iltimâs üzere mesfûr Covana Ferro nâm Venediklü Mısır-ı Kahire ve İskenderiye ve tevâbî‘i iskelelerine konsolos nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı şerîf yazılmışdır. Fî 22 S sene 1158.

Mücebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı‘ olmağla tecdîd-i berât etmişdir. Evâhiri N sene 168.

Hâlik olmağla yerine Cirolamo Maresan nasb olunub yedine berât-ı ‘âlî verilmişdir. 29 N sene 176.

285: Konsolosluk

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Covana Donado *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuâhâl gönderüb cezîre-i Kıbrıs ve âna tâbî‘ iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ’ifesinin umûr ve mesâlihlerin görmek için konsolos olan Lebye Rakalo Kira nâm Venediklü mukaddemen ‘azl ve ref‘ olunub yerine kendü cinslerinden işbu râfî‘-i tevkî‘-i refî‘ü’ş-şân-ı Hâkânî kıdvetü a‘yâni’l-milleti’l-Mesîhiyye Cirolamo Moberigadi nâm Venediklü konsolos nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek

bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı şerîf yazılmışdır. Fî gurrei R sene 1158.

Mücebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Mesfûrun berâtı tecdîd olunub âher berât-ı şerîf verilmişdir. Fî 8 RA sene 1162.

[132]

286: Konsolosluk

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Andreyda da Leçe Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* sütte-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb Kıbrıs ve âna tâbi‘ iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ’ifesinin umûr ve mesâlihlerin görmek için cinslerinden işbu râfi‘-i tevkî‘-i refî‘ü’ş-şân-ı Hâkânî kıdvetü a’yâni’l-milleti’l-Mesîhiyye Cirolamo Brigadi nâm konsolosun yedine verilen berât-ı ‘âlîşânımda tevâbi‘i olan iskelelerin isimleri tasrîh olmadığından Yafa ve İskenderun iskelelerine âmed-şüd eden Venedik tüccârı gümrük alınagelen metâ‘dan ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince kotimo ta‘bîr konsoliyyat hakkını edâ etmeden vilâyetlerine gitmeleriyle gadr olunub tecdîd-i berâta muhtâc olmağla zikr olunan iskelelerin isimleri zamm ile ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ ve ‘ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca‘at olundukda *tüccâr tâ’ifesi Venediklü olsun ve gayri Devlet-i ‘Aliyyem ile dostluk üzere olanlardan her kim olur ise olsun Venedik gemilerine tahmîl edüb kendü hâllerinde Aya Marko bayrağıyla getürdükleri her nereden olur ise olsun gümrük alınagelen metâ‘dan bayloslarına ve konsoloslarına konsoliyyat ta‘bîr olunur kotimo hakkını vereler kimesne mâni‘ olmaya deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn ve baylos-ı mûmâ ileyhın iltimâsı mücebince nişân-ı ‘âlîşânım verilmek fermânım olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı ‘âlîşânım yazılmışdır. Fî 8 RA sene 1162.*

Mücebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Haleb konsolosluğu ilhâken tevcîh olunub müceddeden berât verilmişdir. Fî 18 RA sene 1167.

287: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Andreyda da Leçe Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sütte-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb hâlen Selanik'de Venedik konsolosu yanında berât-ı şerîfimle tercümân olan Aleksi Eftim Bogota ref' olunub yerine râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî İspandoni veled-i Nikola Kastrici konsolos-ı mezkûrun yanında tercümânlık hizmetinde olmak üzere nasb ve ta'yîn olunmağla mesfûrun ref'inden 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince ve olugeldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı şerîfim yazılmışdır. Fî 8 RA sene 1162.

Mücebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı' olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 27 CA sene 1168.

288: Konsolosluk

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Andreyda da Leçe Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sütte-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb cezîre-i Mora('da) vâkı' Moton ve âna tâbi' iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihini görmek için bâ-berât-ı 'âlîşân konsolos olan Corci Komeno nâm Venediklünün müddeti tamâm olub 'azl ve ref' ve yerine kendü cinslerinden râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Nikolo Kommano nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı 'âlîşân yazılmışdır. Fî 12 ZA sene 1162.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı' olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 9 ZA sene 1176.

289: Konsolosluk

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Andreyda da Leçe Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sütte-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb İnebahtı ve Narda ve Balyabadra ve ânlara tâbi' iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr

tâ'ifesinin umûr ve mesâlihine görmek için bâ-berât-ı 'âlîşân konsolos olan Covani Labo nâm Venediklünün müddeti tamâm olub 'azl ve ref' ve yerine kendü cinslerinden râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Konte Antarinyo Massala nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı 'âlîşân yazılmışdır. Fî 12 ZA sene 1162.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı' olmağla tevdîd-i berât etmişdir. 29 L sene 1168.

Müddeti tamâm olmağla 'azl ve yerine Covana Labo nâm Venediklü nasb olunub berât verilmişdir. 5 B sene 1174.

290: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Andreyo da Leçe Kavaliyer hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb medîne-i Haleb'de Venedik konsolosu yanında berât-ı şerîf ile tercümân olan Bartolomeyo veled-i Gasid hâlik olub tercümânlığı kimesneye verilmeyüb yeri hâlî kalduğundan yerine Kıbrıs'da Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Françesko veled-i Lafteri nasb ve ta'yîn olmağla hâlik-i mesfûrun mevcûd olan 'atîk berâtı kaleminde hıfz ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ ve mürd-i mesfûrun berâtını ibrâz etmekle Dîvân-ı hümâyûnda mahfûz olan ahkâm defterleri tettebbu' olundukda ibrâz eylediği berât 'atîk olduğundan [133] el-ân isti'mâl olunan defterlerde kaydı olmayub ve mürd-i mesfûrun yerine tercümân olmak üzere âher kimesneye berât verildiğinin dahi kaydı bulunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince nişân-ı hümâyûn verilmek bâbında sâdır olan fermân-ı 'âlî mücebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı 'âlîşân yazılmışdır. Fî 9 C sene 1164.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Ref'inden Haleb konsolosu yanında tercümân olmak üzere Gazar veled-i Mikel Katrameş'e berât verilmişdir. 26 Ş sene 1172.

291: Konsolosluk

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Andreyâ da Leçe Kavalîyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuââl gönderüb Selanik iskelesine sefineleriyle âmed-şüd eden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin rü'yet için berât-ı şerîfimle konsolos Dotor Demetriyo Foyran nâm konsolosun müddeti tamâm olmağla 'azl ve ref' olunub yerine kendü cinslerinden râfî'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı Hâkânî kıdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Petro Kon nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı 'âlîşân yazılmışdır. Fî gurrei ZA sene 1164.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Cülûs-ı hümayûn vâkı' olmağla tecdîd-i berât etmişdir.

Müddeti tamâm olmağla ref' ve yerine Konte Demetriyo Foyran nasb olunub berât-ı şerîf verilmişdir. Fî 8 S sene 170.

292: Konsolosluk

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Antonyo Diedo Kavalîyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuââl gönderüb İzmir iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfimle konsolos olan Nikolo Rozalim nâm Venediklünün müddeti tamâm olmağla 'azl ve ref' ve yerine kendü cinslerinden işbu râfî'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı Hâkânî kıdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Luka Kortaci nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı 'âlîşân yazılmışdır. 3 B sene 1165.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Cülûs-ı hümayûn vâkı' olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 11 M sene 171.

293: Konsolosluk-ı Kıbrıs ve Haleb ve tevâbi‘i

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Antonyo Diyedo Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl gönderüb Kıbrıs ve Yafa ve İskenderun iskelelerine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için kendü cinslerinden işbu râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî kıdvetü a‘yâni’l-milleti’l-Mesîhiyye Cirolamo Brigadi nâm Venediklü berât-ı şerîfimle konsolos olub lakin medîne-i Haleb’e dahi Venedik tüccârı gelüb gidüb umûrlarını rü’yet eder kimesne olmadığından tâcirlerinin umûru mu‘attal ve gadr olunduğundan mâ‘adâ ‘ahidnâme-i hümâyûnumda musarrah olan kotimo hakkı dahi zâyi‘ olmağla Haleb’de umûr-ı tüccârı rü’yet eder bir kimesnenin lüzûmu ancak başka bir kimesne nasb ve ta‘yîn olunmağa ( ) medîne-i Haleb konsolosluğu dahi Kıbrıs konsolosluğuna zamm ve ilhâk ile medîne-i Haleb’de ikâmet eylemek üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ ve ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *bâzergânlarının umûruçün ta‘yîn eyledikleri konsolosları oturageldikleri iskelelere oturub ve kendü cinslerinden olalar ve Venedik tüccârı kemâ-fi’l-evvel karadan ve deryâdan memâlik-i mahrûseme kendü hallerinde gelüb gidüb İstanbul ve İzmir ve Kıbrıs ve Trablusşam ve İskenderiye-i Mısır ve Haleb ve sâ‘ir iskelelere getürdükleri ve alub götürdükleri emti‘anın resm-i gümrüğün sâ‘ir müste‘men tâ‘ifesi gibi yüzde üç akçe verdiklerinden sonra ziyâde talebiyle ve âher vechile rencide olunmayalar ve tüccâr tâ‘ifesi Venediklü olsun ve gayri Devlet-i ‘Aliyyemle dostluk üzere olanlardan her kim olur ise olsun Venedik gemilerine tahmîl edüb kendü hallerinde Aya Marko bayrağıyla getürdükleri her nereden olur ise olsun gümrük alınagelen metâ‘dan bayloslarına ve konsoloslarına konsoliyat ta‘bîr olunur kotimo hakkını vereler kimesne mâni‘ olmaya deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ber-vech-i meşrûh ilhâkan berât-ı olunmak üzere tevcîh olunmak fermânım olmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince şürûtuyla berât-ı ‘âlîşân yazılmışdır. 18 RA sene 1167.*

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı‘ olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 2 M sene 171.

294: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Antonyo Diyedo Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl gönderüb Mora cezâresinde

Balyabadra iskelesinde mukîm Venedik konsolosu yanında berât-ı şerîfimle tercümân olan Papa Panayot veled-i Konomo veled-i Papa Erkiri hâlik olub yeri hâlî kalmağla mahlûlünden yerine râfî'-i tevkî'-i refî'ü'-ş-şân-ı Hâkânî Panya Todori veled-i Andreya Lemagra Selanik iskelesinde mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere [134] nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı 'âlîşân yazılmışdır. Fî 11 N sene 1167.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı' olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 11 N sene 168.

Tekrâr tecdîd-i berât eylemişdir. 26 RA sene 172.

295: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Antonyo Donado *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb taht-ı 'âlî-baht-ı 'Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vukû'u hasebiyle sene isnâ ve sittîn ve mi'e ve elf Rebî'ü'l-evvelinin sekizinci günü târihiyle Hüdâvendigâr-ı sâbık birâder ve el-ekberim merhûm Sultân Mahmud Han *tâbe serâhu* berâtıyla Selanik'de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olan râfî'-i tevkî'-i refî'ü'-ş-şân-ı Hâkânî İspandoni veled-i Nikola Kastrici nâm tercümânın berâtı temdîd olunmak bâbında 'inâyet ricâ etmeğin üzerinde olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere müceddeden nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 27 CA sene 1168.

'Atik berâtı hıfz olunmuşdur.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

296: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Antonyo Donado *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb taht-ı 'âlî-baht-ı 'Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı' olmağla 'umûmen tecdîd-i ahkâm ve berevât fermânım olmağın sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf Zi'l-hiccesinin evâhiri târihinden berü Hüdâvendigâr-ı sâbık karındaşım merhûm ve magfûrûn-penâh Sultân Mahmud Han *tâbe serâhu* berâtıyla Selanik'de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olan râfî'-i tevkî'-i

refî'ü'ş-şân-ı Hâkânî Yorgaki Nikola Viçi nâm tercümânın berâtı tecdîd olunmak bâbında 'inâyet ricâ etmeğin üzerinde olmağla 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere müceddeden nişân-ı hümayûn yazılmışdır. Fî 2 M sene 1168.

'Atik berâtı hıfz olunmuşdur.

Zabıtçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Ref'inden İzmir konsolosu yanında tercümân olmak üzere Leyonardo Menaksa'ya berât verilmişdir. Fî 15 Z sene 73.

297: Konsolosluk

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Antonyo Donado *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb taht-ı 'âlî-baht-ı 'Osmânî üzere cülûs-ı hümayûn-ı meymenet-makrûnum vâkı' olmağla 'umûmen tecdîd-i ahkâm ve berevât fermânım olmağın İzmir iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için sene hamse ve sittîn ve mi'e ve elf Recebinin üçüncü gününden berü Hüdâvendigâr-ı sâbık karındaşım merhûm-ı magfûrûn-penâh Sultân Mahmud Han *tâbe serâhu* berâtıyla kendü cinslerinden konsolos olan râfî'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı Hâkânî kıdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Luka Kortaci nâm Venediklü konsolosun berâtı tecdîd olunmak bâbında 'inâyet ricâ etmeğin üzerinde olmağla 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere müceddeden nişân-ı hümayûn yazılmışdır. 2 M sene 1168.

Zabıtçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Cülûs-ı hümayûn vâkı' olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 11 M sene 171.

Zabıtçün emr-i şerîf yazılmışdır.

298: Konsolosluk-ı Kıbrıs Haleb

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Antonyo Donado *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb taht-ı 'âlî-baht-ı 'Osmânî üzere cülûs-ı hümayûn-ı meymenet-makrûnum vâkı' olmağla 'umûmen tecdîd-i ahkâm ve berevât fermânım olmağın Kıbrıs ve Yafa ve İskenderun iskelelerine ve medîne-i Haleb'e Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için sene tis'a ve sittîn ve mi'e ve elf Rebî'ü'l-evvelinin onsekizinci günü târihiyle Hüdâvendigâr-ı sâbık karındaşım merhûm-ı magfûrûn-penâh Sultân Mahmud Han *tâbe serâhu* berâtıyla

kendü cinslerinden konsolos olan Cirolamo Brigadi nâm Venediklü konsolosun berâtı tecdîd olunmak bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere müceddeden nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. 2 M sene 168.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı ‘ olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 8 ZA sene 1171.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

299: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Antonyo Donado *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl gönderüb Mora cezâresinde Balyabadra iskelesinde mukîm Venedik konsolosu yanında bâ-berât-ı ‘âlîşân tercümân olan Golfeto Leyonido veled-i Androco nâm tercümân ‘alîl olub hıdmet-i lâzimesi mu‘attal kalmağla ref ve yerine oğlu râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Androco veled-i Golfeto Leyonido yine konsolos-ı mesfûrun yanında tercümân nasb ve ta‘yîn olunmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere yedine berât-ı ‘âlîşânım verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ref’inden ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere şürûtuyla berât-ı ‘âlîşân yazılmışdır. 14 Ş sene 1168.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı ‘ olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 19 M sene 172.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

(numarasız hüküm) Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Mûmâ ileyh ‘arzuhâl gönderüb cülûs-ı hümâyûnum vukû‘u hasebiyle Selanik’de Venedik konsolosu yanında tercümân olan Corci veled-i İstoyano’nun berâtı tecdîdin ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn olugeldiği üzere müceddeden nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. 20 N sene 168.

Muhdes olan tercümânlardan mesfûr hâlik veyâhûd terk-i hıdmet olundukda tercümânlığı âhere verilmemek üzere bâ-hatt-ı hümâyûn sâdır olan fermân-ı ‘âlî mücebince kaydına şerh verilmişdir. 7 S sene 1172.

[135]

300: Tercümânlık-ı Haleb

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Baylos-ı mûmâ ileyh ‘arzuhal gönderüb Haleb’e âmed-şüd eden Venedik tüccârının bey’ ü şirâları esnâsında tarafeynin lisânlarını tefhîm için tercümânın lüzûmu olduğuna binâ’en râfi’-i tevkî’-i refi’ü’ş-şân-ı Hâkânî Hana veled-i İlyas Seman medîne-i Haleb’de Venedik konsolosu yanında tercümân nasb olunub bî-berât olmağla yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince mesfûra müceddeden tercümânlık tevcîh ve şürûtuyla berâtı verilmek fermânım olmağın bu nişân-ı hümayûn şürûtuyla yazılmışdır. Fî 13 M sene 169.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Cülûs-ı hümayûn vâkı’ olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 3 N sene 1171.

Kırküç târîhinden sonra muhdes olan tercümânlarından olub mesfûr hâlik veyâhûd târik-i hîdmet olundukda tercümânlığı âhere verilmemek üzere bâ-hatt-ı hümayûn sâdır olan fermân-ı ‘âlî mücebince kaydına şerh verilmişdir. 7 S sene 1172.

301: Konsolosluk

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümayûn-ı sa‘âdet-makrûnum vâkı’ olmağla ‘umûmen tecdîd-i ahkâm ve berevât fermânım olmağın Selanik iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için sene erba’a ve sittîn ve mi’e ve elf Zi’l-ka’desinin gurresi târîhiyle Hüdâvendigâr-ı sâbık merhûm-ı magfûrûn-penâh karındaşım Sultân Mahmud Han *tâbe serâhu* berâtıyla kendü cinslerinden konsolos olan râfi’-i tevkî’-i refi’ü’ş-şân-ı Hâkânî Petro Kon nâm Venediklü konsolosunun berâtı tecdîd olunmak bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere müceddeden nişân-ı hümayûn yazılmışdır. Fî 4 RA sene 169.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Âhere verilmişdir.

302: Tercümânlık-ı Haleb

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Hâlen âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Venedik cumhûrunun büyükelçisi Antonyo Donado *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb elçi-i mûmâ ileyhın yanında bâ-berât-ı 'âlî tercümânlık hıdmetinde olan Kristoforo Ralli nâm tercümânın tercümânlığı âhere verilmek lâzım geldiğine binâ'en mesfûrun yerine hâlen medîne-i Haleb'de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere râfî'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı Hâkânî Abdala veled-i Tama Koras nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümayûn ve kaydı mücebince ref'inden mesfûra olugeldüğü üzere şürûtuyla nişân-ı hümayûn verilmiştir. 24 ZA sene 169.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Cülûs-ı hümayûn vâkı' olmağla tecdîd olunmuşdur. 3 N sene 1171.

303: Konsolosluk-ı Selanik

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm büyükelçisi Antonyo Donado südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Selanik iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfimle konsolos olan Petro Kon nâm Venediklünün müddeti tamâm olub 'azl ve ref' ve yerine kendü cinslerinden râfî' Konte Demetriyo Fobran nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümayûn ve olugeldiği üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin ref'inden 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere vech-i meşrûh üzere şürûtuyla nişân-ı hümayûn verilmiştir. 12 S sene 170.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır. Cülûs-ı hümayûn vâkı' olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 24 L sene 171.

304: Tercümânlık-ı Kıbrıs

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik elçisi 'arzuhal gönderüb taht-ı 'âlî-baht-ı 'Osmânî üzere cülûs-ı hümayûn-ı meymenet-makrûnum vâkı' olmağla 'umûmen tecdîd-i ahkâm ve berevât fermânım olmağın sene ihdâ ve sittîn ve mi'e ve elf Saferinin onbirinci günü târîhiyle Hüdâvendigâr-ı sâbık

karındaşım merhûm Sultân Mahmud Han *tâbe serâhu* berâtıyla Kıbrıs konsolosu yanında tercümân olan râfî‘ Françoisko Biretti nâm tercümânın berâtı tecdîd olunmak bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince şürûtuyla müceddeden nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 12 R sene 170.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Tecdîd-i berât etmişdir. 19 S sene 175.

305: Konsolosluk-ı İzmir

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik baylosu Françoisko Foskari sütte-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnum vâkı‘ olmağla ‘umûmen tecdîd-i ahkâm ve berevât fermânım olmağın İzmir iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için sene semân ve sittîn ve mi’e ve elf Cemâziye’l-âhîrinin ikinci gününden berü Hüdâvendigâr-ı sâbık ‘ammzâdem merhûm-ı magfûrûn-penâh Sultân Osman Han *tâbe serâhu* berâtıyla kendü cinslerinden konsolos olan râfî‘-i tevkî‘-i refî‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Luka Kortaci nâm Venediklü konsolosun berâtı tecdîd olunmak bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere müceddeden nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 11 M sene 171.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Tecdîd-i berât etmişdir. Fî 3 C sene 188.

306: Konsolosluk-ı Selanik

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Françoisko Foskari *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* sütte-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnum vâkı‘ olmağla ‘umûmen tecdîd-i ahkâm ve berevât fermânım olmağın Selanik iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için sene tis’in ve mi’e ve elf Saferinin sekizinci gününden berü Hüdâvendigâr-ı sâbık ‘ammzâdem merhûm-ı magfûrûn-penâh Sultân Osman Han *tâbe serâhu* berâtıyla kendü cinslerinden konsolos olan râfî‘-i tevkî‘-i refî‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Konte Demetriyo Foyran nâm Venediklü konsolosun berâtı tecdîd olunmak bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere müceddeden bu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. 24 L sene 171.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Müddeti tamâm olmağla ref'inden âhere verilmişdir. 1 B sene 175.

307: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Mûmâ ileyh 'arzuhâl gönderüb cülûs-ı hümâyûnum vukû'u hasebiyle medîne-i Haleb'de Venedik konsolosu yanında tercümân olan Hana veled-i İlyas Seman'ın berâtı tecdîdin ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere müceddeden nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. 3 N sene 171.

308: Tercümân-ı Haleb

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Mûmâ ileyh 'arzuhâl gönderüb cülûs-ı hümâyûnum vukuu hasebiyle medîne-i Haleb'de Venedik konsolosu yanında tercümân olan Abdala veled-i Tama Koras'ın berâtı tecdîdin ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere müceddeden nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. 3 N sene 171.

Âhere verildi. 12 M sene 196.

Mesfûr hâlik olmağla yerine Hana veled-i Diyeb nasb olunmuşdur. 7 N sene 1173.

[136]

309: Konsolos-ı İnebahtı

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Françesko Foskari *hutimet* 'avâkıbuhu südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb cülûs-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnum vâkı' olmağla İnebahtı ve Narda ve Balyabadra ve ânlarla tâbi' iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için sene semân ve sittîn ve mi'e ve elf Şevvalinin yirmidokuzuncu günü târîhiyle Hüdâvendigâr-ı sâbık 'ammzâdem merhûm ve magfûr-un-penâh Sultân Osman Han *tâbe serâhu* berâtıyla kendü cinslerinden konsolos olan râfi'-i tevkî'-i refi'ü'ş-şân-ı Hâkânî Konte Anastazyo Massala nâm konsolosun berâtı tecdîd olunmak bâbında 'inâyet (ricâ) etmeğin üzerinde olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere müceddeden nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 9 Z sene 1171.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

310: Tercümânlık-ı Selanik

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Françesko Foskari *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb cülûs-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnum vâkı' olmağla sene semân ve tis'in ve mi'e ve elf Şabanının ondokuzuncu günü târihiyle Hüdâvendigâr-ı sâbık 'ammzâdem merhûm-ı mağfûrûn-penâh Sultân Osman Han *tâbe serâhu* berâtıyla Selanik'de Venedik konsolosu yanında tercümân olan râfi'-i tevkî'-i refî'ü'-şân-ı Hâkânî Hacı Nikola Hacı Yorgi Girani nâm tercümânın berâtı tecdîd olunmak bâbında 'inâyet ricâ etmeğın üzerinde olmağla 'ahidnâme-i hümayûn mücebince ve olugeldiği üzere müceddeden nişân-ı hümayûn yazılmışdır. Fî 9 Z sene 1171.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Hâlik olmağla yerine Kıbrıs'da Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere Piyeri veled-i Petro korla'ya yazılmışdır. 19 S sene 175.

311: Konsolosluk-ı Kıbrıs ve Haleb ve tevâbi'i

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Mûmâ ileyh 'arzuhâl gönderüb cülûs-ı hümayûnum vâkı' olmağla 'umûmen tecdîd-i ahkâm ve berevât fermânım olmağın Kıbrıs ve Yafa ve İskenderun iskelelerine ve medîne-i Haleb'e Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için sene semân ve sittîn ve mi'e ve elf Cumâde'l-uhrâsının ikinci gününden berü Hüdâvendigâr-ı sâbık 'ammzâdem merhûm ve mağfûrûn-penâh Sultân Osman Han *tâbe serâhu* berâtıyla kendü cinslerinden konsolos olan râfi'-i tevkî' Cirolamo Brigadi nâm konsolosun berâtı tecdîdin ricâ etmeğın üzerinde olmağla 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere müceddeden nişân-ı hümayûn yazılmışdır. 8 ZA sene 171.

'Azl ve ref' olunmağla yerine Bernardo Kabrara'ya berât verilmişdir. 9 M sene 179.

312: Tercümânlık-ı Haleb

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik baylosu 'arzuhâl gönderüb Selanik'de mukîm Venedik konsolosu yanında berât-ı şerîfimle tercümân olan Laskari Griçi Berniko nâm tercümân 'alîl olub hıdmet-i lâzimesi mu'attal kalmağla yerine râfi' Gazari veled-i Abd Bayoçe hâlen Haleb'de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümayûn mücebince

olugeldüğü üzere berât-ı şerîfîm verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince terk-i hıdmetinden mesfûra olugeldüğü üzere nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. 26 RA sene 172.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Mesfûr hâlik olmağla yerine Petra veled-i Nesim Ades İnetti tercümân nasb olunmuşdur. Fî gurrei CA sene 185.

313: Tercümânlık-ı Selanik

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Baylos-ı mûmâ ileyh ‘arzuhâl gönderüb cülûs-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnum vukû‘u hasebiyle Hüdâvendigâr-ı sâbık ‘ammzâdem merhûm ve magfûrûn-penâh Sultân Osman Han *tâbe serâhu* berâtıyla Selanik iskelesinde mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olan râfi‘-i Hâkânî Todori veled-i Andreya Lafra nâm tercümânın berâtı tecdîd olunmak bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 26 RA sene 172.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Hâlik olmağla mahlûlünden Balyabadra konsolosu yanında tercümân olmak üzere Andreya Mobolo ‘ya berât verilmişdir. 27 S sene 178.

‘Atik berâtı zâyi‘ olmağla zuhûr eder ise i‘tibâr olunmamak üzere bâ-fermân-ı ‘âlî şerh verilmişdir. 12 L sene 178.

314: Tercümânlık-ı Balyabadra

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Baylos-ı mûmâ ileyh ‘arzuhâl gönderüb cülûs-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnum vukû‘u hasebiyle Hüdâvendigâr-ı sâbık ‘ammzâdem merhûm-ı mağfûrûn-penâh Sultan Osman Han *tâbe serâhu* berâtıyla Mora cezîresinde Balyabadra iskelesinde mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olan râfi‘-i tevkî‘ Androco veled-i Leyonido nâm tercümânın berâtı tecdîd olunmak bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. 19 M sene 1172.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Mesfûr hâlik olmağla yerine Haleb ‘de Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere Yasef veled-i Anton Arton tercümân nasb olunmuşdur. Fî 2 S sene 1190.

315: Tercümânlık-ı Haleb

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Baylos-ı mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb cezîre-i Kıbrıs'da Venedik konsolosu yanında bâ-berât-ı 'âlî tercümân olan Françesko veled-i Lafteri 'alil ve ihtiyâr ve hıdmet-i lâzimesi mu'attal kalmağla ref' ve yerine medîne-i Haleb'de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Hazar veled-i Mikel Katrameş nasb ve ta'yîn olunub mesfûrun ref'inden yedine berât-ı 'âlîşânım verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümayûn mücebince ref'inden şürûtuyla olugeldiği üzere berât-ı 'âlîşân yazılmışdır. 26 Ş sene 1172.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır. Tecdîd-i berât etmişdir.

Hâlik olmağla yine Haleb'de mukîm Venedik konsolosu yanına Aron veled-i Nesim İnetti âdemîye verilmişdir. 28 R sene 179.

[137]

316: Tercümânlık-ı İzmir

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm elçisi Françesko Foskari *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Selanik'de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olan Yorgaki Nikola Viçi 'alil olmağla ref' ve yerine medîne-i İzmir'de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Leyonardo Menaksa nasb olunub berât-ı 'âlîşânım verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin ref'inden 'ahidnâme-i hümayûn ve kaydı mücebince olugeldüğü üzere nişân-ı hümayûn yazılmışdır. 15 R sene 1173.

Mücebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır. 'Atik berâtı hıfz olunmuşdur..

Hâlik olmağla yerine yine konsolos yanında tercümân olmak üzere Nibrello veled-i Zafesa'ya verilmişdir. 3 RA sene 180.

317: Tercümânlık-ı Haleb

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm elçisi Françesko Foskari *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb medîne-i Haleb'de mukîm Venedik konsolosu yanında berât-ı şerîf ile tercümân olan Abdala veled-i Tama Koras

hâlik olmağla yerine yine konsolos-ı mesfûrun yanında tercümân olmak üzere râfî'-i tevkî'-i refî'ü'-ş-şân-ı Hâkânî Hana veled-i Diyebe nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. 7 N sene 1173.

Mücebince zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı' olmağla tecdîd-i berât etmişdir. Fî 3 C sene 188.

Âhere verilmişdir. 12 M sene 191.

318: Konsolosluk-ı İnebahtı ve tevâbi'i

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm elçisi kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Françesko Foskari *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb İnebahtı ve Narda ve Balyabadra ve ânlara tâbi' iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfimle konsolos olan Konte Anastazyo Massala nâm Venediklü konsolosun müddeti tamâm olub 'azl ve ref' ve yerine kendü cinslerinden râfî' Covana Labo nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince şürûtuyla nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 5 B sene 174.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Müddeti tamâm olmağla 'azl olunub yerine kendü cinslerinden âheri nasb olunmuşdur. 11 B sene 180.

319: Tercümânlık-ı Selanik

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm elçisi Françesko Foskari *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb taht-ı 'âlî-baht-ı 'Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnum vâkı' olmağla 'umûmen tecdîd-i ahkâm ve berevât fermânım olmağın sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf Zi'l-hiccesinin evâ'ili târihiyle Hüdâvendigâr-ı sâbık 'ammzâdem merhûm-ı magfûr-un-penâh Sultân Mahmud Han *tâbe serâhu* berâtıyla Selanik'de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olan râfî'-i tevkî'-i refî'ü'-ş-şân-ı Hâkânî Manolaki Hacı Dekano nam tercümânın berâtı tecdîd olunmak bâbında

‘inâyet ricâ etmeğin üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere müceddeden nişân-ı hümâyûn-ı izzet-makrûnum verdüm ve buyurdum ki. Fî 22 B sene 1174.

Mücebince zâbtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Halik olmağla mahlûlünden Haleb’de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere İsak veled-i Yozeb Şadon’a verilmişdir. 23 CA sene 178.

320: Konsolosluk-ı Draç

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm elçisi Françesko Foskari *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhal gönderüb Draç ve tevâbi‘i iskelelerine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ’ifesinin umûr ve mesâlihlerin görmek için konsolos olan Françesko Kommano ref’ olunmağla yerine Venediklûden Konte Antonyo Portolovik nâm konsolos nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn (mücebince) olugeldüğü üzere şürûtuyla işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 3 Ş sene 1174.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Müddeti tamâm olub ‘azl olunmağla âhere verilmişdir. 24 RA sene 180.

321: Tercümânlık-ı Selanik

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm elçisi Françesko Foskari *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb cülûs-ı hümâyûn vukû‘u hasebiyle Hüdâvendigâr-ı sâbık ‘ammzâdem merhûm-ı magfûrûn-penâh Sultân Osman Han *tâbe serâhu* berâtıyla Selanik’de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olan işbu râfi‘ Corci veled-i İstoyano nâm tercümânın berâtı tecdîd olunmak bâbında istid‘â-yı ‘inâyet etmeğin üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn ve olugeldüğü üzere şürûtuyla işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 27 Z sene 1174.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Kırküç târihinden sonra muhdes olan tercümânlardandır. Kayd-ı ‘atîkinde şerhi vardır.

Tercümân-ı mesfûr mürd olduğu baylos ‘arzuhalıyla inhâ olunub ve nizâm-ı cedîde dâhil olmağla âhere verilmek üzere bâ-fermân-ı ‘âlî kaydına şerh verilmişdir. 28 S sene 178.

322: Tercümânlık-ı Kıbrıs

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm elçisi Françesko Foscari ‘arzuhal gönderüb cülûs-ı hümayûn-ı meymenet-makrûnum vukû‘u hasebiyle Hüdâvendigâr-ı sâbık ‘ammzâdem merhûm Sultân Osman Han *tâbe serâhu* zamânıyla Kıbrıs cezâresinde mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olan râfi‘ Françesko Biretti nâm tercümânın yedinde olan berâtı tecdîd olunmak bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldüğü üzere işbu nişân-ı hümayûn-ı ‘izzet-makrûnum yazılmışdır. 19 S sene 175.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Tecdîd-i berât etmişdir. 22 N sene 188.

323: Tercümânlık-ı Kıbrıs

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik elçisi Françesko Foscari *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* ‘arzuhal gönderüb Selanik’de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olan Hacı Nikola Hacı Yorgi Girani hâlik olub tercümânlığı mahlûl olmağla yerine cezâre-i Kıbrıs’da mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere râfi‘ Piyeri veled-i Petro Korla tercümân nasb ve ta‘yîn olunub yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin mesfûrun mahlûlünden ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince işbu nişân-ı hümayûn yazılmışdır. 19 S sene 1175.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

[138]

324: Konsolosluk-ı Selanik

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Petro Koror Kavaliyer südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb Selanik iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için konsolos olan Konte Demetriyo Foyran nâm konsolosun müddeti tamâm olmağla ‘azl ve ref‘ ve yerine kendü cinslerinden râfi‘ Dotor Petro Kon nâm Venediklü konsolos nasb ve ta‘yîn olmağla ‘ahidnâme-i hümayûn ve olugeldiği üzere berât-ı ‘alışân verilmişdir. 10 B sene 1175.

Cülûs-ı hümayûn vâkı‘ olmağla tecdîd-i berât etmişdir.

325: Konsolosluk-ı Mısır

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik baylosu ‘arzuhâl gönderüb Mısır-ı Kahire ve İskenderiye ve âna tâbi‘ iskelelere âmed-şüd eden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin rü’yet için konsolos olan Covana Ferro nâm konsolos hâlik olub konsolosluğu mahlûl olmağla yerine râfi‘ Cirolamo Maresan nâm Venediklü konsolos nasb ve ta’yîn olunmağla ‘ahidnâme-i hümayûn ve olugeldüğü (üzere) yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümayûn ve olugeldüğü üzere yedine berât-ı ‘âlîşân yazılmışdır. Fî 2 N sene 176.

‘Azl ve İskenderiye-i Mısır’da konsolos olmak üzere İstefano Çifvik kendü cinslerinden konsolos nasb olunmuşdur. Fî 29 Ş sene 192.

326: Konsolosluk-ı Moton

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik baylosu ‘arzuhâl gönderüb cülûs-ı hümayûnum vukû‘u hasebiyle ‘umûmen tecdîd-i berât fermânım olmağın sene isnâ ve sittîn ve mi’e ve elf Zi’l-ka‘desinin onikinci günü târihiyle Hüdâvendigâr-ı sâbık ‘ammzâdem merhûm-ı mağfûrûn-penâh Sultân Mahmud Han *tâbe serâhu* berâtıyla Mora’da vâkı‘ Moton ve âna tâbi‘ iskelelere Venedik bayrağı altında gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlin görmek için konsolos olan râfi‘ Nikolo Kommano nâm konsolosun berâtı tecdîd olunmak bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümayûn ve olugeldüğü üzere işbu nişân-ı hümayûn verilmişdir. Fî 9 ZA sene 176.

Hâlik olmağla kendü cinslerinden âheri nasb olunmuşdur. Fî 8 R sene 196.

327: Tercümânlık-ı Balyabadra

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik baylosu ‘arzuhâl gönderüb Selanik’de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olan Todori veled-i Andreyâ Lafra hâlik olub tercümânlığı mahlûl olmağla mahlûlünden Mora cezâiresinde vâkı‘ Balyabadra iskelesinde mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere râfi‘ Aleksandrin Adamo Polo tercümân nasb ve ta’yîn olunmağla ‘ahidnâme-i hümayûn ve olugeldüğü üzere yedine nişân-ı hümayûn verilmişdir. 27 S sene 178.

Zabtıçün berât verilmişdir. Fî 21 M sene 190.

328: Tercümânlık-ı Haleb

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik baylosu Petro Koror Kavaliyer südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Selanik'de mukîm Venedik konsolosu yanında berât-ı 'âlîşân ile tercümân olan Hacı Manolaki Dokano hâlik olub tercümânlığı mahlûl olmağla yerine Haleb'de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere râfi' İsak veled-i Yozeb Şadon tercümân nasb ve ta'yîn olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn ve olugeldüğü üzere yedine işbu nişân-ı hümâyûn verilmiştir. Fî 23 CA sene 1178.

Tecdîd olunmuşdur. 3 C sene 188.

Mesfûr hâlik olmağla yerine Abdala veled-i Nesim Ades İnetti tercümân nasb olunmuşdur. Fî gurrei 185.

329: Tercümânlık-ı Haleb

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik baylosu 'arzuhal gönderüb medîne-i Haleb'de mukîm Venedik konsolosu yanında berât-ı 'âlîşânımla tercümân olan Gandari veled-i Mikel Katrameş hâlik olub yeri hâlî ve hıdmet-i lâzimesi mu'attal olmağla yerine râfi' Aron veled-i Nesim İnetti Admi tercümân nasb olunub yedine berât-ı 'âlîşânım verilmek bâbında istid'â-yı 'inâyet eylemeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince mahlûlünden şürûtuyla olugeldüğü üzere berât yazılmışdır. Fî 2 R sene 179.

Berâtı tecdîd eylemişdir. Fî 3 C sene 188.

330: Konsolosluk-ı Kıbrıs, Haleb

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik baylosu 'arzuhal gönderüb Kıbrıs ve Yafa ve İskenderun iskelelerine ve medîne-i Haleb'e Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için bâ-berât-ı 'âlî konsolos olan Cirolamo Brigadi nâm konsolosun müddeti tamâm olub 'azl ve ref' olunmağla yerine Venediklünün umûrlarını rü'yet için kendü cinslerinden Bernardo Kabrara nâm Venediklü konsolos nasb olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn ve olugeldüğü üzere yedine işbu nişân-ı hümâyûn verilmiştir. 9 M sene 1179.

Tecdîd-i berât etmişdir. 3 C sene 188.

Konsolos-ı mersum Kıbrıs'da ikâmet edüb Haleb'de olan vekîli dahi gereği gibi mesâlih-i tüccârî rü'yet edemediğine binâ'en Haleb ve Yafa ve İskenderun Kıbrıs konsolosluğundan üzerine ve Kıbrıs'da konsolos vekîli olan kendü cinslerinden Domeniko Serboli nâm Venediklü Haleb'e asâleten konsolos nasb olunmuşdur. Fî 22 CA sene 185.

331: Konsolosluk-ı Draç

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Baylos 'arzuhâl gönderüb Draç ve tevâbi'i iskelelerinde Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin Bodelolovik nâm konsolosun müddeti tamâm olub ref olunmağla yerine Venedikluden Ludoviko Andreyta Fontan veled-i Pihero konsolos nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince işbu nişân-ı hümâyûn verilmişdir. 24 RA sene 1180.

Mesfûrun müddeti tamâm olmağla 'azl ve yerine Alfonso Petso nâm Venediklü konsolos nasb olunmuşdur. Fî gurrei CA sene 185.

[139]

332: Konsolosluk-ı İnebahtı ve Narda ve Balyabadra

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik baylosu 'arzuhâl gönderüb İnebahtı ve Narda ve Balyabadra ve ânlara tâbi' iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfimle konsolos olan Covana Labo nâm Venediklü konsolosun müddeti tamâm olub 'azl ve ref yerine kendü cinslerinden râfi' Konte Covana Massala konsolos nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtuyla nişân-ı hümâyûn verilmişdir. 11 B sene 180.

Konte Ancelo Rozalim'e verilmişdir. 19 ZA sene 186.

333: Tercümân-ı İzmir

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik baylosu ‘arzuhal gönderüb İzmir’de mukîm Venedik konsolosu yanında bâ-berât-ı ‘âlî tercümân olan Leyonardo Menaksa nâm tercümân hâlik olub tercümânlığı mahlûl olmağla yerine yine konsolos-ı mesfûrun yanında tercümân olmak üzere râfî‘-i tevkî‘-i refî‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Bizello veled-i Leyonardo Sakkasa tercümân nasb ve ta‘yîn olunub yedine berât-ı ‘âlîşânım verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğın ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere nişân-ı hümâyûn verilmişdir. 3 ZA sene 180.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı‘ olmağla tevdîd-i berât etmişdir. Fî 3 C sene 188.

334: Tercümânlık hıdmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hıdmetkârları harâc ve ‘avâriz ve kassâbiye akçesi ve sâ‘ir rüsûm ve tekâlîf-i ‘örfiyye teklîfi ile rencîde olunmaya ve *kul ve câriye istihdâm edermişsin* deyu kimesne harâc ve rüsûm taleb eylemeye ve melbûsât ve mefrûşât ve me‘kûlât ve meşrûbâtına kimesne dahl ve ta‘arruz eylemeyüb kadîmden olugeldiği üzere ‘afv olunub ve rüsûm-ı gümrük ve bâc taleb olunmaya ve evine ‘askerîden konak konulmağla rencîde olunmaya ve kendü bağından hâsıl olan şireden olugeldiği üzere fuçı akçesi taleb olunmayub kendüsü ve evlâdı ve tasarrufunda olan câriyeleri harâc ve kassâb akçesinden ve bu def‘a fermânım olduğı vechile îrâd olmak üzere mezbûrların yedlerinde bulunan hâne-i ‘avârizâ bağı emlâk ve arâzîden ve kezalik sonradan iştirâ eyledikleri emlâk ve arâzîden mâ‘adâ sâkin oldukları menzilleri ve kadîmden menzilleri evvel hakkı olan bağı ve bağçenin ‘avâriz ve tekâlîf-i ‘örfiyyesinin cümlesinden mu‘âf ve müsellemler olub ve mezbûrlar ile her kimin da‘vâsı olur ise ellerinde olan ‘ahidnâme-i hümâyûnum mücebince dört bin akçeden ziyâde da‘vâ olunduğı hâlde da‘vâları sâ‘ir mahalde istimâ‘ ve fasl olunmayub âsitâne-i sa‘âdetime havâle oluna. Ve mezbûr tercümân ba‘zı zamânda bir yere gitmek istedikde gidişde ve gelişde ve karada ve deryâda menâzil ve merâhilde kendüye ve esvâb ve davarına ve emvâl ve erzâk ve yanında olan âdemlerine ulakdan ve ulak akçesinden ve gayri cânibden kimesne dahl ve ta‘arruz eylemeyüb ve her kanda dâhil olur ise zâd ü zevâde ve sâ‘ir zâhiresin narh-ı rûzî üzere akçesiyle aldıkda bir ferd ta‘allül ve nizâ‘ eylemeye ve muhavif ve muhâtara olan yerlerde başına ak sarınub ve kılıç ve ok ve yay ve mehmûz ve sâ‘ir âlât-ı harb götürdükde kadılar ve beylerbeyiler ve gayriden bir ferd rencîde ve remîde eylemeyüb ‘ahidnâme-i hümâyûn ve olugeldiği üzere himâyet ve sıyânet olunub ânın gibi ta‘addî ve tecâvüz üzere olanlar men‘ ü def‘ olunub dâ‘imâ işbu nişân-ı hümâyûnumun münîfî ile ‘amel olunub hilâfına rızâ ve cevâz göstermeye deyu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 13 CA sene 181.

Fî-mâ-ba'd verilecek tercümânlık berâtları bu vechile tahrîr ve der-kenâr olunmak iktizâ eyledikte dahi şürût-ı mezkûre derciyle der-kenâr olunmak bâbında sâdır olan fermân-ı 'âlî mücebince işbu sûret-i kayd ve asl-i fermân-ı 'âlî yüzseksenbir senesi Cumâde'l-evvelinin mühimme tobrasında hıfz olunmuştur. 13 CA sene 181.

335: Tercümân-ı Haleb

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Baylos-ı mumâ ileyh ordu-yı hümâyûna mühürlü 'arzuhal gönderüb medîne-i Haleb'de mukîm Venedik konsolosu yanında bâ-berât-ı 'âlîşân tercümân olan Gazari veled-i Abd Bayoce hâlik olub tercümânlığı mahlûl ve hıdmet-i lâzimesi mu'attal kalmağla yerine râfi'-i ( ) Hâkânî Yeşua veled-i Nesim Ades tercümân nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere nişân-ı hümâyûn verilmiştir. Fî gurrei CA sene 185.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

'Atik berâtı rikâb-ı hümâyûnda kalemde hıfz olunmuştur.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı' olmağla tecdîd-i berât etmiştir. Fî 3 C sene 188.

336: Konsolosluğ-ı Draç

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Baylos-ı mûmâ ileyh ordu-yı hümâyûnuma mühürlü 'arzuhal gönderüb Draç ve tevâbi'i iskelelerinde Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccâr tâ'ifesinin umûr ve mesâlihlerin görmek için bâ-berât-ı 'âlîşân konsolos olan Venediklûden Ludoviko Andreyta Fontan veled-i Piyero nâm konsolosun müddeti tamâm olub ref' olunmağla kendü cinslerinden yerine râfi'-i Hâkânî Alfonso Petso nâm Venediklûnün nasb ü ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî gurrei B sene 85.

Zabtıçün emr yazılmışdır.

Ref'inden âhere verilmiştir. Fî 3 CA sene 196.

[140]

337: Tercümân-ı Haleb

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Baylos-ı mûmâ ileyh mühürlü ‘arzuhâl gönderüb medîne-i Haleb’de mukîm Venedik konsolosu yanında bâ-berât-ı ‘âlîşân tercümân olan İsak veled-i Boris Şaron hâlik olub tercümânlığı mahlûl ve hıdmet-i lâzimesi mu‘attal kalmağla yerine râfi‘-i ( ) Hâkânî Abdala veled-i Nesim Ades İnetti tercümân nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere yerine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî gurrei CA sene 185.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

‘Atık berâtı rikâb-ı hümâyûnda kalemde hıfz olunmuşdur.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı‘ olmağla tecdîd-i berât etmişdir. Fî 3 C sene 188.

338: Konsolosluğ-ı Haleb

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik baylosu ordu-yı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Kıbrıs ve Yafa ve İskenderun iskelelerine ve medîne-i Haleb’e Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin rü’yet için kendü cinslerinden bâ-berât-ı ‘âlîşân konsolos nasb olunan Gerarde Kabrara nâm Venediklü cezîre-i Kıbrıs’da ikâmet edüb medîne-i Haleb’de olan tâcirlerinin vâkı‘ olan umûrları temşiyeti zımnında konsolos-ı merkûmun her bâr Kıbrıs’dan Haleb’e zehreb ve iyâbı müte‘assir ve Haleb’de olan vekîli dahi gereği gibi mesâlih-i tüccârı rü’yet edemediğinden umûrları mu‘attal olub asâleten bir konsolos nasbına muhtâc olmağla medîne-i Haleb ve Yafa ve İskenderun Kıbrıs konsolosluğundan ifrâz ve hâlen Kıbrıs’da olan vekîli râfi‘-i ( ) Hâkânî Domeniko Serboli nâm Venediklü asâleten konsolos nasb olunmak üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ ve ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *bâzergânlarının umûruçün ta‘yîn eyledikleri konsolosları oturageldikleri iskelede oturub ve kendü cinslerinden olalar ve memâlik-i mahrûsemde vâkı‘ iskelelerde olan konsolosların tebdil edüb yerlerine ol hıdmetin ‘uhdesinden gelür âdemler ta‘yîn edüb gönderdikde kimesne mâni‘ olmaya* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu ve olugeldüğü üzere ifrâz olunmak için işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 22 CA sene 185.

Cülûs-ı hümâyûn vâkı‘ olmağla tecdîd-i berât etmişdir. 22 N sene 188.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Venedik baylosu ordu-yı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhal gönderüb Kıbrıs cezâresinde mukîm Venedik konsolosu yanında berâtla tercümân olan Françesko Libretti nâm tercümân hâlik olub tercümânlığı mahlûl olmağla yerine konsolos-ı merkûmun yanında tercümân olmak üzere râfi‘ Hacı İstefan veled-i Vareş tercümân nasb ve ta‘yîn olunub yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu ve olugeldiği üzere şürûtuyla nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 2 N sene 1187.

Merkûm Hacı İstefan veled-i Vareş hâlik olub mahlûlünden âhere verilmişdir. 19 M sene 194.

339: Konsolosluk-ı İnebahtı ve Narda ve Balyabadra

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye Paolo Riner¹⁷⁶ *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* meştâ-yı Şumnu’da Dîvân-ı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhal gönderüb İnebahtı ve Narda ve Balyabadra ve ânlara tâbi‘ iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfimle konsolos olan Konte Ciranda Messala nâm Venediklünün müddeti tamâm olmağla ‘azl ve ref‘ ve yerine kendü cinslerinden râfi‘ Konte Ancelo Rozalim nâm Venediklü konsolos nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere işbu nişân-ı hümâyûn verilmişdir. 19 ZA sene 186.

‘Azl olunub yerine âheri olmuşdur. Fî 5 ZA sene 1208.

340: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı‘ olub ‘umûmen tevdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye Kavalier Boboriz *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* mahrûse-i Edirne’de Dîvân-ı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhal gönderüb medîne-i Haleb’de mukîm Venedik konsolosu yanında sene tis‘a ve seb‘în ve mi’e ve elf Rebî’ü’l-âhirinin yirmisekizinci günü târîhiyle ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla tercümân olan râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Aron veled-i Nesim ‘aynı ademi nâm tercümânın berâtı tevdîd olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden işbu nişân-ı

¹⁷⁶ Metinde ورنير şeklinde yazılmıştır.

hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnum verdüm ve buyurdum ki mesfûr Aron veled-i Nesim ‘aynı ademi konsolos-ı merkûmun yanında kemâ-fi’s-sâbık tercümânlık olmak üzere şürûtuyla nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 3 C sene 188.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

341: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı‘ olub ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye Kavaliyer P(a)olo Riner *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* mahrûse-i Edirne’de Dîvân-ı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhâl gönderüb medîne-i Haleb’de mukîm Venedik konsolosu yanında sene selâse ve seb‘în ve mi’e ve elf Ramazanının yedinci günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla tercümân olan râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Hana veled-i Diyebe nâm tercümânın berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğın üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden işbu nişân-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnu verdüm ve buyurdum ki mesfûr Hana veled-i Diyebe konsolos-ı merkumun yanında kemâ-fi’s-sâbık tercümânlık olmak üzere şürûtuyla nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 3 C sene 188.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Hâlik olmağla yerine konsolos yanında tercümân olmak üzere Mihail veled-i Diler’e verilmişdir. Fî 12 M sene 196.

342: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı‘ olub ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye Kavaliyer Paolo Riner *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* mahrûse-i Edirne’de Dîvân-ı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhâl gönderüb medîne-i Haleb’de mukîm Venedik konsolosu yanında sene hamse ve semânîn ve mi’e ve elf Cumâde’l-ülâsının guresi târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla tercümân olan râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Abdala veled-i Nesim Ades İnetti nâm tercümânın berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîfim [141] verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğın üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden işbu nişân-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnu verdüm ve

buyurdum ki mesfûr Abdala veled-i Nesim Ades İnetti konsolos-ı merkûmun yanında kemâfi's-sâbık tercümânlık olmak üzere şürûtuyla nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 3 C sene 188.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Tecdîd eylemişdir. Fî 3 CA sene 208.

343: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı 'âlî-baht-ı 'Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı' olub 'umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Kavalier P(a)olo Riner *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* mahrûse-i Edirne'de Dîvân-ı hümâyûnuma mühürlü 'arzuhal gönderüb medîne-i Haleb'de mukîm Venedik konsolosu yanında sene hamse ve semânîn ve mi'e ve elf Cumade'l-evvelinin gurre-i târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla tercümân olan râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Yeşua veled-i Nesim Ades İnetti nâm tercümânın berâtı tecdîd olunub 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın üzerinde olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden işbu nişân-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnu verdüm ve buyurdum ki mesfûr Yeşua veled-i Nesim Ades İnetti konsolos-ı merkûmun yanında kemâfi's-sâbık tercümânlık olmak üzere şürûtuyla nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 3 C sene 188.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Tecdîd eylemişdir. Fî 3 CA sene 208.

344: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı 'âlî-baht-ı 'Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı' olub 'umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Kavalier Polo Riner *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* mahrûse-i Edirne'de Dîvân-ı hümâyûnuma mühürlü 'arzuhal gönderüb medîne-i İzmir'de mukîm Venedik konsolosu yanında sene semânîn ve mi'e ve elf Zi'l-ka'desinin üçüncü günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla tercümân olan râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı Hâkânî Bizello veled-i Leyonardo Menaksa nâm tercümânın berâtı tecdîd olunub 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın üzerinde olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden işbu nişân-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnu verdüm ve

buyurdum ki mesfûr Bizello veled-i Leyonardo Metaksa konsolos-ı merkûmun yanında kemâfi's-sâbık tercümânlık olmak üzere şürûtuyla nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 3 C sene 188.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Tecdîd-i berât etmişdir. Fî 19 N sene 1204.

345: Konsolosluk

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı 'âlî-baht-ı Osmânî' üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı' olub 'umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Kavaliyer Polo Riner *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* mahrûse-i Edirne'de Dîvân-ı hümâyûnuna mühürlü 'arzuhal gönderüb İzmir iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için sene ihdâ ve seb'în ve mi'e ve elf Cumade'l-âhîrinin onbirinci günü târihi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla Venediklûden konsolos olan râfi'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı Hâkânî kıdvetü a'yânî'l-milleti'l-Mesîhiyye Luka Kortaci nâm Venediklû konsolosun berâtı tecdîd olunub 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid'â-yı 'inâyet etmeğın konsolosluk-ı merkûm berâtıyla üzerinde olmağla 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere işbu nişân-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnu verdüm ve buyurdum ki mesfûr Luka Kortaci nâm Venediklû medîne-i İzmir'de kemâfi's-sâbık Venedik konsolosu olmak üzere şürûtuyla nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 3 C sene 188.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Tecdîd etmişdir. Fî 3 C sene 1204.

346: Konsolosluk

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı 'âlî-baht-ı 'Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı' olub 'umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Kavaliyer Polo Riner *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* mahrûse-i Edirne'de Dîvân-ı hümâyûnuna mühürlü 'arzuhal gönderüb Yafa ve İskenderun iskelelerine ve medîne-i Haleb'e Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin rü'yet için sene hamse ve semânîn ve mi'e ve elf Cumâde'l-evvelîsinin yirmiikinci günü târihi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla

kendü cinslerinden konsolos olan râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî kıdvetü a‘yâni’l-milleti’l-Mesîhiyye Domeniko Serboli nâm Venediklü konsolosun berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümayûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid‘â-yı ‘inâyet etmeğin konsolosluk-ı merkûm hâlen berâtıyla üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümayûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden işbu nişân-ı hümayûn-ı sa‘âdet-makrûnu verdüm ve buyurdum ki mesfûr Domeniko Serboli nâm Venediklü medîne-i Haleb ve Yafa ve İskenderun iskelelerinde kemâ-fi’s-sâbık Venedik konsolosluk olmak üzere şürûtuyla nişân-ı hümayûn yazılmışdır. Fî 3 C sene 188.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

‘Azl ve yine kendü cinslerinden Massala Sinyor Ricini nâm Venediklü konsolos nasb olunmuşdur. Fî 28 C sene 195.

347: Konsolosluk

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümayûn-ı meymenet-makrûnum vâkı‘ olub ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Paolo Riner *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl gönderüb Kıbrıs iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için sene tis‘a ve seb‘în ve mi’e ve elf Cumade’l-âhirinin dokuzuncu günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla kendü cinslerinden konsolos olan râfi‘-i ( ) Hâkânî Bernardo Kabrara nâm Venediklü konsolosun berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümayûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı ‘âlîşânım verilmek bâbında istid‘â-yı ‘inâyet etmeğin konsolosluk-ı merkûm hâlen berâtıyla üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümayûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden nişân-ı hümayûn-ı sa‘âdet-makrûnu verdüm ve buyurdum ki mûmâ ileyh Bernardo Kabrara nâm Venediklü Kıbrıs iskelesine kemâ-fi’s-sâbık Venedik konsolosu olmak üzere şürûtuyla nişân-ı hümayûn yazılmışdır. Fî 15 N sene 188.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Hâlik olmağla âhere verilmişdir. Fî 8 C sene 1193.

348: Konsolosluk

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı Osmâni’ üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı’ olub ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Paolo Riner *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* sütte-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb Selanik iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için sene hamse ve seb‘în ve mi’e ve elf Recebinin onuncu günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla kendü cinslerinden konsolos olan Dotor Petro Kon nâm Venediklü konsolosun berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid‘â-yı ‘inâyet etmeğın konsolosluk-ı merkum hâlen berâtıyla üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 15 N sene 1188.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

‘Azl ve yerine oğlu konsolos nasb olunmuşdur. Fî 2 S sene 1203.

[142]

349: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı’ olub ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu kıdvetü ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye P(a)olo Riner *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* sütte-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb Kıbrıs’da mukîm Venedik konsolosu yanında sene seb‘a ve semânîn ve mi’e ve elf Cumade’l-ülâsının ikinci günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla tercümân olan râfi’ Hacı İstefan veled-i Vareş nâm tercümânın berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğın üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere müceddeden işbu nişân-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnu verdüm ve buyurdum ki mesfûr Hacı İstefan veled-i Vareş konsolos-ı merkûmun yanında kemâ-fi’s-sâbık tercümân olmak üzere şürûtuyla nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 22 N sene 1188.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî ( ) sene 1194 târîh-i mezbûrda mahlûlünden âhere verilmişdir.

350: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı’ olub ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Paolo Riner *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb Kıbrıs’da mukîm Venedik konsolosu yanında sene hamse ve seb‘în ve mi’e ve elf Saferinin ondokuzuncu günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla tercümân olan râfî‘ Piyeri veled-i Petro Korla nâm tercümânın berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğın üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnu verdüm ve buyurdum ki mesfûr Piyeri veled-i Korla konsolos-ı merkûmun yanında kemâ-fi’s-sâbık tercümân olmak üzere şürûtuyla nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 22 N sene 1188.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Tecdîd-i berât eylemişdir. Fî 19 ZA sene 1204.

351: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik baylosu Andreyâ Gradeniko Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* mühürlü ‘arzuhal gönderüb Mora cezîresinde Balyabadra iskelesinde mukîm Venedik konsolosu yanında sene semâne ve seb‘în ve mi’e ve elf Saferinin yirmiyedinci günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla tercümân nasb olunan râfî‘ Aleksandrin Adamo Polo nâm tercümânın yedinde olan berâtı bundan akdem Mora cezîresinde ihtilâlde bi-kazâillahi ta‘âlâ menzili ve derûnunda olan bi’l-cümle emvâl ve eşyâsıyla muhterik olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere zâyi‘den müceddeden yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ ve Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz nişân-ı hümâyûn kaydına mürâca‘at olundukda tercümânlık-ı merkûm ber-vech-i muharrer târîh-i mezbûrda mesfûr Aleksandrin Adamo Polo tercümânlık üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın berâtı mücebince zayı‘den şürûtuyla işbu nişân-ı hümâyûn verilmişdir. Fî 21 M sene 1190.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Hâlik olmağla baylos yanında tercümân olmak üzere mahlûlünden Konte Kostantin’e berâtı verilmişdir. Fî 8 RA sene 194.

352: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Andreya Gradeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sütte-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Mora cezâresinde vâkı' Balyabadra iskelesinde mukîm Venedik konsolosu yanında bâ-berât-ı 'âlî tercümân olan Androco veled-i Golfeto Leyonido hâlik olmağla yerine medîne-i Haleb'de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere râfî' Yusuf veled-i Anton tercümân nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümâyûn ve olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere tercümânlık-ı merkûm mersûma tevcih olunub şürûtuyla işbu nişân-ı hümâyûn verilmişdir. Fî 2 S sene 1190.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Tecdîd-i berât etmişdir. Fî 4 C sene 1204.

'Atiki hıfz olunmuşdur.

353: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Andreya Gradeniko Kavaliyer *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sütte-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Atina iskelesinde ve cezâre-i Mürted ve havâlisinde Venedik cumhûru tarafından mansûb konsolos olmayub lakin iskele-i mezbur ve cezâre-i merkûmâna ve havâlisine sefineleri âmed-şüd eyleyüb Venedik tüccâr ve re'âyâlarının umûr ve mesâlihlerin rü'yet ve temşiyet için bir konsolos nasbına eşedd-i ihtiyaç mess etmekle Venedikluden râfî'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı Hâkânî kıdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Gasiçe Nikolo Banfalo nâm Venediklü Atina iskelesinde mukîm olmak üzere konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ ve Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik bâzergânlarının umûruçün ta'yîn eyledikleri konsolosları oturageldikleri iskelelerde oturub ve kendü cinslerinden olalar* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn-ı 'inâyet-makrûnum verilmişdir. Fî 20 ZA sene 1190.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

354: Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Andreya Gradeniko Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* sütte-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb cezîre-i Nakşa ve Bara iskelesinde ve cezîre-i Baros ve havâlîsinde Venedik cumhûru tarafından mansûb konsolos olmayub iskele-i mezbûre ve cezîre-i Baros ve havâlîsine sefineleri âmed-şüd eyleyüb Venedik tüccâr ve re‘âyâlarının umûr ve mesâlihlerin rü’yet ve temşiyet için bir konsolos nasbına eşedd-i ihtiyâc mess etmekle Venediklûden Kostantino veled-i Habur Fonrile nâm Venediklü cezîre-i Nakşa Bara iskelesinde mukîm olmak üzere konsolos nasb ve tairn olunmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebiyle olugeldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ ve Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *bâzergânlarının umûruçün ta’yîn eyledikleri konsolosları oturageldikleri iskelelerde oturub ve kendü cinslerinden olalar* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn verilmişdir. Fî 10 RA sene 1191.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

355: Konsolosluk

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Baylos-ı mûmâ ileyh ‘arzuhal gönderüb Boğazhisarları’nda Venedik cumhûru tarafından mansub konsolos olmadığı Venedik tüccârının umûr rü’yet için konsolos olan Nikola Lakali nâm Venediklü konsolos nasb olunmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn ve olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğın ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn verilmişdir. Fî 23 ZA sene 191.

[143]

356: Konsolosluk

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Andreya Gradeniko Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* sütte-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb cezîre-i Girid’de vâkı‘ Hanya iskelesinde ve cezîre-i mezbûre ve havâlîsinde Venedik cumhûru tarafından mansûb konsolos olmayub lakin iskele-i mezbûre ve cezîre-i merkûme ve havâlîsine sefineleri âmed-şüd eyleyüb Venedik tüccâr ve re‘âyâlarının umûr ve mesâlihlerin rü’yet ve temşiyet

içün bir konsolos nasbına eşedd-i ihtiyâc mess etmekle kendü cinslerinden râfî‘-i tevkî‘-i refî‘ü’ş-şân-ı Hâkânî kıdvetü a‘yâni’l-milleti’l-Mesîhiyye Corci veled-i Kostantin Kondelli nâm Venediklü Hanya iskelesinde mukîm olmak üzere konsolos nasb ve ta‘yîn olunmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ ve Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *Venedik bâzergânlarının umûruçün ta‘yîn eyledikleri konsolosları oturageldikleri iskelelerde oturub ve kendü cinslerinden olalar* deyu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn verilmişdir. Fî 10 L sene 1191.

Konsolos-ı mersûm ( ) tercümân olub ( ) şartıyla ( ) bâ-fermân-ı ‘âlî şerh verilmişdir. Fî 10 L sene 1191.

‘Azl olunub yerine kendü cinslerinden âheri nasb olunmuşdur. Fî 28 S sene 194.

357: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik baylosu Andrey Memmo *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Kıbrıs iskelesine bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfimle konsolos olan Bernardo Kabrara nâm Venediklü hâlik olub konsolosluğu mahlûl olmağla yerine kendü cinslerinden Amafoil Kasalo nâm Venediklü konsolos nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğın ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere işbu nişân-ı şerîf yazılmışdır. Fî 8 C sene 1193.

Zabtıçün emr yazılmışdır. Hâlik olmağla yerine âheri verilmişdir. Fî 17 S sene 202.

358: Tercümânlık-ı Haleb

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik baylosu Andrey Memmo mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Kıbrıs’da mukîm Venedik konsolosu yanında berât-ı ‘âlîşânımla tercümân olan Hacı İstefan veled-i Vareş hâlik olub tercümânlığı mahlûl olmağla mahlûlünden medîne-i Haleb’de mukîm Venedik konsolosu yanında tercümân olmak üzere râfî‘ Asehde Karcı tercümân nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ ve ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *Venedik tercümânlarının ve kendü âdemlerinin*

hedâyâ ve libâsları ve me'külât ve meşrûbâtlarıçün akçeleriyle getirdükleri nesnelere gümruk ve bâc ve reft ve kassâbiye ve masdariyye taleb olunmaya ve tercümânlarıyla da 'vâsı olanların husûsları âsitâne-i sa'âdetimde istimâ' oluna deyu mastûr bulunmağın 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mûcebince olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 19 M sene 1194.

Zabtıçün emr-i 'âlî yazılmışdır.

Hâlik olmağla tercümânlığı mahlûlünden âhere verilmişdir. 20 ZA sene 198.

359: Konsolosluk

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Andreyâ Memmo *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sütte-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb cezîre-i Girid'de vâkı' Hanyâ iskelesinde cezîre-i mezbûre ve havâlîsinde Venedik cumhûru tarafından mansûb konsolos olmayub lakin iskele-i mezbûre ve cezîre-i merkûme ve havâlîsine seffineleri âmed-şüd eyleyüb Venedik tüccâr ve re'âyâlarının umûr ve mesâlihlerin rü'yet ve temşiyet için berât-ı şerîfimle konsolos olub ma'iyetine tercümân taleb etmemek şartıyla kaydı meşrûh Corci veled-i Kostantin Kondelli nâm Venediklü konsolos 'azl ve yerine kendü cinslerinden râfi'-i tevkî'-i refi'ü'-şân-ı Hâkânî kıdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Luka Korner nâm Venediklü vech-i meşrûh üzere ma'iyetine tercümân taleb etmemek şartıyla konsolos nasb olunub 'ahidnâme-i hümâyûn mûcebince olugeldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ ve Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz 'ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda *Venedik bâzergânlarının umûruçün ta'yîn eyledikleri konsolosları oturageldikleri iskelelerde oturub ve kendü cinslerinden olalar ve memâlik-i mahrûsemde vâkı' iskelelerde olan konsolosları tebdîl edüb yerlerine ol hıdmetin 'uhdesinden gelür âdemler ta'yîn edüb gönderdikde kimesne mâni' olmaya deyu mastûr ve konsolos-ı merkûm Luka Korner nâm Venediklü ma'iyetine tercümân taleb etmemek şartıyla 'ahidnâme-i hümâyûn mûcebince olugeldiği vechile işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 28 S sene 194.*

Zabtıçün emr-i 'âlî yazılmışdır.

Konsolos-ı mersûm 'azl ve yerine âheri nasb olunmuşdur. Fî 19 N sene 1202.

360: Tercümânlık

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Baylos-ı mûmâ ileyh Andreyâ Memmo *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sÛdde-i sa'âdetime mÛhÛrlÛ 'arzuhâl gnderÛb Mora cezîresinde Balyabadra iskelesinde mukîm Venedik konsolosu yanında bâ-berât-ı 'âlî tercÛmân olan Aleksandrin Adamo Polo nâm tercÛmân hâlik olub tercÛmânlığı mahlÛl olmağla hâlik-i mersÛmun yerine baylos-ı mûmâ ileyhin yanında tercÛmân olmak üzere râfî' Konte Kostantin Ralli nâm VenediklÛ tercÛmân nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümâyûn mÛcebince olugeldiğı üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid'â-yı 'inâyet etmeğın 'ahidnâme-i hümâyûn şÛrÛtu mÛcebince olugeldiğı üzere tevcîh ve işbu nişân-ı hümâyûn verilmişdir. Fî 8 RA sene 1194.

Hâlik-i mersÛmun zâyi' olan berâtı alındıkda kalemine teslim olunmak şartıyla sened alub kaleminden hıfz oluna deyu sâdır olan fermân-ı 'âlî mÛcebince baylos-ı mûmâ ileyh yanında kapu tercÛmânı olan Ralli'den memhÛr sened ahz ve hıfz olunmuşdur. Târîh-i mezbÛrda.

[144]

361: Konsolos

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik baylosu Andreyâ Memmo *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* sÛdde-i sa'âdetime mÛhÛrlÛ 'arzuhâl gnderÛb Rodos ve İstanky cezîrelerinde ve Bodrum iskelesi ve havâlîsine Venedik cumhÛru tarafından mansÛb konsolos olmayub iskele-i mezbÛre ve cezîre-i merkÛmâna ve havâlîsine sefineleri âmed-şÛd eyleyÛb Venedik tÛccâr ve re'âyâlarının 'ahidnâme-i hümâyûn mÛcebince umÛr ve mesâlihlerin rÛ'yet ve temşiyetiçÛn bir konsolos nasbına muhtâc olduğuna binâ'en kendÛ cinslerinden râfî'-i tevkî'-i refî'Û'ş-şân-ı Hâkânî kıdvetu a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Cakomo Laymotidi nâm VenediklÛ konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn şÛrÛtu mÛcebince olugeldiğı üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın 'ahidnâme-i hümâyûn şÛrÛtu mÛcebince olugeldiğı üzere işbu nişân-ı hümâyûn verilmişdir. Fî 2 R sene 194.

ZabtıçÛn emr-i 'âlî yazılmışdır.

Hâlik olmağla yerine âheri gelince değın vekîl nasb olunduğı ahkâm defterinde mukayyedir. Fî evâhiri ZA sene 206.

362: Konsolosluk-ı İskenderiye-i Mısır

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Baylos-ı mûmâ ileyh ‘arzuhal gönderüb Kahire-i Mısır ve İskenderiye ve âna tâbi‘ iskelelerde Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfle konsolos olan Cirolamo Maresan nâm Venediklü ‘azl ve ref olunub konsolosluğu mahlûl olmağla yerine kendü cinslerinden Mısır İskenderiyesinde mukîm olmak üzere İstefano Çifvik nâm Venediklü konsolos nasb ve ta’yîn olunmağla ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümayûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere işbu nişân-ı hümayûn verilmiştir. Fî 29 Ş sene 194.

Zabtıçün emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Cülûs-ı hümayûn vukû‘u hasebiyle tecdîd-i berât olunmuşdur. Fî 19 N sene 1204.

363: Konsolosluk-ı Haleb

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Andrey Memmo *hutimet* ‘avâkıbuhu bi’l-hayr südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb Yafa ve İskenderun iskelelerine ve medîne-i Haleb’e Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin rü’yet için berât-ı şerîfimle konsolos olan Domeniko Serboli nam Venediklü konsolos ‘azl ve ref ve yerine kendü cinslerinden râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Massala Sinyor Ricini nâm Venediklü konsolos nasb ve ta’yîn olunub ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid‘â-yı ‘inâyet etmeğin ‘ahidnâme-i hümayûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden işbu nişân-ı hümayûn yazılmışdır. Fî 28 C sene 195.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Hâlik olmağla âher konsolos gelince dek vekîl nasb olunub emr-i şerîf verildiği ( )

Âheri konsolos olmuşdur. Fî 27 B sene 209.

364: Tercümânlık-ı Haleb

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Agustin Karconi *hutimet* ‘avâkıbuhu bi’l-hayr südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb medîne-i Haleb’de

Venedik konsolosu yanında bâ-berât-ı ‘âlî tercümân olan Hana veled-i Diyebe hâlik olub tercümânlığı mahlûl ve hıdmet-i lâzimesi mu‘attal kalmağla yerine râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Mihail veled-i Hana Diyebe tercümân nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn ve olugeldiği vechile işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 12 M sene 196.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Tecdîd-i berât eylemişdir. Fî 2 N sene 205.

365: Konsolosluk-ı Moton

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Baylos-ı mûmâ ileyh ‘arzuhal gönderüb Mora’da vâkı‘ Moton ve âna tâbi‘ iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfimle konsolos olan Nikolo Kommano nâm Venediklü hâlik olub konsolosluğu mahlûl olmağla yerine kendü cinslerinden râfi‘ Corci Kandiyân Rama nâm Venediklü konsolos nasb ve ta‘yîn olunmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn ve olugeldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 8 R sene 196.

Zabtıçün emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Hâlik olmağla yerine âheri konsolos nasb olunmuşdur. Fî 7 B sene 211.

366: Konsolosluk-ı Draç

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Baylos-ı mûmâ ileyh ‘arzuhal gönderüb Draç ve tevâbi‘i iskelelerinde Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için bâ-berât-ı ‘âlî konsolos olan Alfonso Petso nâm konsolos ‘azl ve ref‘ olunub yerine kendü cinslerinden râfi‘ Güzebe Fabriyan nâm Venediklü konsolos nasb ve ta‘yîn olunmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 4 CA sene 196.

Hâlikden âhere verilmişdir. 22 B sene 1202.

367: Tercümânlık-ı Haleb

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Der-‘aliyyemde mukîm Venedik baylosu Agustin Karconi *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb medîne-i Haleb’de mukîm Venedik konsolosu yanında berât-ı şerîfimle tercümân olan Asehde Karci hâlik olub tercümânlığı mahlûl olmağla mahlûlünden yine medîne-i Haleb’de mukîm Venedik konsolosu mersûm yanında tercümân olmak üzere Nimen Alve veled-i Cebrail Sabig tercümân nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. 20 ZA sene 198.

Zabtıçün emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Tecdîd-i berât eylemişdir.

‘Atiki hıfz olunmuşdur.

368: Konsolos-ı Selanik

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Der-‘aliyyemde mukîm Venedik baylosu Cirolamo Coban Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Selanik iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfimle konsolos olan Donado Petro Kon nâm Venediklü konsolos müsin ve ihtiyâr olduğundan ‘azl ve ref‘ ve yerine oğlu Güzebe Kon nâm Venediklü konsolos nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere işbu nişân yazılmışdır. 2 S sene 1203.

Tecdîd eylemişdir. Fî 4 C sene 1204.

[145]

369: Konsolosluk-ı Draç

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun Der-‘aliyyemde mukîm baylosu Cirolamo Coban *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i ordu-yı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Draç ve tevâbi‘i iskelelerine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccârının umûr ve mesâlihlerin

görmek için bâ-berât-ı ‘âlî konsolos olan Güzebe Karbaba nâm Venediklü konsolos hâlik olmağla yerine kendü cinslerinden râfi‘ Ancelo İstefano Marko nâm Venediklü konsolos nasb ve ta‘yîn olunmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu ve olugeldüğü vech üzere işbu nişân-ı hümâyûn verilmiştir. Fî 22 B sene 1202.

Hâlik olmağla yerine âheri konsolos nasb ve ta‘yîn olunmuşdur. Fî 15 CA sene 209.

370: Konsolos-ı İzmir

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûn vâkı‘ olub ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Nikolo Foskarini Kavalier *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* meştâ-yı ordu-yı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhal gönderüb İzmir iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için sene semâne ve semânîn ve mi’e ve elf Cumade’l-âhîrinin üçüncü günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla Venedik konsolosu olan râfi‘ Luka Kortaci nâm Venediklü konsolosun berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid‘â-yı ‘inâyet etmeğin konsolosluk-ı mersum berâtıyla üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 4 C sene 1204.

Zabtıçün emr yazılmışdır.

‘Azl olunub yerine oğlu konsolos nasb olunmuşdur. Fî 15 Z sene 205.

371: Konsolosluk-ı Selanik tecdîd-i berât

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı‘ olub ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Nikolo Foskarini Kavalier *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* meştâ-yı ordu-yı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhal gönderüb Selanik iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için binikiyüziki senesi Saferinin ikinci günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla Venedik konsolosu olan râfi‘ Güzebe Kon nâm Venediklü konsolosun berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid‘â-yı

‘inâyet etmeğin konsolosluk-ı mersûm berâtla üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mûcebince üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 4 C sene 1204.

Zabtıçün emr yazılmışdır.

372: Tercümân-ı Haleb

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı‘ olub ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Nikolo Foskarini Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* meştâ-yı ordu-yı hümâyûnuna mühürlü ‘arzuhal gönderüb medîne-i Haleb’de mukîm Venedik konsolosu yanında sene semâne ve tis’in ve mi’e ve elf Zi’l-ka‘desinin yirminci günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla tercümân olan râfi‘ Nimen Alve veled-i Cebrail Sabig nâm tercümânın berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mûcebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mûcebince olugeldüğü üzere işbu nişân yazılmışdır. Fî 4 C sene 1204.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

‘Atiki hıfz olunmuşdur.

373: Tercümân-ı Haleb

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı‘ olub ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Nikolo Foskarini Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* meştâ-yı ordu-yı hümâyûnuna mühürlü ‘arzuhal gönderüb medîne-i Haleb’de Venedik konsolosu yanında sene tis’in ve mi’e ve elf Saferü’l-hayrının ikinci günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla tercümân olan râfi‘ Yasef veled-i Anton Arton nâm tercümânın berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mûcebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mûcebince olugeldüğü üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 4 C sene 1204.

‘Atiki hıfz olunmuşdur.

Zabtıçün emr yazılmışdır.

374: Konsolos-ı Hanya

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Nikolo Foskarini Kavalier *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* meştâ-yı ordu-yı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhal gönderüb cezîre-i Girid’de vâkı‘ Hanya iskelesinde ve cezîre-i mezbûre ve havâlîsinde Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfle konsolos olub ma‘iyyetine tercümân taleb etmemek şartıyla kaydı meşrûh Luka Korner nâm Venediklü konsolos ‘azl ve ref’ olunmağla yerine Venediklü umûrlarını rü’yet için kendü cinslerinden râfi‘ Yako Memmo Redimobdi nâm Venediklü vech-i meşrûh üzere ma‘iyyetine tercümân taleb etmemek şartıyla konsolos nasb olunmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn ve olugeldüğü üzere yedine işbu nişân-ı hümâyûn verilmişdir. Fî 19 N sene 1204.

Mücebince emr-i ‘âlî yazılmışdır.

375: Konsolosluk-ı İskenderiye

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı‘ olub ‘umûmen tevdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Nikolo Foskarini Kavalier *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* sahrâ-yı Şumnu’da ordu-yı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhal gönderüb Mısır-ı Kahire ve İskenderiye ve âna tâbi‘ iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için binyüzdoksandört senesi Ramazanının ondokuzuncu günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla kendü cinslerinden Mısır İskenderiyesinde mukîm olmak üzere râfi‘ İstefano Çifvik nâm Venediklü konsolosun berâtı tevdîd olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu ve olugeldüğü üzere müceddeden yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid‘â-yı ‘inâyet etmeğin konsolosluk-ı mersûm hâlen berâtla üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 19 N sene 1204.

Mücebince zabtıçün emr-i ‘âlî yazılmışdır.

[146]

376: Tercümân-ı İzmir

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı’ olub ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Nikolo Foskarini Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr sahrâ-yı Şumnu*’da ordu-yı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhâl gönderüb medîne-i İzmir’de mukîm Venedik konsolosu yanında binyüzseksensekiz senesi Cumade’l-âhîrinin üçüncü günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla tercümân olan râfî‘ Bizello veled-i Leyonardo Menaksa nâm tercümânın berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid‘â-yı ‘inâyet etmeğın tercümânlık-ı mersûm üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere müceddeden işbu nişân-ı hümâyûn verilmişdir. Fî 19 N sene 1204.

*Zabt emri yazılmışdır.**‘Azl olunub yerine âheri nasb olunmuşdur.*

Mesfûrun yedinde olan tercümânlık berâtı medîne-i İzmir’de vukû’ bulan harîkde muhterik olmağla târik-i mezbûrun fî-mâ-ba’d tercümânlığı i’tibârdan ıskât ve berâtı kaydı ol tarafda sicillâtdan ref’ ve terkîn olunmak sâdır olan fermân-ı ‘âlîşân ahkâm defterinde mukayyedir.

377: Tercümân-ı Kıbrıs

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâkı’ olub ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu mûmâ ileyh sahrâ-yı Şumnu’da ordu-yı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Kıbrıs cezîresinde mukîm Venedik konsolosu yanında binyüzseksensekiz senesi Ramazanının yirmiikinci günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık berâtıyla tercümân olan Piyeri veled-i Petro Korla nâm tercümânın berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid‘â-yı ‘inâyet etmeğın tercümânlık-ı mersûm üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere müceddeden işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 19 N sene 1204.

Zabt emri yazılmışdır.

378: Tercümânlık-ı Haleb

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı ‘Osmânî üzere ile’l-âhire Venedik cumhûrunun âsitâne-i ‘aliyyemde mukîm baylosu Nikolo Foskarini Kavaliyer *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* ordu-yı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhâl gönderüb medîne-i Haleb’de mukîm Venedik konsolosu yanında sene sitte ve tis’in ve mi’e ve elf Muharreminin onikinci günü târîhi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık ‘amm-i emcedim merhûm ve magfûrûn leh Abdülhamid Han *tâbe serâhu* berâtıyla tercümân olan râfi‘ Mihail veled-i Hana Diyeb nâm tercümânın berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin tercümânlık-ı merkûm hâlen berâtıyla üzerinde ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 29 L sene 205.

Zabtıçün emr-i ‘âlî yazılmışdır.

379: Baylos tercümânlığı.

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Hâlen Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu ( ) *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* meştâ-yı ordu-yı hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhâl gönderüb baylos-ı mûmâ ileyhın yanında tercümân olan Konte Kostantin Ralli nâm Venediklü hâlik ve tercümânlığı mahlûl olmağla yerine Yanko veled-i Yorgaki tercümân nasb ve ta‘yîn olunmağla yedine ber-müceb-i ‘ahidnâme-i hümâyûn tercümânlık berâtı verilmesi bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn ve nizâm-ı cedîd mücebince nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 9 CA sene 206.

Hâlik-i mesfûrun iki nefer hıdmetkârlarına verilen evâmir muhterik olduğu ve hîn-i zuhûrunda kaleme teslîm edeceğini ve şimdilik mütâlebe olunmamasını mutazammın baylos-ı mûmâ ileyhın sened-güne irsâl eylediği memhûr ‘arzını bâ-fermân-ı ‘âlî hıfz olunub işbu cedîd tercümâna binâ’en ‘aleyh hıdmetkar emirleri verildiği ahkâm defterinde mukayyedir. 8 CA sene 6.

Zabtıçün emr-i ‘âlî yazılmışdır.

‘Atiki hıfz olunmuşdur.

380: Konsolos-ı İzmir

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Nikolo Foskarini Kavalier *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb İzmir iskelesinde Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerini rü’yet için berât-ı şerîfimle konsolos olan Lukaro Kortaci nâm Venediklü müsün ve ‘alîlü’l-ihyâr olduğundan ‘azl ve ref‘ olunub konsolosluğ mahlûl olmağla yerine konsolos-ı mersûmun oğlu râfi‘ Luka Françesko Kortaci nâm Venediklü konsolos nasb ve ta‘yîn olunub sâbıkı ve ‘ahidnâme-i hümayûn mücebinece olugeldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümayûn şürûtu mücebinece olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümayûn yazılmışdır. Fî 15 Z sene 206.

Zabtıçün emr yazılmışdır.

‘Azl olunub yerine âheri nasb olunmuşdur. Fî 27 L sene 1208.

381: Tercümânlık-ı Haleb

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı Osmâni‘ üzere cülûs-ı hümayûn-ı meymenet-makrûnum vâkı‘ olub ‘umûmen tecdîd-i berevât fermânım olduğuna binâ’en Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa‘âdetimde mukîm baylosu Franko Foscari *bi’l-hayr* mühürlü ‘arzuhâl gönderüb medîne-i Haleb’de mukîm Venedik konsolosu yanında sene semâne ve semânîn ve mi’e ve elf Cemaziye’l-âhirinin üçüncü günü târihi ve Hüdâvendigâr-ı sâbık zamânında tecdîden verilen berâtle tercümân olan Yeşua veled-i Nesim Ades nâm tercümânın berâtı tecdîd olunub ‘ahidnâme-i hümayûn şürûtu mücebinece olugeldiği üzere müceddeden yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin tercümânlık-ı mezkûr mersûmun hâlen üzerinde olmağla ‘ahidnâme-i hümayûn şürûtu mücebinece olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümayûn yazılmışdır. Fî 3 CA sene 1208.

Zabtıçün emr-i ‘âlî yazılmışdır.

[147]

382: Konsolosluk-ı İzmir

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun Der-‘aliyyemde mukîm baylosu Franko Foskari *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb İzmir iskelesine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfimle konsolos olan Luka Françesko Kortaci nâm Venediklü ‘azl ve ref‘ ve yerine kendü cinslerinden râfi‘ Güzebe Frangini nâm Venediklü konsolos nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümayûn şürûtu ve olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümayûn yazılmışdır. Fî 27 L sene 1208.

*Zabtıçün emr yazılmışdır.***383: Konsolos-ı Narda**

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i ‘aliyyemde mukîm baylosu Franko Foskari *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Narda iskelesine Venedik gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için kendü cinslerinden bir konsolos lâzım ve muktezî olmağla kendü cinslerinden râfi‘ Yerasimo Avarboni nam Venediklü konsolos nasb olunub ‘ahidnâme-i hümayûn mücebince olugeldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ ve Dîvân-ı Hümayûnumda mahfûz ‘ahidnâme-i hümayûna mürâca‘at olundukda *Venedik bâzergânlarının umûruçün ta‘yîn eyledikleri konsolosları oturageldikleri iskelelerde oturub ve kendü cinslerinden olalar. Ve memâlik-i mahrûsemde vâkı‘ iskelelerde olan konsolosların tebdîl edüb yerlerine ol hudmetin ‘uhdesinden gelür âdemler ta‘yîn edüb gönderdikde kimesne mâni‘ olmaya deyu mastûr ve mukayyed olduğuna binâ’en ‘ahidnâme-i hümayûn şürûtu ve olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümayûn yazılmışdır. Fî 5 ZA sene 1208.*

Zabtıçün emr yazılmışdır.

384: Konsolosluk-ı İnebahtı

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i ‘aliyyemde mukîm baylosu Franko Foskari *hutimet ‘avâkıbuhu bi’l-hayr* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb İnebahtı ve Balyabadra ve ânlara tâbi‘ iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîf ile konsolos olan Konte Ancelo Rozalim nâm Venediklü ‘azl ve ref‘ ve yerine kendü cinslerinden Domino Maldaser Palize nâm Venediklü konsolos nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğin ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu ve olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 5 ZA sene 1208.

Zabtıçün emr yazılmışdır.

385: Konsolosluk-ı Kıbrıs

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun Der-‘aliyyemde mukîm baylosu Franko Foskari *hutimet ‘avâkıbuhu (bi’l-hayr)* südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Kıbrıs iskelesinde Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîf ile konsolos olan Enalvil Dasalo nâm Venediklü hâlik olub konsolosluğu mahlûl olmağla yeri kendü cinslerinden râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı Hâkânî Konte Ancelo Rozalim nâm Venediklü konsolos nasb ve ta‘yîn olunub ‘ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında ‘inâyet ricâ ve Dîvân-ı Hümâyûn’umda mahfûz ‘ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda *Venedik bâzergânlarının umûruçün ta‘yîn eyledikleri konsolosları oturageldikleri iskelelerde oturub ve kendü cinslerinden olalar ve memâlik-i mahrûsemde vâkı‘ iskelelerde olan konsolosların tebdîl edüb yerlerine ol hidmetin ‘uhdesinden gelür adanlar ta‘yîn edüb gönderdikde kimesne mâni‘ olmaya deyu mukayyed olmağla ‘ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 17 S sene 1209.*

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Hâlik olmağla yerine âheri nasb olunmuşdur. Fî 12 N sene 211.

[148]

386: Konsolosluk-ı Haleb

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun Der-sa'âdetimde mukîm baylosu Franko Foskari *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Yafa ve İskenderun ve iskelelerine ve medîne-i Haleb'e Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin rü'yet için bâ-berât-ı 'âlî konsolos olan Salesyo Ricini nâm Venediklü bundan akdem hâlik oldukda yerine asıl konsolos gelinceye dek cinslerinden Covana Françesko Vizetti nâm Venediklü konsolos vekîli olmak üzere işbu binikiyüzdoksandokuz senesi evâ'il-i Saferinde emr-i şerîfim i'tâ olunub hâlik-i mersûmun yerine kendü cinslerinden râfi' Caza Antonyo Marya Mora nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid'â etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu ve olugeldiği üzere müceddeden işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 27 B sene 1209.

*Zabtıçün emr yazılmışdır.***387: Konsolosluk Draç**

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhrununun âsitâne-i 'aliyyemde mukîm baylosu Franko Foskari *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Draç ve tevâbi'i iskelelerine Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için bâ-berât-ı 'âlî konsolos olan Ancelo Vestakoyo Markoni nâm Venediklü konsolos hâlik olmağla yerine kendü cinslerinden Corci Balolya nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu ve olugeldiği vech üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 15 Z sene 209.

*Zabtıçün emr yazılmışdır.***388: Tercümânlık İzmir**

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetime mukîm baylosu Franko Foskari *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb medîne-i İzmir'de mukîm Venedik

konsolosu yanında berâtla tercümân olan Bizello veled-i Leyonardo Massala nâm tercümân târik-i hıdmet olduğuna binâ'en 'azl olunub yerine konsolos-ı mersûmun yanında tercümân olmak üzere râfî' Cakameya veled-i Mocinem tercümân nasb ve ta'yîn olunub 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince olugeldüğü üzere nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 29 M sene 211.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

389: Konsolosluk-ı Moton

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Françesko Vendremin *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb Mora'da vâkı' Moton ve âna tâbi' iskelelere Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfimle konsolos olan Corci ( ) nâm Venediklü hâlik olub konsolosluğu mahlûl olmağla yerine kendü cinslerinden râfî' Deboniso Ronema nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla sâbık ( ) ve olugeldüğü üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 7 B sene 211.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

390: Konsolosluk-ı Kıbrıs

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Venedik cumhûrunun âsitâne-i sa'âdetimde mukîm baylosu Françesko Vendremin *hutimet 'avâkıbuhu bi'l-hayr* südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb Kıbrıs iskelesinde Venedik bayrağı altında gemileriyle gelüb giden Venedik tüccârının umûr ve mesâlihlerin görmek için berât-ı şerîfimle konsolos olan Konte Ancelo Rozalim nâm Venediklü hâlik olub konsolosluğu mahlûl olmağla yerine kendü cinslerinden râfî' Gakomo Kabrara nâm Venediklü konsolos nasb ve ta'yîn olunmağla sâbıkı ve 'ahidnâme-i hümâyûn mücebince ve olugeldüğü üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin 'ahidnâme-i hümâyûn şürûtu mücebince olugeldüğü üzere nişân-ı hümâyûn yazılmışdır. Fî 12 N sene 211.

Zabtıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

[166]¹⁷⁷

391: Mora tarafında sığır kassâblarının sığır bey' ü şirâlarına müte'allık Livadya nâ'ibi Şeyh Mehmed'in verdüğü hüccetin sûretidir.

Fi'l-asl Mora cezâresinden olub sığır kassâblarından Franko veled-i Yaki ve Yano veled-i Bergo nâm müste'menler meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde bast-ı merâm edüb Mora cezâresine getürmek üzere sığır ve inek iştirâ ve cem' eylemişidik. Fermân-ı 'âlî ile cezâre-i mezbûreye nakl olunmayub darü'l-İslam'da değer bahâsıyla fûrûht olunması bâbında Ağrıboz vâlisî Mustafa Paşa *yessere Allahu ma-yeşâ* hazretleri taraflarından mübâşir ile buyuruldu ısdâr olunub imtisâlen kasaba-i Livadya kasablarından Ali bin Abdülkadir ve Ebubekir bin Abdullah ve Yaki veled-i Yorgo ve Todori veled-i Lundo ve karındaşı Anastaş ve Hristo veled-i Yaki nâm kassâblara şerîkler olub yanımızda mevcûd olan sığır ve inekden yüzyirmi re's sığır ve inek be-her re'si beş esedî guruşa olmak üzere cem'an yekûn altıyüz gurus eder mezbûrdan kassâblara minvâl-i meşrûh üzere bey' ü iştirâ ve ânlar dahi ahz ve kabz eylediklerinden sonra semeni olan meblağ-ı mezkûr altıyüz esedî gurusu yedlerinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ve kabz eyledik, ba'de'l-yevm vech-i meşrûh üzere yüzyirmi re's inek ve sığırların be-her re'si beş guruşa mesfûrûn kassâblar ile mezbûrân kassâblara fûrûht olunduğu ıkrârlarımızı ba'de't-tescîli's-şer' muhafız-ı Ağrıboz olan paşa-yı mükerrerem hazretlerine i'lâm olunmak için mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle hüccet-i şer'iyeye olunsun dediklerinden mâ hüve'l-vâkı' me'mûriyetimiz hasebiyle bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmi'l-'aşere min şehri Recebi'l-hayr ve sene sitte ve 'ısrîn ve mi'e ve elf.

392: Mora tarafında sığır kassâblarının sığır bey' ü şirâlarına müte'allık Ağrıboz kadısı Abdullah Efendi'nin verdüğü hüccetin sûretidir aslı Re'is Efendi'dedir.

Anadolu sükkânından Kostandi veled-i Yakola ve Ayastaş veled-i Yorgo nâm müste'menler meclis-i şer'-i şerîf-i enverde kassâbân zümresinden bâ'isü'l-kitâb Kürdoğlu İbrahim bin Hamza ve Sakız yamaklarından Mehmed Beşe ibni Abdullah ve Kurd veled-i İstimati ve Yani veled-i Yorgi ve dokuzuncu cemâ'ât Kadri Beşe ve Hasan Beşe muvâcehelerinde ıkrâr ve takrîr eylediler ki Livadya'dan iştirâ eyledüğümüz ikiyüz re's sığır ve inek ve kırk re's buzağı be-her re'si dört gurus üç rub'dan min-haysü'l-mecmû' dokuzyüzelli gurus târîh-i kitâbdan seksenbir gün hulûlünde bize edâ etmek şartıyla sâlifü'z-zikr sığır ve inek ve buzağıları mezbûrlara teslim eyledik dediklerinde gibbe't-tasdikî's-şer' mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'r-râbi' 'aşere min şehri Recebi'l-garrâ sene sitte ve 'ısrîn ve mi'e ve elf.

¹⁷⁷ 149-165 sayfalar boş bırakılmıştır.

[183]¹⁷⁸

İşbu senedin aslı ve tercümesi yüzaltmışsekiz Şaban'ı mühimmesi tobrasında hıfz olunmuşdur.

Venedik elçisinden gelen memhûr senedi tercümesidir. Fî 17 Ş sene 168.

393: Yeniköy ve İstinye karyelerinde tahsîl-i ma'âş ile iştigâl eder iken mu'âheze ve 'izzetlü bostancıbaşı ağanın habsinde alıkonulub 'ahidnâme-i hümayûn şürûtu mantûkunca dostluğa binâ'en itlâklarına müsâ'ade buyurulan Venediklünün altmışsekiz nefer Hırvat re'âyâsı taraf-ı dâ'îlerine teslîm olunub ancak mesfûrların ahâlî-i karyeteyni ta'cîz eylediklerine Venedik cumhûrunun kat'an rızâsı olmamakdan nâşî mesken-i asliyelerine ceste ceste i'âde etdirileceğini müte'ahhid olduğumdan gayri ahâlî-i karyeteynin zimmetlerinde alacak hakları ağa-yı mûmâ ileyh ma'rifetiyle alıverilüb ihkâk-ı hak buyurulduğuna resm-i teşekkür edâ olunur deyu elçi-i mûmâ ileyh takrîr kağıdıyla inhâ etmekle işbu mahalle işaret olunmuşdur.

394: Devlet-i 'Aliyye ile müsâlaha üzere olan düvel-i Nasârâ'nın Der-sa'âdetde ve ba'zı cezâyir ve medâyin ve binâlarda mukîm elçileri ve konsolosları yanlarında tercümânların 'aded ve mikdârları binyüzkırküş târîhinden sonra hadd-i i'tidâli tecâvüz eylediğine binâ'en taht-ı zâbita-i nizâma idhâlleri cânib-i mîrîye enfa' ve tanzîm-i ahvâl-i ra'ıyyete evfak olmağla karîbü'l-'ahdde Devlet-i 'Aliyye ile 'akd-i müsâlaha eden Danimarka devletinin 'ahidnâme-i hümayûn mücebince olacak tercümânlarından mâ'adâ fî-mâ-ba'd müceddeden Devlet-i 'Aliyye re'âyâsından tercümân nasb olunmamak ve müddet-i medîdeden berü musâfât üzere olan França ve İngiltere ve Netherlande ve Venedik devletlerinin kırküş târîhinden sonra âsitânede ve taşrada ısdâr olunan tercümânları ve târîh-i mezbûrdan sonra 'akd-i müsâlaha olunan İsvec ve Nemçe ve Sicilyateyn devletlerinin âsitânede ve taşrada hadd-i i'tidâlden ziyâde olan tercümânları hâlik veyâhûd târik-i hıdmet olduklarında tercümânları âhere verilmemek üzere hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn şeref-bahş-ı sudûr olmağla işbu defterin tertîb olunduğu üzere her devletin Dîvân-ı Hümayûn kaleminde olan defterlerine işbu nizâm iktizâsı üzere kayd ve tercümânlık kaydı derkenâr olundukda keyfiyeti ma'lûm olmak için verilecek tercümânlıkların kaydına şerh verilüb ilâ maşaa Allahu ta'âlâ işbu nizâm düstûrû'l-'amel tutulub hilâfdan ihtirâz ve mücânebet olunmak. 7 S sene 1172.

Corci veled-i İstoyano nefer 1

Zikr olunan tercümânlardan medîne-i Haleb'de Venedik konsolosu yanında müceddeden hâdis olan Hana veled-i Ayas Nesman nefer 1.

¹⁷⁸ 167-182 numaralı sayfalar boş bırakılmıştır. Defterin sonunda ise 184-199 numaralı sayfalar boş bırakılmıştır.

395: ‘İzzetlü Re’isü’l-küttâb Efendi

Devlet-i ‘Aliyye ile dost olan düvel elçileri ve konsolosları ma‘iyyetlerine nâme-i hümâyûn ve nizâm-ı cedîd ve hadd-i i’tidâl şerâiti müceblerince nasb ve berât i’tâ olunan tercümânların oğulları ve ikişer nefer hıdmetkârları cizye ve tekâlîf mütâlebesiyle ta‘addî etdirilmemek husûsu şerâit-i berâtlarına derc olunmak mu‘tâd-ı kadîm olmağla fî-mâ-ba‘d verilecek berâtların hıdmetkâr lafzı mahalline mutlak ikişer nefer hıdmetkârları ta‘bîri tahrîriyle iktifâ olunmayub yedlerine başka başka iki evâmîr-i şerîfe verilen iki nefer hıdmetkârları ta‘bîri derc ve imlâ ve her tercümânlık berâtı verildikçe ol tercümânın iki nefer hıdmetkârının cizye ve tekâlîf mütâlebesiyle rencîde olunmamalarını muhtevî mahalleri kadılarına hitâben başka başka iki kıt‘a emr-i şerîf i’tâ ve o makûle berâtlu tercümânlar târik ve hâlik olup yerlerine âhere berât verilmek iktizâ eyledikde sâbıkının berâtı kalemde hıfz olunduğu misillü zıkr olunan ikişer kıt‘a hıdmetkâr emirleri dahi berât-ı mezkûr ile mâ‘an kalemde hıfz ve o misillü fermânlu hıdmetkârlardan biri mahall-i âhere gönderilmek iktizâsıyla yol emri istid‘â olundukda verilecek yol emirlerine hıdmetkâr-ı mesfûrun tercümân hıdmetkârı olduğunu mutazammın yedinde tuğralı emr-i şerîf var ise şartı derc ve imlâ olunmak ve bu nizâm bundan sonra verilecek tercümânlıklar haklarında cârî olmağla Dîvân-ı Hümâyûn kaleminde mahfûz müste‘men defâtîrinin her birine kayd etdirilüb ilâ maşa Allahu ta‘âlâ düstûrû’l-‘amel tutulmak husûsuna irâde-i ‘aliyye ta‘alluk etmekden nâşî işbu fermân-ı ‘âlîyi defâtîr-i mezkûreye kayd etdirilüb müceb ve muktezâsıyla ‘amel ve hareket ve zinhar ve zinhar hilâfi vukû‘uyla mazhar-ı te’dîb olmakdan mübâ‘adet eylemelerini zâbitân-ı kalem-i mesfûr ve ‘ale’l-husûs defâtîr-i mezkûreyi i‘mâl eden ketebeye yegân yegân tenbîh ve te’kîde mübâderet ve sen dahi dâ’imâ nizâmına ve mugâyir bir hâlet vukû‘a gelmemesine ikdâm ve dikkat eyleyesin deyu. Fî 13 M sene 196.

Min-sudûr berâtta elçiler tercümânımızın hıdmetkârları isimlerini bilmeziz cevâbıyla hıdmetkârları ahzından i‘râz ederler ise *ne mâni’ şimdi alınmak şart değil tashîh edüb ba‘dehu alasız* denilmek ve tashîh ve ihbâr ile hıdmetkârları olmaksızın yol emri ister ise verilmemek ve lede’l-iktizâ hıdmetkârın tardı ve âher istihdâmı lâzım gelür ise *ne bilelim bârî hıdmetkâr emrinin ismi açık verilsün* dilerler ise açık fermân verilmekte mehâzir derkâr olmağla imkânı yokdur o makûle hıdmetkârlar tard olunur ise verilen emri getüren birine âheriçün fermân verilür denilmek ve bu vechile nizâm-ı mezkûr vikâye olunmak tabî‘at-i maslahatdan olmağla sudûr eden fermân-ı ‘âlî mücebince ba‘d-ez-în bu vechile ‘amel ve hareket olunmak için işbu mahalle sebt ve kayd olundu. Fî 13 M sene 196.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HÜKÜMLERİN KONULARINA GÖRE TASNİF VE TAHLİLİ

3.1. Ahidname ve Korsanlık Nişan Suretleri

Hüküm tarihleri 1699'da başlayan defterin ilk sayfasında Girit'in fethinin ardından 1670 yılında Osmanlı Devleti'nin Venedik'e verdiği korsanlıkla ilgili nişan-ı hümayun metninin kopyası kayıtlıdır. Nişan ilk olarak IV. Murad tarafından verilmiş, ardından tahta geçen Sultan İbrahim tarafından tecdid edilmiş, Girit savaşının sona ermesiyle IV. Mehmed tarafından yenilenmiştir. Bu nişanda Akdeniz'e çıkan korsanlardan Venediklilere zarar verilmemesi için birer kefil alınması, Venedik gemilerini ele geçirirlerse Osmanlı limanlarına girişlerinin engellenmesi, ellerinde Venedikli esir varsa salıverilmesi, Mağrib korsanlarının Venediklilere zarar vermemesi hususuna dikkat edilmesi ve iki taraf reayası arasında ticaretin eskisi gibi devam etmesi gibi emirler kayıtlıdır.¹⁷⁹ Korsanlık ile ilgili verilen bu nişan Karlofça Antlaşması'nın ardından 1701'de, Pasarofça Antlaşması'nın ardından 1718'de ve Venedik'le daimi barışı sağlayan 1733 ahidnamesinin akabinde 1734 yılında tecdid edilerek yürürlüğe konmuştur.¹⁸⁰

Defterde metin kopyaları yer alan ahidnameler ise 1575, 1670, 1701, 1706, 1718 ve 1733 tarihlerini taşımaktadır.¹⁸¹ Ahidname maddeleri ile ilgili önceki başlıklarda bilgi verildiği için burada sadece yıllarını zikr etmekle yetiniyoruz.

3.2. Korsanlıkla İlgili Sorunlar

İlkçağlardan beri Akdeniz ticaretinde probleme yol açan korsanlık faaliyetleri, XVI. yüzyıldan itibaren büyük artış göstermiştir. Akdeniz'in batısında İspanyol ve Portekizliler, İtalya'nın güneyinde Maltalılar, Adriyatik Denizi'nde ise Uskoklar ticarî faaliyetleri vuran korsanlık eylemlerinde bulunmuşlardır. Öte yandan XVII. yüzyılda İngilizlerin, Hollandalıların ve Mağriblilerin de korsanlık faaliyetlerini arttırmaları Akdeniz'de güvenliği iyiden iyiye tehlikeye sokmaktaydı.¹⁸² Osmanlı Devleti ile Venedik, yapılan anlaşmalarla

¹⁷⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.1.

¹⁸⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.55, 248, 272.

¹⁸¹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.2, 3, 4, 5, 189, 247, 271.

¹⁸² XVII. yüzyılda Akdeniz'de devlet destekli korsanların faaliyetleri ve devletlerarası ilişkilerdeki rolleri, ayrıca İngiliz korsanların Mağrib devletleriyle ilişkileri ve Akdeniz'deki etkinlikleri hakkında bkz. Adrian Tinniswood, *17. Yüzyılda Akdeniz'de Korsanlık*, çev. Dinç Tayanç, İnkılap Kitabevi, İstanbul 2011; Osmanlı korsanlarının Venedikli ve Uskoklara karşı yürüttükleri mücadeleye dair bkz. İdris Bostan, *Adriyatik'te Korsanlık: Osmanlılar, Uskoklar, Venedikliler (1575-1620)*, Timaş Yayınları, İstanbul 2009; ayrıca Özgür Oral, *XVII. Yüzyılda Akdeniz'de Osmanlı Korsanlığı*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004; XVIII. yüzyılda devlet destekli korsanlık ve deniz haydutluğu için bkz.

korsanlara destek vermemeyi garanti etmiş ve korsanlık yapanları ele geçirerek faaliyetlerini bitirmeye çalışmışlardır. Yukarıda zikr edildiği gibi Osmanlılar, korsanlığın engellenmesine çalışılacağına dair Venedik'e teminat vermişlerdir. Alınan tedbirlere rağmen Akdeniz'de korsanlık faaliyetleri eksik olmamış, iki taraf tebaası da bu durumdan zarar görmüşlerdir.

16 numaralı defterde korsanların yarattığı problemlerle ilgili çok sayıda hüküm bulunmaktadır. Korsanlık olaylarında en çok sorun yaratan kesimin Mağribliler ve Ülgün korsanları olduğu anlaşılmaktadır. Korsanlık için Akdeniz'de dolaşan Mağrib kalyonlarının Venedik gemilerine zarar vermemeleri için baylosun başvurusuyla ya kalyon reisinden kefil alınması yahud Venedik gemileri uzaklaşana dek denize çıkmalarına izin verilmemesi emredilmiştir.¹⁸³ Akdeniz'de ve Adriyatik Denizi'nde seyreden Venedik gemilerini ele geçiren korsanlar, bunları genellikle Draç ve Ülgün'e¹⁸⁴, bazen de Sakız'a¹⁸⁵ ve Hanya'ya¹⁸⁶ götürerek içlerindeki malları, zaman zaman da buradaki görevlilerle anlaşarak gemileri onlara satmışlardır¹⁸⁷. Korsanlar sadece gemi içindeki malları satmakla kalmamış, gemilerde bulunan kişilerin üzerindeki altın ve paraları da gasp etmişlerdir.¹⁸⁸ Ahidnameye aykırı şekilde ele geçirilen gemilerin sahiplerine iade edilmesi emredilmiştir.¹⁸⁹

Bazen korsanların ele geçirdiği gemilerin kaptanları, korsanlar tarafından esir edilmişlerdir. Venedik'e giderken İstendil civarında ele geçirilen bir Venedikli Tunus'a götürülmüş ve sabık Tunus dayısı tarafından esir edilmiştir. Mevcut dayıdan kaptanın ıtlakı talep edilmiştir.¹⁹⁰ Venedik beylerinin sipariş ettiği bir gemiyi getirmek için Mora generalinin gönderdiği Maltalı bir kaptan, İzmirli Deli Beyzade isimli bir korsana rast gelmiş ve Maltalı olduğu gerekçesiyle esir edilmiştir. Gönderilen hükümde kaptanın Venedikliler tarafından gönderilmesi nedeniyle ahidnameye göre ıtlak olunması istenmiştir.¹⁹¹ İzmir'de bulunan Venedik gemileri Cezayir korsanları tarafından taciz edilmiş ve gemicilerden birini daha önce esirleri olduğu gerekçesiyle alıkoymak istemişlerdir. Venedik konsolosunun yanına kaçan bu gemicileri almak isteyen korsanlar, vermez ise orda bulunan bütün Venediklileri esir ve katl edecekleri yolunda tehdit etmişlerdir. Ahidname gereğince Venediklilerin korunması ve bu gibi hareketlerden uzak durulması emredilmiştir.¹⁹²

Şenay Özdemir, *Akdeniz Hâkimiyetinde Osmanlı Devleti ve Korsanlık (1695-1789)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2004.

¹⁸³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.23, 222.

¹⁸⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.61, 65, 156, 226.

¹⁸⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.73, 78, 79, 80.

¹⁸⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.151, 233.

¹⁸⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.37.

¹⁸⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.215, 219.

¹⁸⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.138, 155.

¹⁹⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.144.

¹⁹¹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.162.

¹⁹² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.44.

Korsanlık faaliyetlerine bölge ahalisinin destek verdiği olaylar da meydana gelmiştir. Mağrib leventleriyle anlaşılan Osmanlı tebaası Venedik'e tabi Mora ve civarında korsanlık yaparak halkın malını gasp etmişler, bunların önlenmesi işi Ağrıboz ve Hanya vali ve kadılarına havale edilmiştir.¹⁹³ Venedik baylosunun isteğiyle Ülgün ahalisinin Mağrib korsanlarına yardım etmemelerine dair güvence verilmiştir.¹⁹⁴

Korsanların yarattığı sorunların Divan-ı Hümayun'a yansıdığı görülmektedir. Trablusgarp'ta yaşanan kıtlık üzerine zahire almak için Akdeniz'e açılan bir kalyona saldıran "Efrenc" gemisi ele geçirilip Sakız'a götürülmüştür. Baylos, geminin Venedikli bir müstemene ait olduğunu belirtmiş, Divan'da görüşülen davaya Trablusluların gelmemesi üzerine geminin Venediklilere iade edilmesine karar verilmiştir.¹⁹⁵

Ülgün korsanlarının faaliyetleri yalnız Osmanlı kıyıları ile sınırlı kalmamış, zaman zaman İtalya kıyılarında da etkinlikte bulunmuşlardır. 1714'te Ülgünlü korsanlar Puglia açıklarında iki balıkçı kayığına rast gelerek kayıklarda bulunan üç Venedikliyi esir almışlardır. Ülgün kadısına esirlerin ıtlakını sağlaması emredilmiştir.¹⁹⁶ Ülgünlü bir korsan kalyatası ise Venedik körfezindeki balıkçı kayıklarını vurmuş, körfez muhafazasında olan Venedik kaptanının çekdiri göndermesi üzerine Venedik'e tabi bir adaya giderek orada ahaliden ve çekdiriden birkaç kişiyi öldürmüşler ve daha sonra 73 kişi teslim olmuşlardır. Teslim olan bu kişilerin Hanya'da kalebend olarak hapsedilmesi emredilmiştir. Ertesi yıl ise bu mahkûmların serbest bırakılması istenmiştir.¹⁹⁷

Korsanlık olayları sadece Osmanlı tebaasının faaliyetleriyle sınırlı kalmamıştır. Fransız bir korsan, Venedik gemisiyle mal götüren Mostarlı bir tüccarın mallarına el koymuş ve tüccarı üç ay hapsedtikten sonra serbest bırakmıştır. Bosna valisinden, Dalmaçya'daki Venedik generali aracılığı ile bu sorunu çözmesi istenmiştir.¹⁹⁸

Venedik ile ilişkilerde korsanların neden olduğu problemler genellikle ahidname-i hümayun ve şer-i şerif gereğince çözüme kavuşturulmuştur.

¹⁹³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.152, 153, 154.

¹⁹⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.199.

¹⁹⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.145.

¹⁹⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.246.

¹⁹⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.220. Mahkûmların ıtlakına dair kayıt ayrıca mühimme defterinde bulunmaktadır. Hanya muhafızı Abdullah Paşa'ya gönderilen emirname ayrıca İE.HR. 8/744'te de bulunmaktadır.

¹⁹⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.104.

3.3. Osmanlı Devleti'nde Görev Yapan Venedik Elçi ve Elçilik Görevlileri ile İlgili

Hükümler

Latince “bajulus ya da bajus (koruyucu)” kökünden gelen baylos¹⁹⁹ kelimesi, Venedik'in Osmanlı ülkesinde bulunan en yetkili temsilcisine verilen isimdir.²⁰⁰ Kelime Osmanlı belgelerinde baylos, balyos, balyoz²⁰¹ gibi değişik imlalar ile yazılmıştır. Başlangıçta Bizans'a bağlı bir eyaletken zamanla gücünü artırıp Bizans'la boy ölçüşebilecek duruma gelen Venedik, Haçlı seferlerinin de katkısıyla doğu-batı ticaretinde önemli bir aracı olarak ortaya çıkmıştır. Doğudaki etkinliği artan Venedik, 1082 yılında Bizans imparatoru I. Aleksios'un verdiği izinle ticaret serbestisi ve vergi muafiyetinin yanı sıra Bizans başkentinde bağımsız bir mahalle kurma hakkı da elde etmiş, böylelikle İstanbul'daki Venedikli nüfusu sayısı yıllar geçtikçe artmıştır.²⁰² Bizans imparatoru, Latin imparatorluğunun 1261'de yıkılmasının ardından İstanbul'daki Venedik kolonisine kendi yöneticilerini seçme hakkı vermiştir. 1265 yılında imzalanan anlaşmada Venedik kolonisinin yöneticisi için “bailo” kelimesi ilk kez kullanılmıştır.²⁰³

Bizans döneminde baylosların görevleri, Venedik'ten gelen emirleri uygulamak, Bizans ülkesindeki Venedikli tüccarlar arasında yaşanan anlaşmazlıkları çözmek, Venediklilere ait işleri yürütmek, Venedik adına vergi toplamak ve Venedik'in çıkarlarını hem Bizans hem de rakipleri olan Pisa ve Cenovalılara karşı korumak olarak tanımlanabilir. Bunların yanında Venedik temsilcisi Bizans başkentinde yaşayan Museviler ve Katolik Hristiyanlar üzerinde de bir koruma hakkına sahiptir.²⁰⁴

¹⁹⁹ Asıl biçimi “bailo” olan kelimenin yaygın olarak “balyos” imlası ile kullanılmasına karşın hem 16 ve 18 numaralı Düvel-i Ecnebiye defterlerinde bulunan hükümlerde hem de elimizde bulunan sair arşiv belgelerinde genellikle “baylos (بایلوس)” imlasının kullanıldığı görülmüştür. Biz de bu nedenden dolayı kelimeyi baylos olarak kullanmayı tercih ettik.

²⁰⁰ Kelime 1265'te Venedik ile Bizans arasında yapılması planlanan anlaşmanın taslağında Venediklilerin yöneticisi yani “rector” anlamında da kullanılmıştır. Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.45 (9 nolu dipnot); başlarda görevleri Bizans sınırları içindeki Venedikli tüccarların işlerini yürütmek olan bayloslara zamanla siyasi görevler de verilmiş ve elçi konumuna gelmişlerdir. Eric R. Dursteler, *İstanbul'daki Venedikliler: Yeniçağ Başlarında Akdeniz'de Millet, Kimlik ve Bir Arada Varoluş*, çev. Taciser Ulaş Belge, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2012, s.42; bununla birlikte baylos unvanı Osmanlılar tarafından sadece Venedik elçilerini değil, bütün devlet elçilerini ifade etmek için de kullanılmıştır. Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.35.

²⁰¹ 16 numaralı defterde bulunan 1575 ahidnamesi suretinde kelime “balyoz” olarak kaydedilmiştir.

²⁰² Bizans döneminde İstanbul'da kurulan Venedik mahallesinin yapısı ve işleyişi hakkında detaylı bilgi için bkz. Aygül Ağır, *İstanbul'un Eski Venedik Yerleşimi ve Dönüşümü*, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2013; 1204'teki Latin istilasından önce buradaki Venedik nüfusu 20 bine kadar çıkmıştır. Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.31.

²⁰³ Başlarda Venedik kolonisinin yöneticisi için “logotheta (vekil)” unvanı kullanılırken, Latin imparatorluğunun kurulması ile birlikte “podesta” unvanı kullanılmaya başlamıştır. 1204'te Bizans'ın parçalanmasına katılan Venedik doju Enrico Dandolo'nun İstanbul'da ölmesi üzerine koloni kendisine yeni bir temsilci seçmiş ve ona “podesta veneziano e despota di Costantinopoli (Venedikli podesta ve İstanbul despotu) unvanı verilmiştir. Kelime Napoli krallığında pazarlarda vergi toplayan kişileri tanımlamak için kullanılıyordu. Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.31, 55, 58; Donald Nicol, *Bizans ve Venedik*, s.145; Mahmut Şakiroğlu, “Balyos”, s.43.

²⁰⁴ Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri*, s.58-59; Eric Dursteler, *İstanbul'daki Venedikliler*, s.46-47.

Türkler Anadolu'da önemli bir güç olarak belirdikten sonra Venedik, Türklerle ilişkilerini genellikle İstanbul baylosu aracılığı ile sürdürmüştür. Bunun yanı sıra Girit dukası da ilişki kurmada önemli roller üstlenmiştir. İstanbul'un 1453 yılında fethinin ardından 1454 yılında Venedik ile bir ahidname imzalanmış ve bu ahidnamede baylosla ilgili şu madde yer almıştır: "Venedik istediği kişiyi İstanbul'a baylos olarak gönderebilir, baylos isterse ailesiyle isterse yalnız gelebilir, burada Venedik tebaasını yönetme ve yargılama hakkı vardır. Ceza uygulaması için emrine bir subaşı verilecektir."²⁰⁵

Bayloslar yaptıkları her faaliyeti kaydeder ve görev süreleri bitip Venedik'e döndüklerinde bu faaliyetleri yazılı bir rapor halinde senatoya sunarlardı.²⁰⁶ Baylosların faaliyetlerinden biri de Osmanlı ile ilgili istihbarat sağlamaktı. Osmanlıların ticarî faaliyetleri ve ordu düzeni, kara ve deniz ordusunun harekât planları gibi konularda bilgi edinen bayloslar bunu Venedik'e ulaştırmakla yükümlüydü. Nitekim 1492 yılında II. Bayezid devrinde baylos Girolamo Marcello, Osmanlı ile ilgili gizli bilgileri kaydettiği *dispaccio*'lar ile ele geçirilmiş, bu olay üzerine Venedik'e yazılan mektupta bir daha İstanbul'da baylos bulundurulmasına gerek olmadığı bildirilmiştir.²⁰⁷ Girit seferi için hazırlanan Osmanlı ordusunun faaliyetlerini takip eden baylos Giovanni Soranzo her ne kadar sadrazamı verdiği rüşvetle elinde tutsa da seferin nereye yapılacağına dair bir bilgi ele edememiştir. Bununla birlikte senatoyu Osmanlı'nın her an Girid'e saldırabileceği hususunda uyarmıştır.²⁰⁸

Başlarda görev süresi ile ilgili herhangi bir sınırlama olmayan bayloslar daha sonra 2 yıl süreyle görev yapmış, 1503 anlaşması ile birlikte 3 yıl için gönderilmeye başlanmıştır.²⁰⁹

İstanbul'a atanan bayloslar XVI. yüzyıl başına kadar yolculuklarını hep deniz yolu ile yapmışlardır. Bu dönemden itibaren Akdeniz'de korsanların faaliyetlerini arttırmaları nedeniyle deniz yolu güvenli olmaktan çıkmış ve bayloslar karayolu ile İstanbul'a gelmeye

²⁰⁵ Mahmut Şakiroğlu, "Balyos", s.44.

²⁰⁶ Baylosların görevleri sırasında yaşanan olayları kaydettiği defterlere "dispaccio" ismi verilirdi ve bugün Venedik Devlet Arşivi'nde bulunan bu defter serisinden, Osmanlı ülkesinde baylosların faaliyetleri ve dönemin genel yapısı hakkında önemli bilgiler elde edilmektedir. Bunun yanı sıra baylosların görevleri bitip Venedik'e döndüklerinde senatoda sundukları belgelere ise "relazione" ismi verilmektedir. İlki 1268 tarihli olan ve *relazione*'lerde bayloslar Osmanlı'nın sınırları, padişah, harem halkı, sadrazam ve paşaların yapıları, ordunun durumu, devletin mali yapısı, Osmanlı ile yabancı devletler arasındaki ilişkiler, Venedik'in levant ticaretindeki durumu gibi konularda bilgi verirlerdi. Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.118; XVI. yüzyılda Venedik elçilerinin *relazione*'lerinde Osmanlı padişahının kişiliği hakkındaki tasvirler için bkz. Lucette Valensi, *Venedik ve Bâb-ı Âli: Despot'un Doğuşu*, çev. A.Turgut Arnas, Bağlam Yayınları, İstanbul 1994; İstanbul'daki Venedik baylosu, kendisine gelen Osmanlı belgelerini İtalyanca'ya çevirtir ve ikisi birlikte gerektiğinde başvurulmak üzere defterlere kaydedilirdi. Venedik Devlet Arşivi'nde *Bailo a Costantinopoli* tasnifinde bulunan bu defterlerden yola çıkılarak hazırlanan bir eser için bkz. Serap Mumcu, *Venedik Baylosu'nun Defterleri (1589-1684)*, Edizioni Ca Foscari, Venezia 2014; Venedik Devlet Arşivi'nde bulunan Türklerle ilgili belgeler kullanılarak Osmanlı Devleti'nin yapısı ve Venedik ile olan ilişkileri yanında Türklerin günlük yaşamları hakkında da farklı ve renkli bilgiler elde edileceği muhakkaktır.

²⁰⁷ Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.48.

²⁰⁸ Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.IV, s.395-396.

²⁰⁹ Mahmut Şakiroğlu, "Balyos", s.44.

başlamışlardır. Karayolu ile İstanbul'a gelen ilk elçi Tommaso Contarini 1528 yılında şu güzergâhı kullanmıştır: Venedik'ten gemi ile yola çıkmış ve Dalmaçya kıyısındaki Şibenik limanından sonra Hırvatistan, Bosna, Sırbistan ve Bulgaristan'ı aşmış ve 55 günlük yolculuğun ardından İstanbul'a gelmiştir. Bununla birlikte alternatif güzergâhlar da kullanılmıştır. 1550'de Caterino Zeno, Split-Saraybosna-Yeni Pazar-Sofya-Edirne-İstanbul güzergâhını kullanmış ve yaklaşık 50 günde yolculuğunu tamamlamıştır. Zeno'ya göre Split-İstanbul arası hiç durmadan gidildiğinde bir ayda aşılabilir. Yolculuğun bu denli uzamasında baylosun kalabalık maiyyeti ve yolda dinlenme ve hayvan değiştirme ile kaybedilen vakit büyük rol oynamaktadır.²¹⁰

Baylosların İstanbul'a gelirken karşılanmaları ile ilgili 16 numaralı defterden bazı veriler elde edilmiştir. Venedik'ten gelen elçi veya baylosu karşılamak için bir Dergâh-ı Mualla çavuşu²¹¹, bir kapıcı ve bir de yasakçı yeniçeri tayin edildiği hükümlerden ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra barış sağlandıktan sonraki dönemde gelen baylosları karşılamak için bir de Venedik tercümanı heyete dâhil edilmiştir. Elçi veya baylos Boğazhisarları'na geldiği vakit adet olduğu üzere iki çekdiri tarafından karşılanmış ve İstanbul'a getirilmiştir. 1699'da Karlofça'da barış müzakereleri sona erdikten sonra²¹² ortaya çıkan taslak metnini tasdik ettirmek üzere Venedik tarafından Lorenzo Soranzo büyükelçilik vazifesiyle İstanbul'a gönderilmiştir. Venedik sınırından İstanbul'a gelene kadar bütün görevlilere hitaben yazılan hükümde Soranzo'nun emrine verilmek üzere birer çavuş, kapıcı ve yasakçı tayin olduğu bildirilmiş, Soranzo'ya İstanbul'a gelene dek hiçbir şekilde müdahale edilmemesi, saldırıya karşı korunması ve gerekli yardımın yapılması hususlarında uyarılarda bulunulmuştur.²¹³ Soranzo'yu karşılamak içinse Venedik tercümanı Giacomo Tarsia ve Mustafa Çavuş ile yasakçı Hüseyin Venedik sınırına gönderilmiş ve aynı uyarılar karşılama heyeti için de tekrarlanmıştır.²¹⁴

²¹⁰ Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.90-91 (46 numaralı dipnot).

²¹¹ Dergâh-ı âli çavuşu da denir. Divan-ı Hümayun çavuşları için kullanılan tabirdir. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.I, s.426.

²¹² Müzakerelerin ne şekilde geliştiği ve yürütüldüğü hakkında Venedik delegesinde bulunan iki görevlinin tuttuğu zaibitler için bkz. Monika Molnar, "Venedik Kaynaklarında Karlofça Antlaşması: Diplomasi ve Tören", çev. Gökçen Sert, *Türkler*, c.IX, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s.783-791.

²¹³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.6. Sarı Mehmed Paşa, elçiyi karşılamak için iki çekdiri gönderildiğini kaydetmiştir. Soranzo, bu hükmün yazılmasından yaklaşık 5 ay sonra (20 Cumade'l-ula 1111/13 Kasım 1699) İstanbul'a gelerek Galata'da bulunan konağa yerleşmiş ve bir süre sonra ahidname olarak baylosluk görevine başlamıştır. Soranzo'ya günlük 120 zolota tahsis edilmiş ve baylos olarak atandıktan sonra yevmiesi kesilmiştir. Sarı Mehmed Paşa, *Zübde-i Vekayiat Tahlil ve Metin (1066-1116/1656-1704)*, haz. Abdülkadir Özcan, TTK Yayınları, Ankara 1995, s.683; *Anonim Osmanlı Tarihi*'nde elçinin 5 Cemaziye'l-evvel 1111/29 Ekim 1699 günü İstanbul'a geldiği kayıtlıdır. *Anonim Osmanlı Tarihi (1099-1116/1688-1704)*, haz. Abdülkadir Özcan, TTK Yayınları, Ankara 2000, s.143.

²¹⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.7; Soranzo, İstanbul'a geldikten sonra baylosluk sarayının tamire muhtaç durumda olması nedeniyle, tamir bitene dek etraftaki konaklardan bazılarını kiralamak için izin istemiş ve kendisine izin verilmiştir. BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.56.

1700 yılında yazılan bir hükümde ise Venedik'in Girolamo Giustinian'ı²¹⁵ baylos olarak atadığı belirtilerek, Soranzo için yapılan uyarılar tekrarlanmıştır.²¹⁶ Giustinian'ı karşılayıp İstanbul'a getirmek üzere adet olduğu üzere iki adet çekdiri ile Boğazhisarları'na gitmesi için kapudan Abdülfettah'a emir yazılmıştır.²¹⁷ Baylosun İstanbul'a yaklaştığı sıralarda ise Akdeniz'de bulunan kaptanlardan Boğazhisarları'na kim yakın olursa onun baylosu acilen başkente getirmesi istenmiştir.²¹⁸ Yeni baylosun İstanbul'a ulaşması ile birlikte büyükelçi olarak gönderilen Lorenzo Soranzo'nun görevi sona ermiş ve Venedik'e dönmek üzere yola çıkmıştır.²¹⁹

1707 yılında ise baylos olarak Angelo Morosini görevlendirilmiş ve görevlilere önceki bayloslar için yapılan uyarılar tekrarlanmıştır.²²⁰ Morosini'yi karşılamak için yine Rinaldo Carli Osmanlı heyetiyle birlikte görevlendirilmiş, iki çekdiri yollanmıştır.²²¹ Morosini muhtemelen görevi kabul etmemiş ve ertesi yıl Alvise Mocenigo için bir hüküm yazılmıştır.²²² Giustinian'a ise Venedik'e dönebilmesi için yol izni yazılmıştır.²²³ 1714 yılında ise baylos olarak Andrea Memmo tayin edilmiş, karşılama için benzer hükümler tekrarlanmıştır.²²⁴

Yeni atanan baylos İstanbul'a gelene kadar eski baylos görevine devam eder ve tebaasının işlerini yürütürdü. Baylosun ölümü veya atanan baylosun görevi reddetmesi gibi durumlarda ise Venedik senatosu tarafından bir fevkalade elçi gönderilir veya bu görev geçici olarak elçilikte görevli sekreterlerden birisi tarafından yürütülürdü. Fevkalade elçiler sulh akdi, cülus tebriki ve Osmanlı sultanının elde ettiği zaferleri kutlamak gibi özel bir görev için de gönderilirdi. 1703 yılında tahta çıkan III. Ahmed'in cülusunu tebrik için 1705 yılında Carlo Ruzzini büyükelçi olarak İstanbul'a gönderilmiş²²⁵, Ruzzini'yi karşılamak üzere ise Venedik tercümanlarından Rinaldo Carli, çavuş ve yasakçı ile birlikte Venedik hududuna gönderilmiştir.²²⁶ Elçiyi Boğazhisarları'ndan İstanbul'a getirmek üzere iki çekdiri göndermesi için de kaptan Abdurrahman'a hüküm yazılmıştır.²²⁷ İstanbul'a gelen fevkalade elçilerin ve

²¹⁵ Metinde "Giulio" şeklinde yazılmıştır.

²¹⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.50, 51. 50 numaralı hükmün derkenarında aynı yol izninin 1720'de atanan baylos (Giovanni Emo) için de yazıldığı kayıtlıdır.

²¹⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.52. Hüküm 1720'de Emo'nun karşılanması için tekrarlanmıştır.

²¹⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.84, 93.

²¹⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.108.

²²⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.163.

²²¹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.178, 186, 187.

²²² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.172.

²²³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.197.

²²⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.232, 234, 235.

²²⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.123, 140. Ruzzini'nin elçi olarak gönderildiğine dair Venedik dojunun 16 Temmuz 1705 tarihli mektubunun tercümesi için bkz. AE.SAMD.III 223/21530.

²²⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.141.

²²⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.142.

maiyyetinin erzak ve masrafları Osmanlı padişahı tarafından karşılanırdı. Aynı durum Venedik'e giden Osmanlı elçileri için de geçerliydi. Bu elçilerin masrafları Venedik senatosu tarafından karşılanırdı.²²⁸

Baylosların maiyyetinde sekreter, yardımcı (cogitor), muhasip (ragionato), tercüman, sâî (ulak, portaliçe), hekim, rahip, seyis gibi görevliler dâhil olmak üzere kalabalık bir grup bulunurdu.²²⁹ Baylos yardımcısı, elçiliğin haberleşmesi ve mektupların şifrelenmesi gibi işlerden sorumlu görevlidir. Muhasip elçiliğin parasının ve kıymetli evrakın korunması ile ilgilenmekteydi.²³⁰ Ayrıca İstanbul'a gelen Venedikli tüccarların ve gemilerin ödemek zorunda olduğu baylosluk hakkını (cottimo) toplamak da muhasibin göreviydi. Tüccarlar ve gemi kaptanları yanlarında bulunan bütün malların değerini muhasibe bildirmek zorundaydı.²³¹ Seyis ise bayloslukta bulunan atların bakımından sorumluydu.

Venedik elçiliğinde en az üç²³² tercüman bulunmaktaydı. Başta gelen büyük (grande) tercüman baylosa devlet hizmetinde ve Bab-ı Ali nezdinde hizmet ederdi, küçük (piccolo) tercüman ise tüccarlar ve ticarî problemlerle ilgilenirdi. Bunların yanında bir de yol üstü (da strada) tercümanları vardı ki bayloslara geliş ve gidişlerinde eşlik ederlerdi.²³³ Baylos ve konsolosların hizmetine atanan tercümanlar ayrı başlıkta incelendiği için burada detaya girmiyoruz.

Baylosluk sarayında bulunan hekim, önceleri İstanbul'da yaşayan Museviler arasından seçilirdi. Baylosların ve maiyyetlerinin göreve giderken yolculuk esnasında rahatsızlanması ve ölmesi üzerine Venedik senatosu baylos maiyyetine bir de hekim vermiş ve Venedik'ten

²²⁸ Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.55.

²²⁹ 1531 yılında Alvisse Gritti'nin maiyyetinde 200'den fazla adam olduğu söylenmektedir. Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.78; 1608'de bayloslukta bulunan görevli sayısının 30 olduğu kaydedilmiştir. Eric Dursteler, *İstanbul'daki Venedikliler*, s.48; XVIII. yüzyıl sonlarında ise Venedik baylosunun maiyyetinde 118 kişinin bulunduğu kayıtlıdır. Elçilik maiyyetinde 12 diloğlanı, 1 kançılıya, 1 sırkatibi, 1 hazinedar, 1 kethüda, 1 mirahur, 1 tabib, 1 cerrah, 1 vekilharc, 1 masraf, 2 rahip, 1 kaftancı, 20 çukadar, 6 aşçı, 2 şekerçi, 4 seyis, 2 kapıcı, 40 Hırvat, 20 etba hademesi bulunmaktadır. Mustafa Kesbî, *İbretnümâ-yı Devlet*, haz. Ahmet Öğreten, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2002, s. 33.

²³⁰ Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.71,75.

²³¹ Eric Dursteler, *İstanbul'daki Venedikliler*, s.52.

²³² 1500'de bir olan tercüman sayısı 1571 İnebahtı Savaşı'ndan sonra üçe çıkmıştır. Bu sayı zamanla 6'ya çıkmış ve 1630'a gelindiğinde tercüman sayısı 7'yi bulmuştur. Eric Dursteler, *İstanbul'daki Venedikliler*, s.54.

²³³ Başlarda tercüman olarak Galata'da yaşayan Latin-Katolik ailelerden faydalanılmışsa da zamanla bu durumun devlet aleyhine sonuçlar doğuracağı düşünülerek 1551 yılında İstanbul'da Venedikli gençlere Türkçe öğretmek ve tercüman olarak yetiştirmek amacıyla bir dil okulu açılmıştır. "Giovani di lingua" (dil oğlanları) olarak anılan bu gençlerin sayısı başlangıçta iki kişi olarak belirlenmiş ve beş yıl süreyle İstanbul'da ikamet etmeleri kararlaştırılmıştır. Fakat yaklaşık yüz yıl sonra gönderilen genç sayısı dörde ve ikamet süreleri yediye çıkarılmıştır. Daha sonra Fransa gibi devletler tarafından da taklit edilen bu yöntem gönderilen kimi gençlerin Müslümanlığı kabul etmesinden dolayı Venedik'e istediği faydayı sağlamamıştır. Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.143.

itibaren yolculuğa katılmasını kararlaştırmıştır. Hekimin yanında bir de cerrah bulunmaktaydı.²³⁴

Venedik baylosunun hizmetindeki en önemli unsurlardan biri, Osmanlı belgelerinde sâî/portaliçe²³⁵ olarak tanımlanan ve görevi baylosun Venedik’le ve Osmanlı toprağındaki konsoloslarla iletişimini sağlayan ulaklardır. Kurulduğu ilk dönemlerde de haberleşme alanında büyük bir teşkilat kuran Venedik, XVI. yüzyıl sonlarından itibaren bu alanda neredeyse bir tekel durumundaydı. Öyle ki yabancı elçiler ve tüccarlar da mektuplarının ulaştırılması için Venediklilere müracaat ederlerdi. Genellikle güçlü ve dayanıklı Dubrovnikli, Sloven ya da Sırpardan oluşan bu teşkilatın işleyişi XVII. yüzyılda şu şekildedir: Yirmi kişiden oluşan dört birlikten biri İstanbul’da biri de Venedik’te verilecek emirleri beklerlerdi. Diğer iki birlik ise hareket halinde olup Venedik ve İstanbul’dan karşılıklı olarak yola çıkarlar, yolda bir önceki posta için gönderilen birlikle karşılaşır ve mektuplar teati edilerek gelen birlikler dinlenmeye başlar, dinlenen birlikler ise Venedik ya da İstanbul’a doğru hareket ederlerdi. Bu hızlı işleyen teşkilat sayesinde mektuplar onbeş günde yerine ulaşırdı. Yabancı devletlerin mektupları da Venedik de bekleyen elçilerine teslim edilir ve onlar da krallarına götürürlerdi.²³⁶

Sailer yanlarında Türkçe mürur tezkiresi bulundurlardı. 16 numaralı defterde bulunan 395 hükümden 21’i Venedik sailerine verilen yol izinleriyle ilgilidir. Bu hükümlerde muhatablardan mektupları taşıyan sailere²³⁷ hangi kazaya dâhil olurlarsa kıyafetlerine müdahale edilmemesi, geçip gitmelerine müsaade edilmesi, herhangi bir vergi talep edilmemesi ve salimen diğer kazaya ulaştırılması hususlarında uyarılarda bulunulmuştur.²³⁸

Bütün bu uyarılara rağmen yerel yöneticilerin bu hususlara dikkat etmediği vakitler de olmuştur. Bu konuyla ilgili deftere kaydedilen ilk sorun 1699 yılında meydana gelmiştir. Baylosun mektuplarla Venedik’e gönderdiği dört sai Ohri’de Cora isimli yerde cizyedar tarafından darp edilerek birkaç gün alıkonulmuş ve ellerinde bulunan dört yıldız altını²³⁹ alınmıştır. Venedik baylosu Lorenzo Soranzo’nun müracaatı üzerine Ohri sancakbeyi ve kadısına gönderilen hükümlerle altınların sailere geri verilmesi ve cizyedarın bir daha ahidnameye aykırı hareket etmemesi konusunda uyarılması istenmiştir.²⁴⁰ 1703 yılında ise Filibe cizyedarı Venedik’ten mektuplar ile gönderilen ve Filibe’ye gelen üç saiden

²³⁴ Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.144.

²³⁵ Aslı *portaletere* (mektup taşıyıcısı) olan kelime belgelerde *portaliçe* şeklinde yazılmıştır.

²³⁶ Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.171.

²³⁷ “... mektûblar ile gönderilen portaliçe ta’bir olunur sâ’îleri ...”

²³⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.8, 13, 14, 43, 49, 67, 87, 122, 157, 160, 167, 183, 190, 191, 221.

²³⁹ Yıldızlı altın da denir. 1729’da onüç kuruş değerindeydi. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.III, MEB Yayinevi, İstanbul 2004, s.602.

²⁴⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.19.

ahidnameye aykırı olarak cizye almış ve aldığı akçenin iade ettirilerek ahidnameye uyması konusunda uyarılması emredilmiştir.²⁴¹ 1705 (1117)'te ise Mora'dan İstanbul'a gelmek isteyen bir saiden Malkara'da cizye alınmış ve sai hapsedilmiş, Malkara naibinden olayın “şer‘le görülüp” alınan akçenin iade ettirilmesi talep edilmiştir.²⁴² Buna karşın verilen emre uyulmadığı anlaşılmıştır. 1707 (1119)'de yine Malkara naibine yazılan hükümde daha önce cizyedarın aldığı akçenin iade ettirilmesi istenmesine rağmen cizyedarın akçeyi vermediği ve buna ek olarak aynı saiden tekrar cizye aldığı bildirilmiş, akçenin saiye geri verilmesi, cizyedarın vermemekte ısrar etmesi halinde ise “Divan-ı Hümayun'a ihzar edilmesine” karar verilmiştir.²⁴³ 1711 (1123)'de ise Üsküp cizyedarı sailerden onsekiz guruş haraç almış ve ahidnameye aykırı alınan bu haracın iadesi ve sailerin muhafazasına dikkat olunması emr olunmuştur.²⁴⁴ 1712'de baylos Alvise Mocenigo'nun Venedik'e gönderdiği sailer İskenderiye'de darp edilerek akçeleri alınmış ve sancakbeyi ve kadiya hitaben yazılan hükümde ahidnameye göre hareket edilmesi konusunda uyarılarda bulunulmuştur.²⁴⁵

Bayloslukta bulunan rahip Venedikliler tarafından “manevi ve ahlaki yönden tehlikeli” olarak görülen Osmanlı başkentinde baylosa manevi destek verir ve baylosluktaki günlük ibadeti yönetirdi. Bu sayede bayloslukta bulunanlar her gün Galata'da bulunan kiliseye gitme zahmetinden kurtulurdu.²⁴⁶

Venedik baylosluğunda bulunan bu kalabalık maiyyetin ihtiyaçları nasıl karşılanıyordu? Öncelikle belirtilmesi gereken nokta baylosluğa Venedik Cumhuriyeti'nden verilen bütçe dışında Venedikli tüccarların ödediği vergiler ve *cottimo* (baylosluk hakkı)²⁴⁷ da bayloslar tarafından toplanıyordu. Toplanan bu vergilerle baylosluğun giderleri karşılanıyor ve çalışanların maaşları ödeniyordu. Bunun yanı sıra bayloslukta ihtiyaç duyulan ürünler ile ilgili defterlere birtakım hükümler yansımıştır. Bunlar genellikle bayloslukta tüketilmesi için izin verilen şaraplarla ilgilidir. Osmanlı padişahının Venedik baylosuna bayloslukta tüketilmesi şartıyla verdiği izne göre yılda onbin medre²⁴⁸ şarap satın alınmakta ve baylosluktan sorumlu olan yeniçeri ağası ile hâssa bostancıbaşıya hitaben yazılan hükümlerde ise baylosun satın aldığı şaraptan Galata'daki voyvoda, emin ve zabitlerin herhangi bir vergi

²⁴¹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.107.

²⁴² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.146.

²⁴³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.170.

²⁴⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.216.

²⁴⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.221.

²⁴⁶ Eric Dursteler, *İstanbul'daki Venedikliler*, s.53.

²⁴⁷ XVI. yüzyıldan önce % 0.5-1 arasında değişen bu verginin oranı, bu yüzyılda İstanbul'a gelen mallar için %0.75, İstanbul'dan çıkan mallar için % 1.25 oranında alınmıştır. Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s.160 (74 no'lu dipnot); İnalçık, XVII. yüzyılda bu oranın % 2.5 olduğunu belirtir. Halil İnalçık, “Osmanlı'nın Avrupa ile Barışıklığı: Kapitülasyonlar ve Ticaret”, *Makaleler I*, Doğu-Batı Yayınları, 5. bs, Ankara 2010, s.271.

²⁴⁸ Medre, 6 ya da 8 okkalık şarap kabı için kullanılır. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.II, s.436; Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, çev. Ruşen Sezer, Yapı Kredi Yayınları, 13. bs, İstanbul 2009, s.252.

talep etmemesine dikkat çekilmekteydi.²⁴⁹ Bu konuya o kadar çok özen gösterilmekteydi ki 1714 (1126) yılında bayloşluğa atanan Andrea Memmo'nun yanında getirip elçiliğe taşıdığı 972 medre şarabın ertesi yılın hakkından düşülmesi emredilmiştir.²⁵⁰ Yine Memmo döneminde 200 küfe üzüm karşılığında üçyüz medre şarabın ertesi yılın istihkakından düşülmesi kaydedilmiştir.²⁵¹ Bunun yanı sıra Beyoğlu'nda Venedik elçiliğinin tasarrufunda olan bağlarda yetiştirilen ve elçiliğe taşınan elli yük üzüm karşılık ikiyüzelli medre şarap tenzil edilmiştir.²⁵² Bayloşların yanı sıra elçilikteki baştercüman ve âdemlerine da yıllık ikibin medere şarap satın alma hakkı verilmiştir.²⁵³ Şarabın yanı sıra Venedik elçiliğinde tüketilmek üzere 120 baş pastırmalık kara camuzu da satın alınmıştır.²⁵⁴

Venedik bayloşluğunun emrinde bir de fırın bulunduğu anlaşılıyor. Venedik tebaası Gianbatista isimli müstemenin elçilik için francala ve frenk ekmeği hazırladığı fırından muhtesibin ahidnameye aykırı olarak ekmek üretimini engellediği bildirilmiş, Galata mollasına yazılan hükümde somun ekmek üretiminin yasak olduğu fakat francala üretilmesine kimsenin karışmaması gerektiği hatırlatılmıştır.²⁵⁵

Yukarıda görüldüğü üzere Osmanlı hükümeti İstanbul'a gelecek olan Venedik bayloş ve elçilerinin karşılanmasına özen göstermekteydi. Bayloşun karşılanması için Venedik tercümanının yanı sıra birer çavuş ve yasaççı da birlikte gönderilmekteydi. Bu heyetin geçeceği yerlerde hiçbir zorlukla karşılaşmamaları için de kaza yöneticilerine emirler verilmekteydi. Ulaklardan hiçbir vergi talep edilmemesine dikkat edilmekteydi. Ayrıca Venedik elçiliğindeki görevlilerin şarap tüketmesine sınırlı bir şekilde izin verilmekte ve bu sınırın aşılmamasına da özen gösterilmekteydi.

3.4. Yol İzinleri

Bizans döneminden beri doğu ticaretinde faal olan Venedik, Osmanlılarla da yoğun ticarî ilişkiler içinde bulunmuştur. Ahidnamelerden elde ettiği haklardan sonuna kadar yararlanan Venedik ile Osmanlı arasında sürekli ticarî seferler düzenlemiştir. Bu seferler tek taraflı olmamış, Osmanlı tüccarları da Venedik'e giderek ticarî faaliyette bulunmuş²⁵⁶ ve hatta

²⁴⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.15, 31, 57, 75, 91, 94, 136, 174, 238; bu konudaki tek sorun Alvise Mocenigo'nun bayloşluğu döneminde Kapudağı nahiyesinde meydana gelmiş ve gümrük emininin vergi talebinden vazgeçmesi emredilmiştir, BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.194.

²⁵⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.237.

²⁵¹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.243.

²⁵² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.244.

²⁵³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.32, 58, 92, 109, 137, 175, 203, 241, 242.

²⁵⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.115 ve 192. Defterin sonunda yer alan 391 ve 392 numaralı hükümler ise Mora'da sığır kasaplarının satın aldığı hayvanlar ile ilgili düzenlenen hüccetlerin suretidir.

²⁵⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.116.

²⁵⁶ Venedik'e giden bu tüccarların ticaretin yanı sıra elçilik ve istihbarat faaliyetinde bulduklarına dair bilgiler için bkz. Maria Pia Pedani, "*Osmanlı Padişahının Adına*"; ayrıca Cemal Kafadar, "*Venedik'te Bir Ölüm (1575)*", *Kim Var İmiş Biz Burada Yoğ İken*, Metis Yayınları, 4. bs, İstanbul 2012, s.73-122.

XVII. yüzyıla gelindiğinde Osmanlı tüccarlarının kalabilmesi için Venedik'te bir han tahsis edilmiştir.²⁵⁷ İstanbul'a gelecek olan Venedik tüccarları ve kaptanları için baylosun arzuhaliyle yol izni yazılmıştır. Bu yol izinlerinde gelecek tüccar veya kaptanın ismi yazılarak gitmesine mezun olduğu yerler açık bir şekilde belirtilmiştir. Karlofça'da barış sağlandıktan sonra Osmanlı topraklarına gelmek üzere izin verilen ilk kişi Draç üzerinden İstanbul'a gelmek isteyen Giorgio Commano idi. Draç-İstanbul arasındaki görevlilere hitaben yazılan hükümde Commano'ya ahidnameye uygun olarak hiçbir şekilde müdahale edilmemesi istenmiştir.²⁵⁸ Bundan sonraki dönemde de çeşitli defalar yol izinleri yazılmıştır.²⁵⁹

Kara yoluyla gelenlerin yanı sıra ticaret için gemi ile gelenler de olmuştur. Gemi kaptanlarıyla ilgili hükümler daha çok Boğazhisarları'nda bulunan kadı ve dizdarlara hitaben yazılmıştır. Bu hükümlerde kaptanın ve gemisinin adı açık biçimde belirtilmiştir²⁶⁰, kaptanın gemideki mallar için ödemesi gereken gümrük vergisini ödediği ve eda tezkiresi verildiği açıklanmıştır. Geminin Boğazhisarları'nda yoklanarak yasak meta²⁶¹ olmadıkça Venedik'e gitmesine engel olunmaması istenmiştir.²⁶²

3.5. Cizye ve Gümrük Vergisi ile İlgili Sorunlar

İslam ülkesine girmek isteyen yabancı ülke tebaasına İslam hukuku gereği canlarının ve mallarının devletin güvencesinde olduğunu belirtmek için “eman” verilirdi. Tabii olduğu devlete verilen ahidnameler gereği müstemem denilen eman sahibi gayrimüslimlere, Osmanlı ülkesinde birtakım muafiyetler sağlanırdı.²⁶³ Bu kişiler ellerinde muafiyetlerini ve izinlerini belirten belgeler taşırlardı. Örneğin İslam hukukuna göre Osmanlı topraklarında bir yıldan daha az süre ikamet eden yabancı ülke vatandaşları cizye ödemekten muaf sayıldıklarından durum ahidnamelerde de vurgulanmıştır. Mesela Osmanlı topraklarında ticaret yapma izni alan Venedik tüccarlarının 1701 ahidnamesinin 25. maddesinde “*Venedik'den gelüb giden kimesneler evlü olsun ergen olsun mâdâme ki gelüb gidüb rençberlik edüb memâlik-i mahrûsemde yerleşmeye, varub girü gide ânlardan harac taleb olunmaya*” denerek cizyeden

²⁵⁷ Osmanlı tüccarlarının bu handa kalması hem şehir halkından uzak durmaları sağlanmış hem de gelen tüccarların istihbarat faaliyetlerinde bulunmaları engellenmeye çalışılmıştır. Bu han hakkında detaylı bilgi için bkz. Şerafettin Turan, “Venedik'te Türk Ticaret Merkezi (Fondaco dei Turchi), *Belleten*, c.XXXII/125-128, Ankara 1968, s. 247-283; Mahmut Şakiroğlu, “Venedik'teki Türk Ticaret Merkezi (Fondaco dei Turchi) Hakkında Yeni Bilgiler ve Bunun Ticaret Tarihimizdeki Yeri”, *V. Milletlerarası Türkoloji Kongresi*, c.II, İstanbul 1989, s.615-620. Bu bina günümüzde Doğa Tarihi Müzesi olarak hizmet vermektedir.

²⁵⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.10.

²⁵⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.16, 17, 24, 62, 182, 236.

²⁶⁰ (Nikolo nâm kapudan... Dolfin d'Oro sefinesiyle...) BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.48.

²⁶¹ Osmanlı Devleti değişik dönemlerde bazı malların ticaretini yasaklamıştır. Bu mallarla ilgili bkz. Muzaffer Arıkan, “Osmanlı Devleti'nde İhracı Yasak Meta”, *Prof. Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan*, İÜEF Tarih Araştırma Merkezi, İstanbul 1991, s.279-306.

²⁶² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.11, 12, 21, 22, 33, 34, 42, 60, 69, 70, 71, 77, 83, 88, 89, 95, 96, 97, 100, 128, 129, 130, 149, 169, 176, 179, 180, 181, 184, 185, 193, 214, 223, 224, 225, 231.

²⁶³ Mehmet İpşirli, “Eman (Osmanlı Dönemi)”, *DİA*, c.XI, İstanbul 1995, s.78.

muafiyetleri olduğu belirtilmekteydi. Ayrıca baylosların müracaatı ile müstem tüccarların gidecekleri kazalarda ticaret yapmalarına engel olunmamasına dair hükümler yayınlanmıştır.²⁶⁴

Venedikli tüccarların muafiyetleri kadar yükümlü oldukları vergiler de ahidnamelerde kayıt altına alınmışlardır. Aynı ahidnamenin 32. maddesinde Venedikli gemilerin 300 akçe selâmetlik vergisi ve resm-i masdariye alınan yerlerde bu vergileri ödemesi gerektiği²⁶⁵ kaydedilmiştir. Venedik gemileriyle Osmanlı topraklarına getirilen mallar için (Müslüman ya da gayrimüslim) herkes baylos ve konsoloslara *cottimo* ödemekle yükümlüdür. Venedik gemileri bir iskelede gümrük vergisini ödedikten sonra malını başka bir iskeleye götürdüğünde tekrar gümrük vergisi alınmayacaktır.

İki taraf reayasının ödemekle yükümlü olduğu ve muaf olduğu vergiler ahidnamelerde bu şekilde belirlendiği halde hem devlet görevlileri hem de konsololar bu maddelere aykırı hareket etmekteydiler. 1700 yılında Draç'ta gümrük vergisini ödeyen bir kaptandan gümrük emirlerinin *kapudanlık hakkı* adında %10 akçe talep etmeleri üzerine Draç kadısından bu durumu engellemesi istenmiştir.²⁶⁶ Ancak durumun düzelmediğini sonradan anlamaktayız. Draç emirlerinin maliyeden emir çıkartarak yine müstem gemilerden kapudanlık resmi talep ettikleri belirtilmiş ve ahidnameye göre hareket edilerek bunun men edilmesi tekrar talep edilmiştir.²⁶⁷

1701'de İzmir'e gelen tüccardan cizyedarın haraç talep etmesi, Bozcaada'da iki tüccardan toplam 20 guruş haraç alınması, Gelibolu'ya gelen yedi tüccardan toplam bir altın ve 58,5 guruş alınması, Selanik'te üç müstem tüccardan 30 guruşun alınması yaşanan usulsüzlüklere örnek verilebilir. Bu olaylar sonrası gönderilen hükümlerde alınan paraların iade edilmesi ve bir daha yaşanmamasına dikkat edilmesi belirtilmiştir.²⁶⁸

Cizyedarların haksız cizye talebiyle ilgili sorunlar İzmir, Midilli, Rodoscuk, Draç, Mihaliç, Sakız gibi yerlerde de yaşanmış ve ahidnameye göre çözümlenmesi talep edilmiştir.²⁶⁹ Venedik'in İzmir konsolosunun tercümanları ve aileleri cizyeden muaf tutulduğu halde bazı cizyedarlar tarafından haraç talep edilmiş ve bunun engellenmesi istenmiştir.²⁷⁰

²⁶⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.98, 118, 205, 211.

²⁶⁵ “gemileri gıtdikde sâ'ir müste'men tâ'ifesinden alınagelen üçyüz akçe selâmetlik resmini Venedik sefineleri dahi edâ eyleyeler...”, aynı maddenin devamında “memâlik-i mahrûsemde resm-i masdariyye alınagelen iskelelerde kânûn-ı kadîm üzere resm-i masdariyyelerin edâ eylediklerinden sonra...”. BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, s.29.

²⁶⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.28.

²⁶⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.38.

²⁶⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.45, 46, 47, 74.

²⁶⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.117, 132, 158, 159, 165, 173, 177, 204, 208, 212.

²⁷⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.121.

Bazı yerlerde Osmanlı görevlileri ellerinde berat olmasına rağmen Venedikli tüccarların ticaret yapmasında engeller çıkartmışlar ve şikâyetlere konu olmuşlardır. 1711 yılında Kavala mutasarrıfı elinde patente olmasına rağmen Venedikli bir kaptanı ve âdemlerini “harbî oldukları” bahanesiyle esir etmiş ve 43 kuruşlarına el koymuştur. Kavala gümrük görevlileri ve ayanının, kaptanın harbî olmadığına dair şahitliklerine de itibar etmeyen mutasarrıfın neden olduğu bu sorunun giderilmesi için Kavala kadısına hüküm gönderilmiştir.²⁷¹

Resmi görevliler, tüccarlardan fazla para alabilmek için türlü bahaneler bulmaktan çekinmemekteydiler. Örneğin Boğazhisarları ve Bozcaada’daki görevlilere gönderilen bir hükümde gemisiyle palamut alan bir kaptandan hediye, pişkeş, liman hakkı adları altında vergiler talep edildiği belirtilmiş ve gümrük vergisi ile selametlik akçesini ödedikten sonra gitmesine izin verilmesi emredilmiştir.²⁷² İzmir’de ise gümrük emînleri pişkeş adı verdikleri verginin yanı sıra Venedik tüccarının aldığı palamuttan her yüz kantarda üç altın istemişler ve bidat haraçların yasaklandığı belirtilerek sadece gümrük vergisini ödemeleri gerektiği bildirilmiştir.²⁷³ Yine İzmir’de yeniçerilerin *postal bahası* için gönderilen yasakçılarının Venedik gemilerinden *yasakçı akçesi* adıyla vergi istedikleri ve bunun men edilerek tüccarların korunması istenmiştir.²⁷⁴ İlbasan’da ise gümrük emîni Venedikli tüccarın getirdiği mala değerinden fazla paha biçmiş ve fazla vergi istemiştir.²⁷⁵ Draç’ta da tütün alıp gitmek isteyen Venedikli tüccardan fazla gümrük talep edilmiştir.²⁷⁶ İskenderiye’de ise ticaret için Boyana nehrine giden Venedik barçalarının her bir direğinden akçe talep edilmiş ve bunun engellenmesi İskenderiye sancakbeyi ve kadısından istenmiştir.²⁷⁷ Preveze’de ise bir tüccardan ikinci kez gümrük vergisi alınmıştır.²⁷⁸

İstanbul kadısına gönderilen hükümlerde ise emînlerin bekçi harcı, yasakçı, subaşı, voyvoda, çorbacı, tahminci, yazıcı, mumcu, kapucu vergisi ve resm-i sarrafiye adı altında bidat vergiler istedikleri belirtilerek bunun men edilmesi ve ahidnameye aykırı hareket edilmemesine dair yeni bir emr-i şerif verilmiştir.²⁷⁹

Fazla vergilendirme sadece Osmanlı görevlilerinden kaynaklanmamakta, zaman zaman Venedik yöneticileri de sorunlara neden olmaktadır. Draç’ta bulunan Venedik konsolosunun bir adamı, Venedik körfezinde Müslüman kayıklarıyla ticaret yapan Yanyalı

²⁷¹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.188.

²⁷² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.59.

²⁷³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.72.

²⁷⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.103.

²⁷⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.166.

²⁷⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.198.

²⁷⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.213.

²⁷⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.164.

²⁷⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.18, 66, 171.

gayrimüslim tüccarlardan ahidnameye aykırı olarak akçe istemesi üzerine, bölge kadılarından bunun önlenmesi istenmiştir.²⁸⁰ Draç ve İskenderiye’de Venedik gemileriyle ticaret yapan Osmanlı tüccarları Venedik konsoloslarına *cottimo* (konsolosluk hakkı) ödemek istemiş, konsoloslar ise Venedik’te vermelerini söylemişlerdir. Venedik’te ise olağan miktardan fazla vergi istenerek tüccarlar mağdur edilmiştir. Yazılan hükümlerde verginin konsoloslara ödenmesi ve ticarete mani olunmaması konusuna dikkat çekilmiştir.²⁸¹

Konsolosluk vergisi ile ilgili sorunlar sadece Venedik konsolosları ve Osmanlı tüccarları arasında yaşanmamıştır. Draç’ta bulunan Fransa ve Hollanda konsolosları, Venedik gemileri ile mal taşıyan Osmanlı tüccarından haksız yere vergi istemişler, gönderilen hükümde konsolosluk hakkının sadece Venedik konsoloslarına verilmesi ve tüccarların mağdur edilmemesi istenmiştir.²⁸² 1712’de Draç’ta konsolosluk vergisini mal alanın mı satanın mı ödeyeceği hususundaki tartışma, ahidnameye göre Venedik gemisiyle mal getirenin ödemesi kararıyla sona ermiştir.²⁸³ Kavala’da ise Venedik konsolosu bulunmadığı halde bazı kişilerin Venedik gemilerinden konsolosluk hakkı istediği belirtilerek sancakbeyi ve kadıdan buna engel olunması istenmiştir.²⁸⁴

16 numaralı defterdeki hükümlerde ticaretin mahiyetine dair bilgi elde etmemizi sağlayacak kayıtlar yok denecek kadar az bulunmaktadır. Takdir edilmelidir ki iki devlet arasındaki ticarî ilişkiler, başlı başına bir teze konu olacak kadar geniştir. Bu nedenle ticarete konu olan mallar ve ticarete yaşanan problemler ile ilgili defterdeki hükümlerle yetinmeyi tercih ediyoruz.

Her ne kadar ahidnamelerde muafiyetler belirtilmiş olsa da, bazı devlet görevlileri bunu gözardı etmiş ve Venedikli tüccarlara zorluk çıkartmışlardır. Cizyedarlar cizyeden muaf olan Venedik tebaasından zorla cizye almıştır. Gümrük emînleri kimi zaman fazla vergi talep etmiş, kimi zaman da çeşitli bahanelerle bidat vergiler almışlardır. Üstelik bu duruma bazen yeniçeriler de dahil olmuşlardır. Venedik yöneticileri de Osmanlı tüccarlarının ödediği gümrük vergilerinde sorun çıkartmışlar ve bütün bu sorunlar ahidnamelere göre çözümlenmesine karar verilmiştir.

3.6. Alacak-Borç Sorunları

Osmanlı ve Venedik reayası arasında ticaretin doğası gereği sorunların yaşanması kaçınılmazdı. Sorunlardan en önemlilerinden biri de pek tabii tüccarlar arasındaki borç

²⁸⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.68.

²⁸¹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.135, 139, 143.

²⁸² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.54, 134.

²⁸³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.228.

²⁸⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.168.

ilişkileridir. Genelde borçlu tarafın ödemek istememesi nedeniyle yöneticilerden sorunun giderilmesi istenmiştir. Bu hususta dikkati çeken nokta ise aykırı davranışların genellikle ahidnameye bağlı olarak çözülmesi istendiği halde, borçla ilgili sorunların “şer‘le görülüp” çözümlenmesinin talep edilmesidir. Eğer borcunu ödememekte ısrar eden olursa davanın Divan-ı Hümayun’a havale edileceği ve çözümün burada sağlanacağı belirtilmiştir.

Draç’ta Venedik konsolosluğu da yapan Giorgio Commano’nun müslim ve gayrimüslim Osmanlı tebaasında alacak hakkı olduğu ve bunu elindeki temessük ile belgelediği belirtilerek, alacağının tahsiline karar verilmiştir.²⁸⁵ 1712 yılında Draç konsolosu olan Petro Rosa’nın ise Draç kalesi topçubaşının zimmetinde yüz yaldız altını alacağı olduğu halde topçubaşının borcunu ödemediği ve muhallefatinin çocuklarının vasisi Mehmed tarafından zapt edildiği, Mehmed’in ise ödemediği başka bir yere kaçarak konsolosun mağdur edildiği belirtilmiştir. İki yıl sonra ise topçubaşının zimmetinde yüz adet de Macar altını kaldığı bildirilerek konunun şerle görülmesi talep edilmiştir.²⁸⁶ Aynı problem başka bir Venedik tüccarının daha başına gelmiş ve konu şer‘le çözüme kavuşturulmuştur.²⁸⁷

Ölen Venedikli tüccarların muhallefatları ise yaşanan sorunlardan bir kısmını teşkil eder. Osmanlı topraklarında ölen Venedikli tüccarın muhallefatinin Venedik konsolosu veya baylosu tarafından zapt edilip Venedik’te bulunan varislerine gönderilmesine ahidnamelerde karar verildiği halde bu konuda da zaman zaman sorunlar yaşanmıştır. Kesriye’nin bir köyünde ölen Draç Venedik konsolosunun tabibinin muhallefatına köydeki subaşı el koymuş ve ahidname gereğince konsolosa teslim edilmesine dair Draç ve Kesriye kadılarına hüküm yazılmıştır.²⁸⁸

3.7. Asayiş Sorunları ve Katli Olayları

Batan veya karaya oturan gemilerin ve mallarının yağmalanması asayiş sorunları olarak sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Tüccar gemilerinin karaya vurması halinde içindeki mallarla ilgili ne yapılacağı ahidnamelerde açık bir şekilde belirtilmekteydi. 1701 ahidnamesinin 23. maddesinde Venedik gemileri battığında veya karaya vurduğunda içindeki adamların azad edilmesi, malların ise sahiplerine geri verilmesi istenmiştir. Ancak Avlonya’da karaya vuran iki Venedik gemisindeki malların Avlonya emini ve ortağı tarafından gasp edildiği ve gemileri parçaladıkları yazılmış, konunun şerle görülüp malların iade ettirilmesi istenmiştir. Ayrıca gemilerle birlikte gelen bir tüccarın limandan mal almak için 30 altın vermesine rağmen karşılığında mal alamadığı, buna ek olarak gemide bulunan

²⁸⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.26, 27, 39, 41, 240.

²⁸⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.227, 239.

²⁸⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.40.

²⁸⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.36.

yirmi altınlık malının da gasp edildiği bildirilmiştir. Konunun başka bir sorunu çözmek için Avlonya civarında bulunan Hasan Çavuş marifetiyle çözümlenmesine karar verilmiştir.²⁸⁹ Midilli’de batan bir geminin malları ise Midilli nazırı tarafından alınmış ve bunun da sahiplerine iadesi istenmiştir.²⁹⁰

Bazı durumlarda yağmanın gerçekleşmesi için bir kazaya gerek kalmazdı. Osmanlı limanlarına giren Venedik gemileri zaman zaman kaptanların ve reayanın hedefi olmuştur. Sakız limanında bulunan bir Venedik gemisinin gabyesi²⁹¹ miri kalyon²⁹² kaptanlarından Ahmed tarafından alınmış²⁹³, Merzak’ta ise bir gemi köy ahalisi tarafından yağma edilmiştir.²⁹⁴ Köy ahalisi malların iadesi için gönderilen emre itaatsizlik etmiş ve gün geçtikçe daha çok huzursuzluk çıkararak dört gemiyi daha yağmalamışlar, gemide bulunanlardan kimisi katledilmiş ve kimisi de yaralanmıştır. Yağmacılardan ismi bilinenlerin ele geçirilerek bu sorunun halledilmesi Delvine sancakbeyi ve bölge kadılarından istenmiştir.²⁹⁵

Bireysel katl olayları da yaşanan diğer asayiş sorunlarındandı. Draç’ta peksimed almak için fırına giden bir müstemen tüccar önce gasp edilmiş, sonra boğularak kale dışında deniz kenarına bırakılmıştır. Davanın şerle görülerek kararın İstanbul’a bildirilmesi ve gönderilecek emre göre hareket edilmesi istenmiştir.²⁹⁶ Karacadağ’da bulunan iki zimmi geceyarısı Kotor’un varoşunu basarak 400 koyun ile 40 sığır çalmış ve çobanı öldürmüşlerdir. Gündüz de bu tarz hareketlere devam deden haydukların ele geçirilerek hapsedilmeleri Rumeli valisi Hasan Paşa’ya havale edilmiştir.²⁹⁷

Venedik’e tabi İsilde limanına buğday götüren Ülgünlü tüccarlar limanda iki Venedikliyi öldürmüşlerdir. İskenderiye müteselliminin gönderdiği bir adam olayla ilgili keşifte bulunmuş ve Venedikliyi katleden üç kişinin Kotor’da hapsedildiğini ve kendisine suçu olmayan üç kişinin cezalandırılması için teslim edildiğini bildirerek konunun şerle görülerek sonucun bildirilmesine karar verilmiştir.²⁹⁸ Bosna’da ise bir Venedikli tüccar 200 balyoz altını gasp edilerek öldürülmüştür.²⁹⁹

²⁸⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.85, 86.

²⁹⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.196.

²⁹¹ Gabye, yelkenli gemilerde dört köşe yelkene verilen isim. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.I, s.640.

²⁹² Devlete ait gemilerin kaptanları için kullanılan tabir. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.II, s.544.

²⁹³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.133.

²⁹⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.150.

²⁹⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.161.

²⁹⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.64.

²⁹⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.147.

²⁹⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.206.

²⁹⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.209.

1703 yılı başlarında İnebahtı'nın teslim alınması sırasında muhafız olarak gönderilen yeniçeri yazıcısı Mehmed'in iki kölesi, Venedikli tüccarlar tarafından ayartılmış ve yazıcının 1250 gurusunu alarak kaçmışlardır. Ancak iki köle Gaston'da Venedikliler tarafından öldürülmüşlerdir. Ağrıboz muhafızı İsmail Paşa'nın Ayamavra'daki Venedik generaline gönderdiği mektubun ardından 70 altın yazıcıya teslim edilmişse de 1075 gurusu³⁰⁰ alacak kalmıştır. İnebahtı mutasarrıfından kalan paranın da tahsil edilmesi istenmiş ve bunun için Mora'da bulunan Venedik generaline mektup yazılmasına karar verilmiş, sonucun İstanbul'a bildirilmesi emredilmiştir.³⁰¹

Venedik baylosunu getirmek için Boğazhisarları'nda bulunan iki kalyona su almak için gönderilen bir kişi Bozcaada'da öldürülmüştür.³⁰² Avlonya'da Venedik kalyonlarından su almak için karaya çıkan iki Venedikli ise karada kalmış ve azaban ağası tarafından alıkonulmuşlardır. Kalyon kaptanı adamlarını istese de ağa firaren geldiklerini iddia ederek teslim etmemiştir. Kadıya hitaben hüküm yazılarak Venedikliler Müslüman olmamışlar ise Venedik konsolosuna teslim ettirilmesi istenmiştir.³⁰³

Ülgün'de Venedikli bir kaptan, Hüseyin Reis'in iki adamı tarafından bıçaklanarak öldürülmüş, sorumluların yakalanarak Divan-ı Hümayun'a gönderilmesi istenmiştir.³⁰⁴ Ayrıca baylosun müracaatı üzerine Venedikli tüccarların korunmasına dair İlbasan ve İskenderiye mutasarrıflarına hüküm yazılmıştır.³⁰⁵

Ohri dizdarı ve bir adamı, Venedikli bir tüccara kereste satmak istemişler fakat tüccar kabûl etmeyince kalebend etmişler yani hapsedmişler ve elindeki 150 altınına el koymuşlardır. Beş ay hapisten sonra serbest bırakmak için ayrıca bin gurusu daha almışlar ve serbest bırakmışlardır. Olay baylos aracılığıyla divana bildirilmiş ve dizdar azledilerek aldığı paranın iade edilmesine, ayrıca dizdarın hapsedilmesine karar verilmiş, olay Ohri mutasarrıfı ve kadısına havale edilmiştir.³⁰⁶

Osmanlı tüccarları da Venedik topraklarında sorunlarla karşılaşmışlardır. Ülgünlü 16 tüccar Venedik'e tabi İsilde iskelesinde ticaretle meşgulken kendi aralarında kavga eden Venediklilerden biri hayatını kaybetmiştir. Venediklilerin suçu talihsiz tüccarlara atması üzerine İsilde generali 10 tüccarı hapsedmiş ve eşyalarına el koymuştur. Ülgün kadısı olayı İstanbul'a bildirmiş ve olay Bosna valisine havale edilerek baylosun göndereceği bir adamla

³⁰⁰ Bu dönemde bir altının 2,5 guruşa tekabül ettiği anlaşılıyor.

³⁰¹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.76.

³⁰² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.99.

³⁰³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.53.

³⁰⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.124.

³⁰⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.125.

³⁰⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.230.

birlikte Bab-ı Ali'nin göndereceği bir çavuşun sorunu yerinde inceleyip sonucun İstanbul'a bildirilmesi istenmiştir.³⁰⁷

Osmanlı reayası iken Venedik'e gidip birkaç yıl orada kalan bir zimmî daha sonra tekrar köyüne dönmek istemiş fakat köy ahalisi "harbîye katıldığı" gerekçesiyle buna engel olmuşlardır. Ahidnamede kayıtlı "cürmlerin affı" maddesi gereği zimmînin köyüne yerleşmesine mani olunmaması emredilmiştir.³⁰⁸

Tüccarların zenginlikleri her daim korsanlar ve reaya için hedef durumuna gelmelerine neden olmuştur. Venedik tüccarları kimi zaman alıkoyma, kimi zaman gasp olaylarıyla karşılaşmış, hatta kaledilme vakaları dahi yaşanmıştır. Osmanlı hükümeti bu olayların şer'le çözüme kavuşturulmasını istemiştir.

3.8. Konsolos ve Tercüman Atamaları

Latince "danışmak, istişare etmek, düşünmek" anlamlarına gelen *consulere* fiilinden türeyen konsolos kelimesi Roma döneminde devlet meselelerinin senato ile görüşen devlet memurunu ifade ederken, ortaçağda İtalyan kent devletlerinin levanttaki temsilcilerini belirtmek için kullanılmıştır. Konsoloslar buldukları ülkede temsilci olarak hükümetle ilişkileri yürütür, meydana gelen problemleri çözer ve ticarî işlerle ilgili kendi vatandaşlarının noterliğini yapardı. Venedik'in doğudaki ilk konsolosu muhtemelen XII. yüzyılda İskenderiye'de görevlendirilmiştir. Konsoloslar Venedik'ten elde ettikleri sabit gelirin yanında, tüccarlardan da vergiler alarak gelir sağlamışlardır.³⁰⁹ Konsolosların yanında onları denetlemek ve yardımcı olmak amacıyla bir de yasaççı bulunurdu.³¹⁰

16 numaralı defterde konsolos atamaları ile ilgili ilk kayıt 1700 tarihlidir. Draç ve Arnavutluk'ta bulunan diğer iskelelerde Venedik tüccarlarının işlerini yürütmek için Giorgio Commano konsolos olarak atanmış ve beratında ahidnameye göre görev ve yetkileri ile muafiyetleri belirtilmiştir.³¹¹

İzmir³¹², Selanik³¹³, Kıbrıs³¹⁴, İnebahtı³¹⁵, Atina³¹⁶, Moton³¹⁷, Kahire ve İskenderiye³¹⁸, Girit³¹⁹, Nakşa³²⁰, Rodos³²¹ ve Boğazhisarları³²² Venedik konsoloslarının bulunduğu diğer şehir ve adalardı.

³⁰⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.207.

³⁰⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.35.

³⁰⁹ Ali İbrahim Savaş, "Konsolos", *DİA*, c.XXVI, TDV Yayınları, Ankara 2002, s.178.

³¹⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.30.

³¹¹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.25, 29. Draç'a atanan diğer konsoloslar için bkz. BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.131, 250, 262, 283, 320, 331, 336, 366, 369, 387.

³¹² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.90, 105, 195, 245, 249, 257, 258, 260, 264, 292, 297, 305, 345, 370, 380, 382.

³¹³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.273, 276, 291, 301, 303, 306, 324, 348, 368, 371.

Bunlar arasından özellikle Draç konsolosları hakkında Divan-ı Hümayun'a şikâyetler gitmiştir. Draç'ta Venedik konsolosu olan Giorgio Commano, Draç'ta kiraladığı arsada kendisi için bina yapmış ve bir süre sonra vefat etmiştir. Varisleri binayı yıkmak istemişler fakat arsa sahipleri buna izin vermemiş ve arsayı binayla birlikte geri almakta ısrar etmişlerdir. Draç kadısından sorunun şeyhülislamın fetvası doğrultusunda halletmesi istenmiştir.³²³ Yine Draç konsolosu Petro Rosa, ahidnameye aykırı olarak konağında çan çalıp haçlı bayrak açmış ve halkın şikâyetine neden olmuştur. Kadıdan konsolosu uyarması ve bir daha böyle hareketlerde bulunmasının engellenmesi istenmiştir.³²⁴ Yine Draç'ta bir cüllahın çırağı firar etmiş ve ahali bunun konsolosa satıldığını iddia ederek tacizde bulunmuştur. Sancakbeyi ve kadılardan bunun önüne geçmesi talep edilmiştir.³²⁵

Venedik bayloslarının maiyyetinde tercümanların bulunduğunu daha önce zikr etmiştik. Baylosların yanı sıra Osmanlı şehirlerinde bulunan konsoloslar da yerli halk, yönetici ve tüccarlarla iletişimini sağlamak amacıyla yanlarında tercüman bulundurlardı. Baylos tercümanları gibi konsolos tercümanları da her türlü vergiden muaf sayılmış ve muafiyetleri kendilerine verilen beratlarla belirtilmiştir.³²⁶ Osmanlı hükümeti her konsolosun Osmanlı reayası olmak şartıyla iki beratlı tercüman ve tercümanların da ikişer hizmetkâr³²⁷ istihdam etmesine izin vermişti.³²⁸ Önceleri her kesimden seçilen tercümanlar, zamanla zengin Rum aileler tarafından satın alınmaya başlanmıştır. Tercümanların vergilerden muaf olması ve toplumsal statü kazanma arzusu tercümanlığın satın alınmasında etken olmuştur.³²⁹ Bu durum zamanla suiistimal edilmiş ve konsolos tercümanlarının sayısında büyük artış gözlenmiş ve Osmanlı hükümeti bu konuda bir ferman yayınlarak tercümanların sayısında

³¹⁴ Kıbrıs konsolosuna Yafa ve İskenderun iskeleleri de ilave edilmiştir. BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.202, 252, 285, 286, 293, 298, 311, 330, 338, 346, 347, 357, 363, 385, 386, 390.

³¹⁵ İnebahtı konsolosuna daha sonra Narda ve Balyabadra iskeleleri de ilave edilmiştir. BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.101, 251, 254, 255, 259, 263, 265, 268, 289, 309, 318, 332, 339, 383, 384.

³¹⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.102, 353.

³¹⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.256, 261, 274, 288, 326, 365, 389.

³¹⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.284, 325, 362, 375.

³¹⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.356, 359, 374.

³²⁰ Bara ve Baros adaları ile birlikte. BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.354.

³²¹ İstanköy ve Bodrum ile birlikte. BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.361.

³²² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.355.

³²³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.126, 127.

³²⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.148.

³²⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.218.

³²⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.63.

³²⁷ Önceleri tercümanlara isim yeri açık veyahud isimsiz berat verilmesi nedeniyle bunun suiistimallere neden olduğu anlaşılmış ve H.1196 (1781 sonu) yılında tercüman hizmetkârlarına verilecek beratlarla izlenmesi gereken yolu belirten bir ferman yayınlanmıştır. BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.395.

³²⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.334. H.1181 (1767) tarihli bu hükmün altına, bu tarihten sonra yazılacak beratların bu berat örnek alınarak hazırlanması kaydı düşülmüştür.

³²⁹ Cengiz Orhonlu, "Tercüman", *İA*, c.XII/1, MEB Yayinevi, Eskişehir 1997, s.181.

kısıtlamaya gitmiştir.³³⁰ Tercümanlar hizmetlerini layıkıyla yerine getirememeleri durumunda azledilir ve yerlerine başka bir tercüman görevlendirilirdi.³³¹

Venedik baylosu³³² yanı sıra Venedik konsolosları yanındaki tercüman atamalarının yapıldığı şehirler, İzmir³³³, Draç³³⁴, Selanik³³⁵, Haleb³³⁶, Balyabadra³³⁷, Kıbrıs'tır³³⁸.

3.9. Sınır Sorunu

İki devlet arasındaki savaş sona erip anlaşma imzalandığında sıra sınırların belirlenmesine gelirdi. İki tarafın belirlediği heyet kararlaştırılan yerde buluşur ve sınır müzakerelerine başlanırdı. Sınırlar konusunda anlaşma sağlandıktan sonra karşılıklı belgeler verilir ve sınırı temyiz etmeyi sağlayacak işaretler konulurdu.³³⁹ Konu önem arz ettiğinden Osmanlılar 1701'de belirlenen Venedik sınırına dair bir defter dahi tutmuşlardır.³⁴⁰

Ancak sınır temyizine rağmen sınırlar pek çok kez iki taraf reayası tarafından ihlal edilmekte ve bu durum şikâyetlere konu olmaktadır.³⁴¹ 16 numaralı defterde sınır sorunuyla ilgili yalnızca üç hüküm bulunmaktadır. Sınır tahdidinde, Osmanlı hududunda kalan bir tımar Venedik reayası tarafından zapt edilmiş ve mahsule el konulmuştur. Mahsulün öşrünün de verilmediği sipahinin şikâyetinde belirtilmiştir. Karlılı mutasarrıfı vezir Numan Paşa'dan sorunu Anabolu'daki Venedik generali ile istişare ederek çözüme kavuşturması istenmiştir.³⁴²

Osmanlı reayası da zaman zaman sınır ihlallerinde bulunmuştur. Delvine'ye bağlı iki köy ahalisi, Venedik'e tabi Parga'daki Venedik reayasını taciz etmiş ve dalyanı basarak

³³⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.394. Mustafa Kesbî, 1730 yılında taşrada bulunan Venedik konsoloslarının yanında toplam 12 nefer tercüman bulunduğunu belirtir. Mustafa Kesbi, *İbretnüma-yı Devlet*, s.34.

³³¹ "...İzmir'de Venedik konsolosu yanında tercüman olan İlya Koryel hıdmetinde tekâsül üzere olmağla...", BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.200.

³³² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.110, 111, 112, 113, 114, 201, 267, 270, 275, 279, 280, 282, 302, 360, 379.

³³³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.119, 120, 253, 278, 281, 316, 333, 344, 376, 388.

³³⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.229, 266.

³³⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.269, 277, 287, 295, 296, 299 (numarasız hüküm), 310, 313, 319, 321.

³³⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.290, 300, 307, 308, 312, 315, 317, 328, 329, 335, 337, 340, 341, 342, 343, 352, 358, 364, 367, 372, 373, 378, 381.

³³⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.294, 299, 314, 327, 351.

³³⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.304, 322, 323, 349, 350, 377.

³³⁹ Sınırların tespiti ve belirlenmesinde izlenen yola dair bkz. Maria Pia Pedani, "XV-XVIII. Yüzyılda Osmanlı Venedik İlişkileri", *Osmanlı*, c.I, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s.259-265.

³⁴⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.17/5. Pedani, Venedik Devlet Arşivi'ndeki Türkçe belgeler arasında 3'ü orijinal olmak üzere 5 sınır belgesi bulunduğunu belirtmektedir. Bu belgelerden 2'si Yunanca, 1'i Osmanlıca ve 2 tanesi ise İtalyanca çevirilerdir. Pedani, "XV-XVIII. Yüzyılda Osmanlı Venedik İlişkileri", s.260.

³⁴¹ 6004 numaralı Maliyeden Müdevver Defterde kayıtlı XVI. yüzyılda sınır problemleri için bkz. Alpay Bizbirlik, "Osmanlı-Venedik İlişkileri ve XVII. Yüzyılın Başlarında Adriyatik Bölgesindeki Sınırlarda Yaşanan Bazı Sorunlar Üzerine", *OTAM*, sayı 26 (Güz 2009), Ankara 2011, s.41-54; yine aynı defter kaynaklı XVII. yüzyıl başlarında iki devlet arasındaki ilişkiler için bkz. Cihan Yemişçi, *1618-28 Arası Osmanlı-Venedik İlişkileri (6004 Nolu Ahkâm Defterine Göre)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2009.

³⁴² BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.106.

mallarını yağmalamışlardır. Ahidnameye göre malların iadesi ve bu gibi hareketlerin önüne geçilmesi emredilmiştir.³⁴³

3.10. Esirlerin Durumu

Osmanlı ile Venedik arasındaki ilişkiler bozulduğunda baylos ve elçilik çalışanları bazen de tüccarların hapsedildikleri görülmüştür. Zaman zaman da bunlarını sınır dışı edilmesine karar verilmiştir.³⁴⁴ Kimi zaman Osmanlı topraklarına zarar veren Venedik tebaası da esir edilerek huzursuzluk giderilmiştir. Ahidnamelerde esirlere ne yapılacağı hususu saptanmıştır. 1701 ahidnamesinin 21. maddesinde Venedik'in elindeki esirlerin Gördüs'e, Osmanlı tarafından alınan esirlerin ise Ağrıboz'a götürülüp burada mübadele işleminin yapılması kararlaştırılmıştır. Karlofça Anlaşmasının imzalanmasının ardından kapudan-ı derya Hüseyin Paşa'ya yazılan hükümde Venedik'le arada tesis edilen dostluğun bir göstergesi olarak esirlerin mübadelesi için Venedik generaliyle haberleşerek değişimin yapılacağı yerin belirlenmesi ve mübadele edilecek esirlerin adlarının bir defter haline getirilerek son kararın verilmesi için İstanbul'a bildirilmesi emredilmiştir.³⁴⁵ Bundan bir yıl kadar önce ise Yedikule'de tutulan Venedikli esirlerin arzları kabul edilmiş ve Yedikule içinde gezmelerine izin verilmiştir.³⁴⁶

1755 yılında da bostancıbaşı tarafından hapsedilen Venedik tebaası 68 Hırvat'ın ise yine dostluk göstergesi olarak parça parça memleketlerine gönderilmesine karar verilmiştir. Ancak Hırvatların Osmanlı tebaasını taciz etmelerinden ötürü esir edildikleri ve bu fiillerinin tekrarlanmaması için dikkat edilmesine dair Venedik baylosundan bir senet alınmıştır.³⁴⁷

³⁴³ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.210, 217.

³⁴⁴ Tommaso Bertele, *Venedik ve Kostantiniyye*, s. 212-213.

³⁴⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.20. Sarı Mehmed Paşa'nın kaydına göre esirlerin mübadelesi üç yıl kadar sonra gerçekleşmiştir. Sarı Mehmed Paşa, *Zübde-i Vekayiat*, s.768.

³⁴⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.9.

³⁴⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d, n.16/4, h.393.

SONUÇ

Anadolu Selçuklu Devleti ile başlayan Türk-Venedik ilişkileri, sonraki tarihlerde zaman zaman savaş haline dönüşse de imzalanan ahidnameler sayesinde ticaret temelli olarak sürdürülmüştür. İlki 1220 tarihli olan bu ahidnamelerin sonuncusu 1733 tarihlidir. Ahidnamelerde Venedik ile ilişkilerin sorunsuz sürdürülmesi için ayrıntılı maddeler kaleme alınmıştır.

Osmanlı dönemi Türk-Venedik ilişkilerinde ortaya çıkan sorunlar, XVI. yüzyılda mühimme defterlerine kaydedilmişken, XVII. yüzyıl başlarında müstakil defterlere kaydedilmeye başlanmıştır. Bugün Düvel-i Ecnebiye defterleri kataloğunda bulunan bu defterlerden Venedik'le ilgili ilk defter, Dubrovnik'le ilgili hükümlerin de bulunduğu 13 numaralı defterdir. 1618 yılı hükümleriyle biten bu defterden sonra 1699 yılına dek Venedik'e ait müstakil bir defter bulunmamaktadır. Bu dönemde Girit Savaşı (1645-1669) ve II. Viyana bozgununun ardından 1699'a kadar süren savaşlar, bu durumun ortaya çıkmasında büyük etken olmuştur. 1618'den 1645'e kadar neden müstakil bir defter tutulmadığı hakkında elimizde yeterli bilgi bulunmamaktadır.

1699'da imzalanan Karlofça barışının ardından Osmanlı-Venedik ilişkileri 15 yıla yakın bir süre barış içerisinde sürmüştür. Yoğun ilişki içinde bulunan taraflar arasında sorunların meydana gelmesi kaçınılmazdır. Ortaya çıkan sorunlar, incelediğimiz 16/4 numaralı Düvel-i Ecnebiye defterine kaydedilmiştir. Taraflar arasındaki ilişkilerde yaşanan en büyük sorunun, cizyedarların ve gümrük emînlerinin, Venedik tebaasından haksız ve fazla vergi talep etmelerinden kaynaklandığı görülmektedir. Tüccarlar ve Venedik elçiliğindeki görevliler cizye ve diğer vergilerden muaf oldukları halde cizyedarlar pek çok kez cizye talebiyle soruna neden olmuşlardır.

İlişkilerdeki en büyük ikinci problemin korsanların faaliyetleri olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle Mağribli ve Ülgünlü korsanlar, Venedikli tüccar gemilerine saldırarak zarar vermişler ve pek çok kez şikayetlere konu olmuşlardır. Öte yandan Osmanlı görevlilerinin ve reayasının, Venedikli tüccarları gasp ettikleri, hatta öldürdükleri olaylar da meydana gelmiştir. Divan-ı Hümayun'dan ilgili bölge yöneticilerine gönderilen hükümlerde, ortaya çıkan bütün bu sorunların ahidnamelere göre giderilmesi talep edilmiştir.

Defteri tanıtırken değindiğimiz gibi, 1718 yılından itibaren 16/4 numaralı deftere yalnızca konsolos ve tercüman atamaları ile ilgili olarak verilen beratlar kaydedilmiştir. Bundan dolayı defterdeki hükümlerin ağırlık noktasını bu konu oluşturmaktadır. Üzerinde

çalıştığımız defterden Venedik'in Draç, Selanik, İzmir gibi önemli Osmanlı limanlarında konsoloslar bulundurduğu ve tebaasının ticarî işlerini yürüttüğü anlaşılmaktadır.

16/4 numaralı defterin devamı niteliğindeki 18/6 numaralı Düvel-i Ecnebiye defterindeki hükümlerden faydalanılmak suretiyle, Venedik Cumhuriyeti'nin Akdeniz ticaretindeki etkinliğinin iyice azaldığı XVIII. yüzyılda Osmanlı ile yaşanan problemlerin, hangi noktada yoğunlaştığının daha iyi aydınlatılacağı muhakkaktır. Aynı zamanda Venedik Devlet Arşivi'nde bulunan kaynaklardan da istifade edilerek, olayların iki taraflı yansımaları daha iyi tahlil edilecek ve Osmanlı-Venedik ilişkileri bütün yönleriyle ortaya konulabilecektir.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları:

A.DVNS.DVE.d, n. 16/4

AE.SAMD.III 233/21530

AE.SMHD.I 259/21086

İE.HR. 8/744

Birincil Kaynaklar:

Anonim Osmanlı Tarihi (1099-1116/1688-1704), haz. Abdülkadir Özcan, TTK Yayınları, Ankara 2000.

Feridun Bey, *Münşeati's-Selatin*, c.I, İstanbul 1274.

Katib Çelebi, *Deniz Savaşları Hakkında Büyüklere Armağan (Tuhfetü'l-Kibar fi Esfari'l-Bihar)*, sad. Orhan Şaik Gökyay, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2007.

Katib Çelebi, *Tuhfetü'l-Kibâr fi Esfâri'l-Bihâr*, haz. İdris Bostan, Denizcilik Müsteşarlığı, Ankara 2008.

Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmani*, c.I-III-IV, haz. Nuri Akbayer, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996.

Mustafa Kesbî, *İbretnüümâ-yı Devlet*, haz. Ahmet Öğreten, TTK Yayınları, Ankara 2002.

Sarı Mehmed Paşa, *Zübde-i Vekayiat Tahlil ve Metin (1066-1116/1656-1704)*, haz. Abdülkadir Özcan, TTK Yayınları, Ankara 1995.

Telif Eserler:

Ağır, Aygül, *İstanbul'un Eski Venedik Yerleşimi ve Dönüşümü*, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2013.

Ahmed Refik, *Fatih ve Bellini*, haz. Önder Kaya, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2012.

Anagnostis, Johannis, *Selanik'in Son Zaptı Hakkında Bir Tarih (II. Murad Dönemine Ait Bir Bizans Kaynağı)*, haz. Melek Delilbaşı, TTK Yayınları, Ankara 1989.

Arıkan, Muzaffer, "Osmanlı Devleti'nde İhracı Yasak Meta", *Prof. Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan*, İÜEF Tarih Araştırma Merkezi, İstanbul 1991, s.279-306.

- Babinger, Franz, “Fatih Sultan Mehmet ve İtalya”, çev. Bekir Sıtkı Baykal, *Belleten*, c. XVII, sayı 65-68, TTK Yayınları, Ankara 1953, s.41-82.
- Barbaro, Josaphat, *Seyyahların Gözüyle Sultanlar ve Savaşlar*, çev. Tufan Gündüz, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2012.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 3.bs, Ankara 2010.
- Bertele, Tommaso, *Venedik ve Kostantiniyye: Tarihte Osmanlı-Venedik İlişkileri*, çev. Mahmut Şakiroğlu, Kitap Yayınevi, İstanbul 2012.
- Bizbirlik, Alpay, “Osmanlı-Venedik İlişkileri ve XVII. Yüzyılın Başlarında Adriyatik Bölgesindeki Sınırlarda Yaşanan Bazı Sorunlar Üzerine”, *OTAM*, sayı 26 (Güz 2009), Ankara 2011, s.41-54.
- Bostan, İdris, *Adriyatik’te Korsanlık: Osmanlılar, Uskoklar, Venedikliler (1575-1620)*, Timaş Yayınları, İstanbul 2009.
- Bostan, İdris, *Osmanlı Bahriye Teşkilatı: XVII. Yüzyılda Tersane-i Amire*, TTK Yayınları, 2. bs, Ankara 2003.
- Bracewell, Catherine, *16. Yüzyılda Adriyatik’te Korsanlık ve Eşkiyalık: Senjli Uskoklar*, çev. Mehmet Moralı, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2009.
- Delilbaşı, Melek, “Ortaçağ’da Türk Hükümdarları Tarafından Batılılara Ahidnamelerle Verilen İmtiyazlara Genel Bir Bakış”, *Belleten*, c.XLVII/185, TTK Yayınları, Ankara 1984, s.95-103.
- Delilbaşı, Melek, “Selanik’in Venedik İdaresine Geçmesi ve Osmanlı-Venedik Savaşı (1423-1430)”, *Belleten*, c.XL/150, TTK Yayınları, Ankara 1976, s.573-588.
- Dennis, George T., “1403 Tarihli Bizans-Türk Antlaşması”, çev. Melek Delilbaşı, *DTCFD*, c.XXIX/1-4, Ankara 1979, 153-166.
- Dursteler, Eric R. *İstanbul’daki Venedikliler: Yeniçağ Başlarında Akdeniz’de Millet, Kimlik ve Bir Arada Varoluş*, çev. Taciser Ulaş Belge, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2012.
- Feridun Ahmed, *1714-1718 Türk-Avusturya-Venedik Seferi*, İstanbul 1932.
- Genç, Mehmet, “15. ve 16. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti’nde İç ve Dış Ticaret”, *Osmanlı İmparatorluğu’nda Devlet ve Ekonomi*, Ötüken Yayınları, 7. bs, İstanbul 2010, s.207-212.

- Gökbilgin, M. Tayyib, “Venedik Devlet Arşivindeki Türkçe Belgeler Koleksiyonu ve Bizimle İlgili Diğer Belgeler”, *Belgeler*, c.V-VIII/9-12, Ankara 1971, s.1-151.
- Gökbilgin, M. Tayyib, “Venedik Devlet Arşivindeki Vesikalar Külliyyatında Kanuni Sultan Süleyman Devri Belgeleri”, *Belgeler*, c.I/2, TTK Yayınları, Ankara 1964, s.119-220.
- Heyd, Wilhelm, *Yakın-Doğu Ticaret Tarihi*, çev. Enver Ziya Karal, TTK Yayınları, 2. bs, Ankara 2000
- İnalcık, Halil, “İmtiyâzât (Osmanlı Dönemi)”, *DİA*, c.XXII, TDV Yayınları, İstanbul 2000, s.245-252.
- İnalcık, Halil, “Osmanlı’nın Avrupa ile Barışıklığı: Kapitülasyonlar ve Ticaret”, *Makaleler I*, Doğu-Batı Yayınları, 5. bs, Ankara 2010, s.259-290.
- İnalcık, Halil, *Fatih Devri Üzerinde Tetkikler ve Vesikalar I*, TTK Yayınları, 4. bs, Ankara 2007.
- İnalcık, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, çev. Ruşen Sezer, Yapı Kredi Yayınları, 13. bs, İstanbul 2009.
- İpşirli, Mehmet, “Eman (Osmanlı Dönemi)”, *DİA*, c.XI, TDV Yayınları, İstanbul 1995, s.77-79.
- Jorga, Nicolae, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.II, çev. Nilüfer Epçeli, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2005.
- Kaçan Erdoğan, Meryem, “1701 Tarihli Osmanlı-Venedik Ahidnamesi”, *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c.IV/1, Eskişehir 2003, s.63-75.
- Kaçan, Meryem, *XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Osmanlı-Venedik Ahidnameleri*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1995.
- Kafadar, Cemal, “Venedik’te Bir Ölüm (1575)”, *Kim Var İmiş Biz Burada Yoğ İken*, Metis Yayınları, 4. bs, İstanbul 2012, s.73-122.
- Köse, Metin Ziya, *Osmanlı Devleti ve Venedik: Akdeniz’de Ticaret ve Rekabet (1600-1630)*, Giza Yayınları, İstanbul 2011.
- Kütükoğlu, Mübahat, “Ahidnameler ve Ticaret Muahedeleri”, *Osmanlı*, c.III, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s.329-341.
- Kütükoğlu, Mübahat, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, TTK Yayınları, Ankara 2013.

- Merçil, Erdoğan, “Aydınoğulları Beyliği”, *DİA*, c.IV, TDV Yayınları, İstanbul 1991, s.239-241.
- Merçil, Erdoğan, “Menteşeoğulları”, *DİA*, c.XXIX, TDV Yayınları, İstanbul 2004, s.152-153.
- Molnar, F. Monika, “Venedik Kaynaklarında Karlofça Antlaşması: Diploması ve Tören”, çev. Gökçen Sert, *Türkler*, c.IX, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s.783-791.
- Mumcu, Serap, *Venedik Baylosu'nun Defterleri, The Venetian Baylo's Registers (1589-1684)*, Edizioni Ca' Foscari-Digital Publishing, Venezia 2014.
- Nicol, Donald M., *Bizans ve Venedik: Diplomatik ve Kültürel İlişkiler Üzerine*, çev. Gül Çağalı Güven, Sabancı Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2000.
- Norwich, John Julius, *A History of Venice*, London 1982
- Oral, Özgür, *XVII. Yüzyılda Akdeniz'de Osmanlı Korsanlığı*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004.
- Orhonlu, Cengiz, “Tercüman”, *İA*, c.XII/1, MEB Yayınevi, Eskişehir 1997, s.175-181.
- Ostrogorsky, Georg, *Bizans Devleti Tarihi*, çev. Fikret Işıltan, TTK Yayınları, 8. bs, Ankara 2015
- Özdemir, Şenay, *Akdeniz Hâkimiyetinde Osmanlı Devleti ve Korsanlık (1695-1789)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2004.
- Pakalın, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I-II-III*, MEB Yayınevi, İstanbul 2004.
- Parlatır, İsmail, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınevi, 4. bs, Ankara 2011.
- Pedani, Maria Pia, “Osmanlı Padişahının Adına” *İstanbul'un Fethinden Girit Savaşı'na Venedik'e Gönderilen Osmanlılar*, çev. Elis Yıldırım, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2011.
- Pedani, Maria Pia, “XV-XVIII. Yüzyılda Osmanlı Venedik İlişkileri”, *Osmanlı*, c.I, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s.259-265.
- Pirenne, Henri, *Ortaçağ Kentleri*, çev. Şadan Karadeniz, İletişim Yayınları, 13. bs, İstanbul 2014.
- Redhouse, James William, *Lugât-ı Osmâniye*, c.II, İstanbul 1280.
- Savaş, Ali İbrahim, “Konsolos”, *DİA*, c.XXVI, TDV Yayınları, İstanbul 2002, s.178-180.

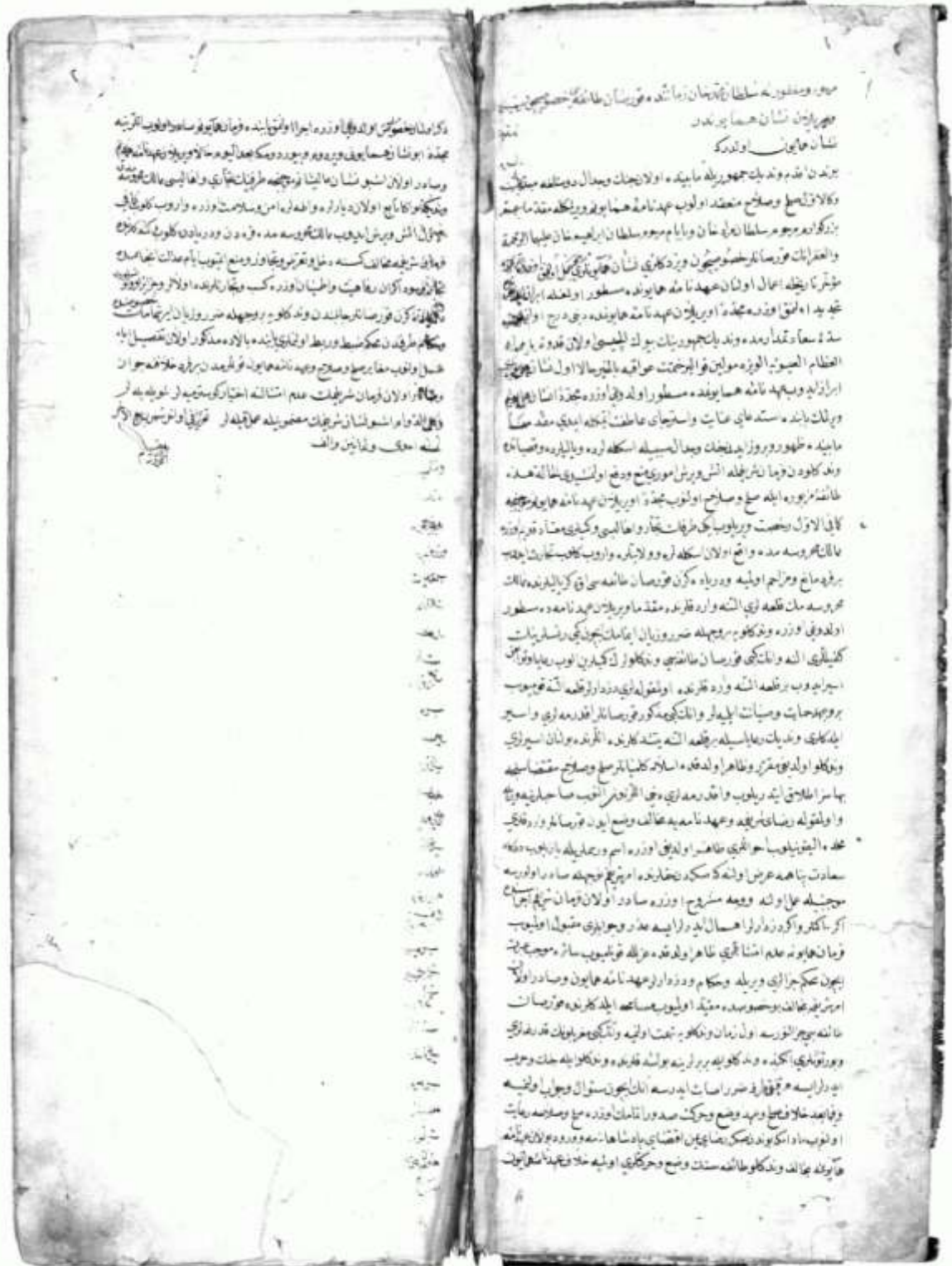
- Spremiç, Momcilo, “XV. Yüzyılda Venedik Cumhuriyeti’nin Şarkta Ödediği Haraçlar”, çev. Mahmut Şakiroğlu, *Belleten*, c.XLVII/s.185-188, Ankara 1983, s.363-390.
- Şakiroğlu, Mahmut, “1503 Tarihli Türk-Venedik Andlaşması”, *VIII. Türk Tarih Kongresi (11-15 Ekim 1976) Kongreye Sunulan Bildiriler*, c.III, Ankara 1983, s.1559-1569.
- Şakiroğlu, Mahmut, “1521 Tarihli Osmanlı-Venedik Andlaşmasının Aslı Metni”, *İÜEF Tarih Enstitüsü Dergisi*, sayı 12, İstanbul 1982, s.387-403.
- Şakiroğlu, Mahmut, “Balyos”, *DİA*, c.V, TDV Yayınları, İstanbul 1992, s.43-47.
- Şakiroğlu, Mahmut, “II. Selim’in Venedik Cumhuriyeti’ne Verdiği 1567 ve 1573 Tarihli Ahidnameler”, *Erdem*, c. II/sayı 5, Ankara 1986, s.527-553.
- Şakiroğlu, Mahmut, “Venedik’teki Türk Ticaret Merkezi (Fondaco Dei Turchi) Hakkında Yeni Bilgiler ve Bunun Ticaret Tarihimizdeki Yeri”, *V. Milletlerarası Türkoloji Kongresi (23-28 Eylül 1985) Tebliğler*, c.II, s.615-620, İstanbul 1989.
- Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul 1317.
- Theunissen, Hans, “Ottoman-Venetian Diplomats: The ‘Ahd-names’”, *EJOS*, I, Utrecht 1998.
- Tinniswood, Adrian, *XVII. Yüzyılda Akdeniz’de Korsanlık*, çev. Dinç Tayanç, İstanbul 2011.
- Tufan Gündüz (çev.), *Uzun Hasan-Fatih Mücadelesi Döneminde Doğu’da Venedik Elçileri: Caterino Zeno ve Ambrogio Contarini’nin Seyahatnameleri*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2009.
- Turan, Osman, *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmî Vesikalar (Metin, Tercüme ve Araştırmalar)*, TTK Yayınları, 3. bs, Ankara 2014.
- Turan, Şerafettin, “Venedik’te Türk Ticaret Merkezi (Fondaco dei Turchi)”, *Belleten*, c.XXXII/125-128, Ankara 1968, s. 247-283.
- Turan, Şerafettin, *Türkiye-İtalya İlişkileri I: Selçuklular’dan Bizans’ın Sona Erişine*, Metis Yayınları, İstanbul 1990.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, c.II, TTK Yayınları, 9. bs, Ankara 2006.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, c.III/1, TTK Yayınları, 7. bs, Ankara 2009.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, c.IV/1, TTK Yayınları, 6. bs, Ankara 2007.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, c.IV/2, TTK Yayınları, 5. bs, Ankara 2003.

- Valensi, Lucette, *Venedik ve Bab-ı Ali: Despot'un Doğuşu*, çev. A. Turgut Arnas, Bağlam Yayınları, İstanbul 1994.
- Yemişçi, Cihan, *1618-28 Arası Osmanlı-Venedik İlişkileri (6004 Nolu Ahkâm Defterine Göre)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2009.
- Zachariadou, Elizabeth, *Trade and Crusade: Venetian Crete and the Emirates of Menteshe and Aydin (1300-1415)*, Venice 1983.
- Zinkeisen, Johann Wilhelm, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi I-II-III-IV-V-VI-VII*, çev. Nilüfer Epçeli, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2011.

E K L E R

EK 1- 16/4 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERİ'NİN İLK SAYFASI

BAŞBAKANLIK OSMAHLI ARŞIVI DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.DVN.DVE.d 016/4

EK 3- OHRİ CİZYEDARININ VENEDİKLİ SAİLERDEN AHİDNAMEYE AYKIRI OLARAK CİZYE ALDIĞINA DAİR HÜKÜM (H.19)

دو طرفینجه قوزوققره و لا و غیر قاضیه حکوم
 این اتوج ای کتبه ساری عفران کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 رکنیه لایقون و مور و مور کونرورون عفران کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 دو طرفینجه قوزوققره و لا و غیر قاضیه حکوم
 بر قاج کونرورون عفران کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 رة ذیترتوبین فیما بعد کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 دو طرفینجه قوزوققره و لا و غیر قاضیه حکوم
 و صول بولوققره بونیه صا کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 متوج لینه عفران کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 و ذیترتوبین فیما بعد کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 دو طرفینجه قوزوققره و لا و غیر قاضیه حکوم
 کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون

EK 4- GIROLAMO (GIULIO) GIUSTINIANI'NİN BAYLOS OLARAK ATANDIĞINA VE İSTANBUL'A GELENE DEK KENDİSİNE VE YANINDAKİLERE MÜDAHALE EDİLMEMESİNE DAİR HÜKÜM (H.50)

دو طرفینجه قوزوققره و لا و غیر قاضیه حکوم
 این اتوج ای کتبه ساری عفران کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 رکنیه لایقون و مور و مور کونرورون عفران کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 دو طرفینجه قوزوققره و لا و غیر قاضیه حکوم
 بر قاج کونرورون عفران کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 رة ذیترتوبین فیما بعد کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 دو طرفینجه قوزوققره و لا و غیر قاضیه حکوم
 و صول بولوققره بونیه صا کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 متوج لینه عفران کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 و ذیترتوبین فیما بعد کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون
 دو طرفینجه قوزوققره و لا و غیر قاضیه حکوم
 کونرورون کلکبو لیه و نریج طرفه کیورون کلک بو کونرورون عفران کونرورون

DİZİN

- Abdurrahman Efendi, 23, 138
 Abdülkerim Efendi, 24, 139
 Ağrıboz, 11, 14, 15, 33, 36, 39, 41, 61, 92, 126, 129, 136, 138, 150, 166, 174, 175, 199, 323, 328, 343, 347
 Ahikörke, 65
 Anabolu, 18, 32, 36, 64, 134, 138, 150, 323, 346
 Anadolu, 9, 10, 11, 12, 13, 67, 80, 92, 113, 134, 137, 200, 238, 261, 330, 348
 Andotare, 65
 Andre, 39, 65
 Andros, 166
 Arabistan, 17, 66, 79, 91, 94, 198, 202, 239, 240, 262, 263
 Arnavudluk, 71, 89, 106, 109, 122, 161, 163, 196, 232, 233, 234, 256, 257
 Arsano, 232, 256
 Atina, 13, 35, 59, 148, 305, 344
 Avlonya, 30, 33, 40, 41, 45, 46, 121, 139, 172, 176, 179, 209, 213, 341, 343
 Aya Marko (San Marco), 65, 78, 90, 98, 122, 132, 163, 164, 166, 168, 197, 205, 223, 242, 265, 274, 278
 Ayamavra, 16, 19, 33, 86, 136, 194, 343
 Aydınoğulları, 3, 10, 11, 12, 353
 Balyabadra, 33, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 136, 175, 211, 224, 245, 246, 247, 248, 250, 251, 252, 275, 279, 281, 285, 287, 289, 292, 294, 298, 304, 305, 309, 320, 345, 346
 Bandırma, 43, 188
 Bara, 59, 65, 306, 345
 Bari, 2
 Barletta, 230
 Baros, 59, 306, 345
 Basileos, 2
 Belgrad, 20, 23, 26, 103
 Benefşe, 18, 64, 173
 Beyoğlu, 16, 50, 229, 336
 Beyrut, 24, 69, 82, 94, 109, 114, 130, 185, 202, 239, 262
 Birmind, 65
 Bizans, viii, 2, 3, 9, 12, 13, 14, 329, 336, 350, 351, 353, 354
 Bodrum, 59, 309, 345
 Boğazhisarları, 17, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 38, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 59, 69, 82, 94, 101, 102, 105, 106, 111, 116, 118, 119, 121, 125, 126, 132, 137, 138, 139, 141, 144, 145, 146, 160, 168, 172, 184, 188, 189, 190, 191, 202, 207, 212, 217, 221, 225, 226, 238, 261, 306, 331, 332, 337, 339, 343, 344
 Borcaci, 70
 Bosna, 19, 20, 35, 46, 47, 65, 70, 71, 72, 77, 89, 98, 149, 196, 205, 213, 214, 234, 242, 257, 265, 328, 331, 342, 343
 Boyana, 47, 216, 219, 339
 Bozcaada, 29, 31, 32, 35, 42, 117, 125, 134, 138, 146, 180, 338, 339, 343
 Brezi Seme, 33, 139, 140
 Brigadi, Cirolamo (Girolamo Brigadi), 53, 54, 55, 57, 245, 274, 278, 281, 286, 293
 Brogodgor Beberpol, 70
 Bursa, 14, 68, 81, 93, 201, 235, 258
 Cezâyir, 96, 116, 169, 172, 176, 177, 180, 203, 236, 259
 Cezâyir-i Garb, 221
 Cezayirlü, 63, 123, 244, 267
 Commano, Giorgio (Giorgio Commano), 25, 27, 28, 29, 37, 38, 337, 341, 344, 345
 Çeklot, 86, 194
 Çuka, 233, 256
 Dalmaçya, 3, 15, 19, 20, 35, 86, 88, 89, 149, 194, 196, 232, 233, 234, 256, 257, 328, 331
 Danimarka, viii, 324
 Değirmenler, 70
 Delvine, 40, 41, 47, 172, 179, 214, 218, 342, 346
 Diyedo, Antonyo (Antonio Diedo), 278
 Dolfin, Danyel (Daniele Dolfin), 248
 Donado, Antonyo (Antonio Dona), 279, 280, 281, 283
 Donado, Covana (Giovanni Dona), 251, 252, 270, 271, 272, 273
 Draç, 2, 3, 24, 25, 27, 28, 30, 31, 32, 37, 38, 40, 41, 42, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 56, 57, 60, 61, 101, 106, 108, 109, 110, 112, 113, 114, 121, 122, 126, 127, 129, 130, 132, 159, 160, 161, 163, 164, 171, 176, 182, 209, 215, 216, 218, 219, 222, 223, 224, 228, 245, 249, 251, 272, 290, 294, 296, 311, 312, 321, 327, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 344, 345, 346, 349
 Dubrovnik, viii, 21, 35, 88, 149, 195, 233, 256, 348
 Duvare, 87, 194
 Edirne, 9, 26, 50, 64, 103, 227, 243, 298, 299, 300, 301, 331
 Emo, Ancelo (Angelo Emo), 248, 249, 254, 265, 266
 Emo, Covana (Giovanni Emo), 246, 247
 Erico, Nikolo (Nicolo Erizzo), 269, 270
 Faliero, Marco, 11
 Filibe, 26, 36, 103, 151, 334
 Foça, 48, 221
 Foskari, Françesko (Francesco Foscari), 284, 285, 286, 288, 289, 290, 291
 Foskari, Franko (Franco Foscari), 318, 319, 320, 321
 Foskarini, Nikolo (Nicolo Foscarini), 313, 314, 315, 316, 317, 318
 França, 122, 163, 192, 324
 Gabela, 86, 194
 Galata, 16, 17, 26, 27, 30, 32, 34, 36, 38, 39, 43, 45, 46, 50, 66, 79, 91, 102, 104, 110, 111, 124, 125, 128, 135, 143, 144, 152, 153, 154, 155, 165, 187, 198, 207, 211, 228, 229, 240, 263, 331, 333, 335, 336
 Gaston, 136, 343
 Gelibolu, 9, 13, 17, 29, 66, 79, 91, 94, 118, 198, 202, 238, 240, 261, 263, 338
 Gıyaseddin Keyhüsrev I, 9, 10

- Girid, 25, 37, 47, 59, 65, 75, 89, 90, 155, 196, 198, 215, 234, 257, 306, 308, 315, 330
Giustinian, Ascanio (Girolamo), 30
Gördüs, 92, 175, 199, 347
Grabuse, 19, 72, 75, 77, 173
Gradeniko, Andrey (Bartholomeo Gradenigo), 304, 305, 306
Gritti, Françesko (Francesco Gritti), 247
Güstinyani İstefano, 36, 37, 38, 41, 42, 43, 44, 45, 148, 153, 154, 156, 157, 160, 161, 165, 166, 167, 169, 170, 172, 173, 176, 179, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 206, 208
Güstinyani, Gulyo (Giulio Giustinian), 119, 120, 144, 145, 146, 151, 152
Haleb, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 97, 125, 133, 141, 148, 183, 205, 216, 241, 264, 269, 270, 274, 276, 278, 280, 282, 283, 285, 286, 287, 288, 290, 293, 294, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 305, 307, 310, 312, 314, 317, 318, 321, 324, 346, 359
Hanya, 25, 33, 37, 40, 41, 47, 48, 49, 59, 60, 76, 101, 137, 138, 155, 173, 175, 215, 219, 220, 226, 306, 308, 315, 327, 328, 360
Haslar, 206
Hersek, 40, 171, 232, 233, 256
Hırvat, 61, 324, 333, 347
Hugues (Kıbrıs kralı), 10
Istranca, 36, 45, 154, 207, 232, 256
İğne, 65, 86, 173, 194
İlbasan, 27, 37, 42, 45, 47, 48, 50, 108, 159, 182, 209, 215, 218, 219, 228, 339, 343
İmoski, 232, 256
İnebahtı, 14, 16, 33, 35, 41, 44, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 61, 66, 79, 86, 136, 146, 175, 190, 193, 194, 246, 247, 250, 251, 252, 275, 285, 289, 294, 298, 320, 333, 343, 344, 345
İngiltere, viii, 8, 20, 21, 23, 50, 84, 87, 195, 229, 232, 234, 242, 257, 324
İsilde, 46, 213, 342, 343
İskenderiye, 17, 27, 37, 39, 45, 46, 47, 48, 53, 56, 59, 60, 66, 79, 91, 97, 108, 125, 133, 141, 148, 159, 166, 168, 183, 198, 205, 209, 213, 216, 219, 220, 240, 241, 263, 264, 273, 278, 292, 310, 315, 335, 339, 340, 342, 343, 344
İskenderiye-i Mısır, 66, 79, 91, 97, 125, 133, 141, 148, 183, 198, 205, 216, 240, 241, 263, 264, 278, 292, 310
İskenderun, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 61, 274, 278, 280, 286, 293, 294, 297, 301, 310, 321, 345
İskiros, 65
İskoçya, 84, 232
İsmail Efendi, 9, 24, 254
İspirlonka, 19, 37, 47, 72, 75, 77, 90, 155, 198, 215
İstanbul, iv, 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 66, 70, 79, 91, 93, 94, 97, 100, 102, 104, 109, 110, 111, 114, 121, 124, 125, 130, 133, 135, 139, 141, 143, 144, 148, 152, 165, 168, 178, 183, 185, 187, 191, 198, 201, 202, 205, 211, 216, 221, 226, 227, 229, 237, 238, 239, 240, 241, 261, 262, 263, 264, 278, 326, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 339, 342, 343, 347, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 358
İstanköy, 59, 309, 345
İstendil, 26, 37, 38, 39, 41, 46, 78, 90, 104, 117, 155, 162, 169, 174, 178, 192, 197, 212, 327
İstirya, 35, 149
İsveç, 324
İşkaçoş, 65
İvrane, 65
İzmir, 27, 29, 32, 34, 35, 37, 41, 43, 45, 46, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 97, 106, 116, 125, 133, 141, 142, 148, 150, 155, 156, 157, 179, 180, 183, 186, 205, 207, 208, 210, 212, 216, 221, 230, 241, 245, 246, 247, 248, 250, 264, 270, 271, 277, 278, 280, 284, 288, 295, 300, 301, 313, 316, 318, 319, 321, 327, 338, 339, 344, 346, 349
Kandiye, 9, 19, 37, 47, 72, 73, 76, 83, 90, 155, 198, 215
Kapudağı, 43, 45, 188, 207, 336
Karacadağ, 40, 171, 342
Karamanoğulları, 12
Karconi, Agustin (Agostino Garzoni), 310, 312
Karlili, 36, 150, 346
Karli, Rinaldo (Rinaldo Carli), 36, 37, 39, 43, 46, 50, 53, 153, 168, 188, 211, 229, 271, 332
Karlovice, 84, 233, 239, 256
Kavala, 42, 44, 183, 192, 339, 340
Kesriye, 28, 112, 115, 341
Kıbrıs, ix, 10, 17, 18, 24, 46, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 69, 71, 97, 125, 133, 141, 148, 154, 183, 205, 211, 241, 245, 253, 264, 273, 274, 276, 278, 280, 283, 284, 286, 288, 291, 293, 294, 297, 298, 302, 303, 304, 307, 316, 320, 322, 344, 345, 346, 359
Kilis, 19, 72, 77
Knin, 86, 194, 195
Kommano, Corci (Giorgio Commano), 38, 51, 52, 54, 101, 107, 108, 109, 112, 115, 160, 161, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 269, 275
Kommano, Covan, 228
Kommano, Françesko (Francesco Commano), 53, 56, 250, 272, 290
Kommano, Nikolo (Nicolo Commano), 54, 57, 59, 269, 275, 292, 311
Kontari, Domenikos (Domenico Contarini), 76
Kortaci, Françesko, 51, 60, 61, 245, 247, 248, 249, 319
Kortacini, Françesko, 52, 250
Kotor, 31, 40, 46, 88, 129, 171, 195, 196, 213, 342
Kudüs, 3, 97, 204, 234, 258
Land, Petro (Pietro Lando), 64
Leçe, Andrey (Andrea da Lezze), 274, 275, 276, 277
Lefkade, 86, 194
Leh, 85, 89, 196
Livadya, 61, 323
Mağrib, 18, 26, 28, 41, 45, 63, 69, 80, 92, 94, 106, 113, 134, 137, 173, 174, 200, 201, 209, 238, 261, 326, 327, 328
Malkara, 40, 42, 170, 184, 335
Mallu Kilise, 65
Malta, 176
Manastır, 29, 115
Mardin, 65
Marmonto med Barbaro, 70

- Mehmed Efendi, 24, 231
Mehmed II, 3, 12, 15
Memmo, Andrey (Andrea Memmo), 49, 50, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 307, 308, 309, 310, 332, 336
Menavasiye, 64
Menteşe, 10, 11, 12
Mermir, 65
Merzak, 30, 38, 40, 41, 122, 163, 172, 179, 342
Meyobluca, 65
Mezakiye, 33, 139, 140
Mısır İskenderiyesi, 202
Mısır-ı Kahire, 273, 292, 315
Midilli, 38, 45, 162, 208, 338, 342
Mihaliç, 43, 188, 338
Moçeniko, Alvize (Alvise Mocenigo), 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 185, 188, 191, 192, 206, 207, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 332, 335, 336
Molin, Alvize (Alvise Molin), 62, 76
Mora, 15, 19, 20, 23, 26, 29, 32, 33, 37, 40, 42, 46, 61, 64, 81, 85, 86, 89, 104, 116, 117, 118, 119, 136, 155, 170, 173, 174, 176, 180, 184, 193, 194, 196, 212, 234, 247, 249, 251, 252, 257, 268, 275, 278, 281, 287, 292, 304, 305, 309, 311, 322, 323, 327, 328, 335, 336, 343
Morozin, Ancelo (Angelo Morosini), 42, 181, 332
Mostar, 149
Moton, 51, 52, 54, 57, 59, 61, 66, 79, 247, 249, 268, 275, 292, 311, 322, 344
Mürted, 59, 65, 305
Nakşa Bara, 306
Nakşa, 13, 59, 65, 306, 344
Narda, 42, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 61, 181, 246, 250, 251, 252, 275, 285, 289, 294, 298, 319, 345
Nederlande, 38, 84, 87, 122, 163, 195, 232, 234, 242, 257, 324
Nemçe, 21, 324
Nova Bodine, 34, 141
Nova Vrsina, 88, 195, 233, 256
Novan, Gianbatista (Gianbatista Navon), 36
Ohri, 26, 28, 49, 104, 115, 224, 334, 343, 358
Papaslık, 65
Parga, 65, 78, 90, 197, 215, 218, 346
Pietro Orseolo II, 2
Pozorofça, 232, 254, 256
Praçya, 86, 194
Preveze, 17, 42, 47, 66, 79, 86, 181, 193, 194, 217, 233, 256, 339
Ralli, İsak (Isak Ralli), 36, 53, 154, 269
Ralli, Kostantin (Kostantin Ralli), 59, 60, 309, 317
Ralli, Kristoforo (Cristoforo Ralli), 53, 55, 154, 269, 283
Rami Mehmed Efendi, 23, 24, 135, 138, 139
Riner, Paolo (Paolo Renier), 298, 299, 300, 302, 303, 304
Rodos, 13, 17, 24, 59, 309, 344
Roza, Petro (Pietro Rosa), 38, 40, 48, 50, 51, 52, 108, 161, 171, 218, 228, 245, 249
Rucini, Karlo (Carlo Ruzzini), 37, 39, 85, 158, 167, 193, 243, 245, 246, 332
Rumili, 29, 67, 73, 80, 86, 92, 113, 115, 134, 137, 139, 171, 193, 194, 200, 238, 261
Sakız, 13, 32, 38, 40, 46, 134, 138, 163, 170, 173, 214, 323, 327, 328, 338, 342
Saknos, 65
Saliçe, 180
Sasozre Milo, 65
Sayada, 32, 122, 132, 163
Selanik, ix, 13, 14, 32, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 135, 153, 154, 157, 246, 251, 252, 268, 269, 270, 271, 272, 275, 277, 279, 281, 282, 283, 284, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 303, 312, 313, 338, 344, 346, 349, 350, 351
Selçuklular, 10, 354
Semur, 65
Sicilyateyn, 21, 324
Sin, 86, 194
Sirem, 84
Sirsor, 65
Sofya, 26, 103, 331
Soranço, Lorenço (Lorenzo Soranzo), 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 85, 99, 100, 101, 102, 106, 112, 114, 116, 118, 121, 122, 125, 127, 128, 129, 131, 132, 135, 137, 138, 139, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 148, 149, 151, 331, 332, 334
Soranzo, Yakobo (Jacobo Soranzo), 64
Spot, 70
Sude, 19, 37, 47, 72, 75, 77, 90, 155, 173, 174, 198, 215, 226
Suğra, 45, 208
Sultan İbrahim (I), 62, 75, 83, 89, 197
Şam, 69, 82, 94, 202, 239, 262
Şumnu, 298, 315, 316
Tameşvar, 20, 23, 73
Tarsiya, Cakomo (Giacomo Tarsia), 25, 30, 100, 120, 331
Tarsiya, Kristoforo (Cristoforo Tarsiya), 36, 154
Tarsiya, Tommazo (Tommaso Tarsia), 31, 36, 53, 128, 144, 152, 272
Taşoz, 42, 183
Testa, İstefani veled-i Françesko (Stefano Testa), 46, 52
Testa, Françesko (Francesco Testa), 252
Trablus, 24, 31, 39, 41, 69, 82, 94, 96, 109, 114, 130, 166, 169, 172, 176, 180, 185, 202, 203, 236, 239, 259, 262
Trablusgarb, 40, 48, 170, 219, 222
Trablüşam, 97, 125, 133, 141, 148, 183, 205, 241, 264, 278
Tunus, 39, 63, 96, 169, 172, 176, 177, 180, 203, 236, 244, 259, 267, 327
Ülgün, 14, 28, 37, 41, 45, 46, 48, 51, 113, 159, 176, 209, 213, 216, 219, 230, 236, 259, 327, 328, 343
Ülgünlü, 46, 48, 51, 159, 219, 328, 342, 343, 348
Üsküb, 47, 217
Varlika, 87, 194
Vendremin, Françesko (Francesco Vendremin), 322
Venyer, Françesko (Francesco Venier), 252, 253
Villemos Lort Paget, 85
Villemos-ı Sâlis, 84
Voyniça, 150, 233, 256
Vrgoraç, 87, 194

Yafa, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 61, 274, 278, 280, 286,
293, 294, 297, 301, 310, 321, 345
Yanya, 47, 65, 78, 90, 132, 197, 214, 215, 217, 218
Yedikule, 100, 347
Yenişehir-i Fener, 28, 112

Zadet, 220
Zaklise, 37, 46, 69, 70, 74, 86, 117, 155, 175, 194,
212
Zrasne, 70

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI : Abdullah ZARARSIZ

Doğum Tarihi ve Yeri : 20.02.1990 / Kayseri

Medeni Durumu : Bekar

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise : Ankara Keçiören İncirli Lisesi, 2007

Lisans Diploması : Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü, 2012

Yüksek Lisans Diploması: Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı, 2015

Tez Konusu : 16/4 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri “Venedik Ahidname Defteri” (Transkripsiyon-Değerlendirme)

Yabancı Dil / Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetler

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Arş. Gör. 2013-

E-Posta : abduhahzararsiz@hotmail.com